

Valentinus Hempell.

WIMBP
Opole

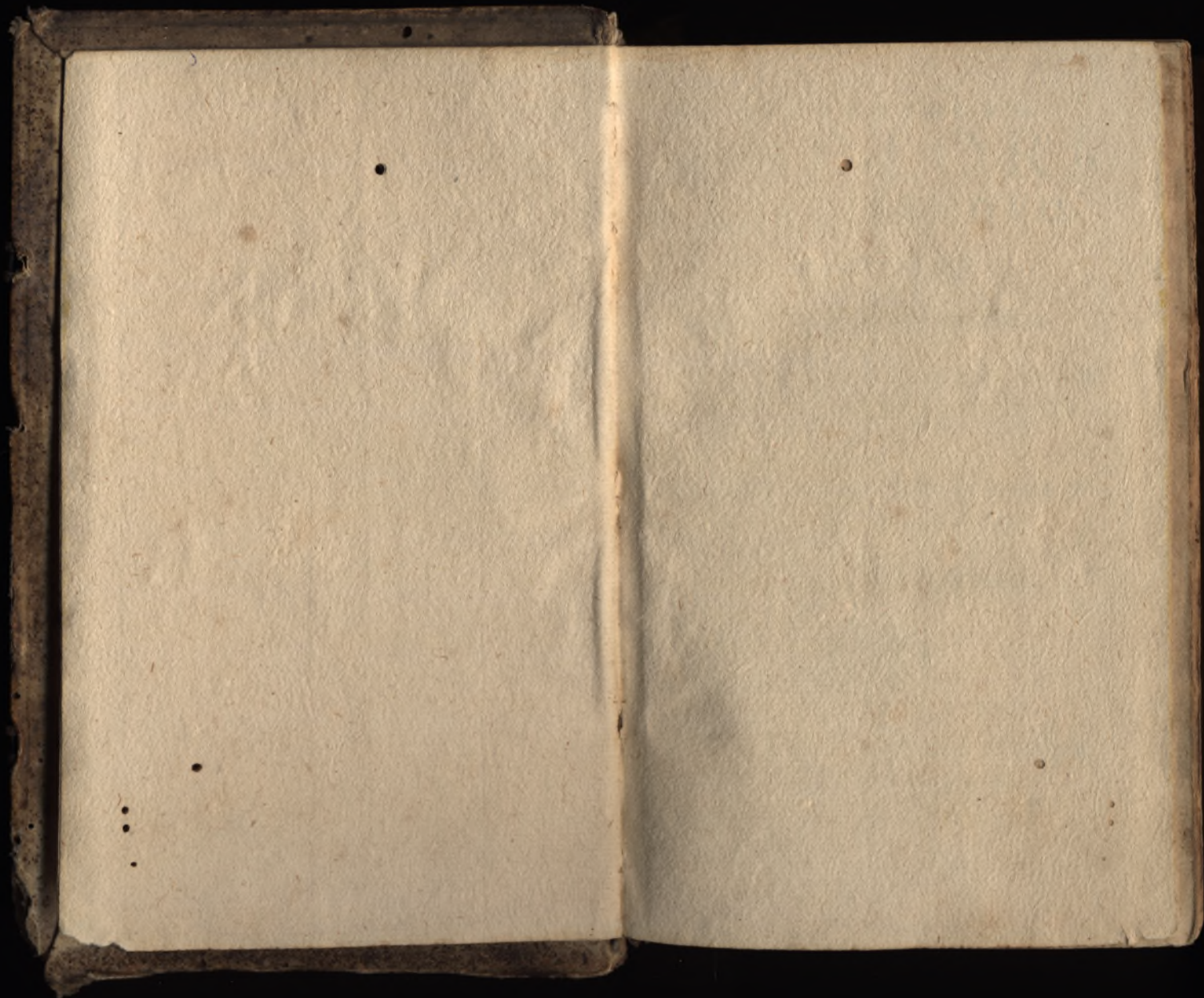
I

84 St.

a
6

396
VI 19/62 C

ELEMENTORVM
R H E T O R I C
CES LIBRI DVO.

A V T O R E

Philippo Melancthone.

*His adiectæ sunt Epistolæ contrariæ, TICI &
HERMOLAI BARBARI, una cum dispo-
sitione PHILIP. MELANTH.*

*Accessit demum Index & rerum &
verborum locupletissimus.*

Cum Gratia & Priuilegio.

V V I T E B E R G Æ

Excudebat Matthæus VVelack

Typis Iohannis Schuueretelij.

ANNO M. D. LXXVII.

PHILIPPVS MELAN-
THON STUDIOSIS ADO-
lescentibus, Alberto & Ioanni
Reiffenstein, Guilhelmi
filijs, S. D.

VM ANTE BIENNIVM DIA-
lecticen ediderim, eamq̃ viro
optimo patri vestro dedicaue-
rim, vt vobis & commilitoni-
bus vestris, si ita videretur, discen-
dam proponeret: Cumq̃ intellexerim,
vos iam in eius artis studio feliciter ver-
sari, duxi vobis & Rhetoricen mittendam
esse, vt cognatas artes coniungeretis, quæ
ita copulatæ sunt, & inter se deuinctæ, vt
rectius simul ambæ percipiantur, quam
seorsum alterutra.

Regula

Quo consilio autem initio Dialecti-
cen scripserim, istic præfatus sum. Non
enim edidi, vt locupletiores autores ex-
cuterem studiosis è manibus. Spero enim
illa nostra elementa his, qui ad Aristo-
telem

EPISTOLA

Scholastic
Scripta
pag. 208

telem accessuri sunt, adiumento, & ut
Græci dicunt, πρὸς τὸ futura esse. Sed
tunc in scholis necessaria præcepta &
ad indicandum utilia iactabant obruta
stultissimis rixis, nihil ad rem pertinen-
tibus. Ad hæc de usu artis in bonis auto-
ribus legendis, aut grauibus controuer-
sis iudicandis, nemo quicquam mone-
bat. Deniq; prorsus adulterina Dialecti-
ca pro natua tradebatur. Itaq; rogatus à
quibusdam, ex illis immensis volumini-
bus elegi necessaria præcepta, quorum
vis atq; usus antea conspici non poterat,
cum laterent in turba aliarum inutilium
præceptionum. *inter cetera*

Addidi & exempla, sumta ex opti-
mis autoribus, in quibus artis usus cer-
ni posset. Hæc elementa eo tempore mul-
ti probabant hoc nomine, quòd diligen-
ter de usu artis admonebant. Quare cum
sperarem ea adolescentibus profutura
esse,

NUNCUPATORIA. 3

esse, non valde repugnaui his, qui me ad
editionem hortabantur. Nihil autem
minus volui, quàm ab his bonis scripto-
ribus artis abducere iuuentutem. Ari-
stoteles profectò intelligi non potest, ni-
si ad eum summam artis, & aliquid iu-
dicii præparati afferamus. Quare hæc
elementa non deterrent ab Aristotele,
sed inuitant studiosos ad eius lectionem.
Extant & Rodolphi Agricolæ libri,
quos diligentissimè legendos esse censeo.
Nuper editi sunt libri Iohannis Cæsa-
rij, qui totam artem continent, & ad
captum primæ ætatis scripti sunt. Qua-
re optarim eos proponi adolescentibus
in omnibus scholis, pro ista Methodo.
Certè his, qui meos libellos legunt, con-
sulo, ut adiungant Cæsarium & Ro-
dolphum, quod qui fecerit, mihi quidem
absoluisse artem videbitur, ac perfectus
artifex erit, si vel scribendo, vel dispu-
tando

pag. 204

Legit tot
Cæsariū

ut euadat artifex A 3 sic facit tando

tando usum artis sibi fecerit. Hæc iterum hoc loco præfari volui, non solum ut rationem mei consilij, cum hoc totum doctrinæ genus mutasse videri queam, exponerem, sed etiam, ut admonerem studiosos, quomodo absolueret hoc studium debeant. Quod autem edidi Rhetoricos libellos, longæ aliæ causæ fuerunt. Non enim possum huius artis scriptores accusare, quemadmodum vituperavi vulgus Dialecticorum. Nulli enim extant Artifices autores, nisi optimi, Cicero & Quintilianus, qui quidem in hoc genere adeo excellunt, ut longè Græcos omnes, quorum vidimus scripta, vicerint. Et Cicero varia opera reliquit, quorum quedam ad puerilem captum scripta proponi adolescentibus possunt, ut præparent eos ad alios libros, qui grauiora præcepta continent; quare non est, cur desiderentur scripta recentium. Verum nos initio edidimus

Rhetor-

Rhetorice, ut cognationem eius cum sores Dialectica ostenderemus. Neque enim intelligi Dialectica, nisi ad Rhetoricem ^{Regula} collata, potest. Et hos meos libros spero profuturos his, qui postea legent Ciceronem & Quintilianum. Quedam enim illorum præcepta explicamus, & exempla addimus, sumta ex præsentibus negocijs, ex quibus facilius intelliguntur præcepta, quam ex istorum exemplis, quæ sunt ab usu nostro remota. Hæc consilij nostri ratio initio fuit.

Quamquam autem ipsa præcepta Rhetorices lenia & perquam puerilia videntur: tamen hæc sibi persuadeant adolescentes, & ad iudicandum, & ad maximas causas explicandas, prorsus ea necessaria esse. Quare etiam adhortandi sunt, ne his nostris libellis immorentur, sed cognitis his elementis, Ciceronem

missi sunt

sedulo & Quintilianum legant, nec degustent obiter, sed diu multumq; legant autores illos, non solum ad eloquentiam, sed etiam ad sapientiam profuturos, & discant ex eis eloquentiam metiri magnitudine sua. Videmus enim vulgò quosdam sciolos esse, qui somniant se in arce eloquentiae sedere, postquam didicerunt Epistolium scribere octo aut decem versuum, in quo duo aut tria insint hemistichia, aut proueria, quasi emblemata. *scio* Hæc opinio iuuenibus eximenda est, & ostendendum, quibus in rebus eloquentia dominetur, quod videlicet necessaria sit ad maximas ac difficilimas causas omnes, in hac tota ciuili consuetudine vitæ explicandas, ad retinendas religiones, ad interpretandas ac defendendas leges, ad exercenda iudicia, ad consilium dandum Reipublicæ in maximis periculis. Diligenter & hoc monendi sunt studiosi, Bene dicere est una difficilima res rem omnium, qui nescit ipse fine lumps.

rem vnā esse omnium humanorum operum longè difficilimam, benè dicere. Et enim qui magnitudinem eloquentiæ, & rei difficultatem considerabit, intelliget expetenti hanc laudem, acerrimum *Regula* studium omnium maximarum artium adhibendum esse, & statuet ad magnarum & difficilium causarum tractationem in Ecclesia, & in Republica, non tantum ad Rhetoricos libellos, sed perfectam doctrinam, & magnam facultatem, longam exercitationem domesticam, & acerrimum iudicium afferendum esse. Has opiniones prodest inferre animis iuuenum: efficiunt enim, vt bonorificentius de maximis artibus sentiant, quod multum referre existimo, & *ad hunc* acuiunt discendi curam, & diu detinent eos in studijs, ne ante tempus, & imparati accedant ad Rempublicam. Porro hæc & similia sapissimè monet ipse Cicerone. *ista relege de diff. A* 5 *sic fac* cero cultate eloquentia

eero in Oratorijs libris. Quamobrem & paulò ante diximus, eos non solum ad eloquentiam, sed etiam ad sapientiam profuturos esse. Itaq; hoc præcipue efficere cupimus his nostris libellis, ut præparemus adolescentes ad illorum optimorum librorum lectionem. Vobis autem dedicare constitui, quoniam Dialecticam antea vobis misi, ut hoc ipso exemplo admonerem studiosos, has artes coniungendas esse, nec alteram sine altera perfecte cognosci posse. Ac prius illud munus im-^{but}perfectum videri poterat, nisi Rhetorica accessissent. Cum autem me semel vobis obligassem promissa Dialectica, verabar, ut vobis satisfactum esset, nisi munus integrum haberetis. Precor autem, ut Christus studia vestra gubernet & fortunet: Bene
Valete.

LIBER

LIBER PRIMVS DE ELEMENTIS RHETORICES.

INITIO MONENDI SVNT
adolescentes, quem ad usum communia præcepta Rhetorices primum tradita sunt. Legent enim libentius, ubi cognouerim t. quam inde auferre debeant utilitatem. Homines acuti & periti, qui prius hanc artem genuerunt, nequaquam hoc senserunt, hanc præcepta efficere homines eloquentes, aut ad eloquentiam comparandam sufficere. Nam eloquentia primum vim naturæ maximam ad dicendum, deinde multarum bonarum rerum scientiam requirit. Multa igitur & magna adiumenta, tum a natura, tum a doctrina, præter hæc communia præcepta, sumit. Habent tamen & suam utilitatem præcepta. Docet enim natura homines viam quandam atq; rationem, magnas & obscuras causas explicandi, quam homines magna quadam ingenij præditi, partim beneficio naturæ animaduertunt, partim usu deprehendere solent. Hinc exitus ars, quæ etiam si regit artifices in docendo, tamen in hoc initio traditur, non ut Oratores efficiat, sed ut adiuuet adolescentes in legendis Orationibus excellere. ^{Artifices} ^{na} ^{ars-bra}
Secernit Artem seu Præcepta lentius a natura et doctrina q̄ duo, pepererunt Præcepta seu artem

lentium Oratorum, & in longis controuersijs iudicandis. Neq; enim tantum his, qui causas acturi sunt praecepta proposita sunt, sed in commune voluerunt auctores artis consilere omnibus. Nam etiam hi, qui non agunt causas, qui nihil scribunt, si tamen velint ^{primari} legere aut iudicare res magnas, vt religionum controuersias, aut forensia negocia, via quadam atq; ratione opus habent, ad intelligendas longas controuersias. Nemo enim potest longas contentiones & perplexas disputationes animo complecti, nisi arte aliqua adiuuetur, quae ostendat seriem partium, & intervalia, & dicentium consilia: & viam tradat, res obscuras explicandi ac patefaciendi. Haec utilitas mouit homines prudentes, ad excogitanda praecepta, vt in commune consulerent omnibus, & adolescentibus, non tam ad rectè discendum, quam ad prudenter intelligenda aliena scripta praeepararent. Atq; iidem videbant, vt aliarum rerum artifices, ita ^{imitati} Oratores imitatione fieri. Quare si qui erant in turba discantium, quos natura ad dicendum idoneos finxerat, hos, postquam didicissent viam intelligendi & iudicandi disertorum orationes, in forum & ad causas deducebant, & iubebant in agendo magnos & excellentes Oratores intueri atq; imitari. Quare & nos ad hunc usum trademus Rhetoricen, vt adolescentibus adiuuet in bonis autoribus legendis, qui quidem sine hac via nullo modo intelligi possunt. Quod cum ita sit, satis apparet, hac praecepta necessaria esse

esse omnibus. Deinde auctores intellectos imitari non difficile erit his, qui à natura ad dicendum adiuuantur. Etenim neq; sine imitatione effici Oratores possunt, neq; imitatio sine praeceptorum cognitione procedit. correlatua

Eloquentia facultas est sapienter & ornate ^{Rhet. qd.} dicendi. Nam ad bene dicendum imprimis requiritur perfecta earum rerum cognitio, de quibus oratio instituitur. Insania est enim, non eloquentia, de rebus ignotis & incomptis dicere. Regula Cum autem rerum cognitio ad dicendum necessaria sit, oportebit Oratorem harum artium, quae rerum scientiam continent, non esse rudem. Quid enim de religione, de natura rerum, de iure, deniq; de vlla parte vitae dicet is, qui doctrina illa non instructus est, quae eas res continet? quaeq; parum nouit, nemo docere potest.

Rhetorica verò est ars, quae docet viam ac rationem rectè & ornate dicendi, Voco enim Rhetoricen hac praecepta, quae pueris traduntur, quorum cognitio, etsi necessaria est ad eloquentiam, tamen eloquentia praeter hanc artem alia multa adiumenta, tum naturae, tum doctrinae requirit. Tenent enim praecepta docti omnes, in quibus multi sunt infantes, quibus tamen opus est hac arte ad iudicandum, quemadmodum & Dialectica ad iudicandum opus habent omnes. Vt autem Dialecticae finis est, iudicare, vtrum in docendo aptè consentiant omnia. Item;

homines eruditi & copiosi, cū docent homines de religione.

Indicial
Deliborat
Κριτικός
Κρι
Επτα
Veteres ita discernabant: Rhetoricā tribuebant forenses & suasorias materias, Dialecticā verò omnes quæstiones alias, de quibus certa quadam Methodo & ratione docendi sunt homines. Iuxta hoc discrimen proprius Dialecticæ finis est docere, Rhetoricæ autem permouere atq; impellere animos, & ad affectum aliquem traducere. Ut cū de natura virtutis disputamus, Dialectica consulenda erit, quæ quid sit virtus, & quas habeat causas, partes, effectus, ostendat. Cū autem ad virtutem colendam homines adhortamur, loci Rhetorici sequendi erunt: Cū de natura poenitentiae dicimus, cumq; docemus homines, quid sit poenitentia, quas habeat partes, sequenda erunt præcepta Dialecticæ. Adhortatio autem ad poenitentiam, adhibet locos Rhetoricos.

Definitio
syll.
Sed quia ratione docendi Rhetores non poterant carere, præsertim in materijs forensibus, idò Dialecticæ etiam admiscuerunt suo operi. Nam finitimum statum, quem in iudicialibus materijs recensent, à Dialecticis mutuo sumserunt. Is status est ratio informandæ Methodi, quem tradit Aristoteles in ἀναλυτικοῖς. Accersunt ex Dialectica & formam syllogismorum & pleraque alia præcepta. Ita admista Dialectica Rhetoricæ, non Rhetores à Dialecticæ mutantur potest.

potest ab ea prorsus diuelli, etiam cū Rhetoricæ tantū forenses & suasoriæ materiæ, & laudationes tribuuntur.

DE TRIBVS GENERIBVS

excluditur
διαδικαλικόν
causarum. quæ prius locos habet

In locis inuentionis primū genera causarum distribuuntur. Id hoc consilio fit: In tanta varietate negotiorum, diuersæ quasi classes locorum faciendæ fuerunt. Nam aliæ materiæ, alios requirunt locos. Ideoq; ne si omnes loci in vnum aceruum congesti essent, difficilis esset electio, materiæ discernuntur, ut cuilibet generi sui loci subijci possint, & deprehensio generis & causæ, quasi è regione statim sciat unusquisq; quibus locis tota res includi debeat. Quas autem utilitates præterea habeat hæc negotiorum partitio, paulò post ostendemus propositis exemplis.

Vulgò tria numerant genera causarum. Demonstratiuum, quo continetur laus & vituperatio. Deliberatiuum, quod versatur in suadendo & dissuadendo. Iudiciale quod tractat controuersias forenses. Ego addendum censeo & διαδικαλικόν genus, quod etsi ad Dialecticam pertinet, tamen vbi negotiorum genera recensentur, non est prætermittendum, præsertim cū hoc tempore vel maximum usum in Ecclesijs habeat, vbi non tantū suasoriæ concionas habendæ sunt, sed multò sæpius homines Dialecticorum more, de dogmatibus religionis docendi sunt, ut ea

B 1.3. perfectè

perfectè cognoscere possint. Est autem διδασκαλικόν genus, Methodus illa docendi, quæ traditur in Dialectica, cuius particula retinuerunt Rhetores in statu finitimo. Est & demonstratiuum genus affine διδασκαλικῷ generi. Plerumq; enim est definitio,

bofimb
us Anty

sed amplificata ornamentis Oratorijs, ut tanquam picaura, ab imperitis magis conspici possit. ut si quis laudet leges, & de autoritate legum dicat, is definit leges, & definitionem amplificabit. Psalmus, Dixit

Psalmus
110.

Dominus, rectè in hoc genere ponetur. Laudat enim Christum. Atq; hæc laudatio simpliciter definitio quædam est, describit enim personam Christi, comme-

figurat
110

morat eius officia, exponit Dominum esse qui à dextris Dei sedeat, hoc est, pari potentia cum Deo regnet, addit ubi proditurus sit, videlicet in Sion quod superaturus sit hostes. Erit & sacerdos, inquit, per quem placabitur nobis Deus, & addit, qualis sit futurus sacerdos, videlicet æternus non leuiticus, sed qui benedicat, qui annunciet remissionem peccatorum. Deinde describit supplicia impiorum, qui huic Domino aduersantur. In fine subindicat etiam ipsum Dominum communes afflictiones subiturum esse, ex quibus tamen remanscet. Si quis hoc modo animaduertit

christy
in iudea

Psalmum esse descriptionem Christi, & singulas partes ad definitiones Dialecticas referendas esse, is plane intelliget Psalmum, & cum erit opus ex definitionibus partium facile illustrabit omnia, & amplificabit. Sunt autem alia multa species horum generum

Psalmus 110. est genus demonstratiuum, definitio seu didascalice sine methodo dialectice laudans Christum.

rum, quas enumerare non est opus. Facile enim est iudicare, quæ species ad quod genus pertineant. Ad Demonstratiuum pertinet gratiarum actio, laudamus enim beneficium. Talis est oratio pro M. Marcello. Sub deliberatio ponendæ sunt petitiones, commendationes, deprecationes, consolationes, obiurgationes, & alia multa species, quas recenset Erasmus in ratione scribendarum Epistolarum.

Species

AD QUID CONDUCAT nosse genus cause.

ut disponat felici
inuentio mat
riar.

Ut sciant adolescentes, quando debeant consulere locos inuentionis, primum hoc meminerint, locos non conferre ad inueniendum negocium seu primam questionem. Tempora enim offerunt negocium, ut litigator desert negocium ad causidicum. Docenti in Ecclesia certa materia in sacris literis præscripta est, quam explicare debet. In epistolis scribendis variae occasiones, varia offerunt argumenta. Itaq; non traditur ars, non traduntur præcepta de negocijs inueniendis, illa vero vltro se offerunt, ac fugientes etiam persequuntur. Et ad hoc ars tota excogitata est, non ut per ludum ociosas materias quæramus, sed ut graves, magnas & obscuras causas, quas offert nobis Respublica, explicemus. Cum igitur negotium oblatum est, hic primum ars consulenda est, & initio cogitandum, ad quod genus cause res pertineat.

Inuentio est facili & a ma nam Ideo ipsa occasio, res et tempora offerunt materias dispositionem ipsa solam inuat qd causam

Regula

Ideo enim distincta sunt genera causarum, ne loci in turba diu quaerendi essent. Quare deprehenso genere causa statim occurrent certi loci, ad patefaciendam & tractandam materiam utiles.

Prodest autem ideo etiam intelligere genus causae, quia genere cognito, prospicitur finis orationis, hoc est, praecipua intentio, & summa consilij, seu, ut vocant scopus orationis. Plurimum autem refert in omni sermone, in omnibus negocijs, nosse finem, hoc est, quae utilitas ex oratione expectanda sit. Omnis enim oratio, aut ad docendum instituitur, aut praeter cognitionem habet aliam finem, videlicet, quod alibi fieri iubet. Suasoriae orationes iubent aliquid fieri, ut si quis suadeat suscipi bellum Turcicum. Tales sunt & Psalmi generis deliberatiui, qui vel praecpta dant, vel consolantur, vel deprecantur, hi petunt aliquid fieri. Verum generis demonstratiui finis est cognitio: Ut cum Alexandrum laudamus, & res eius sapienter, fortiter, ac feliciter gestas, narramus, tantum docemus auditorem. Etsi enim exempla imitationis causa proponuntur, tamen in tali oratione nihil aperte postulamus ab audientibus, nisi ut huius viri sapientiam, virtutem ac felicitatem contemplantur atque admirentur. Ita generis Didascalici finis est proprius cognitio, ut si quis doceat, quid sit Evangelium, quomodo consequamur, ut Deus reputet ac pronunciet nos iustos, quid sit fides, hic dicendi proprius

Scopus, intentio seu finis generis, finis deliberatiui suasoriae suadet, iubet, postulat fieri, demonstratiui docet, narratque dicta facta et laudes et contra. P. q. Historicum.

finis propositus est, ut auditores doceat, etsi cognitio postea ad usum transferri potest, diuersum tamen orationis genus est, quod docet, ab illo, quod deinde doctrinam ad usum transferri iubet. Graeci in omnium librorum initijs quaerunt, quae sit operis intentio, seu quis sit scopus, ut ipsi loquuntur. Idem agunt Rhetores, cum de genere causae quaerunt, quae sit orationis voluntas, quid postulet, utrum cognitio sit finis orationis, an praeter cognitionem aliquid fieri iubeat. Haec in oratione perspicere atque animaduvertere maxime prodest, ut intelligamus quae nobis, ex oratione utilitas expectanda sit. Nec prius acquiescit animus auditoris non stulti, quam finem aliquem orationis animo prospexerit. Haec ideo pluribus verbis dixi, ut ostenderem, haec praecpta plurimum ad formanda ac uendenda iudicia conferre. Ceterum adolescentes & hoc monendi sunt, interdum genere causarum misceri. Quamquam enim unumquodque negotium, ad unum aliquod genus causae principaliter referendum est, tamen saepe aliud genus, aliquid a locis alterius generis mutuatur, ut pro Archia, quamquam tota oratio principaliter ad genus Iudiciale pertinet, multa tamen sumit Cicero ex locis generis Demonstratiui, dum non de re, sed de persona dicit, cuius laudes in iudicio dignitatis exponi proderat. Et Demosthenes in suadendo, multa sumit ex Demonstratiuo genere, dum inuehitur in Philip-pum Macedonem.

Didasc. docet doctrinam. B 3 Juridici. accusat coram magistratu

DE

Didascalico.

Si quis de hoc genere longiora praecepta desiderat, is ad Dialecticam redeat, quae sola tradit perfectè docendi rationem. Nam Dialectica propriè ars est rectè docendi. Maxima autem vis, maxima utilitas est huius generis. Sæpè enim homines de religione, de Iure, de omni officio docendi sunt, ubi sine hac ratione patefieri res non queunt: Ac ne discere quidem ipsi & rectè complecti animo res difficiles & intricatas possumus, nisi hanc Methodum sequamur, quae perfacilis est, si quis mediocrem exercitationem adhibuerit.

Sunt autem quæstiones duplices. Quædam sunt simplices, ut cum de vna voce queritur, quid sit virtus, Quid sit penitentia. Quædam coniunctæ sunt, ut cum propositio aliqua confirmanda, aut confundenda est, ut oporteat ne Christianum abijcere suas facultates.

Locis simplicis Quæstionis sunt:

Quid sit.

Quæ sint partes vel species.

Quæ causa.

Qui effectus.

Quæ cognata & pugnantiæ.

Hi loci consulendi sunt, cum docere de aliqua re homines volumus, & assuefaciendi sunt animi, ut quæcumq;

quæcumq; res proposita fuerit. statim in hos locos intueamur, qui admonet, ubi querenda sit materia, aut certè quid ex magno acervio eligendum, & quo ordine distribuendum sit. Nam loci inuentionis, tum apud Dialecticos, tum apud Rhetores, non tam conducunt ad inueniendam materiam, quàm ad eligendam, postquam acervus aliquis rerum, vel ex alia arte, vel ex ipsis negocijs oblati fuerit.

Prima in omni re definitio esse debet. Hanc iubet querere locus, quid sit. Sed interdum de appellatione prius disputatur, & constituenda est significatio vocabuli. Constat enim innumerabiles esse λόγους & μάχας & rixas de vocabulis. Initio igitur, ne ambiguitas sermonis errorem pariat, certa vocabuli significatio constituenda est.

Ac præsertim in disputationibus Theologicis obseruanda est phrasis sacrarum literarum, quia multis utimur Hebraicis figuris, quæ si non rectè reddantur, multi errores sequuntur, ut Pelagius Gratiam intelligebat tantum beneficium ostense legis ac doctrinæ. At Paulus longè discernit à lege Gratiam. Vocat enim Gratiam reconciliationem, hoc est, remissionem peccatorum & acceptationem diuinam, cum qua coniuncta est donatio Spiritus sancti. Quare Pelagius turpiter corrumpebat sententias Pauli. Sed quia copiosius traduntur præcepta de Methodo in nostris Dialecticis libellis, hic ero breuior, tantum exemplum vnum atq; alterum ascribam.

Virtus

Quid est virtus? Est habitus voluntatis, inclinans ad obediendum iudicio recte rationis. Recensio enim usitata Philosophorum definitionem.

Regula

Quae partes? Dialectice possunt partes dici Genus & differentia in definitione. Sed si quaeritur, quae res existant in anima, quales motus sint, Species enumerandae sunt. Nam diuersae species sunt diuersi habitus.

Species multae numerari possunt: Pietas, Iusticia, Fortitudo, Modestia &c. Sapientia, Temperantia.

Quae causa? Crebra actiones honestae. Sed actionum causa sunt: rectum iudicium mentis & voluntas assentiens.

Qui effectus? Praemia à Deo proposita, iuxta illud: Honora Patrem & Matrem, ut sis longaeuus super terram.

Quae cognata? Virtuti, quae est habitus, cognata est quae iuxta dicitur, Bona inclinatio in natura.

Quae pugnancia? Simulatio virtutis, & turpitudine palam pugnant cum virtute, ut Neronis, & similibus flagitia. *Scilicet virtus.*

Ita Dialectica metas & summas ostendit, quae suppeditant maximarum rerum copiam, si velis singulos locos integrè explicare.

Poenitentia

Aliud exemplum.

Quid est poenitentia? Prius de vocabulo dicatur. In Ecclesia vocamus usitatè poenitentiam id quod dici posset, conuersio voluntatis ad veram pietatem.

Est

Est igitur definitio. Poenitentia est contritio et fides, qua credimus nobis remitti peccata, propter Christum, quam fidem sequitur noua obedientia erga Deum.

Quae partes? Conuersio vera habet duas partes tanquam duplices motus animi, Contritionem, id est, agnitionem peccati, seu terrores ac dolores, propter peccatum.

Alter pars est fides, quae erigit & consolatur perterrefactas mentes cum accipit remissionem peccatorum donatam propter Christum.

Rectè additur & tertia pars, quae tamen est effectus priorum, scilicet noua obedientia. *fructus fidei.*

Quae causa? Diuersorum motuum diuersae sunt causa. Contritionis, id est, terrorum causa sunt, Lex arguens peccata: & spiritus sanctus efficax per legem, et impellens voluntatem: et voluntas assentiens ac non repugnans Spiritui sancto, non ipsis peccatis indulgens, eaq; repetens. *Lex contra.*

Fidei causa sunt: Euangelium annuncians remissionem propter Christum: & Spiritus sanctus efficax per Euangelium, ac impellens voluntatem: & voluntas assentiens et non repugnans Spiritui sancto. *Euangelium fides.*

Quae cognata? Contritioni cognata est virtus, quae vocatur Timor Dei. Fidei cognata, Spes, Dilectio.

Quae pugnancia? Cum contritione pugnant, securitas prophana, seu contemptus Iudicij Dei, & simula-

B 5

tio do-

tio dolorum. Cum fide pugnant desperatio & simulatio fidei. quæ est prophana securitas & contemptus iudicij Dei.

Qui sunt effectus veræ pœnitentia? Noua & si itualis vita, pia opera. Et quia voco effectus, omnia quæ certo sequuntur, etiam hic numero vitam æternam. pag. 25. sequenti facit. et 26

Fides **ALIUD EXEMPLVM.**

Quid est fides? Primum significatio vocabuli considerata est. Interdum fides significat noticiam historię de Christo. Sed alias in Prophetis & Apostolis Fides significat fiduciam, qua assentimur promissionibus Dei, sic Paulus Rom. 4. palam affirmat se de fide loqui, qua assentimur promissioni, cum ait: Ideo ex fide gratis, ut sit firma promissio.

Est igitur Fides assentiri promissioni, in qua Deus pollicetur se nobis propiciū fore propter Christum. Complectitur ergo hæc Fides noticiam historię, & fiduciam assentientem promissioni, ad quam historia referenda est.

Quæ partes? Sicut oculorum motus non potest secari in partes, sic nec mentis aut voluntatis motus secantur in partes. Sed tamen Fides complectitur noticiam in intellectu, & voluntatem que vult & accipit beneficium oblatum, id est, assentitur promissioni. Species Fidei discerni possunt, quia fides aliàs versat

versatur circa promissiones beneficiorum corporaliū, aliàs circa promissiones gratiæ & rerum æternarum. Sed tamen promissiones beneficiorum corporaliū admonent nos de altera promissione, quæ est præcipua. Ideo pij semper in promissionibus corporaliū beneficiorum, complexi sunt promissionem gratiæ seu reconciliationis.

collatio
Regula

Quæ causæ? Obiectum Fidei est misericordia promissa propter Christum, qua Deus nos pronunciat iustos, non propter legem aut dignitatem nostram aut opera nostra, sed propter Christum, quem voluit esse Redemptorem nostrum. Et hæc misericordia ostenditur nobis in Verbo, videlicet in Euangelio seu promissionibus, quæ extant in Euangelio. Dixi de obiecto Fidei. Instrumentum quo fit in nobis, est ipsum verbum. Causæ efficientes, Spiritus sanctus, qui est efficax per Verbum, & impellit mentem & voluntatem hominis: & voluntas assentiens seu non repugnans.

Subiectum, in quo hæc geruntur, est ipsa hominis anima, mens & voluntas.

Qui effectus? Voco effectus omnia, quæ necessario veram Fidem sequuntur. Non. Obiectum, v. etiam pag. 24

Comitatur autem Fidem ex pacto Dei iustificatio, id est, reconciliatio seu imputatio iusticiæ. Hæc potest dici proprium Fidei seu correlatiuum, quia est quiddam, quod necessario ex pacto Dei Fidem comitatur: quia non possumus aliter assentiri pro-

Fides in relatione correlatiua missio-
num est, reconciliatio iusticiæ proprium

missioni, nisi fide. Contingit igitur promissa reconciliatio, non propter aliquod nostrum opus aut nostram dignitatem, aut nostras virtutes ullas, sed propter Christum. Et tamen aliquid esse oportet, quo id beneficium accipiamus. Fide igitur accipimus. Quare non effectus Fidei, sed proprium seu correlatum est iustificatio, id est, reconciliatio. Est etiam fides motus, quo accipitur Spiritus.

Effectus vero numerari possunt, Tranquillitas & gaudium conscientiae, quia fide vincuntur terrores. Hunc effectum sequuntur invocatio & Dilectio, quia invocamus & diligimus placatum. Et quia voco effectus, omnia certo sequentia, hic numero etiam vitam aeternam. Item omnes euentus, ut Ezechiae fides sequitur liberatio. *¶ 20.*

Quae cognata? Spes expectans futuram liberationem, invocatio, dilectio. *timor phobis*

Pugnantia? Simulatio fidei, Desperatio, Pavor impius. *timor sermibus*

Cum hoc modo res includuntur metis artis, certius comprehendere possunt. Et singuli loci suppeditant ingentem copiam rerum in explicando. Quare haec diligentia plurimum prodest, & ad iudicandas materias obscuras, & ad explicandas atque illustrandas. Nec dubium est, quin illa innumerabilia Encomia Methodi, quae sunt apud Platonem, hanc ipsam exercitationem vobis commendent, ad has metas reuocandi quaestiones, quas explicaturi sumus.

Methodus est mater et custos membra DE
re et dicentibus deo, discantibus uoluptas

DE CONIUNCTIS

Quaestionibus.

Loci coniuncti thematis ferè sunt iidem, quos iam recensui. Nam omnis docendi ratio consistit in Regula definitione, causis & effectibus. Ducuntur igitur argumenta in confirmando aut refutando:

A Definitione.

A causis.

Ab effectibus.

A partibus.

¶ de locis lib. 4 A pugnantibus. *Libro 4 dialect.*
bialtech. Hi loci praecipui sunt in Topicis. Reliqui enim

extra causam versantur, & magis amplificandi, quam docendi causa adhibentur. Itaque si confirmandum erit Thema, quod non sit Christiana iusticia, discedere a facultatibus, querenda est definitio praecipuae partis in hac propositione, videlicet, quid sit Christiana iusticia. Hinc ducetur argumentum.

A GENEAE DEFINITIONE.

Christiana iusticia, est res perpetua in spiritu, videlicet, nosse ac timere Deum, credere in Christum. Discedere autem a facultatibus, non est res aeterna neque ad spirituales vitam necessaria. Igitur Christiana iusticia non est discedere a facultatibus.

A causa

GENRE,

videlicet præcepto.

Euangelium non abolet res politicas sed multo magis confirmat & conseruat. Tenere proprium necessaria res est in politia. Igitur Euangelium non præcipit discedere à facultatibus. Euangelium autē de iusticia Christiana præcipit, igitur non est iusticia Christiana discedere à facultatibus.

Verum nihil opus est per omnes locos uagari.

Regula Neg. verò qualibet causa recipit omnes locos. Totam autem hanc Methodi formam summa diligentia tradidimus in Dialecticis. Quare hic breuiter tantum admonēdus fuit Lector, ut in Rhetoricis meminerit sepe ad Dialecticē sibi respiciendum esse, præsertim cum de aliqua re docere homines volet, qua genere multum in Ecclesiis & in Scholis utendum est. Et suasorie causæ multa mutuuntur à genere Dialectico. Sæpē enim in deliberando de aliquo communi loco prius disputatur, quàm quid sit agendum constituitur. Ut cum de bello Turcico deliberamus, initio docendi sunt homines, quod Christiano liceat bella gerere, & Deus præceperit Magistratibus, ut atrocitiam depellant, postea incitandi sunt principes ad bellum suscipiendum.

DE G E N E R E.

indiciali. maxima pars totius Rhetoricæ.

Veteres præcipuē propter hunc usum excogitauerunt Causa Rhetoricæ op. Forum uerum.

merunt Rhetoricen, ut præpararent adolescentes ad forum. Ideo tota ferè Rhetorica consumitur in his præceptis, de tractandis controuersijs forensibus. Nunc etsi imago quadam veteris artificij reliqua est in foro: tamen causas agunt Iuriconsulti, qui adhibent multum ex sua arte, pleraq; tamen à Rhetorica mutuati sunt illi ipsi scriptores, quos legunt Iuriconsulti. Sed nos tradimus, ut hæc præcepta, vel ad indicandas aliorū orationes, uel etiā ut instruamus adolescentes ad controuersias in Epistolis tractandas, & ad Ecclesiastica negotia. Nam disputationes Ecclesiasticæ magna ex parte similitudinem quandam habent forensium certaminum. Interpretantur enim leges, dissoluant & utroque, videlicet sententias, quæ in speciem pugnare uidentur: explicant ambigua: Interdum de iure: Interdum de facto disputant: querunt factorum consilia: Ideo hoc genus in his nostris moribus, etiam magnum habet usum. Sed ut generi indicali certi loci assignari possint, initio discernuntur status. *Regula* Ecce locos iudiciales sequitur

D E S T A T I B V S, *ars præcipua*

Nulla pars artis magis necessaria est, quam præcepta de statibus, in quibus hoc primum ac præcipuum est, ut in omni negotio seu controuersia diligenter consideremus, quis sit status, hoc est, quæ sit principalis quæstio, seu propositio, quæ continet summam quilibet autem statum ducitur maxime in præciliatorem Locos.

nam negocij, ad quam omnia argumenta referenda sunt, velut ad principalem conclusionem. Nulla controuersia intelligi, nihil ordinē explicari, dici aut percipi potest, nisi constituatur aliqua propositio, quæ summam causæ comprehendat. Ac sæpe in concionibus indoctorum iudicari potest, quanta huius præcepti vis sit, ubi postquam nulla certa propositio constituta est, de qua dicendum sit, oratio non magis coheret, quam illa apud Horatium pictura, in qua Humano capiti ceruicem pictor equinam addit & c. Ita interpretes Pauli, quia nusquam excerpébant ex ulla disputatione certam propositionem, nec videbant, quomodo ad unum aliquod caput accommodanda essent omnia argumenta, toto cælo à sententia Pauli aberrabant. Interdum etiam enarratio pugnabat cum autore. Quare diligenter assuefaciendi sunt adolescentes, in legendis disertorum orationibus ac disputationibus, ut statum querant, ut in scribendo ac dicendo propositiones constituent, & ad has argumenta accommodent. Præceptum hoc leue ac puerile videtur in speciem, sed utilitatem habet maximam. Ac paucos inuenias, qui in dicendo obseruent, qui consulant seipsos quid dicturi sint, quæ sit futura negotij summa, si quando amphoram instituunt, ut Horatij verbis utamur, currente rota tamen creens exit.

Neque verò tantum status obseruandus est, sed quia ferè qualibet controuersia unum aliquem præcepta relegas, et instituas cippum

cippum Syllogismum continet, qui maximè munit statum, is quoq; Dialectico more breuiter excerpendus est, ut nuda ac breuia membra intuentes rectius iudicare possimus. Quare Rhetores indiderunt nomina partibus Syllogismi. Status est conclusio. Nam conclusio est propositio principalis, post argumentationem repetita: Et statum alii vocant κατὰ λαοῦ, vocant & ὑπόθεσις, seu ὑποκείμενον, unde mansit nomen subiecti in scholis, pro materia, & summa operis. Maiorem & minorem vocant ἀντιοῦ. In his altera de qua dimicatio est, & qua confirmata, Conclusio fit plana, vocatur κενὸν μὲνον, ut pro Milone status est: Milo iure Clodium occidit, ἀντιοῦ est, vim vi repellere licet. Milo autem vim vi repulit. In his minor est incerta, quam si iudici probauerit Cicero, Milo vincet. Itaq; in hoc Syllogismo Minor est κενὸν μὲνον. Interdum Maior est κενὸν μὲνον.

Conclusio
est propositio

Septem nomen
subiecti
in his
partibus
Syllogismi

Euangelium non abolet Politias,
Tenere proprium, est res politica,
Igitur Euangelium non vetat tenere proprium.

Hic Maior est κενὸν μὲνον. Nam homini imperito ostendendum est, quod Euangelium doceat de vita æterna, & iusticia cordis erga Deum. Interim foris iubet nos uti politicis ordinationibus, sicut cibo, potu, aëre, & alijs bonis Dei creaturis. Probatio autem τὸ κενὸν μὲνον dicitur ἀντιοῦ, quia totum est continuum. Quædam con Chino, & utitur continuo, semp. perpetuo Syllo.

Syllogismus connectit. Sunt autem tres formæ staty-
tium, quas per quæstiones discernunt: Status conie-
cturalis oritur ex quæstione, An sit: ut pro Roscio
quæstio est, An Roscius occiderit patrem. Status le-
gitimus, in quo præcipua est definitio, oritur ex quæ-
stione, Quid sit: ut apud Paulum, Quid sit iusticia
Christiana, Fidene reputemur iusti, an opera sint ius-
ticia. Status iudicialis oritur ex quæstione, Quale
sit factum, videlicet, Iurēne factum sit, ut iure ne
Cæsar interfectus sit.

DE STATV CON-

pag-36, iecturali, 4. includitur 6. partibz orationis

Cum autem prima sit quæstio, An sit: initio de
statu coniecturali dicemus. Singulis enim statibus,
certi loci subiecti sunt, Sed quoniam locis argumen-
torum, in confirmatione & confutatione maximè
utimur, prius recensende sunt partes orationis.

statibus
premittit
partes orationis
fg de his
dicens

DE PARTIBVS his
Orationis. includitur staty
coniecturalis

Orationis partes sunt sex: Exordium, Narratio,
Propositio, Confirmatio, Confutatio, Peroratio.

Exordium est initium orationis. Priusquam enim
de re dicimus, præparandi sunt animi audientium, ac
vulgo ita scribunt, hæc tria in Exordio efficienda es-
se, ut reddamus auditores Benenolos, Attentos &
Dociles. Fabius hæc ad unum Benivolentia locum
Summa refert,

refert, qui profectò præcipuus est: Sicut enim in quo-
tidianis congressibus colloquentes cum amicis, initio
nos commendamus, aut excusamus, cur eis negotium
faciamus, ita in magnis causis decet præcæpijs qui-
busdam, vel excitare vel invitare auditores. Et est
quædam humanitatis significatio, prius de nostro of-
ficio dicere, quam ad causam accedimus. Itaq bene-
volentiam aliàs à personis, aliàs ab ipsis negocijs, si
sint honesta & plausibilia, conciliamus. Sed locus visi-
tatissimus hic est, à personis sumus, dicere de officio,
vel nostro, vel iudicis, ut Cicero initio contra Ver-
rem. Item, pro lege Manilia. Item, pro Archia red-
dit rationem, quare has causas suscepit. Ordinur
& à laudibus eius, ad quem habetur oratio: ut Pau-
lus in exordio Epistolæ ad Romanos, initio fidem eo-
rum prædicat. Cum respondemus aduersarijs, facili-
us est ordiri ex occasione, sicut Demosthenes querit-
ur initio de Æschine, quòd rem iniquissimam peti-
uisset, ne aduersario concederetur, ut pro se diceret.
Hæc querela maximè decebat in exordio.

Attentos reddimus, cum significamus nos de
magnis & vtilibus rebus dicere, ut ad Romanos:
Non pudet me Evangelij, Est enim potentia Dei.

Dociles, cum & summam negocij breuiter ostens-
dimus, ut ad Romanos: In Evangelio patet iusticia
fidei. Sed non possunt numero comprehendere species
Exordiorum. Ordinur enim non tantum ab his lo-
cis, quos recensui, sed interdum à tempore, interdum
Exordia sunt libera & laudantur à locis
aut submissa, modesta, uerecunda, demutis

simile

grat

inbellis

2. attento

3. dociles

Regula

WBP
00010

*a locis, interdum ab alijs circumstantijs. Hanc varie-
tatem ostendent exempla Ciceronis. Illud unum præ-
cipue iudicavi monendos esse studiosos, maximam
gratiam habere verecunda & submissa exordia, &
procul fugienda esse grandia & tumida principia,
qualia sunt, Statij, præsertim cum exsultationi of-
ficiant. Significant enim arrogantiam & confiden-
tiam ingenij. Ideoq; prudenter Horatius præcipit:
Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem.*

*Decent in inijs & dubitatio, Admiratio,
inexp^{ta} ἀνσδοκία, Votum & similes figurae, ut: nihil
minus expectabam. Maximè vellem, Iudices, ut Sylla
dignitatem suam retinere potuisset. Decent & af-
fectus mitiores omnis generis, ut: Magnam mihi
voluptatem attulerunt literæ tuæ. In magnis cau-
sis non solent exordia prætermitti, ne quidem ab At-
ticis, qui lege cogebantur ἀπὸ νόμου πρὸς τὸ πρῶτον
dicere. Sed in epistolis crebrò prætermittuntur ex-
ordia. Sine exordio*

ſepe omittitur DE NARRATIONE.

Narratio est facti expositio, quae statim Exordio
subijcitur. Hanc sequi debet Propositio quae contine-
at summam rei. In disputationibus & suasorijs causis
interdum non utimur narratione, nonnunquam &
in iudicijs praemittimus. Itaq; prudentia est videre,
quando postulet res narrationem. Propositio autem
aliar statuto finis, partitio, unode, nunquam
q̄b, καὶ ὁλόγητος, καθ' ὅς, subiectum ὑποκείμενον
Loci Conciatio ἢ finis. ἢ κειρομένη
Principalis conclusio, Confirmatio, conclusio
Thema, materia.

nunquam omitti potest. Haec praecipua pars est totius certaminis, Et interdum multae propositiones ponuntur, sed ubi gradus per priores ad unam quandam principalem faciendus est, ut ad Romanos initio proponit, omnes esse sub peccato, Gentes & Iudaeos. Deinde peruenit ad propositionem principalem, quod propter Christum iusti reputemur, cum credimus nobis propter eum placatum esse Deum, non propter nostra benefacta, Neq; de disputatione iudicari potest, nisi hoc ordine propositionum animaduerso. In vulgaribus concionibus iure desiderari potest diligentia, quia non saepe proponunt concionatores summam eius rei de qua dicturi sunt, ea res facit, ut auditor incertus nusquam sciatur, quid expectare debeat. Rhetores hoc loco Diuisionis seu Partitionis mentionem faciunt, hanc dicunt esse, cum propositionem ita constituimus, ut simul moneamus, quae relinquere velimus, aut cum enumeramus, quam multa partes nobis tractandae sint.

DE CONFIRMATIONE.

Confirmatio difficilima pars est oratorij operis. Arrius a. 117
hæc enim persuadere iudici debet, ut propositioni
assentiatur. Etenim cum aliud nihil sit propositio
nisi conclusio confirmationis, non merebitur fidem
propositio, nisi confirmatione propugnata fuerit.
Nam ut Dialectici tradunt, labefactis præmissis, re-

ere Conclusionem necesse est, ut quæ sit velut fasti-
gium seu rectum Syllogismi.

At loci qui in Rhetorica traduntur, tantum ad-
monent nos de rebus, unde sumenda sint res in quo-
libet genere causæ, seu potius magno rerum acervo
proposito, quid eligi debeat, quod ad propositum qua-
dret. Deprehensis autem rebus seu materia argu-
mentorum, tenenda est & forma quædam argumen-
torum, de hac non satis perspicue præcipiunt Rhetor-
es. Itaque monendi sunt adolescentes, ut Dialecticæ

Syll. 97
consulant de forma argumentorum. Etsi enim libe-
rior est oratio popularis, quam illi exiles & nudi syl-
logismi Dialecticorum, tamen membra argumen-
torum eadem esse necesse est, quæ in Dialecticis tra-
duntur. Ideoque ea, quæ Cicero de Syllogismo tradit, à
Dialecticis mutuatus est omnia. Ceterum Orator
vestit ea quasi habitu verborum, & in disponendo li-
berior est, quam Dialecticus. In Syllogismo plerumque
à Minore inchoat argumentum, Non sæpè oritur à
Rhetor. Maiore. In Enthymemate, dum interdum properat,
relinquit consequens auditorum cogitationi. Etenim
natura cogit sumere formas argumentorum à Dia-
lecticis, & sic communis sermo minus aliquantò vici-
culis illis Dialecticis astrictus est.

Stat. 1
Coniecturalis status habet duos locos: Volunta-
tem & facultatem. Quoties igitur incides in oratio-
nem Coniecturalis status, memineris eam totam in
Voluntatem & facultatem, tanquam in duo præci-
pue membra, partiendam esse. In tota Miloniana di-
sputat de Voluntate Clodij, quod voluerit
Milonem interficere, partim de facultate, quod Clo-
dij potuerit insidias facere, Milo non potuerit. Hi
loci sunt ex natura ducti: Nam in omnibus homi-
num factis necesse est voluntatem & facultatem
concurrere. Itaque idem loci maximam vim apud
Iurisconsultos habent, qui multa ex præsumptioni-
bus, id est, coniecturalibus argumentis iudicant.
Voluntas habet duas species. Altera vocatur Im-
pulsio, quæ affectus continet, ut, Clodius oderat Mi-
lonem, Igitur cupiebat eum extinctum esse: Altera
dicitur Ratio, quæ à finali causa sumitur, cum
ducitur argumentum à spe commodi. Nam humane
mentes plurimum mouentur opinione utilitatis, ut
Clodio proderat Milonis interitus, Miloni non pro-
derat Clodij interitus, ergo verisimile est, Clodium
fecisse insidias. Ex hoc loco nata est vox Cassij, cuius
sæpe fecit mentionem Cicero, querendum in iudicio,
cui bono fuerit. Facultas continet signa & circum-
stantias. Signa sunt facta, aut nota alienius rei, iudi-
centur autem etiam communi sensu sine doctrina.
Sunt enim vel causæ vel effectus factorum. Facilis
igitur est comparatio signi ad factum. Quædam
sunt antecedentia, ut, Milo duxit uxorem & liberos
secum in Rheda, ergo non est consentaneum, profe-
ctum eum esse ad pugnandum. Nam pugnaturi non
adducunt liberos in discrimen. Quædam sequuntur
factum

Regula
C. 4.
factum

Circu
stanti

factum, ut: fugit, expalluit, erubuit. Circumstantia sunt tempus, locus, apparatus, iuxta versiculum: Quis, quid, ubi, quibus auxilijs, cur, quomodo, quando? Et horum ratio à sensu communi petenda est, ut: Cicero non fuit in vrbe, cum Caesar interficeretur, igitur non interfecit Casarem. Præter hos locos sunt απὸ τῶν, quæ propemodum ad signa pertinent, testes, chirographa, confessiones, de quibus Iurisperiti diligenter præcipiunt.

DE CONFUTATIONE.

Confutatio est dissolutio argumentorum, quæ obijciuntur. Huius rei artificium magna ex parte sumendum est ex Dialecticis. Constat autem in Dialectica triplicem rationem dissoluendorum argumentorum tradi. Prima est, cum peccatum in forma argumenti deprehenditur, tunc enim reprehenditur consequentia. Iudicium autem de consequentia tantum ex Dialectica petendum est. Nam & planiora sunt, & meliora, quæ de consequentia tradunt Dialectici, quam quæ scripsit Cicero de vicijs rationibus indicandis, ubi voluit complecti Dialectica præcepta eius rei. Cum autem peccatum in materia argumenti est, diluitur aut per Distinctionem, aut per Insiciationem. Ambiguae distinguendo explicantur. Insiciatio autem habet eosdem locos, quos in Confirmatione posuimus, voluntatem et facultatem, ut Cicero ostendit

ut in eam

Miloni

Miloni voluntatem & facultatem insidiandi Clodio desuisse. Negabimus igitur illa quæ obijciuntur, & opponemus rationes, quæ reddant verisimilem insiciationem. Et quia coniecturalis status plerumque habet probationes non necessarias sed tantum probabiles, ideo homines ingentiosi facile reperire possunt ex iisdem locis argumenta in viram partem. Ac ferè disputatio tota de signis est: hic valent homines callidi & copiosi, qui signa variè interpretari sciunt, & varias causas signorum querere. Nusquam enim verius est, quod dixit Euripides, quàm in hoc genere ἄλλα δὲ λόγοι κατὰ παλαιστρὰ λόγῳ. Ratio rationem euertit, ut vulgò dicunt, rationes contra rationes. παλαιστρὰ ἀντιπῶν λόγων.

Et propter contrariam signorum interpretationem duo peculiares loci adduntur defensori. Inuersio, cum docemus signum vel causam contra nos allatam pro nobis facere, si occidissem non sepelissem, satius fuisset statim relicto cadauere fugere. Paulus in Galatis vitatur hoc loco: Nunquid lex est aduersus promissiones, siquidem auget peccata? Paulus respondet, Imò tunc esset aduersus promissiones lex, si iustificaret. Nam si lex iustificaret, nihil esset opus noua promissione, quæ gratis promittit iustificationem. Græci vocant ἀντιστροφὴν.

Absolutio est, cum interpretamur signum aut causam aliter, quàm aduersarius. Sepeli sed misericordia commotus cum obiter præterirem. Vterque

C 5

locus

locus oritur ex subtili causarum interpretatione et animaduersione: Nam unius euentus multae et varia causa excogitari possunt.

at Propositio **DE PERORATIONE.**

an Lex
repetiti

Peroratio est conclusio orationis, in qua repetitur propositio principalis. Tunc enim vocatur propositio, cum post confirmationem collocatur. Conclusio vocatur, cum ante confirmationem ponitur, ut fit in Syllogismis apud Dialecticos. Omnis autem peroratio constat duabus rebus: partim repetitione Propositionis et potissimum argumentorum, partim Affectibus. Quales autem affectus deceant in unaquaque causa, sine praeceptis sciri potest. Reo misericordia opus est. Accusator studeat odium inflammare. Porro ex quibus fontibus ducantur affectus, natura rerum consulenda est, quanquam, cum sine arte perspiciant assentatores, quibus rebus animi hominum capiantur, aut irritentur, facile id quoque videbit Orator. Nam urbanissime ac prudentissime dictum est, Rhetoricam particulam esse τῆς κοινῆς καὶ ἀνθρώπου.

Simile

^{qualitatis}
DE IURIDICIALI

11. Statu. Generis iudicialis

Sicut coniecturalis Status ex quaestione, An sit factum, nascitur: Ita Status Iuridicialis ex quaestione, Quale sit factum, oritur. Disputant enim, utrum iure

iure aliquid sit factum, an secus: Itaque appellatur à Fabio. Qualitatis status. Graeci vocant δικάζοντες καὶ, quia de iure disputat, ut: C. Caesar non est iure interfectus. Insultum est fures suspendere. Tales causae habent easdem partes orationis, quas supra recensui, Exordium, Narrationem, Propositionem, Confirmationem, Confutationem, et Perorationem, ac ceterae partes non requirunt noua praecepta, tantum Confirmatio ac Confutatio habent novos locos: Loca non sunt enim diuersi loci diuersorum statuum. Quia vero hic status totus versatur circa Iuris quaestionem, ideo loci sumuntur à Iureconsultis.

Natura.

Lex.

Consuetudo. est altera Lex.

(natura
Lex. et

Aequum bonum, iudicatum, pactum. Hi loci pertinent ad causam efficientem apud Dialecticos. Ius est enim quod suscipitur impellente vel naturali Iure, vel scripta Lege. Quid sit ius naturae, quid lex scripta, quae consuetudo habeat auctoritatem, à Iureconsultis sumendum est. Nos olim addidimus locum Religionis, sed in Lege scripta comprehendi potest. Nam Legis scriptae species sunt, Lex diuina, et Lex humana. Sed addemus exemplum, in quo cerni poterit, quomodo propositione constituta, debeat se referre animus ad hos locos. Suntque ita exercenda ingenia, ut quaecumque quaestione oblata, statim decurramus

Cautio ramus per omnes locos, & consideremus, ex quibus hauriri apta materia possit. Non enim semper omnibus locis uti possumus: Sed idonei quærendi & amplificandi sunt.

Propositio Initio Status negocij seu Propositio constituenta est, ut: Constantinus Imperator rectè fecit, quod bellum Licinio intulit defendendorum Christianorum causa, etiamsi cum Licinio fœdere & affinitas te coniunctus erat.

Iam loci inspiciendi sunt, & videndum qui conueniant huic causæ. *Loci solij Confirmationis et Confutationis*

N A T U R A.

In omnibus materijs, in quibus de iure quæritur præcipue ius naturæ & ius diuinum considerentur, & in hac quæstione à Iure naturæ firmum & illustre argumentum ducitur.

Ius naturale est, suscipere defensionem contra iniustam crudelitatem, præsertim si sit manifesta, seu, ut vocant, notoria iniuria. Talem defensionem suscepit Constantinus, Ergo rectè fecit.

Hic Syllogismus amplificandus est exaggeratione sceleris Licinij. Atrocius scelus est, trucidare Sacerdotes & alios pios, quam reliqua latrocinia: seu, ut etiam in homines peculiariter Deo consecratos. Et accedit hæc impietas, quod Tyranni non tantum hos miseros homines cupiunt è medio tollere sed

seâ prorsus nomen Dei, veram religionem ac doctrinam delere & extinguere, ac penitus obruere gloriam Dei.

Aduersus hæc tanta scelera præcipue arma capere debent Reges & Principes, qui, ut Paulus ait, gerunt gladium, ut defendant bonos & puniant inustos.

A L E G E S C R I P T A.

Leges diuinæ & humanæ præcipiunt Regibus & omnibus magistratibus, ut defendant innocentes, ac maxime eos, qui propter Religionem affliguntur.

Hic sententia ex scripturis colligendæ sunt de officio Magistratum, quales sunt apud Esaiam: Subuenite oppresso, Indicate pupillo. Et in Psalmo: Eripe afflictum de manu peccatoris.

A B E X E M P L I S. *indicatu*

Pertinent ad iudicatum, exempla probata. Honestum fuit Atheniensibus, suscipere defensionem liberorum Herculis aduersus Eurysthea: Quanto honestius est Imperatori pio suscipere defensionem Sacerdotum.

Accedant amplificationes à pœnis Idolatrarum: Deus detestatur & odit idolatras, Ideo defensores impiorum cultuum habebunt tragicos exitus. Sicut in primo præcepto minatur Deus Idolatris, & historia suppeditant multa exempla.

Traſtan

Transandum & hoc est, quod ad Principes pertineat cura retinenda veræ religionis, iuxta secundum præceptum: Non assumes nomen Dei vane. Hoc præceptum vetat tolerare blasphemias, & impios cultus.

CONFUTATIO.

Sæpè Confutatio plus suppeditat & disputatio-
num & amplificationum, vt in hac causa. Multa enim obijciuntur.

Primum obijci potest, quod in Evangelio prohibetur vindicta. Id explicandum est. Evangelium confirmat & approbat manus Magistratum. Ergo defensionem, quæ sit per Magistratus, præcipit. Nec abolet ius Naturæ, sed approbat. Tantum igitur priuatam vindictam & seditiones prohibet.

Secundò obijci potest de iure fœderum. An licuerit confœderato bellum inferre. Ad id respondendum est. In omnibus fœderibus exceptam esse defensionem aduersus notoriam iniuriam; Fuiſſet scelerata societas Constantini & Licinij, si Constantinus propter fœdus, quasi pactione quadam obligatus, passus esset grassari collegam, & infinitam scuitiam exercere.

Erant socij Lacedæmoniorum Thebani, cum Lacedæmonij Athenas cepissent. Et tamen Thebani adiunxerunt Thrasybulum, repetentem patriam armis contra Lacedæmonios. *Sed est selectam*

sed sequitur ratio Erat

Erat enim manifesta crudelitas præsidij Laco-
nicæ, ita & Constantinus abrumpere societatem, quæ ei cum Licinio fuerat, necessario debuit.

Cedunt iuri naturæ cætera pacta, vt: Subdito aduersus Dominum concessa est defensio, ad depellendam iniustam crudelitatem, si sit iniuria notoria.

Tertiò obijci potest: At Constantinus alienos defendit, subditos Licinio. Quid ad eum pertinebat, quomodo ille suam ditionem gubernaret? Respondeo, etiam subditis, si sit manifesta scuitia, licet fieri supplices, implorare auxilia ab alijs, & suscipere eorum defensionem alijs regibus licet, vt Athenienses suscepunt defensionem liberorum Herculis.

Deinde non sunt alieni, qui nobis societate Ecclesie coniuncti sunt. Præcipuum munus est summorum Regum ac Principum, tueri Ecclesiam, quam ob causam Esaias vocat Reges, Ecclesia nutritores, ad est, defensores.

In iureiurando ciuium Atheniensium erant hæc verba: Pugnabo pro sacris, & solus et vnà cum alijs. Id exemplum à pijs sumtum est. Atq; ita sentire debent maximè Principes pijs se arma gerere, vt veram doctrinam, qua gloria Dei ornatur, conseruent.

In Psalmo dicitur: Ego dixi Dñ estis, hanc appellationem Deus eis tribuit, vt res diuinas tueantur, veram Religionem, Iusticiam & pacem.

Ita vides Confutationem versari in explicatione quorundam Iuris questionum, in collatione Iuris nature

*Eticis. Exempla suppeditat non modo lectio, sed etiam
vſus rerum. Magna hoc tempore quæſtio eſt, An
miſſa ſeu Cœna Domini ſit ſacrificium.*

*Hic exponendum eſt, quid ſit ſacrificium: quod
cùm intelligitur eſſe opus, pro alijs faciendum, vt me-
reatur eis remiſſionem peccatorum, ſequitur Sacer-
dotis opus, celebrantis Cœnam Domini, nequaquam
eſſe Sacrificium. Nam ſolius Chriſti mors, precium
fuit, quod cæteris merebatur remiſſionem peccato-
rum. Eſt autem impietas transferre gloriam Chriſti
in opus Sacrificuli, ſicut ad Hebræos ſcriptum eſt:
Vna oblatione conſummati ſumus.*

*Diſputatur in Eccleſia quid ſit Pœnitentia, hoc
eſt, conuerſio hominis ad pietatem, quos motus con-
tineat. Nos perſpicuam definitionem tradere ſole-
mus, Pœnitentiam conſtare his partibus: Contritione
& Fide, vt ſuprà dictum eſt. Apud Ciceronem eſt
exemplum in Norbani cauſa, quid ſit crimen læſæ
Maieſtatis: In Epistoſola ad Romanos diſputatur, quæ
res ſit, propter quam iuſti pronunciamur, id eſt, ac-
cepti coram Deo, hoc eſt, ſint ne noſtra benefacta, iu-
ſticia, propter quam ſimus accepti Deo. Aut an ſi-
mus accepti propter aliud, ſcilicet propter Chriſtum
Fide, hoc eſt, fiducia miſericordiæ, propter Chriſtum
promiſſe.*

Ep. 1. ad Romanos. Arguta

Ita Paulus definiit Iuſtificationem.

*Et hanc definitionem confirmat multis Argu-
mentis, quæ partim ſunt Teſtimonia ex Scripturis ci-*

tata

tata, partim ſunt rationes ex cauſis ſumte.

*Teſtimonia ſunt, Credidit Abraham, & impu-
tatum eſt ei ad iuſticiam, Ergo fide conſequimur, vt
reputemur iuſti.*

*Fides autem eſt fiducia promiſſæ miſericordiæ,
cùm quidem agnoſcimus nos indignos eſſe.*

*Aliud teſtimonium: Beati quorum remiſſæ ſunt
iniquitates, Ergo cùm omnes oporteat accipere re-
miſſionem peccatorum, qui ſunt Beati, necesse eſt
fateri omnes, quod habeant peccata. Non igitur ſunt
iuſti propria dignitate, non ſatisfaciunt legi.*

Deinde à cauſa additur argumentum.

Promiſſionem gratiæ oportet eſſe certam.

*Promiſſio fieret incerta, ſi penderet ex con-
ditione Legis.*

*Ergo promiſſio non pendet ex conditione Le-
gis, ſed gratis propter Chriſtum fide contin-
git.*

*Mmorem confirmat, quia Lex ſemper accuſat,
ſeu, vt ipſe ait, iram operatur, quia nemo Legi ſatis-
facit, quare non propter Legem dantur remiſſio &
iuſtification.*

*Exordia & perorationes in hoc genere, ſequun-
tur communia præcepta, ſuprà tradita.*

*Contrariatum legum ſtatus eſt, cùm faciunt con-
trouerſiam contrariæ leges, quemadmodum ſæpe ac-
cidit. Græci vocant hunc ſtatum ἀντινομία, vt
ἀντινομία ſunt, Melius eſt nubere quàm vri, Et*

D 2

Canon

*Italy
in Locy
Legatus
legimus*

Canon: Non liceat Sacerdotibus uxores ducere.

Contrariae sunt: Non facies furtum, & mandatum, ut Hebraei spoliarent Aegyptios.

Confirmaciones & confutationes ducuntur ex causis efficientibus. Lex enim habet auctoritatem ab efficiente causa. Hinc sunt regulae: Lex inferior cedit superiori. Lex specialis derogat generali. Lex humana cedit diuinae.

Regulae Leges veteres corriguntur aut abrogantur nouis. Ducuntur etiam confirmaciones aut confutationes ex materia, hoc est, ex ipsis legibus, si cum ratione consentiant, aut pugnent cum ratione, si circumstantiae expendantur, quibus latae sint, & an ad hos casus recte detorqueantur &c. Et ex talibus regulis dirimuntur pleraque legum controuersiae. Lex inferior: Non facies furtum, cedit superiori, scilicet primo mandato: Deus enim nouo mandato iusserat spoliare Aegyptios. Hinc Theologi regulam non inutilem sumserunt: Secunda tabula cedit primae. Abraham immolaturus filium, solutus est secunda tabula per primam, quae cogit Deo obedire, quicquid is iusserit. Iehu capiens arma aduersus Regem suum, solutus est legibus secunda tabulae per primam. Deus enim nouo mandato iusserat Iehu arma capere. Contrariae leges videntur. Ne reddas malum pro malo, & Magistratus Dei minister est, et vindex ad iram. Hic altera sententia prohibet vindictam, altera praecipit, sed dirimitur controuersia per regulam: Generi derogatur per speciem, & illud potius.

Regula

Secunda tabula becalogi cedit muni
povi, omittit negligamq temporalia
pofidentes spiritualia

generi derogat
species

R H E T O R I C A.

num habetur, quod ad speciem directum est. Excipit autem scriptura Magistratum a generali regula, ut specie in qua vindicta prohibetur. Itaq, certum est, Magistratui licere exercere vindictam, punire fontes, gere re bella. Consuetudo recipit in templis imagines, lex imaginor prohibet. Hac controuersia dirimitur, quia nos non tenemur lege Moyfi: Multa hoc modo iudicari possunt, quae longum esset recensere.

EX SCRIPTO ET
scribitur voluntate sua Sententia. hic seu legitime

Frequentissima in foro, & in Ecclesijs, questio nes sunt, scripti & voluntatis, quae oriuntur ex scri pti obscuritate aut ambiguitate. Graeci vocant hunc statum *παράλογος διαφορά*. Huiusmodi controuersiae sunt de his locis: Vade, vende omnia quae habes & nat. 8. da pauperibus 2. Corinth. 8. ut sit aequalitas. Item. Non iurabis: Nam Anabaptistae urgent verba, nec recipiunt ullam interpretationem. Nos audimus in terpretationem, ut sententiam retineamus. Iuris consultus vocat fraudem, cum defenditur *παράλογος contra διαφορά*. Loci huius status sumendi sunt ex *Διαλεκτικά*. Definitio patet obscura: *Διύψιο* discernit ambigua. Ad hos locos accedunt reliqui, ut loci cau sarum, effectuum, circumstantiarum, & pugnantium. Tunc autem voluntas quaeritur, quando *παράλογος* est aut obscurum, aut absurdum, ut in his verbis: Si quis castrauerit se &c. Voluntas quaerenda est. Nam *παράλογος* quilibet vestitus D 3 *παράλογος* top est

staty

Locy

staty lega

hic seu legitime

frag

metho

29.

nat. 19

Regula

τὸ πῶς est absurdum. Sed in sacris literis hoc obseruandum est, ut in dogmatibus & praeceptis retineatur τὸ πῶς, nisi impingat absurditas in aliquem articulum Fidei seu manifestum scripturae locum. Tunc enim recipienda est voluntas ex manifestis locis alijs collecta. Ceterum in dogmatibus ac praeceptis, non est discedendum à verbis scripturae, cum absurditas tantum impingit in iudicium rationis. *aut ea*

Confirmationes & Confutationes in Ecclesiasticis negocijs, ducuntur ex testimonijs scripturae clarioribus. Interim tamen & Dialectica adhibenda est, quia saepe ex definitione, aut ex causis, quae sunt in scriptura, aliquid ratiocinari cogimur. Sed hic videndum est, ne connectantur male coherentia, seu ἀνακόλουθα, seu, ut Dialectici loquuntur, ne male consequentiae consuantur. Porro, quod ex claris testimonijs efficitur bona consequentia, id quoque clarum esse indicatur. Ut scriptura manifestè probat Magistratus, ergo probat etiam leges civiles, quamuis ab Ethnicis conditas, modò sint timori malo operi. Hæc consequentia valet, quia lex nihil est, nisi vox Magistratus. Locus: Vade, vende omnia &c. non cogit discedere à facultatibus. Christianos, quia alius locus aperte inquit, Præcipe diuitibus &c. Hinc ex definitione argumentamur: Diues est, qui possidet proprium, diuitem esse licet, ergo & proprium possidere licet. Magna cum Iudeis de scripto contentio est, Ipsi somniant regnum Christi mundanum, videlicet quod

recu-

Siarqa

recuperata patria, Ierosolymis regnaturi sint, nos defendimus sententiam, & opponimus clarum testimonium scripturae: Regnum Christi erit æternum, at mundana regna non possunt esse æterna, igitur mundanum regnum non potest esse Christi regnum &c. Sed non est opus recensere plura exempla, cum usus rerum multa quotidie offerat.

In foro & negotijs, quæ ratione iudicantur, absurditas est, si quid à ratione dissentit, aut recepto iure, & quia effici debet, ut aduersarij opinio videatur absurda, leges & rationes asserendæ sunt, quæ ostendunt eam cum iure & natura pugnare. Hic iterum eundem est nobis ad locos Dialecticos, nam ex causis & effectibus colligitur æquitas. Est autem generale præceptum, cuius maximè usus est in hoc genere controuersiarum, ut excutiantur circumstantiæ, ex his enim saepe veniamur sententiam, & iudicamus, utrum Scriptum & Voluntas consentiant aut dissentiant. Vera est enim vox Hilarij, Circumstantiæ illuminant dicta, *χρῆμα*.

Regula

DE AMBIGVO.

staty Agalis

est cognatum præcedenti.

Controuersia ex ambiguo sunt, cum verbum ali- quod generale aut ambiguum parit dissensionem, ut in Canone: Sacerdos ducens uxorem, suspendatur. Ibi intelligunt quidam, ut ab arbore suspendatur. Alij mitius interpretantur, suspendi tantum esse ferias

ri ab officio, ad tempus. Hic status cognatus est superiori: habet autem hanc præcipuam regulam: Ambigua alia iudicantur ex Grammatica seu phrasi & figuris, ut: non agnoscebat eam, donec peperit filium primogenitum. Nam particula donec, varium habet usum in sermone. Alia iudicantur ex artibus, ex quibus sumuntur, ut: Non reddas malum pro malo, generalis sententia est, quæ ex scriptura iudicatur, ex qua constat tantum priuatam vindictam prohiberi, publicam non prohiberi. Cæterum & ad hunc statum adhibendi sunt loci Dialectici. Nam ambigua definitionibus & diuisionibus explicantur.

Regula

v. staty legi. RATIOCINATIO,
v. m. j. / m. legalis

Ad hunc statum pertinent casus, qui cum non habeant certam legem, referuntur ad similia, aut ad cognata, cum quibus videntur connecti posse. Iurisconsulti multa iudicant ex similibus, quare huius status facile multa exempla inuenias, ut: Non licet hæc redibus pecuniam ciuitati ad spectacula legatam repetere. Igitur nec legatum ad pios usus repetere licet. Reperiuntur huiusmodi controuersia & aliæ, ut si quis disputet, An liceat Christiano in foro causas agere, nullus locus est, qui expresse hoc concedat, sed ratiocinatione querendum est testimonium, siue ex cognatis, siue ex similibus. Enangelium approbat iudicia & iudices, ergo nec reliquos iudiciorum ministros non uel fideles nati quædam stros nati deinde iustos, da homo leges datur / mul.

stros improbat. Est autem Causidicus Iudicis minister, nam sine causidici diligentia, opera & voce, Iudex non potest causam cognoscere. Ergo sicut Iudicis officium, Ita causidici functio probatur.

Si queratur, An liceat Christiano litigare in iudicijs, nullus locus aperte concedit, sed ratiocinando queritur testimonium. Licet uti alijs civilibus rebus, licet petere defensionem à Magistratu armato aduersus latrones. Ergo multo magis licet à iudice inermi, auxilium ad retinendas facultates petere. Itē si Magistratus est honori bonis, ergo iudex, cum defendit Christianum, non præbet ei occasionem peccandi, alioquin non esset ei honori, sed potius dedecori. In hoc statu plurimum valent loci communes. Nam ex his multa iudicantur & traduntur, pendet autem tota res à Dialectica, cum ex causa, ex toto, ex genere ducitur argumentum. Videndum est autem, ut sit in Syllogismo bona consequentia. Cum similia afferuntur, videndum est, ut similitudinis eiusdem causæ sint. Irenæus eleganter dixit, Hæreticorum argumenta non magis coherere, quam si quis uelit suum de arena necere. Tales erunt in hoc genere ratiocinationes, si non fuerint adhibita Dialectica, quæ iudicat, utrum membra consentiant, utrum aliud ex alio necessario sequatur, ut scriptum est: Ecce duo gladij hic: igitur à pontifice necesse est omnes Reges accipere regna. Hæc non necessario coherent. Sed infinita exempla quotidiè offert usus.

D 5

Trans

Translatio proprie est, quod Iurisconsulti vo-
cant exceptionem, cum non respondetur ad rem, sed
opponitur Exceptio aliqua, ut quod non oporteat me
coram hoc iudice causam dicere, quod aduersario non
debet dari actio. De hac re præcipiunt Iurisconsulti,
quando profit respondere ad rem, quando non profit.
Quaquam autem hæc Rhetorica non collegi præci-
puè ad usum forensem, tamen prodest huius status
mentionem facere, ut admoneantur adolescentes,
non semper de re respondendum esse, sed ubicunq; fi-
eri potest, arte fugiendum esse iudicii periculum.
Profecto enim sapienter dictum est ab Alcibiade,
nec immerito abiit in Proverbium. Εἰς ὅπου φεύγῃ μὴ
ἴντῃ δίκῃ. dum licet fugere, ne quæras iur-
isfōr dūm licet fugere, ne quæras iur-

DE GENERE DE liberatiuo. / in / suo / oratio

Genus Deliberatiuum versatur in Suadendo ac
Dissuadendo, Adhortando & Dehortando, Petendo
& Precando, Consolando & similibus negotijs, ubi
finis est non cognitio, sed præter cognitionem actio
aliqua. Huius generis plura exempla reperiuntur,
Et plurimæ scribuntur Epistolæ quotidie a pueris in
hoc genere, cum ab amicis aliquid petunt.

Exordia sunt ut in alijs causis.

• Narratione utimur, cum res poscit. Verum in
hoc genere sæpè accidit, ut nihil adhuc gestum sit,
quod narrare necesse sit. Propositio sequitur narra-
tionem

tionem, & cum deest narratio. sola propositione uti-
mur. Non enim omitti propositio vlla in causa po-
test. Ac plerumq; ut sit plenior sonus, propositio cum
amplificatione recitatur, ut: Nullum bellum aut
magis necessarium, aut magis pium, aut magis à di-
ginitate vestra, Principes suscipere potestis, quam
hoc bellum aduersus Turcas, qui crudelissimum la-
trocinium his proximis annis in ipso Germaniæ adi-
tu, & in conspectu vestro exercuerunt, vobisq; bel-
lum denunciantes, exitium ac vastitatem vniuersæ
Germaniæ, huic imperio atq; Religioni Christianæ
interitum, vestris liberis atque coniugibus miseria-
mam seruitutem minati sunt.

Loci argumentorum tres sunt.

Honestum.	} et c Contra
Utile.	
Facile.	

In his comprehendimus etiam Necessarium, et pos-
sibile: qui ideo prætermittuntur in vulgaribus præ-
ceptis, quia videntur esse ὅτι οὐκ ἔστιν, nec indigere mo-
nitore. Nam impossibilia non veniunt in deliberatio-
nem. Necessitas autem non solum dubitantes adhor-
tatur, sed cogit etiam inuitos. Verum quia hi duo lo-
ci interdum non conspiciuntur ab omnibus, ideo in ar-
te admonendi sunt studiosi, ut quærant eos in causis,
ac proferant in lucem, et dicendo illustrent, ut si quis
de studijs literarum dicet, non tantum ostendet, quam
sint honesta, quamq; utilia, sed si rectè considerabit
non bene utitur.

res humanas, inueniet etiam necessariam esse literarum scientiam, quia sine doctrina Religionis & Legum, non possunt teneri Respublicæ, neq; hæc ciuilis societas coli. Hæc necessitas, quia non intelligitur ab indoctis, oratione patefacienda est.

Nascuntur autem hi loci, Honestum, Vtile & Facile in locis Dialecticis, definitionum & causarum: Sed quia finis est actio non Cognitio, nomina habent à fine, vt animos ad agendum impellant. Expetimus enim bona, vel honesta, vel vtilia, si tamen consequi possumus.

hæc arte
constrat

virtus
c. 19

Honestas autem sumitur ex Legibus diuinis & humanis, adeoq; ex virtutum definitionibus. Pertinent autem leges ad causam efficientem. Mouet igitur hominum voluntates ad agendum. Eodem & Virtutum definitiones pertinent, cum verè sint leges. Cum igitur honestas sumatur ex legibus, & natura virtutum, oportet hos, qui hoc genus aptè tractare volent, locis communib; copiose instructos esse, vt cum adhortabimur principes ad suscipiendum bellum contra Turcas: Primum de honestate docendi sunt, recitandæ sententiæ ex sacris literis, quæ præcipiunt Magistratibus tueri subditos, depellere latrocinia. Confutanda est & superstitiosa quorundam persuasio, qui putant Christiano non licere militari aut bella gerere. Hæc disputatio non vulgarem doctrinam requirit. Ostendendum est enim, quod Euangelium approbet Magistratus, vindictam publicam,

eam, iudicia, bella: quod Euangelium sit doctrina de vita æterna & spirituali, nec dissipet politias, sed multo magis confirmet. Iubet enim nos in hac vita corporali atq; ciuili, vti politicis rebus omnibus, sicut hoc aëre, cibo, potu vtimur. Interpretanda sunt & dicta quedam Christi, quæ videntur prohibere vindictam. Hæc enim tantum priuatam vindictam prohibent, non prohibent vindictam publicam, quæ exercetur officio Magistratum, Alioqui enim dissentirent ab alijs locis, qui apertè approbant Magistratus, & vindictam Magistratum. Ex hoc exemplo intelligi potest, locum honestatis maximè constare artes, quia hæc disputationes magnam doctrinam optimarum rerum requirunt, & sæpè hic Dialecticis locis vtendum est, cum videlicet prius docendus est auditor quā adhortandus, vt sit in hac questione de bello.

Regula

Loci ab utili & facili, ferè sunt ætexvov. Nam vtilitas sæpe cernitur ab indoctis, quæ cum est manifesta, exaggeranda erit oratione, vt contra Turcas, amplificanda est eorum crudelitas, dicendum, quantam carnificinam in victos exercent, quā turpis & misera seruitus impendeat his, qui non sunt interfecti. Facultas autem posita est in circumstantijs, in comparatione virium, temporum, locorum.

Dominantur in hoc genere exempla, vt si quis commemoret Carolum, Othonem, patriam aduersus barbaros summa virtute defendisse, infinitam Hungarorum multitudinem, quæ in Germaniam irruerat, deleuiss

deleuisse. Imperator Fridericus Sarracenos in vltimas terras in Syriam vsq. persecutus est: Nos repellere dubitamus hostes, qui tam procul ex Thracia profecti, Germaniam ipsam populati sunt? Affectus etiam in his causis mouendi sunt, qui cum in tota oratione variè spargendi erūt, tum in Peroratione eligi debent hi, qui sunt acerrimi nec procul petiti. Nam

Conclusio
74^a Perorationes, vt in alijs generibus, continent repetitionem quorundam argumentorum & affectus.

Postquam hanc viam adolescentes cognouerūt, exempla producenda sunt, quæ longè clarius ostendūt, quid in hoc genere deceat, quàm præcepta. Quæ quidem ad hoc unum excogitata sunt, vt imperitis viam ostendant, vt intelligere exempla possint, et videre Oeconomiam & ordinem omnium partium, & totius orationis formam animo complecti. Plena autem exemplis sunt Poëmata, Historia, Epistolæ. Sed ego velim præceptores ex Liui eligere exempla, quæ cum & propter rerum magnitudinem, & propter sonum orationis illustriora & grauiora sint, magnam verborum & sententiarum copiam suppedicant.

Liui

Pertinent ad suasorium genus, et in sacris literis, Adhortationes, Consolationes, Deprecationes, vt in Psalmo Miserere, saepe est repetita propositio ac petitio: Insertæ sunt passim querelæ. Argumentū ducitur ab honesto, quod misericordia Dei fiat illustrior, si signoscat. Simile est loco utilitatis, quod promittit se

tū se vicissim gratum fore, prædicaturum hoc beneficium, redditurum vera sacrificia, scilicet spiritum contribulatum, Ita obiter alludit ad locum communem de Sacrificijs, quod Ceremoniæ tantum sint si-
gna verorum Sacrificiorum. Semper autem finis querendus est. Adhortationes iubent aliquid agere: Consolationes iubent expectare auxilium à Deo: Deprecationes petunt aliquid nobis concedi.

DE GENERE DEMONSTRATIO.

Demonstratiuum genus continet Laudationem & Vituperationem sed multum interest, vtrum persona tractentur, an facta, aut res. Alijs enim locis utendum erit in laudatione personæ, alijs in laude factorum & rerum.

Cum laudamus Personam, ordine narramus historiam, & rerum seriem in dicendo sequimur. Sunt igitur loci personarum, Patria, Sexus, Natales, Ingenium, Educatio, Disciplina, Doctrina, Res gestæ, Præmia rerum gestarum, Vitæ exitus, Opinto post mortem. Hic ordo historię magis decet in laudationibus, quàm quod initio quidam, quasi in scholis philosophantes, partiuntur bona in tria genera, Naturæ, Animi & fortunæ bona. Et cum ad hæc capita singulas partes historię accommodare volunt, rerum ordinem confundunt. Cæterum, loci illi communes quare

Personarum
Locorum

Scioli

quare Naturæ bona, quare Fortunæ bona, laudem mereantur, quantum præsent animi bona dotibus fortunæ, prudenter historiæ per occasionem intertexi debent.

Methodus
sermonis
huius

Exordia in hoc genere liberiora sunt, ut in Epithalamijs aut Epicedijs apparet. Interdum à pompa publica, interdum ab effectu aliquo, à querela vel gratulatione incoantur. Reliqua oratio perpetua quædam historiæ narratio est, in qua tamen præcipua decora amplificantur, & ad admirationem atq; imitationem proponuntur. Sed quoniam extant exempla, in quib. oratio huius generis tractandi cerni potest, nihil opus est longioribus præceptis. Isocrates reliquit laudationem Euagoræ, Plinius Traiani. Exat et ab Erasmo scriptus Panegyricus, lectu dignissimus, de Philippo rege Hispaniæ. Laudatio

Erasmi
de Philippo
Panegyricus
laudatio
cautio

Sunt Psalmi quidam generis demonstratiui, qui describunt Christum, hi possunt haberi pro breuib. Panegyricis, ut Psal. Dixit Dominus. Item Psal. 67. Exurgat Deus. Pingit enim veluti triumphalem pompam Regis, orditur ab imprecatione & gratulatione, nam hostibus Christi malè precatur, gratulatur autem pijs. Narratio continet pompam. Venit Dominus, & ducit secum exercitus Euangelizantium. Ex his sunt descripti Principes prouinciarum, Apostoli & Episcopi, qui prouincias afflictas & vexatas recreant. Ascendit Dominus in altum, ducit in triumpho captiuos, distribuit dona militibus ac Psal. 68. 110 sunt triumphales & populi = Laudatio

populis suis, minatur hostibus supplicia, præcedit populus, ac sequitur, qui canit triumphale carmen. Hæc ferè summa est Psalmi, quem si quis hoc modo ad artibus præcepta conferet, planius intelliget & animaduertet, qui loci propriè ad Christum accommodandi sint, qui tribuant ei diuinam potentiam.

Quoniam autem oratio in hoc genere perpetua narratio est, tamen incidunt interdum loci qui habent aliquam disputationem, ubi confirmatione & confutatione utimur: ut si quis laudabit C. Cæsarem, excusabit eum, quòd bellum aduersus patriam mouerit, quia inimici, cum eum beneficium populi eriperent, priores bellum indixerint ac mouerint. Quare non intulit patriæ bellum, sed iniustam vim à suo capite depulit, cum Pompeius negaret se ullas condiciones pacis admissurum esse, nisi allato ad se Cæsaris capite. Regula

24.

Super sunt alie species, cum factum aut rem certam laudamus. In hoc genere omnes partes existere possunt: Exordium, Narratio, Confirmatio, Confutatio, Conclusio. Locos mutuamur ex genere Deliberatiuo, Honestum, Vtile, Facile aut difficile: ut si quis laudet factum Imperatoris Lotharij Saxonis, qui Romanas leges, quæ ad id tempus, post occupatam Italiam à Gothis in Bibliothecis latuerant, in forum reuocauit, & constituit, ut in Imperio ius ex illis legibus diceretur. Primum honestatis loco utemur, quòd deceat Principem efficere, ut Respublica

31 fac,
tum aut
Res.

Leges a Lothario repositæ leges

leges habeat optimas. Sumemus argumenta, non solum à Lotharij persona, videlicet à Principis officio, sed etiam à re, hoc est, à dignitate legum Romanarum, quòd plenæ sint humanitatis, prudentiæ ac iusticiæ, quòd nulla gens unquam meliores leges, & magis consentientes naturæ habuerit, quàm populus Romanus. Ab utili erit argumentum, quòd certæ leges muniant tranquillitatem publicam. Lotharius igitur utiliter consulit Reipublicæ, quòd ad omnem posteritatem ciuitates tranquilliores reddidit. Nam antea nullo certo iure utebantur ciuitates, sed Magistratus pro suo arbitrio ius dicebat. Ea res cum tyrannide vicina sit, periculosa est ciuitatibus. Alibi habebant barbaricas leges, videlicet Salicas, hoc est, Aulicas leges Francorum, quæ multa contra humanitatem consituebant. Quare etiam harum gentium mores reddidit mitiores Lotharius, propositis legibus humanioribus. Nam mores atq; opiniones hominum magna ex parte imitantur leges. Hic conferri potest Lotharius cum veteribus legumlatoribus, cum Solone, cum Iustiniano. Habet hic laudem difficultas, quia pauci principes ociosi suscipiunt curam emendandarum legum. At Lotharius maximis occupatus bellis hoc egit. Possunt addi loci communes de nostrorum Principum ingenijs, quòd cum scientia Reipublicæ gerendæ, prudentia, magnitudine animi, fide, ac iusticia pares fuerant laudatissimis Principib. apud Græcos & Romanos.

minis-

minimè sunt existimandi barbari. Ad hoc genus pertinent gratiarum actiones, in quibus beneficia commemorantur, & amplificantur. Tales sunt orationes Ciceronis de suo reditu, & pro M. Marcello.

Eodem modo res laudantur, ut Artes, Philosophia, Eloquentia, Leges, Medicina, pax. Honestas sumitur ex causis efficientibus, videlicet, ab inuentoribus, ut: Philosophia est donum Dei. Sicut enim diuinitus oculis lumen contigit, ita menti veritas seu verum iudicium diuinitus donatum est: Utilitas sumitur ex finibus. Philosophia ostendit præsidia vitæ, disciplinam de moribus ciuilibus, leges, medicinam, numeros, mensuras, quæ res omnes in hac tota vitæ maximè necessariae sunt. Interdum autem facilitas, interdum difficultas laudanda erit, idq; ad consilium Oratoris pertinet considerare quid deceat. Quod quidem præceptum, ut quid deceat animaduertamus, cum in tota vitæ, tum verò in dicendo vel maximè requiritur. Nusquam enim magis lucet decorum, quam in docendo, cum sit præcipuum, ac maximum ac difficilissimum operum humanorum omnium.

DE LOCIS COMMUNIBUS.

Breuitè complexi sumus communissima præcepta de inuentione, de quibus ingentia volumina Græci composuerunt. Verum ego non admodum optasse longioribus præceptis in hac parte iudico. Nam

E 2 via

Regula

uia quadam cognita, postea res non in libellis Rhetoricis quaerendae erunt, sed tum à communi prudentia, tum ex alijs artibus sumendae. Etenim haec praecpta, non tam ad inueniendum conducunt, quam ad eligendum idonea, cum res ex alijs artibus offeruntur. Deinde, cum imitatio magis efficiat eloquentes quam ars, praecpta traduntur adolescentibus ad hoc, ut adiuent eos in legendis orationibus disertorum, quia etas illa non potest longas causas animo complecti, nisi res & argumenta certis locis, quasi notis discernantur. Addeamus autem ad inuentionis praecpta vnum, quod maximam vim habet in omnibus disputationibus, videlicet, ut Hypothesin transferamus ad Thesin. Vocant autem Hypothesin, negocium de quo controuersia est, circumscriptum circumstantijs, ut: Sitne bellum mouendum aduersus Turcas: Thesin vocant generalem questionem, ut: Liceatne Christiano bella gerere. Facile enim iudicari potest, cum de Turcico bello dicendum est, omnia planiora atq; vberiora fore, si à specie ad genus oratio transferatur, & de Magistratus officio, de bello in genere dicatur, quam prius, quam sanctum officium Reges faciant, si has gentes diuinitus ipsorum tutelae commissas, aduersus Turcicum latrocinium defendant. Hoc praecipunt apud Ciceronem, Antonius & Crassus, ut consideremus, qui loci Communes haereant in causa, quorum alij totam causam continent, in quibus Thesis versatur, alij incidunt obiter. Ac

ab hypotese ad thesin
à specie ad genus p. 114. Theses

Thesis illa, cum habet peculiarem interdum in oratione locum, tum verba et sententias gignit in omnibus partibus orationis. Et praeter hanc variè alludatur ad alios locos, qui obiter incidunt, ut Cicero pro Milone, cum dicit, Clodium Deo propter violatas religiones poenas dedisse, alludit ad locum communem, et breuiter probat Deum esse, & hunc mundum à Deo gubernari. Sed sumamus exempla ab Ecclesiasticis concionibus, quae prorsus ociose erunt, nisi ad praecipuos locos doctrinae Christianae referantur. Si quis enarrat historiam Dauidis, quomodo propter admissum adulterium à Propheta obiurgatus sit, locus communis erit de Pœnitentia. Etsi enim & de adulterij turpitudine multa dici possunt: tamen delectus adhibendus est locorum, & excerpendus is qui maximè proprius est doctrinae Christianae. Porro in hac historia omnes pœnitentiae partes egregiè depictae sunt. Habet enim non solum obiurgationem, sed etiam absolutionem, quam in sacris historijs praecipuè quarunt pie mentes. At Christus ipse docet nos hoc artificium, qui saepe transfert Hypotheses ad Theses, ut cum excusat Apostolos de violata traditione Pharisaorum, incipit in genere de traditionibus illis concionari. Cum affertur ad eum historia de crudelitate Pilati, grauissimam concionem habet de pœnitentia. Luc. 13. Adhibentur autem loci communes, & ad probandum, & ad amplificandum. Etenim ferè in omni probatione, maior nascitur ex

finit locorum E 3 aliquo
Communium

Concio

delectus

Mat. 12

16.

aliquo communi loco. Idq; diligenter obseruent studi-
osi, vt sciant, ubi sit usus locorum communium,
quos qui prudenter eliger, is demum poterit, et τὰ
κοινὰ κοινῶς, cum volet, et quod difficilius est, τὰ
κοινὰ κοινῶς tractare. Ac voco locos communes,
qd non tantum virtutes et vicia, sed in omni doctrina
genere præcipua capita, quæ fontes et summam ar-
tis continent. Neq; tamen omnibus ubiq; vitimur,
sed vnusquisq; sciat, se debere suæ artis præcipuos lo-
cos tenere, vt cum aliqua de re dicendum erit, sta-
tim offerant se idonei loci. Quidam putant se Locos
communes tenere, cum de varijs rebus coacervatas
sententias habent, quas passim ex Poëtis et Oratori-
bus excerpterunt: Et quia indicant hanc coacerva-
tionem insignium dictorum, perfectam esse doctri-
nam, nihil habent consilij in legendis autoribus, nisi
vt inde tanquam flores dicta quædam decerpant:
Interim nullam artem perfectè discunt, nullum scri-
ptum totum intelligunt, nusquam totum orationis
genus considerant. Hoc studium exiguum habet uti-
litatem, et hoc nomine plurimum nocet, quia in stul-
tis doctrina persuasione parit, qua nihil est pernicio-
sius. Sciendum est igitur, ita Locos communes re-
ctè cognosci, si artes illæ, in quibus versantur, perfe-
ctè cognita fuerint. Et vt Locos communes aptè in
causis intertexere possimus, opus erit perfectæ eorum
cognitione. Verum quia in civilibus negocijs sæpe ex-
istunt dubitationes de virtutibus, de vicijs, de fortuna
via planissima ad fructificationem na, de

na, de legibus, de consuetudine: Ideo Rhetores horum
locorum præcipuè mentionem faciunt, qui tamen ne-
que perfectè intelligi, neq; copiosè ac variè tractari
possunt, nisi cognitis illis artibus, in quibus versan-
tur. Quare necesse est ad bene dicendum, addere stu-
dium omnium maximarum artium, Philosophiæ, do-
ctrina Religionis, Iuris et historiarum. *verij eloquentia*

Interim tamen hoc studium colligendi dicta scri-
ptorum, habet aliquam utilitatem, præsertim in ado-
lescencia. Habet enim multa lumina verborum, et
multas figuras, vt elegans metaphora est in versu de
experientia: Discipulus est prioris posterior dies.
Neq; solum propter venustatem citantur, sed etiam
propter auctoritatem: Habent enim velut pondus te-
stimonijs, quia à magnis viris proditi sunt, sicut Vir-
gilius Ennianos versus suo Poëmati propter graui-
tatem inseruit. Et Cicero multa citat, vt: quamob-
rem τὸν ἀγασσέον illud teneto, nervos atque artus
esse sapientiæ, non temere credere. Ad hæc pleraq;
dicta continent gravissima præcepta, quare non so-
lum ad ornandum, sed velut leges atque oracula ad
confermandum proferuntur: quale illud est apud Li-
uium, de non mutanda forma Reipublicæ, et quod
presentia incommoda dissimulanda sint, quia muta-
tio maiora mala paritura sit. Nota mala, inquit, opti-
ma, quod à Plauto sumtum est et Græci, καὶ κινεῖται
καὶ ἀπὸ τοῦ καὶ καὶ καὶ. Interdum etiam breue aliquod
dictum signat. E 4. *verij eloquentia*

dictum ita rem definit, ut magis ostendat eam, quam
prolixa disputationes Philosophorum, ut definitio
legis apud Demosthenem. Quare hac diligentia
colligendi sententias non solum verborum copiam
salit, sed nonnihil etiam ad rerum cognitionem con-
ducit. Sed tamen ut copiose ac varie tractari loci
communes possint, accedere oportet ex ipsis artibus
perfectam doctrinam. Cæterum ad colligendas sen-
tentias etiam adhibenda est ratio quædam. Nam et
memoria adiuuabitur, cum ordinè distribuerimus
eas in certas classes, & hæc distributio rerum inter
se ordinem ostendet. Est autem & hæc quædam
pars eruditionis, rerum ordinem, initia & progres-
siones videre. Optima autem in distribuendo Oeco-
nomia erit, si sequemur artium discrimina. Cauen-
dum est enim, ne confundantur artes, sed obseruan-
dum, qui loci sint Theologici, qui sint Philosophici.
Ac Philosophici possunt peti ex partibus hominis.
Ratio, Artes, Prudentia, Virtus, Affectus, Con-
suetudo, Corpus, Forma, Ætas, Fortuna, Diuitiæ,
Oeconomia, Coniugium, Educatio liberorum, Poli-
tia, Magistratus, Lex, Bellum, Pax. Facile est au-
tem genera partiri, & videre, quæ sententiæ, quæ
exempla, quæ similitudines, in qualibet specie collo-
cari debeant. De hac ratione annotandi, extat Ro-
dolphi Agricole Epistola, quam velim adolescenti-
bus proponi ad verbum ediscendam.

Epistola Rodolphi Agricole de DE
Ordine et Methodo disponendorum
Locorum Communium seu Sententiarum.

Ordo et
methodus
Locorum
Communium

Ut loci communes sparguntur in orationem, ita
affectus oportet ac motus quosdam orationi addere.
Affectus autem oriuntur ex locis expetendorum ac
fugiendorum, quos in genere Suasorio ac Demon-
stratio recensimus, videlicet ex honesto, turpi, vti-
li & inutili. Nam honesta atq; vtilia merentur amo-
rem: Turpia, abhorrentia à natura, iniusta, damno-
sa, oderunt homines. Misericordiam mouet calamitas,
seu fortuna indigna ætate, genere, virtute. Hinc in-
telligi potest, in qualibet oratione affectus in ijs par-
tibus existere, in quibus tractantur loci communes,
de virtutibus & vicijs. Sed tamen illi ipsi loci, cer-
tum genus verborum requirunt. Nam illi affectus
sunt leniores, qui vocantur ἡδονή, qui blandis verbis ef-
feruntur, quæ significationem humanitatis atq; of-
ficij præbent, quale hoc est apud Virgilium: Omnis
in Ascanio cari stat cura parentis. Familiaris est ex-
ordijs Epistolarum & Orationum, commemoratio
officij, in qua decet nos animorum sensus atq; incli-
nationes, quæ ἡδονή vocantur, exponere, ut ad Lentu-
lum: Pertucunda mihi fuerunt literæ tuæ, ex quibus
intellexi te perspicere meam in te pietatem. Alij sunt
affectus vehementiores, qui dicuntur πῶδον. In his
utendum est atrocibus & tragicis verbis. Ducun-
tur autem ex omnibus locis Dialecticis amplifica-
tiones, ad impellendos animos, exaggerata vel digni-
tate, vel turpitudine rei, ut ab Exemplo, Linius in

Brucgen

E 5

Pleni-

motus

ἡδονή

πῶδον

voula consideranda est, non solum vt aliena scripta rectius intelligamus, sed vt nos quoq; discamus videre in nostris causis, quid quo loco plurimum valeat, quæ deceant in aditu, quæ res, velut in prima acie plurimum profecturæ videantur, quæ debeant in turba latere, ne noceant. Hæc non possunt in arte tradi. Nemo enim omnia tempora atq; negocia complecti potest. Sed exempla admonere & acuire studiosos possunt, vt quid deceat obseruent, & cum ad causas acceperint, se ipsi consulant, cum de ordine, tum de alijs multis rebus. Multa enim in omnibus contentioneibus à nobis ipsi petere cogimur, ad quæ doctrina atq; exercitatione præparare nos statim à prima pueritia debemus.

In disponenda Narratione, rerum seriem plerumque sequimur, perinde atq; fit in historijs. Atq; hæc ferè sunt, quæ docent Rhetores de dispositione, cum quidem aliarum partium dispositio multò difficilior est. Non enim temerè in dicendo eundem est, vt dici solet, quò pedes ferunt: sed prospiciendus est finis aliquis quasi meta, quò certo itinere perueniamus.

Tradam igitur vnicum præceptum, Idq; breue, quod ostendet viam, quomodo partes in principijs atq; in contentione disponantur: quam viam si animaduertierint adolescentes, plurimum adiuuabuntur, & in inueniendo, & in disponendo, & in iudicandis aliorum scriptis. Est autem hoc præceptum, vt meminerint in principijs & in contentione argumenta bicentium Sacra Anchora, rationes

tiones existere, quarum necesse est ea esse membra, quæ traduntur in Dialecticis, quòd vt plane perspicipossit, addemus exempla. Ac primum de exordijs sciendum est, rarò in exordijs Syllogismos esse, sed plerumq; ea constare Enthymematis, quæ nunc ita appellantur.

Initiò ponitur aliqua sententia, tanquam Exordij propositio, cui postea subiicitur ratio, ita absolutum est Enthymema, sed inchoatum à consequente. Ferè enim in sermone probationi antepositur propositio. Porro antecedens probatio est, consequens propositio. Deinde interdum sequitur, aut alia probatio, aut amplificatio, aut aduersatiua. Quare & Græci docuerunt, Exordium quatuor sententijs contineri. Quamquam enim sæpè plura sunt membra, tamen significare voluerunt. Exordij partes debere quasi argumentationem aptè coherere. Prima pars πρότασις est: Secunda κατάκλιξις: Tertia ἀποδοσις: Quarta ἀφισις. Etsi autem non omnia Exordia similia sunt, tamen pleraq; Cicero hoc modo componit. Pro Archia initiò ponit πρότασις: Si quid in dicendo possum, præcipuè Archiam eloquentia mea tueri debeo. Sequitur κατάκλιξις, quæ est ratio propositionis, quia Archias adiuvit hæc mea studia. Deinde ἀποδοσις, conclusio Enthymematis: Si mea eloquentia alijs profuit, quanto magis isti prodesse debet, à quo excitata est. Hic inseritur aduersatiua, Sed miretur aliquis, quomodo Orator à Poëta adiu-

uari possit. Hanc quoq; absoluit uno Enthymemate, quia artes inter se cognatae sunt. Deinde ἀξίως, petitio, ut se, de causa dicentem, audiant. Nec huius formae valde dissimilia sunt alia Exordia. Interdum propositioni statim opponitur aduersatiua. Interdum inferuntur quaedam breues amplificationes, ut pro Marcello, ἡγοράς: Cum haecenus tacuerim, nunc redeundum est mihi ad veterem dicendi consuetudinem, κατὰ κῶν, quia beneficium Caesaris non possum tacitus praeterire, ἀπόδοσις. Nam absente Marcello carebam socio huius laboris, nunc eo restituto libenter redeo ad pristinam dicendi consuetudinem. Hic accedit amplificatio per translationem. Hoc beneficium Caesaris ad Rempublicam pertinet. Significat enim Casarem velle Rempublicam conseruare. Neq; multo aliter disposuit Demosthenes exordium ἡγήσας: ἡγοράς, Peto ut mihi concedatis secundum leges, ut pro me dicam, nec assentiamini aduersario. Sequitur exaggeratio periculorum & quaedam breuis occupatio. Postea κατὰ κῶν, Res ad me pertinent. Deinde ἀπόδοσις, Peto ut me audiat sicut leges praecipunt. Et accedit amplificatio ex interpretatione legis. Ad Roman. ἡγοράς: Gratulor vobis cognitionem Euangelij, & optavi mihi contingere, ut coram vos docere possim. Aduersatiua, sed haecenus non licuit, verum opto, ut aliquando liceat mihi ad vos proficisci. κατὰ κῶν, quia debitor sum Graecis et Barbaris. Alia

ratio,

ratio, in qua inest quaedam occupatio: Nec pudet me Euangelij.

Confirmationes & Confutationes partim Syllogismis, partim Enthymematis constant. Verum illud sciendum est, orationem, etsi habet certas regiones, tamen & liberiolem & pleniolem esse, quam sunt illi concisi ac nudi Dialecticorum Syllogismi. Plerumque autem a minore incoatur argumentatio, ut pro Caio: Audistis cum pro se diceret, audistis antea cum accusaret genus orationis, facultatem, copiam sententiarum atq; verborum, quae vestra prudentia est, perspexistis, atq; in eo non solum ingenium eius elucere videbatis, quod saepe etiam, si industria non alitur, valet tamen ipsum suis viribus, sed inerat, nisi me forte propter beneuolentiam fallebat oratio, & bonis artibus instituta, & cura et vigilijs elaborata. Haec minor est. Sequitur maior. Atq; scitote Indices, eas cupiditates, quae obijciuntur Caio, atq; haec studia de quibus disputo, non facile in eodem homine esse posse. Et in hoc communi loco Cicero aliquantisper commoratur. Conclusio vero in proponendo recitata est: In Caio nulla reperietur luxuries. Comparant igitur Syllogismi membra, quae etsi certa regione circumscripta sunt, tamen non tam angustis finibus inclusa coercentur, ut Dialecticorum Syllogismi, qui propter breuitatem in pugna non satis virum habent. Raro a maiore incoatur Syllogismus, ut pro Milone. Maxima illecebra peccandi impunitatis spes

est,

Aliud

Aliud

Aliud

Exptum.

flagit.

contraria
lux et arte,

Aliud

a xxi

Enthym. est, hæc fuit in Clodio, non in Milone. Sed plus Enthymematum est in omnibus orationibus, quæ facile agnosci & iudicari possunt, ut pro Milone. In nobis est quedam mens, quæ ciet atq; agitet corpus: Ergo multo magis ille perpetuus naturæ motus, mente quædam æterna regitur. Sunt & hæc Enthymemata. Clodius oderat Milonem, igitur credibile est eum fecisse insidias. Facile igitur intelligent studiosi, quomodo in præmijs & in contentione partes collocari atq; distribui debeant, si Dialectica præcepta animo intuebuntur, & tamen in vestiendis & ornandis sententijs, Oratorum consuetudinem sequentur. Atq; has quasi regiones Dialecticorum præcipue mihi videntur obseruare Demosthenes & Cicero, quos habuisse maximam ordinis curam, res ostendit ipsa. Plurimum autem & in inueniendo adiuuabuntur studiosi, si meminerint posita aliqua propositione, deinde non procul ab ea discedendum esse, sed querendam esse eius propositionis vel rationem, vel amplificationem, vel aduersatiuam. Nam hæc cum in vicinis locis nascantur, vltro se offerent præsertim his, qui mediocri exercitio styli ita se assuefecerunt, ut cum aliquid institunt, percurrere animo vicinos locos possint.

Cicero et Cicero Demosthenes
Dispositum flosq; LIBER
Hos igitur diligenter imitetur.

LIBER SECVN

Inuentio } DVS.
& Dispositio } Libro I sunt Tractatæ

DE ELOCVTIONE.

INVENTIONEM AC DISPOSITIONEM, sequitur in arte Elocutio. Prima enim de rebus deliberatio est, *Inuentio* quæ cum excogitata atque inuenta sunt, deliberandum est, quo ordine *Dispositio* sint explicandæ. Magna enim vis est ordinis, tum in alijs rebus, tum maxime in docendo, & quod in Oe. Regula conomia Xenophon scribit: οὐδὲν οὐτως οὐτὲ ἐν. *Inuentio* ἄλλοι οὐτὲ καλὸν ἀνθρώποις, ὥς ἡ τὰς: Hoc in oratione maxime cerni potest, quæ, si rebus ordo desit, simpliciter est sine mente sonus. Neq; verò non extant multahuiusmodi confusæ & perturbatæ scriptæ, ferè in omnibus artibus, quæ quantum remouentur discentes, non est obscurum. Tertia deliberatio, *Elocutio* de verbis est, quo genere orationis res à nobis excogitata, exponendæ atq; illustrandæ sint. Est itaq; Elocutio, quæ dilucida & perspicua oratione res exponit: Neq; verò minus in hac parte, quàm in cæteris elaborandum est. Nam res sine lumine verborum intelligi nequeunt, quare initio huius operis error illorum reprehendendus est, qui contemnunt elocutionem. Res sine verbis, Campanæ sine pistillo nix

nis præcepta, & falsò arbitrantur eloquendi rationem non necessitatis causa, sed ad inanem ostentationem excogitatam esse. Hic error in causa est, quare & olim dicendi studia intermissa sint, & nunc negligentur, quia ex re infinita extiterunt incommoda. Postquam enim dicendi ratio neglecta est, artes omnes confuse & obscure tradi cæperunt, quia percipere nequeunt, nisi verbis exposita significantibus ac notis. At hæc ita coniuncta sunt natura, ut qui in elocutione negligentes sunt, multò sint in dispositione negligentiores. Et quia rationem loquendi non attendunt sæpe in rebus iudicandis, quæ non perspicere possunt, nisi cognito genere orationis, hallucinantur. Si quis volet, sumat exempla vel à Theologis, vel à Iurisconsultis, sunt enim ubique obuia. Quare ita sentiendum est, totam eloquendi rationem necessitatis causa excogitatam esse, quia certo genere orationis opus est ad explicandas animorum cogitationes. Quis enim dubitat verba notas esse rerum, quæ ut semper intelligantur, debent esse certæ. Sæpe etiam necessitas postulat aliquid exaggerari & amplificari, ut illi quos docemus intelligant, rem esse maximi faciendam. An qui de religionibus aut de Legum & Magistratuum dignitate vulgus docet, non sine debite efficere grandi sono orationis, ut hæc res tantæ videantur alijs esse, quantæ re ipsa sunt. Pictores efficiunt, ut alia videantur humiliora, alia magis emineant, & sint excitatoria: quando magis in do-
Pictor est artitutor Oratoris cendo
Tay — 192, 198.

cendo idem faciendum est, cum bona pars vitæ regatur oratione, & sæpe de maximis rebus homines docendi sint. Quid quò illi, qui maxime contemnunt Rhetoricen, tamen affectant huius artis laudem? Cogit enim eos natura rerum ut verbis illis strare aut amplificare ea, quæ tractant, contentur. Hic verò quam ineptè Rhetoricantur, quanto felicius hoc facerent, si artem à prudentissimis hominibus adeum usum traditam adhiberent. Ac si tantum voluptas captaretur ex hoc studio, tamen esset res liberalis, ac maxime digna homine bene dicendi cura. Nulla res enim, nullus cultus magis ornat hominem, quam suavis oratio. Neq. Musica dulcior aut iucundior auribus, aut mente percipi vlla potest, quam æquabilis oratio, constans bonis verbis ac sententijs. Quare si quem nulla voluptate talis oratio afficit, is longe à natura hominis degeneravit. Verissima sunt quæ dico, & ostendere possem exempla hominum, qui hæc studia contemnunt, quorum ferè mores ostendunt, quantum ab humanitate absint. Ac nisi longum esset, ostenderem plurimis verbis hæc studia faciendæ orationis, mores reddere mitiores. Sed hæc Encomia artis, putant aliqui in scholis magis ex more dici, quam quòd res ita se habeat. Verum olim inter ipsa negotia comperietis has laudes harum artium non esse temere confictas. Ac ut redeam unde digressus sum: Si tantum voluptati seruiret Elocutio, tamen non esset negligenda
vol. redon in de 8208 F 2
in primis non esse contemnenda

osares

Aurea
Corona

kimp

Jas 21
man.

tam suavis Musica. Nunc ut ceteræ artes primum inuentæ sunt, propter necessarios usus, usum autem secuta est alicubi voluptas: Ita hanc artem coegit initio quærere necessitas, erat enim certum sermonis genus eligendum quod intelligeretur: Erat interdum aliquid amplificandum & exaggerandum. Postea ut gratior usus esset, aliquid etiam voluptati aurium datum est. Quidam disputant in graui oratione indecorum esse ornatum, quemadmodum in matrona honesta, fucus detestabilis est: Sed hi falso putant oratorium ornatum fucum esse præter naturam accersitum. Natiua facies est orationis, de qua hic præcepta traduntur: Hanc qui corrumpunt, monstrosam efficiunt orationem, ut pictores monstrosas formas pingunt, cum naturam non rectè imitantur. ut oratio sit et uestes.

matrona
p. 17
197.

Pictor

1. accersitatur 2. ornatus gra inuentus

TRES PARTES

Elocutionis.

uerba
figure
verbosa amplifi

Vniuersa eloquendi ratio consistit in tribus rebus, Primum in sermone Grammatico, Deinde in figuris, Tertiò in amplificationibus. Crassus apud Ciceronem libro tertio, requirit in Elocutione quatuor partes, ut latine, ut dilucidè, ut ornatè, ut aptè dicatur. Ego idem verbis nonnihil mutatis trado, & ut Ciceronis sententia melius intelligi possit, & ut cognatio Grammatices cum Rhetorica cerni

Orator intello.

queat,

queat. Ut enim præcepta de Inuentione multum à Dialectica mutantur: ita Elocutio plurimum sumit à Grammatica. Nam Latine & dilucidè loquendi ratio in Grammatica traditur. Ornatè verò loquendi, duas habet partes apud Ciceronem: Figuras & amplificationes. Aptè loqui est decorum obseruare, & modestè.

gratia

Est itaq; prima Elocutionis pars, Sermo Grammaticus, qui constat verbis usitatis, proprijs & significantibus, quæ iuxta Grammaticæ præcepta, certa ratione coniungi & construi debent. Cum igitur res elegimus, & disposuimus in animo, prima erit cura, ut eas Grammatico sermone efferamus. Non enim potest intelligi oratio si constet verbis ignotis, & alienis consuetudine bene loquentium, aut si constructio viciosa sit. Primum igitur adolescentes præstare debent, ut magnam copiam Grammatici sermonis habeant in promptu, neq; enim exigua laus est, proprijs verbis, etiam sine alio ornatu, nudas res explicare posse. Quemadmodum sit plerumq; in comædijs & Epistolis. Et multi Oratores in foro quondam hoc uno genere dicendi contenti fuerunt, quemadmodum Lysias & alij, qui tenuè quoddam filium orationis amauerunt. At nostris temporibus satis magna laus est, hanc facultatem Grammaticæ loquendi consequi. Nam his moribus, & in alia lingua pauci reliquas virtutes Elocutionis addere possunt,

1. sit
gramma
neg.

laus

grammatica

seruilius

ut videlicet figuris utantur non ineptis, aut intem-
 pestiuis, aut magna cum grauitate, & magna vi ali-
 quid amplificent. Facile est enim iudicare quantum
 eloquentia istorum, qui nostris temporibus maxime
 clari sunt, in illis granioribus virtutibus claudicat.
 Quare confirmandi sunt adolescentes, ut sciant se
 multum profecisse, cum hoc affecuti sunt, ut non
 destituant eos copia Grammatici sermonis, etiamsi
 perfectius quiddam efficere non possunt. Voco autem
 Grammaticum sermonem, qui non solum verbis La-
 tinis constat, & Syntaxin habet consentientem puerili-
 bus regulis, sed etiam in quo phrasis & vocum con-
 iunctio imitatur consuetudinem eorum, qui elegan-
 ter & vere Latine, & non moleste locuti sunt. Hac
 de re infra plura dicemus, cum de imitatione disputa-
 bimus. Itaq; cum summam laudem in dicendo habeat
 perspicuitas, in primis assit copia proprii sermonis,
 qui res sine ambiguitate signate exprimat. Fugienda
 est in sermone peregrinitas, & illam licentiam gige-
 nendi nouum sermonem, nullo modo permittamus
 nobis, qua in scholis immodice utuntur. Tamen si ali-
 cubi peregrinis vocabulis utendum est. Alia forma
 nunc est imperij, Religio alia est quam Ciceronis
 temporibus. Quare propter eorum nouitatem inter-
 dum verbis nouis uti conuenit, quae tamen usus
 molliuit, quem penes arbitrium est, & vis & norma
 loquendi. Interim tamen tota orationis structura
 & phrasis, non abhorreat à latina consuetudine

Et man-
 gredet.

qui-
 t.

pag. 134

pag. 181.
 183
 no 194

Horatig.

aliqui enim non poterit intelligi. Plerumque etiam
 isti, qui nouum sermonis genus fingunt, res amit-
 tunt. Ut enim nouum sermonem excogitant, ita no-
 uas res somniant, dum inepte spectant laudem subti-
 litatis. Et tamen res illae inspectae, nihil esse depre-
 henduntur, nisi inania somnia. Quia nota res omnes
 verbis exponi notis & significantibus possunt. Ex-
 empla extant infinita in omnibus artibus, ubi saepe
 inepte finguntur noua vocabula, ut Realitas, Obie-
 ctua, Subiectiua, apud Scotistas. Olim Platonici, non
 intelligentes Platonem, meras nugae de Ideis finxe-
 runt: finxerunt & virtutes purgatiuas, & nescia-
 quis praeterea: Hos imitatus Dionysius, non minus
 fuit ineptus, cum de nullare graui lectorem doceat,
 tamen illo inusitato genere orationis mirificam ex-
 pectationem de se concitat apud imperitos. Inepti
 sunt & illa de Stoicis conficta παροιμια & ἀπο-
 ρρηγμια. Amauerunt tale dicendi genus & he-
 retici, ut: Valentinianus excogitauit quadrigas dic-
 tump. Nec minus sunt inepti Iudeorum Cabalistic, qui
 nouis verbis repertis, mira mysteria promittunt,
 cum meras nugae doceant. Et nostro tempore Ana-
 baptista prodigiosis figuris utuntur. Tali oratione
 vix unquam subsunt res illae cognitione dignae aut
 utiles. Quid quod etiam de naturis & moribus ex
 genere orationis iudicari solet? Certissimum enim
 indicium est monstrosa mentis, oratio monstrosa:
 quare diligenter fugiendum est genus sermonis mu-
 Relegat ista de nouita- F 4 sitatum
 te monstroserum vocabulorum

ut Scoti
 pag. 194

Regula

Maxfex

sententi-
 arum

mentis
 arguit

visitatum. Quia verò tota nobis Latina lingua, nunc non à populo, sed ex libris discenda est, certa ætas autorum eligenda est, cuius imitemur consuetudinem, ut certum sermonis genus, quod semper intelligi possit, quia habet exempla nota & probata, nobis comparemus. Cum autem optima & maxime perspicua sit oratio, qua Ciceronis ætas vsa est, discemus linguam ab eius ætatis scriptoribus, aut qui non longe ante Ciceronem, aut postea extiterunt, ut à Terentio, Cicerone, Cæsare, Liviò. Sed de hac re iterum dicemus, cum nostram de imitatione sententiam exponemus. 129-134 Hactenus de Grammatica ut tico sermoni

VI Ornatu DE FIGVRIS.

Prima cura esse debet proprii sermonis, quo maximam orationis partem constare oportet. Interdum autem necessitatis aut decoris causa aspergenda erunt figurae. Nam ubi desunt propria, cogit inopia ex vicino alias voces mutuari, ut in vitibus gemmam dicunt Latini, & Græci ὀφθαλμοῦ, quemadmodum & Germani, quia proprium deest. Nam initio necessitas peperit figuras, ubi propria deerant. Tunc enim aliud sumere decet, cum, etsi habeas proprium, tamen significantius est aliud figurate dici, ut inflammatus ira, pro irato, hoc enim leuius est. Inuadunt urbem somno vinoq; sepultam, significantius est, quam si dixisset sopitam. Porro, ut plummice utaris figuris. rimum

rimum asserunt gratia figurae in loco, & parce vsurpata, ita viciosissima & ineptissima oratio est, in qua pene nihil simpliciter dicitur. Seneca scribit, Portium Catonem dixisse, Summam esse dementia, de torquere orationem, cui rectam esse liceat. Hæc vox significat quantopere immodicum figurarum vsum veteres oderint. ne abutaris figurarum copia. Regula

DE TROPIS ET Schematibus.

Græci vocant τροπᾶς, cum vox à propria significatione ad rem similem aut vicinam vertitur, ut Demosthenes inquit, Philippum magnitudine rerum gestarum ebrum esse: hic apparet, non retineri propriam significationem ebrietatis.

ΣΧΗΜΑ. pagina 145.

Σχῆματα vocant quasi gestus orationis, in quibus non est necesse mutare significationem vocum, ut interrogatione: Quò mihi fortuna, si non conceditur vti? Nos prius recensuimus tropos, quos tropi phoræ nomine sæpe etiam in alijs speciebus vitimus.

Τρόποι sunt:

1. μεταφορά.

2. μετάλλαξις.

F 5

ΣΥΝΕΧΕΙΣ

3 ΣΥΝΕΠΟΧΗ.

4 ΜΕΤΟΝΥΜΙΑ.

5 ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ.

6 ΟΝΟΜΑΤΟΠΟΙΑ.

7 ΚΑΤ' ἄχρησιν.

1 sensus scriptus
2 species
3 Allegoria
4 item Allegoria
5 species
6 103

a simili

Cicero

ΜΕΤΑΦΟΡΑ est, cum propter similitudinem transfertur vocabulum a propria significatione, ut ferreum pectus, pro eo, quod flecti aut terreri non potest. Cicero miris laudibus vobit hoc genus, et vocat breuem similitudinem. Nam similitudine declaratur ea res, quae per Metaphoram significatur. Valet autem omnis collatio ad augendam per spicuitatem, praesertim si adnoueatur similitudo ad sensum. Quantum dignitatis addit apibus Virgilius, cum ait: ipse Regē paruosq; Quirites sufficient. Nam cum vellet sobolem dicere, mutuatur nomen populi, et quidem Romani omnium gentium victoris, ut dignitatem exigui inflecti augeret. Similitudo autem est, quod apes habent suam quandam Republicam. Et Romana Respublica omnium optime constituta erat.

a causa et effectu

ΜΕΤ' ἄλφει dicitur, ubi non transfertur nomen a simili, ut supra, sed sumitur a causa aut effectu, ut pallida mors, quia facit pallere corpora. Vnum calidum, quia calefacit corpora. Immoritur studiis et amore senescit habendi, id est, consumitur. Latum Evangelium, quia parit leticiam. Tristis Lex, quia terret et tristitiam affert. Ego sum resurrectio et vita, id est, resuscitator et viuificator. Fortasse Grammatici

matici dixerunt haec esse Metonymias, sed non sunt. Cautio superstitiose discernenda figura. Ego nomina sumta a causis et effectibus. Graecorum more, in hac figura colloco, ac maius quoddam intervalium et discrimen facio inter Metalepsin et Metonymiam, quam alij faciunt, ut facilius agnosci et discerni possint.

ΣΥΝΕΠΟΧΗ comprehensio dicitur, cum vel totum parte comprehendimus, ut mucronem dicimus pro gladio. Animam pro animante seu homine, ut: Omnis anima subdita sit potestatibus. Tecta pro edificijs. Vel cum pro parte totum dicimus, ut cum dicimus aliquid factum esse, quod fieri cepit, ut mortui peccato, qui ceperunt mori. Sic dicimus exercitum esse caesum, quia plurimi interfecti sunt. Sic dicimus populum Dei sanctum esse, quia aliqui sunt sancti. Vel cum continens pro contento sumitur, ut, Epotos cados, pro vino e potu. Vel materia pro loco, ut ferrum pro gladio. Vel prius, aut posterius, ex quo caetera intelligi possunt, ut concutere muros, pro oppugnatione. Oculi Domini super iustos, id est, cura, quia diligenter consideramus, et intuemur illa quae curamus. Vultus Domini super facientes, mala, id est, ira, Nam irati vultu minantur. Huiusmodi figurae infectae sunt in sacris literis.

ΜΕΤΟΝΥΜΙΑ, partim Metalepsi, partim Synecdoche cognata, verum videtur mollior figura esse, quam illa. Nam vicinum nomen pro vicino sumitur, ut signum pro signato, ut sceptrum pro regno.

fascēs pro imperio, clauēs pro officio vel potestate, toga pro pace. Hic est Agnus Dei, id est victima, est enim nomen speciei pro genere, scilicet victima. Et Agnus peculiariter significabat Christum, qui erat futurus vera victima. Metonymia dicuntur etiam, cum inuentorum seu autorum nomina sumuntur pro rebus, ut Bacchus pro vīno, Ceres pro frugibus, Mars pro bello, Moyses pro Lege, Christus pro Euangelio. In sacris literis variae sunt Metonymia, et in his nonnullae ignotae alijs linguis, ut calix pro sua cuiusq. portione. et deinde vltius trāsfertur, ac pro afflictione accipitur, Vinctus pro Rege. Nam haec minis durae sunt, virga pro castigatione, crux pro afflictione, iudicium pro poena.

ΑΥΤΟΝΟΜΑΣΙΑ, Cum definitionem aut Etymologiam aut descriptionem, pro aliquo nomine ponimus, ut pro Homero Poetam, pro Christo Saluatorem, pro Aristotele Philosophum, pro ira, bilem effervescentem. Pro ambitione dixit Ouidius, Nec leuis ambitio perfusaq. gloria fuco. Pro auaritia, Magnarumque fames sollicitauit opum. Quauquam autem non idem decet in carmine et soluta oratione, tamen et haec admittit interdum descriptiones, ut cum Cicero pro coniuratione dicit, domesticum latrocinium, pro improbis ciuibus, pestem et strumam ciuitatis. Et Paulus ornatisimè pro lege dicit, Χαρό-
 γατος contra nos scriptum. Legem accusantē

nos

κατά

κατάχρησις, Verbi abusus est, ut parricidam dicimus pro eo, qui propinquum occidit. Gratiam dicunt Theologi, non tantū pro favore, sed etiam Græco aut Hebraico more pro beneficio aut munere, Sed in sacris literis multa similia exempla extant. Quia interpretibus non licuit vbiq. Græcam aut Hebraicam phrasin mutare. Est et κατάχρησις, quam singulari consilio interdū usurpamus, ut cum pro virtutibus vicina vicia, aut e contrā dicimus, ut pro crudelitate seueritatem, pro auaritia parsimoniam.

ΟΜΑΤΟΠΟΙΙΑ, noua confictio est nominis, ut Bombarda. sine Buiſſe

Iure recensetur inter Tropos ὑπερβολή et contraria Extenuatio. Sed de his infra de amplificatione dicetur.

ἈΔΥΝΑΜΙΑ non est in verbo, sed in sententia, cum aliqua res significatur similitudine quadam, ut: Ne obijcias margaritam porcis, hic in nulla voce tropus ullus est, sed tēte aliud quidam hac similitudine significauit. Nam Ἀδυναμία eiusmodi est collatio, in qua simile ostenditur, nec tamen additur expresse altera pars collationis. Sed ut dicam aliter, Allegoria quid est mutilatum Enthymema, Quintilianus vocat peripetiam Metaphoram. Gratum in oratione usum habet, parce usurpata, ut: Non profecturis littora bobus arat. Non datur ad Musas currere lata via. Virtutem posuere dii sudore parandam. Si crebra fuerit, reddet orationem obscuram et ineptam. Itaq. parce utarur allegoria sunt

sunt ineptissimi, qui in sacris literis omnia transfor-
mant in Allegorias. Ad allegoria inepti

Dresserus
pag- 816. **DE QVATVOR SENSIBVS**
sacrarum literarum.

*In opti
papi* Sed quoniam huius mentio obiter incidit, duxi
etiam adijciendam esse quarundam vocum interpres-
tationem, quæ alicubi occurrunt in Theologis. Quis-
dam enim ineptè tradiderunt, quatuor esse scripturæ
sensus, Literalem, Tropologicum, Allegoricum, &
Anagogicum. Et sine discrimine omnes versus totius
scripturæ quadrifariam interpretati sunt, Id au-
tem quàm sit viciosum, facile iudicari potest. Fit
enim incerta oratio, discepta in tot sententias. Sed
has nugas commenti sunt homines illiterati, qui cum
nullam dicendi rationem tenerent, & tamen vides-
rent scripturam plenam esse figurarum, non potue-
runt aptè de figuris iudicare. Itaq; coacti sunt no-
uam quandam Rhetoricam comminisci, ut cum in-
terpretabantur hanc sententiam, Tu es Sacerdos in
æternum secundum ordinem Melchisedech, Primum
historiam aliquam querebant. Nec libet recitare,
quàm absurdas & intempestiuas interdum historias
affinexerint, ut in hoc loco planè corrumpitur germa-
na sententia, Si quis finget Dauidem habuisse Sacer-
dotium, hoc est, pacato regno perfecisse, sicut bonos
Principes decet, ut etiam Sacerdotium rectè consti-
tueretur

tueretur, doctrinam emendasse, & cultus ordinasse,
Psalms composuisse, distribuisse Sacerdotum & Le-
uitarum officia.

Hæc sunt in principe digna laude, sed interpre-
tatio ad hunc Psalmum non quadrat. Non enim pro-
pterea Dauid est Sacerdos, Et nominatur Sacerdo-
tium Melchisedech, ut significetur nouum ministe-
rium, dissimile Leuitico, futurum esse.

Sed quamcumq; historiam affinxissent, deinde
addebant τροπολογία, quæ transferebat historiam
ad mores, sicut Dauid imitatus est Melchisedech, ita
nos imitemur eius liberalitatem, iuuenius hospites,
pauperes. Hanc translationem ad mores vocabant
τροπολογία, cum quidem in hac voce errarent:
aliud enim significant τροπολογία, videlicet non
sermonem aut interpretationem de moribus, sed in
genere quicquid figuratè effertur, ut: Calicem saluta-
ris accipiam, id est, perferam afflictiones atq; ærum-
nas, Nam, τροπος hoc loco nō significat mores, sed
vocem versam à natia significatione ad vicinam.

Tertio loco Allegoria sequebatur, quæ pertine-
bat ad Ecclesiam, aut si quis dexterius tractabat, ad
Christum, ut: Tu Christus es Sacerdos secundum or-
dinem Melchisedech, referebantq; id tantum ad Cœ-
nam Domini.

Quartus locus addebat ἀναγωγή, quæ erat
interpretatio de cœlesti statu, Tu eris Sacerdos, id
est,

est, pius & beatus in cælo, Deum tanquam Sacerdos celebrabis.

Errant autem in hac voce, cum dicunt ἀναγωγία pro ἀναγωγή. Significat enim ἀναγωγή petulantiam, seu feritatem morum, ἀναγωγός, quod est intrattabilis ac petulans.

Dionysius figuram nominat ἀναγωγίαν, neque tamen apud hunc aliud est, quam Allegoria, quam quidem & ipse immodicè prædicat. At nostri Theologi fuerunt ineptiores, qui, ut longius etiam à sententia Grammatica discederent, ultra Allegoriam finxerunt Anagogen, quæ transferret rem ad cælestia, ut: Ierusalem historice significat urbem eius nominis: Tropologice, Rempublicam bene constitutam: Allegorice, Ecclesiam: Anagogice, vitam æternam seu cælestem. Et hoc modo omnes versus prodigiosa metamorphosi quadrisariam interpretabantur, quantumvis interdum dictum aliquod repugnaret illi metamorphosi.

Ceterum nos meminerimus unam quandam ac certam & simplicem sententiam ubiq; querendam esse, iuxta præcepta Grammaticæ, Dialecticæ, & Rhetoricæ. Nam oratio, quæ non habet unam ac simplicem sententiam, nihil certi docet. Si quæ figura occurrunt, hæc non debent multos sensus parere, sed iuxta consuetudinem sermonis unam aliquam sententiam, quæ ad cætera quadret, quæ dicuntur. Et ad hunc usum hæc puerilis doctrina de figuris & omni
breuit, simplex et una interpretatio ratione
queratur, cuiusvis figure.

ratione dicendi reperta est, ut discamus iudicare de sermone, & unam aliquam ac certam sententiam ex qualibet oratione colligere. Proinde in sacris literis illa sententia retinenda est, quam consuetudo sermonis parit, hæc certò docet scientias de his rebus, quæ ibi traduntur: Ut in isto loco quem citauimus, Tu es Sacerdos & c. Initio tota narratio percurrenda est, & querendæ circumstantiæ, quis loquatur, de qua persona loquatur. Hic reperiemus pleraq; membra nihil pertinere ad Dauidem, sed ad quendam perpetuum regem, qui nouo quodam Sacerdotio fungetur, antiquato Leuitico. Constituendum est igitur quod hic Psalmus de uno ac solo Christo loquatur, & literalis sensus seu historicus in hoc versu erit de Christi Sacerdotio. Nunc qui volet explicare, non accersat allegorias sed hanc causam seu literalem sensum de Sacerdotio Christi referat ad locos communes, & de his ordine dicat iuxta Dialecticæ præcepta: Quid sit Sacerdotium, Quid effecerit Christi Sacerdotium, Quod nostra iniusticia, nostris victimis, nostro cultu, non possimus placare Deum, sed Christi sacrificio placatus, donet nobis iniusticiam, pacem, vitam æternam. Hoc modo literalis sensus illustratus, per definitionem Sacerdotij, magnopere inuauat bonas mentes. Ac in locis communibus delectus adhibendus est, ubi ad Euangelium referenda res sit, ubi ad Decalogum seu præcepta de moribus. Nam aliud in alio argumento decet. Extremi tamen loci hi sunt: Lex seu
2do prodigo. G Decata-

Regula Decalogus & Euangelium, intra quos versari oportet hos, qui interpretantur scripturam.

Verum hic interroget aliquis, an nusquam alijs sensibus locus sit. Ad hoc respondeo: Si omnia sine discrimine velimus transformare in varios sensus, nihil habebit certi scriptura. Itaq; iure reprehenditur *Origenes*, qui omnia quantumlibet simpliciter dicta, tamen in Allegorias transformat. Hæc interpretandi ratio maxime labefacit auctoritatem scripturæ. Nam & *Porphyrius* hoc nomine irrisit Christianam doctrinam, & scripsit eam nihil habere certi, siquidem non aliter atq; fabulæ Poëtarum, in alios quosdam sensus, præter Grammaticum, omnia transformanda essent. Itaq; plerumq; uno sensu Grammatico contenti esse debemus, ut in præceptis & promissionibus Dei, Illud verò maxime ridiculum est, quod in concionibus vel Prophetarum, vel Christi, item in disputationibus dogmatum, ut in Epistola Pauli quatuor sensus finxerunt. *Papicola*

Typi Caterum, quædam facta extant in sacris literis, et ceremoniæ quædam, quæ ad id instituta fuerunt, ut aliud quiddam significarent. In his est Allegoriæ locus. Quamquam ne hic quidem anxie querendæ sunt, quia ut maxime eruamus aptas Allegorias, tamen in controuersijs non pariuunt firmas probationes, tantum velut picturæ reddunt illustrius, id quod ex alijs certis locis probatur.

Sunt autem huius generis pleraq; facta, ut historiarum allegoriarum uis

via Iona, qui post triduum reuixit. Mactatio agni in Paschate. Adoratio ad propiciatorium, & aliæ Ceremoniæ.

Porro hic non est abiiciendus literalis sensus, sunt enim mandata Dei, quæ non licuit mutare sine auctoritate diuina. Sed ipsa facta & mores conferuntur cum alijs rebus similibus, quæ alibi simpliciter & sine figuris propositæ sunt. Nam ea quæ acciderunt ante patefactum Euangelium aliquid de Euangelio significabant. Quare in Euangelij sermone resistere nos oportet, nec propter Grammaticum sensum, nouam doctrinam querere. Itaque Allegoria sequitur literalem sententiam, ubi res similes ad literalem sensum velut ad exemplum aut imaginem comparare possumus, sicut in Apologis enarrandis, mores Tyrannorum ad Luporum ingenia conferuntur, aut astuti ad vulpeculam.

Semper autem versabitur Allegoria in sacris literis, intra locos præcipuos doctrinæ Christianæ. Refertur enim ad Regnum Christi, ad Pœnitentiam, ad Gratiam, ad Fidem in Christum, ad doctrinam de Cruce, ad Orationem, ad officia Caritatis. Nam in his rebus acquiescit mens Christiana, neq; restat alia melior doctrina querenda. Quare nihil opus est allegoria, ubi Prophetæ claras promissiones de Christo tradunt, aut claras sententias de Fide, de Pœnitentia, de Cruce, de officijs Caritatis.

Neq; verò cuiusuis est artificis, dextræ tractare hunc.

Allegorias, aut videre ubi deceant. Nemo enim erit idoneus artifex huius rei, nisi perfectam cognitionem habeat illorum locorum, qui sunt in doctrina Christiana præcipui, quos paulò ante recitavi. Christus alicubi alludit ad historiam Ionæ, interpretatur & Serpentem exaltatam in deserto. Paulus in Corinthiis, Velum interpretatur, quo facies Moysi testata fuit. Hos videmus versari intra locos illos, quos nominavi & maximas res quasi pictas his imaginibus ostendere. Afferunt enim, in loco adhibitæ, & gratiam & lucem orationi, ut si quis in commendatione linguarum & artium comparat ad Cophinos, in quos colligebantur reliquæ quinq; panum, disciplinas humaniores. Cum enim panes significant Verbum Dei, Cophini significabunt linguas & artes, quibus inter homines asseruatur Verbum Dei. Non igitur asseruanda erunt homini Christiano disciplina humaniores, cum sint vasa in quibus cœlestis doctrina conseruatur. Aut si quis dicturus de duplici iusticia, civili & spirituali, dicat tabulas Moysi intus ac foris scriptas fuisse, ut significaretur eas partim de iusticia cordis coram Deo præcipere, partim de externa ac civili iusticia. Aut ideo duas fuisse tabulas, quia prior iusticiam spiritualem, qua proprie cum Deo agimus, continet. Altera præcepta de vita corporali ac civili. Prior continet Theologiam, seu vitam spiritualem. Secunda politica est. Itaq; hæc tabulæ complexæ sunt totam hominis vitam. *Christo*
homines et Paulus Allegorice docet Extant

ubi luit

Cophini, linguæ

Tabulæ

Extant Lutheri Commentarij in Deuteronomio, & in quosdam Prophetas, qui ostendunt, quid in hoc genere enarrandi maximè deceat. Hic non traduntur solæ allegoriæ, sed prius historia ipsa transfertur ad locos communes Fidei & operum. Deinde ex locis illis nascuntur allegoriæ. Sed hanc rationem nemo imitari sine excellenti doctrina potest. Et cum proclivè sit in hoc genere à via decurrere, monendi sunt imperiti, ut omnis Allegorij, versentur sedulo in alijs locis scripturæ, & autoribus, ubi sine figuris planè traditur summa doctrina Christiana. Nam Allegoriæ intempestivè adhibitæ, perniciosos errores pariunt. *Error ex allegoria.*

Est autem alia quædam ratio ex scripturis ratiocinandi aliquid, ut cum ex verbis Genesis tertio ratiocinamur, Christum venturum esse, qui Diabolum superaturus sit, & regnum Diaboli eversurus, abolito peccato & morte. Textus enim apertè dicit de regno Diaboli, quod sit insidiaturus humano generi uniuerso, Sed venturum Semen, ut caput Diaboli concalcet, ergo Christus regnum Diaboli, peccatum & mortem abolebit.

Item, Christus est verus Sacerdos, igitur verè placabit Patrem. Hoc ex definitione Sacerdotis sumitur. Nam hoc officium continet definitio Sacerdotis, videlicet placare Deum.

Item, Davidi promittitur regnum æternum, Ergo Christi Regnum erit Regnum spirituale, non civile, *Ratiocinatio est alia G 3*
et facilior et tutior quam Allegoria.

Luth.

Ratiocinatio

uile, quia Respublicæ corporales non possunt esse æternæ.

Esaia 53. scribitur, Christum moriturum esse. Et eodem loco vaticinatur Propheta, futurum ut eripiat a morte. Hinc ratiocinamur, Christum resurrecturum fuisse à morte.

Christus approbat Magistratum. Igitur approbat iudicia, militiam, & omnia civilia officia. Hæc ratio argumentandi longè præstat Allegorijs, & ad docendum accommodata est, quia gignit plerasq; firmas probationes, idè & Christus sæpè ea utitur. Disputat, se à Davide dici Dominum. Hanc grauissimam sententiã vult effici. Nam si Christus tantum regnũ corporale habiturus fuisset, nõ fuisset Dominus Davidis sed minor etiam isto, quia filius erat: Nunc non solum maior et clavior Rex dicitur, sed Dominus diuinitus missus, placaturus Patrem et liberaturus nos à peccato & à morte. Ergo Christus habebit non regnum mundanum, sed spirituale, reddet nobis vitam æternam. Epistola ad Hebræos plena est talium argumentorum, ut Pontifex quotannis sacrificabat pro peccato. Igitur peccatum non est abolitum oblatione Pontificis, quia quotannis recurrebat. Tales argumentationes non sunt Allegoriæ. Non enim abijcitur sensus Grammaticus tanquam vmbra, aut figura altèius rei, sed pariter antecedentis & consequentis sententias retinere necesse est. Et argumentatione quasi per gradus à priore ad posteriorem peruenimus.

Exempla Ratiocinationis

mus

mus. Neq; hic simile confertur ad simile, sed ducuntur argumenta ex causis, ex effectibus, ex definitionibus, ex contrarijs, & alijs locis Dialecticis. Verum obseruandum est, ne quid mala consequentia attexatur scripturis, neue coniungamus membra ἀναλόγως, & non necessario coherentia. Nam Iudæi & Hæretici, dum sententias non necessario coherentes mala consequentia conglutinant, multas impias opinioniones gignunt, Sicut Irenæus inquit, Hæreticos resstim neclere de arena, quia malè coherentia membra argumentando connectunt. Regula. N.

Porrò Allegoria magis locum habet in factis enarrandis. At hac ratione argumentandi utendum est, in dictis explicandis, in prophetijs ac promissionibus.

Verum & in factis valet argumentatio, cum exempli causa factum proponimus cum aliqua figura, ut: Daniel obiectus est Leonibus propter Verbum Dei: Ita & oportet propter verbum Dei perferri acerbissima odia hostium. Hic quædam similitudo ostenditur, comparatur rabies hostium Euangelij ad leonum truculentiam. Hoc genus argumentorum vocabant olim ὁπολογίαι abutentes vocabulo. Nos in tali collatione non dicimus nouum esse sensum exempli, sed dicimus argumentationem esse, in qua iuxta Dialecticæ præcepta res inter se cognatæ aut similes conferuntur. Hoc modo multa ratiocinatur Christus in Euangelio ex parabolis.

G 4

Hæc

Allegoria. Hec duxi in hoc loco de quatuor sensibus dicen-
da esse, ut admonerem unam aliquam, ac simplicem,
& certam sententiam in singulis locis querendam
esse, quæ cum perpetuo contextu orationis, & cum
circumstantiis negocij consentit. Nec ubiq; licet Al-
legorias querere, nec temerè aliud ex Grammatica
sententia ratiocinandum est, sed videndum, quid in
unoquoq; loco deceat, nec pugnantia fingenda sunt
cum articulis fidei.

species
Allegor. Numerantur Allegoriæ species: αὐτῶν μὲν quod
quia est obscurius, non decet in oratione. Poëtæ ali-
cubi utuntur, ut Hesiodus, Dimidium plus toto.

Item, ἱστορία, quæ est dissimulatio quædam,
cùm id quod reipsa detrahimus, prolixè concedimus
in speciem, ut Verres homo sanctus & diligens. Ma-
gna est autem varietas Ironiarum, quæ melius ex
quotidianæ vitæ consuetudine, quam ex præceptis
cognosci possunt. Interdum admiratio, interdum
querela, alicubi deprecatio, alicubi contemptus, ut:
Quid est veritas? Deniq; varij affectus ac gestus
adhibentur ad Ironiam. Magnam autem in loco grâ-
tiam habet: deletat enim acumen in falsè dictis, &
tectâ vituperatio semper venustior est, quàm per-
tium conuicium. Id est, sponte in manifestis

aut
usitata

Vocant σάρασ μὲν, cùm hostis calamitatem
exprobrat hosti, ut: En agros, et quam bello Troiane
petisti Hesperiam metire iacens. Talia sunt: Aue rex
Iudæorum. Si filius Dei es, descende de cruce. Ver-
bum

hum σαρκῶς significat rictum irritati canis, hinc
translatum est ad exprobrationem, ut significet irri-
dere cum quadam iræ significatione, qualis est ris-
tus irritati canis.

Vicina est Ironia μᾶλλον, cum alterius ge-
stum representamus, aut recitamus verba. Talia
sunt apud Paulum in Colloss. Ne attingite, ne gusta-
te, ne contrectate.

Est & Prouerbiū Allegoriæ species, quia ferè
nata sunt Prouerbia ex similitudine, ut Catulæ do-
minas imitantur. Quæ similitudine significamus fa-
miliā abire in mores domini. In Salomone multa sunt
huiusmodi. Qui dissipat septem, mordetur à colubro,
id est, Qui veterem formam Reipublicæ labefacit ac
dissoluit, is accersit sibi exitium. Sicut enim serpentes
penetrant in hortum, rupto pariete, ita conceditur
improbis licentia grassandi in Rebuspub. postquam
autoritas legum nouo exemplo labefactata est.

Possunt inter Allegoriæ species & Apologi nu-
merari, cuius modi sunt Æsopi. Item fabulæ Poëta-
rum, ut apud Homerum Cyclopes, qui significant Al-
legoricè homines barbaros, qui in illo littore exerce-
bant latrocinium. Monstruosa corporis moles conue-
nit barbaris & feris moribus. Oculus, opinor, signifi-
cabat formam galeæ, quæ olim ita fiebat, ut vnā
in fronte tanquam fenestram haberet. Hoc genus in-
terpretationis vocant μυθολογίαν. Neq; verò in-
utile fuerit, interdum proponere talia argumenta
Cyclops qd? G 5 adole-

Christol.
Pastor

adoleſcentibus, ad accendenda & exercenda ingenia. Ad hunc uſum arbitror initio Chriſtophori imaginem conſictam eſſe, quæ ſignificat Doctorem Euangelij, is enim Chriſtum gerit, monſtrandum alijs hominibus. Oportet autem in tali viro magnum animi robur eſſe, Ideoq; pingitur magna corporis moles. Nam infinita pericula ſubeunda ſunt docenti Euangelium, quare & iſte heros per mare ac medios fluctus incedit, & undiq; circum eum natant variæ belluæ, minantes exitium. Puer, quem gerit, exiguus eſt. Nam potentia Chriſti aliquando per exigua uidetur, laborant & periclitantur Apoſtoli, nec videntur adiuuari à Deo. Et queritur Chriſtophorus, inuſitatum pondus eſſe. Puer ipſe opprimit baiulum. Sæpè enim Deus ipſe uidetur aduerſari ac irasce, & terret pios, & penè ad deſperationem adigit. Interim tamen erigit ſe Polyphemus iſte, ac ſuſtentat ſe quadam arbore, hoc eſt ſancti in terroribus ſuſtentant & erigunt ſe verbo Dei. Et illa arbor primum arida, poſtea florere incipit, Nam doctrina parit multos bonos fructus, ſeruat & Doctorem & Eccleſiam: quanquā impij indicant doctrinam inanem & inutilem eſſe. Preit autem in litore Senex cum lichno. Is ſignificat Prophetas, qui ante Chriſtum natum de eo vaticinati ſunt, & teſtimonio ſuo nos confirman. Neq; verò de eſt victus pijs, tametſi impij ubique cupiant eos perditos eſſe, ideo ſecum in pera piſcem ac panem gerit. Vides quàm aptè in hac pictura ſignificatum hanc modolovian Chriſtophorus. tu ſit, Pastor inſignis memoria

ſit, qualem eſſe, & quid ſuſtinere Chriſtianum ac præcipuè doctorem Euangelij oporteat. Merito igitur laudata eſt imago, & in omnibus picta templis, non ut per ſuperſtitionem coleretur, ſed ut nos admoneret noſtrorum periculorum.

Χρυſοſτομῶς, ſυνετοῦ, ἡρώος, ὁρνέω

DE SCHEMA-

τυπῶν, ὁρνέω, ἡρώος, ὁρνέω
TIBVS. ἡρώος, ὁρνέω

Supra dixi vocari Tropos, cū vocis ſignificatio ad vicinum quiddam transfertur, ut cū vulgò dicimus Crucem pro calamitate. Sed Χῆμας eſt geſtus, in quo non eſt neceſſe vocis ſignificationem mutari, ut cū dicit Poëta: *modi, formæ, figuræ*

Tuta frequensq; via eſt per amici fallere nomen,

Tuta frequensq; licet ſit via, crimen habet.

Hic ubiq; retinetur propria verborum ſignificatio, Et cū res ſue repetitione dici potuiſſet, tamen plus gratia habet oratio propter repetitionem. Rhetores partiuntur Schemata in Χῆματα λέξεως & Χῆματα διανοίας. Nam alias in poſitu verborum geſtus eſt, alias geſtus eſt mentis potius quàm verborū. Geſtus eſt in mente, ut cū ſignificat aliquis ſe dubitare, ſe mirari. Nos omiſſa hac ſubtili ac tenui partitione, tres figurarum ordines faciemus.

Primus omnino ad Grammaticos pertinet, de ſitu verborum aut de emphati ac luce vocabulorum. Eſt ad

ὁρδὸς
ἀεφῶν

hunc ordinem Tropi quoq; pertinent, qui excogitati sunt, ut res quasi picta similitudine quadam fieret illustrior.

2. mens
Siarqas

Secundus ordo, propriè non ad verba, sed ad mentem seu sententiam pertinet. Sunt enim figuræ quæ addunt motum orationi, ut interrogatio, Admiratio, Dubitatio, Querela &c.

3. Oratorum
amplificatio

Postremus ordo maximè ad Oratorem pertinet, qui continet rationem amplificandi, hoc est, figuras, quæ augent orationem, & longiorem atq; ampliorem efficiunt.

PRIMVS ORDO

Grammaticorum Figurarum. λεξεως uerboru

Grammatici recensent figuras, primùm pronunciationis, ut Syncopen, nummum pro nummorum. Deinde constructionis, ut: Turba ruunt. Saxa vocant Itali medijs quæ in fluctibus aras. Hoc modo perturbatam constructionem, vocant Hyperbaton, Sed has figuras prætermittam: Sunt enim à Grammaticis discende. Aliæ tantum in Rhetorica traduntur, tametsi & ipsæ ad Grammaticos pertineant, ut Repetitio: Hac multas species habet & varia nomina, quia aliàs repetitio fit initio, aliàs in fine. Nos erimus contenti nomine generis in omnibus speciebus. Constat Verrem Rempublicam venalem habuisse, Constat. Vni, vni odijsq; viro. Utuntur autem Repetitione non temere ubiq; sed cum aliquid

repetitionis varij sunt species

vehementius urgent, & cupiunt efficere insignis, quod quidem varijs de causis accidit.

Vicina est repetitioni Copulatio, ut: Ad illum diem Memmius, erat Memmius, In hac figura posterius est descriptio prioris. Nam in priore tantum persona, in posteriore qualitas significatur, ut: In hoc tumultu Consul erat Consul, id est, erat fortis & constans, qualem decet esse Consulem, Græci vocant τὸ δὲ κῶλον. ἢ πλεον. πλεον. τὸ πλεον.

Transductio repetit eandem vocem alio casu. Qui nihil habet in vita iucundius vita, is cum virtute non potest vitam colere. Apud Ciceronem pro Murena: Sit deniq; in ciuitate ea prima res, propter quam ciuitas est omnium princeps. Magnum habet usum in Enthymematis, ex quorum natura oritur, propter virtutem nobilitas in laude est, igitur vir nobilissimus magis laudari meretur quam nobilitas. Cicero in Orat. Cum gratiæ causa nihil facias, tamen omnia grata sunt. Est autem ταυτολογία, cum eadem vox odiosè sine singulari Emphasi iteratur. τὸ αὐτὸ πάλιν.

Articulus, cum multa sine coniunctione coherant, ut, Veni, vidi, vici. Ferte citi flammæ, date tela, impellite remos. Est & exemplum apud Paulum ad Rom. 1. Cicero aliquando dissolutum vocat. Græci vocant ἀσυνδετον & δυαλυτον.

πολυσυνδετον, dicitur contrarium schema, ubi oratio multis coniunctionibus coheret, ut: Athamasq; Thoasq;

Simi.

q. Rhythmus Similiter cadens, in nominibus dicitur, cum simili sono casuum desinunt commota, aut cola, ut: Caesar Carolus, nulli superiorum Imperatorum secundus est vilo genere virtutis, plerisque autem vincit magnitudine felicitatis, nec deest illi laus eximia bonitatis. Græci vocant ὁμοϊότητων, infunde abunde

Similiter desinens, dicitur in verbis aut alijs vocibus, cum simili sono desinunt commota, aut cola, ut audacter facere, contumeliosè dicere, Græci vocant ὁμοιοτέλειον, fere idem cum supra.

q. p. mutatio inuersionis Hypallage est, quoties oratio ordine rerum conuerso effertur, Potius familiarior, ut apud Virgilium: Dare clasibus austru, & apud Ciceronem: Non vidimus in urbe gladium vagina vacuum.

Agnominatio, cum similitudine literarum deslesimus vocem in contrarium, ut: Inceptio est amentium non amantium. Magistratus est illi oneri potius quàm honori. Græci vocant ἁντινομασία. Cuiusmodi sunt, ex Oratore arator, ex Theologo matæologus.

Vicina est huic ἀντακλασις, cum idem verbum nonnihil mutatum, aut mutata significatione repetitur, ut iucundum est amare, si curetur, ne quid in sit amari. Fit & in talibus: Oppugnari pecunia potest bonus vir, expugnari non potest. nomē, o mī

ἔκκλησις cum deest aliquis casus, ut egone illam? quæ me? quæ non? Pleraq̃ istiusmodi imperfecta membra Græci vocant ἀνὰ τὰ πόδα, hoc est, non reddita, ut in Galatis: Ne libertatem in occasione carni, deest enim, detis, Est

Est & cognata reticentia, quam vocant ἀποσιώπῃς, cum propter affectum aliqua sententiæ pars præciditur, aut sermo interrumpitur. Ut Virgilius: Quos ego: sed præstat motos componere fluctus.

SECVNDVS ORDO

Ἰντερωγὰς Figurarum, Μεντις

Interrogatio notior figura est, quàm ut opus sit eam prolixè describere. Virgilius: Quis nouus hic nostris successit sedibus hospes? Hic per se quisq̃ obseruabit, quàm multiplicem vim instandi, indignationis & similium affectuum habeat interrogatio.

Subiectio, cum ipsi respondemus nostræ interrogationi. Quid igitur, peccabimus, quia non sumus sub Lege? non. Subiectio ἀνθυποφωρα continet, de qua infra dicemus.

Exclamatio, quale illud est: O tempora, ô mores, Hei mihi qualis erat, quantum mutatus ab illo. Huc pertinent Imprecationes. Item: obtestationes. Per ego has lacrimas dextramq̃ tuam te oro. Item, Omissiones: ut Virg: Turno tempus erit magno cum optauerit emptum, Intactum Pallanta.

Dubitatio. Græci vocant ἀπορίαι, cum dubitare & nescire nos aliquid significamus. Exemplum est in exordio apud Ciceronem de perfecto Oratore.

Cognatum est παρὰ δόξαν seu inopinatum, ut: Nunquã credidi fore iudices, ut reo Scanro, ne quid in eius

in eius iudicio gratia valeret. Ac formæ multæ sunt huius generis. Est enim admiratio, ut: Miror quomodo tibi in suspicionem venerim. Item, ἀδυνάτοισιν, quos æpissimè in omni sermone utimur. Non possum verbis consequi, quantum literæ me tuæ delectauerint. Poëtæ abundant exemplis, ut: Non mihi si linguae centum sint ora, centum, Ferrea vox, omnes scelerum comprehendere formas &c.

100, ora

Communicatio, cum aduersarium ipsum consulimus aut cum iudicibus deliberamus, ut: Cedo si vos eo loco essetis, quid faceretis aliud? Ita Demosthenes interrogat Æschinem, interrogat & iudices, quid faciendum fuerit, cum Philippus transisset in Atticam cum exercitu, an fuerit ultrò proyicienda libertas, & urbs dedenda: Hic locus plurimum ad victoriam prodest. Extorquet enim quasi tacitam confessionem. Neq; alibi vehementius urget Æschinem, quàm in ea parte orationis. Obijcit ei, quòd tunc cum dandum esset consilium Reipublicæ non dissenserit, nunc postquam secus euenit, reprehendat. Id dicit esse non Oratoris sed Sycophantæ, non in tempore monere, sed post factum consilia reprehendere. Est decima huic figuræ & Commemoratio seu vera seu ficta tacitæ opinionis Iudicium, ut apud Ciceronem pro Milone: Eius igitur mortis sedetis ultores, cuius vitam si putetis per vos restitui posse, nolitis &c. Est & vicina permissio, cum quædam non explicamus, sed existimanda iudicibus relinquimus, aut etiam aduersarijs. Demosthenes contra Æschinē præ-

Præteritio τὸ ἀλλοτρίως, cum simulamus nos aliquid relinquere, aut omittere, quod maximè obijcimus, ut: non dicam, pro quantis beneficijs talenti mihi gratiam reddiderit.

Auersio ἀποστροφή, multiplex est, & maximam vim habet, cum persona mutatur in oratione, veluti appellandi alicuius causa, ut: Vos enim iam ego Albani tumuli atq; luci. Virgilius: Ne pueri, ne tanta animis assuescite bella, Neu patria validas in viscervertite vires.

Licentia παρρησία, cum apud eos, quos vereri debeamus, quasi liberiores personam induimus, aut in comonefaciendo, aut in obiurgando, ut Cicero pro Sexto Roscio queritur de licentia nobilitatis, in Syllæ victoria: idcirco ne ex perfecta nobilitas armis atq; ferro Rempublicam recuperavit, ut ad libidinem suam liberti seruuliq; nobilium bona, fortunas vestras, nostrasq; vexare possent? Et in Verrem dicit de publica infamia iudiciorum. In hoc genere crebræ extant obiurgationes populi Atheniensis apud Demosthenem, ut: ὁ γὰρ ὡς ἐκ τῆς πόλεως χάρις δαμνογόνος ἐστίν, οἱ δὲ παρ' ἀπολλυμένης μοχθυσίας τὰ πόντια πρᾶγματα. Neq; verò opus est multis exemplis, cum concionatores horum temporum, in templis sine moda utantur hoc Schemate. Sed est quoddam genus, cum quadam simulatione libertatis, aut nostra aut aliorum errata ita reprehendimus, ut figuratè adulemur, quale illud est pro Ligario. M. Cicero apud te defendit, Pastor sit pro concione. H. aliusq; noster, modestus, parce utens licentia, Dostus, modestus, parce utens licentia, Dostus, modestus, parce utens licentia.

alium in ea voluntate non fuisse, in qua seipsum confitetur fuisse. Item suscepto bello, Caesar, gesto etiam magna ex parte, nulla vi coactus, iudicio meo, ac voluntate, ad ea arma profectus sum, quæ erant sumpta contra te. Hæc ideo commemorantur, ut clementia collatione errati exaggeretur. Sed est venustissimum exemplum apud Herodotum. Cum Cambyzes vituperatus propter ebrietatem Senatui Persici regni conuocasset, ac Principes iussisset palam dicere, si quid in eo reprehendendum putarent, cum res tantas gessisset. Hic cum ordine singuli amplissimis laudibus Cambysem propter metum ornassent, ac patri Cyro prætulissent, quia Aegyptum Cyri regno adiecisset: Tandem Cræsus iussus dicere, reprehendit aliorum orationes, inquit non dum esse parem Cyro Cambysen, quia Cambyse nondum talem filium regno genuisset, qualem reliquit Cyrus. Hæc figurata reprehensio plus habuit adulationis, quam aliorum magnifica Encomia, et manem ridet barbarici Tyranni vanitatem. Variè utuntur homines astuti, cum hac figura, tum alijs, eaq; varietas cum arte comprehendere non possit, in quotidiana vitæ consuetudine obseruanda erit, quam tamen deprehendere facilius, si qui ab arte adiuvantur, ubi locus ostenditur, & vnius atq; alterius formæ exempla traduntur, ex quibus iudicare vicina possunt. Sicut enim nulla arte gestus omnes corporis comprehendere possunt: ita nec orationis gestus ac motus omnes numerari queunt.

Varia ingenia, variè utantur T E R-
figuris —

TERTIVS ORDO

Figurarum. amplificationis

In tertio ordine collocavimus eas figuras, quæ augent orationem, & reddunt locupletiores. Sicut autem hoc eloquentiæ summum opus est, alia amplificare, alia extenuare: ita difficile est imperitis, huius rei efficiendæ viam atq; rationem videre. Itaq; cum legunt disertorum Orationes, mirantur unde sumserint una de re tantam sententiarum ac verborum copiam. Figura supra tradita, etiam ab indoctis facile iudicari possunt. Sed amplificatio singularem requirit artem atq; usum. Ad hanc rem scripti sunt utilissimi libri de copia Erasmi, quorum prior continet figuras, quibus verba variantur. Posterior continet figuras, quæ maiorem rerum copiam suppeditant. Item nos in hoc tertio figurarum ordine docebitur, quomodo crescat oratio partim verbis, partim etiam rebus aucta. Sed nos breviores erimus, quia omnibus in manu sunt Erasmi libelli, quorum quidē mentionem & ob hanc causam hoc loco fecimus, ut obiter admoneremus imperitos, quæ in parte Rhetorices præcipuè usus sit illorum Erasmi præceptorū. Cum enim res inuentæ atq; dispositæ sunt, quæ negotij substantiam continent, postea videndum est, ubi pluribus verbis in una re utendum sit, ut verbis tanquā pictæ et illuminatæ res fiant illustriores. Deinde ubi etiam profit plus addere rerum: Horū alterū Erasmus lib. 1. — verborū H 2 docet
Copia lib. 2. — Rerum

docet Erasmus efficere priore libello, alterum posteriore.

Obseruet autem studiosus lector figuras omnes, præsertim has, quæ augent orationem, ex locis Dialecticis oriri. Ad quos si quis prudenter scit eas referre, pleræq; in causis subtiliter & acutè iudicare, & definitas negocij regiones melius videre poterit. Nā ijdem loci cum confirmandi aut confutandi causa adhibentur, argumenta sunt ac nerui, ut vocant. Cum adhibentur illuminandi causa, dicuntur ornamenta. Ac pleræq; non tantum ad pugnae speciem comparata sunt, sed argumentis pondus addunt.

Est autem hæc prima & præcipua augendi ratio, transferre ὑπόθεσιν ad θέσιν hoc est, transferre causam ad locum Communem, qua de re sæpe præcipit Cicero, ut nos supra diximus. Quomodo autem hoc fieri conueniat, in exemplis facilius quam in præceptis cerni potest, si tamen admonitus lector sciet, se debere considerare, quod res ad locum communem referatur. Varie enim intertextuntur causis loci communes, aliàs sit hoc apertè & prolixè, aliàs sit breuiter & dissimulanter. Estq; mediocris ciuiscum tum usus, tum prudentiæ, videre quid in hac re deceat, & ubi recipiat oratio locos communes. Si de bello Turcico dicendum sit, duo sunt præcipui loci communes, in certis partibus aperte tractandi: Ceterum ita spargendi sunt in totam orationem, ut ad eos alludere dicentem intelligi possit. Sunt autem hi loci ὑπόθεσις ad θέσιν, & θέσις ad ὑπόθεσιν. Prior Communis pag. 66.

Prior est, pium ac necessarium officium esse Christiani Principis, bello defendere suos, ac tueri ciuile statum, religiones ac leges. Alter est de immanitate gentis Turcicae, quanta sit in illa barbarie impietas aduersus Deum, quanta crudelitas atq; immanitas aduersus homines. Ex his quasi fontibus non ornamenta tantum sed etiam probationes sumuntur. Nam locus communis continet maiorem in principali Syllogismo causam. Itaq; in ea parte orationis, quæ maiorem exponit, apertè tractandus atq; ornandus est locus communis. Id fecit Cicero, cum sæpe alias, tum pro Milone, ubi exaggerat vim legis naturæ, quod liceat vim vi repellere. Nam ex illa lege sumitur maior in probatione. Isocrates bonam partem operis consumit in locis communibus. Sed hoc illum magis decuit, quia nonnihil à veritate actionum recedunt Panegyrici. In foro ac negocijs veracundior esse debet ornatus. Non raro tamè Demosthenes, etsi nemo veracundius dixit, integros locos communes tractat, ut cum hanc maiorem sui Syllogismi exponit, probaturus se honestè consuluisse. Semper Athenienses seruitutem non solum à se, sed etiam à tota Græcia, quamlibet magno cum periculo depulerunt. In hac sententia diu commoratur, eamq; cum exemplis, tum alijs figuris amplificat. Narrat Cysium, cum Xerxes bellum Græciæ intulisset, vtilia quidem, sed indigna Atheniensium gloria suadentem, adeo non permouisse Athenienses, ut non solum ipsam ciues sed etiam modestè & veracundè H 3 dicitur uxorem

uxorem eius mulieres lapidibus obruerint. Et addit
causam facti: ου γαρ ἐξήτορ οἱ τότε ἀδλωαῖοι,
οὔτε ῥήτορα οὔτε στρατηγόν, διότου δαλεύσ-
σιρ εὐτυχῶς, ἀλλὰ οὐδὲ βλῶ ἡξίον, εἰ μὴ μετὰ
ἐλπίδαίης αὐτοῖς ἦεν τὸ τοιοῦτον, ἡγέτο
ῥ' αὐτῶν ἕκαστος, ἐν χεῖρὶ πατρὶ καὶ τῇ
μητρὶ μονορ γεννηθῶς. ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι.
Hæc omnia nascuntur ex collatione utilitatis et ho-
nestatis, ex officiis boni ciuis, et, ut Dialecticè lo-
quamur, ex causis finalibus, quod homines ad hone-
statem procreati sint, non ad turpitudinem, quod ci-
ues libertatem tueri deceat, quia in seruitute non
possint sine turpitudine vivere, cum seruitus non res-
gatur iure ac legibus, sed ex libidine illorum, qui
multa iniusta imperant. Apud Lium Annibal per-
tens a Scipione pacem, argumentum sumit ex loco
communi, de fortunæ inconstantia, quod maximè fal-
lere soleat, si iniriò nimium blanda fuerit. Et hunc
locum spargit in totam orationem. Nam in alijs par-
tibus orationis, ubi non tractatur aperte locus com-
munis, tamen obiter admonendus est auditor, ut ani-
mum suum eo referat, et utendum verbis quibusdam
in loco communi natis. Omnis enim ratio persuaden-
di ac mouendorum animorum, sumitur ex illis locis,
qui continent virtutis officia, et vitæ casus. In Epi-
phonematis verò et Epilogis repetuntur loci com-
munes magis aperte. Ut apud Lium in oratione
Fabij ad L. Amylium Cons. At veritatem laborare
Hannibalis oratione vnde in oratione Rti. nimis
torica pag. 200. ex Lium Lib. 10. boca, 3

seruitus
qd.

nimis sapius aiunt, extingui nunquam, Gloria qui
sprennerit, veram habebit: Siue timidum pro cauto,
tardum pro considerato, imbellem pro perito belli
vocat. Malo te sapiens hostis metuat, quam stulti ci-
ues laudent. Incidunt autem et subinde propter va-
rietatem circumstantiarum multi loci communes, in
eandem rem, quos non videre, non animaduertere in
agendo, flagitium est, ut quamuis nos duos de Turci-
co bello locos posuerimus: tamen aliter agenda res
erit apud Germanos Principes, quam apud alias na-
tiones. Nam etsi hoc est commune officium omnium
Regum ac Principum, tueri religiones ac discipli-
nam ciuilem: tamen alijs satis est tueri regna patria.
Sed Germani, cum habeant summum imperium, de-
bent sentire commissam sibi tutelam vniuersæ Rei-
publicæ Christianæ. Et sicut alijs regibus autoritate
antestat Imperator: Ita publici consilij dux atq; au-
tor esse debet, et alios reges cessantes ad societatem
tantæ rei exuscitare. Hic, ut vides, persona parit no-
uum locum communem, quid Imperatori conueniat,
præter commune Regum officium. Et addenda sunt
πρόβλ, quale hoc est ex consequentibus. Quam sint
Germani Principes rationem reddituri Christo, cum
in illo terribili iudicio coget eos causam neglecti of-
ficij dicere, si non dent operam, ut impiam et mis-
eram seruitutem, tum a se, tum ab exteris manibus
depellat: Hæc propter rerum magnitudinem facile
possunt augeri, Sed cum exempla ubiq; se offerant,
Contra Turcam H + volu-

Christiani

nolumus esse longiores. Hæc verò eò recitauimus, ut
adolescentes facilius animaduertere similia in scri-
ptis disertorum possint, & quandam huius rei effi-
ciende rationem ex ipsis exemplis discerent. Cicero
in perfecto Oratore scribit has duas partes in oratio-
ne maximè actuosas esse, videlicet *θεσις* & *ἀνέκδοξις*.
Θέσις est, ut dixi, locus communis, ex quo præcipua
probatio oritur, *ἀνέκδοξις*, etsi & ipsa ex loco commu-
ni sumitur, tamen magis in ea parte versatur, quæ
dicitur minor in Syllogismo, ut in nostro exemplo ex-
aggeranda sunt ea, quæ inflammant animos contra
Turcas, videlicet, Turcicæ gentis impietas atq; cru-
delitas, quòd religionem delere conentur, quòd crude-
lissimi sint in victoria, quòd infantes à complexu ma-
trum abstractos mactare soleant, quòd nulla ætatis
aut sexus discrimina obseruent, quòd miseræ puel-
las, pueros, mulieres abstrahant ad fœdissimas libidi-
nes, quòd postea miserrima seruitus perpetienda sit
his, qui sub Turcis viuunt, ubi religio Christi dele-
ta sit, ubi nullæ sint honestæ leges, ubi turpissima
exempla quotidie versentur ob oculos, ubi liceat cui-
libet gregario militi ad stuprum abripere optimi ci-
uisq; uxorem ac liberos. Quanto satius est semel for-
titer in acie mori, quàm tali conditione viuere? Hæc
omnia propriè ad minorem Syllogismi pertinent. Etsi
θέσις etiam seu maior Syllogismi, suam habet ἀνέκ-
δοξις & amplificationem. Sed quoniam minor est pro-
pria causæ & personarum, ἀνέκδοξις in hac parte do-

θεσις, ἀνέκδοξις.

minatur

minatur, quæ tamen & ipsa tum ex Theſi, tum ex
alijs locis, quos persona parit, oritur.

Cum autem supra dixerim, ex locis Dialecticis
ortas esse figuras sententiarum (Sunt enim ydem do-
cendi atq; ornandi loci) addemus titulos, ut aliquo
modo agnosci cognatio possit. *Regula*
Vtimur autem in hac
comparatione locorum Dialecticorum, & figurarum
Elocutionis non nimis subtili ac superstitiosa ratio-
ne. Satis est enim, ad eam rem adhibere mediocrem
quandam prudentiam, & aliqua ex parte cognatio-
nem videre, ut fontes ornamentorum & negotiorum
regiones animaduerti queant. Nimia subtilitas in
artibus remoratur discentium studia, ac ne iudicari
quidem à pueritia potest. *hic eling ip nā rriſſ*

EX DEFINITIONE.

Primum amplificamus aut extenuamus singulis
verbis. Amplificamus per ἀνέκδοξις, cum verbo uti-
mur, quod rei magnitudinem superare videtur, ut
pro conuiciari, debacchari: pro errato, scelus. In hac
re Tropi dominantur, quia enim pingunt res per si-
militudines, illa simulacra incurrentia in oculos, effi-
ciunt res conspectiores, ut, cum pro stolido, asinum
dicimus. Et Virgilius: Inuadunt ur bem somno vi-
noq; sepultam. Plenius est enim quàm si dixisset: som-
no & vino oppressam. At Hyperbole dicitur, cum
res iusto altius attollitur, ut: *It clamor cælo.*

H 5

Exte.

3 Extenuamus per ταπεινωσις seu μειωσις, id est, diminutionem, ut cum dicimus perstringere, pro vulnerare: pro sauitia, iracundiam: pro scelere, erratum. Oportet enim nosse Oratorem pondera verborum, ac videre quid in singulis locis deceat. Pericles dicitur in concionem ascensurus, optare solitus: ne quod ei verbum in mentem veniret, quo populus offendi posset. Ita & nos diligenter expendere conuenit, quae verba in qualibet causa prosint, quae noceant. *der wasser des fons p. 100*

Pastor
sic fac

4 Interpretatio, Graece σμωδωμια (Fabius vocat congeriem verborum) cum multa verba penè synonyma coniungimus, ut Turci crudelissimè trucidant & mactant infantes. Hic non accedit plus rerum, tantum crescit numerus verborum. Poterat eadem significatione dici: Turci crudeliter occidunt infantes.

Liuius, Tempus est opulenta vos ac ditia stipendia facere, & magna operæ precia mereri. Fit enim & pluribus verbis Synonymia, cum oratio exponitur oratione, ut pro Archia, Si quibus regionibus vitæ spaciū circumscriptum est, eisdem omnes cogitationes terminaret suas: nec tantis se laboribus frangeret, neq; tot curis vigilijsq; angeretur, nec toties de vita ipsa dimicaret. Hic eadē sententia subinde alijs verbis effertur. Decet autem in posterioribus verbis ἐφαδὶς esse maiorem, quam gravitatem.

5. Expositio vicina est Synonymia, quae eandem sententiam commutatis verbis explicat, sed aliquantū p. 119. est Expositio mira horū longius trium verborum: Beatus q. timet dominum.

longius accersit interpretationes, videlicet non solum à verbis vicinis, sed à rebus cognatis, quae quasi ratiocinatione idem efficiunt: ut apud Lucanum: Bella per Æmathios plus quam ciuilia campos:

Initium simplex est, cætera à genere delicti, ab hypotyposi aciei, pugnae atq; armorum sumuntur. Iusq; datum scelere canimus, populumq; potentem In sua vultu conuersum viscera dextra: Cognatasq; acies, & rupto fœdere regni, Certatum, totis concussi viribus orbis, In commune nefas, infestisq; obuia signis Signa, pares aquilas, & pila minantia pilis.

Et Ouidius multis versibus hanc vnam sententiam subinde repetit: vulgus antepont vtilitatem honestati: affirmatiue ait.

Cura quid expediat prior est, quam quid sit honestū,

Et cum fortuna statq; caditq; fides.

Deinde negatiue.

Nec facile inuenies multis è millibus vnum,

Virtutem precium qui putet esse sui.

Ipse decor recti, facti si præmia desint,

Non mouet, & gratis pariter esse probum.

Nil nisi quod prodest carum est, en detrahe menti

Spem fructus avidæ, nemo petendus erit.

At reditus iam quisq; suos amat, & sibi quid sit

Vtile, sollicitis computat articulis.

Vtimur hac figura, vbi prodest commorari in aliqua re, ac diu detinere auditorem in eius rei cogitatione

Psalmi abundant expositio.

Eadem alij

ut: Iudices partim gratia, partim pecunia corrupti sunt.

3. Cōgeries, quando plures species coaceruantur, ut apud Salustium de Catilina: Animus audax, subdolos, varius, clausulibet rei simulator & dissimulato, alieni appetens. Est & Rom. 1. Plenos omni iniusticia, malicia, dolis &c. Plenæ sunt enim sacræ literæ ornamentorum omnis generis. Græci vocant συναθροισμὸν quam nos Congeriem appellamus.

4. Incrementum est, cum non eiusdem significationis verba coniungimus, sed per gradus ab infimis ad summa imus, ut: Percussit, sauciavit, occidit. Scipio apud Livium: Fudi, fugavi, Hispania expuli. Hoc Schema imitatur ordinem causarum & effectuum. Neq̃ sit tantum in singulis verbis, sed etiam plurimis membris, ut apud Ciceronem. Facinus est vincere ciuem Romanum scelus verberare parricidium necare. Sacrilegium est diripere ac dissipare bona Ecclesiarum. Parricidium est fame necare miseros Pastores, quibus ex illis bonis victus debebatur.

EXCAVSIS.

Αἰτιολογία est, cum causam recitamus, ut: Si quid est in me ingenij Iudices, iure repetit Archias fructum meorum studiorum. Sequitur ratio: quia Archias fuit mihi autor suscipiendi hæc studia. Huc pertinet δῆλωσις, cum aliquam officij rationem exponimus

ponimus, aut excusationem quod videlicet iure, quod honestè faciamus, ut: Quaquam est amicus, tamen decet amicitia veritatem auferre. Talia sunt & ornamenta, quæ ex cuiusq̃ officio sumuntur, quo genere plurimum utimur, ut: Episcopi est sanare & explicare dubitantes conscientias, non armis Ecclesias dissipare.

Affine est ἀναγκάσιον, cum allegatur necessitas, quæ, ut constat, singularem vim in deliberationibus habet, ut in concione Annibalis libro primo secundi belli Punici: illis timidis & ignavis esse licet, qui receptum habent, vobis necesse est fortibus viris esse, quibus ad effugium nihil est reliquum. Cum impossibile sit Respublicas retineri sine literarum scientia, necesse est, Magistratus studia literarum excitare atq̃ conservare.

Translatio μεταστροφὴ vocatur, cum alicuius rei causa confertur in locum digniorem, aut magis profuturum dicenti, ut Cicero pro Marcello hortatur Casarem, ut tueatur vitam, non tantum sua causa, sed Reipublicæ causa: quia maxime expediat Reipublicæ ipsum vivere. Tale est hoc, quo nos sæpe utimur. Hæc studia literarum non tantum ad priuatam utilitatem pertinent sed ad Rempublicam. Nam hæc tractatio literarum, togata quædam militia est. Sicut enim foris defensio Reipublicæ armatis exercitiis commissa est: ita domi custodia Reipublicæ, literatis mandata est, qui religiones docent, & exercent instructionem Audientium et militiam dicitur.

126
 dicia, quibus rebus pax domi continetur. Translatio
 est apud Liuium, ubi Scipio causam seditionis à mul-
 titudine in paucos confert: multitudo omnis, sicut na-
 tura maris, per se immobilis est, ut venti & aura ci-
 ent: ita aut tranquillum, aut procella in vobis sunt,
 & causa atq; origo omnis furoris penes auctores est,
 vos contagione insanistis. Transfert & Demosthe-
 nes euentum belli in fortunam, & quemadmodum
 gubernatori, qui summo consilio nauim regens, vi
 tempestatis superatus sit, naufragium imputari non
 debet: ita sibi euentum belli negat imputandum, qui
 summo consilio summaq; fide Rempublicam admini-
 strauerit. Est & apud Paulum translatio cap. 7. ad
 Roman: Cùm dictum esset, Lege augeri peccatum.
 Postea confertur causa in naturam peccatricem, non
 in legem, quia lex bona est.

Huc pertinet Color: Non enim idem significat
Color, quod Schema, ut vulgus putat: Sed color est
 species figuræ, significat enim narrationem verisimi-
 liter fictam, ut cùm fingimus, quid aliquis opinetur,
 quid dixerit, quid fecerit. Cùm causam alicuius facti
 nobis commodam fingimus: Sic fingit Cicero Clodi-
 um dixisse triduo periturum Milonem, cùm ipse ad
 Atticum scribat triduo periturum Clodium. Poëta
 pleni sunt huiusmodi narrationibus, quia res fictas de-
 scribunt. Sumuntur autem colores ex circumstantijs,
 ex gestu, ex causis, ex signis consequentibus aut præ-
 cedentibus. Ouidius sumit ex consequentibus, cùm
 Color quid? & opimo, connectitur aut

ait: Arma viri fortis medios mittantur in hostes,
 Inde iubete peti, quasi dicat, hoc erit signum, uter
 dignior sit, uter virtute præset.

Et huc pertinet Calumnia, qua rectè dicta ac
 facta deprauantur, de qua tamen si præcepta extant in
Sophisticis Syllogismis Aristotelis, tamen hæc tem-
 pora habent artificium multò callidius quod multis
 opes ac dignitatem parit. Tota res ex loco causarum
 & signorum interpretatione, & exemplis vasis de-
 tortis ducitur. Nam rectis factis, malas causas, hoc
 est, praua consilia querunt, insidiosè aucupantur signa,
 qua variè exponi possunt, ut Pharisæi interpretabā-
 tur Christum affectare regnum, quia patiebatur mul-
 tudinem ad se confluere, discendi causa. Item mo-
 res transferebant ad vicina vicia, quia Christus com-
 muni more vivebat, accusabant eum intemperantiæ.
 Ad hæc adhibenda est diligentia, ut benefactis dis-
 mulatis aut extenuatis, errata exaggerentur in im-
 mensum. Sicut vulgus solet de Magistratibus iudi-
 care, quod ingentia beneficia non videt, videlicet
 quod pacem conseruent, atque ocium suppedient ad
 educationem atq; institutionem sobolis, ad res dome-
 sticas reuincendas, augendas atq; ornandas: Interim si
 qua leuia errata inciderint, de Magistratuum negli-
 gentia tragicè conqueruntur. Sed in tanta improbi-
 tate hominum infinita exempla suppeditat vsus vitæ.

Gradatio, κλίμαξ, cùm per gradus itur ab alijs
 ad alia, ita ut semper proximum verbum repetatur,

ut: Secundæ res pariunt negligentiam, negligentia temeritatem, temeritas evertit homines. Apud Paulum est: Tribulatio patientiam affert, patientia probationem, probatio spem. Diximus autem in Dialecticis hoc modo connecti causas & effectus, genera & species. Rom.

DE CONTRARIIS.

Contentio, ἀντιθέσις, cum per contraria amplificamus, seu declaramus aliquid. Nam collatio contrariorum magnam vim habet ad illustrandum. Fit autem singulis verbis, ut: Non est vera sed falsa gloria vulgo placere. Aut integris orationibus, ut: Nulla salus bello, pacem te poscimus omnes. Pellitur è medio sapientia, vi geritur res. Donec crisis felix multos numerabis amicos, Tempora si fuerint nubila, solus eris. Si secundum carnem vixeritis, moriemini. Si Spiritu facta carnis mortificabitis, viuetis. Variè conferuntur contraria, sed nos uno titulo Antithesis plerasq; alias species comprehendimus. Nam illa nimis exiliter concisa specterum partitio obscura est.

Commutatio, ἀντιμεταβολή seu μεταθέσις fit contrarijs transpositis, ut: Inimicis te placabilem, amicis inexorabilem præbes. Labor est etiam ipsa voluptas. Esse oportet ut viuas, non viuere ut edas. Si Euangelium approbat ciuiles mores, consequitur, ut hi, qui ciuiles mores improbant, Euangelij auctoritatem grauiter lædant.

Inuer-

Inuersio, cum ostendimus pro nobis facere argumentum, quod contra nos detorquetur, ut: Sepeliisti, igitur occidisti. Potest inuerti: Immo si occidissem, non sepeliissem. Nam qui in via publica apud cadauer commoratur dum sepeliat, ubi credibile est homines interuenturos esse, hunc non esse sibi male conscium, ista animi securitas declarat. De hoc genere supra dixi, contrarias interpretationes ex causis & signis sumi.

Communicatio, συνωνυμία, cum idem contrarijs tribuitur, ut: pariter in imperio, nimia seueritas, & nimia lenitas crudelitas est: quia nimia lenitas alit audaciam improborum, & licentiam sauiendi in bonos concedit.

Correctio, ἐπαυξησις tollit quod dictum est, supponens aliud magis idoneum, ut pro Milone: Quas ille leges, si modò leges nominandæ sunt, ac non faces vrbis & pestis Reipublicæ.

Reiectio, ἀποδιώξις, cum aliquid rejicimus tanquam indignum aut intempestiuum, ut: Quid attinet hac de re dicere, cum ad præsentem causam nihil faciat? Vtimur ἀποδιώξεi, si quando præuè aliquod argumentum eludimus, quod agitatum redderet causam suspectam. Incurrunt enim & in bonas causas interdum loci duriores, quos non prodest agitare.

Occupatio, προκατάληψις est, cum respondemus tacite obiectioni, ut vulgò dici solet, hoc est, cum ipsi animaduertentes, quid ob sit nobis, prius id dilu-

diluvius, quàm obijci possit. Neccessaria figura est, & singularem prudentiam requirit. Videndum est enim quæ sint hominum tacita iudicia, quò propendeant animi, quid offendant, quid probetur. Vitimur igitur occupatione, cùm emendamus aliquod dictum, aut mitigamus, vel rectè vel palàm. Et locum habet in tota oratione, sed in exordijs sæpe vitimur, ut pro Archia: Ac ne quis à nobis hoc ita dici miretur, quòd alia prædam in hoc facultas sit ingenij &c. Reddit enim rationem, quare dixerit, se à Poëta adiutum esse, cum Poëtica longissimè distet à forensi oratione.

Concessio, cùm quædam largimur aduersario, ut reliqua magis exaggerari possint, ut: Esto, vera sint dogmata, quæ doces, at quomodo hoc excusari potest, quòd mutatis ritibus Ecclesiæ, tanti Schismatis autor extitisti? Plus est autem in Schismate mali, quàm boni in illis dogmatibus: Hic ostendendum erit defensori, quòd illa dogmata neccessaria sint Ecclesiæ, & causa Schismatis transferenda in hos qui iniuste damnant. Græci vocant *ἡγομολογία*, propemodum confessionem.

παράδιασολα, cùm ita aliquid conceditur, ut vicinam quiddam detrahi possit, ut: Veritas laborare potest, opprimi non potest: Fabius contator est, negligens non est.

Formæ respondendi sunt, cùm aut similiter respondetur ad interrogationem, aut tollitur questio, opposito argumento firmitore, ut: Difficilis labor est

exer-

exercendi styli, sed habet plurimas ac maximas utilitates. Habet aliquid incommodi mutatio rituum, sed plus habent incommodi falsa dogmata. Græci vocant *ἀνθυποφορὰ* & *ἀντεσσεργωλῖα*.

EX SIMILIBVS.

Comparatio maximam vim habet in amplificando. Res enim omnes crescunt aut decrescunt per collationem. Huc pertinent loci Dialectici ex pari, ex maiore, ex minore, exempla, Apologi, Parabole, *ἐκὸς*, ut cùm lupum dicunt pro malo doctore, Vbiq; sunt obuia horum locorum exempla, & facile agnoscisci possunt. Ac loci ipsi in Dialectica satis tractantur, quare hic nihil opus est prolixè explicare.

ἡγοσώπρωτοι, cùm persona fingitur, ut apud Virgilium Fama: aut cùm rei inanimata sensum tribuimus, ut: Vos Albani tumuli.

Sermocinatio *διαλογισμὸς*, cùm orationem personæ alicui tribuimus, ut si quis fingat Maximilianum in oratione adhortari Carolum Imperatorem ad componenda Ecclesiæ dissidia.

AGENERE.

Sententia *ὑπόμνημα*, continens præceptum de moribus, aut dictum de aliquo vitæ casu, ut apud Ciceronem: Vultu sæpe lædatur pietas. Item: Posteriores

cogitationes sapientiores. Ducuntur à genere, scilicet à loco communi, à virtute, à fortuna, à prudentia & similibus. Admonuimus autem supra probationes ex talibus locis sumi. Nam maior in Syllogismo, sepius est aliqua communis sententia. Itaq; ornamenta hinc etiam sumi necesse est. Huc pertinent leges, proverbia, & dicta clarorum virorum, quæ vocantur *regiæ*, quale est dictum Catonis: Radices virtutis amaras esse, fructus dulces.

Epiphonema, est amplificatio honestatis seu dignitatis, utilitatis, facultatis, difficultatis, in fine addita ad augendam admirationem, interdum etiam causam facti continet. Magnam omnino vim habet, admonet enim vel quid agatur, vel quanta res agatur, quia transfert eam ad locum communem, quo cum collata præsens causa fit splendidior. Nonnulli breuiter dicentes sepe omittunt Epiphonemata, hi non intelligunt quàm infirma sit oratio, detracto hoc ornamento. Fiunt autem Epiphonemata per particulas comparatiuas & demonstratiuas, ut: Hoc est verè Regem esse, consulere utilitatibus populi. Adeò nihil satis est tutum aduersus calumnias. Adeò à teneris consuescere multum est. Tantæ molis erat Romanam condere gentem. Quis non in tali aula cupiat vivere, quæ verius Academia, quàm aula dici possit? Et per exclamationes, unde nomen videtur initio accepisse, ut pro Ligario: O clementiam admirabile,

atq;

atq; omnium laude, prædicatione, literis monumentisq; decorandam. Et huiusmodi multa reperies apud Ciceronem, ut: O rem non modò visu fœdam &c.

Noëma differt ab Epiphonemate. Et si enim est allusio ad sententiam, aut locum communem, tamen non effert sententiam generaliter sed verba sumit ex loco communi, quæ ad præsentem causam accommodat, ut testè ad locum communem alludere intelligatur, ut: Benè collocaui beneficium, cum in virum optimum, tum in hominem gratum contuli. Fortisq; viri tulit arma disertus. Insunt latentia quædam Enthymemata. Et profectò danda est opera ut oratio abundet huiusmodi verbis sententia impletis, ut Fabius ait.

EX CIRCVMSTAN- tijs & signis.

Hinc verò plurimæ oriuntur amplificationes ex descriptionibus locorum, temporum, personarum, habitus corporis & gestuum. Et alia sunt signa præcedentia, alia consequentia &c. Talis est ex signo mira extenuatio apud Liuium, ubi Annibal ait, Scipionem adeò non nosse exercitum suum, ut si vtriusq; exercitus signa detrahantur, dubitaturus sit, utrius Imperator sit. Non nosse exercitum, signum est imperiti Ducis.

Ex circumstantijs oritur ὑπερπρωσις, ubi res ita narratur, ut videatur quasi oculis subiecta. Id fit, cum diligenter persequimur circumstantias. Cicerō pro Milone: Si videritis hæc picta &c. Pingit enim Milonem in Rheda pœnulatum, cum uxore & parvis liberis, Clodium verò armatum, sedentem in equo pugnantes ex loco superiore &c.

Ex circumstantijs oriuntur & παθωσις, ut exclamations, deprecationes, vota, ominations, de quibus in libellis de Copia præcepta extant, quam ob causam nos breviores sumus. Et de affectibus nos supra diximus.

Est & figura ad ordinem orationis necessaria, quæ nominatur Transitiō, cum monemus, quid dictū sit, & quid restet, Hactenus dixi quantum in sit turpitudinis in ebrietate, Nunc exponam quantum noceat valetudini. Breuiter redigit in memoriam, & quid supra dictum sit, & proponit, quid in reliqua oratione expectandum sit.

Est et ὑπερπρωσις brevis interpositio, declarandi causa inserta, quam non ignorant Grammatici, ut:

Tā venus oia amat, finē qui quæris amorī,
(Cedit amor rebus) res age, tutus eris.

DE IMITATIONE. 135

In ipso vestibulo huius admonui, præcepta inuenta esse, non ut eloquentes efficerent, sed ut viā, ac

ac rationem ostenderent adolescentibus indicandā de disertorum orationibus. Nam imitatio, si natura non repugnet, sicut aliarum rerum artifices, ita & eloquentes efficit. Cognitis igitur præceptis, proponat sibi quisq; disertorum exempla, in quæ toto animo, totaq; mente intucatur, ut ea effingat atq; exprimat. Si quis est enim, qui indicat imitationem, cum in alijs artibus maximā vim habeat, in vna eloquentia inutilem esse, huius error non solum grauissimis Doctorum testimonijs, sed planè sensu communi refellitur. Nam quòd quedam inter disertos controuersie sunt de imitatione, disputatio est, non vtrum imitatio necessaria sit, sed de partibus artis dissentiunt, quarum videlicet partium imitatio necessaria sit. Ego itaq; ut ostendam adolescentibus, quomodo instituire animū ad imitandos bonos auctores debeant, breuiter exponam meam de tota re sententiam, quam spero studiosis iuuenibus non inutilem futuram esse. Sæpe autem diximus eloquentiam rebus ac verbis contineri, rerum autem inuentionem ac dispositionem esse, elocutionem ad verba pertinere. Quare initio sciendum est, generalem quandam imitationem rerum esse, quam ideo sic vocamus, quia bonos omnes in inuentione ac dispositione rerum imitari licet. Obseruabit enim diligens lector, quibus ex locis boni auctores ducant Exordia, unde sumant amplificationes, quomodo tractent locos communes & affectus, quomodo concilient animos, quomodo perturbent, quam Oratio constet, rebus 15 et uerbis, tempesti-

tempestiue ac parce aspergant sententias, quam diligenter conseruent decorum, quanto consilio disponant partes in causis: ubi præparent auditorem, ubi narrent, ubi disputent, ubi refutent aduersarium, quomodo in Epilogis addant motus & affectus orationi. Itaq; etsi vnus Cicero maximè excellit etiam in his virtutibus, tamen alij quoq; non solum Latini, sed & Græci exercere & acnere studiosos possunt, si locos atque consilia eorum in inueniendo ac disponendo imitentur. Et interdum gloriosum erit res easdem ab illis sumptas, ad nostras causas aptè transferre, Quemadmodum multa videmus Ciceronem ab Isocrate à Platone, & Demosthene, sumxisse. Quauquam hoc magis præstandum est, vt discamus similia exemplorum gignere, sicut boni pictores non mutantur sed imitantur formas ac gestus viuorum corporum.

Pictor

Est & generalis quædam imitatio elocutionis, quod ad Grammaticum sermonem attinet, qui non solum Latina verba, sed etiam phrasin Latinam requirit. Cum enim hoc tempore tota nobis Latina lingua ex libris discenda sit, facile iudicari potest, in hac parte necessariam esse imitationem, vt certum sermonis genus, quod vbiq; & omnibus ætatibus intelligi possit, nobis comparemus. Quis enim intelligit istos, qui genuerunt nouum quoddam sermonis genus, quales sunt, Thomas, Scotus, & similes? Certa igitur ætas auctorum eligenda est, qui proprijsimè & purissime

pag-194. Sis Lahnig,

purissime locuti sunt, Acserè sit, vt prudentissime loquantur etiam, qui dicunt purissime. Quare ab his non tantum sermo, sed interim res quoque cognitione dignæ sumi queunt. Constat autem Ciceronis ætate, eloquentiam Romanam perfectam fuisse. Proinde totum illud seculum nobis imitandum proponamus, videlicet, Ciceronem, Cæsarem, & paulo superiorum his Terentium, & aliquanto inferiorem Liuium. Plauto etiam nihil facilius est. Legendus est Salustius. Sed in his cū antiqua & obsoleta quædā verba extant, obseruandum est, quid receperit Cicero, quem velut Aristarchum scriptorū omnium nos Ciceronis his consiliuamus. Plinius rerum vocabula nobis conseruauit, etsi genus sermonis non probatur, Quintilianus videtur studium proprii sermonis maximum habuisse, nec dissimulat se conatum homines amantes iam corrupti sermonis, ad veterem proprietatem reuocare. Ab his igitur autoribus lingua nobis discenda est, cum his colloquendum. Neque tantum singula verba à seculo illo mutuemur, sed Phrasin, hoc est, iuncta verba, qualia sunt: dare damnum, facere damnum, dare verba, dare in casum Rempublicam, capio dolorem. Non enim dicimus, cepit me dolor. Et hoc genus infinita. Neque enim quælibet voces coniungi solent: Consuetudo igitur Romana in verbis iungendis imitanda est. Nam & Græca & Latina lingua initio ita corrupta videntur, cum exteræ nationes vna cum

Hæc auctores Latinos imitatoris impes

imperijs eas linguas acciperent, et verbis quidem bonis vterentur, neq[ue] enim alia audierant, sed in iungendo peccarent. Inusitatus enim verborum concursus, non solum confragosam & obscuram orationem, sed prorsus nouam linguam parit. Itaq[ue] quod Cæsar dixit: Inusitatum verbum non aliter atq[ue] scopulum fugiendum esse: Idem de verbis contra consuetudinem iunctis, præcipi iudicemus: Idem & de Metaphoris sentiendum est, quarum nouitas & ambitiosa est, & orationem reddit obscuram, Et suprà diximus, verecundum vsum huius generis esse debere. Nam oratio magna ex parte proprio sermone constare debet. Non igitur discedamus à Ciceronis ætate, à qua si verba, phrasin & figuras sumemus, oratio erit plana, æquabilis, & perspicua: nihil habebit ambiguum, aut ambitiose affectatum, quod vitium non solum in oratione offendit, sed etiam prodit ingenij vanitatem. Itaq[ue] de hac generali imitatione Phrasin, rectè iudicant nonnulli, bonos omnes imitandos esse. Nam sermonem melius discimus, cum pluribus colloquentes, si tamen emendate loquantur. Non enim numero inter bonos, aut alio s ineptos antiquitatis amatores, qui horribile quoddam sermonis genus habent, quod Ciceronis ætate prorsus exoleuerat: aut hos, qui post Quintiliani tempora extiterunt, qui iudicio lapsi, summam ingenij laudem crediderunt esse, nihil simpliciter ac propriè efferre, & figuras gignere quàm maximè prodigiosas, quo genere de-

re delectari sunt Apuleius, Sidonius, & alij multi. Iurisconsultis verò meritò tribuitur laus proprii sermonis, quare etiam si propter rerum cognitionem non legerentur, tamen propter Latinæ linguæ proprietatem legendi erant.

Sed præter hanc generalem imitationem inuentionis, dispositionis, verborum, Phrasin, & figurarum, specialis quædam est imitatio Ciceronianæ compositionis, de qua inter doctos quædam controuersia est: Vtrum operæ precium sit, in ea imitanda elaborare. Est enim peculiaris quædam collocatio membrorum orationis apud Ciceronem, quæ non solum æquabiliorem reddit orationem, sed plurimum etiam ad perspicuitatem conducere videtur. Atq[ue] ego ita statuo, illam ipsam componendi rationem, vt cæteras artes, initio propter necessitatem, aut certè insignem vtilitatem desideratam atq[ue] animaduersam esse. Postea deprehensa via, secuta est vtilitatem voluptas. Multa enim non ferenda vicia deprehenduntur in his, qui in-composita dicunt. Primum coaceruant sententiæ malè coherentes, & in his sæpe Grammaticum vocum ordinem perturbant Hyperbatis. Huius rei exemplum est videre in Exordio Plinianæ præfationis, cuius exempla in mea Paraphrasi partim eximi, partim ordinè, dispositi, vt principalis sententia clariùs conspici atq[ue] intelligi posset. Apud Salustium in orationibus, extant grauissimæ sententiæ de causis maximarum mutationum publicarum, Elogium Ciceronis. Plinij iutu & peratur.

& hic verbis efferuntur optimis, et tamen oratio non
 satis dilucida est. Neq[ue] verò desuit homini petito, &
 versato in republica iudicium, aut patrius sermo, sed
 compositio deest. Quare cum sententiæ quasi trunca-
 te atq[ue] interruptæ recitentur, fit oratio subobscura.
 Deinde crebro accedit, ut hi, qui dicunt incomp[osita],
 relinquunt imperfecta & mutila argumenta. Alicu-
 bi antecedens reperias sine consequente, utar enim
 Dialecticis appellationibus, quæ sunt notæ omnibus.
 Hoc in Pliniana præfatione fit aliquoties, nam ibi
 antecedens est: Quam plurimum interest, sortiatur
 aliquis iudicem an eligat, multumq[ue] apparatus inter-
 est apud inuitatum hospitem & oblatum. Deinde re-
 linquitur imperfectum argumentum, quare intelligi,
 nisi ab attento lectore non potest. Erant enim adden-
 de conclusiones in hanc sententiam: Cum inuitatus
 hospes maiorem apparatus requirat, quam casu ob-
 latus, ego iure reprehendi queam, quod cum te ad hos
 libros legendos vltro inuitavi, non prestiti, ut tuo
 iudicio satisfacerent. Sed plus negotij fuerit alteram
 similitudinem absolvere. Quid? quod idem autor non
 solum argumenta relinquit imperfecta, sed etiam in
 Grammatica constructione quædam relinquit avay-
 ταπιδοτα, quod viciosissimum est. Sunt & aliæ
 incomp[osita] orationis incommoda, sed ego illa recita-
 re volui, quæ adolescentes iudicare facile possent.
 Multum igitur ad verum perspicuitatem diligentia
 componendi confert. Quanquam autem in tanta
 Oratio incomp[osita] & confusa Varietate
 Ergo inuitat ad s[er]uila Compositione
 in dispositionem.

varietate ingeniorum, alium natura ad aliud dicen-
 di genus ducat, & his nostris temporibus perfecta
 eloquentia sperari non possit; tamen generalia quæ-
 dam præcepta trademus, non tantum his, qui solam
 Ciceronis compositionem imitaturi sunt, profutura,
 sed ut mihi quidem videtur necessaria, quocunq[ue] in
 genere dicendi versemur: Quæ tamen si quis obser-
 uauerit, facilius intelliget Ciceronis compositionem,
 quæ cum longè sit optima, præclare facere iudicandi
 sunt, qui summa cura, summoq[ue] studio effingere eam
 conantur. Etsi enim ea in re ipse non elaboravi, nemo
 enim monebat aut norat ista, me adolescente, et postea
 meo quodam fato incidi in quædam negotia, quæ ad
 hæc studia colenda, non tantum mihi quantum vellem
 temporis concedunt, tamen ad officium meum perti-
 nere existimo, ut quæ sunt optima pro virili demon-
 stre[m]. Nam Politianus parum liberaliter facit, qui
 videtur ideo detertere alios ab imitatione Ciceronis,
 quia cum sua natura ad aliud dicendi genus deduci
 intelligeret, iudicio videri voluit, id quod ipse conse-
 cutus non esset, improbare. Ego verò ita statuo, arti-
 ficiu[m] faciendæ orationis non valde dissimile esse
 Poeticæ. Ut autem stultissimum fuerit ei, quem velis
 Elegiâ scribere, Horatii Odas aut Satyras potius pro-
 ponere, quam Onidium aut Tibullum: ita impruden-
 ter iudicare arbitror istos, qui in faciendâ oratione
 nihil interesse putant, quos autores sequantur. Nam
 ut illi Elegiæ studioso plurimum legendi erunt Ele-
 gicæ.

incomium Ciceronis

giacò

giaci Poëta, & quidem præstantissimi, & eleborandi erit, ut aliquam illorum similitudinem consequatur: ita in soluta oratione legenda erunt optima exempla, & efficiendum, ut horum quasi colorem ducat oratio. Quamquam autem multi propter imbecillitatem ingeniorum, & naturæ dissimilitudinem, in imitatione Ciceronis successus parum secundos habent, tamen illi ipsi longè plus proficient in Cicerone legendo, quam si deteriora exempla sequerentur. Quamvis enim isti aridi non poterunt effingere diuinam illam compositionem, quam etiam Romanis temporibus nemo æqualium Ciceronis, qui quotidie dicentem audiebant, exprimere potuit, tamen hoc assequuntur, ut oratio sit æquabilior & uberior. Et sunt aliæ virtutes infinitæ Ciceronis, quarum vel umbram referre non exigua laus erit, atq; ego vel obscura lineamenta Ciceronis malim, quam nativam Politiani aut Gellij faciem. Cur autem prudens præceptor, nactus ingenium fecundum & copiosum, non hortetur, non incitet, ut complecti Ciceronem, & in eum tota mente, totoq; animo intueri & ad ipsius exemplum, totum se componere studeat, ut quantum ingenio industriaq; consequi poterit, non tantum ab eo verba ac Phrasinumat, sed etiam affingat compositionem. Quæ in re successus non est desperandus his, qui mediocriter à natura adiuvantur. Neq; ego ab alijs bonis autoribus hunc imitatore arcendum puto, nam ab his quoq; adiuuabitur, verum ut à Poëta
 Leg Ciceronis imitanti atq; is

tis Orator, aut à pictoribus statuarius. Quamquam enim statuarius multum ab arte vicina ad suum usum transferre poterit, tamen ita erit intentus in artis suæ exemplum atq; Ideam, ut obseruet, quæ cum illa Idea consentiant, ne procul ab ea discedat. Neq; verò is imitari Ciceronem dicendus est, qui excerptas ex illo sententias ac versus, quasi centones confuit, quemadmodum facere nonnullos videmus: Sed & ipse sibi quisq; faciat, ut vltro se Ciceronis verba efferrant, quæ cum ita coniungimus, ut res nostras explicent, tamen collatio & series partium debet habere quandam Ciceronis similitudinem. Caterum ut Virgilius ab Homero multos versus sumsit: ita decebit & nos interdum aliquod membrum aliunde mutuari si tamen habeatur ratio decori. Seruiendum est enim temporibus ac locis, quemadmodum Virgilius, etsi ad imaginem Homeri se totum composuit, tamen illa prudenter vitauit, quæ Romanis moribus non congruebant: Ac ne verba quidem repudiabit imitator quamvis ignota Ciceroni, quæ causa postulat, ut in Controuersijs Theologicis, vtendum est appellationibus Christi, Ecclesiæ, Fidei pro fiducia, & alijs similibus. Quia enim res illas à sacris literis mutuamur, sermonem illarum eò nos sequi oportet, ne res dissentientes à scripturis asferre videamur. Quare meritò ridentur inepti quidam, qui pro fide persuasionem, pro Euangelio cælestem Philosophiam & alia similia dicunt, in quibus sæpe fit, ut germanam significationem
 K ficatio

ficationem illorum vocum, quæ aspernantur, non reddant. Id non est illis rare res difficiles dicendo, sed obscurare atq; corrumpere. Quid quod isti somniant imitationem non in phrasi & collocatione, sed in singulis verbis esse? quæ in re pueriliter errant. Nam Cicero etiam si interdum verbis utebatur ignotis populo Romano, multa enim à Philosophis & ex Græcis historiis sumit, tamen Ciceroniano more dicebat. Collocatio enim & vniuersum corpus orationis Ciceronem referebat.

Cum igitur eloquentiæ studiosi, præcipue in hac parte elaborare debeant, ut Ciceronem imitentur atque effingant, præcepta quædam ascribemus, ut intelligere compositionem studiosi facilius possint. *consequenter* Legent enim Ciceronem libentius, & propius expriment, si virtutes intelligent. Et quoniam de imitatione locorum inuentionis, de similitudine dispositionis, item verborum & Phrasium diximus, reliquum est, ut viam quandam componendi ostendamus.

Primum in compositione præceptum est, ut sit iustus ordo sententiarum, quem quidem in narratione seu expositione facti seruare facile est. Verum in Exordiis & in probationibus seruare difficilius est. Primum autem poni solet aliqua propositio suæ cuiusque partis in oratione, deinde subiicitur ratio: postea sequitur rationis expositio, aut amplificatio: interdum sequitur simile aut dissimile, aut aduersatiua, quæ quasi nouæ orationis initium est. Et in his partibus

partibus perpetuo versatur Ciceronis oratio. Alij coacervant sententias longius inter se distantes, & plerasque relinquunt quasi truncatas, & nonnunquam admiscunt alienas. At Cicero aptè complectitur omnia, quæ ad rem pertinent, eaq; ita connectit, ut inter se membra proximè cohæreant, velut Dialecticæ probationes. Et dum inter hæc septa coercet orationem, nihil inæmptiue intertexit alienum, & incoatas sententias absoluit & ædificat. Exemplum sumemus ex oratione notissima pro Archia, ubi prima exordij propositio est: Debeo Archia reddere gratiam ex hac facultate dicendi. Hæc est enim summa propositionis, quam vestiat Cicero quibusdam ornamentis, ut sonus esset plenior. Sequitur ratio, quia Archias adiuuat hæc mea studia eloquentiæ. Deinde sequitur conclusio argumenti per comparisonem: Ergo si alijs eloquentia mea opem tulit, maxime debet isti opem ferre, à quo adiuta est. Postea sequitur aduersatiua continens nouum locum, nouam propositionem: Non est alienum, Oratorem à Poeta adiuuari. Ratio, quia omnes artes inter se cognate sunt, quare alia adiuuat aliam. Postremo sequitur alia aduersatiua. Quanquam autem hic ordo sententiarum magis ad inuentionem aut dispositionem, quam compositionem pertinere videtur, quæ est in quadam concinna collatione verborum, tamen si quis rectè considerabit, intelliget vniuersæ compositionis fundamentum esse, iustum sententiarum ordinem. Nam *Regula*
Oratio pro Archia K 2 absq;

absq; eo nullæ periodi cohærebunt, quod in componendo præcipue fieri oportet. Plurimum autem prodest ad intelligendum Ciceronem, hoc modò distribuerent sententias, & videre unde nascantur, & quomodo consentiant. Quod si quis animaduertit, scribet & ipse melius cohærentia.

Proximum autem præceptum est, ut sententia illa in magna parte orationis illigetur periodis. Quid autem sint Periodi, quid $\kappa\omega\lambda\alpha$, quid $\kappa\omicron\mu\mu\alpha\tau\alpha$, tradunt Grammatici: $\kappa\omega\lambda\omicron\upsilon$ enim est unica integra sententia, ut: Quæ homines arant, nauigant, ædificant, omnia virtuti parent: $\kappa\omicron\mu\mu\alpha$ est pars coli, ut: nauigant, ædificant. Periodus autem constat ut maximum ex duobus colis.

Dicitur autem Periodus, seu Latine circuitus aut circumductio, quia colligit plures sententias particulis rationalibus, causalibus, relatiuis, comparatiuis, aduersatiuis, interdum etiam copulatiuis. Exempla sunt ubiq; obuia apud Ciceronem: Quanquam mihi semper frequens conspectus vester multo iucundissimus, hic autem locus ad agendum amplissimus, ad dicendum ornatissimus est visus. Quirites, tamen hoc aditu laudis, qui semper optimo cuiq; maxime patuit, non mea me voluntas, sed meæ vitæ rationes, ab ineunte ætate susceptæ prohibuerunt. Turpe est Scoticis ignorare Zenonis decreta, quantò turpius & indignius est Christi decreta nescire Christianos? Pro Archia. Etiam illud adiungo, sapius ad laudem, atq;

Exempla periodorum virtutem

virtutem naturam sine doctrina, quam sine natura valuisse doctrinam. Pro Marcello: Tanta enim est splendor in laude vera, tanta in magnitudine animi & consilij dignitas, ut hæc à virtute donata, cætera à fortuna commodata esse videantur. Hæc exempla recito, ut adolescentes discant, non illas tantum Periodos dici, quæ incoantur à circumductionibus sed etiam per aduersatiuas, per comparationes aptè connecti plura $\kappa\omega\lambda\alpha$. Est & simplicius quoddam genus, quod Demetrius vocat historicum, quale est hoc: Inferimus bellum infestisq; signis descendimus in Italiam tanto audacius fortiusq; pugnaturi, quantò maior spes, maiorq; animus inferentis est vim, quam arcentis. Initium non habet particulam circumducens, ideoq; simplicior esse forma videtur. Huius generis sunt & hæc: Suscepit iniunctam legationem, ut principi, quemadmodum debere se iudicabat, morem gereret. Alia forma, quæ initio habet circumductiones, videtur esse volubilior, & ut inquit Demetrius, efferre ore rotundo & circumacta manu. Has tamen formas proposui, ut varietatem Periodorum studiosi facilius agnoscerent.

Ordo sententiarum, de quo paulò ante dixi, res perspicuas reddit. At periodi forma prodest ad connectendas sententias, & addit plenior sonum orationi. Danda igitur erit opera imitatori, ut in Periodis faciendis, Ciceronis exempla effingat. Neq; tamen constat oratio tota Periodis. Sunt enim inter dū

singula Cola, velut interualla, inter Periodos ponenda. Et exordia ac Syllogismi magis recipiunt Periodos, quam narrationes, quæ magna ex parte habent Cola. Contentiones vero ac disputationes rarissimas habent Periodos. Constant enim breuibus quibusdā membris, quasi aculeis. In narrationibus facile est agnoscere seiuncta κολα, ut, Milo domum venit, calceos et vestimenta mutauit, paulisper, diu se vxor, ut sit, comparat, commoratus est, obuiam fit ei Clodius expeditus in equo: nulla rheda, nullis impedimentis, nullis Græcis comitibus. Pro Cluētio: Frater mortuus est, heredemq; Magiam reliquit, Postea Magia mortua est. In talibus si quis κολα connecteret, rerum seriem corrumpere, In contentionibus, ut pro Ligario: Quid enim Tubero tuus ille distractus in acie Pharsalica gladius agebat, cuius latus ille mucro petebat, qui sensus erat armorum tuorum, quæ tu mens, oculi, manus, ardor animi, quid cupiebas, quid optabas? Planæ sunt disputationes in Philosophicis libris breuibus membris, ut: Minimè mirum id quidem, nam efficit hoc Philosophia, medetur animis, inanes sollicitudines detrahit, cupiditatibus liberat, pellit timores. Nondum absoluius præcepta compositionis. Nam quæ hactenus tradidimus, etsi à Cicero ne sunt accuratissimè, tamen & alij boni scriptores reperiuntur, qui non omnino negligentes sunt in ordine sententiarum, & qui aliquo modo Periodos faciunt. Verum ad hæc addit Cicero duas res, quæ quando utendum { *Quæstio et sunt*
Colis.

sunt ipsius maximè proprie, scilicet, quod verbis ornatur singula membra, penè ut sit in Poëmatibus. Et quia hæc ornamenta Periodum expleant efficiunt cōtinuum & numerosum quiddā. At stultum est nunc de numeris præcipere, cum sonus linguæ Latinæ hoc tempore non sit natiuus. Illud tantum hortabor, ut quo copia laus est, ut ornare sententias verbis imitator discat. Quod cum faciet, oratio erit uberior ac mollior. Periodum spontè sequuntur numeri. Pro Archia poterat Cicero simpliciter dicere: Debeo Archia reddere gratiam ex hac facultate dicendi. Sed vide quomodo ornauerit, extenuat vires suas. Si quid est ingenij, quod sentio quam sit exiguum &c. Deinde partitur facultatem in tria membra, in Ingenij, Exercitationem & doctrinam: nam his tribus rebus artes continentur. Illud sciet etiam imitator, quod modus in ornando obseruandus sit. Nihil enim odiosius est inani ostentatione ornatus, qui nunquam debet videri copiose accersitus, sed ad illustrandam causam necessariò adhibitus esse. *parce ornes.*

Hæc si studiosi in lectione Ciceronis obseruabunt, meo quidem iudicio rectius intelligent autorem optimum, & virtutes omnes propius aspicient. Neq; verò hæc utilitas exigua iudicanda est, etiam si non proceat imitatio. Et tamen si committi volent isti, qui adiuuantur à natura, intellectus virtutes aliqua ex parte offingere poterunt. Quod si hæc diligentia componendi nihil nisi puerilem ostentationem ingenij habere

Cicero

Lun p.

Natura
Ars
usus

beret, non esset cur huius partis imitationem valde
requirendam putarem. Sed cum maximas afferat
utilitates, digna mihi res videtur, in qua, si qui non
desituuntur ingenij viribus, elaborent. Fit enim ora-
tio magis dilucida, si aptè coherent sententiæ, si non
relinquantur imperfecta membra, aut argumenta, si
extent atq; emineant illæ partes, quas præcipuè con-
spici prodest, si quis ornatus quasi vestitus accesserit,
si mediocria sint periodorum spacia, si non sint
dissipatæ Periodi Hyperbatis. Verissimum enim il-
lud est quod scribit Cicero, veram speciem ac pulcri-
tudinem cum utilitate coniunctam esse, cuius rei
tū in natura, tū in artium operibus, maximeq; in
ædificijs infinita exempla ostendi possunt.

Nam illa in ædificijs apta partium proportio
non minus habet utilitatis, quàm decoris. Quare ex-
istimandum est, & hanc harmoniam collationis in
oratione non solum propter venustatem, sed etiam
propter certam utilitatem animaduersam esse. Idq;
ex eo intelligi potest, quod videmus homines pruden-
tes sed rudes harum nostrarum artium, summa dili-
gentia componere et struere orationem, quæ id facien-
dum putant, non voluptatis, sed necessitatis causa,
videlicet, ne quid confuse, ne quid obscure, ne quid
intempestive, aut alieno loco dicant, neq; relinquunt
mutila & pendencia membra. Deniq; non solum per-
spicitatis, sed etiam dignitatis rationem habendam
esse in scribendo sentiunt. *id est*
etiam argute et graviter sentiunt. Atq;

Atq; hi partim usu cognoverunt, partim sine do-
ctrina vi ingenij perspicunt, in magnis & gravibus
causis orationem perspicuam, & in qua aliquid di-
gnitatis sit, requiri. Quod cum ita sit, cumq; natura
ducat homines prudentes ad componendam oratio-
nem, decet eruditos perfectum aliquod exemplum
collocationis quærere, ad quod se in facienda oratione
referant. Turpe est enim eruditis, neq; vim huius rei
intelligere, neq; rationem inquirere, cum harum ar-
tium rudes perspiciant, & quanta vis sit composi-
tionis, & iudicent res magnas sine hac diligentia ex-
plicari non posse. Mira autem ingenij fiducia est, in
hac parte longè difficilima repudiare exempla, atq;
aspernari imitationē, cum in alijs leuioribus artibus
homines sine exemplis atq; imitatione parum profici-
ant. Et vulgò ita dici solet: Sibi quæq; pessimum
esse magistrum, quod non solum in artibus, sed & in
moribus, & in omni vita cernimus. Cum igitur hæc
ars sine exemplo atq; imitatione perfici non possit, &
inter peritos constet, perfectissimam esse Ciceronis
compositionem, præclare facere iudicandi sunt, qui
hunc autorem sibi proponunt, ut cum alias eius vir-
tutes, tum etiam collocationem affingant.

Cum enim omnino aliqua collocandi atq; ornandi
ratio necessaria sit, id quod experiuntur in magnis
causis etiam illiterati, prudentia est, exemplum eli-
gere optimum. Nam & Cicero propterea videtur
melius composuisse quàm ceteri, quia excellentes ars

Cicero imitatur ipse K 5 alios tifices

ifices imitatus est. Secutus est enim exemplum Iſocratis, cum alij contenti vulgari quadam forma orationis, nihil melius quærerent aut perfectius. Neq; ab hac sententia eò deducor, quòd magni extiterint Oratores, qui non composuerunt more Ciceronis. Neq; enim similis est Lysie compositio Ciceroniane. Ego verò non ignoro dissimiles esse in componendo magnos autores. Ac ne Cicero quidem eodem modo componit omnia. Verùm hoc habent commune excellentes artifices omnes, quòd sententias ordine distribuunt, etiamsi Periodos non eodem modo faciant. Deinde quod aliqua membra verbis illuminant: Et hac in re præcipuè excellunt hi, qui vocantur Attici, quòd efficiunt, vt apte cohæreant sententiæ, etiamsi Periodis non deuinciunt. Nam ex bonis & præstantibus autoribus, nemo tam ignauus fuit, vt sine omni cura collocationis orationem congereret. Ac Cicero etiam, cum non admodum accuratè texit Periodos, (est enim liberior oratio in Epistolis & Philosophicis libris) tamen hoc nomine superat alios, quia nullam adhibuerunt in componendo curam, quòd cauere, ne concurrant sententiæ longius distantes, aut malè cohærentes, aut ne quid relinquatur imperfectum. Hæc non cauent Salsustius, Seneca, Plinius & alij recentiores. Quare etiamsi non omnes compositionis partes effingemus, tamen illum sententiarum ordinem atq; absolutionem magis poterimus in Cicero, ne, quam in alijs cernere. Ac si quem omnino dele-

Etant

Etant incomposita, nullius oratio apud Latinos æquabilior est, quàm Ciceronis, etiam cum se eximit ex illis vinculis artis, de quibus ipse in perfecto Oratore præcipit. Rectius igitur hunc imitabimur quàm alios, aut tristes, horridos, concisos, aut supinos & longius iusto fluentes & plenos Hyperbatis, & qui temere sententias congerunt. Nos adolescentuli incidimus in Politianum & posteriorem Plinium, quorum nos imitabant subtiles argutæq; sententiolæ, quibus abundat vterq; delectabant in his et alij quidam sosculi, habent enim dicta quadam belle detorta. Sed argutia illæ sententiarum & belle dicta miris in modum amantur à iuuenibus & imperitis, & placeant in schola ludentibus, sed in serijs negocijs nihil est ineptius atq; inanius illis affectatis argutijs. Quid autem assecuti sumus horum lectione? Primum aridiores facti sumus, cum natura parum vberiores essemus: deinde illas inanes argutiolas, quas præcipuè auferebamus, postea intelleximus nobis abijciendas ac dediscendas esse. Quanto melius consulissent nobis præceptores, si & ad Ciceronis lectionem discipulos assuefecissent, & docuissent, non solum verba ex Cicerone excerpere: sed etiam phrasin imitari, & totam orationis formam, hoc est sententiarum ordinem atq; ornamenta effingere. Ego itaq; non tantum in Schola, sed magis usu rerum doctus, comperi nullius generis imitationem plus conducere his, quibus res seriæ et magnæ tractandæ sunt, quàm Orationes Politiani & Plinii & summi Argutijs Cice-

Vitia
Orationis

q. m. Aliter

P. m. m. m.

Ciceroniana. Et instruxit artifices cuiuslibet generis Cicero, quia non solum orationes & epistolas reliquit, sed etiam disputationes. Nec difficile erit intelligere lectori non stulto, si in hæc exempla intuebitur, quid in quolibet genere deceat, qualis oratio conveniat Epistolis, quas sæpe de maximis rebus & ad summos Principes scribimus, qualis oratio in narrationibus, laudationibus, in vituperationibus, qualis in disputationibus probetur. Quare studiosi omnes adhortandi sunt, ut quàm plurimùm legant Ciceronem, & ab eo primùm verba ac Phrasin mutuentur. Deinde consilia eius in inveniendis ac disponendis considerent. Postremò totam orationis formam, hoc est, sententiarum ordinem, exornationem, copiam, atq. modum, quantum ingenio atq. studio consequi poterunt, imitari conentur. Ut enim Elegiacus ille, de quo suprà dixi, sine controuersia melior euadet ex Ouidij lectione, quàm si legat odas Horatij: Et Heroicus scribet felicius, si sequetur Virgilij proprietatem, & in ordinandis atq. absolvendis membris Oeconomiam, quam si Lucanum aut Statium, qui sunt improprij, inflati, & obscuri, imitetur: Ita dubitari non debet, quin ille noster imitator, ex lectione Ciceronis melior, quàm ex alijs autoribus futurus sit. Cùm enim in Poëtica maximam vim esse imitationis appareat, dubitari non debet, quin & in hac vicina arte plurimum polleat. Tanta est enim inter has cognatas artes similitudo, ut pleriq. illustriores Ergo legas et imitatus Ciceronem loci

loci Ciceronis ac Liuij, si rectè existimemus, Poëmata iure dici possint.

DE TRIBVS GENERIBVS dicendi.

Plurimùm conducit ad iudicandum, agnoscere diuersa genera dicendi. Nam ingeniorum dissimilitudo, diuersas formas, seu, ut Græci nominant, χαρακτῆρας operum non solum in hac arte, sed in plerisque alijs peperit. Et tamen certi quasi gradus animaduersi sunt, intra quos hæc formæ consistunt, videlicet, humile genus, & illi oppositum, grande. Tertium est mediocre, quòd primo genere plenius est, & tamen aliquantulum à summo abest. In picturis facillè deprehendi differentia possunt. Durerus enim pinxerat omnia grandiora, & frequentissimis lineis variata. Lucæ picturæ graciles sunt, quæ etsi blandæ sunt, tamen quantum distent à Dureri operibus, collatio ostendit. Matthias quasi mediocritatem seruabat. Miscentur autem hæc genera inter se, sicut Musici tonos miscunt. Nam & illi, qui sunt tenuiores, interdum aliquid efficiunt plenius. Et in eodem opere, alij loci grandes sunt, alij exiles, iuxta rerum varietatem, de quibus dicitur, *Mixta — 3. genera.*

Humile genus non assurgit supra quotidianam loquendi consuetudinem, proprietatem sermonis mira solè-

folicitudine custodit, & studet signate res efferre
verbis quàm maximè proprijs. Non amat crebras fi-
guras, libenter vitatur Metaphoris, sed non procul
accerfuit, verum sumtis ex quotidiano sermone. Ni-
hil admodum amplificat, sed tota orationis species ve-
recunda est, et ad dissimulationem composita, & qua-
si de industria fugitans ornatum. De re prudenter et
 ordine disputat, nec ferè à proposito discedit, & ipsa
 simplicitatis specie insidiatur auditori. Circumdu-
 ctiones habet paucissimas, refert enim quotidiani ser-
 monis negligentiam in collocatione verborum. Arti-
 fex huius generis Terentius est apud nos. Hic cha-
 racter est orationis & in Erasmi colloquijs. Et Cice-
 ro in Philosophicis disputationibus & præceptis ferè
 sequitur hoc genus. Est enim ad docendum maximè
 accommodatum. Scriptores vocant Atticum, etsi Ci-
 cero contendit Atticos etiam grandiores esse, quàm
 sit oratio in Comœdijs: Neq; id dissimulari potest.
 Nam Demosthenes & Æschines sunt grandiores.
 Et apud nos Cæsar sublimior est, qui quidem verè
 Atticus iudicandus est. Etsi autem interdum plenis
 ore sono vtuntur Attici: tamen hæc prima forma ho-
 rum propria fuit, quia proprijsimè loquebantur, &
 verecundiores erant in ornando reliquis gentibus, et
 quicquid erat ineptum & intempestivum, summa
 diligentia vitabant. Vitiosi sunt in primo genere
 breues quidem ac ieiuni, horridi & obscuri, qualis
 est in orationibus alicubi Salustius.

Insigne Enceumum, Humilis Grande
 lucendi generis at atticum

Grande genus, etsi magna ex parte proprio
 sermone constare debet, tamen Metaphoras habet
 crebriores, ac longius petitas, copiose amplificat ad-
 hibitis omnibus figuris, & quasi de industria osten-
 tat ornatum. Hoc genus magna cum laude secutus
 est Livius. Et Cicero vitatur eo in plerisq; orationi-
 bus, vt in Verrinis, & in Catilinam, in Pisonem, pro
 Milone. Et quidem addit accuratam compositionem,
 quæ maximè in hoc genere requiritur. Neq; verò
 ubiq; resus est hæc forma Cicero, sed grauioribus
 causis addit sonum maiorem. In alijs leuioribus
 negotijs medium adhibet genus, interdum in docen-
 do contentus est humili genere, Facile autem agno-
 sci grande genus potest, Vitatur enim verbis atroci-
 bus ac tragicis, terribiles gestus pingit, vt apud Vir-
 giliū mors Didonis describitur. Viciosi sunt in
 hoc genere, tumidi & inflati, qui nimis grandes vi-
 deri cupiunt, qui nihil propriè efferunt, sed perpetu-
 as habent Periphrases, & prodigiosas Metaphoras.
 Hi vocabantur olim Asiatici. Nam in Asia, cū
 sermonis genus haberent corruptū & improprium,
 tamen affectabant eloquentiæ laudem ostentatione
 immodici ornatus. Ab hoc genere semper imprimis
 abhorruerunt sana ingenia. Medium genus vix à
 grandi discerni potest. Non enim multum ab illo
 distat, copiosum est, & abundat figuris sed in ampli-
 ficando aliquantulum resistit infra grande genus.
 Quidius ferè talis est. Et pleraque Ciceronis Epis-
 Grande genus & otiosum. Solis

stolæ & orationes, quidam etiam libri Philosophici
ad hanc formam pertinent. Pertinent ad eam &
Erasmii pleraque Declamationes. Maxime verò pro-
dest cognoscere duo extrema genera in imitando, vt
virtutes dissimilium autorum, quos legimus, melius
perspiciamus, & vt vnusquisq; obseruet, ad quod
genus natura magis appositus videatur, vt aridi ve-
beriora scripta legentes adijciant aliquid viribus
suis, tumidi verò ac supini moderentur naturam, &
assuesciant se ad proprietatem lectione
istorum, qui Attici vocantur, quo-
rum maxime propria est

Oratio. i. humile geny

*Non sumus
vniuersi
in se loquuntur.*

EPL

EPISTOLA SENE- CÆ DE RATIONE AT- QUE ORDINE STUDII.

Itimera ista, quæ segnitiam mihi excutiunt, & va-
letudini meæ prodesse iudico & studijs. Quare va-
letudinem adiuent, vides, cum pigrum me & negli-
gentem corporis, literarum amor faciat, aliena opera
exerceo. Studio quare profint indicabo. A lectioni-
bus recessi. Sunt autem (vt existimo) necessaria.
Primum, ne sim me vno contentus; deinde, vt cum
ab alijs quæsitâ cognouero, tum & de inuentis iudicem,
& cogitem de inueniendis. Alit lectio ingenij, *Xp̃a*
et studio fatigatum, non sine studio tamen reficit, nec
scribere tantum, nec tantum legere debemus. Altera
res contristabit vires, & exhauriet. de stylo dico:
Altera soluet ac diluet. Inuicem huc & illo comes-
andum est, & alterum altero temperandum, vt
quicquid lectione collectum est, stylus redigat in cor-
pus. Apes (vt aiunt) debemus imitari, quæ vagantur, *Aper,*
& flores ad mel faciendum idoneos carpunt: Deinde
quicquid attulere, disponunt ac per fauos digerunt,
& (vt Virgilius noster ait) liquentia mella Stripant,
& dulci discunt nectare cellas. De illis non satis
constat, vtrum succum ex floribus ducant, qui protinus
mel sit, an quæ collegerunt in hunc saporem, mix-
tura quadam & proprietate Spiritus sui mutant.

L

Qui

*signatu
est.*

mel
indico
Quibusdam enim placet, non faciendi mellis scientiam esse illis, sed colligendi. Aiunt inueniri apud Indos mel in arundinum folijs, quod aut ros illius cœli, aut ipsius arundinis humor dulcis & pinguior gignit. In nostris quoque herbis vim eandem, sed minus manifestam & notabilem poni, quam persequatur & contrahit animal huic rei genitum. Quidam existimant conditura & dispositione in hanc qualitatem verti, quæ ex teneris virentium, florentiumque decerpserint, non sine quodam (ut ita dicam) fermento, quo in vnum diuersa coalescunt. Sed ne ad aliud, quam de quo agitur adducar, nos quoque has apes debemus imitari, & quæcunque ex diuersa lectione congestimus separare, melius enim distincta seruantur. Deinde adhibita ingenij nostri cura & facultate, in vnum saporem varia illa libamenta confundere, ut etiam si apparuerit unde sumtum sit, aliud tamen esse quam unde sumtum est, appareat, quod in corpore nostro videmus sine ulla opera nostra facere naturam. Alimenta, quæ accipimus, quamdiu in sua qualitate perdurant, & solida innatant, stomacho onera sunt: At cum ex eo quod erant, mutata sunt, tunc demum in vires & in sanguinem transeunt. Idem in his, quibus aluntur ingenia, præstemus, ut quæcunque hausimus, non patiamur integra esse, ne athena sint, sed concoquamus illa, alioquin in memoriam ibunt, non in ingenium. Assentiamur illis fideliter, & nostra faciamus, ut vnum quoddam fiat ex multis, sicut vnus numerus

bonum
seruile

fit

fit ex singulis, cum minores summas & dissidentes computatio vna comprehendit, hoc faciat animus nos fieri. Omnia quibus est adiutus abscondat, ipsien tantum ostendat, quod efficit, etiam si alicuius in te comparebit similitudo, quam admiratio tibi altius fixerit, similem esse te volo quomodo filium, non quomodo imaginem. Imago res mortua est. Quid ergo non intelligetur cuius imiteris orationem? cuius argumentationem? cuius sententias? puto aliquando ne intelligi quidem posse, nec enim omnibus quæ ex aliquo magno viro, ex quo velut exemplaria traxit, formam suam impressit, ut unitatem cum illa petant. Non vides quam multorum vocibus chorus constet? vnus tamen ex omnibus redditur, aliqua illic acuta est, aliqua gravis, aliqua media, accedunt viri fortissima, interponuntur tibiæ, singulorum illic latent voces, omnium apparêt. De choro dico, quem veteres Philosophi nouerant. In commensationibus nostris plus cantorum est, quam in theatris olim spectatorum fuit: cum omnes vias ordo canentium impleuit, & canea venatoribus cincta est & ex pulpito omnium tibiarum genus organorumque consonuit, sit concentus ex dissonis. Talem animum esse nostrum volo, ut multa in illo artes, multa præcepta sint, multarum ætatum exempla, sed in vnum conspirantia. Quomodo inquis, hoc effici poterit? assidua intentione, si nihil egerimus, nisi ratione suadente, hanc si audire non dueris, dicit tibi: Relinque ista iamdudum ad quæ

seruile

lupus

lupus

lupus

L 2

dis

Sic itur ad artes
astra.

262 ET ISTOLA SENECAE.

discurritur. Relinque diuitias, aut periculum possi-
dentium, aut onus. Relinque corporis atq; animi
voluptates, mollum & eneruant. Relinque ambitū,
tumida res est, vana, ventosa, nullum habet termi-
num, tam sollicita est, ne quem ante se videat, quam
ne se post alium, laborat inuidia, & quidem duplici.
Vides autem quam miser sit, si is cui inuidetur, & in-
uidet. Intueris illas potentium domos. Illa tumultu-
osa rixa salutantium limina multum habent contu-
meliarum ut intres, plus cum intraueris. Præteri
istos gradus diuitum, & magno aggestu suspensa ve-
stibula. Non in prærupto tantum istic slabis, sed in
lubrico. Huc potius te ad sapientiam dirige, tranquil-
lissimasq; res & simul amplissimas pete. Quæcunq;
videntur eminere in rebus humanis, quamuis pusilli-
la sint, & comparatione humili morum extent, per
difficiles tamen & arduos tramites adeuntur. Con-
fragosa in fastigium dignitatis via est. At si conscen-
dere hunc verticem libet, cui se fortuna submitit,
omnia quidem sub te, quæ pro excelsissimis haben-

Relegas ista tur, aspicias. Sed tamen venies ad
summa per planum.

Vale.

virtus habitat excelsissimo montis uer,
hæc, in laxo et lato prato
sed uia ad eam est ardua ac
perib; dume, his ce sente,
by ac pinis plena

Hesiodus

Τὸ δ' ἀπὸ τοῦ ὀδῶντος δὲ τοῦ ἀποπλάττειν
ἐκδοῦν ἐδουκέν, Ἀδάρων

163

ALIA SENECAE EPISTOLA, DE VA-

RIETATE LE-
CTIONIS.

EX his, quæ mihi scribis, & ex his quæ audio,
bonam spem de te concipio, non discurre, nec
locorum mutationibus inquietaris, ægi animi iacta-
tio ista est. Primum argumentum bene compositæ men-
tis existimo, posse consistere, & secum morari. ^{meta}
Illud autem vide, ne ista lectio multorum autorum
& omnis generis voluminum, habeat aliquid va-
gum & instabile. Certis ingenijs immorari & innu-
triri oportet, si velis aliquid trahere, quod in animo
fideliter sedeat. Nusquam est qui ubique est. In ^{χρῆμα}
peregrinatione vitam agentibus hoc euenit, ut mul-
ta hospitria habeant, nullas amicitias. Idem accidat ^{proce-}
neceffe est eis, qui nullius se ingenio familiariter ap-
plicant, sed omnia cursim, & propteranter transmit-
tunt. Non prodest cibus, nec corpori accedit, qui sta- ^{uaria}
tim sumtus emittitur. Nihil æquè sanitatem impe- ^{semihæ}
dit, quàm remedium crebra mutatio. Non venit
vulnus ad cicatricem, in quo crebra medicamenta
tentantur. Non conualescit planta, quæ sæpius
transfertur, nihil tam utile est, quod in transitu pro-
fit. Distrabit animum librorum multitudo. Itaq; cum
legere non possis, quantum habueris, sat est habere,
stadio ista aurea L 3 quantum
χρῆμα et similitudines sint Regula
feliciter studentis, & contenti

quantum legas. Sed modo, inquis, hunc librum euoluere volo, modo illum, fastidientis stomachi est multa degustare, quæ ubi varia sunt & diuersa, conquinant, non alunt. Probatos ita semper lege, & si quando ad alios diuerti libuerit, ad priores redi. Aliquid quotidie aduersus paupertatem, aliquid aduersus mortem auxilij compara, nec minus aduersus cæteras pestes. Et cum multa percurreris, unum excerpe, quod illo die concoquas. Hoc ipse quoque facio, ex pluribus, quæ lego, aliquid apprehendo hodiernum. Hoc est, quod apud Epicurum nactus sum, soleo enim & aliena castra transire, non tanquam transfuga, sed explorator. Honesti inquit, res est, læta paupertas: illa uerò non est paupertas, si læta est. Cui enim cum paupertate bene conuenit diues est. Non qui parum habet, sed qui plus cupit, pauper est. Quid enim refert, quantum illi in arca, quantum in horreis iaceat, quantum pascat, aut fœneret, si alieno imminet, si non acquisita, sed acquirenda computat? Quis sit diuitiarum modus queris. Primus habere quod necesse est, proximus quod sat est, Vale. Reg. & genij

Sæpius ista relegas et mite-
rir sic n. et hodi. et pig. PLINII
et uirtuosus, et magnanimus et
austrius ac hilaris euadit dñe

PLINII IUNIORIS
EPISTOLA DE EXERCITIO STYLI EX
LIBRO VII.

Quæris quemadmodum in secessu, quo iam diu fruieris, putem te studere oportere, utile imprimis & multi præcipiunt, vel ex Græco in Latinum, vel ex latino uertere in Græcum, quo genere exercitationis proprietas, splendorque uerborum, copia figurarum, vis explicandi, præterea imitatione optimorum similia inueniendi facultas paratur. Simul quæ legentem fecellissent, transferentem fugere non possunt, intelligentia ex hoc, & iudicium acquiritur nihil obfuerit, quæ legeris hætenus, ut rem, argumentumque teneas quasi æmulum scribere, lectisque conferre, ac sedulo pensitare, quid tu, quid ille commodius: magna gratulatio, si nonnulla, tum magnus pudor, si cuncta ille melius, licebit interdum & notissima eligere, & certare cum electis: audax hæc non tamen improba, quia secreta contentio, quam multos uidemus eiusmodi certamina sibi cum multa laude sumfisse, quosque subsequi satis habebant, dum non desperant antecessisse. Poteris & quæ dixeris, post obliuionem retractare, multa detinere, plura transire, alia interscribere, alia rescribere: laboriosum istud, & tædio plenum, sed difficultate ipsa fructuosum, recalescere ex integro, & resumere impetum

petum fractum, omissumq. Postremò noua velut membra peracto corpori intexere, nec tamen priora turbare. Scio nunc tibi esse præcipuum studium orandi sed non ideo semper pugnacem hunc & quasi belatorium stylum suaseram. *Agex.* Vt enim terræ varijs, mutatisq. seminibus, ita ingenia nostra, nunc hac nunc illa meditatione recolantur. Volo interdum aliquem ex historia locum apprehendas, volo Epistolam diligentius scribas. Nam sæpè in orationes quoq. non historica modò, sed propriè Poëtica descriptionum necessitas incidit, & pressus sermo, purusq. ex Epistolis petitur. Fas est & carmine remitti, non dico continuo & longo sed enim perfici nisi in ocio non potest) sed arguto et breui, quod apte quantaslibet occupationes, curasq. distinguit. *Carmine Luf.* Lusus vocantur, sed hi lusus non minorem interdum gloriam quam seria sequuntur, atq. adeò, cur enim te ad versum non versibus adhorter?

Vt laus est ceræ mollis, cedensque sequatur,

Si doctos digitos, iussuque fiat opus.

Et nunc informet Martem, castamq. Minervam,

Similia Nunc venerem effingat, nunc veneris puerum.

Vtq. sacri fontes, non sola incendia sistunt,

Sæpè etiam flores, vernaq. prata leuant:

Sic hominum ingenium flecti, duciq. per arteis

Non rigidas docta mobilitate decet.

Itaq. summi Oratores summi etiam viri sic se, aut exercebant, aut delectabant, imò delectabant, ex-

erce-

cebantq. Nam mirum est, ut his opusculis animus intendatur, remittatur. Recipiunt enim amores, odia, iras, misericordiam, urbanitatem, omnia deniq. quæ in vita, atq. etiam in foro, causisq. versantur. Inest his quoq. eadem, quæ alijs carminibus utilitas, quod metri necessitate deuincti soluta oratione letamur, & quod facilius esse comparatio ostendit, libentius scribimus. Habet plura etiam fortasse, quam requirebas. Vnum tamen omisi, non enim dixi, quæ legenda arbitrarer, quanquam dixi, cum dicerem, quæ scribenda, tu memineris, cuiusq. generis autores diligenter eligere. *Regula* Aiunt enim non multa legenda esse, sed multum. Qui hi sunt, adeò notum, prouocatumq. est, ut demonstratione non egeat, & aliqui tam immodicè Epistolam extendi, ut dum tibi, quemadmodum studere debeas, suadeo, studendi tempus abstulerim: quin ergo pugillareis sumis, & ad quid ex his velut istud ipsum, quod cæperas, scribis.

Vale.

EPISTOLÆ CON-
TRARIÆ: PICI PRO
BARBARIS PHILOSOPHIS,

*Et Hermolai noua ac sub-
diticia, quæ respondet*

Ego credo istum picū Pico.

et Hermolai fuisse ipsum Phil. Melanthonē,
qui hac antithesi patres natus ueritati,
et illustrat artium præcepta.

ms.
pag. 82

EDITÆ CVM DI-
SPPOSITIONE PHILIPPI
MELANTHONIS, QVIA CON-
tinent illustria exempla Dialectices,
quæ adolescentibus ad intelli-
genda præcepta plurimum
conductura viden-

item pag. 80. 82

ubi ipsæ similitudines tur.

Philippus de pictore et

matrona fucata ubi

tur quas picus

et Hermolai citant, pag. 175.

Hermol. 192. 197. 198.

item de nouis et monstruosis scholasticis
uocabulis pag. 84. 181. 183. 194.
85.

ORNATISSIMO
VIRO D. IVSTINO

GOBLERO, CONSILIARIO IL-
lustrissimi Principis Dn. Erici Ducis
Brunsuicensis &c. Franciscus Vi-
nariensis, S. D.

Tantum vim habet hospitij coniunctio apud bo-
nos, ut sanctissimo fœdere animos copulet. Itaq;
etsi nostra in te officia voluntate nostra minora fu-
erunt, tamen facis humanissimè, quod memoriam no-
stri summa cum beneuolentia retines. Ego uerò te et
complectendum et amandum duxi, cum propter exi-
miam humanitatem ac suauitatem ingenij tui, tum
uero quia uidebam te, quanquam ratio muneris tui
cogit te in forensi doctrina versari, tamen mirificè
amare atq; admirari eloquentie studia, quæ etiam si
nihil afferrent utilitatis, ut indocti quidam falso pu-
tant, ad leges intelligendas: tamen ornamentum in
homine nullum, meo iudicio, maius atq; illustrius
esse potest, quam elegans et apta oratio: Atq; rei eos
qui hoc ornamentum non intelligunt, vix hominum
appellatione dignos esse censeo: ita contra eloquen-
tiæ studiosos magnopere amo, eosq; uerè philosophas
ri iudico, quod et videant quid sit homine præci-
piè dignum, et uera bona mirentur atq; expetant.
Etsi enim multe sunt causæ, cur eloquentiæ studium
vulgo

Eloquentia
Amus

ORN A.

Eloqntia

Taceat

Regula

simile

vulgo negligatur, tamen hanc præcipuam esse statuo, quod pauci tantum iudicio valent, ut vim ac dignitatem artis omnium regimæ intelligant. Atq; hæc meminim etiam coram nos disputare. Itaq; cum nuper rescripisssem Epistolæ Pici, in qua vituperatur eloquentia, venit mihi in mentem illius tui iucundissimi sermonis. Quare duxi hanc meam declamatiunculam potissimum tibi mittendam esse, velut xenium, ut intelligeres me quoq; memoriam nostri congressus summa fide retinere. Et arbitrabar hoc xenium propter argumentum neq; alienum tuis studijs, neq; ingratum fore, etsi non ignoro me nihil minus præstitisse, quam quod ibi disputo, efficiendum esse in dicendo, ut rerum magnitudinem æquet oratio. Ego verò vix extremas lineas duxi maximi operis, tantum abest ut absoluerim. Hermolaus recitat quasdam suas pugnas, hoc ne agit quidem, ut refellat Pici argumenta. Et haud scio an iudicio causam suam peragere noluert, quod videret eam non magis Epistolæ convenire, quam si quis in exigua tabella ingentem colossium velit pingere, quod cum ipse animaduerteterem, cæpi etiam languidiore animo scribere, & quasi repressis cursu restiti, ac breviter ostendi fontes argumentorum Pici, ut ab adolescentibus iudicari facilius possit, ubi ille quasi extra viam currat, dum in absurda materia tuenda ludit.

Benè vale.

Credo et hunc

Franciscum esse ipsum Hermolaum

et hunc utrumq; esse Phil. med. 10 AN.

Picius in ista oratione non agit serio

IOHANNES PICVS
MIRANDVLA,
HERMOLAO BARBARO
SVO S. D.

GO quidem, mi * Hermolae, nec possum aut tacere, quæ de te sentio, aut non sentire ea, quæ de illo debeam, in quo omnia veluti singula summa reperiuntur. Sed utinam esset is meæ mentis captus, ut pro meritis tuis de te sentirem, utinam ea dicendi vis, ut exprimere aliquando possem, quod semper sentio, scio quæ de te concepi, infinitum subsidere infra fastigia doctrinæ tuæ, scias & tu quacumq; loquimur, minora esse ijs, quæ concipimus, tam deesse scias animo verba, quam rebus animus deest. Et tamen ita me audere credis, ut sperem posse imitari tua, quorum nec magnitudinem æstimare possum. Admirari te possunt omnes, imitari tam pauci possunt, quam nemo reprehendere. Et utinam ea mihi felicitas, ut quæ scribam, Hermolaum meum aliqua ex parte imagnetur. Ipse enim (ut taceam cætera) stylus tuus, cui tu adeo male faues, mirum quantum me afficiat atque deleat, ita est doctus, gravis, compositus, eruditus, excussus.

Taceat

cussus, ingeniosus, in quo nihil expositum, nihil vul-
 gaturnihil sit triviale, seu verba seu sententias spe-
 ctes, Legimus saepe, ego & noster Politianus, quas-
 cunq; habemus tuas aut ad alios, aut ad nos Epistolas,
 ita semper prioribus certant sequentia, & nove ser-
 tiliter inter legendum efflorescunt Veneres, ut per-
 petua quadam acclamatione interspirandi locum non
 habeamus. Sed mirum dictu, quam persuadeas, & le-
 gentis animum, quocunq; velis impellas. Expertus
 sum ego, cum semper alias, (*) tum hac proxima
 tue ad me Epistola, in qua dum barbaros tuos Philo-
 sophos insectaris, quos dicis haberi vulgo sordidos,
 rudes, incultos, quos nec vixisse viuentes, nedum ex-
 tincti viuant, & si nunc viuant, vivere in penam &
 contumeliam. Ita hercule sum commotus, ita me pu-
 duit, piguitq; studiorum meorum. (iam enim sexenni-
 um apud illos versor) ut nihil minus me fecisse velim
 quam in tam nihili faciendare, tam laboriose cōcen-
 disse. Perdiderim ego inquam, apud Thomam, Ioan-
 nem Scotum, apud Albertum, apud Auerroem meli-
 ores annos, tantas vigilias, quibus potuerim in bonis
 literis fortassis nonnihil esse. Cogitabā mecum, ut me
 consolarer, si quid ex illis nunc reuiuiscant, habituri
 nequicquam sint, quo suam causam argumentosi a-
 lioqui homines ratione aliqua tueantur. Demum
 succurrit ex ipsis quempiam paulo facundiorē, su-
 am barbariem, quam poteris minime barbare, hunc
 si modo quis possit, in mo-

w. d. d.
 suada

6. An.

scholasticus

in modum fortasse defensurum: & Viximus cele-
 bres d' Hermolae, & post viuemus non in scholis
 Grammaticorum, & pedagogijs, sed in Philosopho-
 rum coronis, in conuentibus sapientum, ubi non de
 matre Andromaches, non de Niobes filijs atq; id ge-
 nus leuibus nugis, sed de humanarum diuinarumque
 rerum rationibus agitur & disputatur, in quibus me-
 ditandis, inquirendis & enodandis, ita subtiles, acuti
 acresq; fuimus, ut anxij quandoq; nimium & moro-
 si fuisse fortē videamur, si modō esse morosus quis-
 quam aut curiosus nimio plus in indaganda veritate
 potest. + Atq; in his quidem si quis nos arguat he-
 betudinis & tarditatis, age amabo quicunq; est, pe-
 dem conferat, experietur habuisse barbaros, non in
 lingua sed in pectore Mercurium, non defuisse illis
 sapientiam, si defuit eloquentia, quam cum sapientia
 non cōiunxisse, tantum fortasse abest à culpa, ut cons-
 iunxisse sit nefas. (a) Quis enim circinnos, quis
 fucum in proba virgine non damnet? Quis in vestali
 non detestetur? (b) Tanta est inter Oratoris munus
 & Philosophi pugnantia, ut pugnare magis inuicem
 non possunt. Nam quod aliud Rhetoris officium,
 quam mentiri, decipere, circumuenire, praeligiari?
 Est enim vestrum, ut dicitis, posse pro arbitrio in
 candida nigrum vertere, in nigra candidum, posse
 quacumq; vultis tollere, abicere, amplificare, exte-
 nuare dicendo, demum res ipsas magicis quasi, quod
 vos iactatis, viribus eloquentiae in quam liberit fa-
 sas & loq; Rhetoricam pendu-
 ciem,

emergent
 ad graui
 ova

correctio

se find
 leg. d. d.
 non vult
 morien.

negm d. d.

falleris

mentis
 tu ipse pica

ciem habitumq; deformare, ut non qualia sunt si-
 opte ingenio, sed qualia uolueritis non fiant quidem,
 sed cum non sint, esse tamen audientibus appareat.
 Hoc totum est nequicquam aliud quam merum men-
 dadium, mera impostura, merum praestigium, cum à
 natura rei semper vel agendo excedat, vel minuendo
 deficiat, & fallacem verborum concentum, veluti
 laruas & simulacra praetendens, auditorum animos
 blandiendo ludificet. Eritne huic cum Philosopho
 affinitas, cuius studium omne in cognoscenda & de-
 monstranda ceteris veritate versatur: Adde quod no-
 bis nulla erit fides, laetitia vacum, & Veneres affe-
 ctantibus, quasi rebus parum fidentes, nec verò nixi
 trahere in sententiam his lenocinijs homines quera-
 mus. Est ob hanc causam legere res sacras rusticè por-
 tius, quam eleganter scriptas, quòd nihil sit magis de-
 decens, et noxium in omni materia, in qua de vero co-
 gnoscendo agitur, quam vniversum illud dicendi ge-
 nus elaboratum. (c) Hoc forensum est questionum,
 non naturalium atq; coelestium. Non est eorum qui in
 Academia, sed qui Republica illa versantur, in qua
 quae fiunt quae dicuntur, populari trutina examinen-
 tur, apud quam flores fructib. longè præponderant.
 Non nescis illud? non omnibus omnia pari filo con-
 ueniunt? Est elegans res, fatemur hoc, facundia ple-
 na illecebra & voluptatis, sed Philosophis nec deco-
 ra, nec grata. Quis mollem incessum, argutas ma-
 nus, ludibundos oculos in histrione & saltatore non
 probet

Bibliorū
stylus.

Vrūm

simile

probet? In ciue, in Philosopho, quis non improbet,
 arguat, abommetur? Si puellam viderimus moribus
 lepidam, atque dicaculam, laudabimus, exosculabi-
 mur. Hec in matrona damnabimus & persequemur.
 (d) Non ergo nos, sed illi inepti, qui ad pe-
 des Vestæ agunt Bacchanalia, qui gravitatem Philo-
 sophicarum rerum, & castitatem ludicris veluti,
 & calamistris dehonestant. Profectò quod Sinesius
 de adolescente: de oratione dici commodè potest,
 comatam orationem semper cinadam. Quare nos
 nostram malamus hirtam, globosam, inexpeditam,
 quam cum impuritatis, vel nota, vel suspitione bellè
 comatam. Alioqui Palladis pepulum non reuelaret,
 sed à sacris vti prophana repelleretur. Et ut nihil
 sint reliqua, hoc est verissimum, nihil esse diuersum
 magis ab instituto Philosophi, quacunque in re,
 quam quod luxum, aut fastum aliqua ex parte sapit.
 Sicyonios calceos habiles, aptosque ad pedem dices
 bat Socrates, sed Socrati non conuenire. Omnino non
 eadem ratio ciuilis habitus & Philosophici, sicut
 neq; mensæ neque sermonis. Vtitur his Philosophus
 duntaxat ad necessitatem, vtitur ciuilis homo etis-
 am ad gratiam, quam & hic si neglexerit, non ci-
 uilis: & ille si affectauerit, non erit Philosophus.
 Si posset Pythagoras viuere sine cibo, oleribus etiam
 parceret, si sua sensa aspectu, aut demum minus,
 re, quam sermonis opera explicare, omnino non lo-
 queretur, tantum abest, ut linguam poliat, & ex-
 ornet.

gravitas

ludunt

conciom

Vrūm

deyer

Pastori
aptes.

libellus

Contr.

M

bar Philosophi nocentur finxerunt monstrosa uocabu-
la in rebus sacris, ut de condigno de congruo danti-
bus in membris
178

P I S T O L A P I C I

in nubi, sed intus plena gemmarum, suppellectilis rae
ra & preciosae, ita extrinsecus si aspexeris, feram
videas, si introspexeris, numen agnoscas. At inquires,
non ferunt aures nunc asperam, nunc hiulem sem-
per inconsonam texturam: Non ferunt barbara no-
mina, ipso etiam penè timenda sono. O delicate
cum accedis choraulos & citharædos, pone te in
auribus, cum vero Philosophos, auoca à sensibus, re-
deas ad te ipsum in animi penetralia, mentisq; seces-
sus. Assume illas Tyanæi aures, quibus, cum om-
nino non erat in corpore, non terrestrem Marsiam,
sed Apollinem caelestem, diuina cithara uniuersi
melos ineffabilibus temperantem modis exaudiebat.
His auribus Philosophorum verba, si delibaueris,
mellea tibi ad Nestoris inuidiam esse videbuntur.
Sed hæc finamus nimio plus assurgentia, profecto
fastidire in Philosopho subtilissimè disputante minus
concinnam elocutionem, non tam delicati stomachi
est, quam insolentis (k) Neq; est aliter, ac si quem
in Socrate de moribus docente offendat, aut laxus
calceus, aut toga dissidens, & sectum prauæ stoma-
chetur obvinguem. Non desiderat Tullius eloquen-
tiam in Philosopho, sed ut rebus & doctrina satis
faciat. Sciebat tam prudens quam eruditus homo,
nostrum esse componere mentem, potius quam dis-
tinctionem, curare ne quid aberret ratio, non oratio,
attinere ad nos ὡς διαθεῖσθαι λόγον, non attinere τὸν
ὡς προφορὰ. Laudabile in nobis habere Musas in
non delectari dissonantia, sed delectari affectu animo
modum, di prauo bonorum προφορὰ enūciatio
τὸ εὖ ποιεῖν, eloquentia.

T R O B A R B A R T H I L. 179

animo, & non in labris ne quid in illo vel per iram
sonent, vel per libidinem enervati. Deniq; ne qua
sit discors à genuina ipsa, qua temperatus est modula-
biliter, harmonia, quam Plato cum intelligeret the-
atrali ista & Poetarum sæpe corrumpi, à Republica
sua Poetas omnes alimmanit, gubernandam autem
Philosophis reliquit, mox certè si per lasciuiam dis-
serendi Poetas fuerint imitati, exilio condemnandis.
At instabit Lucretius, etsi non egeant per se Philoso-
phia commendationes amœnitatem dicendi, per eius
tamen adhibitionem dissimulandam esse ipsarum re-
rum austeritatem. Sicut absynthia per se pellunt
morbos, melle tamen illuminantur, ut puerorum atas
improvida ludificetur, hoc forte tibi faciendum erit
ò Lucreti, si pueris scribebas tua, si vulgo faciendum,
utiq; tibi, qui non absynthia modò, sed meracissima
toxica propinaves. Sed longa alia nobis habenda
ratio, qui vulgus, ut ante diximus, non allectare
querimus, sed absterre; nec tetra absynthia, sed
nectar propinamus. (l) Sed contendet Lactantius,
satis constare in auditorum animos vel seniorum
influerè potentius veritatem, & vi sua instructam,
& luce orationis ornatam. Si fuisses ò Firmiane
tam frequens in sacris literis quam in fœlis litibus
fuisti, & hoc non dixisses, & nostra non minus bene
fortasse confirmasses, quam destruxeras aliena. Dic
quæso quid mouet fortius & persuadet, quam sa-
crarum lectio literarum? Non mouent, non per-

Die Kraft
Biblio
reum

Empelrig
Kure frig

Tria sua
sona

suadent sed cogunt, agitant, vim inferunt legis rudi-
dia verba & agrestia, sed viua, sed animata, flam-
mea, aculeata, ad imum spiritum penetrantia, homi-
nem totum potestate mirabili transformantia. Peri-
clis orationibus elaboratis & luculentis, nihil se com-
moueri inquit, Alcibiades, sed Socratis verbis nudis
& simplicibus, addit etiam si sint inepta, rapi in fur-
rorem, extra se poni, et velit nolit faciendum ei, quod
ille praeceperat. Sed quid perdo verba in re con-
fessa, si non desipit auditor, a fucato sermone, quid
sperat aliud quam insidias? Tribus maxime persua-
detur, vita dicentis, veritate rei, sobrietate oratio-
nis. Haec sunt Lactantij, quae Philosopho fidem con-
ciliant, si bonus fuerit, si veridicus, si id genus di-
cendi appetens, quod non ex amariis Musarum sit-
uis, sed ex horrendo fluxerit antro, in quo dixit
Heraclitus, latitare veritatem. At dicit quissiam,
age amice, examinemus haec, deposita contentione.
Reuerendum quoddam, & per se diuinum est sapien-
tia, nec exotico quoquam eget ornatu: Sed quae
inuidia & hunc accedere? (m) Quis negat, quae
per se decent, si adornentur fieri decentiora? Ego
amice hoc in plerisque nego, adeo multa sunt, quorum
splendorem, si quid adiunxeris elumines & non illu-
stres. Ita sunt scilicet sua natura in optimo statu, ut
demutari ab illo nisi in peius non possint. Marmo-
rea domas picturam non recipit, nisi opus albarium
super induxeris, demas de dignitate, de pulchritudi-
ne extra foras & exotico exotico ne. Non
externis peregrinis, accersis

ne. Non aliter & sapientia & quae tractantur a
Philosophis testorio non clarescunt, sed offuscantur.
Quid plura? Nonne vulgatum est, bonas formas
cerussa deuenustari? In uniuersum, quicquid pul-
chri semper imponas, calat quod inuenit, quod af-
fert secum illud ostentat. Quare si quod prius fue-
rat aduentitio praestat, iacturam fecerit illud quic-
quid est, non lucrum. Ob eam causam nudam se
praebet Philosophia, undique conspicuam, tota sub
oculos, sub iudicium venire gestit, scit se habere, & ne
de tota undique placeat. Quantum de ea velis, tan-
tum de laude minuas, sinceram & impermixtam se
haberi vult, quicquid admisceas infeceris, adultera-
ueris, aliam feceris, stat puncto infestili, & indiui-
duo. Quapropter nec ludendum tropis, nec vera-
bis aut nimis luxuriandum, aut translatis lasciu-
endum, aut fallacijs audendum, in re tam seria, tan-
ti discriminis, in qua demere, addere, demutare
fit flagitium. At inquires, age damus hoc vos-
bis, ut non sit vestrum ornatu loqui, sed vestrum
est certe quod nec praestatis, ut Latine saltem, ut
si non floridis, suis tamen verbis res explicetis. Non
exigo a vobis orationem comtam, sed nolo sordis-
dam, nolo tinguentatam, sed nec hircosam. Non
sit lecta, sed nec neglecta. Non querimus ut de-
lectet, sed querimus quod offendit. Bene habet, iam
scilicet ad nos deficiis. Sed quid incognoscamus
quid ista haec sit Latinitas, quam solam dicitis debere

Tropi.

hoc facit
scotus
papa

La xelst
Jas man
geli

sine lingua possumus, fortè non commodè, sed sine corde nullo modo possumus. Non est humanus, qui sit insolens politioris literaturæ, Non est homo qui sit expertus Philosophiæ, Prodesse potest infantissima sapientia, Insipiens eloquentia, uti gledi in furens et manu, non obesse maxime non potest. Ergo inquit et statuæ non à figura, sed è materia commendantur. Et si Chærilus eadem quæ Homerus, et de iisdem Menius ac Virgilius cecinissent, futurum erat, ut æquè illi atq. isti inter Poetas reciperentur, Nonne vides disparilitatem similitudinis? Illud et nos asseueramus, à specie rem aestimare, non ex subiecto. Est enim à specie res id quod est. Sed alia specie quis sapiam inter Philosophos, alia inter Poetas recipiendus. Scribat Lucretius de Natura, de Deo, de Providentia. Scribat de iisdem ex nostris quisquam, scribat Ioannes Scotus, et quidem carmine, ut sit inceptior. (r) Dicit Lucretius rerum principia, Atomos, et vacuum, Deum corporeum, rerum nostrarum inscium, temerè omnia fortuito occursu corpusculorum ferri. Sed hæc Latine dicit et eleganter, dicit Ioannes, quæ natura constant sua materia speciei, constitui, esse Deum separatam mentem, cognoscantem omnia, omnibus consulentem. Nec propterea quod uniuersa etiam infirma videat, ac moderetur è sua pace minimum dimoveri, sed quod dici solet κατὰ φύσιν κατὰ φύσιν. At dicit insulse, ruditer, non Latinis verbis. Quæso quis in dubium reuocet, descendentem non descendentem, tam

tam rectius Scotum Philosophari, quàm ille loquitur ornatus? Sed vide quid differant, huic os insipis neborum, dum, illi mens insipiens, hic Grammaticorum, ne Poetarum dicam decreta nescit, ille Dei atq. naturæ; hic infantissimus dicendo sentit ea, quæ laudari dicendo satis non possunt, ille fando eloquentissimus loquitur nefanda. Hæc erat Anthemica collatio Lucretij cum scoto scholastico

Hæc illi fortasse afferent, Hermolæ carissime in defensionem suæ Barbariæ, aut quæ sunt subtilitate multo fortasse meliora, quorum sententiæ nec ego planè accedo, nec ingenio cuiquam et liberali accedendum puto. Sed exercui me libenter in hac materia, tanquam infami, ut qui quartanam laudat, cum ut ingenium periclitaver, tum hoc consilio, ut veluti Glauco ille apud Platonem iniusticiam laudat, non serio, sed ut ad laudes iniusticiæ Sacratem extimulet. Ita ego ut eloquentiæ causam à te agi audiam, in eam licentius repugnante paulisper sensu atq. natura, innectus sum, quam si vel negligendam Barbaris existimarem, non ab illis ad eam, quod nuper feci, ad Græcas literas ad tuum nunquam satis laudatum Themistium penè totus defecissem, Quamuis, dicam libere quod sentio, mouent mihi stomachum Grammatistæ quidam (s) qui cum duas tenuerint vocabulorum origines, ita se ostentant, ita venditant, ita circumferunt iactabundi, aut præ seipsis profecto pico hic rem seriam non agi nihilo minus, ludit ille et ridet ipse Scotus.

nihil habendos Philosophos arbitrantur. Nolumus, inquit, hasce vestras Philosophias. Et quid mirum? nec Falernum canes: sed nos hoc sine epistolam claudamus. Si decus aliquod, nomenq. sibi promeruerunt Barbari illi, sola rerum cognitione, non esset facile dictu, quem locum, quid laudum tu tibi vendices quā sis intra Philosophos eloquentissimus, inter eloquentes, ut dicam Græcè

Φιλοσοφώτατος. Florentiæ tertio

Nonas Iunias.

M. CCCC. LXXXV.

HER.

HERMOLA- VS BARBARVS

IOANNI PICO

S. D.

VM VIDEREM TE INCREDIBILI quodam studio omnium optimarum artium flagrantem, ad usitatam doctrinam tua sponte veterem Philosophiam atque eloquentiam adiunges, scripsi nuper ad te, barbaros Philosophos virtus perans, vel ut te ad meliora studia excitarem *ἐκείδοντα*, ut dici solet, vel ut gratularer ad optima tendenti. Itaque cum tuum mihi de studiis iudicium non sit ignotum, etsi literæ, quas modò ad me dedisti, à mea sententia dissidere videntur, tamen adeò mihi non fuerunt ingrata, ut magnæ etiam voluptati fuerint, eo quod non obscuram tuæ erga me benevolentie significationem habent. Non enim dubitò, quin singulari erga me amore adductus, hoc certamen institueris, non ut inscitia quorundam patrocinareris, sed ut me ad hanc rationem, quam probo, magis ornandam accenderes. Vtinam vero Pice tam facile id possim, quam facile erat Socrati Glauconis orationem, qui iusticiam

vituperauerat, refellere. Sed hoc nostrum certamen iniquè comparatum est. Etenim cum eloquentia summis eloquentia viribus abs te accissetur, patronus ei facundior dandus erat. Ego autem et copia et ornamentis orationis omnibus abs te longè ut diceres superior. (t) Quare optarim te hanc tuam vim atq; eloquentiam ubertatem in altera parte experiri maluisse. Nam mihi (ut scis) bellum est alioqui καὶ ὁ πόλεμος cum hostibus rectorum studiorum, qui etsi hoc armorum genere, quo tu uteris, non sint instructi, tamen acerrime pugnant odio, pertinacia et malis artibus omnis generis. Hos non velim vel autoritate nominis tui armari, vel armis tuis aduersus præstantissimas artes instrui. Quod si tuas copias nobiscum coniunxeris, confirmare ausim, nos breui te velut Camillo duce rem Romanam, depulsis Barbaris recepturos, ac suum artibus decus reddituros esse. Ego tamen ne modo, aut tuæ voluntati, aut causæ publicæ desim, breuiter ad ea quæ scribis, respondebo. Nam si tantam causam complecti totam vellem, multis voluminibus res agenda esset. Quæ enim materia locupletior existere potest, quàm dicere de dignitate atque utilitate eloquentiæ? quantum in religionis ac reliquis artibus errorum hac una ex re extiterit, quod dicendi exercitationes neglectæ atque intermissæ sint. Deinde quod fuerit argumentum uberius, quàm si collatio institueretur veteris Philosophiæ et huius nuper natæ Sycophantiæ, quam

quam Barbari isti pro Philosophia profitentur. Atque hæc si quando rursus oculum mihi Respub. concedet, instituere decreui. Nunc diluam quædam præcipua argumenta tuæ Epistolæ non tanquam cum aduersario dimicans, sed ὡς παρὰ πρὸς velut tecum confabulans. Cum autem in oratione tua duo sint loci præcipui, nam et absolutam rerum scientiam Barbaris tribuis, et contendis iure eos Eloquentiam aspernatos esse, sequar tuum ordinem, ac de eloquentia dicam antea, quam eò dicis in Philosophis non esse requirendam, quia tantum sapientiæ cum Eloquentia dissidium est, ut coniungi vitæque nefas sit. Quis non videt te in materia noua atque absurda ludere voluisse? (u) Nam cum hæc due virtutes hominis propriæ sint ac summæ, mente res bonas perspicere ac videre, easq; dicendo explicare et ostendere alijs posse, paradoxum affers initio Orationis tuæ, quod cum ipsa natura pugnat, nefas esse sapientiæ Eloquentiam addere. Nam usus sapientiæ, planè nullus fuerit, nisi sapienter deliberata atque cogitata communicare alijs possumus, quod cum sine magna quadam copia et varietate orationis fieri non queat, virtutes, Pice, quas natura maximarum utilitatum causa copulauit, distrahis. Atqui sapientissimus Poëta Homerus utriusque virtutis laudem ei viro tribuit, in quo sapientissimi Regis principis exemplum pingebat. Inquit enim de Ulyssæ, σοὶ δ' ἐνὶ μὲν μοῦσῃ ἐπέων, ἐν δ' ἀφ' ἑνὸς ἑκάστου. Atque idem Poëta Nestori tribuit orationem in præliis, tibi est forma sermonum melle et x sunt et mentes bonæ et prudentia, τὸ ἐνός ἐσθλῶς.

melle dulciorem, cuius in dicenda sententia sapientiam ita prædicat Agamemnon, ut magnopere plures sibi consiliarios istius similes optet. (x) Quod si nefas est, ut tu defendis, coniungere hæc, quid dicis eloquentes omnes sine mente, sine pectore esse. Stultos fuisse omnes, quorum eloquentia laudatur? Ulysses, Nestorem. Deinde principes illos Rerum publicarum, qui suo consilio, auctoritate, oratione, maximas res gubernarunt, Solonem, Periclem, Demadem, Demosthenem, Ciceronem, Cæsarem, Octavianum, & innumerabiles alios, quos si nulla societas est sapientie cum eloquentia, condemnas stulticie omnes. Constat enim hos fuisse eloquentissimos. Quid de Philosophis veteribus iudicandum erit? Dicemus ne hos fuisse indoctos, quia non sunt inconfuse, sordide, atque inquamate loquuti. Platonis tanta est eloquentia, ut Græci dixerint, Ionem, si velit de rebus diuinis disserere, usum esse Platonis oratione. Tanta est enim copia, tanta gravitas, tantus splendor verborum & sententiarum, ut verius diuina quam humana vox aestimari debeat. Aristotelis oratio etsi breuior est, tamen & propria & pura est, & ita abundat quibusdam suis luminibus, ut Cicero eam dixerit, similem esse flammæ, aurum rehentis, & interdum adeo dulcis est, nihil ut possit cogitari dulcius. Vide autem, quam sit miusculum adimere sapientiam summis illis principibus & rerum pub. & doctrinæ. Per me liberum est tibi, & amare & mirari ingenia Barbarorum, (y)

Sed

Sed si hoc tibi concedi postulas, ut præferamus istos summorum hominum ingenijs, nullam aliam ob causam, nisi quia spurcè locuti sunt, etiam atq. etiam videndum tibi erit, ut sententiam non solum absurdam, sed penè crudelem auditu, verecunde tueri possis. Ac fortassis aliquam excusationem res haberet, si sine contumelia eloquentiæ Barbaros defenderes, ac tribueres eis suam quandam laudem diligentia, ac prudentia in rebus quærendis ac iudicandis, & fatereris defuisse aliquid vel ipsis vel temporibus. Quid enim mirum est, desiderari aliquid in hominibus, cum paucissimi sint artifices boni omnibus ætatibus, etiam in leuioribus artibus, tantum abest, ut in hoc summo genere pariter excellere possint omnes. Sed tu ita defendis istos, ut eloquentiam ipsam insecteris, & plane indignam bonis ac sapientibus viris esse contendas. Itaq. etsi postea ostendam non solum dicendi rationem Barbaris defuisse, sed etiam alia, quæ tu tribuis: tamen nunc nihil de isto genere scriptorum dicam, ipsius eloquentiæ patrociniū suscipiam. Tota enim oratio tua, non tam defensio est Barbarorum, quam eloquentiæ vituperatio. (z) Disputas enim eloquentiam esse accersitum ornatum & fucum, qui adhiberi soleat aut voluptatis causa, aut etiam ad fallendos homines. Rhetorum dicis esse mentiri, circumuenire, & nescio quibus præstigijs animos decipere. Si non intelligunt isti tui scriptores, aliud eloquentiam, quam huiusmodi fucum, plane iam depra-

Hermolag. eloque Ntia inquit bona defendit, quam barbari dicant, propositum seu mutato Pici ordine. q. illud pig. maxime arget eloq. iam damnans.

Plato
Iouis lin
gua.

Aristote
lis eloq. fia

Thema
Pici

henda erit eis Philosophia cognitio, quam præcipue sibi arrogant. Non enim perspicunt, eloquentiam peculiarem vim ac virtutem esse, utilitatis alicuius causa datam hominibus, deinde non recte definiunt, quod Dialecticis, quales se esse profitentur isti, turpissimum est. Nam eloquentia non est (ut isti somniant) accersitus cultus, sed est facultas proprie ac dilucide explicandi animorum sensa ac cogitationes, qua in re etiam dignitati & veritati seruiendum est, ut apta & recta dicantur, & ut amplificentur res magnæ & eleuentur ea quæ abijci prodest. (A) Itaque ut pictoris finis est, verè ac propriè imitari corpora, quod quam difficile sit consequi, non est obscurum experienti: Neq. ars tantum, sed etiam magna colorum varietas atq. distinctio ad id requiritur: Ita ^{pictor} ^{p99-80} Rhetoris, siue ita vocari mauis, eloquentiæ finis est, ipsas animi cogitationes, quasi pingere & representare proprio & perspicuo sermonis genere, qua in re cum elaborabit, magna ei varietate quasi colorum, verborum, sententiarum & figurarum, deniq. etiam arte quadam opus erit, ut ego quidem statuo, multo maiori, quàm consummati & perfecti pictoris ars esse potest ulla. Totâ igitur nobis de definitione controversia est, quid sit eloquentia, aut certè de fine, quemadmodum hominibus eloquentia concessa sit. Huc de re ut omittam ea, quæ sunt apud Rhetores, communem sensum consiluto, aut certe Philosophorum Principes, Platonem & Aristotelem, quorum Pici orationem euerit uera definitio alter et finis Rhetoricæ, in q. 69 pig. errat,

alter in Phædro, sapienter & copiose disputat, & quid sit eloquentia, & quàm necessaria sit ad diuinas & humanas res explicandas. (B) Quamquam haud scio an Barbari isti ne locum quidem dent Platoni inter Philosophos, sed Aristoteles in Rhetoricis eadem ^{Rhetorica} ^{2d} scribit. Definiunt igitur eloquentiam hi Philosophorum principes, vim esse diuinitus hominum generi concessam, ut de magnis & necessarijs rebus, de religionibus, de rerum cælestium atq. aliarum natura, de iure ac iusticia, de omni virtutis officio, propriè & perspicuè docere alij alios possint. Nec sine causa dictum est, homines ante dispersos ac vagabundos in agris, eloquentia congregatos esse, ciuitates conditas, iura, religiones, legitimas nuptias, & cætera societatis humane vincula constituta esse. Hæc enim profectò tenentur oratione in ciuitatibus. Hanc vim diuinam, tam necessariam humano generi, nihil putemus esse, nisi ludum ac præstigias, quemadmodum scribis? Ego verò non dubito ingratitude atq. impietatis accusare omnes, qui eloquentiæ beneficia non agnoscunt. Atq. illi ipsi Philosophi, quorum sequor auctoritatem, admonent in obscuris & grauib. causis explicandis opus esse, non solum prudentia magna quæ res bonas præuidet, sed etiam via quadam & ratione dicendi, & genere sermonis, quod res de quibus dicimus plane exponere & subijcere oculis hominum possit (C) Itaque duas artes constituerunt inter se cognatas Dialecticam et Rhetoricam, quarum altera ^{N 2} docendi

Cape tibi
pice.

docendi viam monstret, altera doceat, quo verborum genere res exponende sint. Quis autem non videt *forores*, hec inter se natura coniuncta esse? Quæso enim, si de religionibus docendi sunt homines, si in iudicijs res obscuræ & intricatæ iudici demonstrandæ, num hæc fieri, primum sine via docendi, deinde sine magna copia, varietate, ac luminibus orationis existimas? (D) Erras si doceri posse homines credis hoc genere disputandi, quo isti Barbari in scholis utuntur, quod non solum populus, sed ne ipsi quidem imitati, ut ita dicam, inter sese intelligunt. Etenim non solum genus verborum novum est & ignotum populo, sed ita confusa sunt omnia, ut velut in labyrintho neq. initia neq. exitus rerum deprehendi possint. Et subinde fingunt nova ac prodigiosa somnia & verborum portenta quibus cum res nullæ subsint, intelligi nihil potest. Falsum enim est, ut Philosophi dicunt, ἀνά τε ἀλυσίον. Itaq. semper, cum inter se rixantur, videre licet ipsissimam imaginem illius iudicij, de quo est proverbiū: δὲ σκῶψ δὲ σκῶψ ἐκρίβετο. Et quoniam quedam picturæ atque eloquentiæ similitudo est: ut enim Pictura imitatur corpora, ita oratio pingit ac reddit animi sententias, libenter ab illa arte mutuamur exempla. Quæso te, num eiusmodi picturam probare possis, in qua formæ confusæ ac monstruosæ nihil certi significant aut ostendunt spectatori. (E) Talem tabulam quis posset æquo animo aspicere? Similimum autem est huic picturæ genus En monstruosa et nova vocabula dicendi scoti et scholasticorum nihil significantia

dicendi in Barbaris. Sed ut illius monstruosa pictura nullus est usus, ita hæc obscura oratio, quam habet utilitatem in republica? in docendis hominibus? in regendis & explicandis religionibus? in iudicijs exercendis? deniq. in hac tota vita publicæ ac privati gubernanda? (F) Quare constituamus id quod res est, elocutionem non esse inanem cultum, sed necessarium ad causas omnis generis verè ac propriè explicandas: ac Rhetoris esse, non, ut tu dicis, ludere ac mentiri, sed de maximis rebus verè docere homines, qui etsi interdum in difficilibus causis, figura aliqua utitur, et ut tuo utar verbo, decipit auditores, id non minus ad officium eius viri pertinet, qui domi Respublicas gubernat, quàm ad Imperatorem pertinet, arte hostes circumvenire. (G) Hunc enim virum, qui de bonis ac necessarijs rebus rectè, dilucidè & cum dignitate quadam docet homines, Oratorem nos vocamus, quem tu Philosophum velis vocari, nondum satis intelligo. Equidem Philosophum voco eum virum, qui cum res bonas atq. utiles humano generi didicit ac tenet, doctrinam ex schola atq. umbra ad usum & Rempublicam transfert, docet homines aut de natura rerum, aut de religionibus, aut de regendis civitatibus. Deinde ut maximè Oratorem tantū reijcias in forum, tamen eas Philosophiæ partes illi, quos tu defendis, susceperunt, quæ sine eloquentia, lumen habere nullū possunt. (H) Primum enim etsi non est una orationis forma, tamen si animorum no-

Oratio
ut fōra

Barbari

Asini

Surgis
ignis

strorum cogitationes alijs communicare voluerimus, utendum erit certo quodam genere sermonis, quod verbis notis & recte inlitis, integrè atq; ordine res de quibus dicimus, exponat. Id commune esse debet in omni orationis forma. Nam etiam illæ artes, quæ propemodum videri multis possunt, Arithmetica et Geometria, tamen non possunt percipi, nisi proprijs verbis, & via ac ratione quadam tradantur. Cætera verò partes Physicæ, Ethicæ & Theologicæ materiæ, erui atq; illustrari sine eloquentia & sine ijs artibus, quas eloquentia continet, nullo modo possunt. Porro tui illi magistri, Thomas ac Scotus, promittunt nobis perfectiss. doctrinam de religione, deq; omnibus vitæ officijs, quid præstent, postea dicam, nunc tantum de genere orationis disputo. Quid autem potest fingi stultius, quàm quod sine eloquentia Ecclesiarum doctores ac vitæ duces perhiberi voluit, ac ne quidem quid sentiant ostendere possint? In singulis artibus quædam propria sunt artificum vocabula. Quare Philosophis ac Theologis etiam sua quædam vocabula ut Architectis ac pictoribus, concedi æquum est. Sed interim reliquus sermo constare vilitatis ac notis verbis debet, oportet & in innendis verbis imitari consuetudinem. Hæc non sunt apud istos. Deinde non solum habent errata Grammatica, sed neq; sententias absolunt, neq; iudicium neq; ordinem in explicando exhibent. Postea amissa loquendi diligentia, rerum etiam iudicium amiserunt. Fur-
taxologika vocabula

serunt enim una cum monstrosis vocabulis inexpli-
cabilia somnia, quibus uniuersam Philosophiam ac
Theologiam obruerunt, ita in istorum doctrina veri
sunt, ut Græci dicunt ωὐτα μὴ λόγος. Quare
non solum populus, sed ne ipsi quidem, quod est vel
maximè ridiculum, suas disputationes intelligunt, ac
solæcizant, non ut (I) Anacharsis Athenis, ut
tu dicis, sed in suis scholis. Venio nunc ad acerrimum
(K) similitudinum tuarum, quæ detrahunt Philo-
sophiæ, non ut tu ratiocinaris, eloquentiam, hoc est,
verum colorem orationis, sed ineptum ornatum.
Virginem non decet fucus, ac ne monstrosa facies de-
cet. Quid autem monstrosius est Barbarorum orati-
one? Nam ea oratio quæ est optima, nativus sen-
tentia color est. Aliena, confusa & perturbata
oratio deformat & corrumpit sententias, ac ne effin-
git quidem, quod debeat esse orationis officium pro-
prium. Sed sermonem, inquis, non aspernor, orna-
tum non requiro, ut in matrona simplicem cultum
probamus. Nec Cicero quidem plus requirit à Phi-
losophis, quàm purum sermonem aptè ac dilucide res
explicantem. Sed hæc facultas hoc modo dicendi,
& præcipua eloquentiæ pars est, & ab arte pluri-
mum sumit. Requirit enim summam prudentiam
in rebus inuestigandis atq; collocandis copiam vera-
borum amplissimam, iudicium acerrimum in delectu.
Nam cum due sint propemodum orationis formæ
tenior altera, altera grandior, non ita multum postea
humile, grande N 4. sermo grandior

Aeriden
dj.Similia
P 11

fo

rior dissimilis est priori, nisi quod figuras & amplificationes crebrius adhibet. Itaq; priorem formam, quæ verecundior est, disputationibus putant accommodatorem esse. et si in tanta rerum varietate, multa in Philosophia incident, de quibus etiam grandiore quodam sono dicendum est, ut propius aspici rerum magnitudo possit. Itaq; etsi Aristoteles & Cicero in disputationibus priore genere utantur, tamen interdum assument etiam alteram formam, qua quidem Plato ubiq; propemodum utitur. Porro si Philosophia etiam priorem illam formam detrahes, plane mutam reddideris. Quid enim explicare poterit, si ne proprio quidem & perspicuo genere orationis utetur? Neg, verò quisquam sine optima doctrina, sine acerrimo studio, sine longa exercitatione, illud ipsum genus, quod indocti omnibus in manu esse putant, consequi potest. (L) Pictorem memini nostra ætatis Apellem, cum mihi cupidè audienti cōmemoraret & adolescentiæ studia, & quem sibi postea scopum artis proposuisset, quo quasi directam manum haberet, dicere, se adolescentem in pictura mirificam quandam ac penè prodigiosam varietatem amasse gestuum atq; ornamentorū omnis generis: Nunc senescentem se cōsulare naturam, in hanc intueri, ut eā quā proximè & propriissime exprimeret, neq; se quod cuperet, assequi: quia hac proprietate nihil difficilius sit. Neg, verò facilius est negotia verbis proprijs, quā naturam coloribus pingere. Itaq; Horatius de pictore relegas et dicturū tuis ut oratione propriissime ad res ipsas accedas

humile
genus

Grate genus

in pice

χαλεπα
τα καλα

tius significat, quantum hæc res habeat difficultatis, cum ita iubet scribere, ut sibi quivis

Speret idem, sudet multum, frustra q; laboret,
Ausus idem: tantum series iuncturaq; pollet.
Tantum de medio sumtis accedit honoris.

At ego ita statuo, magnos Oratores, qui Respub. gubernauerunt, quos accepimus præmetientes dicendi pericula, incredibili quodam metu ad dicendum accessisse, non de cæteris ornamentis, sed de hac propria rerum explicatione sollicitos fuisse, quam experiebantur esse difficilissimam. Periculum aiunt, cuius tanta fuit eloquentia, ut tonare ac fulminare dictus sit, cum ascendit in concionem, precari solitum, ne quod sibi verbum exciderit, quod causa obesset. Sæpe etiam Cicero significat, se cum timore summo ad dicendum accedere, cuius rei vel hoc argumentum esse potest, quod aliquando ita latatus est iudicij die pro rogato, quo ei de causa intricata dicendum erat, ut seruum id renunciantem libertate donauerit. Vidi ipse homines eloquentissimos natu grandes, cum dicere iussi essent, toto corpore perhorrescere. At qua de re angere putemus homines peritissimos, num de flosculis orationis, aut accersito cultu, ut tu indicas? Imò verò de propria rerum explicatione solliciti sunt, ne quid excidat quod dici refert, ne quid alieno loco dicatur, ne incurrant in verba, quæ officiant aut cause, aut ipsorum existimationi. Deniq; innumerabilia pericula sunt. Hoc minimi negotij est hominibus relegas ista quam tre N 5 copiose pice loquantur doctissimi, te q; prudenti

verecun
de dicar

Sic fac

metuēda
dicent

Ars dicen
4
copiosis atq. exercitatis. insignes aliquas figuras ad
dere. Præcipuus ornatus est ipsa rerum propria ex
plicatio, ut in picturis iusta corporum lineamenta. Et
tamen sæpe magnitudo rerum postulat, aliquid vel
attolli vel abijci, quod etiam facere natura cogit tu
os illos Barbaros. Vides enim in illorum scriptis &
sermone, crebras amplificaciones, sed dii boni, quam
insulas. Quanta veriora & aptiora dicerent, si sin
dum hoc non essent aspernati. Demus igitur Philo
sophis verecundam orationis formam, modo ut res
dilucide, verbis notis, rectè iunctis, ordinè distrib
tis, integre explicet. Bene olere mulierem ait Plau
tus, quæ nihil olet. Talis oratio etiam delectat sana
ingenia, nec solum in scholis ac disputationibus lau
dem habet, sed etiam in foro multi hac una forma
contenti fuerunt. *ἡ φαρμακία ἐστὶν ἡ ἐκείνη*

ἡ φαρμακία
Et talem nobis oratorem Homerus Menelaum
describit, quem ait solitum dicere, *παῦρα μὲν ἀλλὰ
μᾶλα λιγέως, ἐπεὶ οὐ πολὺ μὲν οὐδ' ἀφαι
μαστοειῆς*. Tribuit enim ei & proprietatem, &
suauitatem. Hæc virtutes consequi Philosophum si
velit intelligi, oportet. Quantum autem o dii, absunt
ab illo Homericæ Menelao vestri Barbari, qui cum ea
de re, quam suscipiunt, vix unquam quicquam dicant
quod faciat *περὶ ἐπὶ*, tamen plerumq. extra cau
sam sunt loquacissimi, ineptiarum pleni. Ac Cicero
expressit nobis formam illius proprii Oratoris ac
λιγέως dicentis, in libellis de natura decorum &

ἡ φαρμακία
λεῖτα πρὸς δὲ τὸ μῆκος, ἡ φαρμακία
λεῖτα πρὸς δὲ τὸ μῆκος, ἡ φαρμακία
λεῖτα πρὸς δὲ τὸ μῆκος, ἡ φαρμακία

alij Philosophicis disputationibus. Expressit & eam
multis in locis Aristoteles (M) Verum non est, in
quis, Philosophi seruire voluptati. Utinam Pice aded
contemnerent Theologi tui voluptates cæteras, ut
orationis munditiem aspernantur. (N) Quanquam
autem nulla voluptas homine liberaliter instituto
dignior est, quàm hæc. Nulla est enim harmonia dul
cior ac naturæ hominis conuenientior, quàm oratio
rerum bonarum plena & compositione concinna: tas
men hic non disputo ornatum voluptatis, sed neces
satis causa adhibendum esse. (O) Non enim doceri
de magnis rebus homines possunt, nisi & genus ser
monis purum, & via quædam, & ratio explicandi,
& cætera quæ in artibus traduntur, adhibeantur.
Quod verò addis, Bacchanalia in Vestæ sacris age
re Philosophos eloquentiæ studiosos, dicam simplici
ter quod sentio, stomachum mihi mori. Quæ enim
voluptas est contumelia afficere, cum ipsam Elo
quentiam, tum verò Philosophiæ principes? Num
Plato, Aristoteles, Cicero videntur tibi Bacchana
lia agere, idq. in sacris Vestæ? Num videntur tibi
cines, quia non sunt spurci locuti? Et quidem Plato
longè omnes vincit tum Grecos tum Latinos Ora
tores, copia & splendore orationis. Scythæ qui
dam, cum apud Grecos Musicum audiret suauissimè
canentem, inquit, malle se audire hinnientem eo
quum. Satis hic quidem Scythicè, sed bis Scythicum
fuerit, nihil affici suauitate orationis summorum

*oratoris
decor.*

*decor
ratio*

hem pice

autorum, qui Philosophiam nobis pepererunt. (P)
 Tu verò etiam furere eos dicis. Non satis attendis
 Pice quam sustineas personam. Cum enim profitear
 ris te Philosophiæ ac veritati patrocinari, minime
 ea fide ac simplicitate causam agis tuam, quam Phi-
 losophis tribui postulas. Quorsum enim pertinent
 tam multæ similitudines tuæ undique collectæ? que
 non solum extenuant eloquentiæ dignitatem, sed pla-
 nè iubent velut pestem fugere, nisi ut fucum lectori
 faciant, ne eloquentiæ dignitatem aspicere possit:
 Quæso te verum hæc Rhetorica sunt, an Sophistica?
 Certè à viro Philosophico non aptè dicuntur. Quid
 enim facies Theologis facundioribus, Paulo, Basilio,
 Hieronymo? Num hi quoque Bacchanalia agunt?
 (Q) Sed desino has similitudines tuas excutere, in
 quibus hoc commune erratum est, quòd elocutio-
 nem iudicas esse delitias quasdam, non ad utilitatem
 ac necessitatem comparatas, nos contra ornatum
 præcipuum esse, propriam rerum expositionem. Et
 tamen in tanta rerum varietate multa esse, quibus, ut
 conspici eorum magnitudo possit, nitor quidam ad-
 hibendus sit, in quo etiam necessitatè sequimur. Ser-
 uimus enim dignitati & magnitudini rerum. Neque
 ego cum ornatum laudo, illa orationis flagitia pro-
 bo, quæ tu commemoras, cum de affectatis lenocinijs
 declamitas, qualia deprehenduntur in Apuleio, qui
 nihil propriè dicit, sed habet perpetuas Periphras-
 es & Metaphoras. Idq. peccat Philosophus. Nec
 Separatio eloquentiæ à fūco multo

multo secus Barbari vestri rhetoricantur. Quanto
 prædentiùs Rhetores? In quibus tu orationis delitias
 in crimen vocas, cum nulli magis aspernentur ambi-
 tiosum & inanem cultum, nulli dicant castius, quam
 hi, qui ad rectè dicendum his exercitationibus assue-
 facti sunt. Ac velut in rosis candor, ita in oratione
 Philosophi simplicitas quædam insit nativa. Et ut
 purpureæ rosæ Veneris sanguine conspersæ dicuntur,
 ita ornamenta sint non prodigiosa, sed venusta ac
 suavia, qualia sunt in Ciceronis disputationibus, sæpe
 etiam in Aristotelicis: ut vere possis dicere, Am-
 brosio conspersas esse. Sed magnis exemplis Barba-
 rium tueris. Cultus deest inquis in sacris literis, Ve-
 rum longè dissimilis est oratio in tuis Barbaris, qui
 plane nouum sermonis genus condiderunt, Prophetæ
 in sua lingua non loquuntur viciose, & voluerunt
 intelligi, quidam etiam satis ornati sunt. Davidis
 enim carmen, ut in ista lingua, vere Atticum est, As-
 postoli verbis bonis vtuntur. Paulus verò etiam ad-
 bibit in disputando artem, & quædam ornamenta.
 Deinde cur diuinitus additum est Euangelio donum
 linguarum, si eloquentia inutilis est ad res sacras &
 magnas exponendas? (R) Quid enim aliud est do-
 num linguarum quam eloquentia, hoc est, facultas
 plane & copiose res obscuras explicandi? Atque hic
 accusandi erunt tui magistri, quod cæleste donum
 non conseruauerunt, quod linguarum studia, que
 antea in Ecclesia colebantur, nouo doctrinæ genere
 oppres-

oppresserunt. Pythagoram etiam allegas, qui mysteria texerit involucris. Fortassis illi expediebat tegere quasdam sententias, quas docebat contra publicas persuasiones. (S) Nos vero non loquimur de arcanis, quæ pro tempore occultanda sunt, sed de illis quæ afferri atque extare oportet, quæ pars multò maxima est in doctrinæ. Deinde & Symbola & Apologos conditos interpretor, non hoc consilio, ut præcepta tegerent, sed ut essent velut morum picture utiles ad excitandos animos, ad admirationem. Natura enim & amamus & admiramur picturas. (+) Sed prædicat Aristoteles sua scripta, etsi extarent, tamen non extare. Ille vero non hoc sensit se de industria tenebras offudisse lectoribus. Nam plerique libri valde perspicui sunt. Duas enim res adhibet, quæ perspicuitatem imprimis efficiunt, methodum videlicet, & genus orationis proprium. Nec vero methodum tanta diligentia secutus erat, si de industria res obscurare voluisset. Verum vidit sua scripta non esse intellecturos, nisi qui liberaliter instituti essent. Eius iudicii multe sunt causæ. De terrebatur igitur à suis scriptis homines ineptos, qui imparati ad ea irrumpebant, quo in genere non leniter etià peccauerunt Barbari tui, quia nulla instructi liberali doctrina, profitentur se Aristotelis interpretes esse. Postremo etiam si Aristoteles interdum oneratus cedens, ut fit, non satis commoratur in aliqua re explicanda, non semper quid quisque artifex effecerit, sed

Ia. v. 18.

Aristotelis
obscuri
in doctrinadial.
Rhetor

Afin

sed quid requiratur spectandum est. Quis autem est lector qui non optet ubique summam esse perspicuitatem? Postremo etiam Philosophari incipis. (T) Vos cabula non natura constant, ais, sed hominum arbitrio. licet igitur eis condere novum sermonis genus. ^{nova uo- cabula} Quid audio? Si hoc semper licet, quomodo contrahent inter se homines? quomodo docere alij alios poterunt. Sed omitto hæc quæ leniora sunt quam ut diluere opus sit. (V) Venio ad alteram partem tuæ disputationis, in qua arrogas Barbaris rerum scientiam, & quidem eloquentibus detrabis. Cum autem de eloquentia responderim, non quantum magnitudo rei postulat, sed quantum vel potui, vel Epistole modus patiebatur, de altero etiam brevius dicam, etsi hæc disputatio multò maior ac difficilior est de toto genere doctrinæ in istis tuis autoribus. (X) Atque initio Lucretium & Scotum committis. Est autem iniquum cum de genere dicendi controuersia sit materias conferre, neque enim adeo amens sum, ut inanem loquacitatem pluris faciam, quam sapientiam. Verum hoc defendo, eloquentiam ad res magnas patefaciendas necessariam esse. Deinde cur non opponis Scoto Theologum aliquem, videlicet Hieronymum? Uter de Ecclesia melius meritus videtur? Ille ne cuius eloquentia lumen attulit sacris libris, plerumque dogmata diligenter explicauit: an vero Scotus, qui cum nullum dogma illustrauit, nugacissimas disputationes in Ecclesiam inuexit? Deinde facis inuulter Pice, ^{subti. Paul. tuta,} Pice dices comparare similia quod

11 Locut
Pice orat.

similibus

quòd Barbaris ita arrogas rerum scientiam, ut præstantissimis ingenijs Græcis & Latinis detrahas, *disce pice* qua in re cum modestiam desidero dignam philosopho, tum verò etiam prudentiam. Vituperas quicquid est disertorum, Poëtarum, Oratores & Historicos. Hos dicis omnes amplexos esse eloquentiam sine sapientia, cum quidem hoc ad causam tuam nihil pertineret. Poteras enim (Y) tuis rerum scientiam sine horum contumelia tribuere. Sed sic solent Rhetorici, qui eloquentiæ studia vituperant. Obsecro te, nihil putas esse sapientiæ in Homero, Virgilio, in Demosthene, Cicerone, in Herodoto, Livio, & cæteris, qui hos in scribendo imitati sunt? (Z) An non videntur hi tibi verius Philosophari, cum vel naturam rerum sapientissimè describunt, vel summo consilio pingunt imagines omnium rerum, quæ vel in privata vel in publica vita accidere possunt, cum præcepta & exempla vitæ ac morum utilissima proponunt, quàm Barbari tui, cum rixantur, utrum partes simul sumptæ distinguantur realiter à toto, & hoc genus infinita, non enim libet recitare. Quid? quod Oratores maximum usum rerum afferunt ad scribendum, qui iudicia exercet atq; acuit. Quare Philosophiam aptè ad usum & ad communem vitam transferunt. Tui Philosophi in umbra ne quidem vim præceptorum, de quibus rixantur, intelligunt. Sed longum esset de laudibus eloquentium scriptorum dicere, & non est necessarium. Facile

Facile enim iudicari potest, abundare eos rebus optimis & ad vitam necessarijs, ac sumtis ex media Philosophia. Redeo igitur ad Barbaros, quibus equidem non detraho in univsum rerum cognitionem. Ac minime vituperandos censeo Medicos, quorum ars exerceri sine magna eloquentia potest, tametsi doceri à disertis facilius queat. Deinde fontes sunt apud Græcos, nec opinor à posterioribus vinci Hippocratem & Galenum, aut acumine in inveniendis, aut diligentia in inquirendo, aut ratione, aut proprietate in explicando. Sed non disputas propriè de Medicis. Aristotelicos & Theologos defendis, hos habes scotam in delicijs, horum sapientiam admiraris. Neq; ego eos in totum doctrinæ laude spolio. Studium etiam & voluntatem laudandam censeo. Videntur enim Philosophiæ studia, quæ multis seculis conticuerant, rursum excitare voluisse. Sed si ita complecteris eos, ut incoata studia absoluisse existimes, longè falleris. (aa) Mibi vero magna ex parte Philosophiam corrupisse videntur, idque ob hanc causam præcipuè, quod has dicendi exercitationes neglexerunt. Itaq; non solum genus sermonis, & universæ doctrinæ formam (est enim confusissima) reprehendo, sed etiam magna ex parte res desidero meliores. Nam cum & genus sermonis non intelligerent, & artes non transferrent ad usum aliquem, iudicio lapsi, multas absurdas opiniones genuerunt, quibus ferè universam Aristotelis Philosophiam penitus ob-

Scotistarum virtutes O tuerunt.
Asimina insecta, audacia in fingendis
portentosis vocabulis

Portenta ruerunt. Idq̃ testantur moles commentariorum, qui
 Scott. the. ma. magna ex parte consumuntur in illis somnijs de natura
 communi, de hæcæitatibus, de distinctionibus, de pri-
 mis & secundis intentionibus, de instantibus, & simi-
 libus deliramentis. Vetus versiculus est, τὰ μὲν
 ὠφελώτα μὴ πὼνα μάτην. Sed hæc cum sevē
 sint commentitia, non solum nihil afferunt utilitatis,
 sed nocent etiam, non solum, quia in his discendis
 temporis iactura facienda est, sed etiam, quia iudicia
 deprauantur. Quanto satius erat præcepta simpliciter
 proponere & ostendere, quem vel in iudicanda natu-
 ra, vel in negotijs, vel in moribus, & communi vi-
 ta usum habeant, quomodo ea transulerint ad usum
 magni artifices, quid hinc Poëtæ, quid oratores, quid
 alij magni viri sumserint? Quantum flagitij est, quod
 ille nugæ etiam studia Mathematicum extinxerunt?
 Nosli enim scholarum morem. Præterea vix um-
 bra Mathematicum est in Barbarorum scriptis. Om-
 nia enim planiora atq̃ illustriora sunt apud Græcos.
 Itaq̃, excellentes nostra ætate Mathematici Græcè
 discendum putauerunt, ut germanam Ptolemæi
 sententiam, deinde ut Græcos interpretes in hoc ge-
 nere consulere possent. Præclare inquit Plato de
 Mathematicum doct̃oribus, facili eas artes percipi
 posse, si doct̃or contingat idoneus, ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ δι-
 δάσκειν ἐν μὴ θεὸς ὑφ' ἑαυτοῦ. Negat quenkum
 idoneum fore ad discendum, nisi Deum aliquem
 sed non sane doceunt, nisi deus ducem
 præbeat, suadeat ἡγεμονία θεοῦ, dūco,
 sed ab eo dūco, hic sunt optinui

ducem habeat, hoc est, nisi & singulari ingenij dexte-
 ritate præditus sit, & expeditam ac perspicuam doc-
 cendi rationem teneat. Sed in Barbarorum scriptis
 ita perturbata & confusa sunt omnia, ut hunc dus
 com eis defuisse appareat. Quare gratulamur nostræ
 ætati, qua quidem & Græcis literis & eloquentia
 instructi, cum reliquam Philosophiam, tum etiam
 hanc partem repurgare atque instaurare cœperunt.
 Miror autem, cur Theologi tuis tantam Philoso-
 phia scientiam tribuas, cum a Mathematicis, quæ est
 haud dubiè præcipua Philosophiæ pars, valde nudè
 atq̃ inopes sint, quos quidem tu mihi producis, ho-
 mines religiosos, satis Thraſonice de se prædicantes,
 (b b) Viximus celebres, & vivemus non in scholis
 Grammaticorum, ubi de Niobes filijs disputant, sed
 in coronis Philosophorum, ubi humanarum & diui-
 narum rerum rationes quaruntur. Vixerint sanè ce-
 lebres. Non enim in iudeo. Illud autem optarim, de
 Niobes filijs eos nugatos esse potius, quàm illo modo
 luisse in Ecclesiastica doctrina, qui cum sacrarum li-
 terarum sermonem non intelligerent, cum nullam ha-
 berent antiquitatis notitiam, cum iudicij inopia ve-
 zeres controuersias ac sententias non rectè accipe-
 rent, multas sparserunt in Ecclesia impias & perni-
 ciosas opiniones. Quàm sunt inepti cum interpretan-
 tur Prophetas & Paulum? Quam in re imprimis ridi-
 culum est, homines Dialecticos, quique in una illa
 ferubis ligni scholasti. O 2 ut Scotus arte

nuptos to uirginitu nux, puz fluo. longa sume de
 nuxes marena, nuxes coxing
 nuxes 210 ET IST. HERMOLAI
 nuxes arte consensuissent, nusquam videre, id quod erat Dia
 timor lectici, quid proponat David aut Paulus, que sint ini

xeñ

vatts

arte consensissent, nusquam videre, id quod erat Dia-
lectici, quid proponat David aut Paulus, quæ sint ini-
tia argumentorū, qui exitus. Tales interpretes in sa-
eris literis verè sunt οὐοι & μὴ μὴ οὐοι vt vulgo dicunt.
Itaq; cum sermonem non assequerentur, nouam quan-
dam Theologiam architectati sunt, Centones scripse-
runt, quorum magna pars confuta est ex disputatio-
nibus puerilibus, quæ agitantur in ipsorum Dialecti-
ca. Tanta vis est consuetudinis, vt puerile studium
ne senes quidem deponere possint. Deinde assunt
pauca quedam dogmata Ecclesiastica, qua non re-
prehendo. Sed quedam de maximis rebus scelestè cor-
rumpunt ipsi, in quibus nec scripturæ, nec Synodo-
rum verba intelligunt, ac ferunt impias & fanaticas
opiniones. Reliqua est pars, quæ habet infinitas que-
stiones, de humanis traditionibus vt vocant, de qua
vnde vnde dicunt. Ac de toto hoc genere coram
tutius erit disputare, vbi cum euoluero tuos magi-
stros, res ostendet eos verius esse τὸ δὴ κἀκεῖ & τοῦ
φύσεως, quàm vt tu putas, (cc) Alcibiadis Sile-
nos. Quod autem eis etiā immortalitatem polliceris,
ac victuros esse confirmas, melius ominari te velim
& Christianæ doctrinæ, & alijs honestis artibus. Eo
vanitatis processisse disputatricem Theologiam om-
nes sani fatentur, vt renouare ad fontes doctrinam
Christianam necesse sit. Eam ad rem profutura sunt
eloquentia studia, quæ si quando colere nostri homi-
nes incipient, spero Herculem aliquem exoriturum esse
Hic Hercules est Lutherus,

CONTRABAR. PHIL. 211

esse, qui monstris illis orbem terrarum liberet, quif-
Philosophiæ & Christianæ doctrinæ nativum decus
 restituat. Atq; adeò ad hanc laudem expetendam, ex-
 citare te Pice non desinam, quem & ingenio excelle-
 re, & doctrinæ varietate præditum esse, & ardere
 incredibili quodam studio veritatis inuestigande, &
 eloquentia ad res tantas illustrandas instructum esse
 video. Nam si est hominis Philosophi, ut certè est, in
 erudienda atq; patefacienda veritate benè mereri de
 toto genere humano, te verò Philosophiæ deditum, in
 hanc curâ maximè incumbere omni studio decet, ut
 collapsas artes instauras. Neq; verò meritum ullum
 maius aut gloriofius dicendum est inter homines,
 cum veritate nihil sit melius; Ἀλλόθεν γὰρ πάντων
 μὲν ἀγαθῶν θεοῖς ἔχοντε, πάντων δὲ ἀνθρώποις,
 ut grauissimè dixit Plato. Ac iâ quia specimen quod-
 dam præbisti tuorum studiorum, in quo significas,
 pleraq; tibi in veteribus congerionib. tuis, non pro-
 bari, ac novam quandam rationem, tum ad Philoso-
 phiam, tum ad Theologiam tractandam adhibes, ma-
 gnâ in spem eruditos omnes erexisti. Reliquum est,
 ut benè precemur tibi. Hæc tibi perscribenda esse
 duxi, non quòd arbitrarer de his studijs aliud esse tu-
 um quàm meum iudicium, sed quod statuebam, gra-
 tum tibi officium meum fore, quoniam me ad scri-
 bendum prouocasses. (d d) Quamquam, ut tu dicis.
Stomachum tibi mouere quosdam Grammatistas, qui
leuiter degustatis primis artibus, præ se Philosophos

03

COM-

contemunt, ita ego multo iustius succenseo morosis
quibusdam, qui cum vera Philosophia infestissimi
hostes sint, tamen Philosophia titulo regnant, ac mi-
rabili conspiratione, et odijs pertinacissimis obsistunt,
quod minus reflorescere meliora studia possint. Scripsi
igitur quaedam hic asperius, ne isti me patrociniū
nostrarum literarum abiectissē existimarent, quā cum
leges, boni consilio. Fui enim vehementior alicubi,
istos animo intuens, cum scirem mihi hac de re veri-
us cum ipsis, quā tecum certamen esse. Ut autem
Stesichorum ferunt, cum Helenā formam vitupe-
rasset, erroris pœnam cœcitate dedisse, posteaq̃ cum
palinodiam caneret, oculos recepisse: ita te quoque
Deo gratum facturum statues, si eloquentiam celo
donatam hominibus maximarum utilitatum causā,
cuius dignitatem prior Epistola extenuat, rursus or-
nes ac laudes. Id argumentum tua
persona & facultate copiatq̃ di-
gnum fuerit, Vale.

papa

Cœcitas
simile

Mibi ista oratio

sapit Phil. melanchtomis Stylum, Cuius

et credo esse p̃pam

Sub fidei nomi-

nibz quā episto-

lis conueniunt

Nam p̃p̃a uenit

a πρῶτος & uariq̃

uarietate q̃ inconstat

πρῶτος uarietate & linguo Sic ora

tu p̃p̃a est uarietate ornata p̃p̃a, tamen libi

ipsi contradicit q̃ dixit, uocat uarietate.

uide pag. 168.

* Exordium ducitur ab Hermolai prioribus lite-
ris, in quibus Hermolaus agit Pico gratias, quod tam
honorificē de ipso sentiat. Repetit igitur Pico illam
ipsam sententiam. De imitatione corrigit Hermolai
dictū, quod ipsum imitari non possit, admirari possit.
(*) Narratiuncula, continens occasionem huius
Epistola.

§ Propositio cum amplificationibus. Barbari
digni laude sunt propter rerum scientiam. Huius
propositionis amplificationem extenuat Hermolaus,
& false deridet numero 15. Reprehenditur & ipsa
propositio, cum detrabitur istis magna ex parte re-
rum scientia.

† I. Altera pars propositionis. Non sunt vitupe-
randi, quod non fuerint eloquentes. Sequitur confir-
matio. Nefas est sapientiā addere eloquentiam.
Hanc propositionem principio reprehendit infra
Hermolaus, quia maximē absurda est & falsa. E-
uertit autem eam ex ratione conuersionis. Nulli sa-
pientes debent esse eloquentes. ergo neq̃, eloquentes
fuerunt sapientes, quod est absurdissimum.

(a) Ratio prima. A similibus, diluuntur numero
3. & 4. ab Hermolai

(b) Ratio secunda. A definitione seu fine eloquen-
tiæ. Ipse definit elocutionem esse accersitum & ma-
nem cultum. Hermolaus contra definit elocutionem
esse.

esse propriam explicationem. Estq; locus communis, quid sit eloquentia, seu quis sit finis eloquentiae.

(c) III. Utrum sit voluptas digna Philosopho, dicitur breuiter numero 4. additur ibi argumentum à necessario.

(d) IIII. Aliae similitudines contumeliosae diluuntur numero 5.

(e) V. Haec reprehenduntur inficiatione, & inuertuntur. Imò sine eloquentia non possunt res cerni.

(f) Haec amplificationes, quibus arrogat barbaris rerum scientiam, extenuantur in altera parte responsionis Hermolai simul vno in loco.

(g) VI. Similitudo de Symbolis & Apologis diluitur Inuersione, Imò Apologi traditi sunt ut reddant præcepta illustriora, Num. 4.

(h) VII. Similitudo de occultandis rebus inuertitur. Imò plura sunt in doctrinis, quæ extare & efferri debent, non occultari. ubi manebit, ite in mundum.

(i) VIII. Similitudo de Silenis Alcibiadis inuertitur, numero 26.

(k) Hæc omnia diluuntur opposito argumento necessitatis. Neceffe enim Socratis orationem intelligi.

(l) De sermone sacrarum literarum respondetur numero 6.

(m) Coacervat alias similitudines, quæ idem peccant quod superiores. Omnibus enim est falsa hypothesis, quod elocutio sit non necessarius cultus.

IX.

(n) IX. Ratio ab origine sermonis, quod verba non consent natura, breuissimè diluitur, numero 10.

(o) X. Dictum de Anacharsi diluitur, numero 2.

(p) XI. Recriminatio quod Oratores sapientiam repudiauerint, diluitur numero 12.

(q) Hæc in genere diluitur opposito argumento necessitatis, Oportet esse certum genus sermonis quod intelligi queat.

(r) XII. Collatio Lucretij & Scoti reprehenditur numero 11.

(s) πρόσ diluitur opposita alia iustiore causa indignationis. Hic incipit Responsorio Epistola Hermolai.

(t) Votum optandum, ut Picus potius defenderet Eloquentiam, quia Hermolao satis negotij faciant alij hostes.

(u) Confutationis Propositio, absurdum est, & contra naturam, quod negat Sapientiae addendam esse Eloquentiam.

(x) I. Prima ratio ex natura conuersionis. Si nulli Sapientes debent esse Eloquentes, ergo nulli Eloquentes fuerunt sapientes, quod est falsissimum.

(y) Reprehenditur forma defensionis, qua Picus usus est, & alia probabilior ostenditur.

(z) Diluit secundam rationem Pici in qua Picus errat in definitione, seu sine eloquentiae. Itaq; opponitur hic vera definitio. Estq; locus communis, quid sit Eloquentia, seu quis sit Eloquentiae finis. Et hinc ratio efficitur contra Picum, quod Eloquentia necessitatis causa colenda sit. O 5 Simi-

- A) Similitudo Eloquentiæ & picturæ.
 B) Probat definitionem autoritate Platonis & Aristotelis.
 C) Duæ artes ad Eloquentiam pertinentes, Dialectica & Rhetorica, iam si hæc artes necessariae sunt, est igitur Eloquentia necessaria.
 D) Occupatio, At Barbari non sunt muti. Hinc contra contendit Barbarorum sermonem inutilem esse ad docendos homines. Atq; hæc ratio ~~scilicet~~ op est argumentorum Hermolai. Ideo Eloquentia est necessaria quia sermo, nulla adhibita ratione & arte, non intelligitur.
 E) Probat simili proximam occupationem.
 F) Conclusio definitionis, & continet rationem, quod Eloquentia necessitatis causa requiratur.
 G) A definitione Philosophi, quod Eloquentia necessaria sit.
 H) A professione illorum scriptorum, quos Pici vocat Philosophos.
 I) Retorquet dictum de Anacharsi.
 K) III. Diluit similitudines, ex definitione supra tractata, & ex descriptione generum dicendi. Contendit autem Eloquentiam etiam in simplici genere orationis esse, quia id quoq; magna arte constat.
 L) Exaggerat difficultatem illius simplicis formæ orationis, quam Cicero tribuit Philosophis.
 M) IIII. Diluit argumentum de voluptate.
 N) Opponitur argumentum à necessitate sumentum.

Q.)

- O) V. Diluit contumeliosas similitudines.
 P) Inversio quod Picius facium faciat dicendo, cum propter eam causam Oratores antea vituperauerint.
 Q) VI. Concludit dilutionem similitudinum, una cum generali solutione, quod non recte comparent eloquentiam cum accersito ornatu.
 R) VII. Opponit rationem firmam & grauem de dono linguarum.
 S) VIII. Diluit exemplum de Symbolis & Apologis.
 T) IX. De Aristotele, ^{quod aut sua scripta esse extat} tam non extare, ^{ita qd per}
 U) X. Diluit argumentum de origine sermonis, ^{ver ardeat} ^{obscurores}
 V) Secunda pars controuersie, in qua magna ex ^{est indo} parte rerum scientiam detrahit Barbaris. ^{his tantum}
 X) XI. Reprehendit collationem Lucretij & Scoti. ^{in loco}
 Y) XII. Inficiatio, qua respondet ad repriminatio- ^{pici ora} nem, qua detrahebat sapientiam oratoribus & simi- ^{ationis} libus.
 Z) XIII. Collatio, quæ ostendit verius Philosophari Oratores & Poetas, quam Barbaros Philosophos.
 aa) XIII. Correctio, quæ detrahit rerum scientiam Barbaris, & causam esse docet, quod neglexerint Eloquentiæ studia.
 bb) XV. Deridet amplificationem, quæ est in Propositione Pici.
 cc) XVI. Inuertit dictum de Silenis Alcibiadis.
 dd) ~~nao~~ diluitur opposita alia iustiore causa indignationis.

R E R V M

RERVM AC VERBORVM
IN HISCE RHETORICES
libris memorabilium,
Index quàm diligen-
tissimus.

A braham fide iustificatus	49
Absolutio	39
Absynthia	179
Ἀκατάληπτον incomprehensibile	194
Accusatoris studium	40
Actionum causæ	22
Adhortationes	60
Admiratio	110
Ἀδωάτον	ibidem
Æquitas ex quibus colligatur	53
Ætas certorum autorum eligenda	86. 137
Affectata verba esse fugienda	84
Affectus duplices	71
Affectus leniores qui	ibidem
Affectus undeoriantur	ibidem
De Affectibus	ibidem
Agnominatio	108

I N D E X.

Ἀπολογία	142
Ἄλυσον	31
Albertus Durerus pictor insignis	155
Alcibiades Socratis verba nuda et simplicia, Periclis elaboratis & luculentis orationibus prætulit	180
Alcibiadis sapiens dictum	56
Alimenta in vires & sanguinem quando mutantur	160
Alimenta quando stomacho sint oneri	ibidem
Ἀλληγορία	61
Allegoria intra quos locos debeat versari	97
Allegoria qualis	98
Allegoriæ species	102
Allegoriam in oratione parè usurpatam, gratum usum habere	91
Allegoriam Quintilianus vocat perpetuam Meta- phoram	ibidem
Allegoriam sequi literalem sententiam	97
Allegoriæ sacræ	96
Allegoriæ ubi locum habeant	96. 101
Allegorias dextrè tractare non esse cuiuslibet arti- ficis	98
Allegorias in controuersijs non parere firmas pro- bationes	96
Allegorias loco adhibitæ, orationi & gratiam & lucem asserre	98
Allegorias intempestivè adhibitæ, perniciosos erro- res parere	99
Alle	Alle

I N D E X.

<i>Allegoricus sensus scripturæ</i>	91
<i>Ambigua quomodo explicentur</i>	54
<i>Ambigua unde iudicentur</i>	<i>ibidem</i>
<i>Ambigui status</i>	53
<i>Ambitio</i>	90
<i>Ambitus</i>	162
<i>Amorem quæ concilient</i>	71
<i>Amplificandi modus</i>	113
<i>Amplificationis varius usus</i>	<i>ibidem</i>
<i>Anabaptistæ taxati</i>	85
<i>Anabaptistarum error confutatus</i>	51. 52
<i>Αναγωγή</i>	94
<i>Αναγωγός</i>	<i>ibidem</i>
<i>Ἀπανταπόδοτα</i>	103
<i>Anima</i>	94
<i>Animus qualiter institutus esse debeat</i>	161
<i>Αντανάκλασις</i>	108
<i>Αντιμεταβολή</i>	123
<i>Ανυνομία</i>	29
<i>Ανθυποφορά</i>	131
<i>Ανύσαγωγή</i>	<i>ibidem</i>
<i>Αντίστροφον</i>	39
<i>Αντιθέσις</i>	128
<i>Antonij & Crassi apud Ciceronem præceptum</i>	66
<i>Αντονομασία</i>	90
<i>Apes</i>	159
<i>Apelles pictor</i>	198
<i>Αποδίωξις</i>	129
<i>Apologi</i>	

I N D E X.

<i>Απολογία</i>	103
<i>Απορία</i>	109
<i>Αποσιώπησις</i>	<i>ibidem</i>
<i>Αποσφοδή</i>	111
<i>Απτε loqui</i>	83
<i>Argumentum mentis benè compositæ</i>	163
<i>Argumenta in confirmando & confutando unde ducantur</i>	72
<i>Argumentorū formas à Dialecticis sumēdas esse</i>	36
<i>Argumentosi homines</i>	172
<i>Aristoteles in suis scriptis quas res adhibeat</i>	204
<i>Aristoteles scripta sua cur de industria obscurarit</i>	204
<i>Aristotelis eloquentia</i>	190
<i>Aristotelis orationem Cicero flumini autrum vehen- ti assimilavit</i>	<i>ibidem</i>
<i>Aristotelis suauitas</i>	203
<i>Ars ad quid conducatur</i>	10
<i>Ars Rhetoricæ cur sit inuenta</i>	17
<i>Artis finis</i>	12
<i>Artis origo</i>	<i>ibidem</i>
<i>Artis Oratoriæ & Poëtices cognatio</i>	154
<i>Artes non esse confundendas</i>	70
<i>Artes cur sint excogitatae</i>	82
<i>Artes sine proprijs verbis intelligi non posse</i>	196
<i>Artium discrimina esse sequenda</i>	70
<i>Articulus</i>	107
<i>Artifices dicendi quid inter se habeant cōmune</i>	125
<i>Asiati</i>	

INDEX.

<i>Afiatici</i>	157
Ἀσιωτικοί	107
Ἀρεχτα	38
Ἀρεχτοι	57
<i>Athenienſium belli aduerſus Eurifteā ſuſcepti cauſa</i>	43
<i>Attentos auditores quomodo reddamus</i>	33
<i>Attici</i>	152
<i>Atticorum in cauſis tractandis lex</i>	34
<i>Auaritia</i>	90
<i>Auditor quibus rebus maximè perſuadeatur</i>	180
<i>Auditoris animus quando acquieſcat</i>	19
<i>Auerſio</i>	111
<i>Autores alij præter Ciceronem quomodo ſint legendi</i>	142
<i>Auditores qui nam ſint imitandi & legendi</i>	86. 137
Ἀυσις	118

B

<i>Bacchus pro vino</i>	90
<i>Barbara ſcripta iuxta Picum, cur ſint magis legenda quam erudita</i>	174
<i>Barbarorum ineptiæ</i>	206. 108
<i>Barbarorum oratione nihil monſtroſius</i>	197
<i>Beati qui ſint</i>	94
<i>Bellum ἁπλοῦς</i>	188
<i>ad Bene dicendum quid requiratur.</i>	11. 69.
<i>Bene</i>	

INDEX.

<i>Bene dicere, rem unam omnium humanorum operum eſſe quàm difficiliſſimam</i>	6
<i>Beneuolentia quomodo concilietur</i>	33
<i>Beneuolentiæ locus in Exordijs præcipuus</i>	ibid.
<i>Bilis efferueſcens pro ira</i>	90
<i>Bonorum genera</i>	61
<i>Bonos omnes imitandos eſſe</i>	138

C

<i>Cæſarij libri cur ſint diligenter legendi</i>	3
<i>C. Cæſaris dictum inſigne</i>	138
<i>C. Cæſaris in dicendo ſublimitas</i>	156
<i>C. Cæſarem quomodo quis laudare poſſit</i>	63
<i>Calix</i>	90
<i>Calicem ſalutarem accipiam</i>	93
<i>Calumnia</i>	127
<i>Calumniandi ars</i>	ibid.
<i>Caroli mentio</i>	59. 108
<i>Cæſij vox</i>	37
κατάχρησις	91
<i>Catonis dictum inſigne</i>	132
<i>Cauſarum genera</i>	15
<i>Cauſarum genera in negocijs interdum inter ſe miſceri</i>	19
<i>Cauſarum genera cur ſint diſtincta</i>	18
<i>de Cauſarum tribus generibus</i>	15
<i>Cauſidicus</i>	55
<i>P</i>	
<i>Cere</i>	

INDEX.

Ceremonias aliud quiddam significare	69
Ceremonias esse signa verorum sacrificiorum	61
Ceres pro frugibus	90
περὶ γὰρ τοῦ contra nos scriptum Paulus pro lege dixit	ibidem
Christus pro Evangelio	ibidem
Christi gloriam in opus sacrificuli transferre maxima impietas	48
Christi mors preciosa	ibid.
Christi regnum spirituale	100
an Christiano sit litigandum in iudicio	55
Christophori imago cur sit conficta	104
Christophori imago ἀδελφωγισμὸς explicata	ibid.
Cibus inutilis qui sit	163
Cicero à Philosophis quid requirat	197
Cicero in Norbani causa quid disputet	48
Cicero in orationibus suis contra Verrem, pro lege Manilia, pro Archia, unde duxerit Exordia	33
Cicero in omni studio cur sit imitandus	142
Cicero in tota oratione pro Milone quid disputet	27
Cicero in tota oratione pro Milone quid disputet	37
Cicero præ cæteris cur melius composuerit orationem	151
Ciceronis dicta	131. 150. 183
Ciceronis compositio optima	142
Ciceroniana componendi ratio	145
Ciceronis ætate eloquentiam perfectissimam extitisse	137
Ciceronis imitatio	136
Cice-	

INDEX.

Ciceronis in dicendo metus	199
Ciceronis laus	4
Ciceronis oratio in Philosophorum disputationibus & præceptis qualis	156
Ciceronis oratio pro Archia ad quod genus præcipue sit referenda	19
Ciceronis orationis pro Milone status qui	31
Ciceronis orationes de suo reditu & pro M. Marcello, quales	65
Ciceronis suauitas	203
Ciceroni propria	149
Ciceronem velut Aristarchum scriptorum omnium esse constituendum	137
Circumstantiæ versiculo expressæ	38
Circumstantias, cum illuminent dicta, diligenter excutiendas esse	53
Claues pro officio seu potestate	90
κλίμαξ	127
Coacervatio sententiarum	68
Cognitio rerum ad dicendum pernecessaria	11
Collatio ad quid valeat	88
Collationis harmonia cur sit animaduersa	150
κῶλον	146
Color quid significet	126
Coloris & schematis differentis	ibidem
Colores unde sumantur	ibidem
κόμματα	146
Commemoratio	110
P 2	Com-

I N D E X.

Commentariorum quorundam in Aristotelem inutilis moles	208
Commentarij inepti & indocti quid effecerint	ibid.
Communicatio	110
Communicatio à Græcis συνηγορία dicta	129
Commutatio	128
Comparisonis vis	131
Componendi diligentia etiam in rudibus	150
Compositionis fundamentum quod	145
Compositionis primum præceptum	144
Compositionis secundum præceptum	146
Compositionis ratio cur sit excogitata	139
Compositionis via	144
Concessio	130
Concionatorum negligentia reprehensa	35
Conclusio	31. 40
Conclusionem esse velut fastigium seu tectum Syllogismi	36
Confessio auctoris	141
Confirmatio	32. 35
Confirmatio in quibus versetur	45
de Confirmatione	35
Confirmationes & Confutationes status legalis unde de ducantur	50
Confederato bellum inferre quatenus liceat	44
Confutandi tres rationes	38
Confutatio	32. 44
Confutatio in orationibus	38
Confu-	

I N D E X.

Confutatio iuridicialis status	44
de Confutatione	38
Congeries	124
Coniectura loci	36
Coniecturalis status	32
Consequentiarum iudicium ex sola Dialectica petendum	38
Consolationes	60
Constantinus Imperator laudatus	42
Constantini Imperatoris exemplum παροξινῶς expressum	ibid.
Consuetudinem Romanam in verbis iungendis imitandam esse	137
Contemptores elocutionis taxati	80
Contentio	128
Contentionis modus	ibid.
Contentionis vis	ibid.
Contraria	ibid.
Contrariae leges	49
Contrariarum legum status	ibidem
Contrariarum vis	128
de Contrarijs	ibid.
Contritionis causa	23
Contritioni cognata	ibid.
Contritioni pugnancia	ibid.
Conversionis partes	ibid.
Cophini	38
Copulatio	107

I N D E X.

Correctio	129
κρίσις	13
Cruce pro afflictione	90. 105.
Cyclopi oculus quid significet	103
Cyclopes quid apud Homerum significent	ibid.
Cyrili & uxoris eius miserabilis exitus	115

D

Davidis carmen	203
Davidis historia de adulterio quomodo sit explicanda	67
De bacchari pro conuictiari	119
Definitio	47
Definitio patefacit obscura	50
Definitio modus amplificandi	119. 122
Definitionem in omni re esse debere	21
de Definitione	119
Definitionum usus	47
Deliberatiuum genus	15
Deliberatiui generis finis	18
Deliberatiui generis loci	75
sub Deliberatiuo genere quæ sint ponenda	17
Demonstratiuum genus	15
Demonstratiuum genus quid complectatur	61
Demonstratiui generis Exordia	62
Demonstratiui generis partes	63
ad De-	

I N D E X.

ad Demonstratiuum genus quid pertineat	17
Demosthenes in oratione contra Æschinem unde ordiatur	33
Demosthenis & Æschini gravitas	156
Demosthenis Exemplum de Cyrilo memorabile	115
Demosthenis in dicendo verecundia	ibidem
Demosthenis orationes in Philippum ad quod genus referantur	19
Deprecatio status iuridicialis	46
Deprecationes	60
Deprecationes ad Oratorem magis quam Iuriconsultum pertinere	46
Deprecationes in quibus versentur	ibidem
Deus	184
Dialectica propriè quid sit	20
Dialectica Rhetoricæ cur sit admixta	14
Dialecticæ finis	12. 14. 193.
Dialecticam autor cur ediderit	2
Dialecticam esse rationem perfectè docendi	13
ad Dialecticam Rhetoricæ studioso sæpè respiciendum esse	28
Dialecticam sine Rhetoricæ collatione intelligi non posse	5. 8
Dialecticis suis libris Rodolphi & Cæsarij libros auctor adiungere iubet	3
Διαλογισμός	131
Διάλυτον.	170
Διάλυσις	122

I N D E X.

Δικαλογική	31
de Dicendi tribus generibus	155
Διδασκαλικὸν genus	16
Didascalici generis finis	18
Didascalici generis utilitas	15. 20
Didascalicum genus ignorantes incommoda quæ se- quantur	20
de Didascalico genere	ibidem
Dij in sacra scriptura qui vocentur	45
Dionysius taxatus	85
Discenium studia quæ remouentur	119
Disciplina humaniores cur non sint aspernandæ	98
Disimilitudo ingeniorum diuersa genera dicendi peperit	155
Dispositio	12. 79
Dispositio artificialis	37
Dispositio confirmationis & confutationis	77
Dispositionis præceptum	74
Dispositionis vis.	79
Dispositionis utilitas	ibid.
Dispositionem circa res versari	12
de Disputatione	72
Dissolutum	107
Distributio	123
Diues	52
• Diuisio	35
Diuisio discernit ambigua	51
de Diui-	

I N D E X.

de Diuisione	123
Dociles auditores quomodo reddamus.	33
Domesticum latrocinium Cicero pro coniuratione vsurpauit	90
Donec particula in sermone Latino varius vsus	54
Donum linguarum nihil aliud esse quam eloquenti- am	203
Dubitatio	109
Durerus pictor insignis	155

E

Ecclesiarum bona diripere ac dissipare sacrilegium esse	124
Εκκλησία	108
Ego sum resurrectio & vita	88
Elegia studiosus quos imitetur	142
Elocutio 12 Quid sit	79
Elocutio circa quæ versetur	12
Elocutio quid requirat	9
Elocutio quibus in rebus sit necessaria	6
Elocutionis commoditates	80
Elocutionis neglectæ incommoda	ibid.
Elocutionis tres partes	82
Elocutionis partes quatuor requirit Crassus apud Ci- ceronem	ibid.
Elocutionem esse necessariam	80. 195
Eloquendi ratio vniuersa in quibus consistat	82
Eloquentia quid sit	11

INDEX.

<i>Eloquentia à Philosophis quo pacto definiatur</i>	193
<i>Eloquentia quid propriè sit</i>	192
<i>Eloquentia insipiens</i>	184
<i>Eloquentia quid requirat</i>	9
<i>Eloquentia quibus in rebus sit necessaria</i>	6
<i>Eloquentie contentores quomodo sint habendi</i>	193
<i>Eloquentie finis</i>	192
<i>Eloquentia non studiosos vix hominis appellatione dignos esse</i>	196
<i>Eloquentie studium cur à vulgo negligatur</i>	170
<i>Eloquentie summum opus quod sit</i>	113
<i>Eloquentie utilitas</i>	169
<i>Eloquentiam esse necessariam</i>	193. 205
<i>Eloquentiam rebus ac verbis contineri</i>	135
<i>Eloquentia homines dispersos ac vagabundos in agros esse congregatos</i>	163
<i>Enthymemata</i>	93
<i>Ἐπαροχή</i>	129
<i>Epicharmi dictum insigne</i>	69
<i>Epiphonema</i>	133
<i>Epiphonematis vis</i>	ibidem
<i>Epiphonemata quomodo fiant</i>	ibidem
<i>Episcopi officium</i>	125
<i>Epotos cados pro vino epoto per Synecdochē dici</i>	98
<i>Erasmi colloquia commendata</i>	156
<i>Erasmi copia laudata</i>	113
<i>Erasmi librorum de Copia scopus</i>	ibidem
<i>Erasmi</i>	

INDEX.

<i>Erasmi Panegyricus de Philippo Rege Hispanie</i>	62
<i>Erratum pro scelere</i>	119
<i>Eruditionem quomodo assequamur</i>	161
<i>Eruditionis tria capita</i>	149
<i>Euangelium</i>	28. 33
<i>Euangelium quid doceat</i>	28. 31. 59
<i>Euangelium quam vindictam prohibeat</i>	44
<i>Euangelium donum linguarum non frustra additum esse</i>	203
<i>Eum qui suos non amat, Rempub. amare haud posse</i>	122
<i>Euripidis dictum</i>	39
<i>Exceptio</i>	56
<i>Exclamatio</i>	109
<i>ad Exclamationem quædam referantur</i>	ibidem
<i>Exemplum de bello Turcico ἑταροῦν ἐξῆς explanatum</i>	28. 58. 114.
<i>Exemplum propositionis et amplificationis</i>	57
<i>Exempla</i>	43
<i>Exempla cur nobis proponantur</i>	18
<i>Exempla in genere deliberatio plurimum domina- ri</i>	59
<i>Exordium</i>	32
<i>Exordium generis demonstratiui</i>	62
<i>Exordij Ciceronis pro Archia dispositio</i>	75
<i>Exordij Ciceronis pro M. Marcello dispositio</i>	76
<i>Exordij Demosthenis ἑστὸς ἀντὶ τοῦ ἀποδείξαι τὴν ἀπορίαν dispositio</i>	ibid.
<i>Exordij</i>	

I N D E X.

<i>Exordij Epistola Paulina ad Romanos dispositio</i>	
76	
<i>Exordia ab officio cur ducantur</i>	33
<i>Exordia grandia & tumida quid præ se ferant</i>	34
<i>Exordia grandia & tumida cur sint vitanda</i>	ibid.
<i>Exordia verecunda & summissa maximam habere gratiam</i>	ibid.
<i>Exordia quæ deceant</i>	ibid.
<i>Exordia in genere demonstratio unde ducantur</i>	62
<i>Exordia in magnis causis non esse omittenda</i>	34
<i>Exordia ubi crebrò prætermittantur</i>	ibid.
<i>Exordiorum dispositio</i>	75
<i>Exordiorum partes</i>	ibid.
<i>Exordiorum præcepta</i>	32
<i>Expeto</i>	58
<i>Expolitio</i>	120
<i>Expolitio quando vitatur</i>	121
<i>Extenuandi modus</i>	120

F.

<i>Fabij sententia</i>	133
<i>Facultas</i>	36
<i>Facultas in quibus sit posita</i>	59
<i>Facultatis subdivisio</i>	36
<i>Fasces pro imperio</i>	90

Ferreum

I N D E X.

<i>Ferreum pectus</i>	88
<i>Ferrum pro gladio</i>	89
<i>Fides quid sit</i>	24. 48. 49
<i>Fides in sacris literis quid significet</i>	24
<i>Fides quid in se complectatur</i>	ibid.
<i>Fidei causa</i>	23. 25
<i>Fidei cognata</i>	23. 26
<i>Fidei correlativum</i>	25
<i>Fidei effectus qui</i>	26
<i>Fidei effectum quæ sequantur</i>	ibid.
<i>Fidei Etymologia explicata</i>	24
<i>Fidei instrumentum</i>	25
<i>Fidei obiectum</i>	ibid.
<i>Fidei pugnantia</i>	24. 26
<i>Fidei species</i>	24
<i>Fidei subiectum</i>	25
<i>Figura</i>	86
<i>Figura constructionis</i>	106
<i>Figura pronuntiationis</i>	ibidem
<i>Figura unde oriantur</i>	114. 119
<i>Figurarum ordines tres</i>	106
<i>Figurarum primus ordo</i>	ibidem
<i>Figurarum secundus ordo</i>	109
<i>Figurarum tertius ordo</i>	113
<i>Figurarum variae appellationes</i>	114
<i>Figurarum usus</i>	94
<i>Figuras in loco & parçè usurpatis plurimum afferre gratis</i>	87
	de Figu-

I N D E X.

<i>de Figuris</i>	86
<i>Finis generis deliberatiui, actio</i>	56. 58
<i>Finem in omni re semper esse querendum</i>	61. 74.
<i>Finem nosse in omni sermone, in omnibus negotijs plurimum referre</i>	18
<i>Fortitudo</i>	123
<i>Francisci Vinariensis Epistola</i>	169
<i>Fraus</i>	71
<i>Friderici Imperatoris mentio</i>	60

G

<i>Galenus laus</i>	207
<i>Gellij mentio</i>	142
<i>Genus causse nosse ad quid conducat</i>	27
<i>Genus deliberatiuum in quibus versetur</i>	56
<i>de Genere deliberatiuo</i>	ibidem
<i>de Genere demonstratiuo</i>	16
<i>de Genere iudiciali</i>	28
<i>Genera dicendi tria</i>	155
<i>Generalia precepta ad quid conferant</i>	141
<i>Germanorum Principum officium</i>	117
<i>Glaucus apud Platonem iniusticiam cur laudarit</i>	185
<i>Γλώσση</i>	131
<i>Γλώσσα unde ducantur</i>	132
<i>ad Γλώσσαις quæ sint referenda</i>	ibidem
<i>Gradatio vel gradus</i>	327
<i>Græci</i>	

I N D E X.

<i>Græci Exordium quatuor sententijs contineri docuerunt</i>	57
<i>Græcos librorum intentionem imprimis querere</i>	19
<i>Grammaticis quidam taxati</i>	358
<i>Grammaticus sermo quid</i>	84
<i>Grande genus dicendi magne cum laude Liuium assecutum esse</i>	157
<i>Grande genus orationis quomodo agnoscatur</i>	ibid.
<i>Grandi genere quibus in orationibus Cicero utatur</i>	ibidem
<i>Gratia apud Paulum quid significet</i>	21
<i>Gratia pro favore ac beneficio aut munere</i>	91

H

<i>Hæreticorum argumenta minimè cohæere</i>	55
<i>Heracleti dictum</i>	180
<i>Hermolai mentio</i>	170
<i>Hermolai laus</i>	171. 172
<i>Heroico carmini studioso Virgilius imitandus</i>	154
<i>Hic est agnus Dei</i>	90
<i>Hieronymi laus</i>	205
<i>Hilary vera vox</i>	53
<i>Hippocratis laus</i>	207
<i>Historicum genus</i>	149
<i>Hominem à Sole produci, causari nostrates dicunt</i>	182

Homines

I N D E X.

<i>Homines de rebus magnis quo pacto doceantur</i>	201
<i>Honestas unde sumatur</i>	58. 65
<i>Honestatis locum arte maximè constare</i>	59
<i>Horatii dictum de difficultate scribendi versus</i>	199
<i>Horatii præceptum</i>	34
<i>Hospitij coniunctio apud bonos quam vim habeat</i>	169
<i>Humanas mentes opinione utilitatis plurimum moueri</i>	37
<i>Humile dicendi genus</i>	155
<i>Hypallage</i>	108
<i>Hyperbaton</i>	106
<i>Hyperbole</i>	119
<i>ὑποκρίμενον</i>	31
<i>ὑπόθεσις</i>	31. 66
<i>ὑπόθεσις ad θέσιν esse transferendam</i>	66
<i>Hypotyposis</i>	27. 134
<i>Hypotyposes unde oriantur</i>	134

I

<i>Idolatrarum pœnæ</i>	34
<i>Iebu mentio</i>	50
<i>Ierusalem</i>	49
<i>Imaginem esse rem mortuam</i>	161
<i>Imagines in templis legem prohibere</i>	51
<i>Imitatio</i>	10
<i>Imitatio autorum</i>	134
<i>Imitatio Ciceronis</i>	139
<i>Imitatio</i>	

I N D E X.

<i>Imitatio generalis</i>	135
<i>Imitatio generalis elocutionis</i>	136
<i>Imitatio specialis</i>	139
<i>Imitatio vera in quibus consistat</i>	143
<i>Imitationis contemtores refutati</i>	135
<i>Imitationis utilitas</i>	149
<i>Imitationem magis efficere eloquentes quam artem</i>	66
<i>de Imitatione</i>	134
<i>Imitator Ciceronis qui sit dicendus</i>	143
<i>Immanitas Turcæ</i>	115
<i>Imperatoribus præter commune Regum officium quid conueniat</i>	117
<i>Impossibilia non venire in deliberationem</i>	57
<i>Imprecationes</i>	109
<i>Impulsio</i>	37
<i>Incrementum</i>	124
<i>Insciationem & confirmationem eisdem locos habere</i>	38
<i>Ingenia hominum artibus flecti duciq;</i>	166
<i>Ingenijs certis immorari & nutriri oportere</i>	163
<i>Iniquum esse, cum de genere controuersia sit, materias conferre</i>	105
<i>Inopinatum</i>	109
<i>Interpretatio</i>	120
<i>Interpretes quidam Pauli cur aberrarint</i>	20
<i>Interrogatio</i>	109
<i>Inuentio</i>	12. 79
<i>Inuen-</i>	

I N D E X.

Inventionem circa res versari	12
Inversio	39. 129
Iohannis Pici Mirandula pro Barbaris Philosophis Epistola	171
Iracundia pro sauitia	120
Irenaei dictum elegans	55
Ironia	102
Ironia in loco adhibita quid efficiat	ibidem
Isocrates	62
Isocratem Cicero imitatus	152
Isocratem operis sui bonam partem in locis commu- nibus consumpsisse	115
Idem	71
Iudeorum acris contentio de regno mundano	52
Iudeorum Cabalistae taxati	ibidem
Iudicem sine causidici diligentia, opera & voce cau- sam cognoscere non posse	55
Iudiciale genus	12
Iudicium pro pena	90
Ius	4
Iurisconsultorum laus	139
Iudicialis status à Quintiliano cur vocetur Qualita- tis status	41
Iuredicalem statum ex quaestione, Quale sit, ori- gi	240
de Iuredicali statu	ibidem
Iuri naturae omnia pacta cedere	45
Iusti quomodo reputemur apud Deum	35
Iustifi-	

I N D E X.

Iustificatio	48
Iusticia Christiana quid sit	27
an sit iusticia Christiana, discedere à facultatib. ibid.	
Iusticiam Fidei in Euangelio patefieri	33

L

Lactantij sententia	179
Latum Euangelium	88
Latine & dilucide loquendi ratio ubi tradatur	83
Lectio ingenium alit	159
Lectio non sit vaga nec instabilis	163
Lectio Plinij & Politiiani quales efficiat lectores	153
Lectiois sacrarum literarum vis	179
Legalis status	47
Legalis status loci	ibidem
Lex iram operatur	49
Lex unde auctoritatem habeat	50
Legis scriptae species	41
Leges ad causam efficientem pertinere	58
Leges Francorum aulicae taxatae	64
Leges tranquillitatem publicam munire	ibidem
Legum effectus	46
Legum Romanorum dignitas	ibidem
Legenda esse non multa sed multum	167
Liber primus de elementis Rhetorices	9.
Liber secundus de elocutione Rhetorices	79
Librorum multitudinem animum distrabere	163
Licentia	

I N D E X.

<i>Licentia</i>	111
<i>Licentia gignendi noua verba damnata</i>	85
<i>Literalis sensus scripturæ</i>	92
<i>Literarum tractatio</i>	125
<i>Linus cur sit diligenter legendus</i>	60
<i>Linij dictum</i>	69
<i>Locus à causa</i>	28
<i>Locus à genere</i>	27
<i>Locus à translatione criminis</i>	46
<i>Locus Æschinis</i>	122
<i>Locus communis in principali Syllogismo maiorem causam continet</i>	115
<i>Locus Herodoti de Cambyse venustissimus</i>	112
<i>Locus Lucani</i>	121
<i>Locus Ouidij</i>	ibid.
<i>Locus Plauti</i>	200
<i>Locus Salustij</i>	124
<i>Locus à contrarijs</i>	128
<i>Loci à genere</i>	131
<i>Loci à lege scripta</i>	43
<i>Loci à natura</i>	42
<i>Loci ab Exemplis</i>	43
<i>Loci ad comparisonem quoniam referantur</i>	131
<i>Loci ad defensionem infirmæ qui superaddantur</i>	46
<i>Loci coniecturalis status</i>	36
<i>Loci coniuncti</i>	27
<i>Loci communes in causa diligenter considerandi</i>	66
	<i>Loci</i>

I N D E X.

<i>Loci communes</i>	63
<i>Loci qui vocantur communes, quomodo rectè cognoscantur</i>	ibid.
<i>Loci Demosthenis</i>	110, 111, 126
<i>Loci ex causis</i>	124
<i>Loci ex circumstantijs & signis</i>	133
<i>Loci ex similibus</i>	131
<i>Loci generis deliberatiui</i>	57
<i>Loci generis deliberatiui vnde nascantur</i>	58
<i>Loci Inuenticialis status</i>	4
<i>Loci Linij</i>	116, 120, 124, 133
<i>Loci personarum</i>	61
<i>Loci Philosophici</i>	70
<i>Loci præcipui doctrinæ Christianæ</i>	97
<i>Loci præcipui in Topicis qui sint</i>	27
<i>Loci Rhetorici cuius nos admoneant</i>	36
<i>Loci sacræ scripturæ</i>	99, 100, 103, 108, 124
<i>Loci scripti & voluntatis</i>	51
<i>Loci varij ex Cicerone desumpti</i>	48, 66, 72, 77, 107, 108, 109, 110, 111, 115, 122, 123, 124, 125, 146, 147, 148, 149
<i>Loci Virgilij</i>	88, 108, 109, 111, 119, 159
<i>Locorum communium vtilitas</i>	68
<i>Locorum delectum adhibendum esse</i>	67
<i>Locorum inuentionis vtilitas</i>	21
<i>Locos communes causis variè intertexti</i>	114
<i>Locos communes venustatem ac auctoritatem habere</i>	96
	Q3 de Lo

I N D E X.

de Locis communibus	65
Lotharij Saxonis laus	64
Lutheri allegoria	99
Lysia mentio	83. 152

M

Magistratus quid sit	50. 52
Magistratus Dij cur vocentur	123
Magistratus gladium cur gerat	43
Magistratus officium	43. 125
Maiorem in syllogismo sæpissimè communem ali-	
quam sententiam continere	132
Male coherencia non esse connectenda	52
Mars pro bello	90
Mathematicam esse præcipuam partem Philosophiæ	209
Mathematici nostra ætate cur Græcè discendum esse	
putarint	208
Matthias pictor insignis	155
Medicinam sine eloquentia exerceri non posse	207
Medium dicendi genus	157
Mel apud Indios in arundinum folijs inueniri	160
Memoria	12
Mens	123
μετρίσμος	78
μετάληψις quid sit	88
μεταφορά quid sit	ibidem
Metaphora	138
μετάστας	

I N D E X.

μετάστας	125
μετάθεσις	128
Metus in virum constantem cadit	46
μίμησις quid sit	103
μίμησις Ironiæ vicina	ibidem
an Missa seu cæna Domini sit sacrificium	48
Misericordiam quid moueat	71
Modus diuitiarum quis sit	165
Modus in ornando adhibendus	149
Monstrosam orationem certissimum esse monstrosæ	
mentis indicium	85
Mores atq. opiniones hominum magna ex parte le-	
ges imitari	64
Moses pro lege	90
Motuum diuersorum diuersas esse causas	23
Mucro	89
μυθολογία	103

N

Narratio quid sit	34
Narratio in orationibus	ibidem
Narratio generis deliberatiui	56
Narrationem quando omittamus	34
Narrationem quid sequi debeat	ibidem
de Narratione	ibidem
Narratione quando utamur	56.
Naturæ vis	9
Naturam homines ad diuersa studia ducere	141
	Natu.

I N D E X.

Naturam homines prudentes ad componendam orationem ducere	151
Neceſſitas	57
Neceſſitatem peperiffe figuras	86
Neminem eſſe lectorem qui non optet ſummam perſpicuitatem	205
Noëma	133
Noëma ab Epiphonemate quantum diſlet	ibid.
Nominum rectitudo unde pendeat	182
Non reddas malum pro malo	54
Non ſemper quid quiſq; artifex effecerit, ſed quid reſeratur, ſpectandum eſſe	204
Numerus Oratorius	149
de Numeris orationis ſolutæ præcipere cur ſit ſtultum	ibidem
Nuſquam eſſe aliquem, qui ubiq; ſit	103

O

Obiectioni de ſenſibus ſcripturæ reſponſum	69
Obiectiones variæ de factò Conſtantini	44
Obſtationes	109
Occupatio	129
Occupatione quando utamur	130
Oculi Domini ſuper iuſtos	89
Odiū apud homines quæ pariant	71
οικονομία orationis	73
Ominationes	109
ομοιότητων	108

ομοίος

I N D E X.

ομοιότητων	ibidem
ονοματοποιία quid ſit	91
Oratio aliena, conſuſa ac perturbata quid efficiat.	197
Oratio Grammatica & pura	38
Oratio monſtroſa, monſtroſi animi indicium	85
Oratio omnis quibus rebus conſlet	12
Oratio oratione expoſita	120
Oratio qualis eſſe debeat	94
Orationis pro Archia diſpoſitio	145
Orationis duplex finis	18
Orationis formæ	197
Orationis officia quinq;	12
Orationis ornamenta qualia eſſe debeant	202
Orationis ornatus præcipuus qui	200
Orationis partes	32
Orationis partes à Cicerone quæ maximè dicantur ætuoſæ	118
Orationis peregrinitas	84
Orationis quanta vis atq; dignitas	82
Orationis rerum bonarum plenæ & compoſitionis concinna laus	201
Orationem magna ex parte proprio ſermone conſtare debere	138
Orationem obſcuram nihil utilitatis habere	195
Orationem optimam eſſe natium ſententiæ colore	197
Oratione bonam partem vitæ regi	81

Q 5

in Ora

INDEX

in Oratione Pici duos esse præcipuos locos	189
Orator quis vocetur	195
Oratoris & Dialectici discrimen	36
Oratoris officia	12
Oratoris & Philosophi iuxta Picum, pugnantia maxima	173
Oratorem nosse quæ deceat	120
Oratorum usus	206
Ordo	79
Ordinem orationis ad rerum perspicuitatem plurimum conferre	72
Origenes taxatus	96
Otthonis mentio	54

P

Pallida mors	88
Panes	98
παράδιασολή	130
παράλογος	109
παράλογος	111
παρρησία	134
παρομολογία	130
παρονομασία	108
Parricida pro eo qui propinquum occidit	91
παρρησία	111
Parsimonia pro auaritia	91
Partitio	35
πάθος	36

πάθος

INDEX

παρονομασία	134
παρονομασία unde oriantur	ibidem
Paulus in Epistola ad Romanos quid disputet	48
unde ducat Exordium	33
Pauli ad Galatas locus	39
Paulinae Epistolae ad Rom. principalis propositio quæ	35
Pauper quis sit	164
Paupertas leta	ibid.
Peccatum in forma argumenti quomodo diluendum	38
Peccatum in materia argumenti quo pacto diluatur	ibidem
in Pecunia quid sit querendum	183
Pelagij de vocabulo gratia impostura	21
Periculis in dicendo votum	120. 199
Periodus	146
Periodorum varietas noscenda	147
Periodorum utilitas	ibid.
in Periodis faciendis Cicero imitandus	ibidem
Peroratio 32 Quid sit	40. 47
Peroratio in causa iuridicali	47
Peroratio in orationibus	40
Peroratio in quibus rebus constet	ibid.
Perorationis partes	47
de Peroratione	40
Perorationes in se quid contineant	60
Perspicuitatem in dicendo summam esse laudem	84
Per	

I N D E X.

<i>Perstringere pro vulnerare</i>	120
<i>Pestem, & Strumam pro improbis ciuibus Cicero</i>	
<i>vsurpauit</i>	90
<i>Pharisei Christum calumniantur</i>	127
<i>Phariseorum traditio</i>	67
<i>Philippi libelli quibus sint profuturi</i>	5
<i>Philosophia</i>	65
<i>Philosophiæ effectus</i>	148
<i>Philosophiæ expertem hominem non esse</i>	184
<i>Philosophiæ simplicitas</i>	181
<i>Philosophiæ utilitas</i>	65
<i>Philosophiam nonnulli quare corruerint</i>	247
<i>Philosophus pro Aristotele</i>	90
<i>Philosophus qui sit appellandus</i>	197
<i>Philosophi officium</i>	211
<i>Philosopho fidem quæ concilient</i>	180
<i>à Philosopho quid alienum</i>	175
<i>in Philosophorum scholis quid agatur</i>	173
<i>Philostrati mentio</i>	183
<i>Pictores insignes</i>	155
<i>Pictoris finis</i>	192
<i>Pictorum imitatio</i>	136
<i>Picturæ & eloquentiæ similitudo</i>	194
<i>Picturæ ornatus præcipuus qui</i>	200
<i>Plantam si sæpius transferatur, conualescere non</i>	
<i>posse</i>	193
<i>Platonis dictum de Mathematicis</i>	208
<i>Platonis factum</i>	179
<i>Plato</i>	

I N D E X.

<i>Platonis eloquentia</i>	190
<i>Platonis laus</i>	201
<i>Platonis de veritate dictum grauissimum</i>	211
<i>Platoniorum nugæ de Ideis taxatæ</i>	85
<i>Plauti dictum</i>	69
<i>Plemij vituperatio apud Liuium</i>	71
<i>Pliniana præfationis mentio</i>	140
<i>Plinij iunioris Epistola de exercitio styli</i>	165
<i>ΠΛΟΚΗ</i>	107
<i>Poëta pro Homero</i>	90
<i>Pœnitentia quid sit</i>	22. 48
<i>Pœnitentiæ cognata</i>	23
<i>Pœnitentiæ causæ</i>	ibidem
<i>Pœnitentiæ veræ effectus</i>	24
<i>Pœnitentiæ Etymologia explicata</i>	22
<i>Pœnitentiæ partes</i>	23. 48
<i>Pœnitentiæ pugnancia</i>	23
<i>Politiani mentio</i>	141
<i>Porphyrus Christianam doctrinam cur irriserit</i>	69
<i>Portij Catonis dictum</i>	87
<i>Præceptorum Rhetorices utilitas</i>	10
<i>Præteritio</i>	111
<i>Primam curam esse debere proprii sermonis</i>	86
<i>Principum officium præcipuum</i>	44. 45.
63. 115	
<i>Probatos autores esse semper legendos</i>	164
<i>ΠΡΟΚΑΤΕΛΗΨΙΣ</i>	129
<i>Pro-</i>	

INDEX.

Promissionem gratia certam esse oportere	49
Pronunciatio	12
Propositio 32. Quid sit	35. 40
Propositio cur aliquando habeat amplificationem	57
Propositionis & conclusionis differentia	40
Propositionem omitti nunquam posse	35. 57
à Propositione non esse procul discedendum	78
πρὸς ὡποπόσεια unde oriantur	134
Prouerbum	103
Prouerbia unde nata	ibid.
Psalmus (dixit Dominus) explicatus	16
Psalmus 109. explicatus	95
Psalmus (Exurgat Deus) enarratus	62
Psalmi generis demonstratiui	ibid.
Pulchritudo cum utilitate coniuncta	150
Purgatio status Iuridicialis	46
Purpureas rosas Veneris sanguine conspersas esse	203
Q	
Quæstio quid sit	20
Quæstionis simplicis loci	ibidem
Quæstiones coniunctæ	ibidem
Quæstiones simplices	ibidem
Quæstionum genera in genere διδρακτικῶν	ibid.
Quæstionum coniunctarum loci	27
de Quæstionibus coniunctis	ibidem
Quintiliani laus	4
Ratio	

INDEX.

R

Ratio civilis habitus & Philosophici diuersa	175
Ratio persuadendi ac mouendorum animorum ex quibus locis sumatur	116
Rationes confutandi	38
Ratiocinatio	37
Ratiocinationis status	54
Reges Esaias Ecclesiæ nutritores appellat	54
Regum munus præcipuum	45
Regnum Christi æternum esse	53
Regulæ legis	58
Reiectio	129
Reiectione quando utamur	ibidem
Reo misericordia opus est	40
Repetitio	106
Rerum laus	95
Rerum prior cura, posterior verborum esse debet	12
Res ab alijs sumtas ad nostras causas aptè transferre gloriosum esse	136
Respondendi formæ	130
Respublicas sine literarum scientia retineri non posse	125
Reticentia	109
Rhetorica quid sit	11
Rhetorica Musica vocata	82
Rhetorica unde nomen habeat	13
Rhetorica & Dialecticæ discrimen	ibidem
Rheto-	

I N D E X.

Rhetorica finis	12. 194
Rhetorices Encomium	81. 84
Rhetorices & Grammatices cognatio	83
Rhetorices materia	29
Rhetorices præcepta homines prudentes cur exco- gitarint	10. 28. 60. 135
Rhetorices proprius finis qui	12
Rhetorica maximè proprium Elocutio	13
Rhetorices usus	10. 11
Rhetorices usus secundum veteres	28
Rhetorices esse particulam τῆς κολακευτικῆς	40
Rhetoricam Philippus cur tradiderit	11. 29
Rhetoris officium secundum Hermolaum	195
Rhetoris officium secundum Picum	173
Rhetores à Dialectica quid mutuo sumant	14
Rhetorum consuetudo	19
Rhetorum castitas in dicendo	203
Rhetoricari qui soleant	206
Rodolphi libri cur sint diligenter legendi	3
Rodolphi Epistola ediscenda.	70

S

Sacerdos ducens uxorem suspendatur	53
Sacerdotium Melchisedech cur vocetur	39
Sacrarum literarum quatuor sensus	92
in Sacris literis à scripto discedere periculosum esse	52
Saluator pro Christo.	90
Salustio	

I N D E X.

Salustio compositionem deesse	140
Sanitatem quid impediatur	163
Sapientie dignitas	180
Sapientiae nervos atq; artus esse non temerè credere	69
Sapientiam sine eloquentia nihil esse	189
Σαρκασμοῦ	102
Σαρκαζμῶν quid significet	103
Scelus pro errato	119
Sceptrum pro regno	89
Σχῆμα	105
Σχῆματα quid significant	87
Σχημάτων divisio	105
De Schematibus	ibidem
Sciorum quorundam reprehensio	6
Scotus taxatus	205. 136
Scoti mentio	185. 196
Scotistarum inepta vocabula reprehensa	85
Scriptorum quorundam præstantissimorum enume- ratio	203. 206
Scriptum & sententia	51
Scythæ cuiusdam barbara & inhumana vox	201
Scythicum bis esse nihil affici suavitatem orationis ibi- dem	
Secunda tabula primæ cedit	50
Seneca Epistola de ratione atq; ordine studij	159
Senecæ Epistola de varietate lectionis	163
Senex cum hychno quid significet	104
R	Seuten-

INDEX.

Sententia	13
Sententiae truncatae & interruptae, quid pariant	140
Sententiarum diligens collectio quid efficiat	70
Sententiarum ordo observandus	152
in Sententijs colligendis quid observandum	70
Sermo Grammaticus elocutionis prima pars	83
Sermonis Grammatici magnam esse copiam comparandam	ibid.
Sermocinatio	131
Seueritas pro crudelitate	91
Sidonius taxatus	139
Signum imperiti ducis	133
Signum pro signato	89
Signa antecedentia	37
Signa consequentia	ibidem
Signa duplicia	ibidem
Similiter cadens	108
Similiter desinens	ibidem
Sinesij dictum	175
Solonis verecundia in agendo ab Aeschine laudata	13
Soluendi argumenta triplex ratio in Dialecticis	38
Species diuersas, diuersos esse habitus	22
Status 32 Quid sit	29
Status ἀνυνομία	49
Status coniecturalis	32
Status coniecturalis duo sunt loci	36
Status	

INDEX.

Status inuidicialis unde oriatur	32
Status legitimus	47
Status legitimus unde oriatur	32
Status neglecti quantum sit damnum	30
Status πῶς καὶ διαφοράς	51
Status utilitas	29.30
de Statu coniecturali	32
Statuum diuisio	ibidem
de Statibus	29
de Statibus legalibus	47
Suasoriae orationes	18
Suasorias causas multa mutuari à genere didascalico	28
Subiectio	109
Subiectionem ἀντιπροσῆρ continere	ibidem
Syllogismi	36
in Syllogismo quid sit considerandum	55
σωαθρισμός	124
Σωκράτης quid sit	89
Σωκράτης	31
Σωοικείωσις	129
Σωωνμία	120

T

Tabula duae Moysi cur fuerint	98
ταπεινώσις	120
ταυτολογία	107
Tecta pro domo	89

R 2

Temer-

INDEX.

<i>Temeritas</i>	132
<i>Tenere proprium in politia rem esse necessariam</i>	28
<i>Terentij orationis character</i>	156
<i>Terrestriis Marsias</i>	178
<i>Thebani Lacedæmoniorum socij</i>	44
<i>Thebani contra socios suos Thrasibulum adiuvant</i>	ibidem
<i>Theologi inepti taxati</i>	94. 96. 143
<i>Theologorum regula insignis</i>	50
<i>Thesis</i> 66 <i>Quid sit</i>	118
<i>Thomæ mentio</i>	136. 196
<i>Tianci aures</i>	178
<i>Toga pro pace</i>	90
<i>Transductio</i>	107
<i>Transitio</i>	134
<i>Translatio</i> 125 <i>Quid propriè</i>	56
<i>Translatio criminis</i>	46
<i>Tristis Lex</i>	88
<i>τροπὴ quid significet</i>	87. 93. 107
<i>Tropi cur sint excogitati</i>	106
<i>de Tropis & Schematibus</i>	87
<i>Tropologia quid significet</i>	93
<i>Tropologia sacræ</i>	ibidem
<i>Tropologicus sensus scripturæ</i>	92
<i>Tu es sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedech</i>	ibidem
<i>Tullius in Philosopho quid requirat</i>	178
<i>Turcæ immanitas & impietas</i>	118
<i>Valen-</i>	

INDEX

V

<i>Valentiniani taxati</i>	85
<i>Varietatis voluptas</i>	166
<i>Velum apud Paulum in Corinthijs interpretatum</i>	98
<i>Verba nova non esse gignenda</i>	84
<i>Verba rerum esse notas</i>	80
<i>Verecunda Exordia maximè decere</i>	34
<i>Verecundiam in agendo veteres maximè probasse</i>	12
<i>Vertendi utilitas</i>	165
<i>Viam esse confragosam in fastigium dignitatis</i>	162
<i>Vinum calidum</i>	88
<i>Virga pro castigatione</i>	90
<i>Virgilij imitatio</i>	143
<i>Virginem probam quæ dedecore</i>	173
<i>Virorum summorum diligentia</i>	167
<i>Virtus quid sit</i>	22
<i>Virtutis causæ</i>	ibidem
<i>Virtutis effectus</i>	ibidem
<i>Virtutis species</i>	ibidem
<i>Virtutis cognata</i>	ibidem
<i>Virtutis pugnantia</i>	22
<i>Vitam agentibus in peregrinatione quid accadat</i>	163
<i>Vitia & incommoda in composita dictionis</i>	140
<i>Vitiosi in genere dicendi qui sint habendi</i>	147
<i>Vituperationem tectam semper esse venustiore</i>	
<i>quàm apertum conuicium</i>	103
<i>Vivere sine lingua, etsi non commodè homines possunt,</i>	
<i>at sine corde nequaquam</i>	184
<i>Vnctus</i>	

I N D E X.

<i>Vinctus pro rege</i>	90
<i>Vnusquisq. quid obseruare debeat</i>	158
<i>Vocabuli significatio quare sit imprimis constituenda</i>	21
<i>Voluntas quando quaerenda</i>	51
<i>Voluntas</i>	37
<i>Voluntatis species</i>	ibidem
<i>Voluptatum effectus</i>	162
<i>Vtilitas unde sumatur</i>	65
<i>Vulgare dictum</i>	151
<i>Vulgus honestatem utilitati antepondere</i>	121
<i>Vulnus ad cicatricem quando non veniat</i>	163
<i>Vultus Domini super facientes mala</i>	89

X

<i>Xenophontis dictum memorabile.</i>	79
---------------------------------------	----

F I N I S.

Τὸ μόνον δόξα θεῶν.

Hesshusius Pilemann

HESIODI
ASCRAEI OPERA,
Quæ quidem extant, omnia

Græcè, cum interpretatione Latina ere-
gionè, vt conferri à Græcæ linguæ
studiosis citra negotium
possint.

ADIECTIS IISDEM LA-
TINO CARMINE ELEGANTISS.
versis, & Genealogiæ deorum à Pylade
Brixiano descriptæ, Li-
bris V.

Accessit nunc demùm Hercu-
lis Scutum, doctiss. carmine à IOAN-
NE RAMO conuersum.

*Rerum & verborum in ijsdem memo-
rabilium Index.*

L I P S I Æ
Iohannes Rhamba excudebat
Anno

M. D. LXXVII.

VDP
Cncle

IACOBVS HERTE
LIVS VVOLF GANGO
VVISSENEVRGIO, OPTIMÆ
spei adolescenti, S. P. D.

QVI liberalium ingeniorum exactiores haberi volunt æstimatores, Vuolfgange charissime, ab his tria potissimum observari videmus in ingenuis adolescentibus, quæ spem honestatis non dubiam facere possunt. Primum est, si indoles docilis, bonisq; literis perdiscendis apta sit. Nam sic optatam honestorum studiorum metam facilius consequi potest, quisquis tali præditus fuerit: iactō tamen felici prius in pietate fundamento. Certum enim est, quod Paulus ad Timotheum ait: absque pietate reliqua exercitia parum prodesse homini. Et tritus ille versiculus idem docere videtur:

Si Christum nescis, nihil est quod cetera discis.

Secundo loco, mediocre studium requiritur: mediocre verò, ne in utramvis partem error committatur, & ex eo detrimentum. Vt enim absq; exercitatione nemo facile egregium quiddam, laudeq; dignum adipiscitur, & eam ob causam boni pueri recolentes illud Hesiodi nostri secum, Deos omnia sua

A 2 bona

bona laboribus habere venalia statim à p̄ma
 etate ijsdem assuefieri debent: ita propo-
 situm finem contingere tener animus nequit,
 si in ipso studiorum limine nimia laborum
 mole grauetur. Hæc autem duo parum, imò
 nihil propemodum conducent, nisi tertium
 accedat: quod est morum vitæq; totius inte-
 gritas. Tantam enim ea vim habet, vt si ab
 homine literis ornato excolatur, magis eum
 magisq; celebrem, gratiorem cunctis, & com-
 mendatiorem reddat. contra si negligitur,
 quæcunq; adsunt animi dotes, obscurantur:
 & paulatim, nisi matura emendatione succur-
 ratur, quicquid tam naturæ beneficio, quam
 acri studio fuit acquisitum, dilabitur. Hæc
 igitur tria capita, vt ab honesta iuuentute di-
 ligenter excolantur, sedulum me hortatorem
 existere non ignoras, ex quo sub nostra disci-
 plina militasti. Et cum non obscura ipsorum
 principia iam olim in te deprehenderim, cœ-
 pi statim cogitare, quānam ratione (quod fi-
 delis esse præceptoris arbitror) apud te pos-
 sem obtinere, vt omnes tuos in bonarum ar-
 tium studio conatus ad eum finem conuerter-
 res, quem liberales adolescentes semper pro-
 positum habere decet: vt videlicet salutare
 Ecclesiæ Dei, sibi laudi, suisq; omnibus orna-
 mento sint. Talibus dum occupor cogitatio-
 nibus, commodum clarissimus typographus
 Ioan.

Ioan. Oporinus, ad Hesiodum emendatius
 recudendum, nostram opellam efflagitabat:
 quam ne negarem, partim arctissimum ami-
 citiæ nostræ vinculum, partim ipsius Hesiodi
 autoritas me monebat. Talis enim is autor
 est, vt tam vetustatis quam utilitatis (quæ ex
 attenta ipsius lectione erui potest) ad omnes
 humanæ vitæ partes inferuituræ, palmam in-
 numeris alijs præripiat autoribus: & singula-
 re Dei beneficium censendum est, quod ex
 tot millium librorum interitu, temporum
 hominumq; iniuria superata, ad nos perue-
 nerit. Prudentissimum ergo consilium est eo-
 rum, qui ad vberiore iuuentutis in cursu,
 honestatis profectum, huic autori suum lo-
 cum in Scholis optimè constitutis tribuunt.
 Id cum in laudatissima Basiliensi nostra Aca-
 demia quoq; fiat, tuq; eius lectionis auditor
 sis, non ineptum duxi, hunc nostrum Hesio-
 dum tibi donare: vt ceu testimonium quod-
 dam esset animi mei fidelis erga te, quo tuis
 studijs, licet manum ferulæ nostræ subduxeris
 dudum, quam optimè prospectum cupio.
 Huc quoq; me compellebant innumera me-
 rita officiaque in me clariss. Theologi D.
 VVOLF. VVISSENBURGII aui tui,
 compatri mei colendissimi: quæ cum tot
 tantaq; essent vt à me reipsa compensari non
 possent, grati saltem animi specimen pro eis

exhibere visum fuit: eorum exemplo, qui
 cum aliud non habeant, laborum suorum
 fructus patronis suis offerre solent, à quibus
 quocumq; modo in studijs fuerunt adiuti. Tu
 igitur VVOLFANGE, pietatis amorem
 semper foue: verecundiam qua præceptores
 tuos obseruare soles, retine: fortunæ corpo-
 risq; bona, quæ amplissima habes, ad animi
 cultum, exemplo laudatissimi aui tui, quan-
 tum potes, confer. Is enim nec grandine, nec
 tempestatibus, nec vlla externa vi, vt illa pri-
 ora eripi potest. Autoris huius lectionem ti-
 bi quàm familiarissimam reddere stude. Id si
 feceris, crede mihi, nunquam te laboris eius-
 modi pœnitebit. Vale: Basileæ, ex ludo
 nostro Petrino, Cal. Martijs,

1564.

Summa huius epistolæ, Natura suade-
 les et diligentia, sine honestis mo-
 ribus nihil sunt. Hesiodus multos
 multos auctores. Ophimo, est leges

Quod in Plautina fabula histrio præfatur,
 iustam se rem venire oratum, & facilem,
 id ego multo rectius hoc in loco præfari
 possum: dum non, vt ille, ioculare adulteri-
 um in sienam adfero, sed grauissima vitæ præcepta: quosdā
 etiam de natura rerum, de siderum ortu & occasu locos.
 Deceui enim Hesiodi ἔργα καὶ ἡμέρας enarrare. Id
 ego poema postulo, vt summa cura diligentiaq; studeatis
 cognoscere. Qua in re, quàm nihil iniquum, aut indignū
 vobis, aut ab officio alienum flagitem, quamquam videre
 vos magna ex parte existimem, exponam tamen mei con-
 silij rationem. Ego semper operam dedi, vt eos auctores vo-
 bis proponerem, qui simul & rerum scientiam alerent, &
 ad parandam sermonis copiam plurimum conducerent.
 Nam hæ duæ partes cohærent: & sicut Horatius inquit,
 amicè coniurant, vt altera alterius ope stet, ac nitatur.
 Neque enim bene dicere quisquam, nisi pectus cognitione
 optimarum rerum instructum habeat, potest: & rerum
 scientia manca est, si lumen orationis adhibere non possi-
 mus. Et vt ad certa sidera nauta cursum omnem dirigunt:
 ita in his nostris studijs huc omnia referenda sunt, vt &
 scientiam rectè de moribus, deq; natura rerum iudicandis
 & explicandis res grauiiores, mediocrem quandam sacul-
 tatem nobis paremus. Vtilem verò ad vtrunq; Hesiodum
 (quamquam rustici auctorem carminis) Quintilianus esse
 iudicauit. Prior operis pars tota est ἠθικὴ, continens vitæ
 ac morum leges, profuturas vobis ad consuetudinem vitæ,
 & ad iudicandum de communibus humanitatis officijs:

nam de religione non dico. Quod si putamus iuriconsultorum commentarios, aut philosophorum disputationes descendas esse, vt in ciuilibus negocijs facilius prospicere possimus, quid equum, quid iniquum sit: & ex istorum literis colligenda esse simulacra iusticiae, aequitatis aut aliarum virtutum censemus: inueniet eadem ab hoc poeta petere, ex quo permulta mutuati sunt illi ipsi legum scriptores & philosophi. & eadem quaedam, ex fontibus illa si possis haurire, voluptas. Nam quanguam sapor est (vt ait Ouidius) oblata dulcis in vnda,

Gratius ex ipso fonte bibuntur aquae:
Et magis adducto pomum decerpere ramo,
Quam de calata sumere lance iuuat.

Nam & reliqui scriptores, qui morum praecepta & leges tradidere, propter infantiam, & sermonis inopiam, vim virtutis ac formam germanam non potuerunt nobis ob oculos ponere. At Hesiodus expressam quandam imaginem, viuis illustratam coloribus, nec adsciticio vitiatam fuco, planeque talem, qualem Apellis color in fabulis spectandam exhibet. Porro vt architecti tenent in anima inclusas certas formas aedificiorum, quas imitentur in aedificando: & vt insidet in mente pictoris species pulchritudinis eximia quaedam, quam induens, in eaque defixus, ad illius similitudinem artem & manum dirigit: ita & nos oportet formam quandam virtutis animo insculpere, quam contemplerur, & in consilium adhibeamus, quoties de moribus deorum hominum officijs iudicabimus. Id ita fiet, si optimorum authorum praecepta diligenter cognouerimus, & ex illis certam quandam omnium offici-

ciorum

ciorum rationem collegerimus. Et vt ferunt Zeusem, cum Helenam Crotomatis pingere decreuisset, ex omni numero virginum eius urbis quinque delegisse, ad quarum exemplum Helenam pingeret: ita ex lectissimis autoribus debemus certam rationem virtutis excerpere, quae consilia omnia nostra regat & gubernet. Mibi autem in primis ad eam rem utilis Hesiodus videtur, quia inter Gnomologos scriptores citra controuersiam principem locum tenet. Neque enim nuda praecepta tradit, sed alias in encomijs virtutis, alias in insectandis vitijs commoratur: & quod officiosissimum est ad absterrendos animos hominum à turpitudine, grauitur & religiose docet, diuinitus bonos premia pro benefactis ferre, improbos scelerum suorum penas luere. Animaduertit enim prudentissimus vir, natura nos duci, vt statuamus numine quodam haec mortalia gubernari, esseque Deum iniuriae ultorem, & honorum assertorem. Itaque multo grauius de moribus praecepit Hesiodus, quam philosophi vlli: qui ceu gigantes in fabulis caelum excindere conati, Deum ab administratione rerum submouent, & religione animos hominum liberant. Diogenes dicebat Harpallum, qui prado felix illis temporibus habebatur, contra deos testimonium dicere, quod in illa fortuna tam diu viueret. Quanto φιλοσοφώτερος Hesiodus docet, prope adesse deos hominibus, ac videre malefacta nostra? Vos quaeso ametis hoc poema, & familiare vobis faciatis. quod quidem diuinum esse, vel hoc argumento sit, quod ferunt Hesiodo pastori calamos à Musis donatos esse, quibus iam afflatus cecinit haec praecepta. Apparet ex Ci-

cerone, solitos olim hunc pueros ediscere, vt certas preculas nostri pueri docentur. Et Gracitanti fecere, vt in Helicone adseruarint in plumbo descriptum poema.

Haecenus de prima Hesiodici carminis parte. Posterior magna ex parte *ἑρμῆς* est, de natura terre ac frugum, de tempestatibus, de siderum motibus, quarum rerum perliberalis & iucunda cognitio est. Nam cum hominum causa, & ad vsus nostros hac rerum natura condita & fabricata sit, flagitium est velle totius pulcherrimam edificij rationem contemplari, praesertim cum ea cognitio plurimum momenti adserat ad valetudinem conseruandam, & ad plerasq; alias vitae partes regendas. Quis est tam ferreus, quem, si in theatro sedeat, cum ludi fiunt, non aliquando incesat spectandi cupido? & cum nullum spectaculum, nulli ludi, plus voluptatis aut vtilitatis adferre spectatori possint, quam haec naturae varietas: mihi rectius viua cadauera quam homines videntur appellandi, hi, qui neq; mentem, neq; oculos ad naturae considerationem conuertunt. Postremo, ad parandam scientiam bene dicendi, non parum confert Hesiodus, nam lectis verbis vritur, quae tempestiue usurpata, & orationi dignitatem adferunt, & scientiae pondus addunt. Quantum putas accedit orationi grauitatis hac auxesi penè tragica, cum reges *δωροφάγους* appellat? quam grata compositio est *χαροδ' ἰκαί*? Sunt hoc genus sexcentae figurae, quas non liber hic enumerare, ne quid amittant gratia, ex integra oratione, velut à corpore membra auulsa. Quid de tota orationis structura deq;

ra, deq; sententiarum figuris dicemus? quae tantopere probantur Fabio, vt huic decernat in mediocri genere dicendi palmam, & princeps Latinorum poetarum Virgilius & Ouidius lectissimos locos in sua opera transtulerint, iudicarintq; non leue ornamentum inde accedere suis poematis. Reddet haud dubie & nostram orationem locupletiore, & vberiore: nec male collocabit operam, si quis ad Gracum exemplar, ea quae nostri inde excerpserunt, contulerit: nam illa vtriusq; linguae proprietates certius deprehendetur, & figura verborum & sententiarum animaduersa clarius cernentur. Profuerit etiam, si locum aliquem floridiorum tuo Marte Latinis versibus exposueris: quae exercitatio, dici non potest quantum acuat iudicium, quantum item ad alendam sermonis copiam, & comparandam scientiam explicandi res obscuras faciat. Sed haec inter enarrandum obiter monebimus. Quarat aliquis, quid hac tota ratio discendi ad pietatem conducat? Est in promptu quid respondeam: ad immutandum mentem, imbuendamq; religione nihil conducit (nam id efficit celestis spiritus per sacrum sermonem) sed ad cognoscendum sermonem sacrarum literarum, Gracis literis opus est, deinde vt de sermone rectius indicemus, & vt dogmata religionis enarrare & explicare, quoties poscit hoc publicus vsus, possumus, varie subigendum est ingenium, & omnibus disciplinis excolendum. Nam vt neglectis filix innascitur agris: ita in ingenijs, nisi repurgentur elegantiore literatura, velut inutiles herbae natae, vim mentis omnem strangulant & enecant, ne aut peruidere res obscuras,

IN HESIODVM

aut publicare, & in apertam lucem proferre queant. Magna quadam virtus est eloquentia, & ut ille in Tragedia dixit, rerum domina, quod de obscuris rebus ordine ac dilucide dicamus. Ea nemini sine magno usu earum artium, qua humanitatis appellatione continentur, vanaque exercitatione contingit. Hec mea ratio est, cur has artes profuturas etiam studiis religionis existimem. qua de re non dicam hic longius, ne videar die negare, quod dicunt, adferre, cum alias hanc causam egerim. Vos autem quantum possum hortor, ut quemadmodum inquit dixi, constituatis ipsi vobiscum, quem fructum ex studiis petere vos conueniat: & ut eam rationem studiorum ingrediamini, vnde plurimum utilitatis ad vos priuatim & ad Rempub. redit.

Est aliquid quod tendis (inquit Persius) & in quod dirigis arcum,

An passim curuos sequeris testa, lutoque,
Securus quod pes ferat, atque ex tempore viuus?

Ita mihi multi, postquam bonam vite partem in studiis consumpserunt, nondum expendisse videntur quid agant, aut qua in re collocent laborem, quam messem a studiis expectent. Ea verò non simplex insania est: sitque, ut dum diu didicere, nihilo certius de religione, deque alijs rebus iudicent, quam vulgus. Et si quando respub. vocem vel consilium eorum flagitat, tum verò magis inuerti sunt quam pisces. Verum ut viator primum constituet quod habeat iter: ita nobis in studiis ante omnia erat de fructu studiorum deliberandum: postea incunda ratio

60m-

P R A E F A T I O.

compendiaria peragenda fabula. Ita cognoscendi legendique scriptores omnes, ut de religione deque natura teneamus certum quiddam quod promamus, quoties usus vita poscit: & paranda est copia sermonis, qua possis cum aliqua res controuertitur, explicare animi sensa.

Hunc putate scopum studiorum vestrorum propositum esse, ad quem omnes cogitationes animorum vestrorum dirigatis.

Dixi.

Πλάσιον, ὅς πευθεῖ μὲν δρόμμεναι, ἥ δὲ Φυτεύειν,
Οἶκόν τ' εὖ θείει. Ζηλοὶ δὲ τε γείτονα γείτων,
Εἰς ἀφένον πευδοντ', ἀγαθὴ δ' ἔρις ἥδε βροτοῖσι.
Καὶ κεραμεὺς κεραμεὶ κοτέει, καὶ τέκτονι τέκτων,
Καὶ πῶχος πῶχῳ φθονεῖ, καὶ αἰοῖδες αἰοῖδω.

Ὡς πέρση, σὺ δ' ταῦτα τεῶν ἐνικατ' θεο θυμῷ.
Μὴ δέ σ' ἔρις κακοχαρτος ἀπ' ἐργῶν θυμὸν ἐρυκαί,

Νεῖκα δ' ὀππιδεύοντ' ἀγορῆς ἐπακχέον ἔοντα.

Ὡρὴ γάρ τ' ὀλίγη πώλεται νεκρῶν τ' ἀγορέων τε.

Ὡτινι μὴ βίβ' ἔνδον ἐπ' ηττανός κατάκηται

Ὡραὶ, τὸν γαῖα φέρει δημήτερος ἀκτῶν.

Τὰ κεκορέσθ' αὖτε, νεῖκα καὶ δὴριν ὀφείλοισ

Κτήμασ' ἐπ' ἀλλοτρίοις. σοὶ δ' ἐκέτι δεύτερον ἔσαι

Ὡδ' ἔρδην. ἀλλ' αὖθι διακρινώμεθα νεῖκα

ἰθείησι δίκαις, αἵ τ' ἐκ δῖος εἰσιν ἀρισται.

Ἡδὴ μὲν γὰρ κληρὸν ἐδασάμεθ', ἀλλὰ τε πολλὰ

Ἀρπάζων ἐφόρεις, μέγα κυδαίνων βασιλῆας

Δωροφάγους, οἱ πῶ δὲ δίκλιν ἐθέλεις δικασαί.

Νηπιόι, ἔδ' ἴσασιν ὅσῳ πλεόν ἡμισυ πάντες,

Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ἐνέει.

Κρυψάντες γὰρ ἐχέουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.

Ῥηϊδίως γὰρ κεν καὶ ἐπ' ἡματι ἐργασαί.

Ὡς τε σέ κ' εἰς ἐπ' αὐτὸν ἐχέει καὶ ἀεργὸν ἔοντα.

Αἰψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνὸς καταβῆο,

Εργα βοῶν δ' ὅσοι λαιτο, καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν.

Ἀλλὰ ζεὺς ἐκρυψε, χολώσ' αὖτε φρεσὶν ἔσιν,

ὅπῃ

Diuitem, qui properat arare atq; plantare, (cuius

Domumq; bene instituire: amulatur sane vicinū vi-

Ad opes contendentem: bona certē contentio hac mor-

Et figulus figulo succenset, & fabro faber: talibus

Et mendicus mendico inuidet, cantorq; cantori.

O Persa. Tu verò hac tuo reponē in animo, (ducas

Neg, malis gaudens, contentio animū tuū ab opere ab-

Lites spectantem, forig, auscultatorem existentem.

Tempus namq; paruum est litiumq; forig,

Cui non sit victus domi annuus repositus,

Tempestivus, quem terra fert, Cereris munus.

Quo satiat, lites ac rixam moueas

De facultatib. alienis. Tibi verò non amplius erit ite-

Sic faciendum. Sed rursus discernamus litem (rum

Rectis iudicijs, quae ex Ioue sunt optima.

Nam nuper quidem patrimonium diuisimus, sed sa-

Rapiens ferebas, valde demulcens reges (nē multa

Donuoros, qui hanc litem volunt iudicasse.

Stulti, neg, sciunt, quanto plus dimidium sit toto.

Neg, quam magnum in malua & asphodelo bonum.

Occultatum enim habent dij victum hominibus:

Facile enim alioqui vel uno die tantum operatus esses. Ante lap-

Ut in annum quoq; satis haberes, ociosus etiam:

Statimq; temonem quidem super fumum poneret,

Opera verò bouum cessarent, mulorūq; laboriosorum.

Sed Iupiter abscondit, iratus mente sua,

B. 2. 7. Quia

WBP

Opole

ὅτι μιν ἐξαπάτησε προμηθεὺς ἀγκυλομήτης.
 Τένεκ' ἄρ' ἀνθρώποισιν ἐμνητάτο κηδεά λυγρὰ.
 Κρύψε' ἢ πῦρ, τὸ μὲν αὖθις εἰς παῖς ἰαπέτοιο
 Εκλεψ' ἀνθρώποισι, διὸς παρὰ μητίεοντο.
 Εὐκοίλῳ νάρθηκι, λαθὼν δὲ ἀτερπικέρανον.
 Τόν τε χολώσασα μένος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·
 Ἰαπετιονίδη, πάντων πᾶσι μῆδεά εἰδώς, (σας·
 Χαίρες πῦρ κλέψας· καὶ ἐμὰς φρενας ἠπαροπτεύ-
 σοι τ' αὖτ' ἄλλ' ἄνδρασιν ἐσσομένοισι.
 Τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω κακὸν, ὡκὲν ἀπάντες
 Τέρπον) κατὰ θυμὸν, εὖ κακὸν ἀμφαγαπῶντες.
 ὣς ἔφατ'· ἐκ δ' ἐγέλασε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 Ἡφαιστον δ' ἐκίλδσε περικλυτὸν, ὅτι τάχιστα
 Γαῖαν ὕδ' ἦ φύρην, ἐν δ' ἀνθρώπων θέμεν αἰδέων,
 Καὶ Διὸς ἀθανάτης ἢ θεῶν εἰς ὧπα εἰσκέειν
 Παρθενικαῖς, καλὸν εἶδος, ἐπ' ἥρατον αὐτὰρ ἀθλιώτεον
 Ἔργα διδασκῆσαι, πολυδαίδαλον ἰσὺ ὕφαινον.
 Καὶ χάριν ἀμφιχεῖται κεφαλῇ χρυσίῳ ἀφροδίτῳ
 Καὶ πόθον δ' ἐγαλέον, καὶ γοητόν τε μελεδῶνα.
 Εὐ ἢ θέμεν κυνέον τε νόον καὶ ἔπι κλοπὸν ἦτορ.
 Ἑρμείῳ ἦν ἄγε, διάκτορον δ' ἐγχερόντων.
 ὣς ἔφαθ'· οἳ δ' ἔπιθοντο δὲ κρονίῳ ἀνακτι.
 Αὐτίκα δ' ἐκ γαίης πλάσσε κλυτὸς ἀμφίγυψ
 Παρθένῳ αἰδοίη κελόν, κρονίδεω δὲ βελάς.
 Ζῶσε ἢ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.
 Ἀμφὶ δέ οἱ χάρειτες τε θεαί, καὶ πότνια Περσέων,

Ορμης

Quia ipsum decepit Prometheus versutus, Lat. 9 Ad
 Quocirca hominibus paravit tristitia mala. (ti puer
 Abscondit vero ignē, quem rursus quidē bonus lapsus
 Surripuit ad hominum usum, Ione à consulo,
 In caua ferula, clam Ione fulminibus gaudente.
 Huncq; indignatus affatus est nubicoga Iupiter:
 Iapetionide, omnium maximè versute,
 Gaudes ignem furatus? quodq; animū meum decepe-
 Et tibi ipsi magnum malum, & posteris? milie (ris,
 Ipsis namq; pro igni dabo malum, quo omnes
 Se oblectent animo, suum malum amplectentes.
 Sic ait, risitq; pater hominumq; deumq;. Pandora
 Vulcanum vero insignem insu, quā celerrimè Ias ex-
 Terram aque miscere, hominūq; imponere vocem,
 Et robur, immortalium vero dearum faciem referre
 Virginū, pulchrā formā, peramabilem, at Minervā,
 Opera docere, ingeniosā telam texere. Minerva
 Et gratiam circumfundere capiti, auream Venerem,
 Et desiderium molestū, & membra fatigantes curas.
 Imponere vero caninamq; mentem, & furaces mores.
Mercurium insu, nuncium Argicidam.
 Sic ait, illi autem obtemperarunt Ioui Saturnio regi.
 Moxq; ex terra sinxit inclutus vring, claudus
 Virgini verecunda similem, Iouis consilij.
 Cinxit vero & ornauit dea glaucocula Minerva.
 Circum vero Charitesq; dea, & veneranda Suada,

unde de παντῶν ἡμα B 2 Moxilia
 muliere parvulam, 101. 204.

Talir igit est natura omnium mulierum

Ορμυς χρυσαίς ἔθεσαν χροί. ἀμφὶ δὲ τῶ γέ
 Ωραι καλλίκομοι σέφον ἀνθεσιν εἰαρινόισι.
 Πάνηα δέ οἱ χροὶ κόσμον ἐφῆρμοντε παλὰς ἀθλῶν.
 Ἐν δ' ἄρα οἱ στήθεσσι διάκτορε^Θ δ' ἔργεφόντης
 ψεύδεα θ' αἰμυλίαις τε λόγους, καὶ δ' ἰπικλοπον ἦθας
 Τεύξε, διὸς βελῆσι βαρυκλύπας. ἐν δ' ἄρα φωνῶ
 Θῆκε θεῶν κήρυξ. ὀνόμηνε δὲ τῶδε γυναικα.
 Πανδώραν, ὅτι πάντες ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
 Δῶρον ἐδώκεσσαν, τῇ μὲν ἀνδράσιν ἀλφαισχίν.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον αἰπιῷ ἀμνηχανον ἔρετες ἔλασεν,
 Εἰς Ὀπμηθεῖα πέμπε πατὴρ κλυτὸν δ' ἔργεφόντην,
 Δῶρον ἀγούσα θεῶν ταχὺ ἀνέκλιντο δ' Ὀπμηθεὺς
 Εφράσατο ὡς οἱ ἐρεπε προμηθεὺς, μή ποτε δῶρον
 Δέξασθαι παρ' ἱγνὸς ὀλυμπίης, ἀλλ' ἐξοπμῆφιν
 Εξοπίσω, μή τίς τι κακὸν ὀπμοῖσι γάρηται.
 Αὐτὰρ ὁ δέξάμενος^Θ ὅτε δὴ κακὸν εἰχ' ἐνόησε.
 Πρὶν μὲν γὰρ ζῶσκα^Θ ὀπμοῖσι χθονὶ. Φύλ' ἀνθρώπων,
 Νόσθιν ἀτὲρ κακῶν, καὶ ἀτὲρ χαλεποῖο πόνοιο,
 Νέσθων τ' ἔργα λῶν, αἱ τ' ἀνδράσι γέρας ἐδῶκαν,
 Λίψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγυράσκει.
 Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρεσσι πῖθ' ἐμὲγα πῶμ' ἀφελῆσα,
 Εσκέδατο, ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κῆδεα λυγρὰ.
 Μήτηρ δ' αὐτόθι ἐλπίς ἐν ἀρρηκτοῖσι δόμοισι
 Ἐνδον ἐμμενε, πῖθ' ὑπὸ χεῖλεσι: ἐδὲ θύραζε
 ἔξέπλη. πρόσθεν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πῖθοιο,
 Λιγυόχας βελῆσι διὸς νεφεληγερέταο.

pag 109
 Prometheus, apit, Epimetheus, Atlas
 pta qz hanc pandoram accipit malū ioum, Atlas
 celum tenens, et manens fulmine percussus
 sunt 4 filij Iapeti. s. b. Iapeti filij nati.

Monilia aurea posuerunt corpori. ipsam porro
 Hora pulchricoma coronarunt floribus vernis.
 Omnem verò illius corpori ornatum adaptavit Pal-
 At pectori sanè nuncius Argicida (las Minerva.
 Mendacia, blandosq; sermones, & dolosos mores
 Indidit, Iouis consilijs graui strepi. sed vocem utiq;
 Imposuit deorū praco. appellauit aut mulierē hancce
 Pandoram: quia omnes celestium domorum incola
 Donum contulerunt, detrimentum hominib; curiosis.
 At postquā dolum perniciosum & inenitabile absola
 Ad Epimethea misit. pater inclytū Argicidam, (uit,
 Munus ferentē deorū celere nunciū. neq; Epimetheus
 Cogitauit, ut illi praecepisset Prometheus, ne quando
 Susciperet à Ioue Olympio, sed remitteret (munus
 Retro, necubi mali quippiam mortalibus fieret.
 Verum ille suscipiens cum iam malū haberet, sensit,
 Prius namq; in terra viuebant familia hominum,
 Omnino absq; malis, & sine difficili labore,
 Morbisq; molestis, qui hominibus senectam afferunt, moriq;
 Mox enim in afflictione mortales consenscunt.
 Sed mulier manib; vasis magnū operculū dimouens, pando,
 Disperfit, hominibus aut machinata est curas graues
 Sola verò illic spes infracta in pyxide spes sola solatur
 Intus mansit, doli sub labris, neq; foras
 Euolauit. prius enim iniecit operculum doli,
 Egiochi consilio Iouis nubicoga.

Ἀλλὰ ἢ μυρία λυγρὰ καὶ ἀνθρώπους ἀλάληται.
 Πλήρῃ μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείῃ ἢ θάλασσα.
 Νῆσσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρη, ἥ δ' Ὀπινυκτί,
 αὐτομάτῃ φοιτῶσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι,
 Σιγῇ ἐπὶ φωνῇ ἐξείλετο μητιέτα Ζεὺς. ἔλ-
 οὔτως ἔτι πᾶς ἐστὶ διὸς νόον ἐξαλέαδ' ἔχων.
 Εἰ δ' ἐθέλεις, ἑτέρον τοι ἐγὼ λόγον ἐκκορυφώσω.
 Εὖ καὶ Ὀππασμένως, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν.
 Ὡς ὁμόθεν γεγάασιν θεοὶ, θνητοὶ τ' αἰθρωποί.
 Χρῦστον μὲν πρῶτιστ' ἦρος μερόπων ἀνθρώπων
 Ἀθάνατοι πόισαν, Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
 οἱ μὲν Ὀπὶ κρόνῃ ἦσαν, ὅτ' ἄρ' ἀνὼ ἐμβασίλιδεν.
 Ὡς τε θεοὶ δ' ἐζῶον, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,
 νόσφιν ἄγεστε πόνων καὶ αἰζύρος, ἐδέ τι δὲ λὼν
 ἦρας ἐπ' αὖ, αἰεὶ ἢ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοιοί.
 Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι, κακῶν ἐκτοδὲν ἀπάντων.
 Θνησκον δ' ὡς ὑπνῷ δεδμημένοι. ἐοδ' ἅ ἢ πάντας
 τοῖσιν ἔλεν. καρπὸν δ' ἐφέρει ζείδωρος ἄρβρα.
 αὐτομάτῃ, πολλὸν τε καὶ ἄφθονον. οἱ δ' ἐβελήμοι,
 ἡσυχοὶ ἔργα νέμοντο σιῷ ἐοδ' ἰοῖσιν πολέεσσιν.
 αὐτὰρ ἐπεὶ κεν τὸ γῆρος κατὰ γαῖα κάλυψεν,
 τοῖ μὲν δαίμονες εἰσι διὸς μεγάλης διὰ βελάας,
 ἐοδ' ἰοῖ, Ὀππυχθῆνοι φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων,
 οἱ γὰρ φύλασσοσι τε δίκας καὶ χεῖλια ἔργα,
 ἥρα ἐοδ' ἀμεινοί, πάντῃ φοιτῶντες ἐπ' αἶαν, ἔρ' ἰοῖ
 πλατοδόται, καὶ τῷ γέρας βασιλῆϊον ἔχοντες.

Δεύτερον

φεῖται οὐκ ἔστιν.

Alia vero innumera mala inter homines errant.
 Nam plena quidem terra est malis, plenumq; mare,
 Morbi autem hominibus tam interdum quam noctis
 Ultrò oberrant, mala mortalibus ferentes,
 Tacitè. nam vocem exemit consultor Iupiter.
 Sic nusquam licet Iovis mentem evitare.
 Caterum si voles, alium tibi sermonem exponam.
 Bellè ac scienter: tu vero praeordiis imponito tuis,
 Ut simul nati sunt dii, mortalesq; homines,
 Aureum quidem primum genus diversiloquentium ho-
 di fecerunt, caelestium domorum incola. (minum
 Ii quidem sub Saturno erant, cum in caelo regnaret.
 Sed ut dii vinebant, securo animo praecliti,
 Planè absq; laboribus & arumina: neq; molesta
 Senectus aderat, semper vero pedibus ac manib. similes
 Delectabantur in conuivijs, extra mala omnia.
 Moriebantur autem ceu somno domiti, bona vero omnia
 Illis erant, fructum autem ferebat fertile aruum.
 Sponte sua, multumq; & copiosum: ipsiq; ultrò
 Quietis partis fruebantur, cum bonis multis.
 Verum postquam hoc genus terra abscondit.
 Ii quidem diini facti sunt Iovis magni consilio,
 Boni, in terris versantes, custodes mortalium hominum,
 Qui sanè observant & iusta & prava opera,
 Aerem induti, passim euntes per terram,
 Opum datores, atq; hoc munus regale consecuti sunt.

B 4

Secundum

Δεύτερον αὖτε γένος πολὺ χερότερον μέλοπιον
 Ἀργύρεον ποίησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
 Χρυσῶν ἔτε Φυλὸν ἐναλίγκιον, ἔτε νόημα.
 Ἀλλ' ἑκατὸν μὲν πάρος ἔτα παρὰ μητέρι κεδνῇ
 Ἐτρέφετ' ἀθάλλων μέγα νήπιον, ὃ ἐνὶ οἴκῳ.
 Ἀλλ' ὅταν ἡβήσσει, καὶ ἡβῆς μέτρον ἴκοιτο,
 Παιρὶδιον ζώσκον ἔπ' ἡρόνον ἄλγος ἔχοντες
 Ἀφραδίαις. ὕβριν γὰρ ἀτάσθαλον ἐκ ἐδιδάκτο
 Ἀλλήλων ἀπέχθην, ἔδ' ἀθανάτους θεραπεύειν
 ἠθέλον, ἔδ' ἐράην μακάρων ἱεροῖς ἔπ' βωμοῖς,
 Ἡ θέμις ἀνθρώποισι κατ' ἡθεα. τὰς μὲν ἔπειτα
 Ζεὺς κρονίδης ἐκρυψε χολῶμενον, ἔνεκα τιμᾶς
 οὐκ ἐδίδου μακάρεσσι θεοῖς, οἱ ὀλύμπον ἔχουσιν.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὸ γένος κατὰ γαῖαν κάλυψε,
 τοῖ μὲν ὑποχθόνιοι μάκαρες θνητοὶ καλέονται
 Δεύτεροι· ἀλλ' ἐμπης τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπηδεῖ.
 Ζεὺς ἧ παῖρ τρίτον ἄλλο γένος μερόπων ἀνθρώπων
 χαλκίδον ποίησ', ἐκ δρυγυρῶ ἔδεν ὅμοιον,
 ἐκ μελίσσιν, δένον τε καὶ ὁμειμον, οἷσιν ἄρη
 ἔργ' ἐμελε σπονδόντα, καὶ ὕβρις· ἔδ' ἐτι σίτον
 ἠοδίον, ἀλλ' ἀδάμαντος ἔχον κρατερόφρονα θυμόν,
 Ἀπλοῖοι, μεγάλη ἧ βίη, καὶ χεῖρες ἀαπτοί,
 ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἔπ' ἑταροῖς μελέεσσιν.
 τοῖς δ' ἦν χαλκεαὶ μὲν ἰεύχεα, χαλκεοὶ δέ τε οἴκοι.
 χαλκῷ δ' ἐργάζοντο, μέλας δ' ἐκ ἔσκε σίδηρος.
 καὶ τοὶ μὲν χεῖρεσσιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμέντες,
 ἦσαν

Secundum inde genus, multo deterius postea
 Argentum fecerunt coelestium domorum incola,
 Aureo neq. natura simile, neq. intellectu.
 Sed centum quidem annis puer apud matrē sedulam
 Nutriebatur crescens, valde rudis, domi suae,
 Cum verò adoleuisset, et pubertatis terminū attigisset,
 Pauxillum vivebant ad tempus, dolores habentes
 Obstulticias, iniuriā enim parvā non poterant
 A se mutuo abstinere, neq. deos colere
 Volebant, neq. sacrificare beatorum sacris in aris,
 Quatenus fas hominibus ex more. Hos quidem deinde
 Iupiter Saturnius abscondit iratus: quia honores
 Non dabant beatis alijs, qui olympum habitant.
 At postquam hoc genus terra occultavit,
 Hi quidem subterranei beati mortales vocantur
 Secundi: sed tamen honor etiam hos consequitur.
 Iupiter verò pater tertium aliud genus hominum
 Aeneum fecit, omnino argenteo dissimile,
 E' fraxinis, vehemens & robustum, quibus Martis
 Opera cura erat luculosa, ac iniuria: neq. ullū cibum
 Edebant, sed adamante habebant duriorē animum:
 Deformes: magna verò vis, & manus inuictae
 Ex humeris prouenerant super validis membris.
 His erant aenea quidem arma, aeneaq. domus:
 Aere verò operabantur: nigrū autē nondum erat fer-
 Et hi quidem manibus proprijs domiti,

Βῆσαν ἐς εὐρώεγγα δόμον Κουερῶν αἶδαο,
 Ἀνώυμοι. Θάνατος ἦ, καὶ ἑκπάλυξ περ' ὄντας,
 Εἴλε μέλας. λαμπρόν δ' ἔλιπον Φάος ἡλίοιο.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὸτο γῆρος καλὰ γαῖα κάλυψε,
 αὐτὸς ἐπ' ἄλλο τέταρτον ὅππ' ἔχονι πελυβοειρή
 Ζεὺς κρονίδης ποίησε, δικαιοτέρον καὶ ἄρειον,
 Ἀνδρῶν ἡρώων θείον γῆρος, οἱ καλέονται
 Ἡμίθεοι, προτέρη γένε' καὶ ἀπείρονα γαῖαν.
 Καὶ τὸς μὲν πόλεμος τε κακὸς, καὶ Φίλοπτις αἰνῆ,
 τὸς μὲν ἐφ' ἐπ' ἀπύλῳ θῆβη καδμηΐδι γαίῃ
 ὦλεσε μαρναμένους μῆλων ἑνεκ' οἰδιπόδαο.
 τὸς ἦ καὶ ἐν νήεσσι ὑπὲρ μέγα λαΐτμα θαλάσσης
 Εἰς τροίλῳ ἀγαγών, ἐλένης ἑνεκ' ἠυκόμοιο, ἔν,
 ἐν ἧ' ἦτοί μιν τὸς θανάτῳ τέλος ἀμφοτεκάλυψε.
 τοῖς ἦ δὴ χ' ἀνθρώπων βίοτον καὶ ἦθε' ὅπασας
 Ζεὺς κρονίδης καθένασσε παλὴρ ἐς πέριχα γαίης.
 Καὶ τοι μὲν ναίεσσι ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες
 ἐν μακάρων νήσοισι, παρ' ὠκεανὸν βαθυδίνῳ,
 Ὀλβιοὶ ἄνδρες, τοῖσι μελιηδέα καρπὸν ἔχουσιν.
 Τρεῖς τ' ἐτὸς θάλλοντα φέρει ζείδωρος ἄρσρα.
 Μηνέ' ἐπ' ἔτ' ὦφελον ἐγὼ πένθησι μετάναι
 Ἀνδράσιν: ἀλλ' ἢ πρόωθ' ἑταῖρον, ἢ ἑπτά γῆρας.
 Νῦν γὰρ δὴ γῆρος ἐστὶ σιδῆρεον. ἐδὲ ποτ' ἤμαρ
 Παύσονται καμᾶτ' καὶ οἰζὺς, ἐδὲ τι νύκτωρ,
 φθιέμενοι χαλεπὰς ἦ θεοὶ δώσασσι μερίμνας.
 Ἀλλ' ἐμπης καὶ τοῖσι μεμίζετ' ἐοδὼ κακοῖσιν.
 Ζεὺς

Descenderunt amplam in domum frigidi inferni,
 Ignobiles: mors vero tametsi stupendos existentes
 Cepit atra, splendidum vero liquerunt lumen solis.
 Sed postquam & hoc genus terra operuit,
 Rursum etiā aliud quartū super terrā multorum a-
 Iupiter Saturnius fecit, iustius & melius (lumnā
 Virorum heroum diuinum genus, qui vocantur
 Semidei, priori generationi per immensam terram.
 Hos quoq; bellumq; malum & pugna grauis,
 Alios quidem ad septiportos Thebas, Cadmeam ter-
 Perdidit pugnantes, propter ones Oedipi: (ram,
 Alios vero & in nauibus super magnum fluctū maris
 Ad Troiam ducens, Helena gratia pulchricoma,
 Ubi quidem ipsos mortis quoq; finis adobruit.
 Iis autē seorsim ab hominib; victum & sedem tribuens,
 Iupiter Saturnius pater constituit ad terre fines.
 Et hi quidem habitant securum animum habentes
 In beatorum insulis, iuxta Oceanum profundum,
 Felices heroes: his dulcem fructum,
 Ter quotannis florentem profert fecunda tellus.
 O si neq; iam quinto ego interesset (stea natus.
 Hominum generi: sed aut mortuus essem prius, aut po-
 Nunc enim genus est ferreum nunquam nec dis
 Quiescent a labore & miseria, neq; nocte οἰσιν
 Corrupti. graues vero dii dabunt curas.
 Sed tamen & hisce admiscebuntur bona malis.
 Iupiter

Ζεὺς δ' ὀλέσθ' καὶ τὸτο γένος μερόπων ἀνθρώπων,
 Εὐτ' ἂν γενόμενοι πολικροτάφοι τελείθωσιν,
 Οὐδ' πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίος, ἔδ' εἰ τι παῖδες,
 Οὐδέ ξείν' ὧ ξενόδοκῳ, καὶ ἐταίρῳ ἐταίρω.
 Οὐδέ κασίγνητος φίλος ἔσεται ὥς τ' ἀρσσωπερ.
 Αἴψα δ' ἢ γηράσκοντας ἀτιμήσσι τοκῆας,
 Μέμψον δ' ἄρα τὲς χαλεποῖς βάζοντες ἔπεισι
 Σχέτλιοι. ἔν δ' ἰθεὺς ὅπιν εἰδότες, ἔδ' εἰ μὲν οἱ γε
 Γηράντεσι τοκεῦσιν ἀπὸ θρεπτήρια δοῖεν,
 Χροδίκαι. ἕτεροι δ' ἕτεροι πῶλιν ἐξαλαπάξῃ. Αἰα
 Οὐδέ τις εὖροκς χάρις ἔσεται, ἔτε δίκαις,
 Οὐτ' ἀγαθὸν μᾶλλον ἢ κακῶν ῥεκίῃρα, καὶ ὕβριν
 Ἀνέρα τιμήσσει. Δίκη δ' ἐν χερσὶ, καὶ αἰδώς
 Οὐκ ἔσαι. Βλάψῃ δ' ὁ κακὸς τὸν δρεῖονα φῶτα,
 Μύθοισι σκολιοῖς ἐνέπων, ὅππ' δ' ὅρκον ὁμῆται.
 Ζῆλ' δ' ἀνθρώποισιν οἰζυροῖσιν ἅπασιν
 Δυσκέλαδ' ὧ, κακόχαρτος, ὁμαρήσθ' συγερῶπης.
 Καὶ τότε δὴ πρὸς Ὀλύμπῳ δῶτ' ἔχθρὸς εὐρυοδείης,
 Λόκοῖσιν φάρεσσι καλυψαμένῳ χροῶ καλόν, ἄλιν
 Ἀθανάτων μετὰ Φύλιν ἴεν, περὶ πόλιν ἀνθρώπων,
 Αἰδώς καὶ νέμεσις. τὰ δ' ἢ λείφεται ἄλγεα λυγρὰ
 Θνητοῖς ἀνθρώποισι, κακὸν δ' ἐκ ἔσεται ἀλκή.
 Νῦν δ' αἶνον βασιλεῦς ἐρέω, φρονέσσι καὶ αὐτοῖς.
 Ὡδ' ἱρῆς προσέειπεν ἀηδόνα ποικιλόδην,
 Ὡψι μάλ' ἐν νεφέεσσιν φέρον ὀνύχεσσιν μεμαρπώς.
 Ἡδ' ἐλὼν γναμπίοισι πεπαρμένη ἀμφ' ὀνύχεσσιν
 Μῦθετο.

Jupiter autem perdet etiam hoc genus varie loquentium ho-
 Postquam facti circa tempora cani fuerint. (minu,
 Neg, pater liberis similis, neg, liberi,
 Neg, hospes hospiti, neg, amicus amico,
 Neg, frater amicus erit, ut antehac.
 Statim verò senescentes dehonorabunt parentes,
 Incusabunt autem illos molestis alloquentes verbis
 Impi, neg, deorum oculum veriti, neg, hi sanè
 Senibus parentibus educationis premia reddent,
 Violenti. alter verò alterius civitatem diripiet.
 Neg, vlla p*ro* gratia erit, neg, iusti,
 Neg, boni. magis verò maleficum & iniurium,
 Virum colent. Iusticia verò in manibus, & pudor
 Non erit. Lædet autem malus meliorem virum,
 Verbis obliquis alloquens, periurium verò iurabit,
 Lior autem homines miseros omnes,
 Rancus, malis gaudens, comitabitur inuisus.
 Tumq, demum ad cælum à terra spaciofa,
 Candidis vestibus tecta corpus pulchrum,
 Deorum ad familiam abierunt, relictis hominibus,
 Pudor & Nemesis. relinquentur aut dolores granes,
 Mortalib. hominibus. mali verò non erit remedium.
 Sed nunc fabulā regibus dicam, tametsi ipsi sapi-
 Sic accipiter affatus est Iusciniam canoram, (ant.
 Alie in nubibus ferens, unguibus correptam:
 Illa verò misere curvis confixa unguibus,
 Luge-

Μύρετο· τὴν δ' ὅγ' Ἰπικρατέως πρὸς μῦθον ἔειπε·
 Δαιμονίη, τί λέλακας; ἔχεινύ σε πολλὸν ζῆσιον.
 Τῇ δ' εἰς ἣ σ' ἂν ἐγώ περ ἄγω, καὶ αἰδὸν ἔχσαν.
 Δείπνον δ' αἶκ' ἐβέλω ποιήσομαι, ἢ μεθύσω.
 Αφραὺν δ' ὅς κ' ἐβέλοι πρὸς κρείστονας αἰὲ Φερίζην,
 Νίκης τετέρεται, πρὸς τ' ἀγχεσιν ἄλγεα πάσῃ.
 Ως ἔφατ' ὠκυπέτης Ἴρηξ, ταυσιπύρρον Ἴρις.
 Ω πάρση, σὺ δ' ἄκκε δίκης, μή δ' ὕβριν ἔφελθε.
 Τέρις γάρ τε κακὴ δὴ λῶ βροτῶν, ἐδὲ μὲν ἐοδ' ἴς
 Ρηϊδίως φερέμεν διώλαιαι. βαρύνει δ' ἐβ' ὑπ' αὐτῆς.
 Εγκύρσας ἀτησιν. ὁδὸς δ' ἐτέρηφι παρελθεῖν
 Κρείστων ἐς τὰ δίκαια, δίκη δ' ὡς ὕβρις ἴσχει,
 Ες τέλος ἐξελεύσεται. παθὼν δέ τε νήπιόν γε γνῶ.
 Αὐτίκα γὰρ τρέχει ὄρεος ἅμα σκολιῇσι δίκησιν.
 Τῆς ἣ δίκης ῥόθος, εἰλκεμένης ἢ κ' ἄνδρες ἄγωσι
 Δωροφάγοι, σκολιαῖς ἣ δίκαις κρίνωσι θέμιστας.
 Ἡδ' ἐπεται κλαίεσσα πόλιν τε καὶ ἡβία λαῶν,
 Ἥρα ἑσταμένη, κακὸν ἀνθρώποισι φέρεσθαι,
 Οἳ τέ μιν ἐξελάσσι, καὶ ἐκ ἰθείαν ἐνέμην,
 Οἳ ἣ δίκας ξείνοισι καὶ ἐν δῆμοισι διδῶσι
 Ἰθείας, καὶ μή τι παρεκβαίνουσι δικάϊς,
 Τοῖσι τέθηλε πόλις, λαοὶ δ' ἀνθεῖσιν ἐν αὐτῇ.
 Εἰρηνὴ δ' ἀνὰ γλῶττι κροτέοφος. ἐδέποιτ' αὐτοῖς
 Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεὺς.
 * Οὐδέ ποτ' ἰθυδικαῖσι μὲν ἀνδράσι λιμός ὀπηδεῖ,
 Οὐδ' ἀτὴ θάλας ἣ μέμνηλότα ἔργα νημονταί,
 Τοῖσι

Lugebat. eam aut imperioso ille sermone allocutus est:
 Infelix, quid strepis? habet certe te multo fortior:
 Hac vadis, quā te duco, etiam cantatrice existente.
 Cœnam verò, si quidem libet, faciam, vel dimittam:
 Imprudens verò, quicquid velit cū potēriorib. cōtendere,
 Victoriāq. priuatur, adq. pudorem dolores patitur.
 Sic ait velox accipiter, latis alis prædita anis.

O Persa, tu verò audi iusticiā, neq. iniuriā sive.
 Iniuria enim perniciofa est misero homini, neq. bonus
 Facile ferre potest, grauaturnq. ab ipsa, (quidem
 Illapsus damnis, Via verò altera perueniendi
 Melior adiusta: Iusticia autem super iniuriā valet,
 Ad finem progressa: passus verò stultus sapuit.
 Cito enim abit iniurandum unā cum prauis iudicijs.
 Iusticia vero impetus, tracta quocūq. homines duxe-
 Doniuri, prauis aut iudicijs indicarint leges. (runt
 Hac vero sequitur flens, urbemq. & mores populorū,
 Aerem induta, malum hominibus adferens,
 Quiq. ipsam expellunt, neq. rectam distribuerunt.
 At qui iura tam hospitibus quā popularibus dant
 Recta, neq. à iusto quicquam exorbitant:
 Iis viget urbs, populiq. florent in ipsa:
 Pax verò per terram alma, neq. unquam ipsis
 Molestum bellum destina latē cernens Iupiter.
 Nec unquam iustos inter homines fames versatur,
 Nec, noxa: in conuiuijs verò partis opibus frumitur.

His

Τοῖσι Φέρει μὲν γαῖα πολὺν βίον. ἔρσι ἢ δρύς
 Ἀκρὴ μὲν τε Φέρει βαλάντας, μέσση ἢ μελίστας.

Εἰσὸπόκοι δ' οἷς μαλλοῖς καταβρεχθήσιν.
 Τίκτ' οἱ ἢ γυναικες εἰκότα τέκνα γονεύσιν.

Θάλασσαν δ' ἀγαθοῖσι διαμπερές, ἐδ' Ὀπινῶν
 Νείσσονται, καρπὸν ἢ Φέρει ζείδωρος ἄρρα.

Οἷς δ' ὕβρις τε μέμηλε κακὴ, καὶ χέτλια ἔργα,
 Τοῖς δὲ δίκῳ κρονίδης τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεὺς.

Πολλὰ κ' ἔξυμπᾶσα πόλις κακῇ ἀνδρὸς ἐπαυρεῖ,
 Ὅς τις ἀλιτρεῖν, καὶ ἀτάσθαλα μηχανάσεται.

Τοῖσι δὲ ἔρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα κρονίων,
 Λιμὸν ὅμ' καὶ λοιμὸν, δόποθ' ἰνύθισι ἢ λαοί.

Οὐδὲ γυναικες τίκτ' οἱ, μινύθ' οἱ οἶκοι,
 Ζῆλος φραδμοσιῶσι Ὀλυμπίε, ἄλλοτε δ' αὖτε

Ἡ τῶν γέ στρατὸν εὐρυὸν ἀπώλεσεν, ἢ ὅγε τέχ' οἱ,
 Ἡ νέας ἐν πόντῳ κρονίδης δολύννυται αὐτῶν.

Ὡ βασιλεῖς, ὑμεῖς ἢ καλὰ φράζεσθε, καὶ αὐτοῖς
 Τῷ δὲ δίκῳ, ἐργὺς γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἐόντες

Ἀθάνατοι, λεύσσειν, ὅσοι σκολιῇσι δίκῃσι
 Ἀλλήλους τρεῖσσι, θεῶν ὅπιν' ἐκ ἀλέγοντες.

Τρεῖς γάρ μ' ἔοισιν Ὀπινῶν πᾶσι θεοῖσι
 Ἀθάνατοι, Ζῆλος, Φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

Οἱ ῥα Φυλάσσειν τε δίκας καὶ χέτλια ἔργα,
 Ἡέρα ἑσάμενοι, πάντῃ φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.

Ἡ δὲ τε παρθέν' ἐστὶ δίκη διὸς ἐκγεγαυῖα,
 Κυδνή τ' αἰδοίη τε θεοῖς, οἱ Ὀλυμπον ἔχουσιν.

*Hic fert quidem terra multum victum: in montib. vero
 Summa quidem fert glandes: media vero apes: (quercus
 Lanigera autem oncs velleribus onusta sunt.*

*Pariunt vero mulieres similes parentibus liberos.
 Florent autem bonis perpetuo, neq. naumbus*

*Navigabunt: fructum vero profert fecundus ager.
 Sed quibus iniuriarum, mala cura est, pravaq. opera,*

*Iis prae nam Saturnius destinat, late cernens Iupiter:
 Sapeq. uniuersa ciuitas malum ob virum punitur,*

Qui peccat, & iniqua machinatur.

*Illis autem coelitus magnum adduxit malum Saturni-
 Famem simul & pestem. intereunt vero populi, (us,*

*Neq. mulieres pariunt, decrescuntq. familia,
 Iouis Olympij consilio. interdum vero rursus*

*Aut horum exercitum ingentem perdidit, aut murum,
 Aut naues in ponto Saturnius punit ipsum.*

*O' reges: vos autem considerate etiam ipsi
 Iusticiam hanc, prope enim inter homines versantes*

*Dij vident, quotquot prauis iudicijs
 Se mutuo atterunt, deorum animaduersione non curan-*

*Funerum enim sunt in terra multorum alumna (ies.
 Dij Iouis, custodes mortalium hominum:*

*Qui sane & iudicia obseruant, & praua opera,
 Aerem induti, passim oberantes per terram.*

*Virgo autem est iusticia, Ioue prognata,
 Claraq. & veneranda dijs qui caelum habitant.*

Καί δ' ὅπότε ἄν τις μιν βλάβῃ σκολιῶς ὀνοιάζων,
 Αὐτίκα πᾶρ δὴ πατρὶ καθεζομένη κρονίῳνι,
 Γηρύετ' ἀνθρώπων ἀδικονόον, ὅφρ' ἀποτίσῃ
 Δῆμος ἀτασθαλίας βασιλῆων, οἱ λυγρὰ νοεῦντες,
 Ἀλλή παρκλίνεσι δίκας σκολιῶς ἐνεποντες.
 Ταῦτα φυλασσόμενοι βασιλῆες, ἰδυέτε μύθας,
 Δωροφάγοι σκολιῶν ἢ δικῶν ὅππ' ἄγχι λάθεοι,
 Οἱ αὐτῶ κακὰ τεύχε' ἀνῆρ, ἄλλω κακὰ τεύχαν.
 Ἡ δὲ κακῇ ἐσλὴ τῶ βελεύσαντι κακίῃ.
 Πάντα ἰδὼν δῖος ὀφθαλμὸς, καὶ πάντα νοήσας,
 Καί νυ τὰ δ' αἰὲ' ἐθέλησ' ὅππ' ἐρέκεται, ἐδὲ ἐλήθῃ
 Οἴλω δὴ καὶ πῶδε δίκην πόλις ἐντὶς ἔεργῃ.
 Νῦν ἢ ἐγὼ μὴτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιον
 Εἴλω, μὴτ' ἐμὸς υἱὸς ὅππ' ἐκακὸν, ἄνδρα δίκαιον
 ἔμμεναι, εἰ μείζω γε δίκην ἀδικώτερος ἔξει.
 Ἀλλὰ τά γ' ἔπω ἔολπα τελεῖν διὰ τερπικέραων.
 Ὡ πέρσῃ, σὺ ἢ ταῦτα μέγα φρεσὶ βαλλεοσῆσιν,
 Καί νυ δίκης ἐπάκβε, βίης δ' ἐπιλήθεο πάμπαν.
 Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε κρονίῳν,
 Ἰχθύσι μὲν, καὶ θηρσί, καὶ οἰωνοῖς πετεροῖς,
 Ἐσθ' ἐν ἀλλήλας ὅππ' ἐδίκη ἐστὶν ἐπ' αὐτοῖς.
 Ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην, ἢ πολλὸν χρεῖσθαι
 Γίνεται, εἰ γὰρ τις κ' ἐθέλῃ τὰ δίκαι' ἀγορεύειν,
 Γινώσκων, τῶ μὲντ' ὅλβον διδοῖ εὐρύοπα Ζεὺς.
 Ὅς δὲ κε μαρτυρίῃσιν ἐκὼν ὅππ' ὀρκον ὁμώσας,
 Ψεύσεται, ἐν ἢ δίκην βλάβας, νήκεσον ἀάσθῃ,
 Τὸ δὲ

Et ceriè cum quis ipsam laeserit, obliquè iniurians,
 Statim ad Ionem patrem considens Saturnium,
 Conqueritur, hominum iniquam mentem: ut luat
 Populus peccata regum, qui prava cogitantes
 Alio defleunt iudicia obliquè pronunciantes.
 Hac observantes ò reges corrigite sententias, (mini.
 Corrupti: obliquorū vero iudiciorū prorsus obliuiscas.
 Sibi ipsi mala fabricatur vir, alij mala fabricans.
 Malum verò consilium consulenti pessimum.
 Omnia videns Iouis oculus, omniaq; intelligens,
 Et hac ceriè (siquidem vult) inspicit, neq; ipsum latet,
 Quale nam hoc quoq; iudiciū civitas intus exerceat:
 Ego porro nec ipse nunc inter homines iustus
 Esse velim, neq; meus filius, quando malum est, iustum
 Esse: siquidē plus iuris iniustior habebit. (gaudentē.
 Sed his nondū finē arbitror impositurū Ionem fulmine
 O' Persa, Caterū tu hac animo tuo reponē, (re prorsus.
 Et iusticia quidē animū adijce, violentia vero obliuiscas
 Namq; hanc hominib; legem disposuit Saturnius,
 Piscibus quidem & feris & avibus volucribus,
 Se mutuo ut deuorent, quandoquidem iusticia carent:
 Hominibus autem dedit iusticiam, qua multo optima
 Est. Si quis enim velit iusta in publico dicere,
 Cognoscens, ei quidē opes largiunt latè videns Iupiter.
 Qui vero testimonijs volens periurium iurando
 Memietur, in ins delinquēs immedicabiliter laesus est.

Τῶ δ' ἐτ' ἀμαυροτέρῃ γῆρῃ μετόπισθε λέλθῃσαι.
 Ἀνδρὸς δ' εὐόρκου γῆρῃ μετόπισθεν ἀμείναι.

Σοὶ δ' ἐγὼ ἐοῦλα νοέων ἐρέω μέγα νήπιε πέρση.
 Τὼ μὲν τοι κακότηλα καὶ ἱλαδὸν ἐστὶν ἐλέσθαι
 Ρῆιδίῳ. ὀλίγη μὲν ὁδὸς, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει. ^{ἡρώδης}
 Τῆς δ' ὄρετ' ἰδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
 Ἀθάνατοι: μακρὸς ἦ καὶ ὄρεθις οἶμος ἐπ' αὐτῶν,
 Καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον. ἐπὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηται.
 Ρῆιδίῳ δ' ἦπτα πέλῃ, χαλεπὴ περ ἔσται.
 Οὗτος μὲν πανάριστος, ὃς αὐτῶ πάντα νοήσει,
 Φρασσαμένος, ἵα κ' ἔπτα καὶ ἐς τέλος ἦσιν ἀμείναι.
 Εὐθλὸς δ' αὖ κακῆν, ὃς εὖ εἰπόντι πύθεται.
 Ὅς δ' ἐκ μήθ' αὐτῶ νοήσει, μήτ' ἄλλ' ἀκέων
 Ενθυμῶ βάλλεται, ὃ δ' αὖτ' ἀχρεῖος ἀνὴρ.
 Ἀλλὰ σὺ γ' ἡμετέρης μεμνημέν' αἰνέφει μῆς,
 Εργάζου πέρση δῖον γέν', ὅφρα σε λιμὸς
 Ἐχθάρῃ. Φιλέῃ δ' ἐὺσεφάνῃ δημήτρῃ
 Αἰδοίῃ, βίους ἦ τελέω πύμπλησι καλῶ.
 Λιμὸς γάρ τοι πάμπαν ἀεργῶ σύμφορος ἀνδρῶν.
 Τῶδε θεοὶ νεμεσῶσι καὶ ἄνδρες, ὅσκειν ἀεργὸς
 Ζῶν, κηφλέεσσι κοβέροις ἵκελ' ὀρμῶν.
 Οἳ τε μελισσῶν κάματον τεύχουσιν ἀεργοί,
 Εὐδόντες. σοὶ δ' ἐργὰ φίλ' ἐσὼ μετρία κοσμεῖν,
 ὥς κέ τοι ὠραίς βίους πλῆθυσιν καλῶσι.
 Ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες πολύμηλοί τ' ἄφρησί τε.
 Καίτ' ἐργάζομεν πολὺ φίλιον ἀθανάτοισιν

Εὐσε-

Eius verò obscurior posteritas postea relicta est:
 Viri autem iusti generatio posteris praestantior.

Ceterum tibi ego bona sciens dico, stultissime Persa.
 Malitiam quidem cumulatim etiam capere
 Facile est: brevis quippe via est, adeoque proxima.
 Ante virtutem verò sudorem dii posuerunt.
 Immortales: longa verò atque ardua via est ad ipsam,
 Primumque aspera, ubi verò ad summum ventum fue-
 Facilis deinceps est, quantumvis difficilis fuerit. (rit,
 Ille quidem optimus est, qui sibi ipse per omnia sapit,
 Cogitans quaecumque, dein & postremo sint meliora.
 Rursus & ille bonus est, qui bene monenti paruerit.
 Qui verò nec sibi sapit, neque alium audiens
 Animum adijcit, rursus hic inutilis vir est.
 Verum tu nostri semper praecepti memor,
 Operare, o Persa divinum genus, ut te fames
 Oderit, amet autem pulchre coronata Ceres
 Veneranda, victuque tuum impleat horreum.
 Fames namque perpetuo ignavo comes est viro.
 Atque eundem & dii oderunt, & homines quicumque otiosus
 Vivat: fucis aculeo carentibus similis studio,
 Qui apum laborem absument otiosi,
 Vorantes. tibi verò opera mediocria obire gratū esto,
 Ut tibi tempestivo victu impleantur horrea.
 Ex laboribus autem viri evadunt pecorosi & opulenti.
 Et laborans, multo etiam chavior tam immortalibus

Εοσσαι, ἥ δ' ἐ βροτοῖς, μάλα γὰρ συγέσιν ἀεργές.
 Εργον δ' ἐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δ' ἐ τ' ὄνειδος.
 Εἰ δέ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζήλώσῃ ἀεργός,
 Πλατύντα, πλάττω δ' ἄρετῇ καὶ κῆδος ὀπηδεῖ.
 Δαίμονι δ' οἷος ἔησθα, τὸ ἐργάζεσθ' ἀμείνον,
 Εἰ κεν ἀπ' ἀλλοτρίων κλεάνων ἀεσίφρονα θυμὸν
 Εἰς ἔργον τρέψας, μελετᾷς βίᾳ, ὥς σε κελεύω.
 Αἰδώς δ' ἐκ ἀγαθῇ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει.
 Αἰδώς, ἥ τ' ἄνδρας μέγα σίνεται, ἥ δ' ὀνίνησι.
 Αἰδώς ται πρὸς ἀνολβίῃ, θάρσος ἧ πρὸς ὄλβῳ.
 Χρήματα δ' ἐκ ἄρπακτα, θεοσδοία, πολλὸν ἀμεί-
 Εἰ γὰρ τις ἐ χειρὶ βίῃ μέγαν ὄλβον ἔλῃαι, (νω.
 Ἡ ὅ γ' ὅτ' ὀ γλώσσης λήγσεται (οἷά τε πολλὰ
 Γίνεται, εὐτ' ἂν δὴ κέρδ' ὀ νόον ἐξαπατήσῃ
 Ἀνθρώπων, αἰδὼ δ' ἐ τ' ἀναιδείῃ κατοπάζῃ.)
 Ρεῖά τε μιν μαυρεῖσι θεοὶ, μινύθουσι ἧ οἶκοι
 Ἀνέρι τῷ, παῦρον δ' ἐ τ' ὀπὶ χρόνον ἔλβος ὀπηδεῖ.
 Ἴσον δ' ὅς ἐκίττω, ὅς τε ξείνον κακὸν ἐρῇ,
 Ὅς τε κασιγνήτοιο ἐξ ὄνα δέμνια θάνοι,
 Κρυπταδὴς εὐνῆς ὀλόχῃ παρακαίρια ρέζων,
 Ὅς τε τῷ ἀφραδὴς ἀλιταίνῃ ὀρφανὰ τέκνα,
 Ὅς τε γονῆα γέροντα κακῷ ὀπὶ γήραος ἐδῷ
 Νῆκείῃ, χαλεποῖσι καθαπτόμεν' ἐπέεσσιν,
 Τῷ δὲ τοι ζεὺς αἰτὲς ἀγαίεται, ἐς ἧ τελευτῇ
 Τργων ἀντ' ἀδίκων χαλεπῶ ἐπέθηκεν ἀμοιβή.
 Ἀλλὰ σὺ τῶν μὲν πάμπαν ἔργ' ἀεσίφρονα θυμὸν,
 Καδδύ-

Eris, quam hominibus, valde enim oderunt ociosos
 Labor verò nullum dedecus, sed ignavia dedecus est.
 Quod si laboraueris, mox te amulabitur & ociosus
 Ditescentē: dinitias vero & virtus & gloria comita-
 Deo aut similis fueris. Laborare quidem melius, (tur:
 Siquidem ab alienis facultatibus stolidum animum.
 Ad opus conuertens, victus curam habeas, ut te iubeo.
 Pudor autem non bonus indigentem virum tenet.
 Pudor qui viros valde & laedit & iniuat. (as.
 Pudor quidē ad paupertatē, audacia vero ad diuitias
 Opes vero non rapta, diuinitus data, multo meliores.
 Si quis enim & manib. per nim magnas opes traxerit,
 Aut lingua spoliavit (qualia multa
 Fiunt, quam primum lucri amor mentem deceperit
 Hominum: pudorem vero impudentia expulerit)
 Facile & illum obscurant dii, minuuntur vero fami-
 Viro illi: exigui vero ad tempus diuitia adsunt. (lie
 Par est delictū, si quis & supplicē & hospitē malo as-
 Quis, fratris sui cubilia ascenderit, ficiat:
 Secreti lecti uxoris importuna patrans: (beros:
 Quis, malo cuiuspiam consilio deceperit orphanos li-
 Quis, parentem senem misero in senectū limine
 Probris affecerit, gravibus incessens verbis:
 Huic ceriē Iupiter ipse irascitur, ad extremum verò
 Pro operibus iniquis grauem exhibet talionem.
 Verum tu quidem ab his omnino cohibe stultum ani-
 mum. C 4 Pro

καὶ δ' αὖ αἰνέειν δ' ἔρδην ἱερὰ ἀθανάτοισι θεοῖσιν
 Ἀγνῶς καὶ καθαρῶς, ὅππῃ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν.
 Ἀλλοτε δὲ ἀπονδῆσι θυέοσι τε ἰλάσκεσθαι,
 Ἡ μὲν ὅτ' εὐνάσῃ, καὶ ὅταν φάσθαι ἱερὸν ἔλθῃ,
 Ὡς καὶ τοὶ ἱλαὸν κραδίῳ καὶ θυμὸν ἔχουσιν.
 Ὅφρ' ἄλλων ὦνῃ κλῆρον, μὴ τὸν τειν ἄλλῳ.
 Τὸν φιλέοντ' ὅππῃ δαῖτα καλεῖν, τὸν δ' ἐχθρὸν εἶσαι
 Τὸν δὲ μάλιστ' ἀκαλεῖν, ὅς τις σέθεν ἐγγύθι καίῃ.
 Εἰ γάρ τοι καὶ χρεῖμ' ἐγγυῶριον ἄλλο γίγνεται,
 Γείτονες ἄλῳστοι ἐκίον, ζώσαντο δ' ἡ πόλιν.
 Πῆμα κακὸς γείτων, ὅσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄφρα.
 Ἐμμορέ τοι τιμῆς ὅς τ' ἔμμορε γείτον' ἐδῶλ' αἶ.
 Οὐδ' ἂν βῆς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.
 Εὖ μὲν μετρεῖσθαι παρὰ γείτονος, εὖ δ' ἀποδοῦναι
 Αὐτῷ τῷ μέτρῳ, καὶ λῶϊόν αἶκε διῶναι,
 Ὡς ἂν χρεΐζων καὶ ἐς ὕπερον ἄρκιον εὖρης.
 Μὴ κακὰ κερδαίνῃ: κακὰ κέρδεα ἴσ' αἴτησιν.
 Τὸν φιλέοντα φιλεῖν, καὶ τῷ προσίοντι προσεῖναι.
 Καὶ δόμεν ὅσκειν δῶ, καὶ μὴ δόμεν ὅσκειν μὴ δῶ.
 Δώτῃ μὲν τις ἔδωκεν, ἀδῶτῃ δ' ἔτις ἔδωκεν.
 Δῶς ἀγαθῇ, ἀρπαξὶ δ' ἀκαθῇ, θανάτοιο δότῃρα.
 Ὅς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ ἐθέλων, ὅγε καὶ ἀνὰ μέγα δῶν,
 Χαίρει τῷ δῶρῳ, καὶ τέρεται δὲ κατὰ θυμὸν.
 Ὅς δέ κεν αὐτὸς ἔληται ἀναιδείῃ φεικθῆσας,
 Καὶ τε σμικρὸν ἔνν. τότε ἐπάχνωσε φίλον ἦτορ.
 Εἰ γάρ κεν καὶ σμικρὸν ὅππῃ σμικρὸν καταθείῃ,

Καὶ

Pro virili autem sacra facito immortalibus dijs,
 Castè & purè, splendidaq; crura adurito.
 Interdum ceriè libaminibus atq; hostijs placat,
 Et quando cubitū ieris, & quando lux sacra venerit:
 Ut benevolum erga te cor atq; animum habeant,
 Ut aliorum emas sortem, non tuam alius.
 Amicum ad convivium vocato, inimicum verò finito.
 Eum verò potissimū vocato, quicunq; te propè habitat.
 Si enim tibi et negotium aliquod domesticū accadat,
 Vicini discincti accurrunt: cinguntur autem cognati.
 Noxa tā magna est malus vicinus, quantū bonus commo-
 Sortitus est premiū, quicūq; sortitus est vicinū bonū. (dū.
 Neq; sanè bos interierit, nisi vicinus malus sit.
 Recta quidē mensura à vicino mutuū accipe, recta q;
 Eādē mensura & amplius, si quidem possis: (redde
 Ut indigens, & in posterum promptum inuenias.
 Ne mala lucra captes: mala lucra equalia damnis.
 Amantem te ama, & iuvantem te iuva.
 Et da ei qui dederit, neq; da qui non dederit,
 Datori namq; est qui dat, non danti verò nemo dat,
 Donatio bona, rapina verò mala atq; lethifera.
 Quisquis etenim liberalis vir est, et si multū dederit,
 Gaudet donando, & delectatur suo in animo.
 Qui verò ipse rapuerit, impudentia fretus,
 Quamvis id sit exiguum, tamen vexat charū animū.
 Siquidem enim & parvum parvo addideris,

C 5

Et

Καὶ θαμὰ τῶν ἔρδοις, τάχα κεν μέγα καὶ τὶ χροῖο.
 Ος δ' ἐπ' εὐνῇ φέρῃ, ὅδ' ἀλύζεται αἰθοπα λιμὸν.
 Οὐδὲ τό γ' εἰν οἶκῳ κατακείμενον ἄνθρωπον κήδῃ.
 Οἴκοι βέλτερον εἶναι, ἐπεὶ βλαβερόν τὸ θυρήφιν.
 Εὐδὸν μὲν παρέοντι ἐλέασαι, πῆμα δ' ὀδυμῶ.
 Χρηστὴν ἀπίοντος, ἃ σὲ φράζει δὲ ἀνώγα.
 Ἀρχομένῃ δ' ὥσθι καὶ λήγοντι κορέσει δὲ,
 Μῶστέ φείδεσθαι, δὴν δ' ἐνὶ θυμῷ φέδω.
 Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημὸν ἄρκιος ἔστω.
 Καί τε κασιγνήτω γελάσας, ὅππῃ μάρτυρα θεῶν.
 Πίστις δ' ἄρα ὁμῶς καὶ ἀπίστια ὤλεσαν ἀνδρας.
 Μηδὲ γυνὴ σε νόον τυγρόσολον ἐξαπατάτω,
 Αἰμύλα κατὶ λίσσας, τελευτῶσα καλιέ.
 Ος δ' ἡ γυναικὶ πέποιθε, πέποιθ' ὅγε φιλήτησι,
 Μυνογενὴς δ' πατρὶς σῶζοι πατρῴϊον οἶκον,
 Φερόμενος ὡς γὰρ πλεῖτος ἀέξει ἐν μεγάροισι.
 Γηραιὸς δ' ὅταν οἰς ἕτερον παῖδ' ἐγκαταλείπων,
 Ρεῖα δὲ κεν πλεόνεωσι παῖδες Ζεὺς ἄπειτον ὄλβον.
 Πλείων μὲν πλεόνων μελέτη, μέζων δ' ὀπθήκη.
 Σοὶ δ' εἰ πλεῖτος θυμὸς ἐέλδεται ἐν φρεσὶν ἡσιν,
 Ὡδ' ἔρδῃ: ἔργον δέ τ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι.

BIBAION B.

Πληθύνων ἀτλαγενέων ὀπτελλομένων
 Ἀρχεὸν ἀμῆτις, δρότοιο δὲ δυοστομένων.
 Ἀδ' ἡ τοὶ νύκτας τε καὶ ἡμέρας τρεῖς ἀρακοντα
 Κεκρύς

*Et frequenter istuc feceris, mox quidē magnū & hoc e-
 Qui vero partis adiecit, is vitabit atrā famē. (nascerit.
 Neq; uero quod domi repositum est, virum ladit.
 Domi melius esse, quoniam noxium quod foris est.
 Bonum quidem de presenti capere, noxa vero animo
 Egere absente: id quod te cogitare inbeo.
 Incipiente vero dolio, & desinente saturato te,
 Medio parce: mala enim in fundo parsimonia.
 Merces autem viro amico constituta sufficiens esto.
 Etiam cum fratre ludens, testem adhibeto:
 Credulitas pariter ac dissidentia perdidērunt homines.
 Ne vero mulier te animo nates succincta decipiat,
 Blandē garriens, tuum inquirens ingurium.
 Qui namq; mulieri confidit, cōfidit is quidem furibus.
 Unicus vero filius seruauit paternam domum.
 Pascendo: ita enim opulentia crescat in adibus.
 Senex autem moriari, alium filium relinquens.
 Facile vero & plurib; praeuenit Iupiter ingētes opes:
 Maior autem plurimum cura, maior quoq; accessio:
 Tibi vero si opes animus appetit intra sese,
 Sic facito, operamq; opera subinde addito.*

LIBER II.

ΡLeiadibus Atlante natis exorientibus,
 Incipe messē, arationem vero occidentibus.
 Ha quidem noctesq; & dies quadraginta

Latent:

Κεκρύφεται: αὐτὶς ὃ περιπλομένης ἐν αὐτῷ
φαίνονται, τὰ πρῶτα χαρασσομένοιο σιδήρεα.
Οὗτος τοι πεδίον πέλεται νόμος, οἷτε Θαλάσσης
Εὐφύβι ναϊετάσσ', οἷτ' ἄγχεα βησσέντα
Πόντε κυμαίνοντος δότο περὶ πῖνα χῶρον
Ναῖσσι. γυμνὸν ἀπείρων, γυμνὸν ὃ βρωτέων,
Γυμνὸν δ' ἀμᾶρ, εἴχ' ὥρια πάντ' ἐθέλησθαι.
Εργα κομίζεσθαι δημητέρος, ὥς τοι ἕκαστα
Ὀρεῖ ἀέχεται, μήπως τὰ μεταξὺ χατίζων
Πτώσῃς ἀλλοτρίους οἴκας, καὶ μηδὲν ἀνύσῃς.
Ὡς ἐνὺ ἐπ' ἐμὴν ἦλθες, ἐγὼ δέ τοι ἐκ ὀπιώσω,
οὐδ' ὀπιμετρήσω. ἐργάζεσθαι γὰρ πῶς
Εργα τὰτ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήραντο.
Μὴ ποτε σὺ παῖδεςσι γυναικὶ τε θυμὸν ἀχέων,
Ζητεύῃς βίον κατὰ γείτονας, οἷδ' ἀμελῶσιν.
Δὶς μὲν ὃ καὶ τρεῖς τάχα τεύξεαι. ἴω δ' ἐτι λυπῆς,
Χρῆμα μὲν ἐπέηξας, σὺ δ' ἐτώσια πολλὰ ἀγορεύ-
ῃς. Ἄρρεος δ' ἐσσι ἐπέων νόμος, ἀλλὰ σ' ἀνωγα (σφῆς)
φράζεσθαι θεῶν τε λύσιν, λιμῆ τ' ἀλεωρίω.

Οἶκον μὲν πρῶτιστα, γυναικὰ τε, βουὴν δ' ἐροῖσθαι,
Κτηνῶν δ' ἀγαμέτῳ, ἢ τις καὶ βυσσὶν ἐποιτο,
Χρήματα δ' εἰς οἶκον πάντ' ἄρμενα ποιήσας.
Μὴ σὺ μὲν αἰτῆς ἄλλον, ὅδ' ἐρῆται, σὺ δ' ἐργα.
Ἡδ' ὥρη παραμείβεται, μινύθη δέ τοι ἔργον.
Μὴ δ' ἀναβάλλεσθαι εἰς τ' αὐρίον, εἰς τ' ἐννεφίον.
οὐ γὰρ ἐτώσιεργος ἀνὴρ πῶς πλησι καλίω,
οὐδ'

absconditur sicut

Latent: rursus vero circumvolvente se anno
Apparent primum ut acuitur ferrum.

Hac utiq; aruorum est regula: quicq; mare
Propè habitant, quicq; vallis flexuosas
Mari fluctuante procul pinguem regionem
Habitant. Nudus serito, nudusq; arato;
Nudus quoq; metito: siquidē tempestina omnia voles
Opera ferre Cereris, ut tibi singula
Tempestina crescant, ne quando interim egenus
Mendices ad alienas domos, nihilq; efficias. (dabo,
Sicut et nunc ad me venisti, ego vero tibi non amplius
Neq; amplius mutuo tradam. Labora stolidè Persa
Opera, quae hominibus diu destinantur, ^{non dīnastunt}

Ne quando cum liberis, uxoreq; animo dolens
Quaras victū per vicinos, hi vero negligent. (lestes,
Bis. n. & ter forsitan consequeris, si vero amplius mo-
Rem quidem non facies, tu vero inania multa dices,
Inutilis autem erit verborum lex. Sed te inbeo
Cogitare debitiq; solutionem, famisq; emitationem.

Domū quidē primum, uxoremq; bouemq; aratorem,
Famulam non nuptam, quae & bonos sequatur,
Utensilia verò domi omnia apta facito:
Ne tu quidē petas ab alio, illeq; recuset, tu verò care-
Tempus autem pratereat, minuaturnq; tibi opus. (as,
Ne verò differas inq; crastinum, inq; perendinum.
Non enim laboris fugitans vir implet horreum.

Neq;

Οὐδ' ἀναβαλλόμεν. μελέτη δέ τι ἔργον ὀφέλλει.
 Αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ αἰταῖσι παλαίῃ.
 Ἡμῶ δὴ λήγῃ μὲν ὅξέει ἡλείοιο,
 Καυμάσθ' ἰδαλίμῃ μετοπαρινὸν ὀμβρῦσαντ.
 Ζηνὸς ἐριδιένεος, μέλα δ' ἡ τρέπεται βρότε. χρῶς,
 Πολλὸν ἐλαφρότερος. δὴ γὰρ τότε σάρι. ἀσῆρ
 Βαίειν ὑπὲρ κέφαλῃς κηριτρεφῶν ἀνθρώπων
 ἔρχεται ἡμάτι, πλεον δέ τε νυκλὸς ἐπαυρεῖ,
 Ἡμῶ ἀδελκοτάτῃ πέλεται τμηθεῖσα σιδήρῳ
 Ὑλῇ φύλλῃ δ' ἐραζε χέει, πύρεθοιό τε λήγῃ.
 Τῇμ' ἄρ' ὕλοιομεν, μεμνημένῳ ὥριον ἔργον,
 Ολμον μὲν τριπόδῳ τέμνῃ, ὑπερὸν δ' ἐρίπηχυν.
 Ἀξονα θ' ἐπιπόδῳ. μάλα γάρ νύ τοι ἄρμενος ἔ-
 ει δέ κεν ὀκλαπόδῳ, ἀπὸ κ' σφύραν κατὰ μοιο, (τω:
 Τριποῖθ' αὖ μὲν δ' ἄψιν τέμνῃν δεκαδῶρ' ἀμάξῃ.
 Πολλ' ὅτ' ἐκ καμπύλα καῖλα. φέρῃ δ' ἡ γύλῳ, ὅτ' ἂν
 Εἰς οἶκον καὶ ὄρος διζήμενος, ἡ καὶ ἄρμεραν, (εὐρεῖς,
 Πρίνινον, ὅς γὰρ βασιὶν δροῦν ὀχυρώτατός ἐστιν,
 Εὐτ' ἂν ἀθλῶαίης δμῶος ἐν ἐλύματι πῆξας,
 Γόμοφοισιν πελάσας προσαρήρεται ἰσοβοῆς.
 Διοῖα δ' ἡ δέει ἄροτρα πονητάμεν καὶ αὖ οἶκον,
 Αὐτόγυον καὶ πηκτὸν: ἐπεὶ πολὺ λῶϊον ἔτω,
 Εἶχ' ἑτέρον γ' αἷταις, ἑτέρον γ' ὅτ' ἐκ βασιὶν βάλαιοι.
 Δάφνης δ' ἡ πηλέης ἀκνωτατοὶ ἰσοβοῆς.
 Δρυὸς ἐλύμα, πείτε γύλῳ. βόε δ' ἐνατίρῳ
 Ἀρσενε κεκλήσθ' (τῶν γὰρ ὀθένος ἐκ ἀλαπαδῶν)

Hes

Neg precastinator. Cura vero tibi opus anget.
 Semper autem dilator operū vir cum damnis lucta-
 Quum itaq; iam desinit robur acuti solis, (tur.
 A calore humido per autumnum pluyente,
 Ioue prepotente, mutatur humanum corpus
 Multo lenius. nam tunc canicula stella
 Paulisper supra caput fato obnoxiorum hominum. 8206gr
 Venit interdiu, magis autem nocte fruitur,
 Quando incorrupta est casa ferro. 8207nab
 Sylva, folia autem humi fundit, ab ramisq; cessat:
 Tunc sanè ligna secato, memor tempestivi operis. (le.
 Mortariū quidē tripedale seca, pistillū uero tricubita. 8208p
 Axemq; septempedale, valde. n. certè conueniens sic. 8209p
 Si vero octopedale, & malleum inde secueris,
 Triū palmorū curuaturā secato 10. palmarū currui.
 Multa praterea curua ligna. ferro aut dentale cū in-
 Domū, siue in monte querens, siue in agro, (ueneris,
 Lignum: hoc. n. bobus ad arandum firmissimum est:
 Nempe quum Attica Cereris famulus temoni insigēs,
 Clauis adiunctum stina adaptauerit,
 Bina verò disposito aratra, laborans domi: 8210nab
 Dentatum et compactum: quoniā multo optimum sic.
 Siquidem alterum frigeris, alterum bobus inycias. 8211nab
 E lauro aut, vel ulmo firmissima stina sunt, (uennes
 E quercu temonē, ex sice dē tale, bones verò duos no-
 Masculos comparato (horum. n. robur non imbecila-
 lum est) Ado-

Ηδης μέτρον ἔχοντε, τὰ ἔργα ζῶντες ἄριστοι.
 Οὐκ ἂν τῶν ἔρισαντες ἐν αὐλακι καμμέν' ἀροτροί
 Ἀζήαν, τὸ δ' ἔργον ἐτάσιον αὐθι λίποιεν.
 Τῷ δ' ἄμα τεσσαρακονταετης αἰζῆτος ἔποιτο,
 Ἀρτον δὲ πνήσας τετράτρυτον ἑκταβλῶμον,
 ὅς κ' ἔργα μελετῶν θείαν αὐλακ' ἐλάνοι,
 Μηκέτι παπαινῶν μετ' ὀμήλικας, ἀλλ' ὅππ' ἔργα
 θυμὸν ἔχων. τῷ δ' ἔτι νεώτερος ἄλλος ἀμείνων,
 Σπέρματα δάσαοις, καὶ ὅππ' ὀρίλῳ ἀλέαοις.
 Καρτέρος γὰρ ἀνὴρ μετ' ὀμήλικας ἐπιοίηται.
 Φράζεοις δ' εὖ τ' ἂν Φωνίῳ γεράνθ' ἐπακῆσθαι,
 Τυφθεὶν ἑκ νεφέων ἐμαύσια κεκλυγῆς,
 Ἥτ' ἄρότοιό τε σῆμα φέρε, καὶ χεῖματος ὥρῳ
 Διφυλὲς ὀμβρινῶ, κραδίῳ δ' ἑδάκ' ἀνδρὸς ἀδύγῳ,
 Δὴ τότε χορτάζῃν ἑλικας βόας ἐνδον ἔοντας.
 Ρηίδιον γὰρ ἐπ' εἰπεῖν, βόεδος καὶ ἀμαζαν.
 Ρηίδιον δ' ἀπανήναοις, πᾶρα δ' ἔργα βόεσσιν.
 Φησὶ δ' ἀνὴρ φρενας ἀφιδος, πῆξαοις ἀμαζαν.
 Νήπιος ἔδετο γ' οἷδ' ἑκατόν δέ τε δέκατ' ἀμαζῆς.
 Τῶν πρόθεν μελέτῳ ἔχέμεν, οἰκίῃ δ' ἰδῶ.
 Εὖτ' ἂν δὴ πρῶτις ἀροτὶς θνητοῖσι φανείη, ^{οπίστη}
 Δὴ τ' ὅτ' ἐφορμηθῆναι ὁμῶς δμῶές τε καὶ αὐτός.
 Αὐτὸν καὶ διεπλῶ ἀρόων ἄρότοιό κατ' ὥρῳ.
 Πρῶτ' ἰμάλα πειύδων, ἵνα τοι πλῆθυσιν ἄρῃαι.
 Εἵαρι πολέειν, θέρους ἡ νωμμένη ἔσ' ἀπατήσθαι.
 Νέον ἡ πειύειν ἔτι καφίζεσθαι ἄρῃαν.

Adolescentia mēsurā habētes. hi ad laborādū optimi.
 Non viū, hi contendentes in sulco, laborando aratrū
 Fregerint, opus nero imperfectum reliquerint.
 Hos autem simul quadragenarius iuuenis sequatur,
 Panem cœnatus quadrifidum octo morsuum, ^{leuiss}
 Qui quidem opus curans rectam sulcum ducat, ^{Non 40 ju}
 Non amplius respectans ad coetaneos: sed in opere
 Animum habens. hoc vero neq. iunior alius melior
 Ad spargendum semina, & iteratam sationē euitan-
 Iunior enim vir ad coetaneos euolat animo, (dum.

Considera vero, cum vocem gruis audieris ^{leuiss}
 Alie ex nubibus quotannis clangentis, ^{leuiss}
 Qua & arationis signum affert, & hyemis tempus
 Indicat pluuiæ: cor autem rodit viri bobus carentis.
 Tunc sanè pascere curuos boues, domi detinens.
 Facile enim dictū est, par boum da & plaustrum:
 Facile autem recusare, instant vero opera bobus.
 Inquit autem vir mentis compos: fabricato plaustrū.
 Stultus etiam hoc nescit, centum esse ligna plaustrū. ¹⁰⁰
 Horum ante curam habere oportet, domi reponendo.
 Cum primum igitur aratio mortalibus apparuerit,
 Tunc aggredere, simul & serui & tu ipse,
 Siccam & humidam arans, arationis ad tempus,
 Summo manē festinans, ut tibi se impleant arua. ^{leuiss}
 Vere vertito, æstate vero iterata non te fallat.
 Non alem vero serito adhuc leuem terram,

Νῆος ἀλεξιάρη, παίδων εὐκλήτης·
 Εὐχεσθαι δ' αἰ χθονίῳ θεμῆτερι θ' ἀγνῇ,
 Εκτελέα βροτῶν θεμῆτερος ἱερὸν ἀκτῶν,
 Ἀρχόμενος ταπρῶτ' ἄροτρον, ὅταν ἄκρον ἐχέτης
 Χεῖρὶ λαβὼν ὄρημα βοῶν ὅππιν ὠτονίῃται,
 Ενδρυον ἐλκόντων μετὰ βῶ. ὃ δ' οὐτις ὅπιον
 Δμῶς ἔχων μακείλῳ, πόνον ὀρνίθεος τιθεῖν,
 Σπέρμαϊα κακκρύπῃων. εὐθυμοσύνη γὰρ ἄριστη
 Θνητοῖς ἀνθρώποις, κακθυμοσύνη δ' ἀκακίη.
 Ὡδὲ κεν ἀδρασὺν εἰσάχυσεν νεοῖεν ἔραζε,
 Εἰ τέλος αὐτὸς ὅπιον Ὀλύμπιος ἐοδὼν ὀπάσει.
 Εκ δ' ἀγέων ἐλάσφας δ' ἄρῃα καί σε ἔοιπα,
 Γηθήσῃ βιότοιο ἐρεύμενον ἔνδον ἔοντα.
 Εὐχεσθαι δ' ἴξῃαι πολλὸν ἔαρ, εἰ δὲ πρὸς ἄλλας
 Αὐγάσσαι, σῖο δ' ἄλλ' ἀνὴρ κεχρημένος ἔσαι.
 Εἰ δὲ κεν ἡλείοιο τροπῆς ἄροτρον χθονα δῖαν
 ἤμενος ἀμήσης, ὀλίγον περὶ χεῖρος ἔργων,
 Ἀντία δεσμεύων κεκοιμένον, ἔμματα χαίρων.
 Οἴσης δ' ἐν φορῶν, παῦροι δὲ σε θυήσονται.
 Ἀλλοτε δ' ἀλλοῖος ζῆλός τοι αἰγιόχοιο,
 Ἀργαλέος δ' ἀνδρεῖσι κατὰ θυηοῖσι νοῆσαι.
 Εἰδὲ κεν ὅψ' ἄροτρον, τόδε κεν τοι φάρμακον ἔη.
 Ἡμῶς κόκκυξ κοκκίζει δρυὸς ἐν πετάλοισι,
 Τὸ πρῶτον τέρεφ' τε βροτῶν ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν,
 Τῆμος ζεὺς οὔτις τρίτω ἡμάτι, μήδ' ὀπλήγοι,
 Μήτ' ἀρ' ὑπερβάλλων εὐδὸς ὀπλή, μήτ' ὀπλήγειων.
 Οὔτω

λοζω
 λα/σ/ω/ω
 λα/σ/ω/ω
 capio

Nonalis imprecationū expultrix, liberorū placatrix
 Supplica vero Ioui terrestri, Cererig, casta, (est
 Prouentum ut impleant, Cereris sacrum munus,
 Ut primum incipis arare, cum extremum stima
 Manu capiens, stimulo boum terga attigeris
 Quercum temonē trahentium loro. iuuenis autē pone
 Seruus, ligonem tenens, negocium auibus facessat,
 Semina abscondens. Industria enim optima
 Mortalibus hominibus est: ignavia vero pessima.
 Sic quidem ubertate spica nutabunt ad terram.
 Si finem ipse postea Iupiter bonum prabuerit,
 Et vasis autem eycies araneas. Et te spero
 Gaiusurum, victu positum, domi existente.
 Letus autem perueniens ad canum ver, neq, ad alios
 Respicias. Tui vero alius vir indigus erit.
 Si vero ad solis conuersionem araueris terram almā, obsequium
 Sedens metes, paxillum manu comprehendens,
 Obuersim manipulas puluerulentus, nec valde gau-
 Feres autem in sporta, pauci vero te suspicient. (dens.
 Alias vero alia Iouis mens Aegiochi:
 Sed mortalibus hominibus eam deprehendere difficile.
 Sin autē sero araueris, hoc quidē tibi remedium fuerit:
 Quando cuculus canit quercus in frondibus, leucuk
 Primum delectat mortales super immensam terram:
 Tunc Iupiter pluuias iridno, neq, desinat,
 Non utiq, superans bouis ungulam, neq, relinquens:
 Ergo audiat initia uerit D 2 quia Ita ē
 postea enecat,

Οὐτὰ κ' ὀφάρότης πρωτηρότη ἰσοφάρει.
 Ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσο, μηδέ σε λήθοι.
 Μῆτ' ἔαρ γινόμενον πολὺν, μηδ' ὤριος ὄμβρος.
 Πάρ δ' ἴθι χαλκὸν θάκον, καὶ ἐπ' ἀλέα λέχλυ,
 Ωρη χιμερῇ, ὅποτε κρύος ἀνέρας εἰργον
 Ἰχάνει, εἶθ' αὖ κ' ἄοικος ἀνὴρ μέγαν οἶκον ὀφέλλει.
 Μή σε κακῶ χιμῶν ἀμηχανίη καταμάρψῃ,
 Σὺ δ' ὡνείη, λέπειν ᾗ παχὺ πῶδα χεῖρ πείσεις.
 Πολλὰ δ' ἀεργὸς ἀνὴρ κενέω ἔπ' ἐλπίδα μένων,
 Χρηίζων βιότιοιο, κακὰ προσετέλεστο θυμῷ.
 Ἐλπίς δ' ἔκ ἀγαθῇ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει,
 Ἡμενον ἐν λέγχῃ, τῷ μὴ βίος ἄρκιος εἴη.
 Δείκνυε ᾗ δμῶεσσι, θέρους ἐτι μέσσω ἔοντι,
 Οὐκ αἰεὶ θέρους ἐοσέεται, ποιεῖσθε καλιάς.
 Μῦθα δ' ἡλιωῶνα, κακ' ἥματα, βέδρα πάντα,
 Τῆτον ἀλεύαδς, καὶ πηγάδας, αἱ γ' ἔπ' ἡ γαῖαν
 Πνεύσαντος βορέας οὐσηλεγέες τελέωσι,
 Ὅς τε διὰ θρήκης ἱπποτρόφος εὐρέι πόντῳ
 Ἐμπνεύσας ὤρει, μέμκε δ' ἡ γαῖα καὶ ὕλη,
 Πολλὰς δ' ὄρεσ' ὑψικόμας, ἐλάτας τε παχείας,
 Οὐρεσιν ἐν βήσας πηλῶ, χθονὶ παλαιοτέρῃ
 Ἐμπίπῳ, καὶ πᾶσα βοᾷ τότε νήριτ' ὕλη.
 Θῆρες δ' ὀφείσας, ἔρας δ' ὑπὸ μέσσει ἔθεντο,
 Τῶν κ' λάχνη δέρμα κατὰ σκιον, ἀλλὰ νῦν καὶ τῶν
 Ψυχρὸς ἐὼν διάησι δαυσι ἐρῶν περ ἔοντων,
 Καί τε διὰ ῥινὸς βόας ἐρχεται, ἐδὲ μιν ἴχει.

Καί

Ita & serotina aratio tempestiva aequalis fuerit.
 Animo autem bene omnia reconde, neq, te lateat,
 Neq, ver exorients canum, neq, tempestiva pluvia.
 Accede autem aneam sedem, & ad calidam tabernā.
 Tempore hyberno, cum frigus homines vehemens
 Detinet, tunc sanè impiger vir valde domum augeat.
 Ne te mala hyemis difficultas opprimat, (premas,
 Cum paupertate: macilenta vero crassum pedē manu
 Multa vero ignavius vir vanam ob spem expectans,
 Egens victus mala intra animum versat.
 Spes vero non bona indigentem virum fert,
 Sedentem in taberna, cui victus non sufficiens sit.
 Indica autem seruis, aestate adhuc media existente:
 Non semper aestas erit, facite nidos.
 Mensem vero Ianuarium, malos dies, bobus nocentes
 Hunc vitate: & glacies, quae quidem super terram,
 Flante borea molesta existunt,
 Qui per Thraciam equorum altricem lato mari
 Inspirans concutit, remugit autem terra & sylva:
 Multas vero quercus alticomas, abietesq, densas,
 Montis in vallibus deicit, terra multos pascentis
 Incumbens, & omnis reboat tunc ingens sylva.
 Fera autem horrent, caudasq, sub pudenda ponunt.
 Ea etiam quarum vellere cutis densa est, & quas
 Frigidus existēs perflatur, hirsuta licet pectora habetes.
 Quinetiā per bovis pellē penetrat, neq, ipsum cohibet.
 Hyemis, frigoris et uento, D 3 Etiam
 rum intusq, et ut omnia penetrat p/al 147.

Καί τε δι' αἶγα ἄησι τανύτριχα. πῶσα δ' ἔτι,
 Οὐνεκ' ἐπηεταναι τρίχες αὐτῶν, & διάησιν
 Ἰς ἀνέμῳ βορέαο. τρεχαλὸν ἢ γέροντα τιθήσι.
 Καὶ διὰ παρθενικῆς ἀπαλοχρῶσθαι & διάησιν.
 Ἦτε δόμων ἐντοσὶ Φίλη παρμητέρι μέμνει,
 Οὐπω ἔργ' εἰδῆα πολυχρῆστα ἀφροδίτης,
 Εὖτε λοεσάμεν ἑτέρωθεν χροῖα, καὶ λίπ' ἐλαίῳ
 Χρυσάμεν. νυχίη καὶ ἀλεῖται ἐνδοθεν οἶκος
 Ἡματι χθμερίῳ ὅτ' ἀνέσces ὃν πῶδα τένδρ.
 Εν τ' ἀπύρῳ οἶκῳ, καὶ ἐν ἥθεσι λουγαλέοισιν.
 Οὐ γάρ οἱ ἥλιος δέικνυ νομὸν ὀρηθλῶναι,
 Ἀλλ' ὅππῃ κυανέων ἀνδρῶν δομὸν τε πάλιν τε
 Στρωφᾶται, βράδιον ἢ πανελλῶεσι φαείνῃ,
 Καὶ τότε δὴ κεραοὶ καὶ νήκεροι ὑληκοῖται,
 Λυγρὸν μυλιῶντες ἀνὰ δρυῖα ἐποσῆνται
 Φεύγουσιν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ τῆτο μέμνηται,
 Οἱ σκέπα μαιόμενοι, πυκινὰς κούρμῶνας ἔχουσι,
 Καὶ γλάφυ πετεῖνεν, τότε δὴ τρίποδι βροτῶ ἴσοι,
 Οὐτ' ὅππῃ νῶτα ἔαγε, κάρη δ' εἰς ἔσδας ἐράται.
 Τῷ ἱκελοὶ φοιτῶσιν. ἀλδρόμενοι νίφα λῶκλῳ.
 Καὶ τότε ἔσδασαι ἔρυμα χροῖος, ὡς σε κελεύω,
 Χλαῖνάν τε μαλακῶν, καὶ τερμύοντα χιτῶνα.
 Στήμονι δ' ἐν παύρῳ πολλῶν κρόκα μυρυσσάδῃ,
 Τῶν περιέσδαδῃ, ἵνα τοι τρίχες ἀτρεμῶσι,
 Μηδ' ὄρθαι φρίσσωσιν, ἀφρόμεναι κατὰ σῶμα.
 Ἀμφὶ ἢ πρὸς πῶδα βόος ἱφικταμένοιο.

Αρμ-

Etiāq; per caprā flat hirsutā. ouium autē greges non
 Eo quod annui ipsarum villi sunt, non perflat (item,
 Vis venti borea: incurium vero senem facit.
 Et per tenelli corporis virginem non perflat,
 Quae ades intra charam apud matrem manet.
 Nondum opera experta aurea Veneris, *Jungfraw,*
 Beneq; lota tenerum corpus, & pingui oleo
 Unctā, noctu cubat intra domum. (dem arrodit.
 Tempore hyberno, quando exossis polypus suum pe-
 Inq; frigida domo, & in habitaculis tristibus.
 Non enim illi sol ostendit pabulum ut inuadat,
 Sed super nigrorum hominum populūq; & urbem.
 Veritur: tardius autem uniuersis Gracis lucet.
 Et tunc sanè cornuta bestia & incornuta syluicuba
 Misere dentibus stridentes per querceum vallosum
 Fugiant, & passim omnibus id cura est:
 Quae recta inquirentes, densas latebras habent,
 Et cauernas petrosas, tūc utiq; tripedi homini similes,
 Cuius & humeri fracti sunt, & caput pauimentum
 Huic similes incedūt vitantes niuem albam. (spectat:
 Et tunc indue munimentum corporis, ut te iubeo,
 Chlanamq; mollem, & talarem tunicam. *wintrkleid,*
 Stamine vero in pauco multam tramam intexce. *St.*
 Hanc circum induito, ut tibi pili non tremant,
 Neq; erecti horreant, arrecti per corpus.
 Circum vero pedes calceos bonis fortiter occisi

D 4

Apron

Ἀρμενα δῆσαοχ, πῖλοις ἔντοοδε πυκάσας.
 Πρωτογόνων δ' ἐρίφων, ὅποταν κρύος ὥριον ἔλθοι,
 Δέρμαλα συρράπην νεύρω βοῖς, ὅφρ' ὅππ' ἰώτῳ
 Τετῆ ἀμφισαλή, ἀλεῖν. κεφαλῇφι δ' ὑπερθεν
 Πῖλον ἐχέην ἀσκητὴν, ἵν' ἔατα μὴ καταδεύῃ.
 Ψυχρὴ γὰρ τ' ἥως πέλεται, βορέας πεισόντ' .
 Ἡὼς δ' ὅππ' γαῖαν ἀπ' ἔραν ἀσπερόεντ' .
 Ἀῆρ πυροφόρ' τέταται μακάρων ὅππ' ἔργοις,
 Ὅς τε δρυσάμεν ποταμῶν ἀπο αἰῖ ναόντων,
 Τυφῆ ὑπὲρ γαίης δέχθεις ἀνέμοιο θυέλλῃ,
 Ἀλλοτε μὲν ὕει ποτὶ ἑσπερον, ἄλλοτ' αἴῃσι,
 Πυκνὰ θρηϊκίῃ βορέῃ νέφεα κλονέοντ' .
 Τὸν φθάμεν, ἔργα τελέσας, οἴκονδε νέεσθ',
 Μὴ ποδῆσ' ἔρηνόθεν σκοπὸν νέφ' ἀμφικαλύψῃ,
 Χρῶτά τε μυδαλέον θείῃ, κατὰ θ' εἴματα δέυσῃ.
 Ἀλλ' ὑπαλεύαοχ, μεῖς γὰρ χαλεπώτατος ἔσθ' .
 Χιμέριος, χαλεπὸς προβάτοισι, χαλεπὸς δ' ἀνθρώ-
 τῆμος θ' ἡμῖσι, ἐπὶ ἔσθ' ἄνερ, τὸ πλεον ἔσθ' (ποῖς.
 Ἀρμαλῆς: μακρὰ γὰρ ὀπίρροτοι εὐφρόναι εἰσὶ.
 Ταῦτα φυλασσόμενος τελεσμένον εἰς ἑναιυτὸν,
 Ἰσθῶς νυκτας τε καὶ ἡμέλια, εἰσὶκεν αὖθις
 Γῇ πάντων μήτηρ καρπὸν σύμμικτον ἐνείκη.
 Εὖτ' ἂν ἐξήκοντα μετὰ τροπᾶς ἡελίοιο
 Χιμέρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡμάτα, δὴ ρά τὸτ' ἀσῆρ
 Ἀρκίῃρος προλιπὼν ἱερὸν ῥόον ὠκεανόιο,
 Πρῶτον παμφαίγων, ὅππ' ἐλέγεται ἀκροκνέφαιος.

Τόνδε

Aptos ligato, pilis inius condensans. (cum venerit,
 Primogenitorum vero hœdorum, cum frigus tempesti
 Pelles consuito nervo bouis, ut super humerum
 Pluvia arceas teporem. supra caput vero
 Pileum habeto elaboratum, ut aures ne humefiant,
 Frigida enim aurora est, Borea cadente:
 Matutinus uero super terram à cælo stellifero
 Aër frugifer, extensus est beatorum super opera.
 Qui hauriens è fluminibus semper fluentibus,
 Alitè supra terram leuatus venti procella,
 Interdum quidem pluit ad vesperam, interdum flat,
 Densas Thracio borea nubes excitante.
 Hunc antemertens, opere perfectò domum redi,
 Ne quando te cœlitus tenebrosa nubes circumtegat,
 Corpusq; madidum faciat, vestesq; humectet:
 Sed euuato. Mensis enim difficilimus hic | *Demeter*
 Hybernus: difficilis ouibus, difficilisq; hominibus,
 Tunc medium bobus, homini uero amplius ad sit
 Alimonia: longa enim validaq; noctes sunt.
 Hec obseruans perfectum in annum,
 Equato noctesq; & dies, donec rursus
 Terra omnium mater fructum omnigenum proferat.
 Quum sexaginta post versiones solis 60 dies
 Hybernus perfecerit Iupiter dies, tunc sanè stella
 Arcturus relinquens immensum fructum Oceani.
 Primus totius apparens exoritur vespertinus.

D 5

Post

Τόνδε μετ' ὀρθρογόνῳ πανδίωνις ὦρτο χελιδών,
 Ἐς Φαίος ἀνθρώποις, ἔαρος νέον ἰσαμένοιο.
 Τίλ' φθάμενος, οἶνας περιλαμνέμενος, ὡς γὰρ ἄμηνεν.
 Ἀλλ' ὅπότεν Φερέοικος δαπαχθόνος ἀν' οὐλὰ βαίνειν,
 Πληιάδας Φεύγαν, τότε δὴ σκάφος ἔκετι οἰνέων,
 Ἀλλ' ἄρπας τε χαρᾶστέμεναι, καὶ δμῶας ἐγείρειν.
 Φεύγην ἢ σκιερὰς θώκας, καὶ ἐπ' ἧν κοῖτον,
 Ωρὴν ἐν ἀμηνῇ, ὅτε τ' ἥλιος ἤρῃα κάρφῃ.
 Τημέλτος παύειν, καὶ οἴκαδε καρπὸν ἀγείρειν,
 Ορβρὰ ἀνίσταμενος, ἵνα τοι βίος ἄρκυς εἴη.
 Ἡὼς γὰρ τ' ἔργοιο τρίτῳ δατομύρεται αἶσαν.
 Ἡὼς τοι προφέρει μὲν ὁδὸν, προφέρει ἢ καὶ ἔργον.
 Ἡὼς ἤτε φανείσα πολέας ἐπέβητε κελεύθῳ
 ἀνθρώπων, πολλοῖσι δ' ὅττι ζυγὰ βροτὶ τίθησιν.
 Ἡμεῖς ἢ σκόλυμός τ' αἰθεῖ, καὶ ἡχέτα τέπιζ
 Δενδρέω ἐφεζόμενος, λιγυρὸν καταχεύει ἀοιδῶν
 Πυκνὸν ὑπὸ πτερύγαν, θέρους καμαλώδεος ὥρῃ.
 Τῇμεν πρῶταται τ' αἶγες, καὶ οἶνος ἄριστος,
 Μαχλόταται ἢ γυναικες, ἀφαιρότατοι δέ τε ἄνθρωποι
 εἰσιν, ἐπεὶ κεφαλῶν ἐ γένατα σείριος ἄζει. (δρεῖς
 αὐαλέος δέ τε ἤρως ὑπὸ καύματος. ἀλλὰ τότε ἡδὴ
 εἴη πετραίη τε σκίη, καὶ βίβλινος οἶνος,
 Μάζα τ' ἀμολγαίη, γάλατ' αἰγῶν σκεννομενάων.
 Καὶ βοὸς ὑλοφάγοιο κρέας, μήπω τετοκῆς.
 Πρωτογόνων τ' ἐρίφων. ἐτι δ' αἰθοπα πινέμεν οἶνον,
 Ἐν σκίῃ ἐζόμενος, κεκορυμένον ἦτορ ἐδωδῆς,

ΑΥΤΙΣ

Post hunc manè lugens Pandionis prorumpit hiru-
 Ad lucem hominibus, vere nuper capto. (do
 Hanc prauertens, vites incidito, sic enim melius. ver, tenes
 At cum domi porta à terra plantas ascenderit,
 Pleiades fugiens, tunc non amplius fidienda vites.
 Sed falcesq, acuito, seruosq, excitato.
 Fugito vero umbrosas tabernas, & ad auroῦa cubile.
 Tempore messis, quando sol corpus ixiccatur.
 Tunc festina, & domum fruges congrega,
 Diluculo surgens, ut tibi victus sufficiens sit:
 Aurora enim operis tertiam sortitur partem.
 Aurora tibi promouet quidē viā, promouetq, laborē.
 Aurora, quæ apparens multos ingredi fecit viam.
 Homines, pluribus vero iuga bobus imponit.
 Quum vero carduusq, floret, & canora cicada
 Arbori insidens stridulum effundit cantum.
 Frequenter sub alis, æstatis laborioso tempore,
 Tunc pinguesq, capre, & vinum optimum,
 Salacissima vero mulieres & viri imbecillimi
 Sunt, quoniam caput & genna Sirtiure xiccatur.
 Siccum verò corpus ob æstum. Sed tunc iam
 Sit petrosaq, umbra, & Biblinum vinum,
 Libiūq, lacteum, lacq, caprarum nō amplius lactanti.
 Et bonis arborinora caro, nondum enixa,
 Tenerorumq, hædorum, præterea nigrum bibito vi-
 In umbra sedens, saturatum cibo.
 Contra

Αντίον εὐκράει· ἀνέμους τρέψαντα πρόσωπον.
 Κρῆνης τ' αἰετός καὶ δοπόρυς, ἢ τ' ἀθόλωτ·,
 Τρίς ὕδατος προχέειν, τὸ δ' ἑτέτατον ἰέμεν οἶν·.
 Δμῶσι δ' ἐποτρύνειν, δημήτερος· ἱερὸν ἀκτῶν
 Δινέμεν· εὐτ' ἂν πρῶτα Φανή· οἶνος ὠρίωνος,
 Χῶρῳ ἐν εὐαεὶ καὶ εὐτροχάλῳ ἐν ἀλαῇ,
 Μέτρω δ' εὐκομίσασθαι ἐν ἀγέσιν· αὐτὰρ ἐπὶ δὴ
 Πάντα βίον κατὰ θηαι ἐπάρμενον ἐνδοθεν οἴκῳ,
 Θῆτ' αἰκὸν ποιῆσαι, καὶ ἄτεκνον ἔριθον
 Δίξω δὲ κέλομαι· χαλεπὴ δ' ὑπόπορτις ἔριθ·.
 Καὶ κυῖα παρχαρόδοντα κομῆν, μὴ φείδῃσις,
 Μὴ ποτὲ σ' ἡμερόκοιτος ἀνὴρ δαπὼ χεῖμαθ' ἔλῃαι.
 Χόρετον δ' ἐσκομίσαι, καὶ στυφτόν, ὅφρα τοι εἴη
 Βασί καὶ ἡμιόνοισιν ἐπηγετάνον· αὐτὰρ ἐπεὶ
 Δμῶας ἀναψύξαι φίλα γένηται, καὶ βόες λῦσαι.

Εὐτ' ἂν δ' ὠρίων καὶ σείριος ἐς μέσον ἔλθῃ
 Οὐρανόν, δρεκτῆρον δ' ἐσίδῃ· ῥοδοδάκτυλ· ἠώς,
 Ω πέρση, τότε πάντας δαπόμεναι οἶκαδε βότρευς.
 Δῆξαι δ' ἡελίῳ δέκα ἡμέματα καὶ δέκα νύκτας,
 Πέντε δ' ὑσκιᾶσαι, ἐκὼ δ' εἰς ἀγρὶ ἀφύοσαι,
 Δῶρα διωνύσου πολυγυθέ· αὐτὰρ ἐπὶ δὴ
 Πληιάδες θ' ὕαδες τε, τὸ τε οἶνος ὠρίων·
 Διώωσιν, τότε ἵππῃ δρεότες μεμνημένος εἶναι
 Ωρεῖς, πλεῖων δ' κατὰ χθονὸς ἄρμενος εἶη.

Εἰ δέ σε ναυτιλίας δουραμφέλης ἡμέρος αἰρή·
 Εὐτ' ἂν πλειάδες οἶν· ὁμβριμον ὠρίων·

φεύγῃ-

Contra temperatum ventum obverso vultu.

Fontisq; perennis, ac defluis, quicq; illimis sit,

Tertiam aqua partē infunde, quartā vero nini misce.

Famulis autem impera, Cereris sacrum munus Arave

Vertere, quando primum apparuerit vis Orionis,

Loco in ventoso, & bene planata in arca. (quam

Mensura vero diligenter recondito in vasis. sed post-

Omnem uictum deposueris sufficientē intra domum,

Servū domo carentē conducere, & sine liberis ancillā

Inquirere iubeo: molesta est aut qua liberos habet an

Et canē dentib; asperū nutrito, nec parcas cibo, (cilla.

Ne quādo tibi interdū dormies vir facultates, aufe-

Fœnum autem importato, & paleas, ut tibi sit (rat.

Bobus ac mulis annum pabulum, sed postea

Servi reficillenti chara genna, & bones solvantur.

Quum vero Orion & Sirius in medium venerit

Cælum, arcturum autem inspexerit rosea digitis Au-

O Persa tunc omnes decerpe domum uvas: (rora,

Exponito vero soli decem dies, totidemq; noctes,

Quinq; autem adumbrato, sexto in vasa haurito

Dona laticia datoris Bacchi. Sed postquam utiq;

Pleiadesq; hyadesq; ac robur Orionis

Occiderint, tunc deinde arationis memor esto

Tempestivæ. annus vero per terrā accommodus sit.

Quod si te navigationis periculosa desiderium ceperit, ναυίς

Quando utiq; Pleiades robur validum Orionis

Fugi-

Φεύγσαι, π' ἴπῳσιν ἐς ἡεροῦ δ' ἄρα πόντον,
 Δὴ τότε πανοίων ἀνέμων θῆσιν αἴηται.
 Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχῃ ἐν οἴνοπι πόντῳ.
 Γῆν δ' ἐργαζέσθαι μεμνημένος, ὥς σε κελεύω.
 Νῆα δ' ἐπ' ἡπείρου ἐρύσαι, πυκάσαι τε λίθοισι
 Πάντοθεν, ὅφρ' ἴχῳσ' ἀνέμων μένος ὑγρὸν αἰένων,
 Χεῖμαρ ἐξερύσας, ἵνα μὴ πύθῃ διὸς ὀμβροῦ.
 Οπλὰ δ' ἐπ' ἀρμενα πάντα τῶ ἐνὶ κάτθεο οἴκῳ,
 Εὐκόσμως σολίσας νῆος πέρα ποντοπόροιο.
 Πηδάλιον δ' εὐεργές ὑπὲρ καπνὸς κρεμάσασθαι,
 Αὐτὸς δ' ὠραῖον μίμνῃ πλόον εἰσόκειν ἔλθῃ.
 Καὶ τότε νῆα θολῶ, ἅλα δ' ἐλκέμεν. ἐν δέ τε φόρον
 Ἀρμενον ἐπιτάσσει, ἵν' οἴκαδε κέρδι' ἄρῃαι·
 Ὡς περ ἐμός τε πατήρ, καὶ σὺς, μέγα νῆπιε πέρση,
 Πλωίζεσκε νηυσὶ, βίῃ κεχρημένος ἐοτλῆ.
 Ὅς ποτε καὶ τῇδ' ἦλθε πολλὴν Διὶ πόντον ἀνύσας,
 Κύμῳ αἰολίδα προσλιπὼν, ἐν νηὶ μελαίνῃ,
 Οὐκ ἄφενος Φεύγων, εἰδὲ πλετόν τε καὶ ὄλβον,
 Ἀλλὰ κακῶ πονίῳ, τῷ ζεὺς ἀνδρείῳσι δίδασκε.
 Νάσαστο δ' ἄγχι ἐλικῶν, οἷζυρὴ ἐνὶ κόμῃ
 Ἀσκηρ, χαῖμα κακῇ, θέρψ' ἀργαλήν, εἰδέπῳ ἐσθλῇ.
 Τῷ δ' ὦ πέρση ἐργῶν μεμνημένῳ εἶναι
 Ὠραίων πάντων, περὶ ναυτιλίας ἡ μάλιστα.
 Νῆ' ὀλίγῳ αἰνεῖν, μεγάλην δ' ἐνι φορτίᾳ θέσθαι.
 Μείζων μὲν φόρτος, μείζον δ' ὅππ' κέρδι' κέρδι' ἔσθλῳ.
 Ἔσθεται, εἴκ' ἀνεμοίγε κακὰς ἀπέχωσιν ἀήτας.
 Εὐρ'

Fugientes, occiderint in obscurum pontum,
 Tunc certè variorum ventorum stridunt flamina,
 Et tunc ne amplius naues habe in nigro ponto.
 Terram autem operari memineris, ita ut te iubeo,
 Navem vero in continentē trahito, munitoq; lapidib.
 Undiquaq; ut arceant ventorū robur humide flantiū,
 Sentina exhausta, ut ne putrefaciat Iouis imber.
 Instrumenta vero congrua omnia domi tuae repone,
 Ornate conservans navis alas pontigrada.
 Clauum vero fabrefactum super summum suspendito, *navis*
 Ipse autē tēpestinā expectato navigationē dum veniat.
 Tuncq; navē celerem ad mare trahito, intus vero onus
 Arrium imposito, domum ut lucrum reportes:
 Quemadmodum meusq; pater, ὅτις, stultissime Per-
 Navigabat, navibus victus indigu boni. (sc.
 Qui olim & hic venit, immensum pontum emensus,
 Cum Aeolide relicta, in navi nigra: Hesiodi Pater et Patreja
 Non reditus fugiens, neq; opulentiam ac facultates, *Ascrea*.
 Sed malam pauperiem, quam Iupiter hominibus dat.
 Habitavit autem prope Heliconem misero in vico
 Ascrea, hyeme malo, aestate autem molesto, nunquā bo-
 Tu vero ὅ Persa operum memor esto (no.
 Tempestiuorū omnium: de navigatione vero maximè.
 Navem parvā laudato, magna vero onera imposito.
 Maius quidem onus, maius vero lucrum ad lucrum
 Erit, siquidem venti malos abstineant flatus.

Quando

Εὐτ' ἂν ἐπ' ἐμπορίῳ τρέψας ἀεσίφρονα θυμὸν,
 Βέλῃαι χρεῖα τε προσφυγεῖν, καὶ λιμὸν ἀτερπῆ,
 Δείξω δέ τοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 Οὔτε τι ναυτιλίας σεσοφισμένος, ἔτε τι νηῶν.
 Οὐ γὰρ πώποτε νηίγ' ἐπέπλων εὐρέα πόντον,
 Εἰ μὴ ἐς εὐβοίαν ἐξ αὐλίδος, ἥ ποτ' ἀχαιοὶ
 Μέναντες χαμῶνα, πολὺν σὺν λαὸν ἄγξαν
 Ἑλλάδος ἐξ ἱερῆς, τροίῳ ἐς καλλιγυνάικα.
 Εὐθὰ δ' ἐγὼν ἐπ' ἄεθλα δαΐφρονος ἀμφιδάμαϊς,
 Χαλκίδα τ' εἰσεπέρησαι, τὰ δ' ἢ προσπεφραδμένα
 πολλὰ

ἀθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγάλῃορες. εὐθὰ με Φημί
 Ἱμῶν νικήσαντα, φέρειν τρίποδ' ὠτῶντα.
 Τὸν μὲν ἐγὼ μῦσος' ἐλικωνιάδεωσ' ἀνέθηκα,
 Εὐθὰ με τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέεσσαν αἰοδῆς.
 Τόσον τοι νηῶν γε πεπείραμαι πολυγύμφων.
 Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω ζηνὸς νόον αἰγιόχοιο.
 Μῦσαι γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον αἰεδῆν.

Ἡματα πεντήκοντα μετὰ τροπᾶς ἡελίοιο,
 Ες τέλ' ἐλθόντ' ἴερεσ' ἀκαμάτωδες ὥρης,
 Ωραὶ δ' ἐλέεται θνητοῖς πλό' ἔτε κε νῆα.
 Καναῇαις, ἔτ' ἀνδρας δ' ἀπὸ φθίσσεθ' ἀλάσας,
 Εἰ μὴ δὴ πρόσφρων γε πρὸς δάων ἐσοίχθων,
 Ἡ ζεὺς ἀθανάτων βασιλεὺς ἐθέλῃσιν ὀλέσσαι.
 Ἐν τοῖς γὰρ τέλος ἐστὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.
 Τῆμος δ' εὐκρινέες τ' αὖραι, καὶ πόντος ἀπήμων,
 Εὐκρη-

Quando ad mercaturam verso imprudente animo,
 Volueris & debita effugere, & famem inamoenam.
 Ostendam autem tibi modos multifoni maris,
 Et si neq. nauigandi peritus, neq. nauium,
 Neq. n. unquam nani profectus sum ad latum mare,
 Nisi in Eubœam ex Aulide, ubi quondam Graci
 Expectata tempestate, magnum collegerunt exercitum,
 Gracia è sacra, ad Troiam pulchris sœminis præditâ.
 Illic ego ad certamina strenus Amphidamantis, *Hesiod.*
 Chalcidemq. traieci, prædeliberata verò multa *clausa.*
 Certamina instituerunt iuuenes magnanimi, ubi me di
 Carmine victorem tulisse tripodem auritum, (co
 Quem ego quidem Musis Heliconiadiibus dicam,
 Ubi me primum sonorum aggredi fecerunt cantum.
 Tantum nauium expertus sum, multos clauos habens
 tium,

Sed tamen dicam Iouis consilium Aegiochi.
 Muse enim me docuerunt diuinum carmen canere, *beg docet*
 Dies quinquaginta post versiones solis,
 Ad finem progresso ætatis laboriose tempore,
 Tempestiua est mortalib. nauigatio, nec certè nauem
 Fregeris, neq. homines perdidit mare,
 Nisi sciens Neptunus terra quassator,
 Aut Iupiter immortalium rex velit perdere.
 In his enim summa est simul bonorumq. malorumq.,
 Tunc verò facilesq. aura, & mare innocuum,
 Opportunū Tempus E Nauigationis Tran-

Εὐκῆλος τότε νῆα θολῶ, ἀνέμοισι πωθήσας,
 Ελκόμεν^α πώρον. Φόρτον δ' εὖ πάντα τιθεῖσθ.
 Σπεύδῃ δ' ὅτι τάχιστα πάλιν οἶκονδε νέεσθ.
 Μὴ ᾗ μένδ' οἶόν τε νέον, καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον.
 Καὶ χέμῳ^α ἴππionτα, νότοιο τε δεινὰς ἀήτας,
 Ὅς τ' ὤρινε θάλασσαν ὁμαρτήσας διὸς ὄμβρου
 Πολλῶ ὀπωρινῶ, χαλεπὸν δέ γε πόντον ἔθηκεν.
 Ἄλλος δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιν,
 Ημ^α δὴ τὸ πρῶτον, ἔσεν γ' ἴππια^α χορῶν
 Ἰχ^ν ἐποίησεν, τόσον πέταλ' ἀνδρὶ Φανείῃ
 Ευκράδῃ ἀκρόβιτῃ, τότε δ' ἄμβρατὶς ἐστὶ θάλασσα.
 Εἰαρινὸς δ' ἔστος πέλεται πλόος^α. ἔμιν ἐγώ γε
 Αἴνημ'. ἔγὰρ ἐμῶ θυμῶ κεχαρισμένος ἐστίν,
 Ἀρπακτὴς: χαλεπῶς κε φύγοις κακόν. ἀλλὰ νῦν
 Ἀνθρώποι ρέεσσι αἰδρεῖσιν νόοιο. (τῶ
 Χρημαῖα γὰρ ψυχὴ πέλεται, δόλοισι βροτοῖσι.
 Δφνὸν δ' ἐστὶ θανεῖν μετὰ κύμασιν. ἀλλὰ σ' ἀναγὰ
 φράζεσθ' τάδε πάντα μετὰ φρεσίν, ὥς σ' ἀγορεύω.
 Μὴ δ' ἐν νηυσὶν ἅπαντα βίον κοίλῃσι τιθεσθαι,
 Ἀλλὰ πλεῶν λείπῃ, τὰ ᾗ μείονα φορτίζεσθαι.
 Δφνὸν γὰρ πόντον μετὰ κύμασι πῆματι κύρσαι.
 Δφνὸν δ' εἴ κ' ἐπ' ἄμαξαν ὑπέρβιον ἄχθῃς ἀέρας,
 Ἀξονα καυᾶσαι, τὰ ᾗ φορτὶ ἀμαυρωθεῖν. ὅτ' ἂν
 Χ^α Μίττα φυλάσσεσθ', καίρις δ' ὅππ' ὅτιν ἄριστος
 Ωραι^α ᾗ γυναικα τὸν ποτὶ οἶκον ἄγεσθαι,
 Μῆτε τριηκόντων ἐτέων μάλα πόλλ' ὀλοεῖσθαι,
 μήτ'

κύμασι
 εἴπω, ἢ
 ἰνδο.

Tranquillum: tunc navem celerem, ventis fretus,
 Trahiro in pontum. onus vero omne bene colloca.
 Propera aut quàm celerrimè iterum domum redire.
 Neg, vero expectato vinūq, nouū, & autumnalē im-
 Et hyemem accedentem, notiq, molestos flatūs, (brem,
 Qui concitat mare, secutus celestem imbrem. ^{glücken}
 Multum, autumnalem: difficilem vero pontum facit.
 Sed alia verna est navigatio hominibus: ^{Navigatio Verna}
 Nempe cum primum quantum incedens cornix
 Vestigium facit, tantum folia homini appareant. ^{kecksfuß}
 Summa in sicu, tum sanè imperuium est mare.
 Verna autem hac est navigatio. non ipsam ego tamen
 Probo. neg, enim meo animo grata est,
 Quia rapax. agrè quidē effugeris malum. sed tamen
 Homines faciunt stultitia mentis. ^{gelten} (& hac
 Pecunia enim anima est miseris mortalibus.
 Miserum vero est mori in fluctibus. Verum te iubeo
 Considerare hac omnia in animo, ut tibi consulo.
 Ne vero intra naues omnem substantiam cauus pones
 Sed plura relinquito, pauciora vero imponito. ^{nicht wagen}
 Miserum enim, ponti in fluctibus in malum incidere.
 Miserum etiam, siquidem in currum pragrande onus
 Axem frigeris, onera vero intereant. (imponens
 Mediocritatē observa: occasio vero in omnib, optima,
 Maturus autem uxorem tuam ad domum ducito,
 Neg, triginta annis valde multum deficiens, ^{verloren}
 E 2 Neg

Μῆτ' ἐπιθεῖς μάλα πολλὰ: γάμος δέ τοι ἄριστος ἔσται.
 Ἡ δὲ γυνὴ τέτορ' ἠδὲ γάμῳ, πᾶσι γαμοῖτο. (τος.
 Παρθενικὴν δὲ γαμεῖν, ὥσπερ ἡθεὶς κεδνὰ διδάξῃς.
 Τῷ δὲ μάλιστα γαμεῖν, ἢ τις σέθεν ἐγχεῖναι αἶμα,
 Πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδὼν, μὴ γένοιτο χάρματι γή-
 * Οὐ μὲν γάρ ἡ γυναικὶς ἀνὴρ ληϊστὴν ἀμείνονα (μῆς.
 Τῆς ἀγαθῆς, τῆς δ' αὐτὴ κακῆς ἔριγιον ἄλλο,
 Διπνολόχης, ἣτ' ἀνδρὰ καὶ ἰφθιμὸν περ εἶναι.
 Εὐφ' ἄτερ δαλῆ, καὶ ὡμῶν γῆραι δῶκεν.
 Εὐδ' ὅπιν ἀθανάτων μακάρων πεφυλαγμένους εἶ-
 Μηδὲ κασιγνήτω ἴσον ποιεῖσθαι ἐταίρον. (ναι,
 Εἰ δέ κε ποιήσῃς, μὴ μιν πρότερος κακὸν ἔρῃς.
 Μὴ δ' ὑψέδεσθαι γλώσσης χάριν, εἰ δέ κεν ἀρχῇ
 Ἡ τιέπος εἰπὼν ἀποθύμιον, καὶ ἔρῃς, (fuit
 Δις τόσα τίνυνδ' ἐμνημένους. εἰ δέ κεν αὖτις
 Ἡ γῆτ' ἐς φιλοτήα, δίκλιν δ' ἐβέλῃσι παραχρῆν,
 Δεξάσθαι. δὲ λόσ τοι ἀνὴρ φίλον ἄλλοτε ἄλλον
 Ποιεῖται σέ δ' ἢ μὴ τιμὸν κατελεγχέτω εἶδος.
 * Μὴ δ' πολυέσων, μὴ δ' ἄχλιν καλέεσθαι.
 Μὴ δ' κακῶν ἐτάρον, μὴ δ' ἐοδ' ἁλῶν ῥέκεσθαι.
 Μηδέ ποτ' ἐλομένῳ πενίῳ θυμοφθόρον, ἀνδρὶ
 Τέτλαθ' ὀνείδιζεν, μακάρων δόσιν αἰὲν εἶναι.
 Γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος
 Φειδωλῆς. πλείη δ' ἢ χάρις καὶ αἰὲν ἰσθῆς.
 Εἰ δ' ἢ κακὸν εἰποις, τάχα καὶ αὐτὸς μείζον ἀκέσαιοι.
 * Μὴ δ' πολυζέινθαι δαιτὶς δυσσέμφελος εἶναι.

Ex

Neg, superans multum: nuptia verò tempestiva ha.

Mulier aut quarto supra decimū anno pubescat, quin

Virginē vero ducito, ut mores castos doceas. (to nubat. ^{Virgo.}

Eā vero potissimum ducito, quae te prope habitat,

Omnia diligenter circūcōtēplatus, ne vicinis ludibria

Neg, n. muliere quicquā vir sortitur melius (ducas.

Bona: rursus vero mala non durius aliud,

Comessatrice, quae virum tamesi fortem,

Torret sine face, & crude senectae tradit.

Bene vero animaduersionē immortalium deorum ob-

Neg, fratri equalem facito amicum. (seruato.

Quod si feceris, ne ipsum prior malo afficias.

Ne vero mentiaris lingua gratiā. Sin autem coeperis,

Aut verbum aliquod locutus infestum, aut faciens,

Bis tantum puniri memineris. Sin vero rursus

Redeat ad amicitiam, poenam autem velit prestare.

Suscipe, miser namq, vir amicum alias alium.

Facit, te vero ne quid animo coarguat vultus.

Ne vero multorum hospes, neise nullius hospes dicaris:

Neise malorū socius, neg, bonorum convitiator. (mini

Neg, unquā miserā pauperiē, animi consumpticiē ho-

Sustineas exprobrare, diuorum munus immortalium.

Linguae certē thesaurus inter homines optimus,

Parca: plurima vero gratia ad mensuram euntis.

Quod si malum dixeris, forsan & ipse maius audiat.

Neg, publici convitiij gravis accessor esto.

E 3

Nam

Εκ κοινῆς πλείστη ἢ χάρις, δαπάνη τ' ὀλιγίστη,
 Μὴ δέ ποτ' ἐξ ἧς δι' λάβαν αἶθοπα οἶνον,
 Χερσὶν ἀνέπλοισιν, μὴ δ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν.
 Οὐ γὰρ τοῖ γε κλύουσιν, δότῃ ὕδασι δέ τ' ὄρεας.
 Μὴ δ' αὖτ' ἡελίοιο τετραμμένος ὄρθες ὀμιχλῆν.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ κε δὴ μεμνημένος ἐς' ἀνιόντα,
 Μὴ τ' ἐν ὁδῷ, μὴ τ' ἐκτὸς ὁδῷ προσάδλω ἔρησθαι.
 Μὴ δ' ἀπογυμνωθεὶς, μακάρων τοι νύκτες ἑασιν.
 Ἐξόμενος δ' ὄγε θεῖος ἀνὴρ, πεπνυμένα εἰδώς,
 Ἡ ὄγε πρὸς τοῖχον πελάσας εὐεργέος αὐλῆς.
 Μὴ δ' αἰδοῖα γονῇ πεπαλαγμένος ἐνδοθεν οἴκῳ
 Ἐστὶ ἐμπελαδὸν παραφανέμεν, ἀλλ' ἀλέαδ' ὄξ.
 Μὴ δ' ἀπὸ δυσφύμοιο τάφῳ ἀποσησάντα
 Σπερμαίνην γενέω, ἀλλ' ἀθανάτων ἀπὸ δαιτὸς.
 Μὴ δέ ποτ' ἀενάων ποταμῶν καλλιρροὸν ὕδωρ
 Πρὸς περὶ πρὶν, πρὶν γ' εὖξῃ ἰδὼν ἐς καλὰ ῥέεθρα,
 Χεῖρας νιψάμεν πολυκράτῳ ὕδατι λυγρῷ.
 Ὅς ποταμὸν διαβῇ, κακότητι ἢ χεῖρας ἀνιπῇ.
 Τῷδε θεοὶ νειμῶσι, καὶ ἄλγεα δώκαν ὀπίσσω.
 Μὴ δ' ἀπὸ πεντόροιο θεῶν ἐν δαιτὶ θαλεῖν
 Λύον ἀπὸ χλωρῆς τάμνειν αἶθωπι σιδήρῳ
 Μὴ δέ ποτ' οἰνοχόῳ τιθέμεν κρητῆρ' ὕπερθε
 Πινότων. ὅλη γὰρ ἐπ' αὐτῷ μοῖρα τέτυκται.
 Μὴ ἢ δόμον ποιωὶν ἀνεπίξετον καταλείπειν,
 Μὴ τι ἐφεξομένη κρῶζι λακέρυζα κορώνη.
 Μὴ δ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπὶ ῥέκλων ἀνελόντα
 Ἐσθῆν

Nam ex publico plurima gratia, summiq; minimus.
 Neq; unquam de manū Ioui libato nigrum vinum,
 Manibus illorū, neq; alijs immortalibus.
 Neq; enim illi exaudiunt, respuunt verò etiam preces,
 Neq; contra solem versus erectus meo. *zuerlon*
 Sed postquam occideris, memor vsq; ad orientem,
 Neq; in via, neq; extra viam progrediendo meas,
 Neq; denudatus, deorum quippe noctes sunt.
 Sedens vero diuinus vir, & prudens, *Moxer*
 Aut idem ad parietem accedens bene septi atrij.
 Neq; pudenda semine pollutus intra domum. *Schober*
 Focum iuxta reuelato, sed caueto.
 Neq; ab infami sepulchro reuersus *Kinderzogen*
 Seminato progeniem, sed deorum à conuiuiο.
 Nec unquā perennium fluiuiorum limpidam aquam. *Platz*
 Pedib; transito, priusquam oraueris aspiciens pulchra
 Manus Iouis amena aqua limpida. *fluenta*
 Qui fluiuium transferit, malicia vero manus illorū
 Et succensent dij, & damna dant in posterum.
 Ne vero à manu deorum in celebri conuiuiο
 Siccum à uiridi refeca nigro ferro.
 Neq; unquam patinam libatoriā pone super craterē
 Bibentium, perniciosum enim in ipso fatum est situm,
 Neq; domum faciens imperfectam relinquo,
 Ne forte insidens crocitet stridula cornix. *Scio*
 Neq; à pedatis ollis nondum lustratis rapiens
 Sicut sunt domi fletu *E 4* *Com-*

Εορην, μὴ ᾗ λίσσεται, ἐπεὶ καὶ τοῖς ἐνὶ πωινῇ.
 Μὴ δ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν, ἔ γάρ ἄμυνεν,
 Παῖδα δυωδεκαταῖον, ὅτ' ἀνὴρ' ἀνέλεός τε ποιεῖ.
 Μηδὲ δυωδεκάμηνον: ἴσον καὶ τὸ τοῦ τέτυκται.
 Μηδὲ γυναικείῳ λυγρῷ χροῖα Φαιδριώεσσι
 Ἀνέρα. λυγαλὴ γὰρ ὅππ' ἡροῖον ἐς' ὅππ' καὶ τῷ
 Ποινῇ, μηδ' ἱεροῖσιν ἐπ' αἰθομένοισι κυρήσας
 Μωμεύην αἰδέηλα: θεὸς τοι καὶ τὰ νεμεσᾷ.
 Μηδέ ποτ' ἐν προχοῇ ποταμῶν ἀλαδὲ προρέοντων,
 Μὴδ' ὅππ' κελυάων ἔρεϊν, μάλα δ' ἐξαλέαδσιν,
 Μὴδ' ἐναπολύχην, τὸ γὰρ ἔτοι λωῖόν ἐστιν.
 Ὡδ' ἔρδην, δὴνὴν ᾗ βροτῶν παλεύεο Φήμω.
 Φήμη γὰρ τε κακὴ πέλεται, καὶ μὲν αἰεταί
 Ρεῖα μάλα, δρυγαλὴν ᾗ φέρην, χαλεπὴ δ' ἀποθέσσι.
 Φήμη δ' ἔστις πάμπαν δότ' ἄλλυται, ἣν τινα πολλοὶ
 Λαοὶ φημίζουσι: θεὸς νύ τις ἐστὶ καὶ αὐτῇ.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΗΜΕΡΑΙ.

Η μάλα δ' ἐκ διόθεν πεφυλαγμένος εὔ κατὰ
 μοῖραν

Πεφραδόμεν δμώεσσι, τριηκάδα μηνὸς δρυϊλῷ
 Ἔργα τ' ἐποπτεύην, ἣ δ' ἀρμαλιῷ δότ' ἔαδσιν.
 Εὐτ' ἀν' ἀληθείῳ λαοὶ κρινόντες ἄγασιν.
 Αἱ δ' ᾗ γὰρ ἡμέραι εἰσι διὸς παρὰ μητιόεντος:
 Πρῶτον ἐνὶ, τετράς τε, καὶ ἑβδόμη ἱερὸν ἡμάρ,
 Τῇ γὰρ δότ' ἄλλω λαῷ χρυσάορα γείνατο λητῷ.

Ογδο-

Comedito, neq; lauator: quia & hisce noxa inest.
Neq; super immobilibus locato (non enim bonum est)
Puerum duodennem: quia virum inertem facit.
Neq; duodecim mensium: aequale & hoc est,
Neq; muliebri in balneo corpus abluito *Bade nisi mis*
Vir: grauis enim ad tempus est & in hoc *very soon*
Pœna. neq; in sacrificia accensa incidens,
Reprehende arcana. Deus quippe & hac indignè fert.
Nec unquam in alueo fluiuiorum mare influentium.
Neq; in fontium, meito: quin valde euitato. *Exonera* *uentre*
Neq; incacato: id enim nihilo est melius. *usifica.*
Sic facito. grauem vero mortalium euitato famam.
Fama enim mala est, lenis quidem, leuati
Facilimè, molest a vero portatu, difficilisq; depositu. *fama*
Fama vero nulla prorsus perit, quam quidem multi *malum.*
Populi diuulgant, quippe dea quedam est & ipsa.

HESIODI DIES.

Dies verò ex Ioue obseruans bene, secundum for-
 tem, *δοτ' ὁσον. ὁσον*

Præcipe seruis, tricesimam mensis optimam.
Ad opera inspiciendum, dimensumq; diuidendum:
Nempe cum veritatem populi iudicantes agunt.
Ha enim dies sunt Ioue à prudente:
Primum, nonilunium, quartaq; & septima sacra dies.
Hac enim Apollinem auriensem genuit Latona.

Suma δὲ ἡ ἐν τῇ ἡμέρᾳ. *E s*
origines dantur Calenderum.

Οἷα-

Ογδοάτη τ' ἐνάτῃ, δὴ γε μὲν ἡμέατα μῶνις
 ἔξοχ' ἀεζομένοιο, βροτήσια ἔργα πένεσθαι.
 Ενδεκάτη ᾗ, δωδεκάτη τ', ἀμφω γε μὲν ἐσθ' λαί,
 Ἡ μὲν οἷς πείκειν, ἡ δ' εὐφρονα καρπὸν ἀμᾶσθαι.
 Ἡ δ' δωδεκάτη τῆς ἐνδεκάτης μέγ' ἀμείνων.
 Τῇ γάρ τοι νειήματ' ἀεσιπότῃ θ' δράχνης,
 Ἡματος ὅκ' πλείεσ, ὅτε τ' ἴδεις σωρὸν ἀμᾶται.
 Τῇ δ' ἴσον τῇσαιτο γυνή, περὶ δ' αἰὶν τότε ἔργον.
 Μῶνις δ' ἵσα μένους τρισκαίδεκάτην ἀλῆα σῶς
 Σπέρματος ἀρῆσθαι, φυτὰ δ' ἐλθέειν ἀρίστη.
 Ἐκτὴ δ' ἡ μέσση μάλ' ἀσύφορος ἐστὶ φυτοῖσι,
 Ἀνδρογόνου τ' ἀγαθῆ, κῆρη δ' ἐσσυφόρος ἐστίν.
 Οὔτε γενέσθαι περὶ αὐτῆς γάμος ἀντιβόλῃται.
 Οὐδέ μιν ἡ πρώτη ἑκτὴ, κῆρη τε γενέσθαι
 Ἀρμενέων. ἀλλ' ἐρίφους τὰ μιν, καὶ πᾶσι μῆλων.
 Σηκόν δ' ἀμφιβόλῃν ποιμνήϊον ἡπιον ἡμᾶρ.
 Ἐσθ' λή δ' ἀνδρογόνος. Φιλέει δέ τε κέρτομα βάζειν,
 Ψεύδεα θ' αἰμυλίους τε λόγους, κρυφίους τ' ὀφισμύκας.
 Μῶνις δ' ογδοάτη κάπρον καὶ βὲν ἐρίμυκον
 Ταμνέμεν, ἔρῃας δ' δωδεκάτη ταλαεργάς.
 Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ πλώῃ ἡματι ἴσθ' ὅρα φῶτα
 Γείνασθαι. μάλα γάρ τε νόον πεπυκασμένον ἐστίν.
 Ἐσθ' λή δ' ἀνδρογόνου δεκάτη. κῆρη δέ τε τετραῶς
 Μέσση τῇ δέ τε μῆλα καὶ εἰλίποδας ἑλικας βῆς,
 Καὶ κυῶα καρχαρόδοντα, καὶ ἔρῃας ταλαεργάς,
 Περὶ νῆαν δ' ἡ χεῖρα τιθείς, πεφύλαξο δ' θυμῷ
 Τετραδάδ'

Οὐάνα δ' ὅτι nona amba dies mensis
 Egregie crescentis, ad curandum opera mortalium.
 Undecima vero duodecimaq, amba quidem bona:
 Hac quidem tondendis ouibus, illa letis segetibus meten-
 Duodecima tamen undecima multo melior: (dis.
 Hac enim nec fila in aëre suspensus araneus,
 Die expleta, quum & prudens formica acernum colli-
 Hac telam ordiatur mulier, proponatq, opus. (git.
 Mensis autem inchoati decimatertia cauet
 Sementem incipere: plantis vero inferendis optima est.
 Sexta vero media valde incommoda est plantis,
 Viripara bona, puella vero non utilis est,
 Nec gignenda primum, nec nuptus tradenda.
 Nec prima quidem sexta puella gignenda
 Apta est, sed hœdis castrandis, & gregibus ouium,
 Stabuloq, circumsepiedo pastoralis benigna dies est,
 Bona vero viripara, amatq, conuicia loqui,
 Mendaciaq, et blandos sermones, & occulta colloquia.
 Mensis vero octava caprum, & bonem mugientem,
 Occidito: mulos autem duodecima laboriosos.
 Vicesima vero in magna, plena die, prudentem vi-
 Generato: valde enim bona est indolis. (rum.
 Bona autem viripara decima, puella vero & quarta
 Media, hac vero & oves, & curruipedes boues,
 Et canem asperis dentibus, mulosq, laboriosos
 Cicurato, sub manum ponens. canem vero esto animo,
 Τ

Τετράδ' ἀλεύαδ' φθίνοντες θ' ἴσαμέν τε,
 Ἀλγεα θυμοβορεῖν μάλα τοι τελεσμένον ἦμαρ.
 Ἐν ᾗ τετάρῃ μινὸς ἀγεαδ' ἐς οἶκον ἄκοιτιν,
 Οἰανὲς κρίνας, οἱ ἐπ' ἐργμαὶ τέτρω ἄριστοι.
 Πέμπτης δ' ἐξαλέαδ', ἐπεὶ χαλεπαί τε καὶ αἰναί.
 Ἐν πέμπτῃ γάρ φασιν ἐριννύας ἀμφιπολεύειν,
 Ορεσσιν τυννύμενας, τὸν ἔρις τέκε πᾶσι. Πτόρκοις.
 Μέσση δ' ἐβδομότης δημήτερος ἱερὸν ἀκτῶν
 Εὐ μάλ' ὀπιπιεύοντα εὐτροχάλῳ ἐν ἀλῶν
 Βάλλειν. ὑλοτόμοντα ταμῆιν θαλαμῆϊα δῶρα,
 Νηϊὰ τε ξύλα πολλὰ, τὰτ' ἄρμενα νηυσὶ πέλειον.
 Τετράδι δ' ἄρχεσθαι νῆας πῆγνυαδ' ἀραιάς.
 Εἷας δ' ἡμέσση Πτοδέελα λῶϊον ἦμαρ.
 Πρωτίῃ δ' εἷας παναπήμων ἀνθρώποισιν.
 Εὐδλὴ μὲν γάρ τ' ἡδὲ φυτεύειν, ἡδὲ γενέσθαι,
 Ἀνέρι τ' ἡδὲ γυναικί, καὶ ἔποτε πάγκακον ἦμαρ.
 Παῦροι δ' αὖτ' ἴσασιν τρισφάδα μηνὸς δρῖς ἔλῳ
 Ἀρξασθαι τε πῖθον, καὶ Πτο ζυγὸν αὐχένα θείναι
 Βασί καὶ ἡμίονοισι καὶ ἵπποις ὠκυπόδεσσι,
 Νῆα πολυκλήϊδα θοῶν εἰς οἶνοπα πόντον
 Εἰρύμεναι. Παῦροι δέ τ' ἀλθῆα κικλησκασι.
 Τετράδι δ' οἶγε πῖθον. περὶ πάντων ἱερὸν ἦμαρ
 Μέσση. Παῦροι δ' αὖτε μὲν εἰκάδα μινὸς δρῖς ἔλῳ
 Ἡὲς γινομένης, Πτοδέελα δ' ἐστὶ χερσίων.
 Αἶδε μὲν ἡμέραι εἰσὶν Πτοχθονίοις μέγ' ὄνηαρ.
 Αἶδ' ἄλλαι μετὰ δέσποι, ἀκήριοι, ἔτι φέρεσθαι.

Ut quartam vites desucentis & inchoati mensis,
 Dolorib. conficiendo animo valde hac accommoda est.
 Quarta autem mensis uxorem domum ducito,
 Observatis anibus que ad hanc rem sunt optima. Augur.
 Quintas vero emitato: quia difficiles sunt, & graves.
 In quinta enim aiunt furias obambulare. & γέννη.
 Periuriū vindicantes, q. malum cōtemtio genuit per-
 Media vero septima, Cereris sacrum munus (iuris.
 Diligenter inspicies, bene equata in area
 Ventulato, roborūq. sector incidito cubicularia ligna,
 Navalīq. ligna multa, & que nauib. congrua sunt.
 Quarta vero incipito naues compingere hiantes.
 Nona autem media pomeridiana melior dies.
 Prima vero nona prorsus innoxia hominibus.
 Bona siquidem est ad plantandum, & ad generandū.
 Tam viro quā mulieri. nec unquā prorsus mala dies.
 Sed pauci rursus sciunt tertium nonū mensis optimū
 Implendis dolijs, & sub ingum ponendo collo
 Bobus & mulis & equis celeribus.
 Navem bene clauatam celerem in nigrum pontum
 Trabito: sed pauci vera intelligunt. & αἶψαν.
 Quarta vero aperi dolium. pra omnibus sacra dies est
 Media. pauci vero rursus post vicefimā mensis opti-
 Aurora vigente, pomeridiana vero est deterior. (μά.
 Et ha quidem dies sunt hominibus magno commodo.
 Cetera autem incerta, sine sorte, nihil ferentes.

Ἄλλος δ' ἄλλοίμω αἰνᾷ, παῦροι δέ τ' ἴσασιν.
 Ἀλλοτε μητρὸς ἡμέλῃς ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ.
 Τῶν εὐδαίμων τε καὶ ὀλβίος, ὅς τ' ἅδε πάντα
 Εἰδὼς, ἐργάζεται ἀναίτιος ἀθανάτοισιν,
 Ορνίθας κρίων, καὶ ὑπερβασίας ἀλεείνων.
 ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΤΟΥ ΗΣΙΟΔΟΥ
 ἔργων καὶ ἡμερῶν.

ΤΗ ΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ

Ἀσπίδος.

ΤΑΦΙΟΙ στρατεύσαντες ὅππῃ τὰς ἡλεκτρυόνων
 βῆς, ἀνείλον τὰς τ' ἀλκμήνης ἀδελφές, τῶν
 θρεμμάτων ὑπεραγοιζομένους. τῇ δ' ἄμφιτρυόνης
 βυλομένους αὐτῇ σιωπῇ, ἔκπετον αὐτῶν ὑπέρχε-
 το, πρὶν ἢ παρὰ τῶν ἀδελφοκτόνων εἰσπεσέσθαι
 ἡμωρίαν. ὃ δ' ἐπιστρατεύσας, ἀνείλεν αὐτὰς. καὶ δὲ
 πῶν αὐτῶν νύκτα σιωπῇ αὐτῇ ἄμφότεροι, ὃ τὸ
 Ζεὺς καὶ ὁ ἄμφιτρυόνης, ὁ μὲν ἐκ τῆς πολέμου ὑποσέ-
 ψας, Ζεὺς δὲ βυλῇ τοῖς ἀνθρώποις βουθὸν γενῆ-
 σαι. ἡ δὲ κυρὴ, ἐκ μὲν ἄμφιτρυόνης ἰφικλέα, ἐκ δὲ δι-
 ὅς ἡρακλέα. ὅς καὶ ἐπὶ κύκνον ἄρεος ἦν, ἡνίοχον ἔχων
 ἰόλαον, στρατεύς. ὅς τὰς τὰς δεκάδας ἀγῶνας εἰς
 πυθῶν, περὶ σῦλα. σκεπασθὲς ἔν ἡφαιστοτείκῳ
 ἀσπίδι, προσέειπεν εἰς τραχίνα πρὸς κήρυκα. Συμβα-
 λὼν δὲ τῶν κύνων, αὐτὸν μὲν ἀναιρεῖ. τὸν δ' ἄρ' ἐν ὑ-
 περασπίδι τῆς ὑψὺς, κατὰ μηρὸν τιτρώσκει. καὶ ἔτι
 ἔρχεται πρὸς κήρυκα. ἔν δὲ ὁ κύκνος, γαμβρὸς κή-
 ρος, ὅππῃ θυγατρὶ θεμιστομένη.

ΗΣΙΟ

Sed alius aliam laudat, pauci vero norunt.

Interdum nouerca est dies, interdum mater. Χρῆμα

Harum beatusq; & felix, qui hac omnia
 Sciens operatus fuerit, inculpatusq; dies,
 Auguria observans, & delicta euitans. } Summa

FINIS HESIODI OPE-
 rum & dierum.

ARGVMENTVM SCVTI.

ΤΑΦΙΟΙ militantes ad Electryonis boues, interfe-
 cerunt Alcmena fratres, iumentorum defen-
 ses. Ampitryone autem volente ipsi coire, non prius ei
 promisit, quam de fratricidis pœnas sumpsisset: Ille
 autem immilitans, interfecit eos. Sed in eadem nocte
 coeunt ipsi utriq;, Iupiter & Amphitryon: hic qui-
 dem ex bello reuersus, Iupiter autem volens hominia
 bus auxiliatorem generare, Illa verò parit ex Am-
 phitryone quidem Iphicleum, ex Ioue autem Hercu-
 lem: qui & contra Cygnum Martis filium, aurigam
 habens iolaum, militat: qui decimas ducentes ad Py-
 tho, depredatur. Protectus igitur per Vulcanum
 facto scuto, accedit ad Trachina, ad Ceycem. Con-
 gressusq; cum Cygno, ipsum quidem interemit. Mar-
 tem vero scuto defendentem filium, in crure vulne-
 rat. Atq; ita venit ad Ceycem. Erat autem Cygnus
 gener Ceycis ob filiam Themistonomen.

Alcmena ex Ioue cum peperisset Huius Hesiodi
 culem, nubit Ampitryonem pag. 344.

Solum Scutum Hercules hic pingitur et describitur
 inter eos - 8. p. 4. v. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΠΟΙΗΜΑ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΣΠΙΔΟΣ

τῆς Ἡρακλέους.

Η Οἷη προλιπῆσα δόμους, καὶ πατερίδα γαῖαν,
 Ηλυθεν εἰς Θήβας, μέλ' ἀρῆϊον ἀμφιτεύονα,
 Ἀλκμειῶν θυγάτηρ λαοσόφῃς ἡλεκτεύων^{λαοσόφῃς},
 Ἡρὰ γυναικῶν Φῦλον ἐκαίνυτο Θηλυτεράων,
 Εἰδεῖ τε μεγάλῃ τε νόον γε μὲν ἔτις ἔριζε
 Τάων, ἅς θνηταὶ θνητοῖς τέκον ἐυνηθεῖσαι.
 Τῆς, καὶ δὴ κῆθεν, βλεφάρων τ' ὀπὰ κυανέων,
 Τοῖον ἄηθ' οἷον τε πολυχρύσῃς ἀφροδίτης.
 Ἡδὲ καὶ ὥς κατὰ θυμὸν εὖν τίσκεν ἀκοίτιν,
 Ὡς ἔπειτ' ἔτισε γυναικῶν Θηλυτεράων.
 Ἡμὶν πατέρα ἐσθλὸν ἀπέκλιανεν ἱφίδαμῶνας,
 Χωσάμενος περὶ βυσσὶ, λιπῶν δ' ὅτε πατερίδα γαῖαν
 Εἰς Θήβας ἐκέλευσε φερεσάκεας καθμείρας, (αν,
 Εὐθ' ὅγε δώματ' ἔναιε σὺν αἰδοίῃ παρακοίτι,
 Νόσφιν ἄτερ φιλότῃτος ἐφίμερος. ἔγχαρ οἱ ἦεν
 Πρὶν λεχεῖαν ὀππῶναι εὐσφύρας ἡλεκτεύωνης,
 Πρὶν γε φόνον τίσαιτο κασιγνήτων μεγαθύμων
 Ἡσάλωχς, μαλερῶν ἢ καταφλέξαι πυρὶ κώμας
 Ἀνδρῶν ἡρώων ταφίων, ἡδὲ τηλεβοάων.
 Ὡς γὰρ οἱ δέκντο. θεοὶ δ' ὀππῶνται ἦσαν.
 Τῶν ὅγ' ὀπίζετο μύθῳ, ἐπείγετο δ' ὅτι τάχιστα
 Εκτελέσαι μέγα ἔργον, ὃ οἱ δίδωεν θεοὶς ἦεν.

Τὴν δ'

HESIODI OPVS

DE SCVTO HER

CVLIS.

Heu qualis relinquens domos & patriā terram,
 Venit ad Thebas, ad similē Marti Amphitryo-
 Alcmenē filia populos seruantis Electryonis: (nē,
 Quae cerce mulierū genus ornabat feminearū, (sedebat
 Et pulcritudine & magnitudine, animo aut nulla con-
 Earum, quas mortales mortalib. pepererunt concum-
 Huius & ab capite, & palpebris nigris, (bentes, ^{phane}
 Tale spirabat, quale & aurea Veneris. Simile
 Quae & tantum in animo suum honorabat maritum, ^{frontis}
 Quantum nōdum aliqua honorauit mulierū femineas ^{vestis}
 Attamē patrem bonum interfecit, vi domans, (arum, ^{paritidas}
 Iratus pro bobus, relinquens autem ille patriā terrā,
 Ad Thebas supplex uenit, scuta ferentes Cadmaeos.
 Vbi ille domos habitauit cum pudica uxore, ^{infrig}
 Scorsum sine desiderato amore, non enim sibi licuit
 Prius lectū cōscendere pulcras iuras habētis Electryo-
 Quam cadē vltus esset fratrum magnanimorū (nis,
 Suae uxoris, acrig, combussisset igne vicos ^{optis uindicta}
 Virorum heroum, Taphiorum & Teleboarum.
 Sic enim sibi constitutum erat, dij autem testes erant,
 Quorū ille curabat iram, & festinabat quā celerrimē
 Perficere magnum opus, quod sibi ex Ioue fas erat.

F

Hunc

Τῷ δ' ἄμα ἰέμενοι πολέμοιό τε Φυλόπιδός τε
 Βοιωτοὶ πλῆθ' ἱπποὶ, ὑπὲρ σακίων πνέοντες,
 Λοκροὶ τ' ἀγχιμαχοὶ, καὶ Φωκῆες μεγάθυμοι,
 ἑσποντ'. ἦρχε ἢ τοῖσιν εὖς πάντας ἀλκαῖοιο,
 Κυδῖον λαοῖσι. πατὴρ δ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Ἀλλῶ μῆτιν ὕφαινε μέλα φρεσὶν, ἵφρα θεοῖσιν.
 Ἀνδράσι τ' ἀλφειήσιν δῖος ἀλκίηρα φυτεύσαι.
 Ωρτο δ' ἀπ' ἐλύμπιο δόλον φρεσὶ βουσοδομέων.
 ἱμεύρων Φιλότητ' εὐζώνιο γυναικός.
 Εὐνύχιος τάχα δ' ἔξετυφαόνιον. τότε δ' αὖθις,
 φίκιον ἀκρότατον προσεθήσατο μητιέτα Ζεύς.
 Εὐθα καθεζόμενος, φρεσὶ μῆδετο θέσκελα ἔργα.
 Αὐτῇ μὲν γὰρ νυκτὶ τανυσφύρεσ' ἤλεκτρυώνης,
 Εὐνῇ καὶ Φιλότητι μίγη, τέλεσεν δ' ἄρ' ἐέλδωρ.
 Αὐτῇ δ' ἀμφιτρυῶν λαοσόφῳ, ἀγλαὸς ἥρας,
 Ἐκτελέσας μέγα ἔργον, ἀφίκετο ὄνδα δόμονδε.
 Οὐδ' ὅγ' ἔπι δμῶας καὶ ποιμένας ἀρχειώτας
 Ωρεῖ ἵεναι, πρὶν γ' ἢς ἀλόχῃς ἔπιβῆμεναι εὐνῇς.
 Τοῖος γὰρ κραδίῳ πόθος αἰνυτὸ ποιμένα λαῶν.
 Ως δ' ὅτ' ἀνὴρ ἀπασσὸν ὑπεκπεσφύγοι κακότητην,
 Νέσσει ὑπὸ δ' ἀγαλῆς, ἢ καὶ κρατερὸς ὑπὸ δεσμῷ.
 Ως ῥὰ τότε ἀμφιτρυῶν χαλεπὸν πόνον ἐκτολμή-
 λασσάτιος Φιλίας τε εἶον δόμον εἰσαφίκαται. (σας,
 Παννύχι' εὐνῇ δ' ἄρ' ἐλέκτο σιῶ αἰδοίῃ παρὰ κοιτῇ,
 Τερπόμεν' δάροισι πολυχρύσῃς ἀφροδίτης.
 ἢ ἢ θεῶν δμῆθισα, καὶ ἀνέρι πολλὸν δέξισω,
 ὅθ' ἔπειτα

ὅθ' ἔπειτα

Hunc autem simul cupientes & belli & persecutionis,
 Boeti, percussores equorum, super scuta spirantes, (nisi
 Et Locri breuib. armis pugnatores, & Phocæses magna
 Sequebantur, dux autem istis erat bonus filius Alcei, Amphitry
 Iactabundus populis, pater aut hominumq; deorumq;
 Aliud cōsiliū texebat in mentibus, ut dys (neraret.
 Et hominib. artium inuentorib. nocumētū expulsoῖ γε
 Statim vero descēdit ab Olympo dolum mētib. struēs,
 Desiderans amorem bene cincta mulieris. Almena
 Nocturnus citò autem uenit Typhaonium. Tunc autē
 Phiciū summū ascendit consultor Iupiter, (rursus
 Vbi sedēs mētib. cogitauit stupēda opera. (Electryonis
 Eadem quidem. n. nocte extensum pedem habentis filia, Almena
 Lecto & amore mistus est, & perfecit desiderium.
 Eadem autē & Amphitryō populorum defensor, incho
 Perfecit magno opere uenit suam domum, (tus heros, incho
 Neq; ille ad famulos & pastores agrestes
 Perrexit ire, priusquā sua uxoris cōscenderet lectum.
 Talis. n. cor cupiditas capiebat pastorem populorum. Pastori
 Ut autem quādo vir libenter effugeret calamitatem, Rex
 Aegritudine ab molesta, vel etiam a forti vinculo;
 Sic tunc Amphitryon graui labore defunctus, simile
 Libenterq; & amicè suam domum peruenit.
 Nocturnus autem concubuit sua cum veneranda uxo
 Delectatus donis ualde pulcra Veneris, (re,
 Illa autem Deo domita, & viro longe prestantissimo

F 2

Thebis,

Θήσεν ἐπὶ ἀπύλῳ διδυμάονε γέναιτο παῖδε.
 Οὐκ ἔθ' ὅμα φρονέοντε κασιγνήτω γε μεν ἔστω,
 Τὸν μὲν χερότερον, τὸν δ' αὖ μέγ' ἀμείνονα Φῶτα,
 Διδόν τε κρατερόν τε, βίβω ἥρα κληῖλω.
 Τὸν μὲν ὑποδμηθεῖσα κελαϊνε Φεῖ κρονίῳνι,
 Αὐτὰρ ἱφικλῆα γε δοριόσῳ ἀμφιτρωνί,
 Κεκερμένλιν γενέτω. τὸν μὲν βροτῶ ἀνδρὶ μιγείσα,
 Τὸν δ' αὖ κρονίῳνι, θεῶν σημαντορι πάντων.
 Ὃς καὶ Κύκνον ἐπεφρην δρητιάδην μεγάρυμον.
 Εὐρε γὰρ ἐν τεμένει ἐκατηβόλῃ ἀπόλλωνος.
 Αὐτὸν, καὶ πατέρα ὃν ἄρην, ἄτον πολέμοιο,
 Τεύχεσι λαμπομένους σέλας ὡς πυρὸς αἰθομένοιο.
 Εξαίτ' ἐν δ' ἔφρω, χθίνα δ' ἐκτυπον ὠκείας ἵπποι,
 Νύσσοντες χηλῆσι, κένις δ' ἐσφ' ἀμφιδεδῆαι,
 Κοπιόμενῃ πλεκοῖσιν ὑφ' ἄρμασι, ἔποσιν ἵππων.
 Ἀρματα δ' εὐποίητα, καὶ ἀντυγες ἀμφαράβιζον,
 Ἴππων ἱεμένων, κεχάρητο δ' αὖ Κύκνος ἀμύμων,
 Ελπόμενος διδῶν δρητίον, ἥϊόν χόν τε,
 Χαλκῶ δαϊώσῃν, καὶ δότ' κλυτὰ τεύχεα δύτειν.
 Ἀλλὰ οἱ εὐχολέων ἐκ ἐκλυε φοῖβος δότ' ἰλίων.
 Αὐτὸς γὰρ οἱ ἐπαῶρσε βίβω ἥρα κληῖλω.
 Πᾶν δ' ἄλσος καὶ βωμὸς δότ' ἰλίων περγασαῖς,
 Λάμπεν ὑπαὶ δρητίῳ θεῶν τούχων τε καὶ αὐγῇ.
 Πῦρ δ' ὡς ὀφθαλμῶν ἀπελάμπειο, ἥς κεν ἐκείνῳ
 Ἐτλη θνητὸς εἶναι κατεναντίον ὀρμηθῆναι,
 Πῶλ' ἥρα κληῖ καὶ κυδαλίμῃς ἰολαῖς:

Κείνων

T'ebis septē portas habētib. gemellos generavit filios. gemelli
 Non tamen similia sapientes, fratres quamvis fuerunt:
 Hūc quidē peiorē, illū autē rursus multo meliorē virū,
 Gravemq. fortemq. vim Herculeam: (Saturnio,
 Hunc quidem subdomita nigras facienti nubes Ioni
 Sed Iphicleū lancea servanti populos Amphitryoni,
 Distinctā prolem. hunc quidē mortali viro admista,
 Illū autē Ioni Saturnio, deorum imperatori omniū,
 Qui & Cygnū interfecit Martis filium magnani-
 Invenit. n. in luco longē sagittantis Apollinis (mum.
 Ipsum & patrem suū Martem insatiabilem bello,
 Armis coruscantes, splendorem ut ignis ardentis,
 Stantes in curru. terram verō verberabāt veloces equi
 Pungentes ungulis. pulvis autē circa ipsos utring, spar-
 Trita plicatis currib. & pedib. equorum. (gebatur.
 Currus autem bene facti & canthi circumstrebebāt,
 Equis currere cupientib. latatus autē est Cygnus irrepre-
 Sperās Iouis filiū bellicosum, & aurigatōrē (hēsibilis,
 Ferro scindere, & incluta arma spoliare. Hercules
 Sed sibi factus supplicationes non exaudivit Phoebus
 Ipse enim sibi concitavit vim Herculeam. (Apollo. infero
 Omne autem nemus & templum Apollinis Pegasei
 Splendebat ab granis dei armisq. & ipsius.
 Ignis autem tanquā ab oculis splendebat. Quis autem
 Sustinuisse mortalē existens obuiam moveri, (illi
 Prater Herculem, & inclutum Iolaum?

Κείνων γὰρ μεγάλη τε βίη, καὶ χεῖρες ἀάπτοι
 Εξ ὧμων ἐπέφυκον ὅππῃσι βαρούσι μέλεσιν.
 Ος ῥὰ ἡνίοχον προσέφη κρατερὸν ἰόλαον,
 Ἡρώς ὦ ἰόλαε, βροτῶν πολὺ φίλτατε πάντων,
 Ἥτι μετ' ἀθανάτης μάκαρας, τοὶ ὀλυμπον ἔχουσι,
 Ἡλiten ἀμφιτρυῶν, ὅτ' εὐσεφانون ποτὶ θήλειω
 Ἥλθε, λιπῶν τρίμυθον εὐκλίμενον πολίεθρον,
 Κτείνας ἡλεκτρυόνα βαῶν ἐνεκ' εὐρυμετώπων.
 Ἰκετο δ' εἰς κρείοντα, καὶ ἡνίοχῳ τανύπεπλον.
 Οἱ ῥὰ μιν ἥπαράζοντο, καὶ ἀρμενα πάντα παρῆχον,
 Ἡ δίκη ἐοδ' ἰκέτησι. τίον δ' ἀρ' τηλόθι μάλλον.
 Ζῶε δ' ἀγαλλόμενος σὺν εὐσφύρῳ ἡλεκτρυόνη,
 Ἡ ἀλόχῳ. τάχα δ' ἄμμες ἐπιπλομένων ἐν αὐτῶν,
 Γινόμεθ' ἔτε φρένας ἐναλίγκιοι, ἔτε νόημα,
 Σὸς τε πατήρ καὶ ἐγώ. Ἔ μὲν φρένας ἐξέλετο Ζεὺς
 Ος περὶ λιπῶν σφέτερον δῶμα. σφείερας τε τοκῆας
 Ωχετο τιμήσων ἀλιτημένον εὐρυδῆα,
 Σχέτι λυγρῶ. ἦ γὰρ μάλα μετεσυναχίζετ' ὀπίσσω
 Ἦν ἅπλῳ ἀχέων. ἦ δ' ἐπ' ἀλινάχρετος ἐστίν.
 Αὐτὰρ ἐμοὶ δαίμων χαλεπὸς ἐπετέλλετ' ἀέθλης,
 Ω φίλος. ἀλλὰ σὺ θάσσον ἔχ' ἡνία Φοινικόνετα
 Ἰππων ὠκυπόδων. μέγα γ' ὅρεσι θάρσος ἀέζων,
 Ἰθὺς ἔχον θοὸν ἄρμα, καὶ ὠκυπόδων ὀϊνός ἵππων,
 Μηδὲν ὑποδδείσας κτύπον ἄρεος ἀνδροφόνου,
 Ὃς νῦν κεκληγὼς περιμαίνει ἱερὸν ἄλσος.
 Φοῖβε δ' ἀπολλῶν ἐκατηβέλεται ἀνακτ'.

H μὲν

Illorum enim magnāq; vis, & manus intangibiles
 Ex humeris extendebantur in fortissimis membris.
 Qui tunc aurigam affatus est fortem Iolaum:
 O heros Iolae, mortalium longè charissime omnium,
 Certè cōtra immortales beatos, qui cœli habitant, (bē
 Peccavit Amphitryō, quādo bene coronat à muris The
 Venit, linquēs Tiryntū bene edificatū oppidū, (tium.
 Interfecto Electryone, bonū causa latas frōtes habē-
 Venit ad Creōtē, & Heniochā extēsū pepłū habentē.
 Qui ipsam amicē exceperūt, & omnia necessaria prae-
 Ut fas est supplicib; honorarūtq; pcul magis. (buerūt.
 Vnebat autē latus, cum pulchros pedes habēre Electry-
 Sua uxore, Celeriter autem nos vertentib; annis (ona
 Nati fuimus, neq; mentib; similes neq; intellectu, (ier.
 Et tuus pater & ego. huius quidē mentes eripuit Iupi-
 Qui relinquens & suam domum, & suos parentes,
 Venit honoraturus iniquum Eurystheum.
 Miser, profectō valde suspirabat, in futurum. B. i. s.
 Suam calamitatem dolens, quae non remocabilis est.
 Sed mihi fortuna molesta commisit certamina, neq; al
 O'chare, sed tu cuius cape habenas purpureas, (gens,
 Equorū pedib; velociū, valde autē mentib; audaciam an
 Rectè habeto velocem currū, & pedib; velociū robur es
 Nihil subuerimus fragorē Martis homicida, (quorum,
 Qui nunc vociferans circumferis sacrum nemus
 Phœbi Apollinis longè sagittantis regis.

F 4

Anta

Η μὲν καὶ κρατερὸς περὶ ἔων, ἄσεται πολέμοιο.
 Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἀμώμων Ἰσλα.
 Ἡβῆ' ἢ μάλα δή τι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Τιμᾷ σὺν κεφαλῇ, καὶ ταύρεσσιν ἐνοσίγαιον,
 ὅς τ' ἔβης κρήδεμνον ἔχει, ῥύεταί τε πόλιν αἰ.
 Οἷον δὲ καὶ τόνδε βροτὸν κρατερόν τε μέγαν τε
 Σας εἰς χεῖρας ἄγασιν, ἵνα κλέουσιν ἑδλὸν ἄρῃαι.
 Ἀλλὰ γε δύο σεο τεύχε' ἔρῃαι, ἵφρα τάχιστα
 Δίφρος ἐμπιλάσαντες ἄρῃαι ἢ ἡμέτερόν τε,
 Μαρνώμεσθ'· ἐπεὶ ἔτοι ἀτάρῃητον δῖος υἱόν,
 οὐδ' ἰφικλείδην δῖδ' ἔξεται. ἀλλὰ μὲν οἷω
 φεύξεσθ' δύο παῖδας ἀμύμονα ἀλκείδαο,
 οἳ δὲ σφι χεῖδον εἰσι, λιλαϊόμενοι πολέμοιο
 φυλόπιδα σῆσεν, τὰ σφιν πολὺ φέρτερα θοίνης.
 ὣς φάτο. μεῖδ' ἔσεν ἢ βίη ἥρα κληῖη,
 θυμῷ γηθήσας. μάλα γάρ νύ οἱ ἄρμενα εἶπεν.
 καὶ μὲν ἀμείβομεν ἔπειτα πειρόμεντα πρόσσηυδε.
 Ἡρώς ὠϊόλαε διοτρεφὲς, ἔκ' ἐτι τηλῆ
 Τσμήνη τραχεῖα. σὺ δ' ὥς πάρος ἦσθα δαΐφρων,
 ὣς καὶ νῦν μέγαν ἵππον δρέονα κυανοχαίτῳ,
 Πάντη ἀναστρεφᾶν, καὶ ἀρηγέμεν ὥς κε διύηαι.
 ὣς εἰπὼν, κνημίδας ὀρέχ' ἀλκοῖο φάειν
 Ἡφαίστου κλυτὰ δῶρα, περὶ κνήμησιν ἔθηκε.
 Δεύτερον αὖ θώρηκα περὶ στήθεσιν ἔδωκε,
 Καλὸν, χρύσειον, πολυδαίδαλον, ὃν ῥ' οἱ ἔδωκε
 Παλλὰς Ἀθηναίη, κέρη δῖος, ὅππότε ἔμελλε
 Τὸ πρῶ-

Attamen quāvis fortis existens, fatiatur bello. (laus:
 Hunc aut vicissim allocutus est irreprehensibilis Io-
 O' patre, certe valde iam pater hominumq; deumq;
 Honorat tuum caput, & taureus Neptunus,
 Qui Thebes arcem habet, & conservat urbem
 Qualem nam & istum mortalem fortemq; magnūq;
 Tuas ad manus agunt, ut gloriam bonam sumas.
 Sed iam iam indue arma bellicosa, ut celerissime
 Curribus appropinquant, & Martis & nostro
 Pugnemus, postquam neq; intrepidum Iouis filium, Hercule
 Neq; filium Iphicli timebit, sed ipsum puto Iolauum
 Fugituum duos filios irreprehensibilis Alcide, Aii sui, Iph
 Qui iam prope ipsos vadunt, cupientes belli est & Amphitru
 Cadem statuere, quae ipsis multo praestantiora dapibus.
 Sic dixit: subrisit autem vis Herculana,
 Animo gaudens, valde enim sibi accommoda dixit.
 Atq; ipsi respondens verbis pennatis allocutus est:
 Heros o Iolae diuine, non amplius procul
 Pugna aspera: tu aut ut prius eras bellicosus, (tem.
 Sic & nunc magnū equum Arionē, nigras sedes habent
 Quacūq; conuerte, & auxiliare quantisper potes.
 Sic factus, ocreas aris splendentis, nigrasq; pectus
 Vulcani incluta dona, circa crura posuit.
 Secundo rursus thoracem circa pectora induit, & armis
 Pulchrum, aureum, valde varium, quem sibi dedit
 Pallas Minerva, filia Iouis, quando debebat
 panoplia velle vestire F 5
 Herculis Primi-

Τὸ πρῶτον σπονδόντας ἐφορμήσαδ' αἰθέλας.
 Θῆκατο δ' ἄμφ' ὤμοισιν δῆης ἀλκίῃρα σίδηρον,
 Διφὸς ἀνὴρ. κοίλῳ ἢ περὶ στήθεσσι Φαρέτρεω
 Κάββαλέ τ' ἐξόπιθεν. πολλοὶ δ' ἔντοσθεν οἷοι
 Ριγῆλοι θανάτοιο λαβηφθόχοιο δοτῆρες.
 Πρῶσθεν μὲν θανάτὸν τ' εἶχον, καὶ δάκρυσι μῦρον.
 Μέσσοι ἢ ξέσοι περιμήκεις. αὐτὰρ ὅππασθεν
 Μορφονοῖο Φλεγύας καλυπτόμενοι πτερυγέσσιν
 Ἦσαν. ὃ δ' ὄβριμον ἔγχος, ἀκαχμένον αἰβοπι χαλ-
 κρατί δ' ἰφθίμῳ κυνέῳ εὐτυκτον ἐθηκε (κῶ.
 Δαιδαλέω, ἀδάμαντος, ὅππ' κροτάφοις δ' αἰσάν.
 Ἦγ' ἔρητο κάρη ἡρακλῆος Τεῖοιο.

Χερσὶ γε μὲν σάκος εἶλε παναίολον, ἃ δέ τις αὐτὸ
 οὐτ' ἐρρήξε βαλὼν, ἔτ' ἐθλασε. θαῦμα ἰδέσθαι.
 Πᾶν μὲν γὰρ κύκλῳ τιτάνῳ, λοδκῶ τ' ἐλέφαντι,
 Ἠλέκτρῳ θ' ὑπολαμπὶς ἔλεω, χρυσῶ τε φαεινῶ
 λαμπόμενον. κυάνῃ ἢ διάπυχες ἠλήλαντο.
 Εν μέσσοι ἢ δ' αἰκνύοντο ἔλεω φόβος, ἔτι φατρός,
 Εμπαλιν οσοῖσιν πυρὶ λαμπόμενοισι δεδορκώς.
 Τῆ καὶ ὀδόντων μὲν πλάττο σόμα λοδκὰ Τεόντων,
 Διφῶν, ἀπλήτων. ὅππ' ἢ βλοσυροῖο μετώπῃ,
 Διφῇ εἰς πεπότητο, κορύσσεσσι κλόνον ἀνδρῶν.
 Σχετλίῃ, ἥ ῥα νόον τε καὶ ὅκ' φρένας εἶλετο Φαίῳ,
 Οἵ τινες ἀντιβίῳ πόλεμον διὸς ἤϊ φέροισιν.
 Τῶν καὶ ψυχὰς μὲν χθόνα διώσ' αἰδ' αἶσῳ
 αὐτῶν. ὅς τε δέσφοι περὶ ῥινοῖο σαπέσις,

Σερβίω

Primitus suspiriosa irruere certamina. (ferrum glanij)
 Posuit autem circa humeros nocuementi propulsores, dupen
 Terribilis vir, & canam circa pectora pharetram.
 Coniecit retro, multa autem intus sagitta
 Rigida, leih obliuisci vocem facientes datyces.
 Antrorsum quidem mortem habebant, & lachrymis
 Media autem rāsiles longe, sed retro (luctum:
 Colorata aquila occultata pennis ii ferro:
 Erant, ille autem terribilem lanceam, acutam, arden-
 Capitū autem potenti galeam benefactam imposuit,
 Ingeniosam, ex adamante, temporibus congruam, *lucum fuit*
 Qua seruabat caput Herculis diuini. (quis ipsum
 Manib. aut scutum cepit undiq; varium, neq; ali- *cluytur*
 Neq; rupisset vulnerans, neq; fregisset, mirabile visu,
 Totum quidem in circulo gypso albo, & ebore,
 Et electro subsplendidum erat, & auro lucenti
 Splendens: nigro autem circuli discurrebant.
 In medio autem draconis erat terror non narrabilis,
 Retro oculis igne splendentibus aspiciens. (renibus,
 Cuius & dentib. quidē implebatur bucca albitur discurs
 Cruelibus, implacabilibus. In terribili autē aspectu
 Grauis Lis volabat, galeata perturbatione hominum,
 Improba, qua & intellectu & mentē capiebat hominū,
 Quicunq; obuiam bellum Iouis filio ferrent.
 Quorum & anima quidem terrā ingrediuntur, intra
 Ipsorum: ossa verò ipsis, carne corrupta, (infernum
 Sirio

descriptio cluytur Herculis in scuti

Σφρίψ' αἶζα λείοιο κελαινῇ πνίβεται αἶη.
 Εν ᾗ προΐωξίς τε παλινώξίς τε τέτλητο,
 Εν δ' ἑμαδὲς τε φόβος τ' ἀνδροκλασίη τε δειδήε,
 Εν δ' ἔρις, ἐν ᾗ κηδοιμὸς ἐβίωεον. ἐν δ' ἰλοὴ κῆρ
 Ἄλλον ζῶν ἔχυσσα νεύτατον, ἄλλον ἄστον,
 Ἄλλον τιθνεῖατα κατὰ μύθον ἔλκε ποδοῖιν.
 Εἴμα δ' ἔχ' ἀμφ' ὤμοισι δαφοίνεον αἵματι φωλῶν,
 Δφνὸν δερκομένη καναχῇ σί τε βεβριθέα.
 Εν δ' ὀφίων κεφαλῇ δεινῶν ἔσαν ἔ τι φατῶν,
 Δώδεκα, ταὶ φοβέεσκον ὅππ' χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων,
 Οἱ τινες ἀντιβίβω πόλεμον διὸς ἢ φέροισιν
 Τῶν, κ' ὀδόντων μὲν καναχὴν πέλεν, εὐτε μάχοιτο
 Ἀμφιτενωιάδης. τὰ ᾗ δαίετο θωῦτ' ἔργα,
 Στίγματα δ' ὥς ἐπέφαντο ἰδεῖν δεινοῖσι δρέκασιν
 Κυάνεοι κατὰ νῶτα, μελάνθησαν ᾗ γένεαι.
 Εν δὲ συῶν ἀγέλαι χλουῶν ἔσαν, ἡδὲ λεόντων,
 Ες σφείας δερκομένων, κοτιέντων ἢ ἱεμένων τε.
 Τῶν καὶ ὀμιληδὸν εἶχες ἦσαν, ἐδὲ νυτοί γε (Φω.
 Οὐδ' ἕτεροι τετέτλη. Φρίσσον γε μὲν αὐχένεας ἀμ.
 Ἡδὴ γὰρ σφιν ἐκτό μεγας λῆς. ἀμφι ᾗ κάπροι
 Δοιοὶ ἀπὸ βράμενοι ψυχὰς. κατὰ ᾗ σφι κελαινὸν
 Αἶμα ἀπελείβει· ἔραζ'. οἱ δ' αὐχένεας ἐξερπύοντες,
 Κεῖατο τεθνηῶτες ὑπὸ βλοσυροῖσι λέεσι.
 Τοῖ δ' ἐτι μάλλον ἐγφρέαθ' ὦ, κοτέοντε μάχεσθ'.
 Ἀμφοτέροι, χλουῶν τε σύες, χαροποί τε λέοντες.
 Εν δ' ὡς ὑσμίνῃ λαπίων αἰχμητῶν,

Καινεία

Canicula

Sirio sub arido nigra putrefacit terra.

Ibi expulsiōis, retroq; fugatio picta erat: (bat,
Ibi & tumultus & terror, & hominum cades arde-
Ibi discordia, ibi fragor discurrebat: ibi pniciosa Parca
Aliū vivū habēs noviter sauciātū, aliū nō sauciātum:
Alium mortuum in conspectu, trahebat per pedes.
Palliū autē habebat circa hūeros valde sinestū sanguis
Terribiliter aspiciēs, strepitūq; gravatū. (ne hominū,
Ibi serpentū capita terribiliū erant, non enarrabiliū,
Duodecim, quæ terrebant in terra nationes hominum,
Quicumq; bellum obuiū Ionis filio ferrent. (pugnaret
Illorum & dentium quidem crepitatio erat, quando
Filius Amphitryonis. & ista lucebant miranda opera.
Pūctū autē veluti quadā videbātur videre horribilib.
Nigra sup tergora nigrescebāt autē barba. (draconib.
Ibi aprorum greges masculorum erant, & leonū.
Inter se aspicientium, irascentium, & mordere cupientū
Horum & congregatim acies ibant, neq; isti (tum.
Neq; alij tremeabant, horrebant siquidem collis amba.
Iam enim ipsis iacebat magnus leo: circa autem apri
Bini privati animas. & apud ipsos niger
Sanguis stillabat in terrā. aliqui autē depressis cervici
Iacebāt mortui à crudelissimis leonibus, (bus cadentes
Qui adhuc magis incitabantur, & irascebātur ad pū
Uring, masculiq; suos, alacresq; leones. (gnandum
Ibi erat pugna Lapitharum pugnatiorum,

Et

Κανεία τ', ἀμφὶ ἀνακλῖα, δρύαντά τε, πφρίθουν τε,
 Οπλέατ', ἐξάδιόν τε, Φάληρόν τε, πρόλοχόν τε,
 Μόψον τ' ἀμπυκίδην, τιταρήσιον, ὅζον ἄρη. Θ.
 Θησέα τ' αἰγείδην, Ἰππείκελον ἀθανάτοισιν.
 Ἀργύρεοι, χρύσεια περὶ χερσὶν τεύχε' ἔχοντες.
 Κένταυροὶ θ' ἐτέρωθεν ἐναντίοι ἠγερέθοντο,
 Ἀμφὶ μέγαν πετερεῖον, ἡδ' ἄσβολον οἰωνίην.
 Ἀρκτον θ', ἔριον τε, μελαγχχαίτην τε μίμαντα,
 Καὶ δύο ποδκίδας περιμήδεά τε δρύαλόν τε,
 Ἀργύρεοι, χρυσεάς ἐλάτας ἐν χερσὶν ἔχοντες.
 Καὶ τὴν σιναϊκτὴν ὥσπερ ζωοίπερ ἔοντες,
 Εὔχεσιν ἡδ' ἐλάτης αὐτοχρεδὸν ὠρεῖν ἄντο.
 Εἰ δ' ἄρεος βλοσυροῖο ποδώκεος ἐσασάνῃ ποιοί,
 Χρύσειοι. ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς ἐναρφόρος ἔλι. Θ. ἄρης,
 Αἰχμὴν ἐν χείρεσσιν ἔχων, περὶ ἑσσι κελεύων,
 Αἵματι φοινικίῳ ὥσπερ ζωὴς ἐταρίζων,
 Δίφρω ἐπεμβεδαῶς, παρὰ ᾗ δαίμων τε φόβος τε
 ἔσασαν, ἰέμενοι πόλεμον καταδύμεναι ἀνδρῶν.
 Εἰ δ' ἰδὼς θυγάτηρ ἀγγελίῃ τριτογένεια,
 Τῇ κέλετο, ὥσπερ μάχην ἐθέλῃσιν κορύσσειν,
 Εὐχος ἔχου ἐν χερσὶν, χρυσεῖον τε τρυφάλην,
 Αἰγίδα γὰρ ἄμφω μοις, ἐπὶ δ' ὤχετο φύλοπιν αἰνῶ.
 Εἰ δ' ἦν ἀθανάτων ἱερὸς χορὸς, ἐν δ' ἄρα μέσῳ
 ἱμερόεν κινθάρει λητὴς καὶ διὸς υἱός,
 Χρυσεῖον φόρμιγγι. θεῶν δ' ἑδος, ἀγνὸς Ὀλυμπ. Θ.
 Ἴν δ' ἀγορῇ. περὶ δ' ὄλβος ἀπείρη. Θ. ἐς φάνατο,
 Ἀθανά-

Et Cene circa regem, & Dryanta Perithoum.
 Hoplemq, Exadiumq, Phalerumq, Prolochumq,
 Mopsuq, Ampyci filium, Titaresium florē Martis:
 Theseaq, Aegesi filium, similem dijs immortalibus:
 Argentei, aurea circa corpus arma habentes.
 Centauriq, ex altera parte contrarij congregabatur,
 Circa magnum Petraum, & Asbolum angurem,
 Arctumq, Vriumq, nigrasq, setas habentē Mimata.
 Et duos Penci filios, Perimedeaq, Dryalumq:
 Argentei, aureas abietes in manibus habentes,
 Et irruebant tanquam vini existentes, als eabon sic
 Lanceis & abietibus propē porrigebantur.
 Ibi Martis terribilis velocipedes stabant equi, in elypro
 Aurei ibi & ipse spolia ferens perniciosus Mars, Sculpto
 Hastam in manibus ferens, pedestribus imperans,
 Sanguine purpureus, tanquam vinus spoliens,
 Currum ascendens, iuxta autem Deimosq, Phobusq,
 Stabant, cupientes bellum ingredi hominum.
 Ibi Iouis filia predatrix Minerva,
 Ei similis, tanquam ad pugnam volens se armare,
 Lanceam habens in manibus, aureamq, galeam,
 Et thoracē circa humeros, & ibat ad pugnam graue.
 Ibi erat immortalū deorū sacer choros, et ibi in medio
 Desiderabile quiddā personabat Latona et Iouis filius, Apollo
 Aurea cithara, Deorū autē paucissimū, purus Olym-
 Ibi Senatus, & felicitas infinita in circuitu erat. (pus.
 Immor-

Αθανάτων ἐν ἀγῶνι. θεαί δ' ἐρχομαι αἰδοῦσθαι. Lm
Μῆσαι περὶ δὲς λυγρὸν μελπομένοισι εἰκῆται. rtr

Εν δὲ λιμῶν εὐνομος ἀμαρμακέτοιο θαλάσσης
Κυκλοτερέης ἐτέυκτο πάνεφθις κασιτέροιο,
Κλυζομένω ἱκέλῳ. πολλοὶ γέ μιν ἀμέσον αὐτῶ
Δελφῖνες, τῇ καὶ τῇ ἐβυόον ἰχθυάοντες,
Νηχομένοισι ἱκέλοι, δοιοὶ δ' ἀναφυσίωαντες,
Αργυρεὶ δελφῖνες, ἐφοίτων ἔλλοπας ἰχθύς.
Τὰν ὑπὸ χάλκῳι τρέον ἰχθύς. αὐτὰρ ἐπ' ἀκλαῖς,
Ἦτο ἀνὴρ ἀλιεύς δεδοκημένος. εἶχε δὲ χερσὶν
Ἰχθύσιν ἀμφιβληστρον δοτάρριοντι εἰκῶς.
Εν δ' ἦν ἰσομόμοιο δανάης ἱππότης περσεύς,
Οὐτ' ἀρ' ὅππ' αὐτῶν σάκῳ ποσὶν, ἐθ' ἐκάς αὐτῶ.
Θαῦμα μέγα φράσσαθ', ἐπεὶ ἔδαμ' ἐσηρίκιο.
Τὼς γάρ μιν παλάμαις ἰεῦξε κλυτὸς ἀμφιγυεῖς,
Χρῦσειον. ἀμφὶ δὲ ποσσὶν ἔχε πηρόεντα πέδιλα,
Ὡμοισιν δέ μιν ἀμφιμελάνδετον ἄσπερον ἔκαστο,
Χάλκειον ἐκ τελαμώνος. ὃ δ' ὥς τε νόημ' ἐποτάτο.
Πάν δὲ μέλαφρονον εἶχε κέρη δόνοιο πελώρης
Γοργῶς. ἀμφὶ δέ μιν κύβισις θείη, θαῦμα ἰδέσθαι.
Αργυρῇ. θύσανοι δὲ κατηρεύντο φαεινοί,
Χρῦστοι. δὲν δὲ περὶ κροτάφοισιν ἀνακτῶ
Κατ' αἶδος κινῆ, νυκτὸς ζῶον αἰνὸν ἔχουσα.
Αὐτὸς δὲ σπεύδοντι, καὶ ἐρρίγοντι εἰκῶς,
Περσεύς δανάϊδης ἐτίταίετο. ταὶ δὲ μετ' αὐτῶν,
Γοργῶνες ἀπληγαίτε, καὶ ἑ φάται ἐρρώοντο,

ἱέρει

Immortalium in certamine, dea autem duces erant
Musa Pierides, stridule canentibus similes. (cantilena

Ibi vero portus tutus indomiti maris,
Circulari forma factus erat ex toto solido stanno,
Inundanti similis. multi tamen in medio ipsius
Delphines, hac & illac discurrebant, pisces capientes,
Natantibus similes. duo autem supra instantes aquas
Argentes delphines inuadebant multos pisces.

A quibus arei tremebant pisces. sed in littoribus
Sedebat vir piscator apparens, habebat autem in ma-
Piscibus recte abiecturo similis. (nibus

Ibi erat bene comata Danae eques Perseus. (ipso.
Neg, utiq, attingens scutum pedibus, neg, longe ab
Mirum magnū cogitatu: quoniā nullo pacto infixus erat.

Sic. n. manib. ipsum fecit inclitus utroq, crure claudus
Aureum. circa aut pedes habebat alata calciamenta.

Hūeris aut ipsi circa se nigra uagina inclusus ensis ia
Ferrens, ex loro. Ille aut ut imaginatio uolebat. (cebat

Omne autem dorsum habebat caput grauis monstri
Gorgoos, circa aut ipsum speculū discurrebat, mira-

Argentum, villi aut suspensi erant lucidi, (bile visu,
Aurei grauis autem circa tempora regis

Iacebat Orci galea, noctis tenebram grauem habens.
Ipse autem festinanti & rigenti similis, (ipsum

Perseus Danae filius extendebatur. Ille autem post
Gorgones inapplicabiles, & inenarrabiles prompta

(stabant, G Curi-

Scuti Herculis admi-
scuto
vulcani

randa d/cupio

ἰεμεναι ματέην. Ἰππὶ δὲ χλωρῇ ἀδάμαντι
 βαίνουσέων, ἰάχεσκε σάκος μεγάλα ἔρυμα γδῶ.
 Ὀξέα καὶ λιγέως. Ἰππὶ δὲ ζώνῃσι δράκοντες
 Δοιῶ ἀπῳρεῦντ', Ἰππικυρτώωτε κάρλινα. (τας,
 Αἰχμασόν δ' ἄρα τῷ γε, μένει δ' ἐχάρασσαν ὀδόντι
 Ἀρξία δερκομένη, Ἰππὶ δεινοῖσι δὲ καρλίωσι
 Γοργαῖης, ἐδονεῖτο μέγας φόβος. οἱ δ' ὑπὲρ αὐτέων
 Ἄνδρες ἐμαρνάοδ' ἔλιν, πολεμῆϊα τεύχε' ἔχοντες,
 Τοὶ μὲν ὑπὸ σφετέρῃς πόλιν, σφετέρων τε τοκήων
 Λοιμὸν ἀμύνοντες. τοὶ δὲ, προθέειν μεμαῶτες,
 Πολλοὶ μὲν κέατο, πλεονες δ' ἐτι δῆριν ἔχοντες
 Μάρνανθ'. αἱ δὲ γυναικες εὐδμήταν Ἰππὶ πύργων
 Χάλκεον ὀξύβοων, κατὰ δ' ἐδρύποντο παρὰς,
 Ζωῆσιν ἱκελαι, ἔργα κλυτὰ ἠφαισίοιο.
 Ἄνδρες δ' οἱ πρεσβυῆες ἔσαν, γῆρας τ' ἐμέμαρτον.
 Ἀθροῖοι ἐκποδὲν πυλῶν ἔσαν. ἂν δὲ θεοῖσι
 Χειρὰς ἔχον μακάρεσσι, περὶ σφετέροισι τέκεσσι
 Διδότιες. τοὶ δ' αὐτε μάχῃ ἔχον, αἱ δὲ μετ' αὐτὰς
 Κῆρες κυάνεαι λούκῃς δρεαεῦσαι ὀδόντας,
 Δφνώποι βλοσυροί τε, δαφνοῖοι τ' ἀπλητοί τε,
 Δῆριν ἔχον περὶ πτόντων. πᾶσαι δ' ἄρ' ἔεντο
 Αἷμα μέλαν πνέειν. ὃν δὲ πρῶτον μεμάποιεν
 Κείμενον ἢ πτόντων νεκρῶν, ἀμφὶ μὲν αὐτῷ
 Βάλλ' ὄνυχας μεγάλας. ψυχρὸν δ' αἶδος δὲ κακῆεν
 Τάρταρον ἐς κρυόνθ'. αἱ δὲ φρένας εὐτ' ἐρείσαντο
 Αἵματος ἀνδρομέε, τὸν μὲν ῥίπασκον ὀπίσσω.

ΑΨδ'

Cupientes capere: & in viridi adamante
 Ascendentibus, resonabat scutum magno tumultu
 Acutè & stridulè. & in zonis dracones
 Bini dependebant, & attollebant capita.
 Lingebat aut utiq; illi, & impetu imprimebant den-
 Asperè afficientes, & in grauib; capitibus
 Gorgoneis agitabatur magnus terror. qui vero contra
 Homines pugnarent, bellica arma habentes,
 Aliqui quidem pro sua urbe suisq; parentibus
 Pestem arcentes: aliqui autem procurrere prompti,
 Multi quidem iacebāt, plures etiam contentionem ha-
 Pugnabant, & mulieres bene factis in turrib; (bentes
 Ferreè acutè clamabant, & dilacerabāt unguib; ge-
 Unis similes, opera inclyta Vulcani.
 Viri autem qui seniores erant, senectutemq; ceperant,
 Congregati extra portas erant, & dijs
 Manus extendebāt beatis, pro suis filijs (aut ad ipsos
 Timentes, rursus uero aliqui alij pugna habebāt, ipsa
 Parca nigra albos concutientes dentes,
 Graues voce, & terribiles aspectu, & funesta, & insa-
 Contentione habebāt de cadentib; omnes aut cupiebāt
 Sanguinem nigrū bibere: & quem primum rapuissent
 Iacentē vel cadentē nuper sauciū, circa quidē ipsum
 Iaciebāt ungues magnos, animā in orcu ut dimitteret
 Tartarū ad frigidū, illa aut mentes statim ut placaso
 Sanguine humano, hoc cadauer projiciebāt retrò.

Γ 2

Retrò

ΑΨ δ' ὁμαδὸν καὶ μῶλον ἐθιώειν αὐτὶς ἔχσαι
κλωθῶ καὶ λάχσεις σφιν ἐφέεσσιν. ἡ μὲν ὕψος-
σων

Ατρεπος, ἔτι πᾶσι μεγάλη θεός, ἀλλ' ἄρα ἦγε
τῶν γε μὲν ἀλλὰ πρὸ φρεσὶς τ' ἦν, πρὸς ἐστιάτητι.
Πᾶσαι δ' ἄμφ' ἐνὶ φωτὶ μάχῃ δριμύτιαν ἔθεντο,
Διὶ δ' ἐς ἀλλήλας δράκον ὁμασι θυμὸν ἔχουσαι,
Εν δ' ὄνυχας χεῖρας τε θρασείας ἰσώσαντο.
Πάρ δ' ἀχλὺς εἰς ἡκὶ δ' ἴππυ μυχρῆτε καὶ αἰνῇ,
Χλῶρη, αὐσαλέη, λιμῶ καταπεπληγῇ,
Γενοπαχὴς. μακροὶ δ' ὄνυχες χεῖρες ἴσῃσαν.
Τῆς, ὅκ μὲν ῥινῶν μύζαι ῥέον, ὅκ δὲ παρειῶν
Ἄϊμ' ἀπελείβει ἔραζε. ἡ δ' ἀπλητον σπλαγχνῇ,
Εἰς ἡκὶ πολλῇ ἢ κόνις κατεπλώθει ὤμους,
Δάκρυσι μνηδαλέη, παρὰ δ' εὐπυργος πόλις αἰ-
χρυσόφαιδ' ἐμιν εἶχον ὑπερθυροῖς θρασυαί, (δρῶν
ἐπὶ πύλαι, τοὶ δ' ἄνδρες ἐν ἀγλαίαις τε χοροῖς τε
τέρψιν ἔχον. τοὶ μὲν γὰρ εὐσώτρ' ἐπ' ἀπλώης
Ἠγόντ' ἄνδρ' ἡγεῖσθαι. πολὺς δ' ὑμέναιος ὀρώρε.
Τῇ δ' ἐπ' ἀπ' αἰθέριον δαΐδων σέλας εἰλύφαζε
Χερσὶν ἐνὶ δμῶν. ταὶ δ' ἀγλαίαις τεθαλῆαι
Πρόδ' ἔκινον. τοῖσι ἢ χοροὶ παίζοντες ἔποντο,
Τοὶ μὲν ὑπὸ λιγυρῶν συρίων ἴσαν αὐδῶν,
Ἐξ ἀπαλῶν σομάτων. περὶ δὲ σφισιν ἄγνυς ἡχώ.
Αἱ δ' ὑπὸ φορμύγων ἀναγον χορὸν ἱμερῶντα.
Εὐθὺν δ' αὖ ἐτέρωθεν νεοὶ κώμαζον ὑπ' αὐλῇ.

Τοί

Retro autem ad clamorem & conflictum discurrabant
iterum euntes: *fama*

Et Clotho & Lachesis ipsis instabat, & quidē aliquan-
Atrapos: neq; erat magna dea, sed certē illa (10 minor
Istarum quidē aliarum praestantior erat, & antiquior.
Omnes autē circa unū hominē pugnā acerbā faciebāt:
Grauiter autem adinuicem aspiciebant oculis iratae,
Ibi ungues manusq; audaces aequabant.

Et iuxta Achlys adstabat, iniussq; & grauis,
Viridis, sicca, fame cadens,

Genua pinguis, longē uero ungues manibus suberant,
Cuius quidē ex narib. mures fluebāt, ex maxillis autē
Sanguis stillabat ad humum. illa autē immensē ridens,
Stabat. multus autem puluis superflorebat humeros,
Lacrymis hūida. iuxta autē bene turrata urbs virorū,
Aurea autem ipsam habebant super forib. adaptata
Septem porta. viri autem in conuiuijs & choreis

Delectationem habebant. i. n. in bene seruante curru
Ducebāt viro mulierē. multus autē Hymeneus orieba

Lōge autē ab ardentib. facib. lumē inuoluēbatur, (tur.
Manibus in ancillarum, quae & splendoribus florida
Anteibant, quas & chorea ludentes sequebantur.

Alij quidem sub stridulis tibijs mittebant vocem,
Ex teneris oribus in ipsis autem frangebatur sonus.

Alia uero sub citharis reducebāt chorū dulcē. (tibia,
Inde autē rursus ex altera parte iuuenes lasciniabant
sub

Τοί γε μὲν αὖ παίζοντες ὑπ' ὄρχυθμῶ καὶ αἰοιδῇ,
 Τοί γε μὲν αὖ γελῶντες ὑπ' αὐλητῇ ἐκαστῷ
 Πρῶτ' ἔκιοι. πᾶσαν δ' πόλιν θάλαιά τε, χοροί τε,
 Ἀγλαΐαι τ' ἔχον. τοί δ' αὖ προπαύροιθε πόλεος
 Νῶθ' ἱππῶν Ἰπποδάμεις, ἐθιύεον. οἱ δ' ἄροτῆρες
 Ἡρῶν χθόνα δ' ἴαν. Ἰπποδάμειν δ' ἡμιῶνας
 Ἔσταλτ', αὐτὰρ ἔλιν βαθὺ λήϊον. οἱ γε μὲν ἡμῶν
 Αἰχμῆς ὀξείῃσι κορωνιδόωντα πέτιλα,
 Βριθόμενα σαχύων, ὥσπερ δημήτερος ἀκτῶ.
 Οἱ δ' ἄρ' ἐν ἔλλεδανοῖσι δέον, καὶ ἐπιπλὸν ἀλαλιῶ.
 Οἱ δ' ἐπεύγων οἶνας, δρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες.
 Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρας ἐφόρειν ὑπὸ τρυγῆηρων
 Λδοκῆς ἐ μέλανας βότρυας, μεγάλων ἀπὸ ὄρχων
 Βριθόμενων φύλλοισι, καὶ δρυγυρέας ἐλίκεσσιν. (χρῆς
 Οἱ δ' αὖτ' ἐξ ταλάρας ἐφόρειν, παρὰ δ' ἐσφισιν ὄρ-
 Χρῦσεσσι ἦν, κλυτὰ ἔργα περὶ φρονέοντες ἡφαίστιοι,
 Στάμεν φύλλοισι, καὶ δρυγυρέοισι κάμαξι.
 Τοί γε μὲν ἐν παίζοντες ὑπ' αὐλητῇ ἐκαστῷ,
 Βριθόμενος σαφυλήσι, μελάνθηταν δ' ἐμὲν αἶδε,
 Οἱ γε μὲν ἐπ' ἄπειρον, τοί δ' ἤρουν. οἱ δ' ἐμάχοντο
 Πύξ τε καὶ ἐλκηδόν. τοί δ' ὠκύποδας λαγῶς ἤρουν,
 Ἄνδρες θηροῦται, καὶ καρχαρόδοντες κίως πρὸς
 Ἰέμενοι μαπέφν, οἱ δ' ἰέμενοι ἀπαλῦσαι.
 Ἡδ' αὖτ' αὐτοῖσι ἱππῆες ἔχον πόνον. ἀμφὶ δ' ἰαίεθλον
 Δῆριν ἔχον, καὶ μόχθον. εὐπλεκέων δ' Ἰππὶ δ' ὄφρων
 Ἡνίοχοι βεβωῶτες, ἐφίσταν ὠκείας ἱππας,

Futa

*Alij quidem rursus ludentes sub chorea & cantu,
 Alij quidem rursus ridentes sub tibicine unusquisq;
 Anteibant omnē aut urbem & convivia, & tripudia,
 Et splendores habebant, alij autem rursus ante urbem
 Terga equorum inscendentes, discurrebant. alij autem
 Rumpabant terram diuam, ornateq; vestes (aratores
 Gerebant succinctas: sed erat profunda seges. alij qui-
 Cuspitibus acutis rostrata folia, (dem merebant
 Granata spicis, tanquam Cereris fructum.
 Alij in manipulis ligabant, & implebant arcem.
 Alij vindemiabant vites, fulces in manibus habentes.
 Alij autem rursus in cistellas ferebāt a vindemiatori-
 Albos & nigros racemos, magnis a puluinis (bus
 Oneratis folijs & argenteis clauiculis.
 Alij rursus in cistas ferebant, iuxta autem ipsos pulvis
 Aureus erat (incluta opera solertis Vulcani) (nus
 Concussus folijs & argenteis palis.
 Alij quidem igitur ludentes, sub tibicine quilibet,
 Oneratus vnus: nigrescebant autem quidem iste,
 Alij quidē vertebāt, & hi hauriebāt, & illi pugnabāt
 Pugiliterq; & luctando. alij autē pedib; ueloces lepores
 Viri venatores, & duo dentati canes iuxta (uenabatur
 Cupientes capere, illi uero cupientes aufugere. (tamen
 Apud ipsos aut equites habebāt laborē, circa uero cer-
 Cōtentionē habebāt, & laborē, bene uero cōplicatos in
 Auriga ascendentes imittebāt ueloces equos, (currus*

G 4

Frena

Ρυτὰ χαλαίνοντες· τὰ δ' ὀπικροτέοντα πέτοντο
 Ἀρματα κολλήεντ', ὅππῃ ᾗ πλῆναι μέγ' αὐτεω.
 Οἱ μὲν ἄρ' αἰδίων ἔχον πόνον, ἐδέποτέ σφιν
 Νίκη ἐπλύσθη, ἀλλ' ἄκλιτον εἶχεν ἄβλην.
 Τοῖσι δ' καὶ πρὸς μέγας κρίπος ἐντὸς ἀγῶνος,
 Χρῦσειος, κλυτὰ ἔργα περὶ φρονέει Φαίης οἶο.
 Ἀμφὶ δ' ἴτλην ῥέεν ὠκεανὸς, πλῆθοντι εἰκαῖς. (τὴν
 Πᾶν δ' συνῆχε σάκος πολυδαίδαλον· οἱ δ' καὶ αὐ-
 κύκνοι ἀερσιπτόται μεγάλα· ἦ πυσσὶν ῥά γε πολλοὶ
 Νῆχον ἐπ' ἀκρον ὕδαρ. πᾶρ δ' ἰχθύες δένοντο,
 Θαῦμα ἰδεῖν καὶ ζῶν βαρυκτύπῳ· ὃ δ' ἄρ' βεβλῆς
 Ἡφαίστος· ποίησε σάκος μέγα τε στιβαρόν τε,
 Ἀρσάμεν· παλάμησι· τὸ μὲν δῖος ἄλκιμος υἱός,
 Πάλλεν ὀπικρατέως. ὅππῃ δ' ἰππεύς· ὄρε δὲ φρεν,
 Ἰκέλ· ἀερόπῃ πατὴρ δῖος αἰγιόχοιο,
 Κεφα βίβας. τῷ, ἡνίοχ· κρατερός ἰόλα·
 Δίφρ' ἐπεμπεβαῖς, ἰθὺέτο καμπύλον ἄρμα.
 Αὐχίμονον δέ σφ' ἦλθε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθηνῆ,
 Καὶ σφέας φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 Χαίρετε Λυγγῆος γενεῇ τηλεκλέτῳ. (σὺν,
 Νῦν δὲ Ζεὺς κράτος ὕμνῳ διδοῖ μακάρεσσιν ἀνάσσει·
 Κύκνον τ' ἐξεναρῆν, καὶ δῶτα κλυτὰ τεύχεα δύσαι·
 Ἄλλο δέ σοι τί ἐπος ἔρεω, μέγα φέρεται λαῶν.
 Εὖτ' ἂν δὴ κύκνον γλυκερῆς αἰῶνος ἀμέρῃς,
 Τὸν μὲν ἔπφ' αὐτῷ λιπέην, καὶ τεύχεα τοῖο.
 Αὐτὸς δ' ἐβροτολοίγην ἄρ' ἔγωγε πᾶσι δακρυόσας,
 Εὐθα

μετέ, ἢ
 θυαλῖς

Frena laxantes. at illi strepentes volabant,
 Currus cōpacti, orbilia vero valde resonabant. (ipsis
 Alij quidem immensum habebant laborē, neq. unquā
 Victoria expediebatur, sed anceps habebant certamē.
 Istis autē & propositus erat magnus tripus intra cer-
 tamen, Aureus, incluta opera solertis Vulcani, (tamen,
 Circa autem oram fluebat Oceanus pleno similis:
 Omne autē continebat scutū, valde varium. & in ipso
 Cygni aeriuoli valde clamabant, qui certe multi
 Natabant in summa aqua, & iuxta pisces gestiebant,
 Mirabile visu, etiā Ioui graui strepenti: cuius propter
 Vulcanus fecit scutū & magnum & solidum, (cōsilia
 Aptans manibus, quod quidem Iouis fortissimus filius Hercū
 Vibrabat firmiter, & in equestrem saliebat currum
 Similis fulguri patris Iouis capriferi, Finis mendacis
 Leniter vadens, cui auriga fortis Iolaus Scutū. redit ad
 Biga conscensa direxit flexibilem currum. Pugnam Cygni
 Propē autē ipsis venit dea faciem glaucam habens Mi
 Et ipsos vocans, verba alata allocuta est. (nerua,
 Saluete Lyngei pro sapia Teleclei,
 Nunc Iupiter fortitudinē vobis det beatis imperans,
 Et Cygnum interficere, & incluta arma spoliare. vnipl
 Aliud autē tibi quoddā verbū dicā, longē praestātis. po
 Quando iam Cygnū dulci seculo priuaueris, (puloñ:
 Hunc quidē postmodum ibi relinquere, & arma illius.
 Ipse autem hominum corruptorem Martem post ter-
 ga seruans, G s Quans

Fictura Scutū

Εἴθ' ἀναχωρήσας ἔπειθ' ἐτάμεν ὅξ' ἐὶ χαλκῷ,
 ὅφρα λαοῖσιν ἴδῃς, ἐνθ' ἐτάμεν ὅξ' ἐὶ χαλκῷ,
 Ἄψ' δ' ἀναχωρήσας ἔπειθ' ἐτάμεν ὅξ' ἐὶ χαλκῷ,
 οὐδ' ἵππους ἐλέην, ἔτε κλυτὰ τεύχεα τοιοῦτα.
 ὧς εἰπὼς ἐς Διφρον ἐδήσατο διὰ θεῶν,
 Νίκην ἀθανάτης χερσὶν καὶ κυδῶν ἔχουσα.
 Εὐρυμένως τότε δὴ ῥα διόγνητ' ἰόλαο
 Σμερδαλέων ἵπποισιν ἐκέκλετο. τοὶ δ' ὑπ' ὀμοκλήῃς
 Ρίμφ' ἔφερον Διὶν ἄρμα, κοπίοντες πεδείοιο.
 Εὐ γάρ σφιν μέν' ἦκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθηνῆ,
 Αἰγίδ' ἀνασείσασα. περὶ σενάχησε ἢ γαῖαν.
 Τοὶ δ' ἄμυδις προγύονθ' ἵκελοι περὶ ἥθευ Ἰνέλλῃ.
 Κύκνος θ' ἵππόδαμος, καὶ ἄρης ἀκόρητος αὐτῆς.
 Τῶν δ' ἵπποι μὲν ἔπειθ' ὑπεραντίοι ἀλλήλοισιν.
 Ὄξ' ἄρα χεῖμισαν, περὶ δέ σφισιν ἄγνωτο ἦχ' ἄ,
 Τὸν πρότερον προσέειπε βίη Ἡρακλεΐη·
 Κύκνε πέπον, τί νῦν ἰσχυρὸν ὤκεις ἵππους;
 Ἀνδράσιν οἱ τε πόνος καὶ οἷός τις ἴδριες εἰμέν.
 Ἀλλὰ πάρεξ ἔχε Διφρον εὐχέον, ἢ ἢ κελεύεις
 εἶκε πάρεξ εἶναι. Τρηχίνα δέ τοι παρελεύω,
 Ἐς κήρυκα ἀνακτοῦ. ὁ γὰρ δυνάμει τε καὶ αἰδοί
 Τρηχίνας προσέβηκε. σὺ δ' αὖ μάλα οἶδα καὶ αὐτός.
 Τὴ γὰρ ὁπλὴς παῖδα, θεμιστολόου κυανώπιν.
 Ὡς ἔπειθ' ἔμεν γὰρ τοι ἄρης θανάτοιο τελευτῶν.
 Ἀρκέσθ' εἰ δὴ νῦν σωσισόμεθα πολέμῳ.
 Ἡδὲ μὲν τε ἐφ' ἡμῖν καὶ ἄλλοτε παρελεύωαι

Εὔχεσθ'

Quando denudatum scuto ab ingenio,
 Oculis videris, tum sauciato acuto ferro.
 Statim autem recedito. Quoniam tibi non fatale est,
 Neque equos capere, neque incluta arma ipsius.
 Sic fata, in bigas ascendit diua dearum, *per sagittas una*
 Victoriā immortalib. manibus & gloriam habens. *expulsa*
 Celeriter tunc iam utiq. generosus Iolaus, *(one*
 Terribiliter equis acclamavit, illi autē ab increpati.
 Perniciter ferebat celerē currū, pulverē faciēs capto.
 Quoniam ipsis vires immisit casios oculos habēs Mimer
 Scutum concutiens, circumgemuit autem terra. *(ua,*
 Illi autē simul procedebant, similes igni, vel procella,
 Cygnus equorū domitor, Marsq. insatiabilis clamore,
 Istorum autē equi quidē posteaquā obuiantes adinuicē
 Stridulē hinnuerunt, & circa ipsos frangebatur soni.
 Istum prior affata est fortitudo Herculeā: *(tu,*
 Heus Cygne, quid nobis prohibetis veloces equos,
 Hominib. qui & laboris & arumnarum periti sumus? *vergo*
 Sed extra habe bigas bene ornatas, & a nia
 Cede extra cundo. Trachinam autem tibi veko,
 Ad Ceycem regem. Ille enim & potestate & verecun-
 Trachinis praeclit. tu quoq. satis scis & ipse, *(dia*
 Huius n. uxorem habes natā. Themistonoē nigros ocn
 Heus tu, nō quidē, n. tibi Mars mortis finē (los habētē.
 Arcebit, siquidem nos concurremus in conflictu.
 Iam equidem & ipsum dico aliquando expertum esse

Lanceas

Οἷος δ' ἐν βύσσης ὄρει χαλεπὸς προΐδ' αἶψ'
 Κάπρος χαυλιόδων, φρονέει δ' ὑμῶν μαχέσασθαι
 Ἀνδράσι θηρώτης, θήγ' δέ τε λωκὸν ὀδόντα
 Δοχμωθεὶς, ἀφ' ὃς περὶ σόμα μασιχάωντι
 Λαίβεται, ὅσος δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι εἴκτω,
 Ορεθὰς δ' ἐν λοφίῃ φρίσσει τρίχας, ἀμφὶ τε δέξην·
 Τῷ ἱκελος διὸς υἱὸς, ἀφ' ἱππέας θόρε δίφρου.
 Ἡμῶν δ' ἡ χλοερῶν κῦανόπιερος ἡχέτα τέτιξ,
 Οζωέφεζομεν θέρει ἀνθρώποισιν αἰεῖδεν
 Ἀρχεται, ὅτε πώσις καὶ βρώσις θήλυς ἐέρση,
 Καὶ τε πανημέριός τε καὶ ἡῶν χέει αὐδῶ,
 Ἰδὲ ἐν αἰνοτάτῳ, ὁπότε ῥόα σέρι αἶψα·
 Τῇμ' δ' ἡ κέγγυροι περὶ γλῶχες τελεθῶσι,
 Τὰς τε θέρει σπέρουσιν, ὅτ' ὄμφακες αἰολόονται,
 Οἷα δῖον υἱὸς δῶκ' ἀνδράσι χάσμα καὶ ἄχθ'·
 Τὼ ἄρ' ἐν μάραντο, πολὺς δ' ὀρυγμαδὸς ὀρώει.
 Ὡς δ' ἡ λέοντες δύο ἀμφὶ κταμένης ἐλάφοιο
 Ἀλλήλοισι κοτέοντε, ὅτ' ἰσφείας ὀρμήσωσι,
 Δὴν δέ σφ' ἰαχὴ, ἄρα βός θ' ἅμα γίνετ' ὀδόνταν,
 Ἡδ' ὡς τ' αἰγυπιοὶ γαμφώνυχες ἀγκυλοχεῖλαι
 Πέτρῃ ἐφ' ὑψηλῇ μεγάλῃ κλάζοντες μαχέσθων,
 Αἰγὸς ὀρεοσίνου, ἡ ἀρξοτέρης ἐλάφοιο
 Πῖον, ἢν τ' ἐδάμασσε βαλὼν αἰσθήϊ ἀνὴρ
 Ἰῶ δὲ νύκτ'· αὐτὸς δ' ἀπαλήσεται ἄλλῃ,
 Χῶρος αἰδρεῖς ἐὼν· οἱ δ' ὅτ' ἀλέως ἐνόησαν.
 Εὐθυμένως δ' οἱ ἀμφὶ μάχῃ δριμύτην ἔθεντο·

Qualis aut in conuallibus montis asper ad nidendum
 Aper curuos dentes habens, furit aut animo ad pugnam
 Cum uiris venatoribus, acuit aut album dentem
 Curuatus, spuma autem circa os mandenti
 Stillat, oculi autem ipsi igni lucido assilantur,
 Erectas autem in dorso riget setas, & circa collum:
 Huic similis Iouis filius, ab equestri desiliit curru.
 Quando autem niri nigras alas habens sonora cicada
 Ramo insidens astatem hominibus cantare
 Incipit, cui & potus & cibus tener ros,
 Etiam toto die & ab aurora fundit cantilenam,
 Calore in granissimo, quando corpus Sirius siccatur
 Tunc sane in milijs cuspidulosa folia sunt,
 Qua estate seminant, una cum subrubescunt, (rem
 Cuiusmodi & Bacchus dedit hominibus, leticia & dolo
 Ea hora pugnabant, uehementes aut tumultus excitaba-
 Ut autem leones duo circa interfectam cernam (tur.
 Adinuicem irascentes, inter se corruunt,
 Rigidus autem ipsis clamor, strepitusq; simul sit dentium,
 Aut ut uultures curuis unguibus, curuisq; rostris,
 Petra in alta valde clangentes pugnant,
 Capra in montibus, pascentis gratia, vel syluestris cerna
 Pinguis, quam domuit sagittans vigorosus vir
 Sagitta ab neruo ipse uero vagatus est alio, (nerunt,
 Loci imperitus existens, illi aut quam primum cogno
 Celeriter autem sibi pugnam acerbam pro ea susce-
 runt, uultures filamantes
 Cernam que iaculantur clausa

Similis

mellifera

(da, Cicada

Aurora

rem

Leo

vultu

Sic

Ως οἱ κεκληγότες ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρεσαν.
 Εὐθ' ἦτοι κύκνος καὶ ὑπερμένεος^Θ διὸς υἱὸν
 Κτενέμεναι μεμαώς, σάκε' ἐμβαλε χαλκῆον ἔγ-
 ουδ' ἐρρήξεν χαλκὸν, ἔρυτο δ' ὀδῶρα θεοῖο. (Χρς.
 Ἀμφιτρωνιάδης δ', βίη ἥρακληείη.
 Μεσσηγῆς κέρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἔγχει μακρῶ
 Λυχένα γυμνωθέντα θοῶς ὑπερβέβη γενεῖς,
 Ἥλασ' Ὀπικρατέως, δῶτο δ' ἄμφω κέρσε τένοντε
 Ἀνδροφόνος μελίη· μέγα γὰρ σθένος ἐμπεσε Φω-
 οίη· περ δ' ὥς ὅτε τις δρυὸς ἤριπεν, ἢ ὅτε πέτρῃ (τίς.
 Ἠλίβατος, πληγῆσα διὸς ψολόεντι κεραυνῶ.
 Ως ἔριπ', ἄμφω δέ οἱ βράχευ' ἔτευχεα ποικίλα χαλ-
 τὸν μὲν ἔπειτ' ἔασε διὸς ταλακάρδιος υἱός. (κῶ.
 Αὐτὸς δ' βροτόλοιγον αἶψα προσιέντα δοκεύσας,
 Δφρὸν ὄραν ὅσοιτι, λείων ὥς, σώματι κύρσας,
 ὅς τε μάλ' ἐνδυκέως ῥινὸν κρατεροῖς ὀνύχεσσι
 Σχίσας, ὅττι τάχιστα μελίφρονα θυμὸν ἀπηύρα.
 Εμμένεως δ' αἶρα τῶ γε κελαινὸν πῖμπλα^δ ἦτορ.
 Γλαυκίῳ δ' ὅσοις δφρὸν, πλοῦράς τε καὶ ὠμὸς
 Οὐρῇ μασιχόων, ποσσὶ γλάφει, ἔδ' ἐτις αὐτὸν
 Ἐτλη ἔς ἄντα ἰδὼν χεῖδ' ἐλθεῖν. ἔδ' ἐμ' ἀχέσθ.
 Τοῖ^Θ ἄρ' ἄμφιτρωνιάδης, ἀκόρητος αὐτῆς,
 Ἀντί^Θ ἔςθ' αἶρη^Θ, ἐπὶ φρεσὶ θράσ^Θ ἀέζων,
 Εοσμενέως, ὃ δέ οἱ χεῖδ' ἐλθεῖν, ἀχύνμενος κῆρ.
 Ἀμφότεροι δ' ἰάχοντες, ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρεσαν.
 Ως δ' ὅτ' ὁπὸ μεγάλης πύττης τρηγῶνος ὄρεσα,
 Μακρὰ

Sic isti vociferantes adinvicem irruerunt.
 Ibi videlicet Cygnus quidem prapotentis Iouis filium
 Interficere meditans, scutum percussit ferrea lancea.
 Neq; fregit es, iuebantur autem dona Dei.
 Amphitryoniades autem, fortitudo Herculeae.
 In medio & galea & scuti lancea longa
 Collum denudatum celeriter infra barbam, ^{on der den felp}
 Vulneravit forti. & ambos incidit nervos ^{per totum}
 Homicida fraxinus. magnum n. robur incidit viri.
 Cecidit aut; veluti quando aliqua quercus corrui, vel ^{simili}
 Alium percussum Iouis ardenti fulmine: (qādo saxū
 Sic cecidit, eiq; circūsonuerūt arma variegata ferro.
 Illū quidē postea dimisit Iouis magnāimus filius. (uās,
 Ipse aut; hominū corruptiorē Mariem p̄grediētē obser-
 Terribiliter intuens oculis, leo tanquā corpus cōsecu- ^{simile}
 Qui & valde accurate pellem tenacib. unguibus (ius, ^{Leonē}
 Scindens, quā celerrimē dulcem animam abstulit,
 Constante autem utiq; nigrum ipsius impletur cor.
 Ignitis aut; intuens oculis terribiliter, & latus hume-
 Canda verberans, pedib; sedit: neq; aliquis ipsum (ros
 Toleraret contra aspiciens prope irē, neq; pugnare.
 Talis utiq; Amphitryoniades, insatiabilis clamore, ^{Hercul.}
 Obuius stetit Marti, in mentibus audaciam augens
 Celeriter, ille autem ipsi propē venit, dolens corde,
 Ambo autem vociferantes, adinvicem irruerunt.
 Quemadmodum aut; quando ab magno saxū cacumē ^{Coni}
 ne corruens, H Lon-

Μακρὰ δ' Ἰπποδάμοισα κυλινδεται, ἡ δὲ τεύχε'
 ἔρχεται ἑμμεμαῖα, πάρος δέ οἱ ἀντεβόλησεν
 Τηλέτης, τῷ δὲ σπιννέκεται, ἔθα μιν ἴσχε'
 Τόσσῃ ὁ μὲν ἰαχῇ φροσάμεται, ἔλιν' ἄρης.
 Κεκληγὼς ἐπορεύσεν· ὁ δ' ἑμμεπέως ὤπ' ἔδεκτο.
 Αὐτὰρ ἀβλοκαίη κέρη διὸς αἰγίοχοιο,
 Ἀντίη ἦλθεν ἄρη, ἐρεμνὴ αἰγίδ' ἔχουσα.
 Δῖν' αὖ ὑπόδρα ἰδὼς ἔπειτα πέρσεντα περσὺ δαί.
 Ἄρης, ὤπ' ἴχε' μένος κρατερὸν, καὶ χεῖρας ἀόπτους.
 Οὐ γάρ τοι θέμις ἐστὶν δότ' κλυτὰ τεύχεα δῖσαι,
 Ἡρακλῆα κτείναντα, διὸς θρασυκάροδον υἱόν.
 Ἀλλ' ἄγε παῦε μάχης, μὴ δ' ἄντις ἴσας ἑμῆν.
 Ὡς ἔφατ'· ἀλλ' ἔπειθ' ἄρεος μεγαλήτορα θυμῷ.
 Ἀλλὰ μέγ' ἰάχων, φλογὶ ἱκέλα τεύχεα πάλλει,
 Καρπάλιμ' ἐπ' ὄρεσσι βίη ἥρακλειή.
 Κακ' ἰάμεναι μεμαῶς, καὶ ῥ' ἑμβαλεχάλκεον ἔγχυς
 Σπερχνόν, παῖδός ἐξ κοτέων περὶ τεθνηῶτος,
 Ἐν σάκεϊ μεγάλῳ, δότ' ἢ γλαυκῶπις ἀβλύη
 Ἐγχε' ὀρμὴν ἔτραπ' ὀρεζαμένη δότ' δ' ἴφρυς.
 Δριμὺ δ' ἄρη' ἄχ' εἰλεν ἔρυσσ' ἀμένος δ' ἄορ ὄζυ
 Ἔσσυτ' ἐφ' ἥρακλει' κρατερόφρονι, τὸν δ' Ἰππίντα
 Ἀμφιτρωνιάδης δφνῆς ἀκόρητ' αὐτῆς,
 Μηρόν γυμνωθέντα σάκος ὤπ' δαιδαλέοιο
 Οὐγας Ἰππικρατέως. Διὰ ἢ μέγα σάκ' ἄρα
 Δεραλινωμήσαν. Ἰππὶ ἢ χθονὶ καέβαλε μέσση.
 Τῷ ἢ φέβ' καὶ δαίμ' εὐτροχὸν ἄρμα καὶ ἵππους
 Πλάσαν αἰψ' ἐγγυς, καὶ δότ' χθονὸς εὐρυδείης

Es di-

Longe ὃ, deficiens voluit, & fragor
 Venit subito ingens, rupes autem ei obstitit
 Alta, cui iam confertur, ibi ipsum retinet:
 Tanto quidem ille sonitu gravans currum perniciosus
 Vociferans irruit. ille aut ineffabiliter excepit. (Mars
 Sed Minerva filia Iovis capriferi, *Meg. Semiam*
 Obvia venit Marti, tenebrosus scutum habens: (ta est:
 Graviter aut ac toruē aspiciens, verbis voluerit allocui
 O' Mars, retine impetū fortē, & manus intangibiles,
 Non enim tibi fas est inclita arma spoliare,
 Herculem interficientem, Iovis audacior dem natū.
 Sed cia, cessa a pugna, neq. obuius sta mibi. (mum:
 Sic aut, sed non persuasit Marti magnanimum ani-
 Sed ualde clamans, flamma similia arma vibrans,
 Celer irruit fortitudini Herculane,
 Interficere conans, & iaculatus est ferream lanceam,
 Celerem, filio suo iratus promortue, *Cygnus*
 In scutum magnum sed oculos glaucos habens Pallas *myrta*
 Hastis imperum auerit, deflectens a biga. (acutum
 Acerbus aut Marti dolor cepit, extrahens aut ensē
 Irruit in Herculem, animo fortissimū. at illum adueni
 Amphitryontades, graui insatiabilis clamore (entem
 Femur denudatum scuto ab ingeniose facto
 Vulneravit fortiter, & magnum scutum perfregit
 Lancea diuisum, & in terra deciecit mediam, & equos
 Illi aut Pauor & Terror bonas rotas habentem curru
 Impulerūt statim propē, & ab terra latas vias habente

H 2

In cura

Ες δὲ φρον θῆκαν πολυδαίδαλον. αἶψα δ' ἔπειτα
 ἱππας μασιέτιν, ἵκοντο δ' μακρὸν ὄλυμπον.
 Τίος δ' ἀλκυονίδης, καὶ κυδάλιμος ἰόλαος,
 Κύκνον συλήσαντες ἀπ' ὤμων τεύχεα καλά,
 Νίονον, αἶψα δ' ἔπειτα πόλιν περὶ χῖνον ἵκοντο.
 ἱπποῖς ὠκυπόδεσσι. ἀτὰρ γλαυκῶπις ἀέλιη
 Εξίκελ' ἔλυμπόν τε μέγαν, καὶ δώματα πατρὸς.
 Κύκνον δ' αὖ κήρυξ θάπην, καὶ λαὸς ἀπείρων,
 Οἱ ῥ' ἐγγὺς ναίων πόλιν κλητὴ βασιλῆος,
 Ἀνθελ, μυρμιδόνων τε πόλιν, κλητὴ τ' ἰαωλίδης,
 Ἀρην τ', ἡδ' ἐλίκην. πολλὸς δ' ἠγείρετο λαὸς,
 Τιμῶντες κήρυκα, φίλον μακάρεσσιν θεοῖσι.
 Τῶ δ' ἡ τάφον καὶ σῆμα αἶδ' ἐποίησεν ἄναρ,
 Οὐδ' ἔτι χερσὶν ἐπὶ λήβαν. τὰς γὰρ μιν δαπύλων
 Λητοῖδης ἤνωξ', ὅτι ῥα κλητὰς ἐκατόμβας
 Οὔτις ἄνθρωπος ὑβοῖδε, βίη σύλασκει δοκεύων.

Τῆς ἀσπίδος ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ δ' καταλόγῳ φέρεται
 μέγιστον σίχων καὶ σ. ὑπὸ πρῶτον κεῖται ὁ ἀριστοφάνης, οὐκ ὁ κω-
 μικός, ἀλλὰ τις ἕτερος, ὅστις ἡμεῖς οὐκ οὔσαρ
 ἀντιπρὸς ἡσίοδον, ἀλλ' ἕτερον ἄνθρωπον τὸν ὁμηρικὸν ἀσπίδα
 μιμνήσκοντες προσεφωμύσαμεν, μεγακλῆς δ' ὁ ἀθλῶτατος γνῶ-
 σιορ μὲν οἶδε δ' ποιήματα. ἄλλως δ' ἐπιμῶμεν τῷ ἡσίοδῳ.
 ἄλλοι γὰρ φασί, ποιεῖν ἡφαιστοῖς τοῖς ἑκτεροῖς ἐχ-
 θεοῖς ὅπλα παρέχοντα. ἀπολλωνίου δ' ὁ ῥόδιος ἐν τῷ
 γ. φησὶν αὐτὸς εἶναι, ἐκ τε τῶν χερσὶν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐκ τῶν
 ἰόλαος ἐν τῷ καταλόγῳ εὐρίσκειν, ἡνιοχοῦντα τῷ ἡ-
 ρακλῆϊ, ὡς αὐτὸς δ' ἡ σισύροχος φησὶν, ἡσίοδος
 εἶναι τὸ ποίημα.

Τελὺς τῆς ἡσίοδος ἀσπίδος

In curram posuerunt fabrefactum: statimq; postea
 Equos singellauerunt, & peruenierunt in longum Olym-
^{He- cul} Filius autem Alcmena, & inclytus Iolans, (pum,
Cygnum spoliantes ab humeris arma pulchra, (neruit
Recesserunt: statimq; postea urbem ad Trachinā perue-
Equis velocibus, sed glaucis oculis pradiu a Minerva
Exiit ad Olympum magnum, & domos patrū.
Cygnum uero Ceryx sepelivit, & populus infinitus,
Qui prope habitabant vrbes inclyti regis
Anthen, Myrmidonumq; urbē, & inlytā Iolcē, (lus,
Arnenq; atq; Elicen, multus autē cōgregatus est popu-
Honorātes Cerycen, charum beatīs dijs, (nauis torres,
Illius autē sepulchrū & monumentū inuisibile fecit A-
Imbro hyemali abundans, sic enim ipsum Apollo
Latone filius iussit, quoniam inclytas hecatombas
Quicumq; duceret ad Pytho, vi spoliabat, insidiāns.

Huius Aspidis principium in 4. Catalogo dicitur usq;
 ad versum 50. & 200. Suspiciatur est autē Aristophanes,
 non Comicus ille, sed quidam alius grammaticus, non esse
 ipsam Hesiodi, sed alterius cuiusdam, qui Homerici
 scutum imitandum sibi delegerit. Megacles autem A-
 theniensis, legitimum poema agnoscit: sed alioquin re-
 prehendit Hesiodum: absurdum enim esse, facere Vulca-
 num matrē hostibus arma præbentem. Apollonius autem
 Rhodius in 3. dicit, ipsius esse, & ex stylo, & quod Iolans
 in Catalogo inuenitur aurigans Herculi, Idem &
 Stesichorus dicit Hesiodi esse hoc poema.

Finis Aspidis Hesiodi.

ALIA EIVSDEM
POEMATIS DE CLYPEO
HERCVLIS TRANS
LATIO.

Quæ illa relicta domo ac patria tellure,
Venit Thebas, secuta maritum Amphitryonem,
Alcmena, filia servatoris populorum Electryonis.
Quæ mulierum genus ornabat feminearum, (bat
Formaq; & proceritate, mente utiq; nulla cum ea certa-
Illarū, quas mortales mortalib; peperere concumbentis,
Cuius & à vertice, & à palpebris nigricantibus
Tale quiddam spirabat, quale & ab aurea Venere.
Atq; hæc talis existens, tum animo suū colebat coniugē,
Perinde ut nulla unquam coluit mulierum feminearum.
Quamquā ipsi patrem præstantem occidisset, vi domitū,
Ira commotus propter boues, relicta autē ille patria tellus.
Thebas venit, supplicans bellicosæ Cadmæ, (re
Vbi idem habitabat cum veneranda coniuge,
Seorsim absq; concubitu desiderabili. Non n. licebat ipsi
Antea lectum conscendere formosæ Electryonidæ,
Quam cædem vltius esset fratrum magnanimatorum
Sue coniugis: flagrantiq; combustisset igne vicos
Virorum heroum Taphiorum atq; Teleboarum.
Ita enim constitutum ipsi erat, dijq; testes facti fuerant:
Quorum ille verebatur iram, festinabatq; quā celerimē
Exequi magnū opus, quod ipsi à Ioue concessum erat.
Hunc autem vnā, cupidi bellig; prælijq;
Bæotij equorum domitores, sub clypeu anhelantes,
Locrig;

Locrig; bastati, & Phocensos magnanimi,
Sequebantur. ducebat autem eos præstans puer Alcei,
Gaudens tot populū. At pater hominumq; deorumq;
Aliud consilium texebat intra mentes, ut dijs pariter
Et hominibus rerum indagatoribus Martis depulsorem
plantaret.

Profectus autē ab Olympo est, dolum mentibus altis medi-
Desiderio concubitus elegantis mulieris, (rans,
Per noctē, celeriterq; venit in Typhonium, unde rursum
Ad Phicium summum accessit consiliarius Iupiter.
Vbi residens mentibus versabat diuina opera.
Nam eadem quidem nocte cum procera Electryonide
In lecto concubitu mixtus est, perfecitq; desiderium.
Eadem autē & Amphitryo populorum defensor, splendi-
Perfecto magno opere, rediit domum suam. (dus heros
Neq; ille ad famulos & pastores agrestes
Cœpit ire antea, quam suæ coniugis conscendisset lectū.
Tale siquidem corde desiderium ceperat pastorem popu-
lorum.

Vt autē, quando quispiam magno affectu effugit afflictio
Morbo ex difficili, aut etiam validū ex vinculis: (nem
Ita tunc Amphitryo difficili labore exantlato,
Magnūq; affectu, lubentiq; animo domum suam reuersus
Totāq; nocte concubuit cum veneranda vxore, (est,
Obletando se muneribus aureæ Veneris.
Illa autē à deo pariter victa, & ab homine longè optimo,
Thebis septem portas habentibus geminos peperit pueros,
Haudquaquā eadem sapientes, quamquam fratres essent.
Alterum siquidem inferiorem, alterum autem longè præ-
stantiorem virum, Sæuum

Seuum ac validum, vim Herculanam:
Hunc quidem subiecta nubium offuscatori Saturnio:
Iphiclum autem, hastarum concussori Amphitryoni,
Diuerſa generatione. alterum quidem, cum viro mortali concumbens:

Alterum autē, cum Saturnio deorum imperatore omnium:
Qui & Cygnum occidit, Martis filium, magnanimum.
Inuenit enim in luco longē iaculantis Apollinis
Ipsū, & patrem ipsius Martem, bello insanaibilem,
Armis fulgentes, ceu fulgor ignis ardentis,
Stantes in curru. terram autem pulsabant veloces equi,
Ferientes ungulis, puluēq; circa ipsos diuidebatur,
Excitatus compactis à curribus & pedibus equorum. (bāt,
Curru autē fabrefacti & rotarum ambitus circū reſona
Equis festinantibus. gaudebat autē Cygnus inculpatus,
Sperans se Iouis filium Mauortium, aurigamq;
Ferro interempturū esse, & incluta arma despoliaturū.
Sed ipsius vota non exaudiuit Phœbus Apollo.
Ipse enim contra illum concitauit vim Herculeam,
Totius verò lucus & ara Apollinis Pagasæi
Collucebat præ vehementis Dei armis, & ipso,
Et quasi quidam ignis ex oculis illius effulgebat. Quis autem illi

Sustinuiſſet, mortalis existens, obuiam sub conspectu proprio
Præter Herculem, & gloriosum Iolaum? (dixit,
Illorum enim & vix magna, & manus inuictæ
Ex humeris prognatæ erant, vna cum robustis membris.
At igitur tunc aurigam allocutus est fortem Iolaum:
Nempe vere in immortales beatos, qui Olympum tenent,
Pecca-

Peccauit Amphitryo, quando bene munitas ad Thebas
Abijt, relicta Tiryntho, vrbe bene fundata (bêtes frôtes.
Postquam occiderat Electryonē, propter boues latas habens
Venitq; ad Creontem, & Heniochen longis ornatam
vestibus, (buerunt.

Qui ipsū ultro receperunt, & necessaria omnia præparauit
Quatenus ius est supplicibus. colueruntq; ex animo magis.
Vivebas autē exultabundus cum formosa Electryoneide,
Coniuge sua. moxq; nos reuoluto anno
Nati sumus, neq; ingenio similes, neq; intellectu,
Pater tuus & ego: cuius quidem mentes sustulit Iupiter
Qui relicta domoq; sua, & suis parentibus,
Abijt veneraturus scelera turba Eurystheū (præteritorū.
Infelix & nunc fortassis multum ingemiscit penitentia
Noxam suam lugens. Sed hæc irreuocabilis est.
Mibi vero deus difficiles imperauit labores.
O amice, sed tu celeriter contine habenas rutilantes
Equorū alipedum, magnāq; mentibus fiduciā accumulans,
Rectā dirige celerē currū, & alipedum robur equorum.
Nihil veritus strepitum Martis, hominum occisorū.
Qui nunc cū clangore circūquaq; furit per sacrū nemus
Phœbi Apollinis, longē iaculantis regis. (bello,
Enim vero etiā validus licet existat, tamē exaturabitur
Hunc contra allocutus est inculpatus Iolaus.
O patre, quam multum uerò pater hominum atq; deorū
Honorat caput tuum, & taurinus Neptunus,
Qui Thebarum mœnia tenet, & tuctur ciuitatem:
Quemadmodum & hunc mortalem, validumq; magnūq;
Tuas in manus adducunt, ut gloriam magnā auferas.

Sed age induere arma Mauortias, ut quàm celerrimè
 Currus inter se committentes Martis & nostrum,
 Decertemus. Quoniam neq. intrepidum Iouis filium,
 Neq. Iphiclidem perterrebit. Sed ipsum puto
 Mox fugiturum duos pueros inculpati Alcide,
 Qui sibi propè sunt, cupientes bellì
 Certamen instituere: quæ res ipsis multo gratior, quam
 Sic ait, arrisit autem fortis Hercules, (cena.
 Verbo oblectatus. admodum enim sibi commoda dixerat.
 Atq. ipsum, respondens, verbis volucris allocutus est:
 O heros Iolæ, Iouis alumne, non procul etiam hinc (sus,
 Pugna aspera. Tu vero quemadmodum antea fuisti bellico
 Ita & nunc magnum equum Arionem nigricantibus se-
 nobisum.
 Quoquoersum conuerte, & auxiliare pro eo ac poteris.
 Sic locutus, ocreas ex orichalco splendido,
 Vulcani inclita dona, tibijs induxit.
 Mox & thoracem pectori induit
 Pulchrum, aurum, variegatum, quem ipsi dederat
 Pallas Minerva, filia Iouis, tunc cum cœperat
 Primum luctuosa aggredi certamina.
 Posuit aut circa humeros nocuementi depulsorium ferrum.
 Sæuis vir. cauam autem circa pectora pharetram,
 Reiecitq. in tergum. in hac multe erant sagittæ
 Horrendæ, mortis vocem reprimentis datrices.
 Hæ à capite quidem mortem habebant præfixam, & vi-
 guentum lachrymarum.
 Mediæ autem politæ erant, longæ. sed à tergo
 Nigræ aquilæ contusæ alæ

Erant.

Erāt, ille aut validam hastam præfixam ere corripuit.
 Capiti verò ingenti galeam sabrefactam imposuit,
 Variegatam, ferream, temporibus adaptatam,
 Quæ tutum reddebat caput Herculi diuini. (quam
 At manib. clypeū accepit, varium torum, quem nemo quā-
 Neq. perripit iaciendo, neq. comminuit, mirum visu.
 Nam totus quidem circumquaq. pypso, candidoq. ebore,
 Et electro lucidus erat, auroq. fulgido
 Splendens, cæruleis plicis fulgorem interfecantibus.
 In medio autem draconis erat terror, baudquaquam effa-
 Retro, oculis igne lucentibus, ruens. (bilis
 Cuius & dentib. quidem replesum erat os candicantibus
 Sæuis, inaccessis supra terribilem autem frontem (minu
 Sæua Contentionis dea volitabat, accendens pugnas ho-
 Infelix, quæ & mentem eximebat, & præcordia viri,
 Quicunq. bellum aduersus Iouis filium gererent. (tro,
 Quorum & animæ quidem sub terra erāt, ad Orcum in-
 Ipsorum: ossa autem ipsis, pelle circum putrefacta,
 Sirio sub torrido in nigra putrescunt terra.
 In eo autem & persecutio, & inclinatio fide erant.
 In eo tumultus, cædesq., & homicidium, huc illuc fere-
 bantur. (Parca
 In eo Erū quoq., & motus furebat: in eo pernicioſa
 Viuū aliū tenens, recens vulneratum, aliū aut illeſum,
 Alium mortuum per pugnam trahebat pedibus. (rorum,
 Vestem aut habebat circū humeros cruentā sanguine vi-
 Sæuum videns, clamoribusq. ingrauescens.
 In eo autem & serpentum capita seuorum erant, bauda-
 quaquam effabilem,

Duode-

Duodecim, quæ per terras faciebant super terrâ generâ bo-
 Quicunq; bellû contra Iouis filium mouerent, (minum,
 Quorum & dentium quidem crepitus edebatur, quorû
 pugnabat (randa opera.
 Amphitryoniades. Hæc aut distincta mutuo erant, mi-
 Porro veluti pûcta quedâ apparebât videnda seuus dra
 Cærulea p terga, denigratæq; erât illis maxillæ. (conib.
 In eo aut & suum greges agrestium erant, atq; leonum,
 Mutuo sese aspicientiû, irascentiumq; & festinantium,
 Quorû etiam turmasim ordines incedebât, neq; verò hi,
 Neq; illi alteros timebât, horrebant attamen colla ambo.
 Jam n. ipsis instabat, magnus leo, circû autem apri (rum.
 Duo, spoliati animas, deorsumq; ipsis niger
 Cruor destillabat in terram, ipsi autem ceruicib. deiecti
 Iacebant mortui sub terribilibus leonibus.
 At illi magis etiam excitabantur, & incendebantur ad
 Vtriq; agrestesq; sues, trucesq; leones. (pugnandum
 In eo autem erat & pugna Lapis harum bellatorum,
 Cæneum circa regem, Dryantemq; Pirithoumq;
 Hoplemq; Hexadiumq; Phalerumq; Prolochumq;
 Mopsunq; Anpycidem, Tiresium, notum Maris.
 Theseumq; Ægidem, similem immortalibus;
 Argentei, aurea circum corpus arma habentes.
 Centauri aut ex altera parte cõtra hos congregabâtur,
 Circa magnum Petræum atq; Asbolum augurem,
 Arctumq; Hureumq; nigrumq; pilis Minantem.
 Et duos Peucidas, Perimedem, Dryalumq;
 Argentei, aureas abietes in manibus habentes.
 Atq; impetu pariter facto, perinde ac si vini essent,

Lancei

Lancei atq; abietibus cominus certabant.
 Inter hæc autem Marti terribili alipedes stabant equi
 Aurei, & ibidem ipse quoq; spoliator perniciosus Mars,
 Mucronem in manibus habens, milites exhortans,
 Sanguine cruentus, perinde atq; viuos spolians,
 Currui insistens, iuxta autem Pauorq; Metusq;
 Stabant gestientes bellum subire virorum.
 Ibidem autem & Iouis filia, prædatrix Tritogenia,
 Ei similis, quasi quæ pugnam vellet armare,
 Hastam habens in manib. aureamq; galeam, (seuum.
 Ægidemq; circum humeros, gradiebatur aut in præliû
 At erat in eo clypeo & immortalium chorus, in cuius me
 Desiderabile quiddâ psonabat Iouis & Latone filius (dio
 Aurea cithara, deorum autem sedes, purus Olympus,
 In quo & forum, circum autem opulentiâ infinita, quasi
 in corona erat posita
 Immortalium in certamine. Deæ aut incipiebant cantû,
 Muse Pierides, canorum quiddam canentibus similes.
 In eo autem & portus appulsu facilis indomiti maris,
 Rotundus, factus erat liquido è stanno,
 Inundanti similis. multi vero per medium ipsius
 Delphines hac atq; illac ferebantur, piscibus inbiantes,
 Natantibus similes. Duo autem sursum efflantes
 Argentei delphines, depascebant muros pisces.
 Sub his ærei trepidabant pisces, sed in ripis
 Sedebat vir piscator observans, habebat autem manibus
 Piscium rete, proijcienti similis. (Perseus.
 In eo autem erat & pulcritimæ Danaës filius eques
 Neq; quidem contingens clypeum, neq; longè separatus
 ab illo. Mirach

Miraculum magnum dictū quoniam nusquam insisterat illi.
Ita enim ipsum manibus fecerat inclutus Vulcanus,
Aureum, circum pedes autem habebat alata talaria.
Ex humeris autem circa ipsum vagina inclusus nigra
gladius suspensus erat

Æreus, de loro. ipse autem velut cogitatio volabat.
Totum autem tergum eius tenebat caput seui monstri
Gorgonis. circum ipsum autem pera serebatur, mirum
Argentæa, fimbriæq; dependebant lucidæ, (visi)
Auræa, seu autem circum tempora regis
Posita erat Orci galea, noctis caliginem grauem habis,
Ipse autem properanti & formidanti similis
Perseus Danaïdes extendebatur. post ipsum verò
Gorgones inaccessæ & ineffabiles ruebant,
Cupientes ipsum apprehendere. in uiridi autem adamante
Euntibus ipsis resonabat. clypeus magno strepitu.
Acutum & tinnulum quippiam in zonis autem draconis
Duo suspensi erant, attollentes capita.
Lambebant autem & illa, iræq; infrendebant dentes,
Crudele tuentes. supra seu autem capita
Gorgonum agitabatur magnus terror. ac supra ipsas
Viri pugnabant, bellica arma habentes.
Hi quidem pro sua ciuitate, suisq; parentibus,
Pestem depellentes: illi autem depopulari studentes.
Ac multi quidem iacebāt, plures autem etiā pugnam tenentes
Dimicabant. mulieres autem à bene constructis turribus
Æreum, acutum clamabant, lacerabanturq; genas,
Viuas similes, opera incluti Vulcani. (derant)
Viri autem qui seniores erant, & senectutem apprehen-

con-

Conserti extra portas ibant, sursumq; dijs
Manus tendebant beatæ, pro suis liberis
Metuentes. illi autem contrā pugnam conferebant. post
Porcæ nigrae, candidis crepantes dentibus, (ipsos autem
Toruæ terribilesq; cruentæq; inaccessæq; (picabant
Certamen habebant, de ijs qui cadebant. omnes enim cu-
Crurem nigrū bibere. Et quem primū fortē ceperant,
Ei injiciebant ungues magnos, animaq; ad Orcum abi-
bat, (exatiassent
Tartarum in frigidum. illæ autem præcordia postquam
Sanguine hominis, ipsum quidem abiciebāt post tergū.
Retrò autem in tumultum & stragē festinabant iterum ire.
Clotho & Lachesis ipsis astant, atq; paulo minor
Atropos: neq; enim erat magna dea: sed tamen
Alijs quidem præstantiorq; erat, & æuo grandissima.
Omnes autem circa unum virū pugnam acerbā instituerant.
Sæuq; modo seipsas mutuo aspiciebāt, oculi succēntes.
Inter se autem ungues manusq; audaces exequabant.
Iuxta autem & Caligo stabatp perustæ similis, & grauis,
Pallida, aridaq; fame exhausta, & compressa,
Crassipes: longiq; ungues è manibus prominebant.
Huius quidem ex naribus mucus manabat, ex genis autem
Cruor destillabat in terram. ipsa autem terribiliter den-
tes stringens
Stabat, multusq; puluē constrauerat ei humeros,
Lachrymis humida, iuxta autem turrita ciuitas hominum.
Auræ autem ipsam tenebant, superliminaribus adaptatæ
Septem portæ, hominesq; in voluptatibus & choreis
Oblectationem capiebāt. Nam alij quidem agili in curru

Duce-

Ducebant viro vxorē, multusq; Hymenæus excitabatur.
Et procul ab ardentibus facibus fulgor resplendebat,
In manib; famulorū. Mulieres autem venustate florētes,
Præbant, quas chori ludentes sequebantur.

Atq; hi quidem canorū tibij emittebant cantum,
Et tenero ore, circumq; ipsos repercutiebatur sonus.
Ille autem ad modulationem ducebant chorū amabili.
Inde rursum ex alia parte iuuenes comessabantur ad
fistulam,

Alij quidem contrā ludentes saltatione & cantu.
Alij autem contrā ridentes, ante tibicinē autem singuli
Præcedebant, totamq; ciuitatem læticiæ, choreæq;
Voluptatesq; tenebant. Alij autē rursus extra ciuitatem
Tergū equorum consensis currebant. aratores autem
Proscindebant terram bonam, ornateq; tunicas
Succinctas habebant: sed erat profunda seges, vbi alij
quidem metebant

Mucronibus acutis densa folia,
Granida spicis, veluti Cereis cibum.
Alij cutem in manipulos ligabant, & implebant aream.
Rursum alij vindemiabant vineas, falces in manibus ha-
bentes.

Alij autem in calathis ferebant, à vindemiatoribus accer-
Albos & nigros racemos, magnis ex vitibus, (pilos
Granidis folijs, & argenteis capreolis.

Alij rursus in calathos portabant, iuxtaq; ipsos vitis
Argentea erat, inclita opera prudentis Vulcani,
Agitata folijs, & argenteis perticis.

Inde quidem igitur ludunt ad tibicinem, vnusquisq;
Opera-

Oneratur vnus, quæ ipse nigrae erant. (micabant
Alij quidē calcabant in lacu, alij hauriebant, alij autē di-
Pugna, et luctando. alij vero alij pedes lepores venabatur,
Viri venatores, & ferratis dentibus, canes duo ante ipsos
Cupientes assequi, illi autem cupientes effugere.
Iuxta ipsos autem & equites habebant laborem, proq;
premijs

Certamen habebant et pugnam. bene iunctis autē in cur-
Auriga stantes, immittebant veloces equos, (ribus
Habenas laxantes, illi autem subsultantes volabant,
Currus ferruminati, rotarumq; modioli valde ex eo re-
sonabant. (enim dum ipsi

Illi quidem igitur perpetuum habebant laborem, neq;
Victoria completa erat, sed indefinitū habebat certamē.
Ipsis autem etiam propositus erat magnus tripos intra
Aureus, inclita opera prudentis Vulcani. (agonem,
Circa extremam autem oram manabat Oceanus, inun-
danti similis.

Totū autē continebat clypeum variegatū. per ipsum autē
Cygni altivolantes magnum clangebant, qui illic multi
Natabant in summa aqua, iuxta autē pisces movebatur,
Mirum visu etiam Ioui granitonanti, cuius consilij
Vulcanus fecit clypeum magnumq; validumq;
Componens manibus: quem quidē Iouis fortis filius
Iactabat facile, equestrem autem asilijs in currum
Similis fulguri patris Iouis, ægida tenentis,
Leuiter ingrediens. huic autem auriga fortis Iolauis,
Bigis insistens, regebat curuum currum.

Propē autem ipsis aduenit dea cæcis oculis Minerva,
Atq;

Atq; ipsos confirmans, verbis volucris alloquebatur.
Salute Lyncei progenies longè nobilitati.
Nunc itaq; Iupiter robur vobis dat, is qui beatis imperat,
Cygnumq; interficere, & inclyta arma eius despoliare.
Sed tibi aliud verbum dicam, multo præstantissime po-
pulorum:

Postquam igitur Cygnum dulci ævo spoliaueris,
Illum quidem tum eodem loco relinque, & arma ipsius.
Ipse autem hominum pestem Martem accedentem observa
Vbi nudatum clypeo variegato (uant,
Oculis videris, ibi vulnera acuta ferro,
Retroq; te recipe, quoniam tibi fas non est
Neq; equos capere, neq; inclyta arma illius.
Sic locuta, in currum ascendit diua dearum,
Victoriam immortalibus manibus & gloriam ferens
Certatim. Tunc igitur Ioui notus Iolaus,
Horrendū equos increpuit illi autem à comminatione
Leuiter ferebant celerem currum, festinantes campo:
Nam ipsis animū addiderat dea cæsis oculis Minerva,
Ægide concussa, ingemiscebat aut circumquaq; tellus,
Ille aut pariter procedebant, similes igni, siue procelle,
Cygnus equū domitor, & Mars insatiabilis clamore.
Horum equi deinde obuiam sibi mutuo sæli,
Acutum hinniūere, circaq; ipsos reuerberabatur sonus.
Atq; hunc prior alloquebatur vi Hercules:
Cygne ignaue, cur contra nos tenetis veloces equos,
Viros qui laboris & ærumnæ experti sumus.
Ad diuersum tene currum bene politum, atq; è via
Cede cedendo, Trachinem enim tendo

Ad

Ad Ceycem regem. nam ille potestate pariter & pudore
Trachini antiſtat. Tu vero satis admodum scis etiā ipse.
Eius enim connubio tenes filiam Themistloen nigrū
oculis præditam.

O ignaue, non enim tibi neq; Mars mortis exitium
Prohibuerit, si nos inter nos congregiamur bellando.
Siquidem tibi dico, illum iam ante quoq; aliquoties peri-
culum fecisse

Hastæ nostræ, quando pro Pylo arenoso
Aduersus stetit mihi, pugnandi insatiabilitate furens.
Ter siquidem mea hasta percussus, sustinuit se terra,
Vulneratus clypeo: quarto aut transadegi femur eius,
Totis animis festinans, magnūq; illius clypeū perforauit.
Pronus autem in pulueribus humi prostratus cecidit
hastæ impetu.

Vbi etiam ignominia affectus inter immortales fuit
Manibus à nostris, relictis spolijs cruentis.
Sic dixit, at Cygnus bellicosus handquaquam curabat
Huic obtemperans, retinere trahentes currum equos.
Ac tunc à bene compactis bigis desilierunt celeriter in
Et Iouis filius magni, & Enalij regis. (terram,
Aurigæ autem propius egerunt pulchricosos equos.
Illi aut irruentib; Ioniū pedū concitata est lata terra.
Vt autem ab alto vertice montis magni
Rupes desiliunt, aliæ super alias cadentes:
Multaq; quercus, multæ item piceæ,
Alniq; totū radicibus refringuntur ab ipsis
Facile delabentibus, donec in campum perueniant,
Ita & illi in se mutuo cadebant cum magno clangore

I 2

Tota

Tota autem Myrmidonum ciuitas, celebrisq; Iolem,
Arneq; & Helice, & Anthea herboſa,
Præ uoce vtriuſq; ſonitum magnum dedere. Illi autem
cum clamore

(ſiliarius Iupiter,

Mirando congreſſi ſunt. magnum autem intonuuit & con
Et à cœlo guttas demifit ſanguinolentas,
Signum id ponens belli, ſuo multam confidenti filio.
Qualis autem in vallibus montis acerbis aſpectu
Aper, dentes habens prominentes, fertur impetu ad pu
gnandum

Cum viris venatoribus, aculeq; candidum dentem,
Per obliquum actus, ſpuma autem circa ora ipſi velut nix
Deſtillar: oculiq; ipſi, igni ſplendenti ſimiles ſunt, (genti
Rectis autem in vertice horret ſetis, circaq; collum:
Tali ſimilis Iouis filius ab equeſtri deſiliit curru.

Quando autem viridi nigricans alis ſonorosa cicada
Ramo inſidens, æſtatem hominibus canendo
Incipit, cuius & potus & cibus fœminis ros eſt.

Atq; per totum diem, & manè ſub Auroram fundit uocē
Æſtu in grauifſimo, quando & corpus Sirius exiccat,
Quando item & milio circum ariſtæ naſcuntur,
Quod æſtate ſeminant, quando vuae adhuc immatura
colorem variare incipiunt,

(et laborem.

Qualia Bacchus dare ſolet hominibus in leticiam ſimul.
Eo tempore pugnabant. multus autem tumultus excitat
Ut autem leones duo, pro occiſa cerua

(batur.

Sibi mutuo ſuccenſentes, in ſeipſos impetum faciunt,
Sæuusq; inter ipſos rugitus, ſtrepitusq; exoritur dentium:
Atq; ut vultures incurui vnguibus repandi roſtri

Rupe

Rupe in excelsa, magno clangore dimicant,
Capræ montiuagæ gratia, aut ſeræ ceruæ
Pinguis, quam interfecit iaculando iuuenis vir.
Sagitta è neruo emiſſa: ipſe autem vagatur alio loco
Regionis ignarus exiſtens, at illi celeriter animaduerte-
Certatimq; pro ea pugnam acerbam inſtituerunt: (rûe,
Sic & hi duo cum clamore contra ſe mutuo irruerunt.
Ibi igitur Cygnus quidem potentis Iouis filium
Occidere meditans, clypeo æream haſtam adegit,
Neq; tamen perrupit æs. defendebant enim dona Dæi.
Contra autem Amphitryoniades, vñ Herculeæ,
Inter galeam & clypeum, haſta longa
Cervicem nudatam, celeriter intra mentum
Transadegit validè, amboſq; detondit neruos collares
Hominum interſectrix fraxinus. magnum enim robur
inciderat viri.

Proſtratus autem eſt, perinde ac ſi quando quercus ali-
qua proſternitur, aut quando rupes

Excelsa, iſta Iouis ſumanti fulmine, (ma uariiegata ære.
Sic ille proſtratus eſt. circum ipſum autem reſonabant ar
Atq; hunc quidem ibi reliquit Iouis ærumnoſus filius.
Ipſe aut occiſorè hominum Martem accedentē obſeruās,
Sæuum videns oculis leonīs inſtar, qui corpus aliquod
forte naſtus eſt:

Quiq; admodum accuratè pelle validè vnguibus
Diſſecta, quàm celerrimè dulcem animum abſtulit:
Alacriter autem cæcum expletur cor, (meros
Ac cæſus intuens oculis sæuum quiddam, coſtaſq; & hu-
Cauda ſtagellans pedibus fodit. neq; quiſquam ipſum

I 3

Suſti-

Sustinet ex aduerso aspiciens, propius accedere, aut pugna laceffere.

Talib. igitur & Amphitryoniades insatiabilis clamore Contra Martem stetit, in praeordijs audaciam augens Certatim. Ille autem propè venit affecto corde.

Vtriq; autem cum clamore alter alterum inuaserunt.

Vt autem quando à magno rupes cacumine praecipitans

Et in longum delata saltu voluitur, fragor

Venit subito ingens, collis autem ipsi obuius respondet

Altus, ad quem cursu defertur, ubi ipsam retinet.

Cum tanto itidem fremitu. curruum grauator, perniciosus Mars

Vociferans irruit. ille autem magno animo venientem

Porro Minerva filia Iouis, ægida tenentis (excepit.

Ex aduerso venit Marti, tenebrosam habens ægidem.

Sæua autem toruè intuens, verbis volucris allocuta est:

Mars inhihe animos ingentes, & manus inuictas.

Neq; enim tibi fas est incluta arma auferre,

Hercule occiso, Iouis magnanimo filio.

Sed age, desiste à pugna, neq; aduersus steteris mihi.

Sic ait. sed non persuasit Martis magnanimi animo.

Sed magno fremitu, flammæ similia arma vibrans,

Celeriter inuasit, vim Herculeam

Occidere festinans. & coniecit eratam hastam,

Acrius ob suum filium irascens mortuum,

In clypeum magnum. At procul cæsia Minerva, (ru.

Hastæ impetum auertit, manu deflebens diuersum à cur

Acrius autem dolor Martem cepit, manuq; vibrato gladio acuto,

Irruit

Irruit contra Herculem magnanimum. at illi accedens Amphitryoniades, seuo insatiabilis clamore, (ii,

Femur nudatum clypeo variegato,

Vulneravit validè, magnumq; perforauit clypeum

Hastâ diuidens. in terra autem prostrauit media Mar-

At Pavor & Metus, agilem curruum, & equos (tem.

Agerunt celeriter propius, & à terra habente latas vias

In curruum posuerunt variegatum. atq; inde celeriter

Equos flagellis impulerunt, veneruntq; in altum olym-

Filus autem Alcumenæ & gloriosus Iolaus, (pum.

Cygnò despoliato, armis ab humeris pulchris detractis,

Reuertebantur. moxq; exinde ad ciuitatem Trachiniam

am venerunt,

Equis velocibus. At cæsi oculis Minerva

Peruenit in olympum magnum, & domus patris,

Cygnum autem contra Ceyx sepeliuit, & populus infini-

Qui prope ciuitatem habitabant incluti regni, (tus,

Anthem, Myrmidonumq; ciuitatem, celebremq; Ioleum,

Arnemq; & Heliem. multus autem congregabatur po-

Honorantes Ceycem, charum beatæ dijs. (pulus,

Sed illius sepulchrum & monumentum obscurum reddi-

dit Anaurus,

Imbre hyemali exundans. ita enim ipsum Apollo

Latone filius insit, propterea quod inclutas hecatombas

Quicumq; Delphos portaret: eum ille vi despoliabat, ex

insidijs adortus.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΘΕΟ- ΓΟΝΙΑ.

ΜΟΥΣΑΩΝ ἑλικωνιάδων δ' ἐρχώμεθ' ἀν-
δεν.

Αἰθ' ἑλικῶν ἔχουσιν ὄρε' μέγατε, ζᾷδ' ἐν τι.
καί τε περὶ κελύεω ἰοῦδ' ἑα πόος' ἀπαλοῖσιν
ὀρχεῦνται, καὶ βαμὸν ἐριόθεν κρονίων.
καί τε λοεσάμεναι τέρενα χεῖρα τερμησαῖο,
ἡ ἵππε κελύης, ἡ ὀλμῆς ζαθέοιο,
ἀκροτάτῳ ἑλικῶνι χορὸς ἐτεποιήσαντο,
καλὰς, ἰμερόεντας, ἐπερρώσαντο ἢ ποσσίν.
εὐθεν δ' ὀπρυνόμεναι, κεκαλυμμέναι ἥρι πολλῶ,
ἐννύχαι τείχον, περικαλλέα ὅσαν ἰεῖσαι,
τμνεῦσαι δ' αἰγίοχον, καὶ πότνιαν ἥελω
ἀργείῳ, χρυσεῖσι πεδίλοις ἐμβεβαῖαν,
κῆρυ τ' αἰγίοχοιο διὸς γλαυκῶπιν ἀθλίῳ,
φοῖβόν τ' ὀπιδάωνα, καὶ ἄρτεμιν ἰοχέαιραν,
ἡδὲ ποσειδάωνα γαίηοχον ἐνοσίγαιον,
καὶ θεμιν αἰδοίῳ, ἑλικοβλέφαρόν τ' ἀφροδίτῳ,
ἥελω τε χρυσοσέφανον, καλὴν τε διάωνην,
ἡώ τ', ἡελίον τε μέγαν, λαμπρὰν τε σελήνην.
λητῶ τ' ἰάπετόν τε, ἡδὲ κρόνον ἀγκυλομήτην,
ταῖαν τ', ὠκεανόν τε μέγαν, καὶ νύκτα μέλαιναν.

ἄλλων

HESIODI DEORVM GENERATIO.

ΜΟΥΣΑΩΝ ἑλικωνιάδων δ' ἐρχώμεθ' ἀν-
δεν.

Et circa fontem nigrum pedibus teneris ^(diuinumq.)
Saltant, aramq. praepotentis Saturnij,
Atq. abluta tenero corpore Termessi,
Aut equi in fonte, aut in Holmio sacro,
Summo in Helicone choreas duxerunt,
Pulchras, amabiles, fortiterq. tripudiarunt pedibus.
Inde concitata, velata aëre multo
Noctem incedebant, per pulchram vocem emittentes:
Qua celebrent Iovēq. agida tenentē, & venerandā Iu-
Argiuam, aureis calceamentis incedentem: (nonem,
Filiamq. Aegiochi Iovis, carulos oculos habentem
Minervam:
Augurēq. Apollinē, & Dianā sagittis gaudentem,
Atq. Neptunum terram continentem, terra motorē:
Et Themīn venerandam, & obortas palpebras haben-
tem Venerem,
Hebēq. aurea corona decoram, formosamq. Dionem,
Auroramq. Solemq. magnum, splendidamq. Lunam,
Latonamq. Iapetumq. ac Saturnum versipellem,
Terramq. Oceanumq. vastum, & Noctem atram.

I 5

Alio-

Ἀλλων τ' ἀθανάτων ἱερὸν γένος, αἰὲν ὄντων.
 Αἶνός ποθ' ἠσίοδον καλλιῶς διδάξαν ἀοιδῶν,
 Ἀργεὺς ποιμαίνονθ' ἐλικῶν ὑπὸ ζαθέοιο.
 Τὸν τε δέ με πρῶτίσθ' ἀεικὴς πρὸς μῦθον ἔειπεν,
 Μῦσαι Ὀλυμπιάδες, κῆραι δὲ Διὸς αἰγιόχοιο:
 Ποιμένες ἀγραυλοὶ, καὶ ἐλέγχεα, γαστέρες εἴη,
 Ἰδμεν ψεύδεα πολλὰ λέγοντ' ἐτύμοισιν ὁμοίαι:
 Ἰδμεν δ', εὖτ' ἐθέλωμεν, ἀληθέα μυθήσασθαι,
 ὧς ἔφασαν κῆραι μεγάλα Διὸς, ζήτητέ φησι.
 Καί μοι σκήπτρον ἔδωκεν Ἐρισηλέος ὄζον
 Δρέψασθαι θεῶν. ἐνέπνιπταν δέ μοι αὐδῶν
 Θάλω, ἵνα κλείοιμι τὰτ' ἐσοόμενα πρὸτ' ὄντα.
 Καί με κέλοιθ' ὑμνεῖν μακάρων γένος αἰὲν ἐνόησεν.
 Σφάξ δ' αὐτὰς πρῶτον τε καὶ ὕστερον αἰὲν ἀείδην.
 Ἀλλὰ τί μοι ταῦτα περὶ δρυὸς ἢ περὶ πέτρης;
 Τυῶν μυσάων δρεχώμεθα, ταῖ δ' αὖτε πατρὶ
 Τρυφῆσαι, τέρεσσι μέγαν νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,
 Εἰρεῦσαι τὰτ' ὄντα, τὰτ' ἐσοόμενα, πρὸτ' ὄντα.
 Φωνῇ ὁμιρεῦσαι, τῶν δ' ἀκάματος ῥέει αὐδῇ
 Εὐχομάτων ἡδέα, γελᾶ δέ τε δώματα πατρὸς
 Ζηνὸς ἐριγδύποιο, θεῶν ὅππῃ ληριόεσσι.
 Σκιδναμένη, ἥχῃ ἢ κάρη νιφέντος Ὀλύμπου,
 Δώματά τ' ἀθανάτων, αἶδ' ἄμ' ἔρολον ὅσων ἰεῖσαν
 Θεῶν γένος αἰδοῖον πρῶτον κλείεσθαι ἀοιδῇ.
 Ἐξ ἄρχῃς, οὓς γαῖα καὶ ἔρανος εὐρύς ἐτικλον.
 Οἱ τ' ἐκ τῶν ἐνθρόντο θεοὶ δαίτηρες ἐσών.

Δεῦτε

Aliorumq; immortalium sacrum genus semper existentium:
 Qua olim Hesiodum pulchrum docuerunt carmen,
 Agnos pascentem, Helicone sub diuino.

Hoc autem me primum dea sermone compellarunt,
 Musa Olympiades, filia Iouis Aegiochi:

Pastores in agris pernoctantes, mala probra, mentres ne
 Scimus mendacia multo dicere ueris similia: (luti:
 Scimus etiam, si uoluerimus, uera loqui.

Sic dixerunt filia Iouis magni, ueridica,

Et mihi: sceptrum dederunt, lauri per uiridis ramum,

Decerpendum diuinum, inspirarunt insuper mihi uocē

Diuinam, ita ut audire tam futura, quam praeiterita:

Et me inbebant celebrare beatorum genus sempiternorum,

Se uero primo semper decantare.

Sed quo mihi hac circa quercum, aut circa peram?

Ergo Musas ordiamur, quae Ioui patri

Canendo oblectant magnum animum in Olympo,

Memorantes & praesentia, & futura, & praeterita, uates

Voce concinentes. illarum uero indefessa fuit uox

Ab ore suauis, rident autem domus patris

Iouis valde tonantis, dearum uoce florida

Dispersa: resonant uero vertices niuosi Olympi,

Domusq; caelitus, haec uero immortalē uocē emittentes,

Deorum genus uenerandum in primis celebrant cantilena,

Ab exordio, quos Tellus & caelum latum genuerunt,

Quisq; ex his prognati sunt dii, datores bonorum.

Secundo

Hesiodi Apoclypsis

Δεύτερον τε αὖ Ζεῦ, θεῶν πατέρ, ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν,
 Ἀρχόμεναί θ' ὑμνεῦσι θεαί, λήγῃσι τ' αἰοιδῆς,
 Οἶσον Φέρτατός ἐστι θεῶν, κράτεϊ τε μέγιστος.
 Αἰθις δ' ἀνθρώπων τε γένος, κρατερῶν τε γιγάντων
 Ὑμνεῦσαι, τέρπῃσι διὸς νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,
 Μῆσαι Ὀλυμπιάδες, κῆραι διὸς αἰγιόχοιο.
 Τὰς ἐν περὶ κρονίδῃ τέκε πατρὶ μιν γῆσαι
 Μνημοσύνη, γουνοῖσιν ἐλδοθήρ, ὅ με δέσσει,
 Λησμοσύνη τε κακῶν, ἄμπαυμά τε μερμηράων.
 Εὐνέα γάρ οἱ νύκτας ἐμίσγετο μητιέτα Ζεὺς,
 Νόσφιν ἀπ' ἀθανάτων ἱερὸν λῆξ, εἰσαναθάνατο.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐνιαυτὸς ἔλυ περὶ δ' ἔτραπον ὥραι
 Μελῶν Φθινόγων, περὶ δ' ἡμέατα πολλὰ ἐτελέσθησαν
 Ἡδ' ἔτεκεν ἑνεία κῆρας ὁμόφρονας, ἧσιν αἰοιδῆ
 Μέλλει, ἐν στήθεσιν ἀκηδέα θυμὸν ἐχέσσαις.
 Τυτθὸν ἀπ' ἀκροτάτης κορυφῆς νιφόεντος Ὀλύμπου,
 Εὐθά σφιν λιπαροὶ τε χοροὶ, καὶ δώματα καλά.
 Πὰρ δ' αὐτῆς χαριτεῖς, καὶ ἥμερος, οἰκί' ἐχέσιν.
 Ἐν θαλίῃς, ἐρατῶν ἧ δὲ σόμα ὅσαν ἰεῖσαι
 Μέλπονται, πάντων τε νόμους, καὶ ἥθεα κεδνὰ
 Ἀθανάτων κλείουσιν, ἐπήρατον ὅσαν ἰεῖσαι,
 Αἱ τὸ γ' ἴσαν πρὸς Ὀλύμπου ἀγαλλόμεναι ὅππῃ καὶ
 Ἀμβροσίῃ μολπῇ, περὶ δ' ἴαχε γαῖα μέλαινα, (ῥῆ)
 Ὑμνεύουσιν. ἐρατὸς ἧ ποδῶν ὑπὸ δ᾽ ἔπον ὁρώει,
 Νισσομένων πατέρ' εἰς ὃν, ὃ δ' ἔρανώ ἐμβασιλεύει
 Αὐτὸς ἔχων βροντῇ, ἡδ' αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Κάει

Secundo rursum Iovem, deorū patrem, atq; etiam vi-
 Incipientesq; laudant dea, & finiunt carmen, (rorum,
 Quā sit præstantissimus deorū, & imperio maximus.
 Porro & hominum genus, fertumq; gigantum,
 Celebrantes, oblectant Iovis mentem in Olympo,
 Musæ Olympiades, filia Iovis agida habentis:
 Quas in Pieria Saturnio peperit patri mixta
 Memoria, fertilitati Eleutheris imperans:
 Oblivionemq; malorum, & solatium curarum.
 Novem enim ei noctes mixtus est prudens Iupiter. 9. noctes
 Scorsim ab immortalib. sacrum lectum conscendens. 9. musæ
 Sed cū iā annus exactus, circumvoluta verò essent tēpo-
 Mensū decrescentiū, diesq; multi transacti essent, (ra
 Ipsa peperit novem filias concordēs, quibus carmen
 Cura est, in pectoribus securum animum habentibus,
 Paululum à summo vertice niuosi cœli:
 Ubi ipsi splendidiq; chori, & ades pulchræ.
 Iuxta vero eas Gratia & Cupido domos habitant.
 In conuiuijs, amabilemq; per os vocem emittentes
 Canunt, omniumq; leges, & mores pudicos
 Immortaliū celebrant, amabilem vocem emittentes.
 Ista tum ibant ad Olympum, lata voce pulchræ
 Immortali cœlilena: vndiq; vero resonabāt terra atra
 Canentib. hymnos, iucūduis verò à pedib. strepitus exci-
 Proficiscentiū ad patrē suū, qui cœlo impat. (tabatur
 Ipse habens tonitru, atq; candens fulmen,

Κάρτεϊ νικήσας πατέρα κρόνον. εὐ ᾗ ἕκαστα
 ἀθανάτοισι διέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπέφραδε τιμὰς.
 ταῦτ' ἄρα μέσσαι ἄλδον, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι.
 Εννέα θυγατέρες μεγάλας διὸς ἐκγεγαυῖαι.
 Κληῶτ', εὐτέρπη τε, θάλφ' αὖτε μελομένη τε,
 Τερψιχόρη τ', ἑρατώ τε, πολύμνιά τ', ἑρηνία τι,
 Καλλιόπη θ'. ἥ δὲ προφρεσάτη ἐστὶν ἀπασάν.
 Ἡ γὰρ καὶ βασιλεῦσιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηθεῖ,
 Ὅντινα τιμήσῃσι διὸς κῆραι μεγάλοιο,
 Γινόμενον τ' ἐσθδωσι διοτρεφείων βασιλῆων.
 Τῷ μὲν ὅππῃ γλώσῃ γλυκερῶ χεῖρσιν αἰοιδῶ,
 Τῷ δ' ἐπ' ὅκτοματ' ὅρεϊ μέλιχα. οἱ δὲ νυ λαοὶ
 Πάντες εἰς αὐτὴν ὀρῶσι, διακρίνοντα θέμιστας
 Ἰθέησι δίκῃσι. ὃ δ' ἀσφαλέως ἀγορεύων,
 Αἰψά τε καὶ μέγα νείκεος ὅππῃσιν ἀνέπαυσεν.
 Τῶνεκα γὰρ βασιλῆες ἐχέφρονες, ἔνεκα λαοῖς
 βλαπτομένοις ἀγορήφει μετὰ τροπαῖς ἔργα τελευτῶσι.
 Ρηϊδίως μαλακοῖσι παραφάμενοι ἐπέουσιν.
 Ερχόμενον δ' ἀνὰ ἄστῃ θεὸν ὥς ἰλάσκονται.
 Αἰδοῖ μέλιχιν, μετὰ ᾗ πρέπῃ ἀρεομένοισιν,
 Οἷα τε μεσσάων ἱερῇ δόσις ἀνθρώποισιν.
 Εκ γὰρ μεσσάων καὶ ἐκ ἑβόλας δόπολλων,
 Ἄνδρες αἰοδοὶ ἕασιν ὅππῃ χθόνα, καὶ κίθαρις αἰ.
 Εκ δὲ διὸς βασιλῆες, ὃ δ' ὅλβιοι, ὅντινα μέσσαι
 φιλεῦνται. γλυκερὴ οἱ δόπο τόματ' ὅρεϊ αὐδή.
 Εἰ γὰρ τις καὶ πένθ' ἔχων, νεοκηθεῖ θυμῷ
 Δόζηται

*Sirenus victo patre Saturno, bene autem singula
 immortalibus disposuit simul, & indicit honores.
 Hac sane Musae canebant, caelestes domos tenentes,
 Novem filiae, magno è Ione prognatae: Nomina ὅ μυσῶν
 Clione, Euterpe, Thalia, Melpomene, Τῶν 328
 Terpsichore, Erato, Polymnia, Urania,
 Calliope: haec autem excellentissima est omnium.
 Hac enim & reges venerandos comitatur.
 Quemcumq; honoratura sunt Iouis filiae magni,
 In lucem eductae, & aspexerint à Ione nutritori regū:
 Huic quidem super linguā dulcem fundit cantilenā,
 Huius verba ex ore fluunt blanda: ceterum populi
 Omnes ad ipsum respiciunt, discernentem ius
 Rectis iudicijs, hic autem tuto canteq; loquens, ὁρῶντα
 Statim etiam magnam contentionem sentit diremit. Ruffin
 In hoc enim reges prudentes, quod populis officium magistratib;
 Damnum inferentib; in foro vicissitudine rerum fa-
 Facile mollibus appellantes verbis, ὁρῶντα (ciunt.
 Incedente vero per castrū populi denum veluti placant
 Reuerentia blanda, eminet vero inter ipsos congre-
 Tale Musarum ingens munus hominibus. (gatos
 A' Musis etenim, & eminus feriente Apolline,
 Viri cantiores sunt super terram, & citharædi:
 Ex Ione vero reges, ille vero beatus, quemcumq; Musa ὁ οὐκ
 Amant, suavis ei ab ore fluit vox. ἀφ' ὅθεν
 Quod si enim quis luctum habens, recenti dolore sau-
 (cio animo Tristia*

Ἀζηται κραδίῳ ἀκαχημένῳ, αὐτὰρ αἰδοῖς
Μεσάων Θεράπων κλέα προτέρων ἀνθρώπων
Τμῆσιν μακαράς τε θεῶς, οἳ Ὀλυμπον ἔχουσιν,
ἂν ὅγε δυσφρονέων Πηληθήται, ἔδῃ τι κηδέων
Μέμνηται, ταχέως ᾗ παρέτρα πε δῶρα θεῶων.

Χαίρετε τέκνα διῶς, δότε δ' ἡμερόεσσαν αἰοῖσιν
Κλείετε δ' ἀθανάτων ἱερὸν γένος, αἰὲν ἔόντων,
Οἳ γῆς ἐξεγένοντο, καὶ ἔρανος ἀστερόεντος,
Νυκτὸς καὶ Ὀνοφερῆς, ἔς θ' Ἀλκυρόν ἔτρεφε πάντων
Εἶπατε δ' ὡς τὰ πρῶτα θεοί, καὶ γαῖα γένοντο.
Καὶ ποταμοὶ, καὶ πάντος ἀπείριτος, οἰδμαλὶς θύων
Ἀσρά τε λαμπετόωντα, καὶ ἔρανος εὐρύς ὑπέβη.
Οἳ τ' ἐκ τῶν ἐγένοντο θεοί, δωτῆρες εἰδών.
Ὡς τ' ἄφενος δάσαντο, καὶ ὡς τιμᾶς διέλοισιν.
Ἡδὲ καὶ ὡς τὰ πρῶτα πολύπλοχον ἔχον Ὀλύμπου
Ταῦτά μοι ἔσπετε μῆσαι, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι.
Ἐξ ἀρχῆς, καὶ εἶπαθ' ὅ, τι πρῶτον γῆρετ' αὐτῶν.

Ἡ τοι μὲν πρῶτις χάος γῆρετ', αὐτὰρ ἔπειτα
Γαῖ' εὐρύστερνον, πάντων ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου,
Τάρταρά τ' ἡρόεντα μυχῶ χθονὸς εὐρυδείης.
Ἡ δ' ἔρος, ὃς κάλλις ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Λυσιμελὲς πάντων τε θεῶν, πάντων τ' ἀνθρώπων
Δάμναται ἐν στήθεσσι νόον καὶ Πήϊφρονος βέλινον.
Ἐκ χάος δ' ἔρεβός τε, μέλαινα τέ νύξ ἐγένοντο.
Νυκτὸς δ' αὖτ' αἰθήρ τε καὶ ἡμέρη ἐξεγένοντο,

Tristetur, animo dolens, ceterum poeta Historiam troi
Musarum famulus res claras priscorum hominum
Laudib. vexerit, beatosq; deos qui Olympum incolunt,
Statim hic rerum animi eius molestia iobliuiscitur. nec
Mēnit, qn cito deflexerunt eū alio dōa dearū. (doloris
Saluete natæ Iouis, date vero amabilem cantilenā,
Celebrate quoz, immortalū diuinū genus, semper exi-
Qui tellure progenerati sunt, & Cælo stellato, (stentium
Noctēq; caliginosa, quos item falsus nutrit Pontus.
Dicite insuper, ut primum dy & terra fuerint.
Et flumina, & pontus immensus, astu feruens,
Astraq; fulgentia, & cælum latum supernē:
Et qui ex his nati sunt dy, datores bonorum.
Vtq; opes diuiserint, & quō honores distinxerint, (cælū.
Atq; quō primū multis implicatum sphaeris tenuerint
Hac mihi dicite Musa, cælestes domos inhabitantes
Ab initio, & dicite quodnam primum fuerit illorum.

Primò omnium quidem Chaos fuit, at deinde
Tellus lato pectore prædita, omnium fundamentū soli
Immortalū, qui tenet iuga niuosi Olympi, (dū semper
Tartarāq; tenebricosa in recessu terræ spaciōsa: Vis stelle
Atq; amor, qui pulcherrimus inter immortales deos,
Soluens curas & omnium deorū, & omnium hominū, Amor
Domat in pectoribus animum, & prudens consilium.
Ex Chao uero Erebusq; nigraq; Nox editi sunt.
Nocte porro tam Aether quā Dies progenerati sunt:

nam ante lucem erant

K

Quas

Tenebræ

Οὓς τέκε κιοσάμην ἑρέβει Φιλότῃ μιγείσας.
 Γαῖα δέ τοι πρῶτον μὲν ἐγένετο ἴσον ἑαυτῇ
 Οὐρανὸν ἄσπερ ἐβ', ἵνα μὴ πᾶντα καλύπτῃ,
 Ὀφρ' εἴη μακάρεσσι θεοῖς ἐδ' ἄσφαλές αἰεὶ.
 Γένετο δ' ἔπειτα μακρὰ, θεῶν χαρίεντας ἐναυλῶς
 Νυμφῶν, αἵ ναῖσιν ἀν' ἔρεα βροσθέντα.
 Ἡ δὲ καὶ ἀτρυγέτον πέλαγος τέκεν, οἰδματι θυῖ
 Πόντον, ἅτερ Φιλότῃτος ἐφίμερξ, αὐτὰρ ἐπείτα.
 Οὐρανῷ εὐνῆϊστα, τέκε ὤκεανον βαθυδίνην,
 Κοῖον τε, κρεῖον θ', ὑπερίονά τ', ἰαπετόν τε,
 Θείαν τε, ρείαν τε, θέμιν τε, μνημοσύνην τε.
 Φοῖβον τε χρυσοσέφανον, τηβυῖ τ' ἐρατὴν κού.
 Τῆς ᾗ μεθ' ὀπλότατος γένετο κρόνος ἀγκυλομήτης.
 Δφνότετος παῖδων, θαλερόν δ' ἤχθηρε τοκῆα.
 Γένετο δ' αὖ κύκλωπας, ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντάς.
 Βρόντην τε, στερόπλην τε, καὶ ἄργυρον ὄβριμόθυμον.
 Οἱ ζηνὶ βρόντην τ' ἐδόσαν, τεύξαντε κεραυνόν.
 Οἱ δὲ τοι τὰ μὲν ἄλλα θεοῖς ἐκαλίγχιον ἦσαν.
 Μῆνος δ' ὀφθαλμὸς μέσσω ἐπέκτετο μετώπῳ.
 Κύκλωπες δ' ὄνομα ἦσαν ἐπώνυμον, ἔνεκ' ἄρα σφί-
 Κυκλοτερές ὀφθαλμὸς ἐὼν ἐπέκειτο μετώπῳ. (ω
 ἰχρὺς τ' ἠδὲ βίη, καὶ μηχαναὶ ἦσαν ἐπ' ἐργοῖς.
 Ἄλλοι δ' αὖ γαίης τε καὶ ἔρανος ἐξεγένοντο.
 Τρεῖς παῖδες μεγάλοι καὶ ὄβριμοι, ἔκ ὀνομασθῆναι
 Κόπρος τε, βριάρευσ τε, γύης θ' ὑπερήφανα τέκνα.
 Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων αἰώσαντο,

Ἀπλά-

Quos peperit, ubi concepisset Erebo amore mixta,
 Terra vero primum quidem genuit parem sibi
 Caelum stellis ornatum, ut ipsam totam obtegat,
 Utq; esset beatis dijs sedes tuta semper. (cas,
 Genuit praterca montes altos, dearum gratas spelun- Nymphi
 Nympbarum, quae habitant per montes concavos.
 Atq; etiam insuavis pelagus peperit unda concii-
 Pontum, absq; amore suavi, caserum deinde (iatum mare
 Caelo concumbens, peperit Oceanū profundos vortices,
 Coenūq; Creūq; Hyperionemq; Iapetūq; (habentē,
 Theamq; Rheamq; Theming; Meemosynenq; (lem.
 Phæbenq; aurea corona insignem, Teihynq; amabi-
 Hos vero post natu minimus natus est Saturnus uaser, Saturno
 Acerrimus inter liberos, floridū aut odio psequeretur
 Porro genuit & Cyclopes magnū cor habentes. (parētē.
 Brōtemq; Steropemq; & Arden forti animo pradiit. Cyclopes
 Qui Ioni & tonitru dederunt, & fabricarunt fulmen.
 Hi sanè per alia dijs similes erant,
 Unus vero oculus media positus erat fronte.
 Cyclopes vero cognomento erant, eo quod ipsorum
 Circularis oculus inerat fronti. Cui Cyclopes & οὐκ οὐκ.
 Roburq; & vires, & molimina erant in operibus.
 Alij deinde à Tellure & Caelo prognati sunt
 Tres filij magni & prauulidi, non nominandi,
 Cottus, Briareusq; Gygesq; superba proles, 100, mang bria
 Quorum centum quidem manus ab humeris promi- raij
 nebant, 14, 167 K 2 Inaca
 cyclopes

Ἀπλάτοι, κεφαλαὶ δ' ἐκάστω πεντήκοντα.
 Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον, ὅππῃ σιβαροῖσι μέλεσσι.
 Ἰαχὺς δ' Ἀπλάτῳ κρατερῇ, μεγάλῳ δ' ὅππῃ εἶδα,
 Ὀσοὶ γὰρ γαίης τε καὶ ἔραν' ἐξεγόντο,
 Διόντοται παίδων, σφετέρῳ δ' ἤχθητο τοκῇ.
 Ἐξ ἄρχῃς, καὶ τῶν μὲν ὅπως τις πρῶτα γένοιτο,
 Πάντας ἀπακρύπιασκε, καὶ ἐς Φάτῳ ἔκ ἀνήσκει.
 Γαίης ἐν κοθμῶνι. κακῶ δ' ἐπετέρπετο ἔργῳ
 Οὐρανός, ἥ δ' ἐντὸς σιναχίζετο γαῖα πελώρη,
 Στεφνομένη. δολίλῳ δ' κακῶ ἐπεφράσσατο τέχνῳ.
 Αἴψα δ' ποιήσασα γένος πολὺν ἀδάμαντῳ,
 Τεῦξε μέγα δρέπανον καὶ ἐπέφραδε παῖσι φίλοι.
 Εἶπε δ' Ἰαφειδῶσα, φίλον τελεμένην ἦτορ. (σι)
 Παιῖδες ἐμοί, καὶ πατέρες ἄταδ' ἀλγαι, αἶκ' ἐβέλῃς
 Πείθεας, πατέρες γε κακῶ τισαίμεθα λῶε.
 Τμετέρῃ. πρότερον γὰρ ἀφ' ἐκείνου μῆσατο ἔργα.
 Ως Φάτο. Ἰὼς δ' ἄρα πάντας ἔλεν δέος, ἐδέετο αὐτῇ
 Φθιγγαῖο. θαρσύνσας δ' ἡ μέγας κρόνος ἀγκυλομήτης,
 Ἀψ' αὐτῇς μύθοισι προσήυδα μητέρα κεδνῆ.
 Μητὲρ, ἐγὼ κεν τῶτο ὑποσχομένη τέλεσαιμι
 ἔργον, ἐπεὶ πατέρες γε δυσανύμῃς ἔκ ἀλεγίζω.
 Ημετέρῃ: πρότερος γὰρ ἀφ' ἐκείνου μῆσατο ἔργα.

Ως Φάτο, γήθησε δ' ἡ μέγα φρεσὶ γαῖα πελώρη.
 Εἶσε δέ μιν κρύψασα λόχῳ, ἐνέθηκε δ' ἡ χεῖρ
 Ἀρπῶν καρχαρόδοντα, δόλον δ' ὑπέθηκατο πάλῃ.
 ἦλθε δ' ὡς νύκτ' ἐπάγων μέγας ἔρανός. ἀμφὶ δ' ἡ γαίη
 ἰμεῖ-

Inaccessa: capita vero unicuique, quinquaginta. *capita*
 Ex humeris procreuerant, super robustos artus,
 Robur autem immensum, validum, magna in forma.
 Quot quot enim Tellure & Caelo procreati sunt, *capita*
 Vehementissimi filiorum, suo vero insensu erat parenti *capita*
 Ab initio: & hos quidem ut quisque, primum nasceba-
 Omnes occultauit, & ad lucem non submisit, *capita*
 Terra in latebris. malo autem oblectabatur opere
 Caelum. ipsa vero intus ingemiscebat Terra vasta, *capita*
 Artata: dolosam vero malamque, excogitauit artem.
 Statim vero cum edidisset foetum, ex cano adamante
 Fabricauit magnam falcem, edixit vero charis liberis.
 Dixit autem, sumpta fiducia, charo mœrens corde:
 Filij mei, & patris nefarii, si volueritis
 Parere, patris malam ulciscemur contumeliam
 Vestri, prior enim seua machinatus est opera. (illorum *capita*
 Sic dixit, illos vero omnes inuasit metus, neque quisquam
 Locutus est, confirmato animo tamen magnus Saturnus
 E contra uerbis compellauit matrem castam: (uersus *capita*
 Mater, ego certe hoc in me recipiens peragam, *capita*
 Facinus, patrem enim inauspicatum nihil curo *capita*
 Nostrum: prior enim seua meditatus est opera. *capita*
 Sic dixit, gaussa est autem valde animo Tellus ingeni.
 Collocauit autem ipsum celans in insidijs, indidit vero ma-
 Falcem asperis dentibus: dolo autem instruxit omni. (huius *capita*
 Venit autem noctem adducens magnum Caelum, un-
 dig, vero terra Saturnus K 3 *capita*
 insidiatur patri Caelo, uolente matre terra.

Ἰμέραν Φιλότη^ς ἐπέχετο, καὶ ῥ' ἐταυόσῃ
 Πάντῃ. ὃ δ' ἐκλοχεοῖο παῖς ὠρέετο χεῖρ^α
 Σκαίῃ, δεξιτέρῃ ἢ πελώριον ἔλαβεν ἀρπύ^α,
 Μακρὴν, καρχαρόδοντα. Φίλῃ δ' ὑπὸ μῆδεα πα-
 βοσμένως ἤμησε. πάλιν δ' ἔρριψε Φέρεα^ς (ῥέ^α
 ἔξοπίσω. τὰ μὲν ἔτι ἐτάσσια ἐκφυγε χάρ^{ος}.
 Οὐσαι γὰρ ῥαθάμιγες ἀπέστυθεν αἱματόεσσαι,
 Πάσας δέχετο γαῖα, περιπλομένων δ' ἐν αὐταῖς,
 Γέναιτ' ἐρινύς τε κρατερὰς, μεγάλας τε γίγαντας,
 Τεύχεσι λαμπομένους, δόλιχ' ἐγχεα χερσὶν ἐχοῦσας.
 Νύμφας θ' ὡς μελίας καλέσ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.
 Μῆδέα θ' ὡς τὸ πρῶτον ὑπὸ μῆδεα, ἀδάμαντος
 Κάββαλ' ἐπ' ἡπείροιο πολυκλύσω ἐνὶ πόντῳ.
 Ως Φέρε^α ἀμπέλαγος παλὺν χρόνον, ἀμφὶ ἤλευκός
 Αφρὸς ἀπ' ἀθανάτων χρόνος ὤρνυτο. τῷ δ' ἐνὶ κρή^{τι}
 Εὐρέφῃ. πρῶτον ἢ κυθήροισι ζαθέοισιν
 Επλετο, ἐνθεν ἐπείτα περιόρυτον ἵκετο κύπερον.
 Εκ δ' ἔβη αἰδοίῃ καλῇ θεός. ἀμφὶ ἢ ποίῃ
 Ποσσὶν ὑπὸ ῥαδινοῖσιν ἀέχετο. πλὺ δ' ἀφροδίτῳ,
 Αφροδίτῃαν τε θεῶν, καὶ εὐτέφανον κυθήραν,
 Κικλήσκουσι θεοὶ τε καὶ ἄνθρωποι: ἔνθεν ὃν ἀφρο^ν
 Θρέφῃ. ἀτὰρ κυθήραν, ὅτι προσέκυρσε κυθήροισι.
 Κυπρογόνειαν δ' ὅτι γένετο πολυκλύσω ἐνὶ κύπερ^{τι}.
 Ἡδὲ Φιλομῆδεα, ὅτι μῆδεων ἔξεφαάνθη.
 Τῇ δ' ἔρ^{ει} ὠμάρτησε, καὶ ἱμερ^{ει} ἔσπετο καλὸς
 Γιομένη τὰ πρῶτα, θεῶν τ' ἐς φύλον ἰσχ^η.

Cupiens amorem imminebat, & sanè extenium est mare. ^{capitulum}
 Passim: cum ex insidijs filius prehendit manu Aphroditē. ^{capitulum}
 Sinistra, dextra vero immanem cepit falcem. (patri ^{capitulum}
 Longam, asperos dentes habentem, chariā, genitalia
 Festinanter demessuit, rursumq; abiicit, ut ferrentur
 Pone illa quidem non incassum elapsa sunt manu.
 Quotquot enim gutta proruperunt cruenta,
 Omnes suscepit Terra, circumvolutis autem annis,
 Produxit Erynnyes validas, magnosq; Gigantes, ^{monstrum}
 Armis autentes, longas hastas manibus tenentes:
 Nymphasq; quas Melias vocant, super immensam ter-
 Testiculisq; ut prius resectis, adamantem. (ram.
 Deiecit circa Epirum undis agitatu in pontū. (ro alba
 Sic ferebatur per pelagus longo tempore. circū circa ve-
 Spuma ab immortalī corpore ferebatur, in quo puella
 Innutrita est. primum vero ad Cytheras divinas
 Debebat, inde tum circumflua peruenit ad Cypriū.
 Prodit vero ueneranda formosa dea, circū vero ipsam
 Pedib. sub mollib. herba crescebat: Aphroditē autem ^{capitulum}
 Spuma prognatā deā, & decorā pulchris fertis Cyth^{er}. ^{capitulum}
 Nominat tam diū quā homines: eo quod in spūa (rea, ^{capitulum}
 Nutrita est: sed Cytheream, quod appulit Cytheris.
 Cypri genam vero, quod nata est undosa in Cypro.
 Atq; amantem genitalia, quia ex genitalibus emerfit. ^{capitulum}
 Hāc Amor comitatus est, & Desideriū sequebatur pul-
 Natam primum, & deorum ad ceterū euntem. (chrū.

Ταύτην δ' ἔξ δ' ἔχ' ἑς τιμὴν ἔχ' ἡδ' ἑλ' ὀρχη
 Μοῖραν ἐν αἰθ' ὡποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι.
 Παρθενίης τ' ὀάρας, μεθ' ἡματά τ' ἔξαπάτας τε.
 Τέρψιν τε γλυκερὴν, φιλοτήτα τε, μελ' ἰχίλιν τε.
 Τὰς ἧ πατὴρ τιτῶας ὀπίκλησιν καλέεσκεν,
 Παιδας νηκείων, μέγας ἔρανος, οὓς τέκεν αὐτός.
 Φάσκε ἧ, τιταίνοντας ἀταδ' ἀλὴν μέγα ῥέξαι
 ἔργον, τοῖο δ' ἔπ' ἔτα τίσιν μετόπιον ἔσεσθαι.
 Νύξ δ' ἔτεκε συγερὸν τε μόρον, καὶ κῆρα μέλαιναν
 καὶ θάνατον. τέκε δ' ὕπνον, ἔτικτε ἧ Φύλον ὀνείρων.
 Οὐ τινι κοιμηθεῖσα θεὰ τέκε νύξ ἑρεβενή.
 Δεύτερον αὖ μῶμον, καὶ οἰζὺν ἀλγινέεσαν,
 ἑσπερίδας θ', αἷς μῆλα πέρην κλυτὰ ὤκεανόιο
 χρύσια καλὰ μέλυσσι, φέροντά τε δένδρεα καρπῶν,
 καὶ μοίρας, καὶ κῆρας ἐγγείατο νηλεοποινας.
 Κλαυώτε, λαχισίν τε, καὶ ἄτροπον αἷτε βροτοῖσι
 γήνομένοισι διδῶσιν ἔχ' ἄγαθόν τε κακόν τε.
 Αἷ τ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παραισασίας ἐφ' ἐπύσσαι
 οὐδέ ποτε λήγ' οἰσι θεαὶ δ' ἄνθρωποι χόλοιο.
 Πρίν γ' ὅπ' ἔτα δώωσι κακὴν ὅπιν, ὅς τις ἀμάρτυρ
 τίκτε ἧ καὶ νέμεσιν, πῆμα θνητοῖσι βροτοῖσι,
 Νύξ ὅλῃ. μετὰ τὴν δ' ἀπάτην τέκε, καὶ φιλοτήτα
 γῆρας τ' ἐλόμενον, καὶ ἔριν τέκε καρτερόθυμον.
 Αὐτὰρ ἔρις συγερὴ τέκε μὲν πόον ἀλγινόντα,
 ἀθλῶν τε, λιμὸν τε, καὶ ἄλγεα δακρυόεντα,
 τσμίνας τε, φόνους τε, μάχας τ', ἀνδροκλασίας τε,
 Νόκτα

Hunc vero ab initio honorem habet, atq; sortita est
 Partem inter homines & immortales deos, Amovio
propria
 Virgineas confabulationes, & risus, & deceptiones,
 Oblectationemq; suam, & amicitiam, blanditiasq;
 Caeli Pater vero Titanes cognomento vocabat,
 Filios obviurgans, magnū Caelum, quos genuit ipse. (se
 Distabat porro, nocētes ex proteruita magnū patraf- Anaffi
 Facinus, cuius deinceps ultio in posterum futura sit.
 Nox praeerea peperit odiosum Fatum, & Parca atrā,
 Et mortē peperit etiā somnū, peperit vero agmē Sōnio- Noctis filia dicitur Kinden
 Non ulli cōdormiens dea peperit Nox obscura. (rum,
 Rursum postea Momum, & Aeternā dolore plenā,
 Hesperidasq;, quibus mala ultra inclytum Oceanum
 Aurea pulchra cura sunt, ferentesq; arbores fructus:
 Et fatales deas, & Parcas genuit immites, Parca
 Clothoq;, Lachesisq;, & Atropon. quae mortalibus
 Editis dant habendum bonumq; malumq;,
 Quasq; hominumq; & decorum delicta insequentes,
 Nunquam desinunt dea a vehementi ira, (peccarit.
 Priusquā rependerint alicui malū nuncium quisquis
 Peperit praeerea et Nemesin, nocuentū mortalib; hōinib; vincta
 Nox pniciosa posthancq; fraudē enixa est, et amicitia
 Seniumq; noxiū, & contentionem peperit pertinacem. P
 Caterū cōtentio odiosa peperit quidē laborem molestū, Evidis
 Oblivionemq;, Pestemq;, & Dolores lachrymabiles, filie
 Pugnasq;, cadesq;, praliq;, stragesq; virorum,

Νείκεά τε, Ψωδέας τε λόγους, ἀμφιλογίας τε
 Δυσνομίην, αἴτῳ τε, συνήθεας ἀλλήλησιν.
 Οἰκονθ', ὅς δ' ἡ πλεῖστον Πειρηθόνιος ἀνθρώπους
 Πημαίνει, ὅτε κέν τις ἐκὼν Πηροκον ὁμοόσῃ.
 Νηρέα τ' ἀΨωδέα καὶ ἀληθέα γένετο πόντος,
 Πρεσβύτατον παίδων. αὐτὰρ καλέεσσι γερύοντα,
 Οὐνεκα νημερτῆς τε καὶ ἡπίος, ἔδ' ἐ θεμισέων
 Ληθεται, ἀλλὰ δίκαια καὶ ἡπια μήδεα οἶδεν.
 Αὐτὶς δ' αὖ θαύμα μὲν γὰρ, καὶ ἀγνώορα Φόρκω,
 Γαίῃ μισγόμενον, καὶ κητῶ καλλιπάρην,
 Εὐρύδιον τ' ἀδάμαντος ἐν Φρεσὶ θυμὸν ἐχέουσι,
 Νηρέος δ' ἐγγέντο μεγέλητα τέκνα θεάων,
 Πόντω ἐν ἀτρυγέτῳ, καὶ δαυρίδ' ἠὲ κόμοισι,
 Κέρης ὠκεανοῖο τελέηντ' ὠτοαμοῖο.
 Πρωτῶ τ', εὐκρέτη τε, σαώ τ', ἀμφιτρέιτη τε,
 Εὐδώρη τε, θετις τε, γαλήνη τε, γλαύκη τε,
 Κυμοθόη, σπώ τε θοῇ, θαλίῃ τ' ἐρέεσσα.
 Καὶ μελίτη χαρίεσσα, καὶ εὐλιμένη, καὶ ἀγαυή.
 Πασιβήτη τ', ἐρατῶ τε, καὶ εὐνική ροδόπηχυν.
 Δωτῶ τε, πρωτῶ τε Φέρυσά τε, διωαμένη τε,
 Νησαίη τε καὶ ἀκλαίη, καὶ πρωτομέδεια.
 Δωρίς, καὶ πανόπη, καὶ εὐδής γαλάτεια.
 Ἰπποβόη τ' ἐρέεσσα, καὶ ἵππωνή ροδόπηχυν.
 Κυμοδόκη θ', ἡ κύματ' ἐν ἱεροφδέῃ πόντῳ,
 Πνοίας τε λαθέων ἀνέμων σὺν κυματολήγῃ,
 Ρεῖα πρηνέα, καὶ εὐσφύρω ἀμφιτρέιτη.

Κυμο

Iurgia, mendacesq, sermones, disceptationesq, Εὐδὼρ
ἴλιος
Licentiam, Noxamq, familiares inter sese,
*Iuramentum*q, quod plurimum terrestres homines
Ledit, quando quispiam volens peieraverit. Ἰουρῖον ἢ
ῥίμῃ
*Nereum*q, alienum à mendacio, & veracem genuit
Maximum natu filiorum. sed vocant senem. (Pontus: Nereus
venax
νῆρξ
 Eo quod verus atq, placidus, nec iuris & aequi
 Obliviscitur, sed iusta & mansueta consilia novit.
 Deinde rursus *T haumantiē magnū*, & fortē *Phorcyn*:
 Terrē commistis, & *Cero pulchris* genis pradiam:
*Eurybiām*q, *adamantis* in pectore animū habentem. Ποντὶς
ἴλιος
 Ex Nereo porro prognati sunt per quā amabilis soboles ἴλιος
 Ponto in infructuosō, & *Doride pulchricoma*, (dearē Nereus
 Filia Oceani, perfecti fluminis,
*Proto*q, *Eucrate*q, *Sao*q, *Amphitrite*q,
*Eudora*q, *Thetis*q, *Galene*q, *Glaucē*q,
Cymothoe, *Spiō*q, *velox*, *Thalia*q, *incunda*,
 Et *Melita* amabilis, & *Eulimene*, & *Agane*,
*Pasithea*q, *Erato*q, & *Eunice* roseis cubitis,
*Doto*q, *Proto*q, *Pherusa*q, *Dynamene*q,
*Nesaea*q, & *Aetæa*, & *Protomedia*.
Doris, & *Panope*, & *speciosa Galatea*.
*Hippothoe*q, *lepida*, & *Hipponoe* roseis vlnis pradiæ
*Cymodoce*q, quæ fluctus in obscuro ponto,
 Et flatu diuinorum ventorum, unā cum *Cymatolege*
 Facile mitigat, & pulchros tales habere *Amphitrite*.
Cymo-

Κυμώτ' ἡϊόνη τε, εὐτε Φανός θ' ἀλιμήδη.
 Γλαυκονομή τε Φιλομήδης, καὶ παντοπόρφα.
 Λαοαγόρη τε, καὶ εὐαγόρη, καὶ λαομέδφα.
 Πυλινόμη τε καὶ αὐτονόμη, καὶ λυσιάνασσα,
 Εὐάρενη τε Φυλώτ' ἐρατή καὶ εἰδ' ἄμωμ' ὅ.
 Καὶ Ψαμάβη χαρίεσσα δέμας, δῖη τε μενίππη,
 Νησώτ' εὐπόμπη τε. Θερμισώ τε, περονή τε,
 Νημερτής θ', ἡ πατρὸς ἔχει νόον ἀθανάτοιο.
 Αὐταὶ μὲν νηρὶ ἄμύμονα ἐξεγγρόντο.
 Κῆραι πενήκοντα, ἀμύμονα ἔργ' εἰδῆαι.
 Θάυμας δ' ὠκεανοῖο βαθυρρέϊταο θυγατρῶ.
 Ἡγάγετ' ἡλέκτερον, ἡ δ' ὠκείαν τέκεν ἱριν.
 Ἡύκομας τ' ἄρπυϊας, ἀελλώτ' ὠκυπέτην τε,
 Αἰ ῥ' ἀνέμων πνοήσι καὶ οἰωνοῖς ἄμ' ἔπονται.
 Ωκείης περυγεσσιν, μεταχρόνιαι γὰρ ἰάλλον.
 Φόρκυ δ' αὐ κητῶν θηαίας τε καλλιπαρεΐας,
 Εκ γενετῆς ποταμίας, τὰς δὲ θηαίας καλέουσιν
 ἀθανάτοί τε θεοί, χαμαὶ τ' ἐρχόμενοι ἄνθρωποι.
 Περφρηδῶτ' εὐπέπλον, ἐνὺ τε κροκόπεπλον,
 Γοργῶς θ', αἰ ναῖσσι περίω κλυτὰ ὠκεανοῖο.
 Εὐχατὴν πρὸς νυκτὸς, ἵν' ἑσπερίδες λιγύφανοι,
 Σθενώτ' εὐρυάλη τε, μέδυσά τε λυγρὰ παρθένω.
 Ἡ μὲν ἔκω θνητῇ· αἱ δ' ἀθανάτοι καὶ ἀγέρως
 Αἰ δύο, τῇ ᾗ μὴ παρελέξατο κυανοχαίτης.
 Εὐμαλακῶ λήμωνι, καὶ ἀνθεσιν εἰαρινόισι.
 Μυχθαῖς καλλιρρῇ κῆρῃ κλυτὰ ὠκεανοῖο.

Cymoḡ, Eioneḡ, pulchreḡ, coronata Halimede.
 Glauconomeḡ, renidens, & Pontoporia.
 Laogoreḡ, & Euagore, & Laomedea.
 Polynomeḡ, & Autonome, & Lysianassa,
 Euarneḡ, tam indolis grata, quam inculpata forma.
 Et Psamathe decora corpore, diuinaḡ, Menippe.
 Nesḡ, Eurpompeḡ, Themisḡ, Pronoeḡ;
 Nemertesḡ, quæ patris habet animum immortalis.
 Ha quidem ex Nereo inculpato procreata sunt, eas vocant
 Filie quinquaginta, inculpata opera callentes, Nerei filie
 Thaummas uero Oceani profundiflui filiam, Thaummas
 Duxit Electram, hac autem celerem peperit Irim, Electra
 Pulchricomasḡ, Harpyias, Aelloḡ, Ocypeteḡ,
 Quæ ventorum flamina, & aues assequuntur
 Pernicibus alis, in cælo enim degentes volitant.
 Phorcyi post hac Ceto Graas peperit pulchris genitricibus
 A' partu canas, quas ob id Graas vocant (praditas
 Immortalesḡ, dy, humiḡ, incedentes homines, alii graas
 Pephredoḡ, pulchro peplo, Enyoḡ, croceo peplo, mæde.
 Gorgonesḡ, quæ habitant ultra celebrem Oceanum,
 In extrema parte ad noctem: ubi Hesperides argutæ,
 Sthenoḡ, Euryaleḡ, Medusaḡ, grauiæ pessa. (noxia
 Ipsæ erant mortales, ast alia immortales, & senio nō ob-
 Dna, cum una concubuit carulea casarie Neptunus
 In molli prato & floribus vernis, in quædam graas
 Mixtus Callirhoæ filia nobilis Oceani.

Τῆς δ' ὅτε δὴ πέρσευς κεφαλῶν ἀπεδρεοτόμησεν
 Εἰς ἔθορε χρυσάορ τε μέγας, καὶ πῆγαςος ἱππῶ.
 Τῷ μὲν ἐπ' ὠνυμον, ὅτ' ἦν ἂν ἀκεανὴ περὶ πηγῶν
 Γαῖνθ', ὅ δ' ἄορ χρύσῳ ἔχεν μετὰ χερσὶ φίλῳ.
 Χ' ὁ μὲν ἀποπλάμενος προλιπὼν χθόνα μητέρα μί
 Ικέ' εἰς ἀθανάτας, ζωὸς δ' ἐν δάμασι καί, (λαί)
 Βρόντῳ τε, τεροπῶ τε Φέρον δι' ἡμιτέντι.
 Χρυσάορ δ' ἔτεκε τρικέφαλον γηρυονῆα.
 Τὸν μὲν ἄρ' ἐξενάρηξε βίη ἡρακλείη,
 Βασὶ παρ' ἐλιπόδεσσι περὶ ῥύτῳ εἰς ἐρυθείῃ
 ἡματι τῷ, ὅτε περ βῆς ἡλασαι εὐρυμετώπης
 Τίρωθ' εἰς ἱερῶν, διαβάς πόρον ὠκεανοῖο,
 Ορθόν τε κλείνας, καὶ βακόλον εὐρυτίωνα,
 Σταθμῶ ἐν ἡρόεντι, πέρῳ κλυτῷ ὠκεανοῖο.
 Ἡ δ' ἔτεκε ἄλλο πέλῳρον, ἀμήχανον, ἔδεν εἰκὸς
 ὀνητοῖς ἀνθρώποις, ἔδ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Σπῆι ἐν γλαφυρῷ, θείῳ κρατερόφρον' ἐχιδνῇ.
 ἡμισυ μὲν νύμφῳ ἐλικώπιδα καλλιπάρην.
 ἡμισυ δ' αὐτὴ πέλῳρον ὄφιν, δρόν τε μέγαν τε.
 Ποικίλον, ὠμῆλιν, ζαθέης ὑπὸ κεῖθεσι γαίης.
 Εἴθα δέ οἱ σπείος ἐστὶ κάτω, κοίλῃ ὑπὸ πέτρῃ,
 Τηλὲ ἀπ' ἀθανάτων τε θεῶν, θνητῶν τ' ἀνθρώπων.
 Εἴθ' ἄρα οἱ δάσαντο θεοὶ κλυτὰ δάματα καί.
 Ἡ δ' ἔρυσ' εἰς ζήμοισιν ὑπὸ χθόνα λυγρὴ ἐχιδνῇ.
 Ἀθάνατος νύμφῃ, καὶ ἀγῆρας ἡματα πάντα.
 Τῇ δ' ἐπὶ τοφάονα φασὶ μιγήμεναι ἐν φιλότῃ,
 Δφύον

Medusa

Eius autem cum Perseus caput ampuisset,
 Promisit Chrysaor magnus, & Pegasus equus.
 Huic quidē cognomen n̄ erat, q̄ Oceani apud fontes
 Natus esset, ceterū hic ensē aureū tenebat m̄ib. ^{Chrysaor}
 Et illeq̄ cū auolasset, relictus a terra matre malorū (sic)
 Peruenit ad immortales. Iouis vero in domib. habitat, ^{Pomoni}
 Tonitruū, & fulgur ferens Ioui prudenti.
 Chrysaor porro genuit tricipitem Geryonem, ^{patem}
 Illum quidem armis exiit vis Herculana, ^{cervicem}
 Bonus apud flexipedes circumfluit in Erythia,
 Die illo cum bones egit latas frontes habentes
 Tyrrinib. in sacra, emensus iter Oceani,
 Orthoq̄ interfecto, & bubulco Eurytione,
 Stabulo in obscuro, ultra inclytum Oceanum.
 Ipsa in super peperit aliud ingens, perplexum, nihil si-
 Mortalib. hominib. neq̄ immortalib. dijs (miles)
 Specu in concavo, diuinam animo infracto Echidnā. Echidna
 Dimidio nympha, limis oculis pulchris genis, (gnūq̄) ^{diab. m̄ib.}
 Dimidia item parte ingentē serpentē, horrendūq̄, ^{fulg. p̄c̄m}
 Varium, crudiuorum, diuina sub caeuernu terra.
 Illic vero ei specus est in imo, caua sub petra,
 Procul ab immortalibusq̄ dijs, mortalibusq̄ hominib.
 Ibi sane ei destinarunt dij inclytas domos incolere.
 Atq̄, coerebatur in Arimis sub terra tetra Echidna,
 Immortalis nympha, & senio illa sa perpetuo,
 Huic Tyrrhaonem aiunt mixtum esse amore,
 Echidna monstro filia medusae. Vhe-

Διόν θ' ὕβρισι λυγρὸν ἄνεμον, ἐλικώποδι κέρη.
 Ἡδ' ὑποκυοσάμενη τέκετο κρατερὸφρονά τέκνα.
 Οἷον μὲν πρῶτον κυῖα γένετο γηρυονῆι.
 Δεύτερον αὖτις ἔτικτεν ἀμήχανον ἔτι Φατειόν,
 Κέρβερον ὠμησιλῷ, αἰδέω κυῖα χαλκίφωρον,
 Πεντηκοντακέφαλον ἀναιδέα τε, κρατερόν τε.
 Τὸ τρίτον ὕδρην αὖτις ἐγένετο, λυγρὸν εἰδῆαν,
 Λερναίην, καὶ θρέψε θεὰ Λοκώλεος ἥρη,
 Ἀπλητον κοτέεσθαι βίην ἥρα κληΐη.
 Καὶ τῷ μὲν διὸς υἱὸς ἐνῆρατο νηλεὶ χαλκῷ,
 Ἀμφιτρωνιάδης, σὺν δ' ἠΐφίλῳ ἰολάῳ,
 Ἡρακλῆς, βελήσιν ἀθληαίης ἀγελείης.
 Ἡ δ' ἡμίαιραν ἔτικτε, πνέουσαν ἀμαμάρχον πῶν.
 Διὶ δὲ τε, μεγάλῳ τε, ποδώκεά τε κρατερῷ τε.
 Τῆς δ' ἦν τρεῖς κεφαλαί· μία μὲν χαροποῖο Λεόντος.
 Ἡ δ' ἡμίαιρος, ἥ δ' ὄφις κρατεροῖο δράκοντος.
 Πρὸς δὲ λέων, ὅππῃθεν δ' δράκων, μέσση δ' ἡμίαιρος.
 Διὸν δ' ὅσοι πνέουσα πῦρ μὲν αἶθερ ἐνοιο.
 Τῷ μὲν πῆγασος εἶλε, καὶ ἐσθλὸς βελλεροφάντης.
 Ἡδ' ἄρα σφίγ' ὀλοῶν τέκε, καὶ δμείουσιν ὀλεόβρην.
 Οἷον ὑποδμηθεῖσα, νεμεαῖόν τε λέοντα.
 Τὸν ῥ' ἥρη θρέψασα, διὸς κυδνὴ παρὰ κοιτίτις,
 Γοιωσῶσιν κατένασσε νεμείης, πῶν ἀνθρώποις.
 Εὐθ' ἄρ' ὄγ' οἰκείων, ἔλεφαίρετο Φῦλ' ἀνθρώπων.
 Κοιρανέων τε τοῖο νεμείης ἥ δ' ἀπέσαντ' ὅτι.
 Ἀλλὰ εἰς ἐδάμασσε βίης ἥρα κληΐης.

Κητώ

Vehementem & violentū ventū, limis oculis cōnuectū
Ille vero grāvida facta, peperit fortes filios, (puella.
Orthum quidem primò canem peperit Geryoni, (lem.
Iterū secundo edidit partū immensum, minimè effabi
Cerberum crudiuorum, Plutonis canem areā voce,
Quinquaginta capitū, impudentemq, fortemq, *Cerberi, 50 capita*
Tertio, hydram genuit odiosa edoctam,
Lerneam, quam enutrituit dea albis vlnis Iuno, *Hydra*
Insatiabiliter indignans virtuti Herculanæ, *filio Iouis*
Ac illam quidem Iouis filius occidit sano ferro
Amphytroniades, cum bellicoso Iolo, *Hercules*
Hercules ex consilijs Minervæ prädatrix.
Tum ipsa Chimaram peperit, spirantem terribilem i- *Chimæra*
Trucemq, magnamq, pernicemq, validamq, (gnem, *triceps*
Illi erant tria capita: unum quidem terribilis leonis,
Alterū capelle, tertium vero serpētis robusti draconis.
A fronte leo, pone vero serpens, media vero capra:
Horrendè efflans ignis robur ardentis. *(tes.*
Hanc quidem Pegasus cepit, & strenuus Bellerophon *Sphinx*
Ille sanè Sphingen exitialem peperit, Cadmeis perni- *stebanis*
Ab Ortho subacta: Nemaumq, leonem, *(ciem,*
Quem Iuno cum enutrinisset, Iouis veneranda uxor,
In locis fertilib. collocavit Nemeæ, cladem hominibus.
Ibi sanè hic commorans decipiebat tribus hominum,
Imperans cauernosa Nemeæ, atq, Apesanti.
Sed ipsum robur domuit virtutis Herculanæ.

L

Ceto

Κητώ δ' ὀπλότατον, Φόρκυι Φιλότῃ μιγαῖσα,
Γείνατο δαῖν' ὄφιν, ὃς ἐρεμνῆς κεύθεσι γαίης,
Πέρασιν ἐν μεγάλοις παγχεύσσει μήλα Φυλάσ.
Τῷτο μὲν ἐκ κήλ'ς ἔ Φόρκυος γένος ἐστὶ. (σ)
Τῆθυσ δ' ὠκεανῷ ποταμῆς τέκε διήεντας,
Νεῖλόν τ', ἄλφειόν τε, καὶ ἥριδανὸν βαθυδύνειον,
Στρυμόνα, μαίανδρόν τε, καὶ ἴστρον καλλιρρέεθρον,
Φάσιν τε, ῥήσον τ' ἀχελώϊον ὄρυγροδύνειον.
Νέεσσον τε ῥοδίων θ' ἀλιάκμονά θ', ἐπὶ ἀπορόν τε,
Γρηνικόν τε, καὶ αἴσηπον, θεῖόν τε σιμῶντα,
Πλευρόν τε, καὶ ἔρμον, εὐρείην τε καίϊκον,
Σαγγαρίον τε μέγαν, λάδωνά τε, παρθενίον τε,
Εὐκλυνόν τε, καὶ ἄρδηνσκον, θεῖόν τε σκάμανδρον.
Τίκτε ἣ θυγατέρων ἱερὸν γένος αἰ κατὰ γαῖαν
Ἀνδρας κερύεισι, σινὺ δ' ὀπλότατον ἀνακτι,
Καὶ ποταμοῖς ταύτην ἣ διὸς πάρα μοῖραν ἔχουσι
Πηθῶ τ', ἀδμήτη τε, ἰάνθη τ', ἡλέκτρη τε,
Δωρίς τε, πρυμνῶ τε, καὶ ἑρανίη θεοδότης.
Ἰππῶ τε, κλυμένη τε ῥοδία τε, καλλιόροη τε.
Ζῶξω τε, κλυτή τε, ἰδυῖά τε, πασιθῶη τε.
Πληξάουρη τε, γαλαξάουρη τ', ἑρατὴ τε διώνη.
Μηλόβοσις τε, θεή τε, καὶ εὐδής πολυδώρη.
Κερκίς τε Φυλῶ ἑρατῇ, πλωτῶ τε βοῶπις.
Περσηίς τ', ἰάνθη τ', ἀκάστη τε, ἑάνθη τε.
Πετραίη τ' ἐρέεσσα, μένεσθ' ὧ τ', εὐρώπη τε.
Μῆτις τ' εὐκνωμένη τε, τελεσθ' ὧ τε κροκόπεπλος.

Κοισίη

Ceto vero minimum natu cum Phorco amori indulgēs
Peperit gravem serpentem, qui obscura latibulis ter-
minibus in amplis prorsus aurea mala custodit. (ra,
Hoc quidem ex Ceto & Phorco genus est.
Tethys aut Oceanum flumina peperit vorticoſa, (benitē,
Nilūq, Alpheūq, & Eridanū profundos vortices ha-
Strymonem, Maandrumq, & Istrum pulcherrimum, banuk,
Phasig, Rhesumq, Acheloum limpidum.
Nessusq, Rhodūq, Haliacmonēq, Heptaporūq,
Granicumq, & Asapum, diuinumq, Simoenta,
Peneūq, & Hermum, amōneq, fluentem Caicum,
Sangariumq, magnum, Ladonem, Partheniumq,
Euenumq, & Ardescum, diuinumq, Scamandrum.
Peperit quoq, filiarum sacrum genus, quae per terram
Viros a teperis educant unā cum Apolline rege,
Et fluminibus hanc vero à Ioue sortem habent,
Pithoq, Admetēq, Ianthēq, Electrag,
Dorisq, Prymnoq, & Vrania forma deam referens,
Hippoq, Clymenēq, Rhodiāq, Calirrhoēq,
Zeuxoq, Clytieq, Idyiaq, Pasitroēq,
Plexaureq, & Galaxaure, amabilisq, Dione,
Melobosiq, Thoeq, & uenusta Polydora,
Cerceisq, indole amabilis, Plutoq, boninis oculis,
Perseisq, Ianiraq, Acesteq, Xanteq,
Petrēaq, lepida, Menesthoq, Europaq,
Metisq, & Eurynome, Telestoq, croceo peplo.

Oceanus et Tethys pler L 2 Crisie-

sunt infiniti flumina et Nymphae q
Lymphae & aqua sunt 3000 flumina et lacu
ideo Oceanus filia quae ex Oceano sui maris flumina

Oceanus
filia
3000 flumina
sui paludis

Κρίση τ' ἀπὴ τε, καὶ ἡμερόεσσα καλυψά.
 Εὐδώρα τε, τύχη τε, καὶ ἀμφιρῶ, ὠκυρόη τε.
 Καὶ Στυξ, ἥ δὴ σφέων προφερέσάτη ἐστὶν ἀπασέων
 αὐταὶ δ' ὠκεανῶ καὶ τηθύ^ῳ ἐξεγένοντο,
 Πρεσβύταται κῆραι. πολλαὶ γέ μιν εἰσι καὶ ἄλλαι.
 Τρεῖς γὰρ χίλιαι εἰσὶ τανύσφυροι ὠκεανίαι,
 Αἱ ῥα πολυαπέρεες γαῖαν καὶ βένθεα λίμνης,
 Πάντη ὁμῶς ἐφ' ἑπείσοι θεάων ἀγλαὰ τέκνα.
 Τόσσοι δ' αὖθ' ἕτεροι ποταμοὶ καναχῆδ' ῥέοντες,
 Τίεες ὠκεανῶ, τὰς γαῖαν ποτνια τηθύς,
 Τῶν ὄνομα δὲ γαλέον πάντων βροτῶν ἀνδρῶ ἐνάσσει.
 Οἱ δ' ἕκαστοι ἴσασιν οἱ ἂν περιναίεσσι.
 Θῆα δ' ἡελίον τε μέγαν, λαμπρῶν τε σελλῶν,
 Ἡῶθ' ἥ πάντεσσιν ὀππῆχθονίοισι φαίνει,
 Ἀθανάτοισι τε θεοῖς, τοῖ ἔραν ὀνὺς ἔχουσι,
 Γαῖαν δ' ὠκυμένην ὠκεῖον^ῳ ἐν φιλότῃ.
 Κρίαν δ' εὐρυβίη τέκτεν φιλότῃ μιγείσα,
 Ἀσραῖον τε μέγαν, πάντ' ἄλλαντά τε διὰ θεάων.
 Πέρσιον δ' ὅς καὶ πᾶσι μετέπεπεν ἰδμοσύνῃσιν.
 Ἀσραῖαν δ' ἥως ἀνέμους τέκε καρτεροθύμους,
 Ἀργεῖον, Ζέφυρον, βορέην λαίηρον κέλευθον,
 Καὶ νότον, ἐν φιλότῃ θεῶν θεὰ εὐνηθεῖσα.
 Τὰς δ' μετ' ἄστ' ἄστ' ἐκτενέωσφ' ἡριγένειαν,
 Ἀσρὰ τε λαμπετόωντα, τὰτ' ἔρανος ἐς φανώλαι.
 Στυξ δ' ἐκ ὠκεανῶ θυγάτηρ, πάντ' ἄλλαν μιγείσα,
 Ζῆλον, καὶ νίκην καλλίσφυρον, ἐν μεγάροισιν.
 καὶ

Crisieq, Asiaq, & blanda Calypso,
 Eudoreq, Tycheq, & Amphiro, Ocyroeq,
 Et Stryx, quæ ipsarum excellentissima est omnium: Stryx
 Atq, hæc Oceano & Tethyde prognatae sunt,
 Grandiores natæ filia, multa quidem sunt & alia.
 Ter mille enim sunt celeres filia Oceani, & 3000
 Quæ sanè dispersa terram & profunditates lacuum,
 Passim pariter incolunt, dearum splendida proles.
 Tot rursus alij flumines cum strepitu fluentes, 3000 flumines
 Filij Oceani, quos peperit veneranda Tethys. (qui
 Quorū nomina difficile omnium mortalium virum prolo-
 Sed singulatim noverunt quot quot circum habitant.
 Thia præterea Solemq, magnum, lucentemq, Lunam,
 Auroramq, quæ omnibus terrestribus lumen præbet,
 Immortalibusq, dijs qui cælum latum tenent,
 Genuit, congressa cum Hyperione in amore,
 Criog, Euribia peperit, per amorem mixta,
 Astreumq, magnum, Pallantemq, præstantissima de-
 Perseusq, qui omnes præcellebat peritia. (arum
 Astreo vero aurora ventos peperit magnanimos,
 Argesten, Zephyrum, Boream rapidum,
 Et Notum, in amore dea cum deo congressa.
 Post hos stellam genuit Luciferum manè genita,
 Astrag, fulgentia, quibus cælum cinctum est.
 Stryx vero peperit, Oceani filia, Pallanti mixta
 Zelum & Nicen pulchros talos habentem in edibus.
 Ζῆλον. νίκην καλλίστην L 3 Et Roa

Καὶ κράτος, ἢ ἢ Βίβω, δριδέκετα γείνατο τέκνα.
 Τῶν ἐκ ἐς' ἀπάνευθε διὸς δόμος, ἐδὲ τις ἔδρη,
 Οὐδ' ὁδὸς, ὅππῃ μὴ κείνοις θεὸς ἡγεμονεύει,
 Ἀλλ' αἰεὶ πᾶρ ζῶν βαρυκλύπῳ ἐδριόωνται.
 Ὡς γὰρ ἐξέλωσε σὺν ἄφθιτος ὠκεανίη,
 Ἡματι τῷ, ὅτε πάντας ὀλύμπιος ἀστροπηγῆς
 Ἀθανάτης ἐκάλεισε θεὸς ἐς μακρὸν ὀλυμπον.
 Εἶπε δ' ὅς μετὰ εἰο θεῶν τιτῆσι μάχοιτο,
 Μὴ τιν' ἀπαρήσῃ γεράων, τιμὴν δ' ἑκάστον
 Εἴμεν, ἦν τὸ πάρος γε μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.
 Τὸν δ' ἔφατ' ὅς τις ἀτιμος ὑπὸ κρόνῳ, ἢ δ' ἀγέρας
 Τιμῆς καὶ γεράων ὀπβητέμεν, ἢ θέμις ἐστὶ.
 Ἦλθε δ' ἄρα πρώτη σὺν ἄφθιτος ἔλυμπόνδε,
 Σὺν σφίσι παῖδεςσι, φίλῃ δ' αὖ μῆδεα πατρός,
 Τίλῃ δ' ἔζεις τίμησε, περιστὰ δ' ὄρεα ἔδωκεν.
 Αὐτῷ μὲν γὰρ ἔθηκε θεῶν μέγαν ἔμμεναι ὄρκον,
 Παῖδας ἡμᾶτα πάντα εἰς μεταναιέτας εἶναι.
 Ὡς δ' αὐτῶς πάντεςσι δαίμπερες, ὅσπερ ὑπέστη.
 Εἰσέτελεσ'. αὐτὸς δὲ μέγα κρατεῖ, ἢ δὲ ἀνάσσει.
 Φοίβη δ' αὖ κοῖα πολυήρατον ἦλθεν ἐς εὐνὴν.
 Κυσαμένη δ' ἦπειτα θεῶν θεῶν Φιλότητι,
 Λητὴν κυανόπεπλον ἐγείνατο, μέλιχον αἰεὶ.
 Ἡπιον ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Μέλιχον ἐξ ἀρχῆς, ἀγαυώτατον ἐντὸς ὀλύμπῳ.
 Γέννατο δ' ἀσπερίλῳ εὐώνυμον, ἦν ποτε πέρις
 Ἠγάγετ' ἐς μέγα δῶμα, φίλῳ κεκλῆσθαι ἀκοίῳ.
 Ηδ'

Et Robur, atq; vim, praeclaros genuit filios:
 Quibus non est seorsim a Ioue domus, nec ulla sedes,
 Nec, via, qua non illis deus prae: (bent.
 Sed semper apud Ionem grauiter tonantem sedem ha-
 Sic enim consuluit Styx incorruptibilis Oceanis,
 Die illo, quando omnes Olympius fulgurator Iupiter
 Immortales vocauit deos ad altū cælum. (nes pugnet, & filios
 Dixit aut, quod quisquis una secum deorū cōtra Titā ecel, cui
 Non cariturus sit muneribus, sed honorem quemq; gemitualia
 Habiturum, quem antea inter immortales deos.
 Illū etiā dixit q. honoris expers fuerit sub Saturno atq;
 Ad hōres ac premia ascēsurū, ut fas est. (immunis
 Venit autem prima Styx incorruptibilis ad Olympū.
 Cum suis filijs, chari per consilia patris. (dit.
 Ipsam vero Iupiter honorauit, eximia quoq; dona des
 Ipsam, n. cōstituit, deorū magnum ut sit iuramentum,
 Filios autem, diebus omnibus sui cohabitatores ut sint.
 Similiter etiam omnibus perpetuū, sicuti pollicitus est.
 Perfecit, ipse autem prapotens est, atq; regem agit,
 Luna Phoebe porro Caei genialem venit ad lectum.
 Grauida vero facta deinde dei amore,
 Latonam ceruleo peplo peperit blandam semper, Latona
 Mitem hominibus atq; immortalibus dijs,
 Suauem ab initio, in primis hilarem intra Olympū.
 Genuit insuper Asteriam claram, quam olim Perseus
 Dixit in domum amplam, chara ut vocetur vxor.

Ηδ' ὑποκυοσάμενη, ἐκάττω τέκα, τὼν περὶ πάντων
 Ζεὺς κρονίδης τίμησε. πόρρον δέ οἱ ἀγλαὰ δῶρα
 Μοῖραν ἔχεν γαίης τε καὶ ἀπρυγέτοιο θαλάσσης,
 Ἡ δὲ καὶ ἀσπερόεντος ὕψους ἔμμορε τιμῆς,
 Αθανάτοισι τε θεοῖσι τιτιμένη ἐστὶ μάλιστα.
 Καὶ γάρ νυν ὅτε πᾶσις Ὀπτιχθονίων ἀνθρώπων,
 Ερδων ἱερὰ καλὰ κατὰ νόμον ἰλάσκηται,
 Κικλήσκῃ ἐκάττω. πολλή τέ οἱ ἔσπετο τιμή,
 Ρεῖα μάλ' ὧ πρόφρων γε θεὰ ὑποδέχεται εὐχάς,
 Καὶ οἱ ὄλβον ὁπάσῃ, ἐπεὶ δυνάμεις γε πάρεσσι.
 Οσοὶ γὰρ γαίης τε καὶ ἔραν' ἔξεργάζοντο,
 Καὶ τιμῶν ἔλαχον, τέτων ἔχθ' αἶσαν ἀπάντων.
 Οὐδέ τι μὲν κρονίδης ἐβίβασατο, ἔδ' ἔ' ἀπηύρα.
 Οὐδ' ἔλαχεν τιτῆσι μετὰ προτέροισι θεοῖσιν.
 Ἀλλ' ἔχθ' ὡς τοπῶτον ἀπ' ἀρχῆς ἐπλετο δασμῶν.
 Οὐδ' ὅτι μὲνογενὲς, ἥσων θεὰ ἔμμορε τιμῆς,
 Καὶ γέρας ἐν γαίῃ τε καὶ ἔραν', ἥ δὲ θαλάσσης.
 Ἀλλ' ἔτι καὶ πολλὸν μᾶλλον, ἐπεὶ Ζεὺς τίεται αὐτῶν.
 Ωδ' ἐβίβει μεγάλας παραγίνεται, ἥ δ' ὀνίνησι.
 Ενθ' ἀγορῇ λαοῖσι μεταπρέπῃ, ὅν κ' ἐβέλησιν.
 Ηδ' ὁπότ' ἐς πόλεμον φθισιλέορα φασήσονται
 Ἀνέρες, ἐνθα θεὰ παραγίνεται οἷς κ' ἐβέλησι,
 Νίκεω προφρονέως ὁπάσαι, καὶ κῦδ' ὀρέξαι.
 Εν τε δίκη βασιλεῦσι πᾶρ αἰδοίοισι καθίξαι.
 Εὐδλή δ' αὖθ' ὁπότ' ἄνδρες ἀγῶνι ἀεθλεύουσιν,
 Ενθα θεὰ καὶ τοῖς παραγίνεται, ἥ δ' ὀνίνησι.

Νίκη

Illa iterū gravidata, Hecate peperit, quā super omnes
 Iupiter Saturnius in precio habuit, dedit uero ei splēdi
 Pariē ut habeat terrā, & infrugi feri maris. (da dona,
 Imo etiam stelligero à cœlo sortita est honorem,
 Immortalibusq; dijs veneranda est maximè.
 Etenim nunc sicubi aliquis terrestrium hominum,
 Faciens sacra honesta ex lege expiat,
 Inuocat Hecaten: ingens uero eum sequitur honor
 Facilimè, cuius beneuola dea suscepit preces,
 Et illi dinitias largitur, nam facultas ipsi adest. ^{quia Hecate accipit centummas}
 Quotquot enim Terra Cœloq; prognati sunt,
 Et honore sorte acceperunt, istorū habet sortē omniū:
 Neq; quicquā ipsi Saturnius per uim ademit, neq; pri
 Quacūq; sortita est Titanes inter priores deos: uauit,
 Sed habet, sicut prius ab initio facta est distributio.
 Nec quia unigenita, minorem dea sortita est hono
 Et premiū tam in terra ac cœlo, quā in mari, (rem,
 Sed insuper multo maius quādo Iupiter hōorat ipsam.
 Cui uero voluerit magnificè præsto est, atq; inuat.
 Ibitum in foro inter homines eminet, quem ipsa volue
 Quando uero ad bellum perdens viros armatur (rit.
 Viri, tum dea adest quibus voluerit,
 Victoriā cupide ut prebeat, & laudem porrigat.
 Inq; iudicio regibus venerandis assidet.
 Bona insuper quando viri in certamine colluctantur,
 Ibi dea & illis præsto est, atq; inuat.

Hecate est das ep L 5 ^{Qui}
 & centummas ^{est man dno pro 400 ep}
 utum pro uult, sit hac sine benedictio de
 qua dicitur facit sine molestia

Νικήσας ὃ βίη καὶ κάρτει, καλὸν ἄθλον
 Ρέα φέρει, χαίρων τε τοκεῦσιν κῦδος ὀπάει.
 Εὐδλὴ δ' ἰππῆας παρεδάρμεν, οἷς κ' ἐθέλῃσι,
 Καὶ τοῖς, οἱ γλαυκῷ δυσημέφελον ἐργάζον),
 Εὐχονται δ' ἐκάτη, καὶ ἐρικτύω ἐνοσίγαια.
 Ρῆιδίως δ' ἄρξην κυδνὴ θεὸς ὠπάσσει πολλὴν,
 Ρέα δ' ἀφείλετο φαινομένῳ, ἐθέλσασα γέ θυμῳ.
 Εὐδλὴ δ' ἐν σταθμοῖσι σὺν ἐρμῇ λήϊδ' ἀέξεν,
 Βυκολίας τ' ἀγέλας τε, καὶ αἰπόλια πλατὺ αἰγῶν.
 Ποίμνας τ' ἐροπόκων ἴων. θυμῷ γε θέλσασα,
 Εξ ὀλίγων βριάει, καὶ πολλῶν μείονα θῆκεν.
 Οὕτω τοι καὶ μνηστογένης ἐκ μητρὸς ἔσσει,
 Πᾶσι μὲν ἀθανάτοισι τετίμηται γενέσσει.
 Θῆκε δέ μιν κρονίδης κροτοτόφον, οἱ μετ' ἐκείνῳ
 Οφθαλμοῖσιν ἴδοντο φάος πολυδερκέος ἡῆς,
 Οὕτως ἐξ ἀρχῆς κροτοτόφον: αἱ δέ τε τιμαί.
 Ρεῖη δ' αὖ δμηθεῖσα κρόνῳ, τέκε Φαίδιμα τέκνῳ.
 Εσίλω, δῆμιτρα, καὶ ἥλεω χρυσοπέδιλον,
 Ἰφθίμῳ τ' αἰδῶ, ὅς ἐπ' ὀχθονὶ δώματα ναίει,
 Νηλεὺς ἦτορ ἔχων, καὶ ἐρίκλυπον ἐνοσίγαιον,
 Ζηῶά τε μητιόεντα θεῶν πατέρ' ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν.
 Τὰ καὶ ὑπὸ βροντῆς πελεμίζεται εὐρεῖα χθονί.
 Καὶ τὴς μὲν κατέπινε κρόνος μέγας, ὅς τις ἕκαστος
 Νηδυμὸν ἐξ ἱερῆς μητρὸς πρὸς γούναθ' ἵκοιτο,
 Τὰ φρονέων, ἵνα μή τις ἀγαῶν ἐρασιῶν
 Ἀλλ' ἐπὶ ἀθανάτοισιν ἔχη βασιληίδα τιμῶν.

Περὶ

Qui verò vicere virtute & robore, pulchrum præmiū
 Facile fert, latiusq; progenitoribus gloriam dat,
 Commoda item equitib; qua adstet quibus voluerit.
 Et his qui glaucum mare tempestuosum secant, nautæ
 Votaq; faciunt Hecata, & valde frementi Neptuno:
 Facile etiam prædam incluta dea dedit copiosam,
 Facile vero abstulit apparentem volens animo.
 Bona præterea in stabulis cum Mercurio pecus augea
 Armenta, bouum gregesq; latos caprarum, (re,
 Gregesq; lanigerarum ouium, animo volens.
 Ex paucis fecunda facit, & ex multis pauciora red-
 Adde, sanè licet unigenita ex matre existens, (dic
 Omnis, inter deos honorata est muneribus. (ipsam
 Fecit aut ipsam Saturnius alumna inueni qui post
 Oculis aspexerunt lumen multa contuentis Aurora.
 Sic ab initio nutriens filios. Atq; hi sunt honores, Saturni et
 Rhea vero domita à Saturno, peperit illustres liberos, Rhea p
 Vestâ, Cererē, & Iunonē aureis calceamentis gauden- ers
 Fortemq; Plutonem, qui sub terra domos incolit, (tē.
 Immite cor habes, & valde sonantē terra cōcussorem,
 Iouemq; consiliarium, deorum patrem atq; hominum,
 Cuius & à tonitru concutitur lata terra.
 Atq; istos quidem deglutiebat Saturnus magnus, qui- ^{hinc}
 Ex utero sacro matris ad gēna venerat: (cunq; ^{factu}
 Hac animo voluens, ne ullus clarorum filiorum Cœli
 Alius inter deos haberet regium decus, ^{non dīps}
 Saturnus voluit alium dūken ^{audire}
 sem dūmū ^{fratē} pūm ^{ex gēna} hūmū

Πεύθετο γὰρ γαίης τε καὶ ἑρᾶν ἄσπερόεντα,
 Οὐνεκά οἱ πέπρωτο ἔω παῖδι δαμνέσθαι,
 Καὶ κρατερῶν περ ἔόντι, διὸς μεγάλα διαβλάττει
 Τῶ, ὅγε ἐκ ἀλαοσκοπιῶν ἔχεν, ἀλλὰ δοκεύων
 Παιδας εἰς καλέπινε· ῥέλω δ' ἔχε πένθη ἄλυστα
 Ἀλλ' ὅτε δὴ δὴ ἔμελλε θεῶν πατέρ' ἠδὲ κ' ἀνδρῶν
 Τέξαι, τότε ἔπειτα φίλος λιτάνοιτο τοκῆας
 Τῆς αὐτῆς, γαῖαν τε καὶ ἑρᾶν ἄσπερόεντα,
 Μῆτιν συμφράσασθαι, ὅπως λελάθοιτο τέκνα
 Παιδα φίλον, τίσαιτο δ' ἐρινύς πατὴρ εἴο
 Παιδῶν, οὓς καλέπινε μέγας κρόντος ἀγκυλομήτης
 Οἱ ᾗ θυγατρὶ φίλῃ μάλα μὲν κλύον, ἠδ' Ἰφιδόμην
 Καὶ οἱ πεφραδέτιν ὅσα περ πέπρωτο γυνεὺς
 Ἀμφικρόνῳ βασιλῆϊ, καὶ ἦϊ κρατεροθύμῳ.
 Πέμψαν δ' ἐς λυκτὸν κρήτης ἐς πόνον δῆμοι,
 Οππότε ἄρ' ὀπλότατον παίδων ἤμελλε τεκέσθαι
 Ζηῖα μέγαν, τὸν μὲν οἱ ἐδέξατο γαῖα πελώρη
 Κρήτη εὐρείῃ, τραφέμεν, ἀτὰρ ἀλλέμεναι τε.
 Ενθα μὲν ἴκτο φέρουσα θοῶν διὰ νύκτα μέλαινα
 Πρῶτον ἐς αὐτῷ λυκτῶν, ἔκρυψε δ' ἐχερσὶ λαβὼσα
 Ἀντρώου ἠλιβάτω, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης,
 Ἀργαίῳ ἐν ὄρε πεπυκασμένῳ ὑλῆεντι.
 Τῶ ᾗ παρ' ἀνίσασα μέγαν λίθον ἐγὺ ἀλίζεν,
 Οὐρανίδη μὲν ἄνακτι θεῶν προτέρῳ βασιλῆϊ
 Τὸν, τότ' ἐλὼν χεῖρεσσιν, ἐλὼ ἐγκάτθετο νηδύν,
 Σχέτλι, ἔδ' ἐνόησε μετὰ φρεσὶ, ὥς οἱ ὀπίσω

Αντι

Audierat enim, ex Terra & Caelo stellis micante, talionis
 Quod sibi fatale esset proprio à filio domari, ^{panaga et qd}
 Quātūvis robusto existēti, Iouis magni p̄ cōsilia. ^{patrem capta}
 Ideoq; hic nō cecā speculationē habuit, sed insidias struit
 Filios suos deuorabat. Rhea autē habebat luctū grauē. ^{matr}
 Sed quando iam Iouem erat deorū patrem atq; virorū
 Paritura, iam tum charis supplicabat parentibus
 Suis, Terraq; & Caelo stellis aptato,
 Consilium ut suggererent, quo pacto latēret pariendo
 Filium charum, possetq; ulcisci furias patris sui ^{lis.}
 Contra filios, quos deuorabat ingens Saturnus uersipil.
 Illi vero filia dilectā auscultarūt atq; morē gesserunt.
 Et ei cōmemorarūt quaecūq; fatis cōstitutū esset fieri
 Circa Saturnum regem, & filium magnanimum.
 Miserūt autem Lyctum Creta ad pinguem populū.
 Cum minimum natū filiorum esset paritura, ^{ser Junge Jupi}
 Iouem magnum, hūc quidem ipse suscepit terra vasta ^{ter absc}
 Creta lata, ad educandū & enutriendū ^{libo.}
 Tum quidē peruenit ferens celerem per noctē nigrā,
 Primū ad ipsam Lyctum, abscondit autē ipsum manib.
 Antro in excelsō, diuina sub latebris terra, ^{prehēsum}
 Argeo in monte denso syluoso. ^{Antro Iouis des lumbos}
 Huic autem fascys inuolutum magnū lapidem in ma ^{ntis}
 Caeli filio, prapotentī deorum priorī regi. ^{nus dedit}
 Quem tum arreptū manibus, suū condidit in aluū ^{in vmbra}
 Miser, nec cogitauit animo, quod sibi in posterum

deuorat

Saturnus fuit filius Iouis & Iouis Pro
 genitus, sed non Iouis, sed Iouis & Iouis
 non deorum, sed deorum in dūss

Ἀντὶ λίθῳ εὖς ἦος ἀνικητος καὶ ἀκηδῆς
 Λεῖπ' ὅ μιν τάχ' ἔμελλε βίη καὶ χερσὶ δαμάσας,
 Τιμῆς ἐξελάαν, ὅδ' ἐν ἀθανάτοισιν ἀνάξιν.
 Καρπαλίμως δ' ἄρ' ἔφθτα μένος καὶ Φαίδιμα γῆ
 Ἡΰξετο τοιοῦτον ἀνακτος, ὅππῃ λομένης ἐνιαυτῷ
 Γαίης ἐνεσίησι πολυφραδέεσι δολαβεῖς,
 Ὀν γόνον ἅψ' ἀνέηκε μέγας κρόνος ἀγκυλομήτης,
 Νικηθεὶς τέχνῃσι βίηφι τε παῖδος εἴσο.
 Πρῶτον δ' ἐξήμησε λίθον πύματον καταπίνων.
 Τὸν μὲν Ζεὺς σήριξε κατὰ χθονὸς εὐρυοδείης,
 Πυθοῖ ἐν ἡγαθέῃ, γυνάλοισι ὑπὸ παρνησοῖο,
 Σῆμα ἔμεν ἐξοπίσω, θαῦμα θνητοῖσι βροτοῖσι.
 Λύσε' ἢ πατρεοκασιγνήτης ὀλοῶν ὑπὸ δεσμῶν,
 Οὐρανίδας, οὓς δῆσε πατὴρ αἰσιφροσύνησιν.
 Οἱ οἱ ἀπεμνήσαντο χάριν εὐεργεσιάν,
 Δῶκαν ἢ βροντῶν, ἢ δ' αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Καὶ στροπῶν, τὸ πρὶν ἢ πελάγη γαῖα κεκεύθη.
 Τοῖς πρῶτος, θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.
 Κέρει δ' ἰαπέρος καλλίσφρον ὠκεανίην,
 Ἠγάγετο κλυμμένῳ, καὶ ὁμὸν λέχος εἰσανέβαινε.
 Ἠδέοι ἄτλанта κρατερόφρονα γείνατο παῖδας.
 Τίχτε δ' ὑπερκύδαντα μενοίτιον, ἡδὲ περὶ μηδῆα
 Ποικίλον, αἰολομήτην, ἀμαρτίνοόν τ' Ὀπμηθέα,
 Ὃς κακὸν ἐξ ἀρχῆς γένετ' ἀνδράσιν ἀλφειῇσι.
 Πρῶτος γὰρ ῥα διὸς πλάστω ὑπέδεκτο γυναικῶν
 Παρθένον. Ὀδρις δ' ἢ μενοίτιον εὐρύοπα Ζεὺς

Eib

Pro lapide filius iniunctus & insepulchus
 Superes, qui ipsum mox vi & manib. domitum
 Ex hōre expulsurus, ipseq. immortalib. imperaturus
 Celeriter autem deinde robur & fortia membra (sit.
 Crescebant illius regis, vertente anno,
 Terra consilio astuto circumveniens,
 Suam sobolem iterum submisit magnus Saturnus ver
 dictus artibus ac vi filij sui. (surus,
 Primum vero euomuit lapidem ultimo deuoratum, (surgens
 Illum quidem Iupiter firmiter defixit in terram spaz
 Pitho in diuina, iugis sub Parnasse, (ciofam
 Monumentū ut sit in posterū, miraculū mortalib. homi
 Soluit vero fratres ex patre noxijs à vinculis (nibus.
 Caeligenas, quos vinxerat pater ex amentia.
 Qui ipsi memores fuerunt propter beneficia,
 Dederuntq. tonitrum, atq. candens fulmen, (scilicet datus fo
 Et fulgur quod ante immanis terra occultabat: (ut à fratrib.
 Quibus confusus, mortalib. atq. immortalib. imperat. (quia liberauit
 Filiam porro Iapetus pulchros talos habentē Oceania
 Duxit Clymenem, & eundem lectum conscendit. (de
 Ipsa vero et Atlantem magnanimum peperit filium.
 Peperit praterea gloria præsigenē Mæetiū, atq. Prome
 Varum, verfellem: stultumq. Epimetheū, (theum Iapeti
 Qui noxa statim ab initio fuit hominib. inuentoribus filius
 Primus enim Iouis fictam suscepit mulierem, rerum.
 Virginem. iniurias vero inferentem Menætiū latē ui
 dens Iupiter Atlas & metheū & In Ere
 fratres q. patre Iapeto hic fuit Iapet
 nō filio, à quo gentis origo

Εἰς ἔρεβος καὶ ἐπέμψε, βαλὼν ψολόεντι κεραυνῷ,
 Εἵνεκ' ἀτασθαλίας τε καὶ κυρῆος ἱπερόπλη.
 Ἀτλας δ' ἔρανον εὐρύω ἔχθ' κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης,
 Πάρασιν ἐν γαίῃς, πρόσπαρ' εὐπερίδων λιγυφώνων
 Ἑσπείας, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτοισι χεῖρεσσι.
 Ταῦτ' ἰὼν γάρ οἱ μοῖραν ἐδάσσατο μητίετα Ζεὺς.
 Δῆσε δ' ἀλυκτοπέδῃσι προμηθέα ποικιλόδοκον,
 Δεσμῶσι δ' ἐργαλέοισι μέσον Διὸς κίον ἐλάσας.
 Καὶ οἱ ἐπ' αἰετὸν ὥρσε τανύπτερον· αὐτὰρ ὅγ' ἦπαρ
 Ἥσθεν ἀθάνατον, τόδ' ἀέχετο ἴσον ἀπάντη
 Νυκτὸς, ὅσον πρόπαν ἡμέρᾳ ἔδει τανυστήρεος ὄρνιθ.
 Τὸν μὲν ἄρ' ἀλκμυλῆς καλλισφύρεος ἄλκιμος υἱὸς
 Ἡρακλῆς ἐκίβηε, κακῶ δ' ἀπὸ νῆσσαν ἀλαλκῶν
 Ἰαπετιωνίδῃ, καὶ ἐλύσατο δυσφροσυνάων,
 Οὐκ ἀέκητι ζῆλός οἱ λυμπὶς ὑψιμέδοντι,
 Ὄφρ' ἦρα κληῖται θηβαγενέει κλέειν ἔειπεν
 Πλεῖον ἔτ' ἢ τὸ πάροιθεν, ὅππῃ χθόνα παρυβότρεα.
 Ταῦτ' ἄρ' ἀζόμενος τίμα δ' ἐιδείκετον υἱόν.
 Καὶ πρὸς χάομενος, παύθη χόλος, ὃν πρὶν ἔχουσιν,
 Οὐνεκ' ἐρίζετο βελὰ ἱπερμένει κρονίῳ.
 Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκρίνοντο θεοὶ θνητοὶ τ' ἀνθρώποι,
 Μηκρόν, τότε ἐπείτα μέγαν βῆν πρόσφρονι θυμῷ
 Δαοσάμενος πρὸς ἔθηκε, ζῆλός νόον ἐξ ἀπατίσκατο.
 Τῷ μὲν γὰρ σάρκας τε καὶ ἔγκατα πόντι δημῷ
 Ἐν ῥίνῳ κατέθηκε, καλύψας γαστρὶ βοείῃ.
 Τῷ δ' αὖτ' ὅς τ' ἐλάσας καὶ βοὸς δολιχὴν ὅππῃ τέχνην
 Εὐδὲ.

In Erebum detrussit, feriens candenti fulmine,
Propter stulticiam & fortitudinem immensam.
Atlas vero cælum latum sustinet dura ex necessitate.
Fimbriis in terra, è regione Hesperidum argutarum
Stans capiteq; & indefessis manibus. *ad occidentem*
Hanc, n. ipsi sortem destinavit prudens Iupiter. *Hispania* *(Sutū).*
Ligavit vero insolubilib; compedibus Promethea ver-
Vinculis difficilibus mediam per columnam adigens. *Promethæ*
Erei aquilam immisit expansis alis: ceterum hic ep- *cor erat*
Cœdebat mori nesciū, quin ipsum crescebat par ubiq; *aquila*
Noctū, quantum toto die cadebat exteras alas habēsantis.
Hūc quidē Alcmena pulchros talos habētis fortis filius
Hercules occidit, malum uero morbum profligavit
Iapetionida, & liberavit ab agitudine: & promethæ
Non inuito Ioue Olympio in alto imperante,
Quo Herculis Thebis geniti gloria esset parvia Herculis
Maiores etiā quam antea super terrā multos pascentē.
Ob idq; veneratus honorabat præclarum filium.
Quāvis succensens remisit iram, quā prius habuerat.
Eo quod contendisset consilio cum præpotenti Ioue.
Etenim quando disceptabant dii mortalesq; homines,
Mecone, ibi tum magnum bonem prompto animo
Diuisum proposuit, Iouis mentem fallens. *promethæ*
Hac enim carnesq; & intestina pingui adipe
In pelle deposuit, regens ventre bovino.
In altera rursum ossa alba bonis, dolosa arte

Angon antroq; deo M.
Prothet. Angon dem Ioue

Ritè

Εὐθετίσας, κατέθηκε καλυψας ἄργετι δῆμῳ.
 Δή τότε μιν προσέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Ἰαπετιονίδη, πάντων ἄριδείκετ' ἀνάκτων,
 ὦς ἔειπον, ὡς ἑτεροζήλως διεδάσασα μοίραν.
 ὣς φάτο, κεστομέων Ζεὺς ἄφθιτα μῆδεα εἰδώς.
 Τὸν δ' αὖτε προσέειπε προμηθεὺς ἀγκυλομήτης,
 ἦκ' ὅπμωδ' ἔσθας, δολίης δ' ἔλθετο τέχνης.
 Ζεὺς κύδιζε μέγιστε θεῶν αἰδ' γενεάων,
 τῶν δ' ἑλὼ ὅπποτέρῃω σε ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἀνώγει,
 φῆρ' ἂν δολοφρονέων. Ζεὺς δ' ἄφθιτα μῆδεα εἰδώς,
 ἰνῶρ' ἔδ' ἠγνοίησε δόλον, κακὰ δ' ὅσοτεο θυμῷ
 ὀνητοῖς ἀνθρώποισι, τὰ καὶ τελέεσθ' ἔμελλεν.
 Χερσὶ δ' ὅδ' ἀμφοτέρῃσιν ἀνείλετο λάδον ἀλκιφάρ,
 χάσασθ' ὅφρ' ἐναι, ἀμφὶ χόλῳ δέ μιν ἵκετο θυμῷ.
 ὣς ἶδεν ὅς τ' ἄλκυα βοὸς δολίῃ ὅππ' ἔτεχεν.
 Ἐκ τῆς δ' ἀθανάτοισιν ὅππ' ἔχοντο φῦλ' ἀνθρώπων
 καί τ' ὅς τ' ἄλκυα θυγέτων ὅππ' ἔβρωον.
 Τὸν ὅ μ' ἐγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·
 Ἰαπετιονίδη, πάντων πᾶσι μῆδεα εἰδώς,
 ὦς ἔειπον, ἔκ ἄρα πῶς δολίης ὅππ' ἔτεχεν.
 ὣς φάτο χαομένης Ζεὺς, ἄφθιτα μῆδεα εἰδώς.
 Ἐκ τῆς δ' ἠπείτα δόλῳ μεμνημένῳ αἰὶα,
 οὐκ ἐδίδε μελίησι πυρὸς μὲν ἀκαμάτοιο
 ὀνητοῖς ἀνθρώποις, οἳ ὅππ' ἔχοντο ναϊετάσιν.
 Ἀλλὰ μιν ἐξ ἀπάτησεν εὖς παῖς Ἰαπετοῖο,
 Κλέφας ἀκαμάτοιο πυρὸς τηλέσκοπον αὐγυλῶν,
 ἐν κοίλῳ

Rite disponens, deposuit tegens candida aruina,
 Iamq; tum ipsum allocutus est pater hominumq; de-
 Iapetionida omnium celeberrime regum, (umq;
 O tu, quam inique diuisti partem. (filia sciens.
 Sic dixit, cōiicijs proscindens Iupiter perpetua con-
 Hunc rursus allocutus est Prometheus vaser,
 Dixit, & arridens dolose non obliuisceretur artis:
 Iupiter gloriosissime, maxime deorū sempiternorum,
 Harū elige utrā te in pectorib; animus iubet. (sciens.
 Dixit sane dolosa cogitans, Iupiter aut perēnia cōsilia
 Cognouit, nec ignorauit dolum, mala aut prospiciebat
 Mortalib; hominib; qua & perficienda erant. (animo
 Manibus vero hic utrisq; sustulit album adipem.
 Irascebatur autem mente, ira vero eius occupauit ani-
 Ut uidit ossa alba bouis dolosa ab arte, (mum.
 Ex illo tempore dijs super terram genus hominum
 Adotent ossa alba odoratis in aris. Sacer hominis
 Hunc ualde contristatus allocutus est nubicogus Iupi-
 Iapetionida, omnes super consilia edoctus, (ter
 O tu, nondum dolosa oblitus es artis? πρὸς fallacia Prometheus
 Sit dixit, ira percitus Iupiter prudentissimus, ignis spoliis
 Ex illo tempore doli memor semper, τῶν δ' ὁμοίων
 Non dabat melijs ignis robur indefessi
 Mortalibus hominibus, qui super terram habitant.
 Sed ipsum decepit bonus filius Iapeti,
 Furatus indomiti ignis eminens apparentem splendo-
 rem, sed hanc M 2 In con-
 Ignem promethaeus dolose furatur totū

Εν κοίλῳ νάρθηκι. δάκεν δ' ἄρα νῆσθι θυμὸς
 Ζῆνι ὑψιβερέμετ' ἔχολωτε δέ μιν Φίλεν ἦτορ,
 ὧς ἰδὲν ἀνθρώποισι πυρὸς τηλέσκοπον αὐγῶν.
 Αὐτίκα δ' ἀντὶ πυρὸς τεύχε' ἑκάκιν ἀνθρώποισι
 Γαίης γὰρ σύμπλασε περίκλυτος ἄμφιγυνὴ
 Παρθένῳ αἰδοίῃ ἱκελόν, κροῖδέω Διδύβλῳ.
 Ζῶσε ἣ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθλέη.
 Ἀργυφεῖ ἐδοῆτι. κατὰ κρήβην ἣ καλύπτῳ
 Δαίδαλῳ χεῖρεσσι κατέχευε, θαῦμα ἰδέσθαι.
 Ἀμφὶ δέ οἱ τεφάνες νεοθήλεας ἄνθεσι ποίης
 ἱμερτὰς παρήθηκε κρήατι. παλλὰς Ἀθλέῃ.
 Ἀμφὶ δέ οἱ τεφάνῳ χρυσέῳ κεφαλῇφιν ἔθηκε
 Τῷ αὐτὸς ποίησε περίκλυτος ἄμφιγυνὴς,
 Ἀσκήσας παλάμησι, χαρίζμενθ' αὖτε πατρὶ.
 Τῇ δ' ἐνὶ δαίδαλα πολλὰ τεύχεα, θαῦμα ἰδέσθαι.
 Κνώδαλα ὅσ' ἤπρεθ' αὖτε τρέφει, ἣ δὲ θαλάσσης
 τῶν, ὅγε πόλλ' ἐνέθηκε. χάρις δ' Ἀπελάμπετο ποτὶ
 θαυμάσιον, ζωῶσιν ἐοικῶτα φωνήεσσιν. (165)

Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τεύχε' ἑκάκιν κακὸν ἀντ' ἀγαθόν,
 Εξάγαγ' ἐνθά περ ἄλλοι ἔσαν θεοὶ ἢ δ' ἀνθρώπων
 Κόσμων ἀγαλλομένην γλαυκῶπιδος Ὀρέμωπατρός.
 Θαῦμα δ' ἔχ' ἀθανάτους τε θεὸς θνητός ἄνθρωπος.
 ὧς ἔδον δόλον αἰπὺν, ἀμήχανον ἀνθρώποισιν.
 Ἐκ τῆς γὰρ γένος ἐστὶ γυναικῶν θηλυτεράων.
 Τῆς γὰρ ὁλώϊόν ἐστι γένος, ἣ φύλα γυναικῶν
 Πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ' ἀνδράσι ναιετάουσιν.

Οὐλο-

In concava ferula, momordit vero imo animo (corde,
 Iouem in alio tonātem, ad irāq, ipsum commouit caro
 Ut vidit inter homines ignis procul lucētem splendorē.
 Protinus autem pro igne struxit malum hominibus.
 E' terra, n. conformauit perquam celebris viroq, pede vulcan
 Virgini pudica simile, Saturnij consilio. (claudicans
 Cinxit vero & adornauit dea castis oculis Minerva,
 Candida veste, à capite vero calyptram.
 Ingenios: factam manibus derinebat. mirum visu.
 Circum vero ei ferta florentis è floribus herba,
 Optata imposuit capiti Pallas Minerva:
 Circumq, ei coronam auream caput posuit,
 Quam ipse fecerat inclutus Vulcanus.
 Elaborans manibus, gratificans Ioui patri.
 In hac artificiosa multa celata erant, mira visu
 Animantia quaecunq, continens alit, atq, mare.
 Ex illis hic multa indidit. gratia vero resplendebat.
 Mirabilis, animantibus similia vocalibus. (magna
 Caterū postquā effecit pulchrum malum pro bono.
 Eduxit eo ubi alij erant dij atq, homines, (166)
 Ornatu gestientem casta Palladis forti patre proгна-
 Admiratio cepit immortalesq, deos mortalesq, hoīnes
 Ubi viderunt dolum arduū, inexplicabile hominibus
 Ex illa enim genus est mulierum foeminearum.
 Illius enim perniciosum est genus, & sexus mulierum
 Nocumentum ingens mortales inter viros habitant.
 Mulier e' ignauus fucus M 3 Perni-
 mala herba

Οὐλομένης πένις ἀσύμφοροι, ἀλλὰ κόροιο.
 Ως δ' ὅπότε ἐν σμήνεσσι κατρεφέεσσι μέλισσαι
 Κηφύας βόσκησι, κακῶν ζυγόντας ἔργων·
 Οἱ μὲν τε πρόσπαν ἡμαρὲς ἥλιον καταδιώτα,
 Ἡμάτιαι παυέουσιν, τιθεῖσιν τε κηρίαι λῶκα·
 Οἱ δ' ἔντοσθε μένοντες Ἰππεφέας κατὰ σίμβλους,
 Ἀλλότριον κάματον σφετέρῃν ἐς γαστὴρ ἀμῶνται·
 Ως δ' αὐτως ἀνδρέεσσι κακὸν θνητοῖσι γυναικάς·
 Ζεὺς ὑψιβρεμέτης θῆκε, ζυγόντας ἔργων
 Ἀργαλέων. ἕτερον γ' ὅρην κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο.
 Ὅς κε γάμον Φεύγων, καὶ μέμμερα ἔργα γυναικῶν,
 Μὴ γῆμαι ἐθέλη, ὅλουν δ' Ἰπὶ γῆρας ἵκηται,
 Κῆρ γηροκόμοιο, ὃ δ' ἐβίοντο Ἰπιδόης
 Ζῶν, δατοφθιμένον γ' ἀπὸ κτήσιν δατέονται
 Χηρωσαί. ὧ δ' αὖτε γάμος μετὰ μοῖρα γύηται,
 Κεδνὴν δ' ἔχει ἀκοιτίν, δραρῆα παπιδέου.
 Τῷ δ' ἀπ' αἰῶν κακὸν ἐοδλῶ ἀντιφείζῃ,
 Ἐμμεναι. ὃν δέ κε τέτμη ἀταρτηροῖο γυμνῆλης,
 Ζῶν ἐν στήθεσιν ἔχων ἀλίαςον ἀνίλῳ
 Θυμῷ καὶ κραδίῃ, καὶ ἀνῆκετον κακὸν ἐστίν.
 Ως ἐκ ἐπιδίος κλέψαι νόον, ἐδὲ παρελθεῖν.
 Οὐδὲ γὰρ ἰαπετιονίδης ἀκάκητα προμηθεὺς
 Τοιοῦ γ' ὑπέχλυζε βαρυὸν χόλον, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκῃ
 Καὶ πολυίδριον ἔοντα μέγας καταδεσμός ἐρύκει.
 Βριάρεω δ' ὡς ταπῶτα πατὴρ ὠδύσατο θυμῷ.
 Κότῳ γ' ἡδὲ γύγῃ, δῆσε κρατερῷ ἐν δεσμῷ.

Ἡγορέω

Perniciosa paupertati non accommoda, sed satietati,
 Ac ueluti cum in aluearibus tectis apes
 Fucos pascunt, malorum participes operum·
 Illa quidem per totum diem ad solem occidentem,
 Diurna festinant, & faciunt fauos albos·
 At illi intus permanentes coopertis in aluearibus,
 Alienum laborem suum in ventrem metunt·
 Similiter uiris rem malam mortalibus mulieres
 Iupiter altitonans dedit, participes operum·
 Difficilius aliud uero praebeat malum pro bono.
 Qui nuptias refugiens, & sollicita opera mulierum,
 Non uxorem ducere uelit, nocuam uero attigerit senectutem.
 In penuria eius quae senem foueat, hic etiam non uictus indiget
 Vini: mortui uero possessionem inter se diuidunt (qui
 Remoti cognati. Cui uero nuptiarum conditio contigerit,
 Pudicam uero habuit coniugem, conuenientem praestant
 Huic ab auro malum bono aequiparat (cordis, uultus.
 Esse, qui uero adeptus fuerit nocentis natiuitatis:
 Vini in pectoribus habens indefinentem mortificiam,
 Animo & corde, & immedicabile malum est. uultus, uultus
 Quoniam non licet Iouis fallere mentem, neque praeterire.
 Neque enim Iapetionides Acaceus Prometheum
 Illius enituit granem iram: sed necessario,
 Quamuis multis cuius existentem, magnum uinculum coher
 Briareo uero ubi primum pater iratus est animo, (cet.
 Cottoz atq. Gygae, ligauit forti uinculo,

pag. 131. C. 1. et h. 1. M. 4
 f. 1. 1.

Forti-

Ηνορέϊον ὑπ' ἑροπλῶν ἀγώμενος, ἥ ῥ' καὶ εἶδ' ὅθι,
 Καὶ μέγας, κατένασσε δ' ὑπὸ χθόνος εὐρυδείης.
 Εὐθ' οἷγ' ἄλγε' ἔχοντες ὑπὸ χθονὶ ναιετάαντες,
 Εἵατ' ἐπ' ἐξατὴν μεγάλης ἐν πάρασι γαίης,
 Διὰ μάλ' ἀχνύμενοι, καὶ διὰ μέγα πένθος ἔχοντες.
 Ἀλλὰ σφέας κρονίδης τε ἰδ' ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
 Οὓς τέκεν ἠΰκομος ῥέη κρόνῳ ἐν φιλότῃτι,
 Γαίης φρεσμοσυώσιν ἀνηγαγον ἐς Φαῖαν αὐτῇ.
 Αὐτὴ γάρ σφιν ἅπαντα διδωκεῖας κατέλεξε,
 Σὺν κήνοισι, νίκῃ τε καὶ ἀγλᾶν εὖχος δρέωδ'.
 Διὸν γὰρ μάραντο πόον θυμαλγέ' ἔχοντες,
 Τίτῳές τε θεοὶ, καὶ ἴσοι κρόνῳ ἐξέγενοντο,
 Ἀντίον ἀλλήλοισι Διὶ κρατερὰς ὑσμίνας
 Οἱ μὲν ἀφ' ὕψηλῃς ὀθρῦν τίτῳες ἀγαυοί,
 Οἱ δ' ἄρ' ἀπ' ἐλύμπιο θεοὶ δαῖτῃρες ἑσών,
 Οὓς τέκεν ἠΰκομος ῥέη κρόνῳ εὐνηθεῖσαν.
 Οἱ ῥα τότε ἀλλήλοισι μάχῃ θυμαλγέ' ἔχοντες,
 Συναχέως ἐμάχοντο δέκα πλείους ἐνιαυτός.
 Οὐδέ τις ἦν ἔριδ' ὀχυραλέπῃς λύσις, ἐῖτε λῶν
 Οὐδέτεροις, ἴσον ἦ τέλος τέτατο πολέμοιο.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ κήνοισι παρέσχεθεν ἄρμενα πάντα,
 Νέκταρ τ' ἀμβροσίῳ τε, τὰ περ θεοὶ αὐτοὶ ἐδύναν,
 Πάντων ἐν στήθεσιν ἀέξετο θυμὸς ἀγλῶν,
 Ὡς νέκταρ τ' ἐπάσαντο καὶ ἀμβροσίῳ ἐρατὴν δῶν.
 Διὸ τότε τοῖς μετέπειτα ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
 Κίκλυτέ μιν γαίης τε καὶ ἑρᾶν ἀγλὰ τέκνα,
 Ὀφεί

Fortitudinem immanem admiratus, atq; etiam for-
 ti magnitudinem collocavit sub terrā latam: (mam,
 Ubi dolores habentes sub terra agentes,
 Sedent in extremitate magna in finibus terre,
 Ipsq; valde moerentes: corde magnum luctum haben-
 tes. Sed ipsos Saturnius atq; immortales dij alij, (tes.
 Quos peperit pulchricoma Rhea Saturni in amore,
 Terra consilijs subduxerunt ad lucem iterum.
 Ipsa enim eis cuncta prolixè recensuit, (ros.
 Cum illis victoriamq; & splendidam gloriam acceptu
 Diu, n. pugnarunt, laborem animum cruciantem ha-
 Titanesq; dij, & quotquot è Saturno nati sunt. (betes,
 Contra sese mutuo per validas pugnas:
 Ipsi quidem ab alia Othry Titanes nobiles,
 Ab Olympo vero dij datores bonorum, (gens.
 Quos peperit pulchricoma Rhea Saturno cubile iun-
 Illi sanè tum inter se pugnam animum excruciantem
 Continuè pugnant, decem plus annis. (habentes 10. An-
 Neq; ulla erat cōtentionis molesta compositio, neq; finis
 Alterutris: equaliter autem finis extensus erat belli.
 Sed quando iam apposuerunt congruentia omnia,
 Nectarq; ambrosiamq; quibus dij ipsi vescuntur, quā mai-
 Omnium in pectoribus angebatur animus superbiu, milt-
 Vbi nectar comederunt & ambrosiam amabilem.
 Iam tum ipsis interlocutus est pater hominūq; deo-
 Audite me Terrarū & Caeli inclyti filij, (rumq;
 M s. Ut di-

Οὐδ' εἶπω, τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
 Ἡδὲ γὰρ μάλα δὴρὸν ἐναντίοι ἀλλήλοισι,
 Νίκης καὶ κράτους περιμαρναμένοισι ἡμῶν πάσι,
 Τίτῳές τε θεοὶ, καὶ ὅσοι κρόνῳ ἐκχρόμεοθα.
 Τρῆς ἢ μεγαλύτεν τε βίβον, καὶ χεῖρας ἀάπτους
 φαίνετε τίτῳέσιν ἐναντίοι ἐν δαΐ λυγρῇ.
 Μνησάμενοι Φιλότιτος ἐνὶ στήθεσσι, ὅσα παθόντες
 ἐς φάος ἀΨυφίκεσθε δυσηλεγέος ὑπὸ δεισμῷ,
 Ἡμετέρας δ' ἀβελὰς ὑπὸ ζόφῳ ἡρόεντες,
 ὧς φάτο. τὸν δ' ἐξ αὐτῆς ἀμείβετο κότῃος ἀμύμων.
 Δαιμόνι ἐκ ἀδάητα πιφάσκεαι, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ
 ἰδμεν, ὅτι περὶ μὲν πρᾶπίδες, περὶ δ' ἐστὶ νόημα,
 Ἀλκτῆρ δ' ἀθανάτοισιν ὄφης γῆρεο κρυεροῖο,
 Σῆσι δ' Ὀπίφροσι ὑπὸ ζόφῳ ἡρόεντες,
 ἈΨυφόν δ' ἐξ αὐτῆς ἀμφίλκτων ὑπὸ δεισμῶν
 Ἠλύθαμεν, κρόνῳ ἢ ἀνάξ, ἀνάελπι παθόντες.
 Τῷ καὶ νῦν αἰτενεῖ τε νόω, καὶ Ὀπίφρονι βελῇ,
 Ρυσόμεθα κράτος ὑμῶν ἐν αἰνῇ δηϊότητι,
 Μαρναμένοι τιτῆσιν ἀνὰ κρατερὰς ὑσμίνας.
 ὧς φάτο, ἐπήνησαν ἢ θεοὶ δαΐτῃρας ἐάων,
 Μῦθον ἀκούσαντες. πολέμῳ δ' ἐλὶλαίετο θυμὸς
 Μάχῃον ἐτ' ἠτοπάροιθε, μάχῃ δ' ἀμέγαρον ἐγφ-
 Πάντες, θηλκαί τε καὶ ἄρσενες, ἡματι κεινῷ, (ῥαυ-
 Τίτῳές τε θεοὶ, καὶ ὅσοι κρόνῳ ἐξεγένοντο.
 Οὓς τε Ζεὺς ἐρέβωσφιν ὑπὸ χθονὸς ἤκε φάως δι,
 Διόνι τε κρατεροὶ τε, βίβον ὑπὲρ πλὸν ἔχοντες.

Τῶν

Ut dicam quae me animus in pectoribus iubet.
 Iam enim admodum diu aduersi nobis muniti,
 Victoria & imperio propugnauimus dies omnes,
 Titanesq; dij, & quotquot è Saturno sati sumus,
 Vos vero magnamq; vim & manus inuictas
 Ostendite Titanibus contrarij in pugna graui,
 Memores amicitia placida, quibus perpeffis
 Ad lucem redieritis molesto à vinculo, ^{Ego Iupiter et}
 Nostra per consilia à caligine obscura. ^{dominus nos} (benfibilis:
 Sic dixit, illum uero rursus excepit Corus irrepre-
 Venerade, non indocta loqueris: sed & nos (intellectus,
 Scimus q; excellit quidē praeordia, excellens uero est
 Auxiliator uerē immortalib; execrationis fuisti hor-
 Tua uero prudentia ab caligine opaca, } ^{(renda:}
 Retrograde iterum acerbis à vinculis } ^{Iam}
 Venimus, Saturni fili rex, insperata passi.
 Ideoq; nunc intento & prudenti consilio,
 Vindicabimus vestrum imperium graui conflictu,
 Pugnantes cum Titanibus per acria praelia, ^{Cum Saturno}
 Sic dixit, collaudarunt uero dij datores bonorum,
 Sermone audito, bellum uero cupiebat animus
 Magis etiam quam antea: pugnam uero arduam ex-
 Omnes foeminaq; & mares die illo, ^{(citarunt}
 Titanesq; dij, & quotquot Saturno procreati sunt,
 Quosq; Iupiter ex Erebo sub terra misit ad lucem,
 Acra robustiq; vires immensas habentes:

[ag. 131, 167. ut Bmardus]

Horum

Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων αἰσούοντο
 Πᾶσιν ἰμάς. κεφαλαὶ δ' ἑκάστω πεντήκοντα
 Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ὅππ' ἐμβαροῖσι μέλεσσι.
 Οἱ τότε τιτάνεσσι κατέσθεν ἐν δαὶ λιγέῃ.
 Πέτρας ἡλιβάτας ἐμβαρῆς ἐν χερσὶν ἔχοντες.
 Τιτῶνες δ' ἐτέρωθεν ἐκαρτυώοντο φάλαγγας
 Προφρονέως χερῶν τε βίης θ' ἅμα ἔργον ἐφαιον
 Ἀμφοτέρω. δὴν δ' ὅππ' ἐπείαχε πόντος ἀπείρων.
 Γῆ δ' ἐμὲν ἐσμαράγην, ἐπέσενε δ' ἔρανος εὐρύς
 Σφαιμένε. πεδοθεν δ' ἐτινάσσετο μακρὸς Ὀλυμπος
 Ριπὴν ὡς ἀθανάτων. ἔνσσις δ' ἵκανε βαρύνει
 Τάρταρον ἡρόεντα, ποδῶν δ' αἰπῆα τ' ἰωή
 Ἀσπετὸς ἰαχμοῖο, βολάων τε κρατερῶν.

Ὡς ἂρ ἐπ' ἀλλήλοισι ἔσαν βέλεια σονόεντα,
 Φωνὴ δ' ἀμφοτέρων δ' ἵκετ' ἔρανόν ἀστερόεντα,
 Κεκλομένων. οἱ δ' ἔζωισαν μεγάλῳ ἀλαλήτῳ.
 Οὐδ' ἂρ ἐτι Ζεὺς ἴσχευ' εὐν μὲν ὅσον. ἀλλὰ νυτὲ γέ
 Εἴθαρ μὲν μένος πᾶν το φρένες, ἐκ δέ τε πᾶσα
 φαίνει βίη. ἄμυδις δ' ἂρ ἀπ' ἔρανός ἡδ' ἀπ' ἰλίου
 Ἀσράπῳ ἐσέχε στυγχαδόν. οἱ δ' ἔκρεαυνοὶ (πῶ
 Ἰκταρ ἅμα βροντῇ τε καὶ ἀσπερπῇ ποτόεντο
 Χρῆς δ' ὅππ' ἐμβαρῆς, ἱερῶν φλόγα θ' ἐκλυφάωντες
 Ταρφέες. ἀμφὶ δ' αἰγὰ φερεσσι ἐσμαράγην
 Καίονε. λάκε δ' ἀμφὶ πυρὶ μεγάλ' ἄσπετος ὕψος
 Ἐξέει δ' ἡρώων πᾶσα, καὶ ὠκεανοῖο πέδον. (λη.
 Πόντος τ' ἀτρυγέτος. τὰς δ' ἀμπέτο θερμὸς αὐτῶν
 Τιτῶν

Horum centū quidē manus ab humeris cōcitabātur, pag. 131

Omnibus simul, capita vero unicuique quinquaginta
 Ex humeris enata sunt super firmis membris.

Qui tum Titanibus oppositi sunt in pugna luctuosa,
 Saxa praeputa validis in manibus gestantes.

Titanes vero ab altera parte cōfirmarunt phalanges,
 Alacriter manuūque viriumque simul opus ostentabāt.

Virique horrendē verō insonni pontus immensus.

Terra vero stridebat, ingemiscebat verō latū cœlum
 Quassatū, ē fundo vero concutiebatur amplius Olympos

Impetu à deorum. motus vero venit gravis (pua
 Ad Tartarum tenebricosum, pedum & alta vocife-

Immodici tumultus, etiamque fortium. (ratio

Ita sanè inter mutuos ibant tela gemebunda.

Vox autem utrorumque pervenit ad cœlum stellatum,
 Adhortatū, at illi cogrediebatur magno cū clamore.

Neque sanè amplius Iupiter cohibebat suum robur, sed
 Statim robore implebantur animi, & omnem (ipsius

Exeruit vim simul etiam à cœlo atque Olympo
 Fulgurans incedebat confertim. fulmina autem

Celerimè unā cum tonitruo & fulgure volabant
 Manu à robusta, sacram flammam rutilantes

Crebrò, circum vero terra alma reboabat,
 Ardens, crepitabat vero undique igne valde magna syl-

Fervebat vero terra tota, & Oceani fluentia, (na.
 Pontusque immensus, circumdedit autem calidus vapor

Bellum Iovis cum Titanibus Titanes
 terrae solisque in ultionis Saturni Creatis &c

Τιτῶας χθονίης. Φλόξ δ' ἥρα δ' ἰαν' ἵκανεν.
 Λαπτετος. ὅσος δ' ἄμερ δε καὶ ἰφθίμων περιέοντων,
 Αὐγὴ μαρμαίρουσα κεραυνῶ τε τροπῆς τε.
 Καῦμα ἣ θεαπέσιον κατέχεν χάος. ἔστατο δ' ἄλσ'
 Οφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, ἥδ' ἔασιν ὅσαν ἀκῆσαι
 Αὐτως, ὥς ὅτε γαῖα καὶ ἔρανος εὐρύς ὑπερβεν
 Πίλνατο. τοῖσι γάρ κε μέγιστος δ' ἄπειρος ὄρωρει.
 Τῆς μὲν ἐρξομένης, τῆς δ' ὑψόθεν ἐξεριπόντος.
 Τόσος δ' ἄπ' ἐπλήτο θεῶν ἐριδι ζυωίντων.
 Σὺ δ' ἄνεμοι ἐνοσίν τε κόνιν τ' ἐσφαράγιζον,
 Βροντῶ τε σερπῶ τε καὶ αἰθαλόεντα κεραυνῶν,
 Κῆλα δῖος μεγάλοιον φέρον δ' ἰοχλύ τ' ἐσπῶν τε
 Ες μέσον ἀμφοτέρων. ὅτος δ' ἄπλητος ὄρωρει
 Σμερδαλέης ἐριδος. κάρτος δ' ἀνεφαίνετο ἔργων,
 Εκκλίνθη ἣ μάχη. πρὶν δ' ἀλλήλοισ ἐπέχοντες,
 Εμμενέως ἐμάχοντο διὰ κρατερὰς ὁσμίνης.
 Οἱ δ' αἶρ ἐνὶ πρῶτοισι μάχῃ δριμύτιαν ἐγείραν,
 Κόπῃς τε. βριάρεώς τε, γύγης τ' ἄατος πολέμοιο.
 Οἳ δ' αἶψα τρηκοσίας πέτραις σιβαρῶν δῶδ' ἡρώων
 Πέμπον ἐπ' αὐτοῦ τέραις. κατὰ δ' ἐσκίασαν βελέεσσι
 Τιτῶας. καὶ τὰς μὲν ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
 Πέμψαν, καὶ δεσμοῖσιν ἐν δ' ἐγαλέοισιν ἔδησαν,
 Νικήσαντες χερσὶν ὑπερθύμους περ ἑόντας.
 Τόσον ἐνερετ' ὑπὸ γῆς, ὅσον ἔρανος ἐς δῶδ' γαίης.
 Ἴσον γάρ θ' ὀδὸ γῆς ἐς τάρταρον ἡρόεντα.
 Ἐννέα γὰρ νύκτας καὶ ἡμέρας χάλκεος ἄκμων
 Οὐρα-

Titanes terrestres flamma vero ad aerē diuinū peruenit
Magna oculos vero visu priuabat quantumuis forti-
Splendor radiens fulminisq, fulgurisq, um,
Incendium aut immensum occupauit Chaos. videbatur
Oculis aspicere, ac aurib. vocem audire, (aut coram
Itidem ut cum olim terra & cœlum latum supernè
Appropinquabat, talis n. maximus strepitus excita-
Hac quidē diruta illo autem ex alto diruētē, (batur,
Tantus fragor erat dijs confluentibus, (tu excitabant,
Simul quoq, venti motumq, pulueremq, cum strepi-
Tonitruq, fulgurq, & ardens fulmen, (clamoremq,
Ardentia tela Iouis magni ferebant autem fremitum,
In mediū vitrorūq, strepitus aut ingens excitabatur,
Strepente pugna: robur autem exerebatur operum.
Inclinata vero est pugna, prius vero sibi mutuo immi-
Fortiter pugnabant in forti pralio, (nentes,
Illi vero inter primos pugnam acrem excitarunt,
Cottusq, Briareus, Gygesq, insatiabilis belli, 179, 181
Hi sane trecentas petras robustis à manibus
Mittebant frequentes, obumbrarant autem iaculis
Titanas, atq, hos quidem sub terram longè patentem
Miserunt, & vinctis molestis alligarunt,
Vincentes manibus magnanimos licet existentes:
Tantū infra sub terrā, quantū cœlum distat à terrā: S. & Sol.
Par enim spacium à terra in Tartarum caliginosum. Et,
Nonem enim noctes ac dies ferreus Aëmon

Cœlitum

Οὐρανὸν κατιῶν, δεκάτῃ ἐς γαῖαν ἵκοιτο.
 Εννέα δ' αὖ νύκτας τε καὶ ἡμέματα χάλκεος ἄκμῃ
 Εκ γαίης κατιῶν, δεκάτῃ δ' ἐς τάρταρον ἵκει,
 Τὸν περὶ χάλκεον ἔρκος ἐλήλα', ἀμφὶ δέ μιν νύξ
 Τριστοιχεί κέχυται περὶ δὴ λυῶ. αὐτὰρ ὑπερβύχῃ
 Γῆς ῥίζαι πεφύκασιν, καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
 Εἴθ' αἱ τιτύνεσσι ὑπὸ ζεφύρῳ ἡρέεοντι
 Κεκρύφαται, βελήσι δὲος νεφέλῃσι γέτασθαι,
 Χώρῳ ἐν εὐρώεσσι, πελώρης ἰσχυρά γαίης.
 Τοῖς ἐκ ἐξιτόν ἐστι πύλας δ' ἐπέθηκε ποσειδάων
 Χαλκείας ταῖχας, δὲ περ οἴχεται ἀμφόβροχον
 Εἴθ' αἱ γῆς, καὶ τῆς τε, καὶ ὁ ῥιπιδίως μεγάθυμος
 Ναῖσσι, φύλακες πῖσι δὲος αἰγίόχοιο.
 Εἴθ' αἱ γῆς διοφερῆς, καὶ ταρτάρου ἡρόεντος,
 Πόντος γ' ἀτρυγέτοιο, καὶ ἄραν ἄστερόεντος,
 Εξείης πάντων πηγῶν καὶ πείρατ' ἑασσιν,
 Αργαλέ', εὐρώεσσι, τὰ τε συγέεσι θεοί περ,
 Χάσμα μέγ'· ἔδ' αὖ καὶ πάντα τελεσφόρον εἰς ἔπειαν
 Οὐδας ἵκοιτο, εἰ πρῶτα πυλῶν ἐντοσθε γυνοῖτο.
 Ἀλλὰ κεν εἴθ' αἱ καὶ εἴθ' αἱ φέρει προβύλλα θυέλλῃ,
 Αργαλή, δεινὸν τε καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι
 Τύτο τέρας, καὶ νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ
 Ἔστηκεν, νεφέλης κεκαλυμμένα κυανέησι.
 Τῶν περὶ τ' ἰαπέτοιο πᾶσι ἔχει ἄραν ἐν εἰρωῶ.
 Ἔστηκεν, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτῃσι χεῖρεσσιν
 Ἀσπεμφέως, ὅτι νύξ τε καὶ ἡμέρας θάλασσαν ἴσσαι.
 Ἀλλ'

*Calvus delapsus, decimo die ad terram venit:
 Noxem rursus noctes & dies areus Acton.
 Ex terra descendens decimo die ad Tartarum venit.
 Quæ circa ferreū septū ductū est, circum vero ipsam
 Triplici ordine fūsum est circa collē, sed superne (nox,
 Terra radices creuerunt, & infructuosi maris.
 Ubi dii Tiianes sub caligine opaca In stellis ipse videri
 Absconditi sunt, consilijs Iouis nubicogi.
 Regione in squallida, vasta ultima terra, In Abyssu per
 His non exiis patet: portas vero imposuit Neptun- Aug.
 Ferreas: murus etiam circumdatus utringq.,
 Illic Gyges, Cotinus, & Briareus magnanimus
 Habitant, custodes fidi Iouis agida habentes.
 Ibidem terræ tenebricosa, & tartari opaci,
 Pontiq., infructuosi, & cæli stelligeri,
 Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
 Molesti, squallidi, quos oderunt dii.
 Hiatus ingens, nec uero integro anno
 Solum attinget, ubi primum portas intra venerit:
 Sed sane huc & illuc fert impetuosa procella,
 Molesta, horrendumq., etiam immortalibus dijs
 Hoc monstrum, & noctis obscura domus horrenda
 Stant, nubibus obiecta nigris.
 Has iuxta Iapeti filius sustinebat cælum latum, Atlas
 Stans capiteq., & indefessis manibus
 Firmiter, quia tam nox quàm dies celeriter cunctas
 Pictura inferni N Sese*

Ἀλλήλας προσέειπον ἀμφιδόμεναι μέγαν ἔδαν,
 Χάλκεον· ἡ μὲν ἔσω καταθήσεται, ἡ δὲ θύραζε
 ἔρχεται, ἔδ' ὅτ' ἀμφοτέρως δόμος ἐντὸς ἔσται·
 Ἀλλ' αἰεὶ ἐτέρηγε δόμων ἐκτοσθεν ἔσται,
 Γαῖαν Ἰππυρέφεται, ἡ δ' αὖ δόμος ἐντὸς ἔσται·
 Μίμν' ἴδ' αὐτῆς ὥρην ὁδὲ, ἐς' ἃν ἵκηται·
 Ἡ μὲν Ἰππυχθονίοισι Φάος πολυδερκὲς ἔχσται,
 Ἡ δ' ὕπνον μετὰ χερσὶ, κασίγνητον θανάτου·
 Νύξ' ὅλην, νεφέλη κεκαλυμμένη ἥρα δέει·
 Ἐνθα δὲ νυκτὸς παῖδες ἑρεμνῆς οἰκί' ἔχουσιν,
 Ὑπνος καὶ θάνατος, δφνοὶ θεοὶ, ἔδέετο' αὐτὰς
 Ἡέλιος φαέθων Ἰπιδέρκεται ἀκτίνεσσιν,
 Οὐρανὸν εἰσανίων, ἔδ' ἑρᾶνθεν καλὰ βαίναν·
 Τῶν ἑτέρων μὲν γλῶττι καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης,
 Ἡσυχῶ ἀντρέφεται καὶ μέλιχ' αἰθερώπιον·
 Τῷ δὲ σιδήρη μὲν κραδίη, χάλκεον δέ οἱ ἦτορ
 Νηλεὺς ἐν στήθεσιν, ἔχει δ' ὃν πρῶτα λάβησιν
 Ἀνθρώπων· ἐχθρὸς δὲ καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσιν·
 Ἐνθα θεῶν χθονὶς πρόσθεν δόμοι ἤχηντες,
 Ἰφθίμω τ' αἰδέω, καὶ ἐπαινῆς περσεφονείης
 Ἐσάσι· δφνὸς δὲ κύων προπάροιθε φυλάσσει,
 Νηλεΐδης· τέχνῳ δὲ κακῷ ἔχει, ἐς μὲν ἰόντας
 Σαῖν' ὁμῶς ἔρῃ τε καὶ ἔασιν ἀμφοτέροισιν,
 Ἐξελθεῖν δ' ἐκ αὐτῆς ἔα πάλιν· ἀλλὰ δοκεύων
 Ἐσθίει, ὃν καὶ λάβησι πυλέων ἐκτοσθεν ἰόντας·
 Ἰφθίμω τ' αἰδέω καὶ ἐπαινῆς περσεφονείης·

Εἰνά-

Sese compellabant per nices, mutantes magnum lia
 Ferreum, hac quidem intrat, illa verò foras (men,
 Egreditur, neq, unquam utraq, domus intus cohibet,
 Sed semper altera domos extra existens,
 Terram circa monetur: altera rursus in domo exi-
 Expectat horam itineris, donec veniat. (stems,
 Hac quidem terrestrib multa cernens lumen habens,
 Illa vero somnum in manibus, fratrem mortis,
 Nox noxia, nube tecta atra. mors somni, Job, 11.
 Ibi autem Noctis filij obscura domos habent,
 Somnus & mors, graves dij: neq, unquam eos
 Sol lucidus intuetur radijs,
 Caelum scandens, nec cœlitus descendens.
 Horum alter quidem terramq, & lata dorsa maris,
 Quietus percurrit & placidus hominibus, Somnig
 Alterius vero ferreū quidē cor, areum vero ei pectus, mors
 Crudele in precordijs, habet aut, quem semel arripue-
 Hominum: hostis vero etiam immortalib. dijs. (rit
 Illic dei inferi in anteriore parte ades resonantes,
 Fortiq, Plutonis, & gravis Proserpina,
 Stant, asper autem canis pro foribus custodit,
 Sanius, artem autem malam habet: ad introcuntes quib
 Adulatur pariter candaq, & auribus ambabus. (dem
 Exire vero non iterum permittit deniq, sed observans
 Denorat, quemcunq, prenderit portas extra existen-
 Fortiq, Plutonis & gravis Proserpina. (iem,
 Ibidem

N 2

Ibidem

vices notis et hinc

Sed in deo thymis signis
Epim. c. 1. v. 10. d. 10. 11.

Εἰθάδε ναιετάει συγεῶν θεὸς ἀθανάτοισι,
 Δφνὴ σὺξ, θυγάτηρ ἁΐφορρος ὠκεανόιο
 Πρεσβυτάτη, νόσφιν ᾗ θεῶν κλυτὰ δώματα νῆαι,
 Μακρῆσι πῶτερησι κατηρεφέ', ἅμφι δ' ὅπῃ
 Κίοσιν ἀργυρέοισι πρὸς ἔρανον ἐσθίεσθαι.
 Παῦρα δ' ἰθαύμαντ' ὅθι θυγάτηρ πόδας ὠκέα ἵκει,
 Ἀγχιελὴς πωλεῖται ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης,
 Οππότ' ἔρις καὶ νείκος ἐν ἀθανάτοισιν ἐσθεται.
 Καὶ ῥ' ὅς τις φειδύηται ὀλύμπια δώματ' ἐχούτων,
 Ζεὺς δέ τε ἱρὴν ἔπεμψε θεῶν μέγαν ὄρκον ἐνέικειν
 Τηλόθεν ἐν χρευστῇ προχόῳ πολυώνυμον ὕδωρ
 Ψυχρὸν, ὃ, τ' ἐν πῶτερῃ καταλείβεται ἡλιόθεν
 Τψηλῆς, πολλὸν δ' ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
 Εξ ἱερῶ ποταμοῖο ῥέει διὰ νύκτα μέλαιναν,
 ὠκεανόιο κέρας, δεκάτῃ δ' ὅππῃ μοῖρα δέδασται
 Ἐννέα μὲν περὶ γλῶττι καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης
 Δίνης ἀργυρέης ἐλιγμένῃ εἰς ἅλα πίπῃ.
 Ἡδὲ μὲν ὅκ' ὡς πῶτερῃ προρέει μέγαν πῆμα θεοῖσιν,
 Ὅσκειν τὴν ὅππῃ οὐρανὸν ἀπολαΐψας ἐπομόσῃ
 Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσιν κάρη νιφέντος ὀλύμπου,
 Κεῖται νηπότημ' ὅθι τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν.
 Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἔρχεται ἄσπετον
 Βρώσιος, ἀλλὰ τε κεῖται ἀνάπνυστος, καὶ ἀναυδοί,
 Στρατοῖσι ἐν λεχέεσσι, κακὸν δ' ὅππῃ κῆμα καλυπῇ
 Αὐτὰρ ἐπὶ λῶν νῆσον τελέσῃ μέγαν εἰς ἐνιαυτὸν,
 Ἀλλ' ὅθ' ἄλλα δέχεται χαλεπώτατος ἄθλος.

Εἰνά

Ibidem habitat abominanda dea immortalibus, *Styx qd*
 Horrenda Styx, filia reciprocantis Oceani
 Maxima natu. scorsim uero à dys inclytas ades inco-
 Ingentibus saxis supernè tecta: circum uero quag, (lis
 Columnis argenteis ad cœlum firmata est.
 Raro uero Thaumantis filia pedibus velox Iris,
 Nuncia, uertitur super lata dorsa maris,
 Quando lis & contentio inter deos exorta fuerit.
 Et sanè quisquis mentiatu celestes domos tenentium,
 Iupiter iū Irim mittit, deorū magnū iusiurādū ut se *in qd*
 Longè in aureo gutturnio celeberrimam aquam, (rat *fedg*
 Frigidam, quæ è petra destillat alta,
 Excelsa, multum uero subius terram spaciosam.
 E sacro flumine fluit per noctem nigram.
 Oceani cornu, decima uero pars attributa est.
 Nouem quidem circa terram, & lata dorsa maris
 Vorticibus argenteis intortus in mare exit,
 Una uero ex petra profluit, magnum damnum dys,
 Quisquis periurium relictis iurauerit
 Immortalibus, qui tenent vertices niuosi cœli,
 Iacet exors integrum per annum.
 Neg, ambrosia & nectaris accedit propius
 Cibum, sed iacet non respirans, & mutus, mortuus
 Stratis in lectis, malus autem ueternus obtegit.
 Sed postquam morbo defunctus est magnus per an-
 Aliud ex alio excipit difficilimum certamen, (num,
 Nouen-

N 3

Nouen-

Ἐννάετες ἧ Θεῶν δόμοιρέται αἰὲν εὐνῶν,
 Οὐδέ ποτ' ἐς βελὺν ἡπιόσγεται, ἐδ' ὅττι δαῖτα
 Ἐννέα πάντ' ἔτα. δεκάτω δ' ἡπιόσγεται αὐτῇ
 Εἰρέας ἀθανάτων, οἱ ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι.
 Τοῖον ἄρ' ὄρκον ἔθεντο Θεοὶ συγὸς αὐθιγεν ὕδαρ,
 Πυγύγιον. τό δ' ἦσι κατασφύελα θεῶν χώρῃ.
 Ἐνθάδε γῆς θνοφερῆς καὶ ταρτάρου ἡροεντο,
 Πόντος τ' ἀτρυγέτιο καὶ ἔραν' ἀστερόεντο,
 Ἐξείης πάντων πηγῶν καὶ πείρατ' ἔασιν.
 Ἀργαλέ' εὐρώεντα. τάτε συγέσσι Θεοί περ,
 Ἐνθάδε μαρμαρέαι τε πύλαι, καὶ λαῖν' ἔδου,
 Ἀστεμφῆς, ρίζῃσι δίλυνκέεσσιν ἀρηρῶς
 Αὐτοφυῆς. πρόσθεν ἧ, Θεῶν ἔκτοσθεν ἀπάνται,
 Τιτῶνες ναίεσι, πέρην χάεσσι ζοφεροῖο.
 Αὐτὰρ ἐρισμαράγοιο διὸς κλυτοὶ ἡπίκροιο
 Δώματα ναιετάουσιν ἐπ' ὠκεανοῖο θεμέθλοισι,
 Κότῃ τ' ἡδὲ γύγῃσι: Βριάρεων γέμεν ἦν εὐνῶν
 Γαμβρόν εὐν ποίησε βαρύκτυπ' ἐννοσίγαι' ὅττι
 Δῶκε ἧ κυμοπόλιν ὀπύην θυγατέρα ἰὺ.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ τιτῶνας ἀπ' ἔραν' ἐξέλασε ζεὺς,
 Οπλότατον τέκε παῖδα τυφάεα γαῖα πελώρη
 Ταρτάρου ἐπιλότῃσι, θεῶν χερσὶν ἀφροδίτῃ.
 Οὐ χεῖρες μὲν ἔασιν ἐπ' ἰσχυρῶν ἔργατ' ἔχουσαι,
 Καὶ πόδες ἀκάμαλοι κρατερῆς θεῶν. ἐκ δὲ οἱ ὤμων,
 Ἡ ἑκατὸν κεφαλὰι ὄφιν, δφνοῖο δράκοντος,
 Γλώσσησι θνοφερῇσι λελεχμότες. ἐκ δὲ οἱ ὄσων
 Ὁσίων κεφαλῶν ὑπ' ὀφρύσι πῦρ ἀμάρουσι,
 Πασῶν

Nonennio autem à dijs relegatur sempiternis, (pulas
 Neq; unquā ad consiliū ineundū cōmiscetur, neq; ad e-
 Nonem totis annis. decimo tandē cōmiscetur iterum
 Cætib; immortalū, qui cælestes domos incolunt, (aquā
 Tale, n. iuramentum cōstituerūt dij, Stygis perennem
 Antiquam istam, quæ tranat aridum locum
 Ubi terra caliginosa, & Tartari obscuri, lacus in q non
 Pontiq; infructuosi, & cæli stellati, est aqua, sal 9.
 Ex ordine omnium fontes & fines sunt
 Molesti, squalidi. quos oderunt dij licet,
 Illic splendidaq; porta, & lapideum limen,
 Immutum: radicibus longis compactum,
 Sua sponte natum. ante illud vero, extra omnes deos
 Titans habitant, ultra Chaos caligine obductum.
 Caterum valde tonantis Iouis incliti auxiliarij, Briareo
 Domos incolunt in Oceani fundamentis,
 Cottus atq; Gyges: Briareum quippe bonum existente
 Generum suum fecit grauius fremens Neptunus.
 Dedit autem Cymopoliam, ut ducat in uxorem, filiū
 Ast ubi Titans e cælo expulsi Iupiter, (suam.
 Minimum natu peperit filium Typhoeum Terra ma
 Tartari compressis, per auream Venerem. (gna,
 Cuius manus quidem sunt ob robur operibus aptæ,
 Et pedes indefessi robusti dei. ex humeris vero ei
 Erant centum capita serpentis horrendi draconis, 100 Capita
 Linguis nigris lambentes. præterea ex oculis ei
 Admirandorum capitum sub supercilijs ignis micat,
 Typhoeus monstrum N 4. Omni-
 100. Capib; serpentis rebellans Iovij

Πασῶν δ' ἔκ κεφαλῶν πῦρ καίετο δερκομένοισι,
 Φωναὶ δ' ἐν πάσῃσιν ἔσαν δ' ἄνῃς κεφαλῇσι,
 Παντοίῳ ὅπ' ἰῆσαι ἀβέσφατον. ἄλλοτε μὲν γὰρ
 Φθέγονθ' ὥς τε θεοῖσι σιωπῶμεν. ἄλλοτε δ' αὖτε
 Ταύρῃ ἐριδρόχῳ μὲν ἄρχετον ὅσαν, ἀγαυῇ.
 Ἄλλοτε δ' αὖτε λέοντος, ἀναιδέα θυμὸν ἔχοντος.
 Ἄλλοτε δ' αὖ σκυλάκειον ἐκικότα, θαύμα' ἀκρότατον.
 Ἄλλοτε δ' αὖ βοί' ἔαχ' ἵππῳ δ' ἤχεεν ἔρρα μακρῶν.
 Καὶ νῦν κεν ἔπλετο ἔργον ἀμύχανον ἥματι κείνῳ.
 Καὶ νῦν ὅγε θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀναΐει,
 Εἰ μὴ ἄρ' ὅξυ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
 Σκληρὸν δ' ἐβρόντησε καὶ ὄβριμον. ἀμφὶ ἧ γαίᾳ
 Σμερδαλέον κονάβησε. καὶ ἔρνος εὐρὺς ὑπέβη,
 Πόντος τ' ὠκεανὸς τε ῥοαί, καὶ τάρταρα γαίης.
 Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀθανάτοισι μέγας πελεμίζε' Ὀλύμπῳ.
 Ορρυμένοισι ἀναικίος. ἐπέστενάχεζε ἧ γαίᾳ. (πρὸς)
 Καῦμα δ' ὑπ' ἀμφοτέρων κάτεχεν ἰοφειδὴς παῖς,
 Βροντῆς τε σεροπνίης τε πυρὸς ἀπὸ τοῦ πελάγους,
 Πρηστήρων ἀνέμων τε κεραυνῶν τε φλεγέθοντος.
 Ἐξέειδε γὰρ πᾶσα, καὶ ἔρνος, ἥ δ' ἑτάλασσα.
 Θύε δ' ἄρ' ἀμφ' ἀκλῆς, περὶ τ' ἀμφὶ κύμα' ἀμαρτυρῶν
 Ἰππῇ ὑπ' ἀθανάτων. ἐνοσίς δ' ἄσβεστος ὀρώρε' (κρῖν)
 Τρέϊσε δ' ἄδης ἐνέροις καταφθιμένοισιν ἀνάσσει,
 Τιτῶν θ' ὑποταρτάριοι, κρένυ' ἀμφὶς ἑόντες,
 Ἀσβέστη κελεύδοιο καὶ αἰτῆς δηϊότητος.
 Ζεὺς δ' ἐπὶ ἔν κέρβωον ἐόν μέγας, εἰλεῖτο δ' ὅπλῳ.

Βρον-

Omnibus autem ex capitib. ignis flagrabat cernentis.
 Voces quoq. in omnibus erant horrendis capitibus,
 Omnigenū sonitū emittentes ineffabilē. interdū enim
 Sdabat, ut dīys intelligere liceret, interdū rursūm, (cis:
 Tauri valde mugietis, robore incoercibilis uocē, fero-
 Interdum rursus leonis, impudentem animum habent
 Interdum rursus catulis similia, mira auditu: (cis
 Interdum vero stridebat, resonabantq. montes alti.
 Et sane erat opus perplexum die illo.
 Atq. ceriē ipse mortalib. & immortalib. imperasset,
 Nisi statim intellexisset pater hominumq. deorumq.,
 Graniter aut intonuit, atq. fortiter, undiq. uero terra
 Horrendē edidit fragorem, & cælum latum supernē,
 Pentusq. & Oceani fluxus, & infima loca terra.
 Pedibus uero sub immortalib. magnus contremuit O-
 Excitato rege, ingemiscebat autem tellus. (lympus,
 Ardor autem ab utrisq. occupabat nigrum ponium,
 Tonitruq., & fulguris igne ab isto immani,
 Valde spirantium ventorumq., & fulminis ardentis.
 Furebat autem terra omnis, & cælum, atq. mare
 Furebat circum littora, circumquaq. & fluctus magni
 Impetu à deorū, commotio uero difficilis sedatu corrie-
 Expanit autē Pluto inferis mortuis imperās, (batur.
 Titanesq. sub Tartarū detrusi, à Saturno scorsim exi-
 Ob inextinguibile fremitū, & granē conflictū. (stētes
 Iupiter uero postquā accumulauit suum robur, sum-
 pfit uero arma, τῖγνα Ν s Toni-

tor capitis Thyphoei Cum fove

Βροντῶ τε σεροπλῶ τε καὶ αἶθαλέντα κεραυνῶ,
 Πληξεν ἅπ' ἐλύμποιο ἐπάλμενος, ἀμφὶ δ' ὅπασσιν
 Ἐπεὶε θεαπεσίας κεφαλὰς δ' ἄνοϊο πελώρη,
 Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ μιν δάμασσε πλεγγύσιν ἰμάσας,
 Ἐριπε γυμναίς. σενάχιζε δ' ἡ γαῖα πελώρη.
 Φλόξ δ' ἐκεραυνωθέντος ἀπείστυτο τοῖο ἀνακτὸς,
 Οὔρεσιν ἐν βήσσησιν αἰδῶνις παϊπαλοέσσης.
 Πληγέντος, πολλὰ δ' ἡ πελώρη καίετο γαῖα,
 Ατμὴ θεαπεσίη, καὶ ἐτήκετο καοστίτερος ὥς
 Τέχνη ὑπὸ αἰζηῶν, ὑπὸ τ' εὐτρυτῶν χοάνοις
 Θαλφθεῖς, ἡ δὲ σίδηρος ὅπερ κρατερώτατός ἐστι,
 Οὔρεσιν ἐν βήσσησι, δαμαζόμενος πυρὶ κηλῶν,
 Τήκεται ἐν χθονὶ δῖη, ὑφ' ἡφαίστου παλάμῃσιν.
 Ὡς ἄρα τήκετο γαῖα σέλα πυρὸς αἰθεμένοιο,
 Ρίψε δέ μιν θυμῷ ἀκάχων ἐς τάρταρον εὐρυῷ.

Ἐκ δ' τυφώος ἐς ἀνέμων μὲν ὕδρον αἰένων
 Νόσφινότες, βορέω τε, καὶ δ' ἐγέσσω ζεφύροιο.
 Οἱ γέ μιν ἐκ θεόφιν ἤρεν, θνητοῖς μὲν ἔνθα,
 Αἱ δ' ἄλλαι μαψαῦραι ἤπιπνείασι θάλασσαν,
 Αἱ δὴ τοι πῖπνισσαι ἐς ἡροφδέα πόντον,
 Γῆμα μέγα θνητοῖσι, κακὴ δ' ὄνυσιν ἀέλλη.
 Ἀλλοτε δ' ἄλλαι ἄσιν, διασκιδῶσιν τε νῆας,
 Ναύτας τε φθείρουσι, κακὸν δ' ἐ γίνεται ἀλλή
 Ἀνδράσιν, οἱ κείνοισι σταναντῶσι κατὰ πόντον,
 Αἱ δ' αὖτε κατὰ γαῖαν ἀπείριτον ἀνθεμόεσσαν,
 Ἐργ' ἐρατὰ φθείρουσι χαμαιγενέων ἀνθρώπων,

Tonitruū, fulgurq, & coruscans fulmen.
Percussit ab Olympo insiliens. circum vero omnia
Combussit ingentia capita seni portenti,
Caterum ubi ipsam vicinē ictibus percussit,
Cecidit mutilatus, ingemiscebat autem terra vasta.
Flāma autem fulmine icti cum impetu scerebatur il-
Montis in concavitates opacas, asperas, (lius regis,
Percussi, multa autem vasta ardebat terra,
Pra vapore ingenti, & liquecebat stannum veluti
Arte ab iuvenum, & fabrefacto catino fusorio
Calefactum: atq, ferrum quod solidissimum est,
Montis in concavitatibus, victum igne combustino.
Liquefcit in terra diuina à Vulcani manibus.
Sic sanè liquecebat terra inbare ignis ardentis
Abiecit aut ipsum animo tristatus, in tartarum latū.

Ex Typhoeo autem est ventorum vis humide flā-
Excepto Notō, Boreāq, & celeri Zephyro. (tium,
Qui sanè ex dys sua natiuitate, hominib, magna utili-
Est alia leues aura inspirant mare, (tas,

Qua utiq, incidentes in nigrum pontum,
Clades magna hominibus malo rapiuntur turbine:
Nunc ha, nunc ille flant, dissipantq, naues, ^{scilicet} unde
Nautasq, perdunt. mali autem non est remedium.
Viris, qui illis occurrunt in ponto.

Eadem rursus per terram immensam florib, ornata,
Opera iucunda corrumpunt humo prognatorum ho-
minum *Replen-*

Πιμπλήσαι κόνιός τε καὶ ἄργαλέα κολοσυτῆ.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ ρὰ πόνον μάκαρες θεοὶ ἐξετέλειαν,
 Τιτλήεσσι δ' τιμάων κρίναντο βίηφι,
 Δή ρα τότ' ὤτρυνον βασιλεύμεν, ἡδ' ἀνάσσειν,
 Γαίης Φραδμοσυήτιν, ὀλύμπιον εὐρύεπα ζῶ
 Αθανάτων. ὃ δ' τοῖσιν εὖ διεδάσσατο τιμάς.
 Ζεὺς δ' Θεῶν βασιλεὺς πρῶτῳ ἄλοχον θέτο μήτηρ,
 Πάρισα Θεῶν εἰδυῖαν, καὶ θνητῶν ἀνθρώπων.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἤμελλε Θεῶν γλαυκῶπιν ἀβλύῳ
 Τέξασθαι, τὸ τ' ἐπείτα δολοφρένας ἐξαπατήσας,
 Αἰμυλίοισι λόγοισιν, ἐλὺ ἐς κἀτθετο νηδύν.
 Γαίης Φραδμοσυήσι, καὶ ἔραν' ἄσπερόεντι.
 Τὼς γὰρ οἱ Φρασάπῳ, ἵνα μὴ βασιλῆῖδα τιμῶ
 Ἀλλ' ἐχθρὸν διὸς ἀντὶ Θεῶν αἰεὶ γενεάων.
 Ἐκ γάρ τ' ἑμάρτο περίφρονα τέκνα γενέσθαι.
 Πρῶτῳ μὲν κέρεν γλαυκῶπιδα τριτογόνῳ.
 Ἴσον ἔχουσαν πατρὶ μένος, καὶ ἴππ' ἔφρονα βελλῶ.
 Αὐτὰρ ἐπεί τ' ἄρα παῖδα Θεῶν βασιλῆα καὶ ἀνδρῶν,
 ἤμελλεν τέξασθαι, ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντα.
 Ἀλλ' ἄρα μιν Ζεὺς προσοθεν ἐλὺ ἐγκάτθετο νηδύν,
 ὥς δ' ἡοὶ φράσσεταιο θεὰ ἀγαθὸν τε κακὸν τε.
 Δεύτερον ἠγάγετο λιπαρὴν Θέμιν, ἣ τέκεν ὥρας,
 Εὐνομίην τε, Δίκην τε, καὶ ἑρμῶν τε θαλῆαν.
 Αἵ τ' ἔργ' ὥραίσσι κακὰ θνητοῖσι βροτοῖσι,
 Μοῖρας δ' ἥς πλείων τιμῶ πόρε μητιέτα Ζεὺς,
 Κλωθῶ τε Λάχεσιν τε καὶ ἄτρεσπον, αἵ τε δίδουσι
 Θνητοῖς

Replentes pulvereq; & molesto strepitu.

Sed postquam sanè laborem dij beati perfecerunt,

Cum Titanibus autem pro honore pugnauerunt vi,

Iam tum impellebant regnare atq; imperare,

Ex terra consilio, Olympium late cernentem Iouem,

Immortalib; hic uero inter illos ritè distribuit munia.

Iupiter aut deorū rex primā uxore suā fecit Prudentiā

Plurimum ex dijs edoctam, & mortalib; hominibus:

Sed cum iam esset deam caecis oculis Minervam,

Paritura, ibi tum dolis animo decepto,

Blandis sermonibus, suam incondidit alium,

Telluris consilij, & cæli stellati.

Ille duo enim ei dixerunt, ne regium honorem,

Alius haberet Iouis loco, deorum sempiternorum:

Ex hac enim in fati erat prudentes liberos nasci.

Primā quidē, virginē caecis oculis pradiatā in Tritone

Par habentē patri robur, & prudēs cōsiliū, (genitā,

Ceterū deinde sanè filium deorum regem & virorū

Erat paritura, magnum animum habentem,

Sed ipsum sanè Iupiter antè suo condidit ventre,

Sic ei consulebat dea bonumq; malumq;.

Postea duxit splendidam Themis, qua peperit Horas,

Eunomiamq;, Dicemq;, & Irenen florentem.

Quæq; opera matura faciunt apud mortales homines:

Parcasq;, quib; maximum honorem dedit prudens Iu parca

Clotoq;, Lachesinq;, & Atropon, qua dant (piter,

Titanib; ad infirmum relegatis Morta-

Jupiter incipit generare

Πυθμὲν ἔχων, παρὰ μητρὶ Φίλῃ καὶ πατρὶ Ἀνακλῆ
 Ναιῇ χρύσεια δῶ, δένος θεός. αὐτὰρ ἄρ' ἡ
 Πυτοτόρῳ κυθήρα φόβον καὶ δαίμον ἔτικτεν
 Διφῆς, οἷ τ' ἀνδρῶν πυκινὰς κλονέσσι φάλαγγας.
 Ἐν πολέμῳ κρυοῖται, σὺν ἄρ' ἡ πόλι πόρῳ.
 Ἀρμονίῳ δ' ἦν καὶ δμος ὑπέρβυμος θεὸς ἄκοιτος
 Ζῆνι δ' ἄρ' Ἀτλαντὶς μαίῃ τέκε κύδιμον ἔγμῳ
 Κήρυκ' ἀθανάτων, ἱερὸν λείχον εἰς ἀναβάσσαν.
 Καδμήν δ' ἄρα οἰσεμέλη τέκε Φαίδιμον υἱόν,
 Μιχθῆσ' ἐν Φιλότῃτι Διόνυσον πολυγυθῆα,
 Ἀθάνατον Διότη. ἰὺ δ' ἄμφότεροι θεοὶ εἰσὶν.
 Ἀλκμήνῃ δ' ἄρ' ἔτικτε βίβῳ Ἡρακλεῖδῳ,
 Μιχθῆσ' ἐν Φιλότῃτι Διὸς νεφεληγερέταο.
 Ἀγλαίῳ δ' ἦφαισ' ἄγακλυτὸς ἄμφι γυθῆ.
 Ὀπλοτάτῳ χαρίτων θαλερὴν ποιεῖσά' ἄκοιτος
 Χρυσόκομης δ' ἄρα Διόνυσ' ἔξανθὴν χρυσάδην,
 Κέκην μύῳ θαλερὴν ποιεῖσά' ἄκοιτος.
 Τὴν δ' οἱ ἀθάνατον καὶ ἀγύρω θῆκε κρονίων.
 Ἡβὴν δ' Ἀλκμήνης καλλισφύρεα Ἀλκίμοσ υἱός,
 Ἰς Ἡρακλῆος τελέσας σπονδίας ἀέθλης,
 Παιδα δὲ μεγάλαιον, καὶ ἥρης χρυσοπέδιλον.
 Αἰδοίῃν θεῖ' ἄκοιτος, ἐν ἑλύμπῳ νιφόντι.
 Ὀλβίῳ δ' ἔς μέγα ἔργον ἐν ἀθανάτοισιν αὐτάς,
 Ναιφ' ἀπήμαντ' ἔχ' ἀγῆρας ἡματα πάντα.
 Ἡελίῳ δ' ἀκάμαντι τέκε κλυτὴ ὤκεανίνῃ
 Περσῆϊς, κίρκην τε, καὶ αἰήτῳ βασιλῆα.

Αἰήτης

Fundum tenens, apud matrem charā, & patrē regem
 Incolit auream domum, vehemens deus. sed Marti
 Clypeos dissecanti, Venus Timorem & Metū peperit,
 Graues, quiq; virorum densas turbent phalanges.
 In bello horrido, unā cum Marte urbes deuastante. Rex ei
 Et Harmoniā quā Cadmus magnanimus duxit uxore fundatq; Thebanū
Ioni vero Atlantis filia Maia peperit gloriosum Mer-
Praconem decorū, sacrum lectum cōscendens. (curium, qd'
Cadmi filia vero ei Semele peperit clarum filium,
Rem cum eo habens, Dionysum hilarem,
Immortalem mortalis, nunc vero ambo dij sunt,
Alcmene vero peperit vim Herculeam,
Mixta amore Ioni nubicogo. Vulcani uxore Aglaia
Aglaia vero Vulcanus valde inclitus claudicans,
Minimam natu ē Gratij floridam duxit uxorem.
Sed aureo crine conspicuus Bacchus flauam Ariadnē,
Filiam Minois, in flore existentem fecit coniugem.
Hāc uero ei immortalē expetiēq; senij fecit Saturnius.
Hebem autem Alcmena pulchros talos habentis fortis
Vis Hercules peractis luctuosis certaminib. (filij.
Filiā Iouis magni, & Iunonis aureis calceamētis utē
Pudicam duxit uxorem, in Olympo nūso. (iij
Felix, qui magno facinore inter deos confectō,
Habitat illasus, & carens senio perpetuo,
Soli autem rapido peperit inclita Oceanis
Perseis, Circēq; & Acetē regem.

O

Acetes

Αἴητης δ' υἱὸς Φαειμίδος ἡλείοιο,
 Κέρειο ὠκεανοῖο τελέεντος ποταμοῖο
 Γῆρας, θεῶν βαλῆς, εἰδὼν, καλλιπάρηον.
 Ἡ δέ οἱ μήδ' ἔαν' εὐσφρον ἐν φιλότῃ.
 Γένει' ὑποδμηθεῖσα διδὼ χερσὶν ἀφροδίτῃ.
 Τρεῖς μὲν νῦν χαίρει' ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι,
 Νῆσοί τ' ἡμεῖροί τε, καὶ ἄλμυρος ἐνδοθὶ πάντες.
 Νῦν δέ θεῶν φύλον αἴσατε ἡδυέπαι,
 Μῆσαι ὀλυμπιάδες κῆραι διὸς αἰγιόχοιο,
 Οὔσαι δὴ θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν εὐνηθεῖται
 Ἀθάναται, γείνοντο θεοῖς ὁππότελα τέκνα.
 Δημήτηρ μὲν πλεῖστον ἐγένετο, δῖα θεῶν,
 Ἰασίῳ ἥρωϊ μίγξις ἑρετῇ φιλότῃ.
 Νῆω ἐν τριπόλῳ, κρήτης ἐν πόντῳ δῆμω,
 Εὐδλὼν, ὃς εἰς ὅππ' ὕλῃ, καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσῃ,
 Πᾶσαν, τῷ ᾧ τυχόντι, καὶ ἐκ' ἐς χεῖρας ἵκηται.
 Τὸν δ' ἀφρόν' ἔθηκε, πολὺν τέ οἱ ὥπασεν ὄλβον.
 Κάδμω δ' ἀρμονίῃ θυγάτηρ χερσὶν ἀφροδίτης,
 Ἰνὼ καὶ σιμέλλῃ, καὶ ἀγαυῇ καλλιπάρηον,
 Αὐτονομίῃ τ' ἣν γῆμεν δρισεῖα βαθυχαίτης,
 Γένετο, καὶ πολὺ δ' ὄρεον εὐσεφάνω ἐν θῆβῃ.
 Κέρῃ δ' ὠκεανοῖο χερσὶν ἀφροδίτῃ
 Μιχθεῖς ἐν φιλότῃ, πολὺ χερσὶν ἀφροδίτῃ,
 Καλλιρόῃ τέκε παῖδα βροτῶν κάλλιστον ἀπάντων,
 Γερουσίαν. τὸν κτείνει βίην ἡρακλεΐην,
 Βοῶν ἐν ἐκ' ἀλιπόδων ἀμφιρύτῳ εὐρυθείῃ.

Τιτάνω

Ætes autem filius lucem hominibus dantis Solis,
 Filiam Oceani perfecti fluij (praditam.
 Duxit deorum ex voluntate, Idyiam pulchris genis Medea
 Hec autem ei Medeam pulchros talus habentē amorē
 Peru succumbens per aureā Venerem. (indulgens
 Vos quidem nunc valete cœlestes domos tenentes,
 Insulae, & continentis terra, & salsus intus pontus.
 Nunc autem dearum cœtum cantate blandiloque,
 Muses Olympiades, filie Iouis Agiœchi,
 Quacumq; mortales apud viros cubantes, iam dictū
 Dea pepererunt dijs similem prolem. de deabꝰ.
 Ceres quidem Plutū genuit, præstantissima dearum,
 Iasio heroi mixta incundo amore,
 Nouali in ter proscisso, Crete in pingui populo,
 Bonum: qui vadit super terrā & lata dorsa maris (rit,
 Omne. Ei vero qui adipiscitur, & cuius ad manus uene
 Illum locupletem fecit, multāq; ei prabuit fœlicitatē.
 Cadmo præterea Harmonia filia aurea Veneris, Reg. Theban
 Ina & Semelem, & Agauē pulchras genas habentem,
 Autonoeq; quā duxit Aristæus densa casarie praditus
 Genuit, & Polydorum mœnijs pulchre cinctis in The-
 Filia verò Oceani Chrysaori magnanimo (bis.
 Mixta amore, abundantis auro Veneris,
 Callirhoe peperit filium mortaliū pulcerrimum omni
 Geryonem. quem interfecit vis Herculeana, (um,
 Bones propter flexipedes circumflua in Eurythea.

O 2

Tithono

Τιθωνῶ δ' ἵως τέκε μένονα χαλκοκορυμβό,
 Αἰθιόπων βασιλῆα, καὶ ἡμαθίων ἀνακτα.
 Αὐτὰρ τοι κεφαλῶ φυτήσατο Φαίδιμον υἱόν,
 Ἰφθιμον Φαέθοντα, θεῶς ὅππαικελον ἄνδρα.
 Τὸν ῥὰ νέον τέρεν ἄνθ' ἔχοντ' ἐρικυδέ' ἥες
 Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα φιλομειδῆς Ἀφροδίτη.
 Ωστ' ἀναρψάμενη καὶ μιν ζαθέοις ἐνὶ νηῶς,
 Νηαπόλον νύχιον ποιήσατο, δαίμονα δῖον.
 Κέρει δ' αἰήτασ' διοτρεφέ' βασιλῆ',
 Αἰσονίδης, βελήσι θεῶν αἰδ' γενετῶν
 Ἦγε παρ' αἰήτε, τελέσας σπονδύτας ἀέθλης,
 Τὴς πολλὰς ἐπέτελλε μέγας βασιλεὺς, ὑπερβόων
 Τρισηΐης πελίδης, καὶ ἀτάδαλος ὄξριμοεργος.
 Τὴς τελέσας ἐς ἰωλκὸν ἀφίκετο, πολλὰ μογῆσας,
 Ὀκείης ὅππ' ἠὲς ἄγων ἐλικώπιδα κέρει,
 Αἰσονίδης, καὶ μιν θαλερῶ ποιήσατ' ἄκοιτον.
 Καί ῥ' ἦγε δμηθεῖσ' ἰήσωνι ποιμένι λαῶν,
 Μῆδον τέκε παῖδα, τὸν ἔρεσιν ἔτρεφε χείρων
 Φιλυρίδης, μεγάλῃ δ' ἰδὸς νόος ἐξετελείτο.
 Αὐτὰρ νηηίδες κέραι ἁλίοιο γέροντ',
 Ἦτοι μὲν Φῶκον ψαμάθη τέκε δῖα θεάων,
 Αἰακὴ ἐν Φιλότῃ, Λαὸ χρυσῇ Ἀφροδίτῃ.
 Πηλεὶ δὲ δμηθεῖσα θεὰ θείης δ' ἐγυρόπεζα,
 Γέναιτ' ἀχιλλῆα ῥηζνώορα, θυμολέοντα.
 Αἰνείαν δ' ἀρ' ἔτικτεν εὐτέφαι' κυβέρει,
 Αγχισῇ ἥρωϊ μιγαῖσ' ἐρατῇ Φιλότῃ,

Tithono verò Aurora peperit Memmona arca galea
 Ethiopum regem: & Emathionē regem. (munus,
 Cuius Cephalo plantavit inclitum filium,
 Fortem Phaëtonem, dijs similem virum.
 Qui sanè iuvenē tenerum florem habentem gloriosa pu
 Filium iuvenilia sapientē renidens Venus, (vertat,
 Incitavit, instituens, & ipsum in templis
 Adituum nocturnum fecit, demonem divinum.
 Filiam vero Aceta a Ioue nutriti regis
 Aesonides, voluntate deorum sempiternorum
 Abduxit ab Aceta, peractis plenis suspirijs certaminis
 Que multa imperabat magnus rex, superbus, (bus
 Violentus Pelias, & iniquis fortū facinorū patrator.
 Quibus peractis ad Iolcum redijt, multa perpeffus,
 Veloci in nave vehens pulchris oculis pradam puel
 Aesonides, & ipsam floridam fecit uxorem, (lam
 Et sanè hac domita ab Iasone pastore populorum, & Regē pafte
 Medē peperit filium, quē in montib. educabat Chiron
 Philyrides: magni verò Ionis voluntas perficiebatur.
 Caterum Nereides filia marini senis, nerej pag. 141.
 Et sanè quidē Phocum Psamathe peperit, praeftantissi
 Acaci in amore, per auream Venerem. (ma acari,
 A Peleo autē subacta dea Thetis cādidos pedes habēs,
 Genuit Achille prorūpētē pueros, leonis animū habent Achilles
 Aeneā porro peperit pulchre coronata Cybērea, (iē. Aeneas
 Anchisa heroi mixta iucundo amore,

Ἰδης ἐν κορυφῇσι πολυπύχῃς, ὑληέσσης.
 Κίρκη δ' ἠελίῳ θυγάτηρ ὑπεριονίδαο,
 Γαίαντ' Ὀδυσῆϊ ταλασίφρονι ἐν Φιλότῃ,
 Ἀχαιοῖ, ἥ δ' ἑλπίδι, ἀμύμονά τε, κρατερὸν τε.
 Οἳ δὲ τοι μάλα τῆλε μυχῶν ἡσῶν ἱεράων,
 Πᾶσιν τυρτλωῖσιν ἀγακλυτοῖσιν ἀναοσεν.
 Ναυσίθοον δ' Ὀδυσῆϊ καλυψὼ δῖα θεάων
 Γαίαντο, ναυσινόον τε, μιγῆσ' ἱερᾷ Φιλότῃ.
 Αὗται μὲν θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν εὐνηθεῖσαι,
 Ἀθάναται γαίαντο θεοῖς Ἐπεικέλα τέκνα.
 Νῦν ὃ γυναικῶν Φῶλον αἰείσατε, ἡδυέπῃαι
 Μῦσαι Ὀλυμπιάδες, κῆραι διὸς αἰγιόχοιο.

Τ Ε Λ Ο Σ.

Ida in verticibus, habentis multos anfractus, sylvestra.

Circe vero solis filia, filij Hyperionis.

Perierit Ulyssis arumnoni in amore, *arumnoni Ulyssis*

Agrum, atq; Latinum, Amymonemq; Craterumq;.

Qui sanè valde procul in recessu insularum sacrarum,

Omnibus Tyrrhenis valde inclitis imperabant.

Nausithoem vero Ulyssi Calypso excellentissima dea

genuit, Nausinooemq; mixta grato amore. *(cum*

Ha quidem mortales apud viros cubantes

Dea, pepererant dijs parei filios.

Nunc vero foeminarum agmen cantata suauiloque

Musa Olympiades, filia Iouis à capra nutrita.

F I N I S.

PIO II. PONT. MAX.
NICOLAVS VALLA.

Suocat Aenearum dignissime praesul,
Grataq; sunt animo carmina nostra tuo:
Perlege qua quondam dulci modulatus aenea,
In Latios ausus vertere Graca modos:
Ascræi inspiciens ἡμέρας καὶ ἔργα ποῖτα,
Gracia quo quondam floruit, Hesiodi.
Hæc fuerant, fateor, plectro meliore canenda,
Hic opus ingenij quippe senilis erat:
At quia nonnullos tam magna superbia vates
Elenat, ut nullo Graca in honore putent:
Sum tamen hoc ausus bis septem & quatuor annis,
Dum mea labuntur lustra tradente dea.
Sumpsimus & tenuis Gracorum è fontibus hauri.
Mistaq; cum Graca lingua Latina fuit.
Quicquid id est, ad te vatium clarissime vates
Mittimus, es Clarior non minor ipse deo.
Suscipe, & Hesiodum placito complectere vultu,
Hic quoq; iudicio stetit, cadatq; tuo.

HESL

HESIODI ASCRÆI
POETÆ OPERA ET DIES,
GEORGICON LIBER, NICOLA
VALLA interprete.

Perides Musæ, quarum viget inclita cantu
Fama ducum, & nomen vestri immortale parentis,
Dicere, cur hominum pars hæc sine nomine vitam
Ducat? & illius cur fama æterna per altum
Evolet? hæc Ionis est magni diuina voluntas.
Ille etenim alitronans summi regnator olympi,
Excitat imbelleis animos, & fortia corda
Debilitat, duce quo fortuna inimica superbos
Deprimit, atq; humileis clarum super æthera tollit.
Tum mala mens hominis meliorem inclinat ad usum,
Et capiunt molles, crudelia pectora cultus:
Exaudi qui cuncta polo specularis ab alto,
Cui nihil ignotum est sanctissima dirige iura
Iusticiæ, liceatq; mihi fraterna monere *Vatum*
Pectora, & ignotos viuendi ostendere mores.

Sunt geminæ in terris quibus altercantur in vnum
Mortales causæ, varia quoq; mente trahuntur,
Vna quidem studium laudabile sedula curat,
Altera crudeli rerum depascitur hauſtu,
Bella cupit, pugnaq; exercet iniqua tumultus.
Inuisum atq; atrox pestis genus: hanc tamen ipsi
Mortales fugiunt, tandemq; volentibus hanc dijs
Exoptant, huius nequeunt cohibere furores.
Illam autem prius obscuræ genuere tenebræ.
Sed fato meliore pater Saturnius illam,
Et generi humano, & terræ radicibus imis
Imposuit: segnes artus & inertia corda.

O 5

Exci-

Excitat: alter enim segnis, cui vita manebat,
 Alterius spectans cumulos, mora nulla, bouesq;
 Iungit, & impresso terram diuertit aratro,
 Siue domum curat, siue inferit: alter ad artes
 Vicinum vicinus agit. laudabilis hæc est
 Pugnandi ratio, fugienda sed altera, sub qua
 Inuidet aut figulus figulo, vel egenus egeno,
 Siue faber fabro, dulcisq; poeta poetæ.
 Hæc mea dicta precor toto cape pectore Perse,
 Nec te crebra foro speculantem iurgia vulgi,
 Auocet à studijs, pugnandi inimica voluntas.
 Nemo forum sequitur, quem non sonet annua mensis,
 Et bene clausa domi Cereris gratissima dona.
 Hæc querenda prius: dehinc si vacat, i pete vulgus,
 Et fora, in alterius rebus certamina pone.
 At non illud ages iterum germane, quod olim
 Ausus es infelix, litem hanc data iura resoluunt.
 Scis quondam inter nos patria est partita facultas.
 At tu nil iusta multo plus parte vereris
 Tecum efferre rapax: corruptus munere iudex
 Ille tuo est, sub quo tota hæc sententia pendet.
 Ignarus: non nouit enim quam dulcius, aut quam
 Sit melius toto medium, seu viuere malua
 Vtilius, quantum vili seu viuere porro.
 Hos veterum victus occultauere superni,
 Inq; polo retinent cœlestes, tempore quorum
 Sat fuit vna dies tenuj exercenda labore.
 Vna quiescenti tibi dehinc alimenta parabat
 Annua: tunc poteras temonis robora sumo
 Exploranda dare, & nulli iuga curua premebant
 Terga boum, nullum muli sensere laborem.
 Hos voluit faciles viuendi abscondere mores
 Ira Iouis, quum se deceptum fraude Promethei
 Sensit, & illius causa mortalibus auxit

Curarum moles, surreptumq; abdidit ignem.
 Reddidit hunc iterum terris, curuq; latentem
 Surripuit ferula cauto puer ille Tonanti
 Iapetionides, iacto qui fulmine gaudet,
 Lufit fraude sua, subitam tamen arsit in iram.
 Hæc puer affatus nubis collector aquosæ:
 Iapetionide, cuius prudentia cunctos
 Consilio excellit, magnum spreuisse Tonantem
 Arte tua, gaudeſq; dato mortalibus igne.
 Heu nociture tibi, generi nociture futuro:
 Tale mali genus excutiam, quo pectore toto
 Exultent homines cupidi sua damna ministrant.
 Sobrisit fatus diuim pater atq; hominum rex,
 Vulcanum aspiciens, atq; illi talia mandat:
 Vade celer speciem è terra, mixtoq; liquore
 Confice, mortalem cui vocem & robora iunge.
 Sitq; ea virginæ cœlestis imago puellæ,
 Quam sibi quisq; velit, dea quam doctissima Pallas
 Instruat, & varias percurrere pectine telas.
 Adjiciat capiti facilem Venus aurea formam,
 Curet vt assidua stimolata cupidine corpus.
 Fallacemq; addat mentem & fallacia verba
 Interpretes superum, victor Cyllenius Argi.
 Dixerat, imperio Iouis annuit æqua voluntas
 Cœlicolam, extemplò singis Vulcanæ puellam
 Virginis ora deæ similem, quam glauca Minerua
 Cinxit, & ex omni fulgentem parte poliuit.
 Hinc etiam Charites, etiam celeberrima Pitho,
 Aurea candenti posuere monilia collo,
 Effusæq; comas ori de flore coronam
 Vernali tribuere deæ. tamen Aitica Pallas
 Illam præcipuo formæ decorauit honore.
 Et superum interpretes victor Cyllenius Argi,
 Fallacem attribuit mentem & fallacia verba.

Sic pater altitonans diuino iusserat ore.
 Quandoquidem dederat sua munera quisq; deorum,
 Mercurius, meritò Pandoram nomine dixit,
 Exitiale malum mortalibus & fera pestis.
 Postquam autem tantos confecit Iuppiter aësus,
 Mercurium ad magnum iuber ire Epimethea, dono
 Cui ferat hanc, qui nil veritus præcepta Promethei
 Scilicet à magno caperet ne inuitus olympo:
 Cepit, & accepto nouit sua damna Epimetheus.
 Nam prius humano generi secura manebant
 Tempora: nulla mali species, aut cui a laboris
 Morborumq; genus, tristem qui funeris atri
 Corripuere viam, quibus omnis frangitur ætas.
 Vivere dulce fuit quondam, sed tegmen ab vrna
 Dum Pandora leuat, totum exiliere per orbem
 Curarum infesta effigies, Spes sola remansit
 Intus, & è labris ima sub parte resedit.
 Obstitit impositum nam tegmen ab ira volenti.
 Sic qui fulmen agit, nubis collector aquosæ
 Iusserat, innumeræq; etiam mortale vagantur
 Per genus infandæ species, quibus æquor & omnis
 Terra infecta tumet, morbi noctesq; diesq;
 Sponte sua sine voce ruunt, namq; ab Ioue summo
 Ablata est illis quæcunq; potentia fandi.
 Sic impune parens offenditur ille deorum.
 Si vacat ô frater, si non audire recusas,
 Ordine plura canam. Genus immortale creatum
 Ac mortale simul credendum est, aurea primùm
 Secula dii superi totum sparsere per orbem,
 Tempore quo cæli imperium Saturnus habebat:
 Tunc homines diuùm vivebant more, neq; illos
 Anxia curarum moles, operumq; labores
 Lassabant laborat tristi cum mente senectus,
 Semper & in valido regnabant corpore vires,

Nulla

Nulla mali labe, conuiuia lata placebant.
 Mors similis somno fuit, atq; vberima tellus
 Omnia liberius nullo cogente ferebat,
 In commune bonum, nec quisquam inuidit habenti.
 Quàm felix ætas pererat omnibus vna voluntas,
 Et raciti lætos soluebant pectora in vsus.
 Aurea postquam hominum paulatim defuit ætas,
 His pater altitonans meritos adiunxit honores,
 Sub terris habitare dedit: qui numina facti,
 Et genus humanum, sanctæ quoq; iura tuentur
 Iusticiæ, tenebris circumfusi; peragrant
 Terrarum fines, & opes mortalibus augent.
 Proxima successit terris argentea proles,
 Auro deterior, sensuq; & moribus impar.
 Tunc sibi quisq; suæ fecere sub vbera matris
 Ocia mortales, paulatim adoleuit in annos
 Ingenij rude principium, quo decolor ætas
 In proprijs etiam laribus rude pectus agebat.
 Aucta tamen postquam ad summos peruenerat annos,
 Vivendi breuius spacium fuit, anxius ardor
 Curarum incumbens aderat, quas improba mentis
 Gaudia fecerunt. alterna iniuria nunquam
 Destitit, & nulla in superos reuerentia, nullos
 Sacrorum ritus ætas argentea vidit.
 Hanc Deus extinxit meritam flammatus in iram,
 Postquam hominum occuluit argentea secula tellus,
 Non tamen illorum sine nomine vita recessit,
 Sub terrisq; dei sedes coluere secundas.
 Tertia post illam successit ahenea proles.
 At nihil argento similis, Dryadumq; creata
 Sanguine, dura quidem, robustaq; pectora tendens
 Tota feri misero Martis feruebat amore.
 Nulla quies illi, nullum ius, durior ætas
 Ipso adamante fuit, vultu metuenda superbi:

Cui

Cui nunquam inuictum robur, fortesq; lacerti
 Defuerant humeris. tunc ærea tela, domusq;
 Omnis in ære labor, non ferri emerferat usus,
 Hæc autem proprio proles consumpta furore,
 Ad gelidi loca nigra Iouis sine honore recessit.
 Et quamquam excuterit inuicto robore, ab atra
 Morre tamen victa est, solis lumenq; reliquit.

Postquam autem occulta est, atq; ænea corruit ætas,
 Quarta fuit soboles melior, cui plurima toto
 Iusticiæ hærebant animo præcepta verenda,
 Diuinum genus Heroum, primumq; vocati
 Semidei, immensos illi patuere per orbis.
 Hos infans amor Martis, belliq; nefandi
 Ardor, Agenorida septem prope mœnia Cadmi
 Oedipodæ imperij causa consumpsit. & alti
 Hos maris vndisodi fluctus, quum Pergama classes
 Argolicæ pererent, vbi pallida mortis imago
 Desuper incubuit, dum iusto vlciſcitur ense
 Tyndaris. hos etiam toto diuisit ab orbe
 Iuppiter & vitæ meliorem tradidit usum,
 Elyſiosq; dedit colles habitare profundi
 Littus ad oceanis, foelix & sancta propago
 Hic vbi vernat humus, vbi dulcia pomæ quotannis
 Ter gremio effundit nutrix vberima tellus.
 O vitinam non me quinta cum stirpe creassent
 Fata, sed antè mori, seu post licuisset oriri.
 Ferrea nunc ætas, quam curæ & mille labores
 Nocte dieq; premunt, paulatimq; illius instant
 Exitio: sic dijs placitum. sed prospera tanto
 Fata etiam venient aliquando in turbine rerum.
 Nec minus hæc infanda hominum delebitur ætas,
 Cùm matura annis illorum tempora cani
 Inficient crines: natis nec vt antè parentes,
 Nec patribus nati similes, nec ab hospite tutus

Hospes

Hospes erit sanctum corruptent fœdus amici.
 Et furex arma ciens inter discordia fratres.
 Viuet honoris inops hominum properata senectus,
 Nec pudor effraetos senio obiurgare parentes.
 Infelix soboles legem & præcepta deorum
 Nescit & inualido non hæc alimenta parenti
 Luta suo reddet. quid enim, quod iniqua rapaces
 Apparet vsq; manus, vrbesq; & mœnia narrem
 Alterna deleta manu? iurataq; fallent
 Numina, iusticiæ nulli tribuentur honores,
 Pulsa gemet Bonitas: illum venerabitur orbis,
 Cui mala mens suadet fera crimina: tota iacebit,
 Tota quidem orhato tecum reuerentia vultu.
 O dea iusticiæ soboles, en improba lædet.
 Si probus vllus erit, quem contra insurget iniqua
 Voce furens factum affirmans, altrixq; malorum
 Inuidia incedet fatali turbida, vultu:
 Protinus humanas sedes Astræa relinquet,
 Diua suos pariter tendet Reuerentia cursus
 Ad superos, nitido velatæ corpus amictu.
 Mille recedentes, illæ mortalibus agris,
 Non cessanda tamen rerum mala semina linquent.
 Ad nunc te moneam, nunquam sapi's omnia, iudex
 His intende animum: sed quid iuvat ista monere?
 Stultus maiori quicunq; resistere tentat,
 Vincitur, & magno pœnas subit inde pudore.
 Sic ego sum tanquam volucris quem prenderit astur,
 Prentaq; sublimes agitur philomela per auras,
 Hæc dolet infelix vnguî transfixa recuruo.
 Quam contrâ horribili raptor sic intonat ore:
 Quid misera exclamas? te multo fortior astur,
 Te premit: huc ad sis, quò te meus egerit ardor:
 Et quanquam bene suauè canas, mihi cœna futura es,
 Si lubet, aut dimissa iterum remeabis in auras.

Sic fa-

Sic fatus, tacuit pennatus & impiger Astur.

Tu modò iusticiam cole, nulla iniuria Perse
Tecum habitet, fatale gerit secum illa, nec illam
Villus amat, nisi mens cui vilis & improba surgit.
Vir bonus hanc inferre timeret: quod si intulit, adi
Poeniter. & magno contristat corda dolore.
Est via iusticiæ melior, qua vincitur omnis
Omnis ad extremum veniens iniurius ardor.
Quid dicam? quod nunquam aliquid dementia noscitur
Ni modo passa prius: sic qui malè iura ministrat,
Peierat, & tandem dementi panditur error,
Eripe iusticiam, corruptus munere iudex
Ius violat: dolet hæc, & nulli visa per orbem
Tristis it, & lachrymans penam mortalibus orat,
Qui violant iura, & recti sacra fœdera rumpunt.
Verùm ubi iusticiæ sancti servantur honores,
Iudicioq; pares, & ciuis & aduena pendent.
Urbs viget, augetur soboles, pax lata vagatur,
Pax iuuenum nutrix, nunquam his fatalia bella
Præparat alitronans, nullis in rebus egestas
Imminet, in quenquam nulla est offensus, dulci
Quos inuat interdum genio alleviare labores:
Terra quibus largè fundit sua semina, & altæ
Montibus innatæ mittunt sua munera quercus
Glandiferæ in summo: media tamen arbore mussant
Vndiq; apum ingentes acies, vestemq; ministrant
Lanigeræ pecudes, per se magis omnia florent.
Non his extremis merces vehit ardua puppis,
Omnia dat tellus. quid enim, quod iuncta marito,
Et patribus similes emittit foemina partus?
Non datur hoc, quibus illa placet violentia iuris,
Hos ad supplicium vocat alti cura Tonantis.
Sæpe subit poenas plebs tota miserrima, tantum
Vnius ob noxam. pestis furit atra per urbem,

Et mæ

Et maleuada fames paulatim deficit omne
Vulgus, & hic vacuos ostendit recta penates.
Foemina nulla parit. Sic sanit Iupiter erga
Quos malefacta iuvant: qui si modò forte cruentum
Militiæ exercent studium, mora nulla, sinistro
Mare cadunt: vel si potius iuvat ire per altum,
Fluctibus in medijs submergitur obruta puppis.
Vos igitur qui iura datis, convertite mentem
Ad tales hominum poenas. diuina potestas
Mortales circumuolitans, videt improba quorum
Iudicia emergunt multorum in damna, deumq;
Ignorant monitus: genus hi mortale pereirant
Innumeri, tenebris circumfusi; tuentur
Iusticiæ sacra iura, domant genus omne malorum.
Illa quidem virgo est supero Ioue nata parente,
Nomine clara suo, cœtuq; verenda deorum,
Quam si quis violet, lachrymans sua fata parentis
In Iouis ante pedes, & lamentabile fundens
Humanos queritur mores, ac debita poscit
Supplicia in populos. tu iudex, causa malorum
Qui violas sacra iura deæ, iam dirige mentem,
Ius cole, in alterius te nulla pecunia vertat
Damna. vocet sibi, qui cuiquam nocet: & malè suadet
Ille sibi, in quenquam si quis malè iura ministrat.
Cuncta videt pater omnipotens. & quod mihi tecum est,
O iudex, modò si lubeat, speculatur ab alto.
Nillet hunc, aut hoc quales tribuantur honores
Iusticiæ in populo: quam non ego pectore toto,
Nec mea progenies coleret, postquam orbe sub illo
Sperata iacet bonitas, & ius iniuria vincit,
Inuito Ioue ni fierent. hæc accipe frater,
Hæc animo meditare. iniustum pone furorem:
Ius quoq; frater ama, sine quo genus omne ferarum
Credimus alterno cerratim torpore pasci.

P

At nos

At nos instituit vitæ melioris origo.

Iura dedit pater omnipotens, ea pectore toto
Si quis habet, decus æternum pia præmia reddet.

Iuppiter affligit, si quis pro teste vocatus

Peierat, ac merito pensatur culpa nocentis

Supplicio: offendens ius, illo offenditur vnâ,

Ex quo obscura quidem, nulli quoq; cognita surget

Posteritas. iusto de sanguine nata propago,

Clara caput tollit, patrio seruat decoro.

Hæc quoq; quæ referam stultissimè concipe frater,

Quam facile innumeras vitiorum complectitur artes.

Haud procul illa habitant, brevis est via qua sit eundem

Sudor
aut labor Est via virtutis contraria, sudor anhelus

Hanc sequitur, quæ se scopulosis ardua cliuis

In longum prorumpit iter, reget aspera primo

Ingressu, levis est postquam alta cacumina tanges.

Optimus hic sese, qui nouit cuncta magistro,

Prospiciens rerum fines meliora sequutus.

Dignum laude virum parentem recta monenti

Credimus: ille tamen sibi qui non consulit, aut qui

Altetius præcepta fugit, vir inutilis extat.

Ergo agè frater ades generoso è sanguine Perse,

Neu fuge fraternos monitus, operare laborem,

Alma Ceres ornata caput sua dona ministrat,

Sit tibi plena domus, segnem crudelis egestas

Opprimit, hunc homines odio superiq; sequuntur,

Tormenti similem furo, cui spicula surgunt

Horrida, distensumq; fauis consumit edendo

Semen apum, piger ipse sedet, viratq; laborem.

Tu modò curam operi quantum potes adijce frater.

Horrea si rumpunt messes, sic copia rerum,

Sic pecus augetur, sic tu mortalibus & dijs

Gratus eris: segnes animos & inertia corda

Oderunt, operi laus est imponere curam,

Turpe

Torpe, sed hinc prohibere manus, incumbere labori,

Forſitan ad ſtudioſum torpentia pectora vertes,

Dum partas oſtendis opes, virtutis adeptus

Nomen, & æternum laudis decus viere quaſo

Arte, para victum: violare aliena nefandum eſt.

Pac ſuperis æquandus eas, incumbere labori,

Nec pudeat: pudor hic multos inhoneſtus egentes

Secum habet. auget opes fiducia, qua meliores

A ſuperis non ir. proſ rerum inſana cupido,

Proſ animis inſuſa lues, iam nulla pudoris

Cura, iacet paſſim longè poſt terga relictus.

Tu coleris, duce te paulatim corruiſt ille.

Dij inuſus homo, cui mens intentæ rapinæ

Inuigilat, neq; enim ſemper felicia durant.

Nec minus omnipotens pœnis affligit eiſdem,

Qui ſeruum offendit, vel qui ſanctiſſima frangit

Fœdera amicitiæ. ſeu qui cum coniuge fratris

Non pauet inſandos coitus fraternus adulter,

Vel qui in pupillos audet vim ferre nefandam,

Vel qui in longæua conſectum ætate parentem

Horribili voce inſurgit, vixq; abſtinet illi

Verbera non impunè tamen ſtat pœna nocenti

Poſt obitum. Depone igitur tam falſa ſuperbæ

Mentis conſilia, & melioribus vttere quaſo.

Thure pio venerare deos, ijs tempore in omni

Et mundè & purè liba, cum clara nitſcet

Sole dies, aut cum nox circumſuſa tenebris

Abſcondit terras, caſto torrenda ſub igne

Hoſtia maſtetur, hymnos cane, thura miſiſtra,

Vt tibi dij faueant, immenſaq; copia rerum

Hinc tibi naſcatur: multis vt egentibus ipſe

Subuenias, non vt viuas germane rapina

Connuias inter ſi vis diſcumbere amicis,

Non hoſtis, veniat primum viciniâ. nam ſi

P 2

Aduer-

Auerſi quicquam acciderit de more repente
 Primum illa occurret: quæ ſi ſine veſtibus eſſet,
 Nuda etiam veniet, quod nec tibi ſanguine iunctus
 Non aget: iſte ſibi vultes, atq; omnia ponet.
 Improba damnosa eſt vicinia. ſed proba ſi ſit,
 Vtilis. hæc igitur cupienda eſt pectore toto,
 Tanquam laudis opus: neq; enim lamenta refundes,
 Amiſſe bouem, proba ſi vicinia tecum eſt.
 Acceptum metire, & eodem pondere redde
 Vicino tibi, vt hic iterum ſuccurrat egenti
 Res malè parta, mala eſt, damnoſaq; ſemper. ab illa
 Ergo caue, nec te vincant in amore ſodales.
 Illum adeas qui te. fac, mutua munera reddas,
 Sponte datum capias: ſcelus eſt lætale rapina.
 Quicumq; & ſi magnum aliquid, largiatur amico,
 Lætatur: quicumq; iacit de fronte pudorem,
 Et rapit alterius quanquam infima, turbat amici
 Viſceraq; & mentem, cui vis illata rapinæ.
 Adde parum paruo, paruo ſuper adde puſillum
 Fiet & hoc magnum. infelix pelletur egeſtas,
 Si modò rem cumules. hominem non lædit, habere
 Cuncta domi, nocet eſſe fortis, quàm dulce bonumq;
 Præſens accipere, atq; abſente carere moleſtum eſt.
 Tunc bene potandum, cum plena effundit ab alto
 Vina cadus: tunc pareus eris cum parte Lyeus
 Deſluit è media: ſed cum declinat ad imum,
 Spumantes iterum cyathos & pocula ſume.
 Quicquid polliceare homini ſeruetur amico,
 Sic quicquam cum fratre tibi eſt, teſtem adijce rebus,
 Subridens nocuit non credere credere ſemper.
 Nèue tuam alliceat meretrix caue ſcœmina mentem.
 Rem totam vorat illa, nimis dum blanda videtur.
 Heu quàm damnoſum eſt, mulieri fidere cuiquam.
 Rem patris acceptam melius fouet vnici hæres,

Auger

Auger & hanc at tu plures in morte relinq;
 Ex te ortos: nam plura pater Saturnius illis
 Attribuet. ſed te ſic cæcus tangit habendi
 Ardor adhuc, fragilisq; placet tibi gloria rerum,
 Hæc age quæ moneam, & varios operare labores.

HESIODI ASCRÆI OPE-

RVM ET DIERVVM

LIBER II.

CVM cœlo emergunt ſublimes ab Atlantide natæ
 Pleiades truncanda Ceres morientibus illis,
 Mitte in ætæra boues. latitare ea ſidera dicunt,
 Viginti toritemq; dies, annoq; voluto
 Apparent iterum: maturam incidere meſſem
 Rurſus & incipiunt dentata falce coloni.
 Hanc legem agricolæ atq; habitantes littora ſeruant,
 Aut qui pingue ſolum, valloſaq; recta tenerent.
 Nudus aræ, nuduſq; fere, & mete corpore nudo,
 Si tempeſtiuos agrorum ducere cultus,
 Augeriq; illos magnis ſucceſſibus optas,
 Nèue aliena roges interdum pauper egenus.
 Quòd ſi ad nos ſupplex iterum fortaſſe redibis,
 Non iterum dabimus. iuuat exercere labores
 Improbe, quos inter mortales diua potestas
 Sortita eſt: ne triftis inops cum coniuge moſta,
 Aut cum natorum niſera comitante caterua
 Viſtum à vicino rogites: dare negligit iſte.
 Bis vel ter fortaſſe dabit: dehinc ſi petis vltra,
 Proſicies nihil: at tu plurimæ verba refundes,
 Orabisq; iterum fruſtra tamen. artibus, vt te
 Iam pridem admonui, inuigila, atq; incumbere labori.
 Dira fames procul hinc abeat. tua debita ſolue.
 In primis tibi conde domum, precioq; miniſtram

P 2

Dehinc

Dehinc eme, quam possis custodem adiungere bobus.
 Pone domi quantum toto tibi sufficit anno.
 In rebus spes est alienis irrita: nam si
 Hic tate fortè neget, tu semper pauper egebis.
 Tempora labuntur, operum quoque deficit usus.
 At cras rem differre nocet: nunquam horrea nunquam
 Implet iners, aut qui tempus producit, habenda est
 Cura operi, tuigescet opus mala mille molestant,
 Affliguntq; hominem, cui segne & inutile corpus.
 Cum bene se posuit rapidi vis ignea Phœbi,
 Ac pater omnipotens fecundis imbris æther
 Desilit in terras, & languida membra resumunt
 Iampridem amissas æstiuo in tempore vires.
 Nam breue sol hominum supra caput astat ab alto,
 Ac de nocte magis curtus exercet agendo,
 Tunc operum multo untè memor, discinde securi
 Syluam incorruptam, tunc germina desinit arbor
 Fundere, datq; suas volitare per æera frondes.
 In tres tende pedes mortalia, contineat tres
 Pistillus cubitos, pedibus quoque confice septem
 Temonem: qui si fuerit protentus in octo,
 Hinc tibi malleolus crebros formetur in ictus.
 Palmarumq; trium rota sit, varijsq; repone
 Ligna efficta modis, validamq; in montibus altis
 Quære, vel effuso campi super æquore pinum
 Aestiuaq; compone manum qua firmet arator,
 Temoni cuneis dentaliq; alliget imo,
 Torqueat & fortes illa durante iuuenkos.
 Binaq; præterea tectis seruentur aratra.
 Sic melius: nam si casu discinditur vnum,
 Restat adhuc aliud varios agitare iuuenkos,
 Temonem ex vlmo, viridi seu confice lauro.
 Striua sit ex pino, dura dentalia quercu.
 Duc in aratra bouem, nono qui viuat in anno.

Apta ætas operi matura est: frangat aratrum
 Bos iuuenis, minitans iuuenili prælia cornu,
 Et rixam ex acuens opera imperfecta relinquet.
 Quære quater decies annorum ætate bubulcum,
 Quadrisidus panis, & ofellas casus in octo,
 Sit cibus huic: recto sulcabit vomere terram,
 Si maturus erit: studium intermittet arandi
 Iunior, aspiciensq; pares ætate colonos
 Ibit ad hos, ludosq; ciet læsciuu iuuentus.
 Ergo non melior iuuenis, neq; semina versæ
 Spargere humi, quantum terræ mensura requirit.
 Contemplare etiam quum grus è nubibus altis
 Assiduus agitat clangores nunciat imbrem,
 Venturamq; hyemem, tempusq; indicit arandi.
 Angit & illius mentem, cui nulla boum spes.
 Tunc redeant fessi plena ad præsepia tauri,
 Tunc proprios operare boues, & plaustra. sed inquis,
 Non habeo, dabit hic, facile est petere, atq; negare.
 Mentis inops alius, quid enim componere currum
 Tunc vult ignarus non nouit quantus in illo
 Sit labor, & centum compagibus insita ligna,
 Quæ debent multo antè domi prouisa reponi.
 Præterea cum tempus adest rescindere campum,
 Fortius insillas operi, exercere ministros.
 Nam ventenda duplex tibi, sicca atq; humida tellus,
 Vere nouo veniant celeres ad aratra iuuenti,
 Fertilis vt grauida culmus procumbat arista:
 Neute decipiat, cum semina colligit æstas.
 Si noua studeas tellus inarata quotannis,
 Terra recens largè natis alimenta parabit.
 Plutonem inprimis venerare, atq; annua sacra
 Vota refer Cereri, quum stiuæ innixus agendo
 Incipis exercere boues, stimuloq; fatigas:
 Sic immensa tibi surgent Cerealia dona.

Semina cum terræ committis, ponè sequatur
 Seruulus, atq; auib; rastro sata læta recondat.
 Optima crede iuuat rerum prudentia cunctos,
 Læditur aduerso qui negligit omnia faro.
 Si sit pingue solum, grauidæ inclinantur aristæ,
 Felicesq; operum successus ab Ioue summo
 Hinc capies, neq; sub testis extendat arachne
 Fila, sed immensæ replebunt horrea messes.
 Tunc gaude, & cani florentia tempora veris
 Lætus agas, quum te incastrum crudelis egestas
 Aspicit, & parto turget domus, atq; aliena
 Retibi non opus est, tua pluribus adiumentum.
 Fit sterilis tellus, medio versata sub æstu.
 Hincq; solo residens imas falcabis aristas
 Auerfos religans culmos, tenuisq; sequetur
 Spes vitæ, pauci mirabuntur ab agris
 Parua sub exiguo referentem farra canistro,
 Difficile interdum mutabile noscere tempus.
 Mobilis & varia est alti natura Tonantis.
 Ac si tardus aras, tardè tibi solus aranti
 Afferet auxilium, si largis imbribus æther
 Tris noctes, totidemq; dies non cessat ab alto,
 Donec replevit validi vestigia tauri.
 Tempore quo querna residens super arbore coccyx
 Exulalat, gaudentq; hominum mortalia corda:
 Vere sub aprico si tardus forsitan æquet,
 Qui tempestiuo diuerit vomere terram.
 His intende animum, ne te florida tempora veris
 Te lateant, glacialis hyems tibi cognita surgat,
 In qua incumbendum est, nec vlla taberna moretur.
 Aut narrata loco sub aprico fabula tardet.
 Dum frigent alij, vir rem tamen impiger auget.
 Surge igitur, nec te paupertas opprimat illo
 Tempore: dira fames tenues facit esse lacertos,

Elatosq; pedes & crura rumentia multo
 Sanguine, segnis inops, & spe suspensus inani,
 Inclinat mentem sceleri, & meditatur iniquos
 Vnde paret victus, hominem spes nutrit egentem
 Irrita cui nihil est, & tota luce vagatur.
 Dum media elapsa est æstas, properare ministri,
 Condite (dic) casulas: nam semper non erit æstas.
 A Iana mensem dictum caue, nubibus ille
 Lætales bobus glacies & frigora ducit.
 Thracius insurgit boreas, & turbine facto
 Disturbat maria ac campos, syluamq; sonantem,
 Alricomas quercus, annosaq; robora pinus
 Diruit ex alto, & valles iaculatur ad imas.
 Sylvarum auditur fragor vndiq; sed fera duos
 Arrigit ipsa pilos, caudamq; in cruribus angit:
 Quin etiam quibus est villis densissima pellis,
 Perforat ille quidem, setosaq; pectora transit.
 Nec se defendunt dura sub velle iuueni,
 Et miserè algescunt hirsuto crine capellæ.
 Vincit ouis boream instantem, fultoq; repellit
 Tegmine lanarum: sed non obstitit illi
 A senibus, curuo facit hos incidere collo.
 Non tamen ad teneram penetrat boreale puellam
 Frigus, at illa domi, cui nondum nota libido,
 Matris apud charæ gremium sedet, atq; hyemales
 Non sentit glacies, & tota nocte quiescit,
 Atq; oleo teneros interdum perluit artus.
 Tum polypo durum est gelidis habitare sub vndis,
 Nec videt vnde sibi venetur in æquore prædam,
 Allenietq; famem, proprios tum deniq; in artus
 Vertit atrox rabiem immensam, sic imbribus atris
 Turbatur mare, sic atra caligine cælum.
 Sol quoq; ad Aethiopas radios & lumina fundit,
 Rarus apud Graios: fugiunt animalia curui

More senis, valles imas & dente trementi
 Concaua saxa petunt nemorum, tenebrosaq; tecta.
 Tunc quoq; ne noceant hyemes, tibi protegat aridus
 Mollis chlæna tuos, cui tecta ex ordine recto
 Pauca, sed aduerso ducantur plurima fila,
 Sitq; ea cruretenus, vetat hæc per corpora setas
 Surgere, & instanti prohibet durefcere vento,
 Tegmina sint pedibus taurorum è pelle corhurni,
 Nec nocet, hos instare pilis, vt frigora vincas.
 Hædorum teneras neruo bouis insue pelles,
 Ac dorso suspende tegant capita alta galeri,
 Ne mudeant aures. borea spirante cauendum est
 Frigoribus, tunc ros cælo diffusus ab alto
 Educat & Cererem sacros operumq; labores.
 Ille quidem vi ventorum è fluuiialibus vndis
 Tollitur in sublime & matutinus in agros
 Desilit, interdumq; expectat tempora noctis,
 Interdum borea nubes agitante procellas
 Vertitur in ventosam hyemem. fuge prouidus illam,
 Acceleretur opus, pete tecta obstantia ventis:
 Ne fortè obscura nebulæ infusus amictu,
 Immadeas, largosq; imbres pluat humida vestis.
 Pascea tunc carpant quamuis non pingua tauri:
 Quippe leuis labor, & longa sub nocte quiescunt,
 Nutrimentum ingen, vobis vberima mado,
 Agricola, faciliq; dies transire labore.
 Hæc seruanda tibi, donec nox æqua diebus,
 Atq; iterum satio committit semina terræ.
 At dum sexdecies sol arduus occidit vndis,
 Hybernium post solstitium, sacrosq; relinquens
 Oceani fluctus sublimi Arcturus Olympo
 Exoritur, primumq; cupit splendescere sidus,
 Tunc vites incide: noui neq; nuncia veris,
 Antiquos iterans quæstus præcedat hirundo,

Dum

Dum tamen immensos effundit Pleias æstus
 Profluensq; umbrosa petit plantaria limax
 Tellure è sicca, tunc vinea nulla ligonem
 Sentiat, accelerentq; vncata falce ministri
 Maturam in segetem, nec te pulcherrima Tempe
 Detineant segnem, matutiniq; sopores.
 Eia age rumpe moras, pelle ocia segnia pelle,
 Dum vocat alma Ceres, robustaq; collige farra,
 Pone domi quantum toto tibi sufficit anno,
 Mane operi assurgens: operis pars tertia mane
 Conficitur, labor haud grauis est, de mane viator
 Longum linquit iter, taurosq; exercet arator.
 Præterea sua dum scolumus florentia mittit
 Germina, & in ramos dulces resonare cicadæ
 Sole sub ardenti incipiunt trepidantibus alis,
 Fit capra tunc mollis, tunc sunt dulcissima vina,
 Feminaq; vrenti Veneris prurigine corpus
 Appetit insanos coitus: lassantur ab æstu
 Membra virum tantumq; potest vis ignea solis.
 Tunc licet ardores gelida releuare sub umbra,
 Fontis ad apricos latices, semperq; fluentis
 Murmur aquæ, faciles quam circum lenitur auræ
 Aspirant, zephyris plerumq; agitantibus illas.
 Hic hilares, lætus cyathos & pocula fume
 Biblina, ter infusa magis quæ temperet vnda.
 Hic tibi ab vberibus caprarum caseus astat,
 Quæ nullos pascant foetus: hic lactea liba,
 Hic tibi syluestris ponatur caro iuuenæ,
 Quæ nondum enixa est: hic mollior hædulus adsit,
 Et iaceas saturus patula sub regminis umbra.
 Surge tamen, cælo dum fulget Orionis astrum,
 Tempus adest Cereri sacras terat area fruges,
 Ad ventos posita, atq; ingeni aquata cylindro,
 Nec nisi libratæ ducantur ad horrea mæles.

Post

Postquam autem satis ad victum tibi contulit æstas,
 Continuo cui nulla domus sit quære ministrum:
 Adde etiam ancillam, quæ sit sine prole, molestum est,
 Ac graue seruitium illius, quam cura remordet
 Natorum blandire cani, panemq; ministra:
 Peruigil ante fores sedet ille, domumq; tuetur,
 Dente rapax, furq; altis latratibus innat.
 His propter exactis, fœnum paleasq; reconde,
 Hemionos quantum satis ac nutrire iuuenos.
 Inde laborandi requies præbenda colono,
 Tempus & exhaustis pariter iuga demere tauris.
 Dum tamen in media cœlitatione refulget
 Stirus. Orionq; loco splendescit eodem,
 Et rosea Arcturi cernit Pallantias astrum.
 Tunc uas tenero abscondens de corpore matrum,
 Per bis quinque dies repido sub sole iacentes
 Pande: dies etiam mollescant quinque sub umbra,
 De hinc torque, & capiant vegetes iucunda Lyxi
 Munera. sed sidus cum deficit Orionis,
 Pleiadesq; Hyadesq; cadunt, meminisse iuuabit
 Protinus impresso subvertere vomere terram.
 Stat tempestiuo cuncta exercere labore.

Si tamen infestum iuuat ire per æquor, & alta
 Puppe vehi, moneo ne quando ab Atlantide natas
 Orion sequitur, totoq; excludit Olympo,
 Ut videas illas medio submergere ponto,
 Nauigio incumbas, mare tunc tollentibus euris
 Obscurum vndosus iaculatur ad æthera fluctus.
 Tunc igitur iaceant religatæ ad littora puppes
 Saxorum obnoxia obijciis, ne forte ruentes
 Discutiant venti: pateat pars ima carinæ,
 Ne pluuiam excipiens putri marcescat ab imbre.
 Instrumenta domi naualiaq; arma quiescant
 Pensa, gubernaculq; exploret robora fumus.

Interea

Interea Cereris sacros operare labores.
 Nec prorsus fugiendus ager, labatur in altum
 Aequor amica ratis, dum non magis vnda tumescit.
 Nec reflunt vasti sublato gurgite montes:
 Vadat onusta tamen censu reditura superbo.

Sic meus ille quidem genitor, dum pauper egeret,
 Errabat maria alta secans, fluctusq; profundos.
 Ille olim Aeolidam curuataq; littora linquens,
 Appulit huc non spe lucri commotus auara,
 Durum opus exercere inuisa vigebat egestas.
 Ille vagus demum prope Tempe Heliconia sedem
 Aferam incoluit, cœli in regione molesta.
 Frigore nunc nimio, nunc quæ intolerabilis æstu est,
 Tempore quosq; suo iuuat exercere labores,
 Nauigium ante omnes: cuius si te vlla remordet
 Cura, placetq; altos fulcare per æquora fluctus:
 Dom faciles spirante venti, & furor ille quieuit,
 Nete inuisa fames alieno viuere parto
 Cogit, & inuitus multorum debitor extes.
 Vade nec in cymba, sed te vehat ardua puppis,
 Ingentes referant census ingentia mercis
 Pondera. Præterea quæ sint aptissima nautis
 Tempora narrandum est: quanquam mihi parua per vn-
 Vita fuit, vixq; ex illa tantum Aulide cursus (das
 Littus ad Eubœum, sub quo omnis Græcia quondam,
 Dum pelago defauit hyems, conuenit in vnum,
 Et merito infandos fatum iuratur in holles.
 Inde mihi placuit non longè ad Chalcida cursus,
 Huc vbi magnanimum genus Amphidamantis Achii
 Constituunt populi certamina, & incluta quondam
 Munera defuncti ponunt in honore parentis.
 Hic ego me dulcis referentem præmia cantus
 Auratos memini tripodas, quos sponte dicaui
 Musarum ante aras, quibus antra Heliconia curæ.

Ille vbi

Ille ubi me primum dulcem docuere poemata.
 Tantum igitur mihi res navalis cognita surgit.
 Dicam aliquid tamen, & varios pandam ætheris usus,
 Hæc etiam nobis aspirauere Camenæ.
 Aequora tuta legant instructo remige puppes,
 Quam decies quinque est series exacta dierum,
 Aestiuum post solstitium & iam deficit æstas.
 Nam neque tunc classes, medio nec nauita ponto
 Obruitur: ni fortè velit Iouis alta potestas,
 Aut Deus, ipsarumque parens Neptunus aquarum.
 Exitus omnis in his rerum manet, exitus omnis.
 At lenes spirant Zephyri, tranquilla quiescunt
 Aequora: tunc celere ventis committe carinam.
 Vadat onusta: tamen reditum properare memento,
 Quàm prius ipsa novos fundant vineta liquores,
 Autumnique imbres, & hyems infausa procellis,
 Aut notus insurgat pluuia rorantibus alis,
 Incumbatque mari, totumque euoluat ab imo.
 Exercent etiam studium nauale sub ipso
 Vere nouo, cum se tam latas arbor ab alto
 Induit in frondes, quantum vestigia cornix
 Pandit humi depressa: silet tunc nabilis vnda.
 Ast ego nauigium graue tunc, semperque molestum
 Crediderim. hoc naturæ homines leuitate nefanda
 Subtrahere, agitant diuersa pericula fluctus:
 Et tamen ire placet, quanquam mors dura sub vndis
 Diuitiæ sunt hominum, atque infanus habendi
 Ardor. Ad hæc animum germane intende parumper
 Concipe fraternos monitus. maria alta secando
 Fac tecum ne cuncta vehas, maiora referua.
 Nec nimis est oneranda ratis, sit ponderis æqui,
 Quicquid in hac durum est, aduerso occurrere fato,
 Fluctibus in medijs, currus discinditur omnis,
 Si grauius superinfat onus: seruare memento

Mensura

Mensuratum in rebus, & idonea tempora ad usus.
 Quum prope ter decies tibi vita elabatur annos,
 Connubium maturum aderit: decimumque puella
 Exigat, & quartum, sed quinto nubat: & illa
 Virgo sit, atque habites prope te, cui sedulus astes,
 Sedulus inspicias artemque, usumque puellæ.
 Hæc age, ludibrio ne te vicinia cantet.
 Coniuge nil melius casta, nil turpius illa.
 Quæ Venerem prurit sine fine, & prostat ad omnes
 Semper & exitio superimminet illa virorum:
 Nemo etiam fratris in amore æquetur amicis.
 At par si quis erit, sit amandus tempore in omni.
 Nulla ex te inceptum sedus discordia soluat.
 Mentiri scelus est, præstat compescere linguam
 Infandam, si vim tibi quisquam inferret amicus
 Autore, aut manibus, surge & te vlciscere, redde
 Redde vicem duplicem. quod si illum poenitet acti,
 Ac precnam implorans iterum te exoptat amicum,
 Suscipe. vile quidem est, homines noua querere semper
 Fœdera amicitiae. multos si frater amabis,
 Non laudo: nullos etiam. medium sit in isto.
 Si tibi corda tument, vultus non indicet iram
 Turpe sequi sceleratum hominem, male dicere cuiquam
 Infandum est: qui iam vita laudatur honesta.
 Nunquam a te nunquam misera obiurgetur egestas:
 Diuturnum donum est, diutumque æterna voluntas,
 Illa quidem quæ sæpe viri sublime molesta
 Impedit, ingeniumque verat super alta leuari.
 Qui loquitur parcè, linguam nec in omnia soluit,
 Thesaurum præ se gerit ille: ea gratia magna est,
 Ut linguam moderes, pensataque verba loquaris.
 Si quenquam verbo lædes, læderis & ipse.
 Grata in amicorum venias conuiuia sumptu
 Communi, dato particulam gratissima sunt hæc.

Acres

Acre Ioui vinum, seu dijs, demane cauendum est
 Illaute libare manu, tum vota precando
 Incassum fundes nulli exaudita deorum.
 Solis ad aspectum nec quenquam mingere fas est,
 Nocte sub obscura recto neque corpore nudo,
 Nox quia sacra deis. media nec credimus illud
 Possē licere via: si declinetur ab illa,
 Esse etiam vetitum: diuus vir, & omnia noscens,
 Hærens parietibus sedet, atq; exponit vrinam
 Intus, vbi orbatæ tenuis later angelus aula.
 Non coitu polluta sacros genitalia pandas
 Ante ignes, neq; cum dulci tibi coniuge præstet
 Concubium, vt generes, dum mæsto à funere tristi
 Mente redis, superum sacra, sed lætus ab ara.
 Credimus inuisum superis, semperq; molestum,
 Qui natat assiduo labentia flumina cursu,
 Quin sit lota manus prius, & pia vota precesq;
 Fuderit, ante ipsas suplexq; orauerit vndas.
 Infandum ante aras vngues incidere, cum dijs
 Sancta facis: scelus est cyathos imponere vasi.
 In quo vina latent, sacros operare lebetas.
 Nil tibi, cum in sacris etiam hinc lauisse nefandum est.
 Perfice testæ prius, quam cornix garrula ab alto
 Nunciet atram hyemem, ruit hæc inimicia procellis,
 Fac sedeat bis sex quibus aras exigit annos,
 Aut toridem menses natorum chara propago,
 Sede sub instabuli: iuuat hoc omnemq; repellit
 Segnitiam: facit esse agiles, & ad omnia promptos.
 Fœdum ac turpe virum est thermis muliebribus vti,
 Hoc prorsus fugiendum etiam: stat talibus atrum
 Supplicium ante aras superum obiurgare, nefandum est,
 Sacra ministeria ac diuinos spernere cultus.
 Nec licet in fluuio, neq; fontis mingere in vnda.
 Est quoq; turpe aliud vetitum, fuge pessima famæ
 Nomina.

Nomina, fama malum, facile in sublime leuatur:
 Est graue sufferri nimium, nimiumq; molestum,
 Difficile vt taceat. nunquam delabitur illa,
 Sedula quæ varias populi penetrauit ad aures,
 Est dea fama quidem, sunt ipsi numina famæ.

D I E S. *Sæptem kalendas*

Sit tibi præterea series seruanda dierum.
 A Ioue natæ omnes, sunt à Ioue tempora natae
 Vitima mensis erit nullo exercenda labore, *Septem*
 At genio vtendum est: illa omnis festa per vrbes
 Ducitur, illa forum claudit, neque iura resoluūt.
 Prima dies sacra est, & quarta, & septima: prima
 Natus Apollo die radiantia lumina fudit.
 Luce dein quarta felix ducenda sit vxor,
 Omne caprato sunt omnia prospera rebus,
 Et licet incuruam trabibus componere nauim.
 At quintas fuge: namque illarum pallidus Orcus
 Tum diræ Eumenidum facies toto orbe vagantur:
 Castigant, si qui in retris periuria falsum
 Affirmant, quæ lis alternè agitata creauit.
 Sexta dies tristem ostendit mulieribus orum,
 Læta viris multiq; etiam nascuntur in illa,
 Quis mala mens, fallax animus, fallacia verba,
 Et qui concubia exercent arcana per artem.
 Hac ouium foetus licitum castrare, vel hœdos,
 Et licet in fixa pecudes circumdare mandra.
 Scindimus octaua foeto genitalia tauro,
 Castramusq; iues, foelix est ponere plantas.
 Nona viros gigni, vel amica sorte puellas.
 Luce viris decima faustos quoq; credimus ortus:
 Vnaq; post decimam felix incidere vites,
 Et tempestiuam segeti supponere falcem.

*sine interprete ista surdo Q narrant Hoe
 fabulam frustra leguntur*

Hoc curat bis sexta etiam, foelicior illa,
 Stamina & ex alto tenuissima torquet arachne,
 Ingentem accumulans formicæ farris acervum,
 Et iuvat arguto percurrere pectine telas.
 Tunc quoq; syluestres licitum castrare iuuenos.
 Tertia post decimam plantaribus optima surgit,
 Spargere semen humi: pallet contraria semper.
 Quartaq; post decimam mulierum prospera natu,
 Ac prentos domitare boues, validosq; labori
 Hemionos, canibus faciles adiungere cultus.
 Ac lenire manu, pecudiq; imponere mores,
 Atq; aperire cados, & dulcia fundere vina.
 Sextaq; post decimam plantaribus inuida surgit,
 Opportuna viros nasci: sed iniqua puellas
 Aut nasci, aut thalamos petere, aut hæere maritis,
 Septima post decimam Cereris terat hordea sacra,
 Ingentemq; licet ferro discindere syluam,
 Ac varias aptare trabes, quibus ardua tellus
 Moliri, ac structam possis agitare carinam,
 Nonaq; post decimam felix est, cum dea surgit
 Lutea: sed medium cæli cum venit in orbem,
 Fit grauis: ex media ad finem latissima fulget.
 Proxima lux sapientem hominem diuina creandi
 Insigni viget officio, nec luce dolendum est.
 Post illam quarta sacra est, ea læta trahantur
 Gaudia, quinta dies post hanc, iuga curua iuuentis
 Ponit, & hemionos & colla exercet equorum,
 Altaq; veliuolas deducit ad æquora puppes:
 Quam pauci nouere, & recto nomine dicunt.
 Sunt harum humano generi: seruanda dierum
 Tempora, quippe illud magnis successibus augent.
 Sunt aliz ancipitesq; tamen sine mente, neque villo
 Officio excellunt, hanc alter laudat & illam,
 At paucis natura illarum cognita surgit:

Nam

Nam tunc ipsa dies totum complectitur orbem,
 More piz matris, sauz modo more noueræ:
 Nunc esulget, nunc atra læret, felixq; beatus
 Ille quidem, qui dijs gratus, cui cognita sunt hæc,
 Omniaq; inspicies rerum se exercet ad vsus.

F I N I S.

*Alia versio
Comoda
et apta*

HESIODI OPERA ET DIES, VLPIO FRANCES KENENSI FRISIO INTERPRE- te, ita vt versus versus respondeat.

MVæ Pieridæ, præstantes laude canendi,
 Ad sis, patrem celebrantes dicite vestrum:
 Dicite cur homines intersit nobilis ille,
 Conspicuusq; hic obscurus? Iouis illa voluntas.
 Nam facile extollit, facile elatumq; refrenat,
 Et clarum obscurans, obscuri nomen adauget,
 Erigit & miserum facile, extinguitq; superbum,
 Iuppiter altifremus, cui celsum regia cælum.
 Audi cuncta videns, noscensq; & dirige rectè
 Hæc oracula, ego sic Persen vera docebo.
 Scilicet in terris gemina est contentio. verum
 Hanc animaduertens aliquis laudarit. at illam
 Dixerit esse malam: sibi nam contraria vtræq;
 Seminaret illa etenim bellum, litesq; maligna.
 Hinc hominum nulli grata est: sed sæpe sequuntur,
 Atq; colunt illam, dijs instigantibus ipsis.
 Alteram at ipse (etenim prior atra nocte creata est)
 Terris imposuit summi regnator Olympi,
 Iuppiter, at longè mortalibus vtiliorem.
 Namq; facit segnem quamuis meminisse laboris.

Q 2

Qui

Qui cernens alium ditescere, dum piger ipse est,
Festinat quoq; arare, & humi defigere plantas.
Tum curare domum: nam vicino æmulus vsq;
Vicinus ditescenti, ac pugna utilis hæc est.
Sic figulus figulum, sic & fabrum faber odit,
Sic vates vatem malè fert, sit Irus & Irum.

At immitte tuis hæc Perse cordibus imis,
Ne male sic placeat, nulla vt sic cura laborum,
Lis tibi, clamosas rixasq; forumq; sequenti.
Ille etenim lites fugere & contemnere debet,
Cui non plena domus, cui non sunt horrea plena
Maturi fructus, Cereris quem terra dat alma.
Huius si sat habes, age iurgia dira moueto
Ob res alterius: mecum facere amplius istud
Haud licet. at potius rursum causam experiamur
Iudicij rectis, quæ vel Deus optima dicat.
Quum fieret nostræ fortis diuisio, rapta
Plurima iudicibus sic corrumpendo dedisti
Doniuoris: hanc qui cupiunt discernere litem,
Stulti, quos latet, vt roto sit dimidium plus,
Et quanta in molli malua asphodeloq; voluptas.
Quippe occulcarunt homini nunc numina victum,
At quondam tantum facile vna luce parasses,
Vnde anno segnis potuisses vivere toto:
Continuò ad fumum licuisset ponere stiuam,
Ac tibi cessarent operæ mulùmq; bonumq;
Abdidit at pater hæc, iratus pectore secum,
Imposuit quodd ei versuta mente Prometheus.
Hinc generi humano mala tristitia plurima struxit.
Primum occultauit sauis mortalibus ignem,
Quem satus Iapeto rursum est furatus in vsum
Humanum, inferula deportans clam Ioue summo.
At pater offensus, verbis est talibus vsus:
Qui superas cunctos ô calliditate Prometheu,

Ob me

Ob me deceptum ac sublatum læus es ignem:
Sed dolor hinc ingens tibi erit, cunctisq; futuris
His tabo namq; malum, mihi quod furatus es ignem,
Ob quod gaudebunt cuncti, proprium malum amantes.

Sic dixit, risitq; parens hominumq; deumq;
Vulcanoq; iubet, properanter fingeret vdo
E timo plasma, huic vires hominisq; loquelam
Inderit, ac vultu cœlestibus assimilaret
Virginibus, forma effingens pulchra: inde Mineruam,
Cum textura alias artes quoque tradere mandat
Et Venerem, capiti speciosum adhibere decorem,
Atq; comes desiderium curasq; voraces:
Addere fallaces mores, mentemq; caninam.
Mercurium iussit, tibi qui caput absceidit Arge,

Dixit, & implebant patris omnes iussa volentes.
Exemplò è terra primus pede claudus vtroq;
Malciber effinxit diuæ simile omnia plasma.
At cinxit, varieq; ornauit cæsa Pallas,
Vndiq; per totum Charites, Suadelaq; corpus
Contorta ex auro posuere monilia fuluo.
Pulchricomæ vernis cinxerunt floribus Horæ.
Aprauit reliquum mundum Tritonia Pallas.
Instruxit pectus Maia genitrice creatus,
Vasfriciam imponens, mendacia verba dolosos
Mores: consilium Iouis hoc erat, indidit idem
Præco deum nomen mulieri, nomine recto
Pandoram appellans: illam quodd quisq; deorum
Dono donarat, quod non hominum fuit ex re.

Postquam igitur factus dolus insuperabilis esset,
Tum pater omnipotens cum dono Epimethea adire
Iussit Mercurium, qui nuncius astricolatum est.
Immemor ast erat hic, frater quod iusserat olim,
Ne Iouis acciperet donum, sed sperneret à se
Dimittens iterum ne cladis origo sit orbi:

Q. a

At mi-

At miser accipiens, malum habens tum deniq; sensisti
 Ante Epimethei erratum mala cognita nulla
 Proorsus erant, facilis, sed vita erat absq; labore,
 Difficiles aberant, morbi senium accelerantes:
 (Namq; statim inq; malis homines morbisq; senescunt)
 At mulier digitis dum tollit opercula vasi,
 Omne malum, lædens homines graue, sparfit in orbem.
 Sola ibi se in firmis tenuit spes ædibus, intus
 Pyxidis ad labrum latitans non euolat extra.
 Atque etiam citius rursus vas regmine clausit,
 Consilium, mentemq; Iouis Pandora secuta.
 In terram exiliit reliquum genus omne malorum.
 Hinc mare nunc illis est plenum, plenaq; terra,
 Nocte dieq; homines miseros inuadere nunquam
 Exangues cessant morbi, mala multa ferentes.
 Et tacite adueniunt. nam vox est à Ioue dempta:
 Sic non vlla Iouis mentem euitare potestas.

Nunc aliud referam, si non audire graueris,
 Ordine quodq; suo memorans, tu mente reconde.
 Postquam vna nati dij, mortalesq; fuerunt,
 Primum, fecerunt hominum genus aureum, Olympi
 Qui celsas habitant ædes dij sine carentes:
 Hiq; homines cæli Saturno sceptrā tenente,
 Viuebant, & erat dij vita simillima, curis
 Aerumnisq; vacans, nunquam quassata senectæ,
 Robore semper erant simili manuumq; pedumq;.
 Perpetuas epulas agitabant pectore læti,
 Mors accedebat tanquam sopor illa fuisset.
 Commoda nulla aberant, immensos terra ferebat
 Sponte sua fructus, illi sine murmure donis
 Diuū viuebant, inter se pace fruētes.

At genus hoc postquam tellus contexit in aluo,
 Continuo facti sunt diui mente Tonantis,
 Atq; colunt terras, hominum custodiam agentes,

Qui nunc

Qui nunc quid iuste obseruant, quid fiat inique,
 Aere vestiti, peragranes vndiq; terram,
 Diuitias tribuunt: regale hoc munus eorum est.
 Inde genus superi fecere argenteum Olympi,
 Longè deterius multis in partibus aureo.
 Haud mentis probitate valens, haud indole tantum.
 Tempore ad hoc hominum, bis quinquaginta per annos
 Matris lacte domi viuebat paruulus infans.
 Sed quum pubertas iam plenaq; contigit ætas.
 Tempus ad exiguum post illis vita manebat.
 Plurima viderunt mala. namq; iniuria nunquam
 Matua cessabat, reuerentia nulla decorum
 Nullus erat cultus, nulla aris sacra ferebant,
 Ut mos est alijs mortalibus: hinc pater altus
 Iuppiter accensus, merita illos perdidit ira,
 Quod superis nullos dare dignarentur honores.

At genus hoc postquam tellus quoq; textit in aluo,
 Illis sub terris sedes habitare secundas
 Sunt iussi, atq; illic non sunt ab honore remoti.
 Aeneum at hinc hominum genus alii rector Olympi
 Iuppiter æquandum non parte argenteo in vlla,
 Quereubus ex duris fecit durum validumq;.
 Mars erat his cordi, & vesana libido nocendi.
 Non frugem ederunt, adamantis pectus habentes,
 Infandum luberat robur, fortesq; lacerti
 Pendebant de humeris, membra omnia crassa ferebant.
 Arma quidem ex solido constabant ære, domusq;,
 Omnia (adhuc ferro tunc ignoto) ex ære parabant
 Vita illis proprio manuum finita furore est,
 Atraq; Plutonis bullo cum nomine regna
 Intrarunt, quamuis fortes. quamuisq; superbos.
 Mors tamen inuasit solemq; relinquere fecit.

At genus hoc postquam tellus quoque textit in aluo,
 Iuppiter in terris Saturni filius inde

Q 4

Rursum

Rursum aliud fecit quantum praestantius atq;
 Iustius heroum genus, ipsis aequi parandum
 Dijs. ac semideos hos secula priora vocabant.
 Abstulit ac nimius bellorum ardorq; furorq;
 Hos septem geminae Cadmeae ad moenia Thebes
 Ob tua pugnautes pecora, atq; ipsum Oedipe regnum,
 Illos nauigio sala per spumantia ponti
 Ad Troiam vectos, te propter Tyndaris alma,
 Oppressisq; illic mors ultima line rerum,
 Iuppiter ac simul hos ad mundi extrema remouit,
 Longè à terricolis tribuens vitamque domosq;
 Atq; quidem lati semper vacuiq; dolore
 Calcant Elyfios campos prope littora vasti
 Oceani, hic illis dulcem vnoquoq; ter anno
 Effundit fructum mater gratissima Tellus.

Dij utinam quinta mihi vitam ætate negassent,
 Sed nascendus adhuc miser essem, aut mortuus olim:
 Ferreum enim nunc est genus, intermissio nunquam:
 Nunquam finis erit nocturne dicæ malorum,
 Perpetuis hominum dij stringent pectora euris.
 Ast aliquando malis his succedent bona rursus.
 Namq; pater genus hoc hominum quoq; morte doma-
 Vtraq; quum fuerint iam cani tempora facti. (bit,
 Nec similis nato genitor, nec filius illi.
 Nec socius socio, nec fidus suscipienti
 Hospes erit, proprio nec fratri frater, ut antè:
 Despicient senio fessos sine honore parentes,
 Insper audebunt duris incessere verbis,
 Ut pote nec numen reuerentes. adde quod ipsi
 Dira seni patri proles alimenta negabit.
 Ius erit in dextra, suaq; alterna oppida scindent.
 Vir bonus aut iustus nullius fiet honoris,
 Sed magis insignem sua per scelera atq; rapinas
 Suspicient, ceder ius dextrae, nec pudor ullus

Notus

Notus erit, faller probum & improbus, ore dolofo
 Verba obliqua loquens, periuriaq; insuper addens.
 Denique liuor edax, pallens, tristisq; malisq;
 Alterius gaudens, homines se sparget in omnes.
 Tum Pudor & Nemesis, duo maxima numina, cœli
 Antiquas repetent sedes, velamine corpus
 Obteſti niteo, terramq; hominesq; superbos
 Gaudebunt liquisse, quibus tamen agra relinquent
 Tor mala, quæ nullo poterunt medicamine tolli.
 Nunc age principibus referam, doctis licet ipsis,
 Fabellam. Accipiter sic paruum ad aedona dixit,
 Alta in nube ferens, conuellensq; vnguibus atris,
 Hæc misere eluxit curuo lacerata sub vngue,
 At fuit accipitri vox vlla tyrannica diro.
 Quid garris demens? nunc longè fortior in te
 Ius habet, hæc tibi cantrici, qua duco, sequendum,
 Nunc mihi si placeat, tibi paream, aut cœna futura es,
 Stultus, maiori cupiens contendere contra,
 Vincitur, atq; ignominiam cum clade reportat.
 Sic ait accipiter, sulcans celeri aëra penna.
 Tu sequere ô Perse iustum, iniustumq; relinque,
 Nam multum petulans homines iniuria lædit,
 Quam vir ferre nequit patiens, quin corde mouetur
 Cladem vllam accipiens, melior sic semita monstrans
 Iusticiam, cedit quoq; tandem iniuria iuri
 Succumbens, stultus non nouerit hoc nisi passus.
 Iamq; statim comes est iuri periurium iniquo.
 Iustitia huc sequitur, trahitur quocumq; ab auaris
 Iudiciis, quos lege finit decernere iniqua.
 Hinc lachrymans vrbis vicos populumq; pererrat
 Aëre tecta, illis secum mala plurima voluens,
 A quibus exacta est, fraudataq; partibus æquis.
 Qui verò externis & cuius omnia iuste
 Distribuant, nil flectentes à tramite recto,

Qr

His

His uiret vrbs, populiq; vident, atq; omnia florent,
 Pax iuuenum nutritrix usq; est, non horrida bella
 Latiuidens illis immittit Iuppiter vnquam.
 Nec populos inter rerum vlla penuria iustos.
 Insunt epulis in sacris parta labore,
 Terra dat imensos fructus, in montibus altum
 Quercus fert glandes caput, est apis incola ventris,
 Grex ouium lana per agros incedit onustus,
 Et similem sobolem genitricis patribus edunt.
 Deniq; cunctarum rerum vbertate fruuntur.
 Non scandunt naues, tellus victum alma ministrat.
 At quibus est cordi mala vis, mala factaq; dira,
 Destinat extemplis his Saturnius æthere pœnas.
 Nomine sæpe viri scelerati vrbs plectitur omnis,
 Qui peccet, faciãq; Ioui non facta ferenda.
 Verũ ut subiiciam mala quæ Deus æthere mittit,
 Dat cum peste famem, tecta omnis plebs cadit igni,
 Incedunt sterili mulieres ventre, domusq;
 Ac stirpes pereunt, supero id rectore volente,
 Agmina qui nunc sternit eorum aut mœnia frangit,
 Currentesq; rates distumpit in aquare sæuus.
 O vos qui regitis terras, aduertite mentem
 Huc ad iusticiam, quoniam superi prope nos sunt
 Dij, qui cuncta vident, & eos, qui per mala iura
 Defraudant alios, sprete ratione deorum.
 Ter numerum exuperant cœlestia numina, terram
 Quæ nobiscum habitant, in tutelam data nostrum,
 Illaq; quid iuste observant, quid fiat iniquè,
 Aere recta, omnem pedibus peragrantia terram.
 Ipsaq; iusticia est virgo Ioue nata parente,
 Clare deos inter superos, reuerendaq; multum.
 Quam si quis violat, meruere fraudet honore,
 Continuo ante pedes residens patris Iouis alti,
 Humanæ exponit mentis scelera, & dare pœnas

Vult

Vult fraudis, populi rectores, qui sacra iura
 Detorqueant mala dum ob nummum sententia fertur,
 Sed memor o iudex horum, tua dirige rectè
 Iudicia, & capiant te obliuia iuris iniqui.
 Noxius ipsi sibi est, alij qui quærit obesse,
 Consiliumq; malum danti fert maxima damna,
 Perspicit ac sentit sacrum Iouis omnia lumen,
 Nunc videt & nobis quid agatur, si velit illum
 Nec latet hac quodnam ius exercetur in vrbe,
 Ast ego mortales inter iustus minimè essem,
 Filius aut eidem, si peccatum foret, esse
 Iustum, aut præmia si iniustum maiora manerent:
 Talia, sed minime est facturus Iuppiter vnquam.

Ast immitte tuis hæc Perse cordibus imis,
 Audi iustitiæ, vimq; obliuiscere diram.
 Hanc erenim legem nobis Deus ipse reliquit.
 Piscibus at, nemorumq; feris, auibusq; se ut ipsi
 Inuicem edant: iuris quia non discrimen in illis,
 Iusticiam nobis, quæ præstantissima longè est,
 Tradidit, & quoties audet quis dicere verum
 Existens testis, Deus huic dat prospera cuncta:
 Qui dum testis adest, temerè periuria iurans
 Mentitur. Lædens hic ius, magis læditur ipse.
 Nam genus ipsius perit, atq; extinguatur omne:
 At genus in claro iusti post nomine viuit.
 Nunc tibi præcipuè memorabo salubria Perse.
 Scilicet ex vitij facile est vel prendere turbam:
 Nam via non longa est, foribus vicina morantur.
 At regina graui virtus sudore paratur,
 Est via difficilis, præceps, longa. aspera ad illam
 Principio, postquam iam stas in vertice summo,
 Tunc facilis, tum sit dulcis, licet antè molesta.
 Optimus ille vir est, primusq; sibi omnia noscens
 Consulere expendens quæ post prodesse valebunt,

Sed

Sed bonus hinc ille est, audit qui recta monenti.
Qui sibi consulere ignorat, nolitq; monenti
Auscultare alij, nullusq; & inutilis hic est.

Sed tu nostra animo semper præcepta reuoluens,
Esse operi intentus Perse diuina, fames vt
Te premat inuidia Cereri, sed amore pudicæ,
Illa tua omnigeno sic impleat horrea victu.
Ecce fames comes est homini certissima pigro.
Adde quod hunc odio superiq; hominesq; sequuntur,
Quisquis segnitia fucos imitatur inertes,
Quorum venter apum consumit parta labore,
Ocia agens: sed opus tu quodq; in tempore cura,
Horrea vt accipiant maturum in tempore fructum.
Direscunt homines ex sedulitate laborum,
Quin operans fies multo mortalibus & dijs
Charior: his odio, cui corpus torpet, habetur.
Turpe labor non est quicquam, sed inertia turpe.
Tu studio, ad studium quoq; perstimulabis inertem
Direscens. at opes virtusq; decusq; sequuntur,
Dijs similis fies. melius nil ergo labore:
Sicq; nec alterius cupiens rerum, vsq; laborans,
Vt iubeo proprium studeas acquirere victum.
Vtilis haud quaquam est homini pudor hospes egenti.
Nunc iuvat ille virum, nunc officit ille vicissim.
Vir pudibundus inops manet, audax fit cito diues
Nil vnquam rapias, data cœlitus optima dona.
Cuius enim fuerit manuum res aucta rapinis,
Sive vsu linguæ mendacis (qualia fiunt
Humanis animis lucri dulcedine captis,
Dumq; pudor nullus sola irreuerentia regnat)
Hunc male dij vexant, rursus possessio primum
Atteritur, felix nec longo tempore viuít.
Par scelus hic à quo supplex & læditur hospes,
Patrat & ingreditur quicunq; cubilia fratris

Vxorem

Vxorem maculans & sancta cubilia stupro.
Peccat & is qui lædit vtroq; parente carentes,
Quiq; senectutis supremo in limine stantem
Haud timet immiti sermone offendere patrem
Hunc pater ipse Deum Saturnius odit, & illi
Factis pro iniustis tandem mala digna rependit.
Sed nunquam Perse tu quicquam feceris horum,
At pro virili superis dijs fac sacra, purè
Mundeq; & pingues coxas adolero sub aris
Nunc vini patris, nunc placæ thuris odore,
Solis ad occasum facies & solis ad ortum,
Vt tibi perpetuò fausti sint atq; fauentes,
Vtq; iouare queas alios, non te iuuat alter.
Hoste tuo, ad cenam tui amantem accersere, relicto:
Hunc tamen ante omnes, paries quem separat vnus
Abs te. si qua etenim tibi res peragenda domi sit,
Disiecti vicini aderunt, cingentur amici.
Damnum vicinus malus, auxilium bonus ingens.
Atq; bonum nactus vicinum, est nactus honorem.
Nec res, vicinus nî sit malus, vlla peribit.
A vicino aliquid capias si mutuo, eadem
Mensura, ac non si possis sine fœnore redde,
Indigus vt rursus nullam patiare repulsam.
Ne mala lucra pares, mala lucra æqualia damnis.
Sis charus charo, visentem inuise vicissim.
Quiq; dedit, reddas: nil da, qui nil dedit vnquam.
Danti aliquis dedit: at nil dandi quis dedit vnquam?
Dos bona, sed nonquam bona mortifera vlla rapina,
Qui dat sponte lubens, quamuis hic grandia præstet
Munera, lædatur. facit atq; hoc corde sereno,
Qui verò ipse rapit, nullo remorante pudore,
Sit quamuis paruum, cruciatum hic pectore sentit
Nanq; super paruum, si paruum apponere cures,
Sæpius & facias, citò magnus fiet acerus,

Effugie

Edugit ille famem, præsentem qui auget acervum.
 Sufficit hoc minimè, quod cella penaria seruat.
 Esse domi præstat, nam damnosum foris esse.
 Dulce est, de cumulo præsentis sumere: contrà
 Est graue, egere aliqua re absente. hinc sis memor hori
 Dum plenum est, fermeq; uacat uas largius hauri:
 In medio parcas, in fundo parcere serum.
 Dicta prius merces detur famulo, idq; benignè.
 Et cum fratre iocans, cura tum testis ut adsit.
 Fidere sæpe nocet, nocet & diffidere sæpe.
 Ne fucata tua spoliè te mente caueto,
 Fœmina, blanda, loquax, nidi damnosa vorago,
 Confidit furi, qui confidit meretrici.
 Hinc patrius seruet dilectus filius ædes.
 Sic tibi res crescant, procedentq; omnia dextrè.
 Fac moriari senex, gemina ex te prole relicta:
 Namq; Ioui facile est locupletes reddere plures.
 Curaq; multorum maior, plus fertur in arcam,
 Si cupias summis quoq; tu ditescere votis,
 Perse, sic facito, vsq; laborem annecte labori.

LIBER SECVNDVS

Pleiadas cernens orientes, demete frugem:
 Vomere verte solum, quum submerguntur in vnda:
 At bis vicenas latitant noctesq; diesq;
 Hinc iterum apparent impletis mensibus anni,
 Tempore quo primum incipiunt splendescere falces.
 Hæc lex aruorum est cunctis seruanda colonis,
 Siue habitent illi rauci prope littora ponti,
 Pinguia siue colant in vallibus arua remota
 A ponto procul. At tu nudus sere, nudus arato,
 Et nudus merito, Cereris si in tempore cuncta
 Officia exoptes curata vt tempore crescant

Quæq;

Quæq; suo: ne quando, grauis dum vexat egestas,
 Frustra mendices aliena per ostia victum,
 Vt qui nunc ad me venisti. at non dabo quicquam
 Aut dono, aut vsu: sed Perse stulte labora.
 Ipsi terricolis dij constituere laborem,
 Ne cum filiis, cum coniuge, pectora tristis
 Panem à vicinis quæras, ipsiq; repellant.
 Forsitam accipies bis tævæ. at si inde molestes,
 Efficies nihil, in vanum, sed plurima dies.
 Sed quid verba iuuant? horror, memor esto parare
 Ipse feram vnde famem places, ac debita soluas.
 Primum, ædes, famulam, taurum qui ducat atrium,
 Emptam non ductam, tua quæ iumenta sequatur.
 Hinc memor apta tuæ domui instrumenta parato,
 Ne pascas alium illa, & eo ludere ngeant.
 Tempora diffugiunt, incæptaq; res caret auctu.
 Ne differ sub cras opus, adq; diem inde sequentem,
 Nam sua desidiâ sectans replet horrea nunquam.
 Nec cunctatur iners: studium rem promouet vnum.
 Hinc est lucta pigro cum paupertate perennis.
 Cum deferbuerit Phœbeæ lampadis ignis,
 Atq; calor sudorificus, cum Iuppiter imbrem
 Mensibus Autumnî fundit, corpusq; leuatur
 Humanum, ac recipit vires (quia Sirius horis
 Per lucem exiguis, hominum tunc imminet ardens
 Ventibus, verum sese plus nocte fatigat)
 Deniq; cum cariem contemnit secta securi
 Sylua, & fundit humi frondes, cessatq; virere,
 Cedere materiam è syluis tum sis memor aptam
 Vt mortariolum tripedale. trium cubitorum
 Pistillum, atq; axem refecato septipedalem:
 Octopodum si sit, tum malleus abscondatur,
 Tres palmas rota habens sit, denas curru habenti:
 Maxima ligna incurua seces, dentale per arua

Aug

Aut montem quæres, inuentum confer ad ædes
 Ilignum. nam tale haud frangitur inter arandum,
 Si clauis buri, Cereris qui munia tractat
 Rusticus infigans, temoni ad iunxerit aptè.
 Sed tibi sub tecto fabricans duo aratra parato,
 Perfectum ac rude: nam multo præstantius est sic:
 Nempe vno fracto, tum tauris alterum vt addas,
 Temones validos de lauro vltimòq; recides.
 Ex quæcua buris, dentale ex ilice fiat:
 Sintq; nouem annorum tauri, his firmissima membra,
 Conueniuntq; operi medio xui flore vigentes.
 Non ille inter opus miscentes prælia, aratrum
 Frangentq; inceptumq; ita opus linquent sine fructu.
 Hos numerans annos vir quadraginta sequatur.
 Postquam edit panem morsus quater octo tenentem,
 Sollicitus rectum curet tum ducere sulcum,
 Ad socios non respiciens, sed pectore toto
 Incumbens operi: non iunior aptior illo est
 Spargere sementem, & loca semine sparsa cauere,
 Iunior ad socios crebro vaga lumina flectit.

Obserua, si quando gruis vox clangit ad aures,
 Nubibus ex altis dantis tibi signa quotannis:
 Nam fert signa soli vertendi, & tempora brumæ
 Indicat: at bobus venit ipsa ingrata carenti,
 Inclusas stabulo vaccas tum pascito fœno.
 Dicere per facile est cum bobus des rogo currum:
 Et facile abnuere est. proprijs bobus labor instat.
 Vir cordatus ait, curtum compinge tibi ipse.
 Stultus at hoc nescit, centum is sibi ligna requirit.
 Sed tu cuncta domi curato negocia primum:
 Et simul ac ipsum iam tempus venit arandi,
 Tum quoq; cum famulis insistas ipse labori.
 Humidus & siccus sit ager quum scindis aratro,
 Mane bene aggrediens, spicis onerentur vt arua.

Vere

Vere solum proscinde, iteratum haud faller in æstu.
 Eæto noualis ager, cui vis committere semen.
 Dira nouale arceet, puerorum est blandaq; nutrix.

Terreno fac vota Ioui, Cereriq; pudicæ,
 Vt placidi pleno dent arua grauescere fortu.
 Fac vota aggrediens terram sulcare, manuq;
 Corripiens stiuam stimulas quum dorfa trahentum
 Vimine taurorum: sed tunc te ponè sequatur
 Rastra puer portans, quum mandas semina terræ,
 Itq; auibus semen celando negocia ponat,
 (Sedulitas homines iuuat, at socordia lædit)
 Sic grauis in terram fructu mutabit arista.
 Siq; tuo placidus Deus annuat inde labori,
 Ejce tum vasis, quas fecit aranea telas,
 Et cunctis plenis victu lætabere visis.

Inueniat te ver epulantem, non eris unquam
 Indignus alterius, sed opus tua ope alter habebit.
 Sed tibi solstitio brumæ si terra subacta est,
 Raras innitens genibus rescabis aristas,
 Dragmata pauca ligans, reptansq; in puluere tristis.
 Corbe vehes messem, paucis erit illa stupori.
 Nunc etenim magni Iouis hæc, nunc illa voluntas,
 Ac homini illius mens perscrutabilis ægrè.
 Quod tibi si serò sit aratum, hæc vna medela est.
 Tempore quo primum coecyzat in arbore coecyx,
 Humanasq; suis demulcet cantibus aures,
 Tum triduum totum si fundat Iuppiter imbrem,
 Qui non destituat bouis aut vestigia vincat,
 Primus ita æq; multa metent & serus arator.
 Pectore cuncta tene memori, nec tempora cani
 Te lateant veris, nec tempus quo cadit imber.
 Fabrorum vitato focos, nugasq; calentes
 Tempore brumali, cum frigora corpus adurunt.
 Tum propriæ domui vir prospicit, omnia gnauus.

R

Ne te

Nere sua dies hyemis deprendat egenum,
 Constringatq; pedem manus attenuata tumentem.
 Multa vir ignauus, dum se spe pascit inani,
 Indigus interea victus, mala corde volutat:
 Namq; potest inopem minimè spes, pascere, pigra
 Ocra sectantem, & tenuis cui copia rerum.
 Tu media exerce famulos æstate labore,
 Non erit vsq; ætas, curate in tempore nidos.

Excoriatorem pecudumq; hominumq; Decembrem
 Euita studio summo, glaciemq; molestam,
 Quæ per humum Borea solet indurescere flante.
 Is per Thraciam equis claram flans, Oceanoq;
 Incumbens, mugire facit terramq; nemusq;.
 Alticomas quercus, ornosq; ex monte profundam
 Deiecit in vallem, rapiens radicibus imis
 Flamine præcipiti, strepitu boar ardua sylua.
 Tumq; feræ exhorrent, caudæq; sub inguina ponunt,
 Densa licet pellis setisq; pilisq; sit ipsis,
 Sic tamen armatas Boreæ vis frigida transit.
 Nec bouis hunc arcet tergus, sed ad intima perflat.
 Perflat & hirsutas capras: sinit esse bidentes
 Immunes. anno nam toto in corpore lanæ
 Perdurant: facit ille senes incedere curbos:
 At non mollicutes infestat virginis artus,
 Quæ manet intra ædes matri coniuncta paternas,
 Nescia adhuc quid amor, quid sint tua facta Dione,
 Vndiq; sed tenerum corpus bene lora, oleoq;
 Perlita odorifero, rectum intra nocte quiescit,
 Tempore quo polypus proprios depascitur artus,
 In gelido recubans antro, madidoq; cubili.
 Nondum etenim inuitat sua lustra relinquere Titan.
 Qui super Aethiopum populos incedit & vrbes,
 Tempus ad exiguum se terræ ostendit Achivæ,
 Syluicolæq; feræ tunc vndiq; quotquot inermes,

Quot.

Quotquot cornigeræ sit identes dentibus, altas
 Percurrunt sylvas, resq; omnibus est ea cordi,
 Quæ sitisq; diu in latebris sua corpora sternunt,
 Sed similes homini baculus cui tertius est pes,
 Cuiq; est iam fractum dorsum, & dependet humi frons,
 Huic similes, inde aufugiunt vbi nix iacet alba.
 Tunc, quod mando, tuum corpus bene vestibus arma.
 Indue talarem tunicam, superindue chlamam:
 Staminibus raris inducas licia densa:
 Ioiçeq; hinc vestem, ne horrescant frigore crines.
 Neûe tibi horriduli rectiq; in corpore surgant,
 Induc perones pedibus de tergo reauri
 Fortiter occisi, prius intus crinibus opplens.
 Et bruma adueniente, bouis tibi consue neruo
 Pelles hædorum, vt latè imponentur ad imbrem
 Pellendum dorso, crinesq; caputq; galerus
 Arte laboratus tegat, vt ne aures madefiant.
 Frigus in aurora sæuū est aquilone ruente,
 Astrifereq; cadens in terram ex æthere mane
 Aër fecundans segetem, super arua resedit.
 Qui primū liquidis fluviorum hauritus ab undis
 Hinc vi ventorum è terra sublatus in altum,
 Nunc pluuiam sub noctem adfert, nunc flamina gignit,
 Vndiq; Threicio nubes aquilone ciente:
 Hunc tu præueniens aëto pete tecta labore,
 Ne properans cælo te fors nebula occupet atra,
 Et madidum corpus, vestesq; intingat in imbre.
 Hinc præuitato: mensis sæuissimus hic est
 Brumalis, grauis & pecori & mortalibus ipsis.
 Pabula iumentis tum parcus obijce. verū
 Plus homini apponas, quoniam longissima nox est.
 Hæc obleruato, dum impletis mensibus anni
 Aequa dies fuerit nocti, & dum denuò mater
 Cunctorum tellus fructus ferat alma recentes

R 2

Cum

Cum post solstitium brumæ regnatur olympi
Sexaginta dies confecerit, illic deinde
Oceani Arcturus sacris releuans caput vndis
Exoritur. fulgens noctis venientibus umbris.
Hunc post lugubris rege ex Pandione nata
Ad ver primum oculis hominum se ostendit hirundo.
Huius præueniens aduentum, incidito vites.

Cum calida è terra reptat testudo per agros
Pleiades fugiens tum tempus mittere vites,
Sed falces acue, atq; in messem mittito seruos.
Desere mane torum, & valeat confessus in umbra
Temporibus mēsis, cum Phœbus corpus adurit.
Sed properans cura, vt fructus sub tecta vehantur.
Surgito mane, tibi vt victus contingat abundè.
Conscitit salice pars tertia mane laborum,
Aurora acceleratq; viam, acceleratq; laborem,
Multi iter inceptare solent illius ad ortum,
Bobus & iniicitur tum multis pondus aratri.

Carduus in pratis cum florēt, & ore cicada
Arboribus latitans dat acutum stridula cantum,
Crebra alas quatitans, operosæ æstatis in hora,
Tunc capræ pingues, tunc & mollissima vina,
Fœmina tunc coitus auidissima, languidus est vir.
Nam capiti & genibus vires Canis æstifer aufert,
Corpus & exurecum facit æstas saxea. tum te
Umbra habeat, tumq; adsint Biblina vina, placent
Lactea, lacq; capræ, quæ non alit vberæ fœtum,
Nec teneri vituli nondum exixi caro desit
Hædorumq; recens natorum: nigra sub umbris
Vina sedens misce, recita cor dulcibus escis
Spirantem leuiter faciem conuersas ad Burum,
Et fontem aspiciens sine limo & sine fluentem:
Sed ter aquam funde, & quarta vinum vice misce.

Brachia cum primum profert, robustus Orion,

Sacrâ

Sacra iube excutiant famuli Cerealia dona,
Area in æquali, & ventis regione patente.
Excussam Cererem metire, in vasa reponens.
Quinq; tenes omnem iam structū intra horrea victum.
Quære domo propria famulum, famulamq; carentem
Prohibus. illa soler, quæ lactat, inutilis esse,
Pascere cura canem quoq; sit, ne parcito pani,
Ne tua foretur solitus fur stertere luce.
Postremò moneo, vt fœnum paleasq; recondas,
Vnde boues pascas mulosq; his omnibus actis,
Tauris deme iugum, & famulis concede quietem.

Cum medio cœlo Canis, Orionq; vagantur,
Arcturumq; aurora videt sibi stare propinquum,
Collige tunc omnes Perse de vitibus vuas,
Et bis quinq; dies noctesq; exponito soli,
Sint & quinq; dies sine sole, in dolia sexto
Munera lætitiæ Bacchi parientia conde.
Postquam pleiadesq; hyadesq; atq; amplus Orion
Occiderint, tum mox inuertere vomere terram
Esto memor, sic quæq; suo anni tempore fiant.

At tibi difficilis res si sit nautica cordi,
Tempore quo eorū Atlantides Oriona
Vitantes sæuū, pelagi conduntur in vndas,
Omnigeni miscent inter se prælia venti,
Hinc tua nulla mihi tum currat in æquore nauis:
Cura sit, vt iubeo, tellurem inuadere aratro.
Nauigium subduc in littus, & vndiq; saxa
Aduolue, vt sedeat tutum spiramina contra.
Eijce aquas pluuias, vt ne Iouis imbre putrescat.
Arma ratis cuncta ad tua tecum culmina confer,
Carbasa, quæ nauis sunt alæ, ritè plicato,
Suspendas fumosa super laquearia clauum.
Ipse viam differ dum tempus venerit aptum,
Tum nauem æquoreas in aquas deducito, & illam

R 3

Merci-

Mercibus oppleto. vnde domum bona lucra reportes,
Sic noster solitus pater est dare vela per vndas,
 Perle chare, bonum victum hinc æquumq; parabat.
 Et semel hac tenuit cursum, emensus mare magnum.
 Aeolica à Cuma soluens cum naue picata:
 Non quòd diuitias amplas fugiebat, opesq; .
 Sed paupertatem mortalibus à Ioue missam,
 Haud Helicone procul, miseranda habitabat in Ascrea:
 Qui malus ac grauis est, brumæq; æstateq; vicus.
 Curandum Perse tempestiuo omnia fiant
 Tempore, sed primam hanc curam res nautica possit.
 Laudato exiguum nauem, ac res credito magnæ.
Quo maior vectura, lucra hoc maiora futura,
 Si modò contineant rabiosi flamina venti.
 Quando ad mercatum vertisti pectora, sic &
 Debita conaris vitare, famemq; molestam,
 Multifoni ostendam pelagi cursusq; modosq;:
 Non tamen ipse rei, quæ pertinet ad mare doctus.
 Nam nunquam rate sum spaciola per æquora vectus,
 Præterquam Eubœam ad vicinam ex Aulide, vbi olim
 Argiui à ducibus populi collectio facta est.
 Dum sæuam mare ibi tenuit Troiam ire volentes.
 Illuc Amphidamantis ego ad cœtamina veni,
 Calcidaq; intrani, nam plurima præmia clari
 Proclamata viri statuere: at carmine tum me
 Victorem tripodem auritum retulisse recordor.
 Hunc ego suspendi Musis Heliconis honorem,
 Primum ibi fecerunt me hymnum tentare sonorum.
 Nunc mihi quanta fuit ratiū experientia cernis.
 Attamen Aegiochi mentem referabo tonantis,
 Nam docuere deæ me sacrum pangere carmen.
 Quinquaginta dies post, quàm se vertit ab vstro
 Sol cancro, ætatis iam parte cadente suprema,
 Est opportunum fluctus intrare marinos.

Non

Non facile franges nauem, aut homines mare perdet,
 Perdere si nolit princeps Neptunus aquarum,
 Siue deum simul atq; hominum rex Iuppiter altus.
 Namq; per hos pariter stat cardo boniq; maliq;
 Non varij tum flant venti, iacet vnda quieta,
 Tum ita he confidens ventis securus in altum
 Nauem, ac sarcinulas impone suo ordine cunctas.
 Ne differ reditum, citò sed properato reuerti:
 Neu plouiam autumnū expectes, Bacchumq; recentem,
 Insanosq; noti status, hyememq; sequentem.
 Namq; autumnali plouia comitatus abunde,
 Fluctibus horrifonis imum mare concutit auster.

At iter est aliud per pontum tempore veris,
 Cum primum apparent frondes in vertice fici
 Tantæ quanta pedum reddit vestigia cornix
 Per terram incedens: tum fit via peruia ponti.
 Atq; hic est cursus, qui fit sub tempora veris.
 Sed nulla ille animo nostro ratione probatur,
 Maturus nimium, datur ægrè euadere eladem.
 Attramen hæc homines cæci mente omnia tentant.
 Nam miseris anima est durum mortalibus aurum, *gold money*
 Sed durum opperere ac submergi gurgite salso est.
 Hinc præceptorum volo te memorem esse meorum.
 Nunquam quicquid habes totum committe carinis,
 Plura domi linquens, paucissima credito naui.
 Nam graue, damna pati medijs in fluctibus atris,
 Vt graue si plaustrum nimio sub pondere pressi
 Axis frangatur, res dispergantur & omnes,
 Hinc modum ama, bonaq; in re occasio præualet omni.
 Iunge tibi vxorem dum firmus adhuc vigor adfit,
 Annos cum numeras ter denos, plusue minusue,
 Aptum est coniugium: decimo, sed femina quarto
 Anno pubescit, nubat mox deinde sequenti
 Virginem, vt instituas laudatis moribus opta,

R. 4

Vici-

Vicinamq; tibi præ cunctis delige sponsam.
 Sis tamen hic cautus, nec te vicina ludat,
 Nil vxore viro melius contingit honesta,
 Nilq; mala peius: tali, quæ viuere laute
 Clam solet. hæc quamuis validum, sine torre maritum
 Vrit & exiccat, citiusq; senescere cogit.
 Sedulus observa curam, cultumq; deorum.
 Dilige post fratrem, socium: quod si parem amorem
 Esse velis, socius ne lædatur prior abs te.
 Neue illi fictum tua lingua ostendat amorem.
 Si dicto incipiat prior ille aut lædere facto,
 Tunc memor esto, eademq; illi cum fœnore redde.
 Rursus amicitiam veterem obseruare volentem,
 Atq; pati pœnas violati fœderis à se,
 Suscipe, (nam miser est, crebro qui mutat amicos)
 Nec tua post vnquam facies præ se ferat iram.
 Ne multos, neu rursus habeas nullos tibi amicos.
 Prauos cuitato, bonis noli esse molestus,
 Paupertatis inops nunquam grauis audiat ex te
 Opprobrium: nam dos est numinis illa potentis.
Lingua bonum eximium est homini, si pauca loquatur,
 Sicq; modum conseruet, inest tum magna venustas.
 Si probris laceres, laceraberis illic peius,
 Publica cum celebrat populus conuiuia, confer
 Accedens aliquid tecum, nec sordidus esto.
 Pro sumptu exiguo redit ad te magna voluptas.
 Manè Ioui ac reliquis superis libare caueto
 Illotis manibus, Dij sordida sacra recusant.
 Ad faciem solis conuersus meiere noli:
 Sed quando occubuit, donec fuerit nouus ortus.
 Atq; quibus sis cunq; locis, facere inter eundem,
 Detectusue caue: nam Dij sacræ quoq; noctes.
 Vir pius, ac dextro donatus pectore, meiet
 Siue sedens, siue admoto stans corpore sepi.

Res fuit in thalamo chara cum coniuge, Vestæ
 Tum tibi polluto caue ne peragantur honores.
 Nec Veneri coena funebri incumbere reuersus:
 Verum epulis surgens lætis, lautisq; Deorum.
 Ne fluuios pedibus calcaueris vsq; fluentes,
 Niprius aspiciens exores pulchra fluentæ,
 Ac manuum sordes in aqua purgaueris antè.
 Qui fluuium impurus nullam calcare veretur,
 Hunc superi oderunt, ac post mela plurima sentit.
 Symposio in celebri, præsentem sunt vbi diui,
 Ne refectus vngues cultello à sorde repurgans.
 Ne cratera super potantium pone lagenam:
 Qui facit, eueniet mors illi cruda repente.
 Aedificansq; domum, ne linquito semiparatam,
 Ne sedet clamosa super corniculâ canians.
 Neu commode ex illa quæ non benedicta patella est,
 Neue laues: quoniam factis quoq; pœna stat illis.
 Ne puerum, seu sit natus ter quatuor annos,
 Seu totidem menses, educas molliter, inq;
 Delicij: siquidem nil viribus officit æquè
 Neue ad balneum, vbi muliebris turba lauatur,
 Vir lotum venias: nam pœna grauis quoq; tali
 Euenit. aut veniens superis vbi Dij sacra fiunt,
 Ne culpes ea: quippe Dei hinc accenditur ira.
 Præcipue hoc caueas, vel fluminum in ostia, cursu
 In mare quæ properant, vel in ipsos mingere fontes.
 Neue aluum exoneris: nam non est vile factu.
 Sedulus ac hominum famam vitato molestam:
 Ingens fama malum, facilisq; illius origo est.
 Perfertur graue, & orta semel deponitur ægrè:
 Illa etenim prorsus nequit euanescere fama,
 Vndiq; quam vulgus spargit, quoniam quoq; diua est.

HESIODI DIES

Ritè dies seruans, quæ sunt Ioue patre creatæ,
 Optima die seruis quodd sit tricesima mensis,
 Ac opera inspicere, ac dimensum diuidere illis,
 Quæ solet & populus tractare forensia iura.
 A magno Ioue principium est & origo diebus.
 Prima dies sacra est, tum quarta & septima sacra:
 Namq; hæc Latona genitrix perhibetur Apollo.
 Octaua, & Lunæ crescentis nona, putantur
 Esse bonæ, quæuis opera atq; negocia obire.
 Laudantur quoq; post decimam prima atq; secunda:
 Scito tamen, quodd sit longè hæc præstantior illa.
 Hæc tonde pecudes, lætam illa demere frugem.
 Pendula & hæc tenues connectit aranea telas,
 Quodd sit plena dies, formicæq; rodicæ ærum:
 Illa exordiri telam mihi foemina curet.
 Tertia post decimam infelix conspergere cultum
 Semine agrum præstat tamen optima robora plantis.
 Sexta super decimam teneris asperima plantis:
 Aptamari gignendo, sed est non apta puella:
 Gignendæ primùm, nec eam tum nubere præstat.
 Sextaq; præcedens gignendæ inimica puellæ est,
 Apta hædis, ouiumq; viris excindere testes,
 Et pecudum stabulum communire vndiq; septo.
 Dandis apta viris: & amat conuicia, falsa
 Verba loqui, clàm sermones serere inter amantes.
 Mensis ar octaua castres caprumq; bouemq;
 Luce duodecima mulis castratio fiat.
 Sed cum vicenos lunæ iam voluitur orbis,
 Virtibi nascetur prudens, & ad omnia dexter.
 Dandis apta viris decima est: hinc quarta puellæ
 Blanda fauet: pecora hæc, curuq; boues pede cuntes,
 Et cele-

Et celeres catulos, mulosq; operum patientes
 Imposita cicurato manu vitare memento
 Quartam iam medij, tum quartam deficientis
 Mensis: namq; animum tum curæ mille remordent.
 In quarta prima vxorem tibi ducito charam,
 Auguria obseruans, quæ sunt dexterrima tædis.
 In primis quintas fuge pestiferasq; grauesq;
 His etenim Eumenides terramq; hominesq; pererrant, *furiæ*
 Suppliciumq; ferunt periuria falsa locutis.
 Septima post decimam felix, Cerealia dona
 Area in æquata rectè terrere, atq; flagellis
 Excutere: ad thalamum faber hæc tibi ligna secato,
 Tum quoq; materiam fabricandis nauibus aptam,
 Incipias quarta naues sarcire vetustas.
 Iam nonæ mediæ pars vespertina probatur:
 Ac homini innocua est, quæ nona est ordine primo:
 Confert & plantis, tum foemellisq; virisq;
 Gignendis simul est felix, nec inutilis vnquam est.
 Sed latet hoc multos, quodd sit penultima mensis
 Optima, seu referare velis vas, seu iuga dura
 Bobusq; & mulis & equis annexere collo,
 Seu tibi si placeat nauem deducere in altum.
 Namq; datum paucis discrimen noscere verum.
 Vasa aperi decimaquarta: nam præ omnibus hæc est
 Sacra dies, post vicensimam: quæ solis ad ortum
 Est bona, ad occasum mala. laudent pauci alias hinc.
 Namq; dies aliæ felices atq; benignæ,
 Contra aliæ ancipites sunt, & virtute carentes.
 Et laudant alias alij, est cognitio paucis.
 Seu nouerca dies nunc est, nunc mater amica.
 Is felix ac prosper aget, qui hæc omnia seruans,
 Sic vtinam instituat, Dijs inculpabilis vt sit,
 Auguria obseruans, nec quicquam spernere tentans.

HESIODI OPERVM
 & Dierum finis.

REVERENDISS. IN CHRISTO PATRI

AC ILLVSTRISS. PRÆSV-
LI ET DND. NICOLAO OLAHO
Episcopo Agriensi. S. R. Maiestatis per Hun-
gariam & Bohemiam supremo Cancel-
lario, patrono suo humanissimo,

IOAN. RAMVS
ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΓΡΙΝΣΗΣ
ΕΥΦΡΑΤΗΣ. ΠΡΟΚΑΤΟΥ ΔΕΝ
ΑΥΤΩ ΙΝ Α ΠΟΛΙ

VM NVPER IN HES-
fiodi opusculum, quod de
Herculis clypeo scripsit, in-
cidissem, Præful illustrissi-
me, nescio quàm insidiosa
voluptate me retinuerit: vt
non semel legisse contentus
fuerim, nisi iterum atque iterum de integro
euoluerem. adeò postrema mihi lectio sem-
per noui aliquid promittere videbatur. Sensi
tandem quibus me insidijs occulta poëta æ-
mulatio occupasset: nimirum quòd hic mini-
mè sui similis. totum se in certamen Homeri
cum contulisset, magnificentiusq; quàm ali-
bi assurgere niteretur. (nam in Georgicis &
Theogonia, præcipuam operam in vocabu-
lis & nominibus posuit) Homeri deinde &
Virgi-

Clypeos
rum Ver-
gilij, Ho-
meri &
Hesiodi
compa-
ratio.

Virgilij clypeos huic comparavi, vt trium in-
ter se poëtarum discrimina, quantumq; ali-
us alium. figmentorum ac ingenij felicitàte
superasset, intelligerem. Homero igitur
(quòd omnium primus fuerit) inuentionis
laudem, omnes vno ore concedunt: quem
Hesiodus tanta dexteritate imitatus est, vt
non vno loco magnam illi laudis partem eri-
puerit. Vtroq; iunior Virgilius, breuiter qui-
dem, sed & luculentius, & vtilius laborauit,
qui totius ab ipsis ferè exordijs Romana rei
historiam admirabili artificio repetiuerit.
At Homerus & Hesiodus, quanquam non
omnino, propemodum tamen hic pares sunt.
etsi inuentioni, quàm imitationi, plus laudis
debeatur. Vtrius tamen ætas prior, & an
ἰωνιώτου fuerint, iam olim apud maximos
controuersum est: suisq; vtrinq; testimonijs
hæc res & oppugnari, vt defendi potest. Nec
satis scio quanti hoc faciundum sit, quòd
victum olim ab Hesiodo Homerum poëtico
certamine commemorant. Mihi certè si quid
in tantis tenebris diuinare licet, nec contem-
poranei fuisse videntur, nec vnquam hunc illi
poëtico certamine commissum. non enim ve-
risimile est, in tanta laudis æmulatione, &
temporum affinitate, alterum alterius labo-
res tam manifestario furto aggressurum fu-
isse: præsertim cum victum victoris nimum
semper

semper pœniteat. victorem autem ^{ἡτρωμένος} ^{ἀνταγωνίσου} labores & ingenium ad sui nominis ornamentum inuadere, quid aliud est, quàm decretam sibi victoriam pelsimo iure aduersario ereptam esse confiteri? Quod cum in alijs multis, tum maximè in comparationibus factum intelliges, in quibus interdum ne latum quidem vnguem alter ab altero receaserit: nisi quòd is qui ætate posterior fuit, nonnihil commutatis verbis furtum suum occultare conatus sit. Sed ne prolixitate nimia odiosus sim, ad Cel. V. venio, cui nostri laboris patrocinium in tanta temporum malignitate imponere ausus fui: confusus vel D. Nannij nomine. hominis V. Cel. studiosissimi, leuidense hoc munusculum non ingratum Cel. V. futurum: præsertim cum iam olim ab ipsa tui ortus nobilissima infantia & doctos ornare, & crescentium ingeniorum conatus adiuuare consueueris. Accipe igitur Præsul generosissime, quem superioribus istis diebus ex græco conuertimus Hesiodi clypeum: opusculum breue quidem, sed tale, quod cum Homeri quouis volumine facillè conferri possit. Maximè enim hic conatus videtur, ut illi principatum extorqueret. Quod & sua Æneide Virgilius molitus est: de cuius imitatione quia mentio incidit, quid hætenus mihi videatur aperiam, Sed primis libris cum Odyf-
sea con-

sea contendit: illisq̃, quemadmodum suum Vlysseni Homerus, ita ille Æneam, tormalis, tempestatibus & erroribus exercitum depingit, ut si vel nomen solum commutes, in diuersis scenis vnus hominis fortunas recenleri, aut eundem histrionem alijs atq̃ alijs artibus personatum, induci credideris. adeoq̃ ille per omnia studiose Homerum expressit, ut in Vlyssæ Æneam, in Æneæ Vlysseni, deniq̃ alterius in alterum fortunas tam conformiter transtulerit, ut nihil eo nec similis nec melius dici possit: atq̃ ista parte (meo certè iudicio) Homerum longè superauit. Sex postremis, cum Iliade illi certamen est: quod opus tantum abest ut superarit, ut ne æquarit quidem: tam ibi grandis, tam magnificus, quasiq̃ inimitabilis Homerus, ut nec à Deo quidem, si scribere incipiat, victoriam illi ereptum iri metuerim. Quid tamen Virgilius superstes facturus erat, nescio, multum, qui exant, promittere videntur labores: qui si sub quo artifice infantiam, sub eodem adolescentiam egissent, non dubiū est quin grandiores longè, magnificentioresq̃ futuri erant. Vtut est, hoc euicit, ut quanto hic inferior, tanto ibi superior excellentiorq̃ euaserit: vsq̃ adeo, ut nisi vtriusq̃ tempora tam certa essent, non tam Virgilius Homeri, quàm Homerus Virgilij imitator videri posset.
Verum

Verum de his (quia huc non pertinet) satis.
Ad te redeo, Reuerendiss. Præful, obsecrans,
vt istas nostri ingenij primitias ex tui nomi-
nis splendore, aliquid ornamenti decerpere
patiaris (ἐνδοξον γὰρ τοῖς τῷ διώτα μιν καὶ
δόξαν ἡγεμόνι τινός τε ἑαυτῆς ὀπτιηδοσμάτων
ἀπαρχεῖσθαι.) Quod si facis, nostros quæ labo-
res a Cæl. V. probari sensero, maiora breui,
quæ nondum ad iudicium populi mat urue-
runt, multo & lubentius & alacrius profere-
mus. Bene vale, generosissime atq; eu-
ditissime patroxie. Viennæ Austri-
acorum tertio Idus Maij,
Anno 1550.

D. PETRO NANNIO

ALCMARIANO IO^{ann} ^{καὶ ομινον}ANNES RAMVS ^{αὐτοφωμῶν}εὖ πράττειν. ^{ἐνδοξομῶν} ^{καὶ ομινον}

Cui tradenda mihi dederas tua dona patrono,

Κεῖν ἔμοι Διὰ σε δῶρα παρῆχε νόον.

Et placido aspexit per te mea carmina vultu,

Ἀρχ. ἐν ἀνθρώποις πλεῖστα εὐεργέτατ.

Sit precor & viuo, sit functo corpore felix,

Ολβι. ἐν βίῳ, ὀλβι. ἐν θανάτῳ.

Tu quoq, qui tanti fueras mihi numinis auctor,

Αὐτὸς ἔμοι Φαίδρον Νάννιε θεῖον ἔση.

AD MAGNIFICVM

VIRVM, ET LIBERALIVM

STVDIORVM ASSERTOREM

acerrimum, D. Ioannem Hasenbergium

Horatium, Archiducum Austriae præcepto-

rem, Ioannis Rami de Goes Carmen,

quo totius opusculi argumentum
continetur.

Ω ὕπατ' ἀσκραίς ὅσα λείψανα ἔργα ποιητῆ,

Καὶ πρότερον λατῖω μὴ ποτε γνωστὰ, δέχθαι.

Εν δὲ σάκος μέγα ἡρακλῆες, καὶ τόξα μέγισται,

Θέσκελα καὶ φοβερὰ τεύχεα φῶτ' ἐνι.

S

Ενθα

Εἴθα δράκοντες ἐφ' ὧς φέβονται, ἐνθ' ὅλα κινέει
 Κάμοι καὶ μανίαι, καὶ τ' ἔρις ἐλπομένη.
 Τσμίναί τε μάχαι τε, φόνοι τ' ἀνδροκτασίαι τε,
 Καὶ μακάρων θαλίαι δαίτες, καὶ τ' ἡγάμενοι.
 Ζῶα τε, καὶ βλοσυραὶ κεφαλὰὶ, χαροπαὶ τε λισσάιναι,
 Καὶ τευγετοὶ, Βάκχος θ' αὖτις δῶρα πατρὸς.
 Ὡς τὸ δ' ἀργυρίῳ χαλκεὺς ἐποίητο φαίνεσθαι,
 Δέξινθ' ἦν τέχνῳ φάντοσε λαμπόροισιν.
 Τῷ μεμαῶς τὸν κύκνον δ' ἠϊόνιον ἔπεφνε,
 Τίς ὁ Ἀλκμήνης καὶ μεγάλῳ Διὸς.
 Εἴθα ἄλλω ἀλέγοντα ἔχων δολιχόσκιον ἔγχετο,
 Οὐκ ἀπὸ κατὰ μῆρον, κ' ἐξενάρει κόρον.
 Εἴθα ἦ καὶ νύμφαι δένδρεϊδες, αἵ τ' ἐνὶ πόντῳ,
 Νηριδῆες, ἐν μέσῳ φέβονται ἐφ' ἑστέμῳ. (101)
 Πλήκτρον ἔχων, παλάμαίς τε χέλυι καὶ νεύρῳ ἐπίπλετο
 Καὶ λιγυρὸν χάριτος φθέγγετο ἅμα μελπομένη.
 Εἴδ' ἐθέλεις σμάτων τε μέλεις, καὶ πλῆκτρον ἀκρότατον
 Καὶ παλάμας κιθάραν φέβεται ἀγνοῖα βλεπῶν,
 Δέρκεο Ἀσκραίης τὸν βίβλον, ὃν ἦδε πεδούταις,
 Μῆσαις καὶ χερσὶν παντὶ ἐπὶ χεῖρ' ἔδωκε.

M. Nl

M. NIKOLAVS POLITA
 L E C T O R I.

Pingunt, Virgilius, vates Aescraus, Homerus:
 Aeneae, Alcidae, Peligenae clypeos.
 Belligeros contra Turnum, Cygnum, Hectora: donant
 Alma Venus, virgo Pallas, aquosa Thetis.
 Formavit superum coelestis dextera fabri:
 Haec ita festiue sacra poesis habet.
 Fulgida describunt speciosis scuta figuris,
 Effigiem veri principis, atq; animum.
 Quem non vult varijs mundi succumbere curis,
 Aut leniter, vates Graecus uterq; trahi.
 Romanus duros non formidare labores,
 Pro modò ventura posteritate iubet.
 Esse animos tales solius munera caeli,
 Tres simul vnanimi dogmate constituunt.

GVILLIELMVS COTVRNOSSIVS
 IN CLYPEI VERSIONEM.

T Runca videns Italum ferri sua scripta per orbem,
 Oionia nec Latio carmine versa legi,
 Aleræus gemit vates: Et quid iuvat, inquit,
 Sic mea truncato corpore membra rapi?
 Progenies superum, & fratri quæ scripta colono,
 Ausonios olim versa iniere pedes.
 Alcidae clypeus, Cygnæaq; bella supersunt,
 Gloria quæ nostri prima laboris erant.
 Omnia vel Latium legat, aut intacta relinquat:
 Nil mea sic lacero corpore scripta iuvant.
 Prodiit hinc igitur Ramus, gemitusq; poetæ
 Sustulit, & Latij Herculis arma dedit.

S 2

HESI-

HESIODI ASCRAEI
OPUSCVLVM DE
HERCVLIS CLYPEO, LA-
TINITATE DONATVM PER

IOANNEM RAMVM DE
GOES.

Orditur a
commen-
danone
Alcmenæ,
quæ,
Amphi-
tryonem
patris in-
terfectore
Thebas
secura
est.
Exem-
plum a:
moris cõ:
iugalis.

CVM liquit patrios Tirynthia regna penates,
Et Thebas, Alcmena, virum comitata, petiuit:
Quam placidos niueo tollebat pectore vultus,
Oratq; mortali nunquam concessa puellæ,
Nympharum matrumq; decus, sexusq; verendi
Gloria, seu purum videas sine crimine pectus,
Seu raros formæ spectes coelestis honores:
Cuncta Cythereæ similis, quæ fronte decoram
Illi cæsariem dederat, lumenq; iuuentæ
Purpureum, & lætos oculis afflarat honores.
Insignemq; adeò, rerum nec inanibus auctum
Gestarum titulis, coluit venerata maritum,
Quantum nulla queat vincolo sociata iugali.
Qui licet in patrem ferro grassatus honestæ
Coniugis, & tantum maculasset sanguine nomen:
Non tamen hoc facinus, cæsisq; iniuria patris,
Eripuit primos quos illi iunxerat ignes:
Verum in Agenoreos, patria tellure relicta,
Tunc cum migravit fines, Cadmiq; superbum
Imperio supplex populum, gentemq; petiuit:
Illa secuta, domus coniunx habitauit eadsem.
Non tamen aut thalamo prius est dignata maritum,
Concubituæ admisit, agros qui verteret ultor
Hostiles, flammæq; vrbes à stirpe ruiſſet

Occasio
belli sus-
cepti.

Telebo-

Teleboam. Taphiûmq; olim qui fortia ferro
Demisere neci magnorum corpora fratrum.
Hoc diuis quondam votum iuratus Olympi
Fecerat: hos metuit, si quid promissa moretur
Soluere, ne tali poscant pro crimine penas.

Ergo opus aggreditur, promissaq; vota capeſſit
Iam certus, rapit arma ferox, subitosq; tumultus
Euulgat, belliq; omnes petit ordine curas.
Illi se comites equitum genus acre ruentum
Bæoti adiungunt, belli pugnaq; furentes
Ardore, & clypeos docti versare trilices:
Loeriq; insignes iaculo, breuibsq; sagittis:
Vna magnanimi, genus insuperabile bello,
Phocides, in pugnam socij comitesq; sequuntur.
Tales Amphitruo populos, & talia bello
Pectora, Teleboas duos educit in hostes.

Consilium interea Deus altitonantis Olympi,
Anxius in curas animo conuersus agebat,
Quo tandem superumq; iras, hominumq; tumultus
Solueret, & totum freno subiungeret orbem.
Talia voluenti, potior sententia visa:
Vna animo subiit: quam mox simulatq; recepit,
Vritur, & molli bene cinctæ virginis igne
Ardet amans, subitoq; furens delapsus Olympo,
Alta Typhaonij tetigit fastigia templi:
Inde petiturus diuina sede verendum
Phicion, hic partes agitur diuersus in omnes,
Cum subito pulchræ thalamos nocturnus inibat
Virginis Alcmenæ, Venerisq; in mollia soluit
Dona animum, voti compos, lectosq; receptus.
Mox illo labente die redit inclutus heros
Amphitruo, partis inimica ab gente trophæis.
Non famulos, non ille prius quod quisq; sequatur

S 3

Explorat

Catalo-
gus popu-
lorû qui
amphitry-
onem ses-
euti sunt

Cur Iupi-
ter Alce-
menæ cõ-
cubitus
petuerit,

Explorat studium, nec agris commissa reuiscit:
Quam sua membra thoro, formosæ coniugis vſu
Lassa refecisset, votiua nocte potitus.

Compas-
ratio,

Tanta etenim vidui vis impellebat amoris
Amphitryona ducem: quantum qui ferre recusat
Præſentis curas morbi, subitq; laborat
Tollere, & abruptis optat ſibi libera vinculis
Membra dari, vt cælum poſſit commune tueri.
Non ſecus exhaustis bellis, rebusq; peractis,
Ille domum, charosq; petit victrice penates
Dextra, & virgineos per noctem coniugis haurit
Amplexus, capitq; ſuos quibus aſſerat ignes.

Sic quæ ignara Ioui thalamum, reduciq; mariro
Indulſit, ſeprem claudencia mœnia portis,
Ornavit duplici partus genialis honore:
Et fratres vna geminos produxit ab aluo,
Nec quicquam aut animo ſimiles, aut pectore quicquam.

Herculis
& Iphicli
fratrum
cōparas-
tio.

Dotibus hic minor ingenij, virtutibus alter.
Alcides melior, pugnax, interritus, atrox.
Huic compreſſa deo ſuperumq; hominumq; potenti:
Aſt alium peperit, mortali iuncta mariro.
Hic tamen ille Iouis natus, ſobolesq; Tonantis,
Marte ſatum durus Cygnum confecit in armis.

Vbi &
quomodo
Hercules
inciderit
in Cygnū

Forte ſub vmbroſo nemoris ſylvaq; reſeſſu
Delphicolæ Phœbi, magnum cum Marte vagantem
Vnâ conſpexit Cygnum: fulgore minaces
Armorum, & curius metuendo robore ſultos:
Pulſabant celeri terram commota volatu
Corpora magnorum atipedum, denſiſſimus auras
Puluis ab illorum pedibus, plauſtriq; rotatu
Verſus obumbrabat, proſpectumq; ire vetabat
Longius obſcura denſans caligine cælum.
Splendidus axis erat, temone inſignis & auro,

Quem

Quem circum rapido curſus ſonuerè volatu
Aeratis orbes radijs, chalybzq; vincla.
Qro vehitur Cygnus curru, medioq; tremendus
Inſidet, atq; animo ſpem turbidus haurit inanem:
Cum charo, Alciden ſperat ſe poſſe, nepote
Perdere, & exutos armis ſpoliare ſuperbis.

Talia, ſed tacitè, ſecum indignatus agebat,
Abnuic euentum votis Cyrrhæus Apollo,
Atq; preces aliò vertit, cum viribus auctum
Concidat Alciden, tantumq; impellit in hoſtem.
Magnus ab armorum radijs, natiq; patrisq;
Per nemus, & ſacras pharetrati numinis aras
Fulgor iſt, denſas illuſtrans lumine ſylvas:
Viſaq; neſcio ſquid penitus commota minari
Luminaq; uultusq; Dei: totoq; moueri
Pectore, & infantis facies efferuere flammis.
Hei mihi, quis tantis auſit ferre obuius armis
Arma, niſi Alcides, magno comitante lalao?
Nec, niſi eos quenquam tantos æquare labores
Poſſe reor, Martis uè iras, cladem uè morari:
Queis magnæ vires animo queis fortia bello
Pectora, queis validæ pugnanda in prælia dextræ.

Tum ſic Alcides memori ſermone nepotem
Aurigam aſſatur: Dulci mihi charior aura
O Iolæ nepos, generis ſpes optima noſtri,
Aeternæ forſan ſedis ſuprema regentum
Numina, non parui ſcleris ſibi conſcius, olim
Laſerit Amphirruo, tunc cum ſacra mœnia Thebes
(Tirynthum fugiens) & Agenoris arua periuit,
Ob caſi inuidiam ſoceri: ſupplexq; Creontem,
Heniochenq; adiſt: quem mox, ſimulatq; precando
Inſtitit, ornarunt donis, rerumq; dederunt
Quantum ſupplicibus ſatis, hoſpitioq; receptis

Posterita-
tē aliquā
do maior
rum ſuos
rū ſclera
luere,

Atq;

Atq; ita felicem pulchra cum coniuge vitam,
 Tranquillosq; dies, & fata quieta peregit.
 Iamq; vno lapsus Titan reuolubilis anno
 Menses bis senos obiit: mox nascimur ambo.
 Ipse tuus mecum genitor, sacroq; parentis
 Iphiclus, Funditur è gremio fratris, moresque animumque
 Dissimiles. Illi præclari Iuppiter usum
 Abstulit ingenij, & corpus sine mente reliquit,
 Qui profugus patria (sic dii voluere) relicta,
 Eurysthea miser, non vna cæde tyrannum
 Infamem, sequitur: scelerum nisi fortè pudore
 Victus, degenerem mentem ad meliora reduxit.
 Sed frustra ista queror, lachrymisq; offendor obortis,
 Chære Iolæ, tui miseratus fata parentis.
 At pater omnipotens mihi duos ferre labores,
 Accumulans immisit, & ingentes ærumnas.
 Interea arripes frenis vinclisq; superbos
 Tu rege, nexilibus distortens ora lupatis.
 Atq; axes fidens animi, currusq; gubernas:
 Nil vanos Martis strepitus, nihil arma moratus,
 Qui Phœbi in longum iaculantis tela vagatur
 Per nemus, insolito (res admiranda) tumultu.
 Cui quamuis magnæ diuino in pectore vires:
 Non tamen hinc, nostro nisi vulnere fractus, abibit.
 Talia iamdudum memorantem, & verba ferentem,
 Auriga aspexit, fortiq; hæc protulit ore:
 Iuppiter omnipotens, diuūq; hominumq; potestas,
 Et glaucus salsi Neptunus gurgitis heros,
 Urbem qui Thebas clarissima mœnia seruat,
 Te multis ornant memores vtriq; triumphis:
 Qui tibi tam clara Cygnum virtute domandum
 Opposuerunt virum: quo victo, vt victor Olympi,
 Aeternis nomen victurum sedibus addas.

Ab hone
fios

A præmij

Acci-

Accipe tella manu, rigidoq; accingere ferro,
 Vt modò commissis inter se Martia plaustris
 Arma armis cocant. nec enim me, nec Ioue natum,
 Murmure terre bunt vacuo, votisue fugabunt.
 At spero infestis propius cum surgere signis,
 Amphitrione satos, gladijsq; vrgere videbunt.
 Perculsi fugient, nec ad incitat tela resistunt.
 Namq; adeò impugnæ calet hæc mihi dextra ruinas
 Velongè malim, quàm regia prandia, bellum.

Sic ait: ast tales iuuenili pectore fufos
 Alcides animos, & verba virilia tollit
 Laudibus in cælum meritis: illumq; vicissim
 Affatur, volucris contra sermone locutus:

O Iolæ nepos, ô magni cura Tonantis.
 Non procul hinc validis moturus prælia signis
 Hostis abest. quare quicquid generosius audes,
 Expedias, durisq; ferocis Arionis ora
 Includas phaleris, doceasq; velocius omnes
 Auxilio partes monitum tentare ferendo.

Sic fatus, subito robustis curribus aptat
 Aere renitentes ocreas, argentea crurum
 Vincula sortitas. thoracem deinde coruscis
 Sidereum flammis, varioq; colore micantem
 Induit, hunc illi Pallas florentibus annis,
 Tristitia cum duri subiit discrimina belli
 Obtulit, atq; enssem collo suspendit eburnum.
 Deinde humero ingentem, retroq; in terga refusam
 Accingit pharetram, cui plurima spicula diris
 Artibus, & varijs inerant imbuta venenis:
 Vnde mouerentur lachrymæ, gemitusq; cadentum:
 Tela polita tamen, varijsq; operosa figuris,
 Et bifida nigris velata in cuspidè pennis,
 Missa quibus cœptum rapiunt per inane volatum.

S s

Tum

Ardoret
promptu
tudo iussu
nilis.

Arion es
quas Her
culis.

Hercules
ad pugna
instruitur.

Tela ves
nenato cu
spide.

Tum iaculum capiti oblongum, ferroq; timendum
Præfixo capitiq; aptat quam ferre solebat
Terribilem cristis galeam, multisq; rigentem
Auri fulgentis radijs, qua tutus iniquum
Alcides belli posset perferre laborem.

Clypei
Herculis
elegantis-
sima & ad-
mirabilis
descriptio

Tum capiti ingentem clypeum, prorsusq; stupenda
Arte laboratum, iactu quem nulla recepto
Vulnera, nec duris religarant ictibus hastæ.
Vndiq; cæruleis circum currentibus aurum
Orbibus infusum, duroq; volumina gypso
Incuruata, eboris niveo candore relucens:
Multaq; permixtis variata coloribus æra
Alteroant viuos clypei cælestis honores.

In medio spiris tortus draco, fronte reflexa,
Atq; retrouersis oculis in terga recumbit,
Ingens, terribilis, multoq; rubentibus igne
Luminibus, stringens adaperitis faucibus ora,
Ora superfusus sordentia tota venenis.

Epida-

dict, quā
Cōtentio-
nem atq;
uocant.
Homines
hoc uiso
monstre,
subito cō-
cidebant.

Cui Dea terribili vultum compleuert æstu,
Spargere bellorum causas consueta ferox Lis:
Ipsa potens animis rapere improvisa vigorem
Humanis, rigidaq; illum substernere morte,
Quisquis in Alciden ferro consurgit, & alium
Obuius infestis tunc natum pronocat armis,
Illius in Strygis animam detorbat arenas.
Quæ dulcem subito vitam indignata relinquit,
Nudaq; putrescunt inhumati corporis ossa.

ὑπὸ τῷ-

πῶτις

accerrimæ

pugne

Hic videas diræ signa atrocissima pugne,
Inq; fugam versos alios, aliosq; sequentes
Strage data, & multos ultro citroq; tumultus,
Quos Eris adiuncto concitauerat improba Fato.
Inuenies alios multo cum sanguine mistam
Vitam exhalantes, alios in vulnera pronos

Deficere

Deficere, et vitam vix ducere: vulneris illum
Expertem, hunc casum pedibus per tota reuinctis
Castra rapi, iamq; arma virum, iam corpora multa
Cade cruentari, fluere atro sanguine vestes.

Bis sena hic videas stridentibus effera flammis
Colla, venenato vultu maculosa, draconum:
Tam magis offenso spirantia gutture virus,
Quam magis Alcides effuso sanguine pugnat.
Istaq; cæruleos clypei dispersa per orbem
Monstra videbantur, proprijsq; ornata nitebant
Cuncta notis: auri per cærulea colla draconum
Fulgur ijs, nigros pingebat sepia vultus.

Haud procul inde sues, hinc effera turba leonum,
Iratæ coeunt animis, & tota tuentes
Congressi, multo miscent cum sanguine pugnas.
Sed nec apri rapidis quicquam cessere leonum
Agminibus, nec apros fului timuere leones.
Primus ibi exiliens campo sese arduus infert
Agmina pertumpens validè leo: illius ergo
In sua præcipientes ceciderunt vulnera proni
Cladibus, atq; anima duo apri periire relicta,
Vulnera nigramentem quem rostrauere cruorem,
Concretum gremio Terra officiosa recepit.
Clamore exicipiunt socij, fremituq; sequuntur,
Præcipientesq; ruunt, & ad incerta bella feruntur.

Nec non è iuuenum fortissima pectora cœtu,
Indeuicti animis Lapithæ, duriq; Gigantes
Astant: hicq; virum Cæneus dux, hicq; Dryanteus:
Pirithous, proceresq; ducum Mopsusq; Phalerusq;
Exadius, Prolochusq; virum non infima bello
Gloria: Marte satus comes his Titaresius, atq;
Theseus Aegides, fama immortalibus æquus.
Insignes auro iuuenes, insigniaq; auro

Leonum
& suum
inter se cœ-
tamen.

Lapithæ
cum Cen-
tauris con-
gressi sunt:
in nuptijs
Pirithoi:
ad quas al-
lusum ut
decet.

Arma Centauri.

Arma humeros circum gestant, & pectora circum,
 Nobigenæ ex alia Centauri parte coactas
 Semifero in numerum glomerarunt milite turbas.
 Hic fortis Petreus, huic comes Asbolus augur,
 Hurius, atq; Arctus, Dryalus, Perimedes, & ipsi
 Peucida gemini fratres, placidaq; superbus
 Fronte Mimas, nigrumq; gerens ætate capillum:
 Conspicui argento iuvenes, gemmisq; corusci
 Sidereis, dextra truncos & robora vibrant
 Arborea, & sudibus miscent horrenda præustis
 Prælia, cum duris Lapithis, qui comminus actis
 Inter se insurgunt armis, hastisq; minantur.

Mars &
 Minerva
 prælio in
 teriunt.

Alipedes medio fusi certamine Martis,
 Et Mars ipse truces agitur furibundus in hostes,
 Sanguineis telum manibus complexus, & omnem
 Expedit in pugnas aciem, spolijsq; superbit.
 Illum indignanti similem, similemq; minanti
 Aspiceres, celeri raptum revolvamine curus.
 Cui socij toto cupientes pectore bellum,
 Adhærent Pavor atq; Metus, trepidiq; sequuntur.

Minerva.

Quos Iouis haud longo sequitur discrimine Pallas,
 Tristitia non vano voluens certamina vultu,
 Et gladium manibus, galeamq; in vertice fuluam
 Horrendum quatiens, clypeoq; animosa seuro
 Iosert se mediam spumanti sanguine pugna.

Deorum
 conciliū.

Cum Ioue cœlicolæ cuncti super aurea cœli
 Tecta residebant, primoq; in limine Olympi,
 Hic ubi diuorum sedes, & plurima fului
 Circumsusa iacet vis innumerabilis auri.
 Personat auratam citharam Cyrrhæus Apollo,
 Quem circum paribus dulcissima carmina Musæ
 Respondent vicibus, cœtu assistente deorum.

Portus
 imago.

Non procul hinc motos ubi condunt æquora fluctus,
 placat

Placatiq; cadunt tumuli, strepitusq; residunt,
 Appulsu facilis portus, pelagoq; fluenti
 Vadum strepitu similis, similisq; tumentis,
 Et quem multa super delphinum turba ruebat
 Iam medios sine lege maris, portusq; recessus.
 At duo qui reliquis longè excellentius ibant,
 Conspicui argento nitido Delphines, in orbem
 Aequora verrebant caudis, æstumq; secabant
 Pectore, & exertis nunc efflant naribus undas,
 Nunc medio timidos absorbent æquore pisces:
 Cautus ab extremi piscator marginis oras
 Rupe residebat celsa, sinuosa per altum
 Reta diducens pelagus, portuq; retorquens.

Hic clarum Danaes formosæ Persea natum
 Extulerat, clypei nullo cœlestis in orbe
 Herentem, nec ab orbe procul zonisq; vagantem,
 Mirandum visu monstrum faber inclytus auto
 Igniomo, & cultis distinxerat undiq; gemmis.
 Hærebant pedibus duplici talària nexu
 Aurea, quæ sublimem alis, mediocq; tenebant
 Aère suspensum: lateriq; argenteus ensis
 Ex humeris aptatus erat, vaginaq; pulchro
 Aère renidebat, secto vestita elephanto:
 Si supra umbonem medium velut umbra volabat,
 In dorso extabant Phorcynidos ora Medusæ:
 Multaq; inauratis argentea vincula bullis
 Persea lambebant regem, mediumq; premebant.
 Atq; Orci galea niueum cingente capillum,
 Ex oculis fugiens, vmbra noctisq; ruentis
 Cingitur insidijs, gressusq; effingit euntis.
 Non visum subito diræ post terga sorores
 Gorgones, & cursu fugientem Persea captant
 Præcipites, hostemq; petunt, gemituq; lacessunt.
 Vasta repercusso crepuerunt marmora planctu,

Perseum
 clypeo an
 tevolantē
 fingit.

Perseus
 interfecta
 Medusa fu-
 git. Orci
 galea inui-
 sibilem se
 fecit.

Et pe-

Et pedibus clypei latera omnia quassa dederunt
Ingentem strepitum, tinnitūq; æra sonarunt.

Pondus id, hos gemitus adamantina zona tenebat:
Bini inerant squammis depicti terga dracones
Ceruleis, magni, immanes, seu colla petentes
Porrecti ad ingulum, linguis vibrantibus ora
Sibila lambebant pariter, crudele tuentes.

Homē
rum imita
tur hoc lo
co,

zona superueniens maioribus incita turbis
Armorum, & sævis horret concussa periclis.
Binæ utrinq; acies, populorum castra duorum
Armis conspicua innumeris, in mutua vertunt
Bella manus, illi patriam, charosq; parentes,
Et dulcem bello sobolem, natosq; tuentur:
Moliturq; suos contraria turba labores,
Excidioq; vacant manibus fabricata Cyclopi
Castra dare, atq; imo subvertere mœnia fundo.
Pars telis oppressa iacet, pars agmine facto
Dimicat, & totis oppugnat viribus hostem.
Turribus è celsis matres, trepidæq; puellæ
Prospiciunt, lachrymisq; genas, oculosq; fatigant
Virgineos, viuis similes quæ tristitia curant.
Ipsæq; tarda gelu, & viuendo lassæ senectus
Mœnibus euadens, cœlumq; & numina votis
Inclamat, sursumq; manus ad sidera tendit.
Quisq; suis meruunt suprema pericula natis.

Porcæ
carniuor
ræ tristiti
am cladis
auger,

Interea putris miserando funere campus
Feruēt, & effuso restagnat gurgite sanguis.
Cum subito accurrunt magno simul agmine porcæ
Toruæ, terribiles, auidæq; abiecta sequuntur
Corpora, seminecesq; viros, tepidumq; recenti
Cræde locum, & plenos spumanti sanguine riuos,
Vtq; sibi oblatam campo quæq; obuia prædam
Inuenit, hanc subito trahit in diuersa recuruis

Vngui-

Vnguibus, atq; animam crudeli vulnere fessam
Occupat. & mœstas Erebi demittit ad umbras:
Mox saturæ exhaustis epoto sanguine membris,
Exanimæ abijciunt retro post terga cadauer,
Et versæ repetunt stragem, pugnamq; reuolunt.

Hic Clotho & Lachesis, stygioq; animosa furor
Atropos, in medios ruit indignata tumultus.
Quæ quamuis gracili non tantum corpore molis
Præferat, at reliquis tamen excellentius ævo
Grandior incedit, canisq; illustrior annis.
Vnâ omnes ruere, & diris mœstisq; moueri
Inter se iracæ rixis: & torua tuentes.

Tres par
cæ,

Inijciunt manibusq; manus, atq; vnguibus vngues.
Præcipitansq; hominum vitas Achlys ære propinquo
Hæret, sed tristis: faciemq; humerosq; pedesq;
Et Stygijs totum corpus conspersa fauillis.
Cui sordent vncæq; manus, & pallida semper
Ora metu, putretq; muco, sinibusq; receptas
Ex oculis atro defudat sanguine guttas,
Et terram tabo maculat, ringitq; reductis
Faucibus, & tetros aperit cum murmure dentes.

Regia conspicuis moles inscripta figuris,
Et sedem portis, totidemq; effulta columnis
Surgit opus, choreis vbi se genialibus omnis
Exerceat populus, pomparumq; ardua plausu
Mœnia sollicito resonant, spaciosaq; flammis
Atria collucet, Hymeneia festa parantum,
Ducentumq; nouam, curru properante, maritam
Coniugis in lætos thalamos, iam iamq; abeuntem
Nocte cadente diem facibus flammis morantur.
Incedunt auro comptæ longo ordine matris.
Has chorus æquatis mulcens concentibus auras,
Atq; lyræ graciles extenso pollice chordas

Hymene
ia festi nu
ptiales tri
umph.

Percur-

Percurrens sequitur : quem summa laudo secuta,
 Alternant cum voce choros , salientq; puellæ.
 Parte alia lectis dapibus, mensisq; procaces
 Indulgent iuvenes : quorum genialia læto
 Carmine , & audaci resonant conuiuia luxu.
 Excipiunt alij non læuo numine carmen,
 Et gracili ad citharam pedibus manibusq; totatu
 Attiliunt , blandisq; iocis, risuq; sereno
 Tristes expediunt curas , fidesq; sonantes
 Permisso gaudens sequitur modulamine turba,
 Læticiaq; iocisq; viæ, plausuq; resultant.

Cornipedum ante urbem , stadio cursuq; volantum
 Tergora descendunt iuvenes , longoq; feruntur
 Agmine præcipites, atq; ardua rura pererrant
 Agricola . breuib; culti ornatiq; lacernis.
 Fœcundam curuo proscindunt vomere terram.
 (Mirandum visu) subito surgebat opima
 Messis agro, & flauis Ceres incuruata capillis,
 Maturasq; metit robustus messor aristas,
 Et ferro culmos, & auara falce superbam
 Inuadit segetem : & campo prostrata legentes
 Hordea concurrunt pueri , lectisq; maniplis
 In vacuas referunt Cerialia munera cellas.

Vinder: Parte alia curuis maturam falcibus vltimum,
 mix ima Et carpit gravidas immundus vinitor vuas.
 go pul Mox iuueces leuib; calathis, & vimine texto
 cheriz Pampineam excipiunt vitem, folijsq; coruscant
 ma. Auriferis: qui cum læti cessere, subinde
 Expediunt, oneriq; parant vacuos calathiscos.

Viris erat nitidis argentea tota racemis,
 Quam circumtenuas, argentea brachia, rami
 Discurrunt, pascimq; horti latus omne superbo
 Ordine distinguunt, illam quoq; plurimus ære

Fulci.

Falcierat granior postis, sursumq; tenebat,
 Peccerat hanc magno diuinus Mulciber olim
 Ingenio. hic medio carmen citharædus in horto
 Incipit, & festo cuncti clamore sequuntur,
 Nec minus intenti sua quisq; negotia curant:
 Vndiq; feruet opus, sursum deorsumq; ruentum:
 Hic onus importat tergo, redit ille peracto
 Munere, statq; alius calcatis sordidus vis:
 Parsq; ministerio præli, uinoq; terendo
 Incumbit: premit ille, alius collecta lacunis
 Extrahit. hi coeunt pugnis. Multiq; patentes
 Transmittunt cursu campos, leporumq; fugaces
 Venantur cumulos: cumq; his duo magna latrantum
 Corpora, sollicitis ceruos clamoribus vrgent.
 At illi fugiunt celeres, cursuq; salutem
 Prata per, & syluas, atq; inuia lustra sequuntur.
 Parte equites alia, bijugo certamine campum
 Corripiuntq; ruuntq; effusi carcere currus
 Aduersis spacijs, pendentq; in verbera proni
 Aurigæ, dant lora: volant vi feruida circum
 Plaustra choros, radijsq; fremunt: lapsuq; rotarum
 Impulsi, validum titubant, queruliq; feruntur.
 Tantus amor laudum, tanta est victoria curæ.
 Victori spes summa tripus, tripus ære corusco
 Splendidus. hunc nigro faber ingeniosus in antro
 Fecit, & aurato clypei celauit in orbe.

Hæc circum tumidi latè maris ibat imago
 Oceani, & fluctu spumabant cærule cano.
 Cui super impendent cygni clangore volantes,
 Atq; errant fluctus medios per, & æquoris alti
 Amplexus, cælum, nunc vndas ore petentes.

Tot Deus exiguo formas miratur in auro
 Iuppiter altitronans: cuius mandata secutus,

T

Inuietum

Venatio

Equestri
 cursu as-
 rigæ in sta-
 dio cæra-
 tæ.

Oceanus
 Clypei
 margines
 claudit.

Iouistum, validumq; manu, magnumq; peregit
 Vulcanus clypeum: dextra, quem ferre potentē
 Alcides potuit, nec erant grauius arma ferenti,
 Ipse quoq; ascendit currum, fulgentibus armis
 Conspicuum: velut ipsa Iouis per nubila summi
 Fulmina missa nitent: leuiterq; illatus honesto
 Cornipedum incessu vehitur. certusq; Iolaus
 Rector, equos laxo versans moderamine flestit:
 Cum subito placidum sese dea numen in orbem
 Extulit humana facie Tritonia, & ipsos
 Talibus aggreditur verbis, & talia fatur:

Minerva
 Herculi
 et Iolao.

Vos o Lynceæ geniti de stirpe nepotes,
 Huc agite, & monitis aures aduertite nostris.
 Omnipotens animos vobis viresq; secundas
 Sufficit, ut cygni bello spolia ampla superbi,
 Et caput è tumida raptum ceruice feratis.
 Hocq; velim Alcidae maneat tibi mente repostum
 Firma, cum dulces annos, supremaq; fata
 Clauserit, atq; animam Cygni tuus hauserit ensis.
 Linque loco exanimem, nec sit tibi cura perempti
 Corporis: arma etiam, quæ fortè excussa iacebunt,
 Prætereas, cautosq; oculos aduerte Gradiuo,
 Qui cum fortè latus clypeo nudauerit, hasta
 Vulnera agens celeri, retroq; in tuta recede.
 Non tibi fas bello superumq; deumq; corusca
 Arma, vel induvias diuim rapisse potentum.

Minerva
 currum
 Herculis
 ascendit.

Sic ait: & volucres scandit Tritonia currus,
 Aeternam portans famam, nomenq; subactō
 Victurum Cygno. flagris auriga citatis
 Admonuit bijugos: nulliq; agitare sonantes
 Incipiunt curtus, volucrisq; insurgere cursus:
 Diua quibus vires quassa dedit ægide Pallas,
 Imaq; concrepuit tellus, percussa volantum

Corni-

Cornipedum pedibus: plaustris cum surgere vtrinq;
 Cygnus equum domitor, Marsque insatiabilis armis,
 Aduersis capere vijs: velut acta procellis
 Vnda, vel ut subitis interstrepit ignibus æther:
 Qui cum diuersi campum venere sub vnum,
 Vnoque aurigæ stadio iunxere iugales,
 Mox crebris vacuas implent hinnitibus auras
 Alter in alterius neccentes murmura vocem.

Increpatis,

Tamque propinquantem, dictis ingressus acerbis
 Alcides Cygnum: Tantum ne in pectore versas
 Cygne ignaue nefas? aut sic tibi fides, ut ausis
 Nos contra ferro decernere, qui sumus olim
 Fortibus assueti pugnare, & vincere fortes?
 Cede loco, aut meritas nobis dabis improbe poenas:
 Et tutam permitte uiam, temone reducto.
 Hac Ceyca peto, qui rex iustissimus vnus
 Trachinis superest, & seruantissimus æqui.
 Quid multis? nec enim te res latet ista, quod ille
 Te sibi delegit generum, natamque pudicam
 Connubio iunxit stabili, propriamq; dicauit.
 O scelus infandum, caue sis: non te pater isti
 Eripiet dextræ: mecum si cominus armis
 Decernis, nostro vitam sub Marte relinques.
 Quin etiam (nec vana loquor) Mars ipse cruentam
 Cervicem nostræ quondam subiunxerat hastæ.
 Ante Pylum, belli raptus crudelis amore,
 In me torfit agens, quantum furor ipse monebat,
 Iratus iaculum: contraq; ego nostra retorsi
 Illius in corpus violentis viribus arma.
 Ter clypeo excepit iactus: ter pronus in armis
 Procidit, & terram resupino vertice texit.
 Mox alio ingressus telo, clypeumq; recidi,
 Transfixiq; femur medium: quo vulnere fractus

A maiori,

T 2

Conci-

Concidit, & putri subito prostratus arenæ
Cum sonitu incubuit, spolijsq; exutus ab alto
Plurima dijs superis post pugnam fabula factus.
Sic ego nunc viresq; tuas, & vana retundam
Somnia si conferre ultra mihi tela parabis.

Sic ait: Ast illum nequicquam dira minantem
Fisus equis nimium Cygeus contempsit, ab axe
Defilijs terræ soboles Mauortia Cygeus,
Parte alia Alcides: sonitum dedit æthere tellus,
Tam valida percussa pedum gravitate. caballos
Aurigæ impulerant proprius, flagrisq; citabant:
Cum gemini heroes cupidis in mutua dextris
Arma ferebantur. Veluti de vertice rupes

Vi torrentis aquæ per saxa, per ardua montis
Præcipitant, validoq; trahunt secum omnia lapsu,
Strage data nemorum, quercus fractasq; sub ipso
Eripiunt alnos casu, piceasq; virentes,
Dum subiecta petant montis, campique iacentem
Planiciem. talis tum reddebatur ab illo
Campestri sonitus certamine, mutua pulsu

Arma armis, rabido torquent glomerantq; furore
Mœnia Myrmidonum, viridisq; Anthæa, & Iolcus,
Atq; Helice concussa dabant, Arneq; fragorem,
Armorum strepitu, vocemq; inclusa volutant
Mœnia, pulsati colles clamore resulant
Interea, cum iam diris vlulatibus auras

Pugnantes implent. Clari cum rector Olympi
Intonuuit læuum omnipotens, summoq; cruentas
In gremium terræ stillabat ab æthere guttas,
Dilecti faciens in honorem talia nati.
Qualis in apricis (cum iam conceperit iras)
Montibus, immanis ætus aper deprensus, vt acres

Sentit adesse canes, venatoresq; sagaces,

Præstat,

Præstat, & arrectis horret fera tergora setis,
Iamque minas iam congressurus apertas
Concipit, & tetrum calido vomit ore cruorem,
Duraque commissis distorquet dentibus ora,
Palmingosq; oculos, aciemq; in fronte minacem
Huc illucq; rotat dubius, vultumq; seuerat.
Haud secus Alcides Ioue natus defilit altis
Curribus in terram, currusq; cacumina linquit:

Et iam tempus erat, virides cum fortè cicadæ,
Ramorum assuetæ folijs perulenter inerrant
Vere nouo. tenui reuocantes carmine mensem,
Et matutinos per pingua gramina rores
Nocte abeunte legunt: quo iam cum Phœbus apertam
Lustrat mundi seriem, sua fundere plena
Carmina voce queant: cumq; omnis pullulat arbor,
Extenuet circum segetem nascuntur aristæ,
Nec metuit dulcis surgentes pampinus Austros,
Et verno Phœbus vites oppalliat æstu,
Auctor læticiæ Bacchus quibus assolet omnes
Eripere infestas curas, animumq; leuare:
Inter se heroes hac tempestate ciebant
Arma auidi, pariterq; animis in bella feroces
Certa ferebantur: raptorum more leonum,
Quos natura ferox, & egestas cogit edendi,
Ardua sectari surgentem in cornua ceruum:
Quem cum mole sua superatum dente necarint,
Inter se cupidi partæ pro corpore prædæ
Certant, & validis feriunt rugitibus auras.

Seu veluti gemini rostris in rupe repandis
Vulturij miscunt pugnas, certantq; cruentis
Vnguibus, infando cælum clangore petentes,
Si quem fortè vident loca per syluestria ceruum
Cornibus horrendum, capreamq; per alta fugacem,

T 3

Quam

Veris descriptio.

Comparatio.

Quam procul incautam nemora inter frondea fixit
 Pastor agens telis, liquitq; volatile ferrum
 Ignarus, medias sylvas saltusq; peragrans.
 Delapsæ fugiunt montes, vixq; ægra trahentem
 Ciura feram rapiunt discordi dente volucres.
 Sic duo fatigeris heroes cominus armis
 Congressi, validis impellunt vocibus auras.
 Moxq; ibi sublatam Cygnus confurgit in hastam,
 Incauto Alciden cupiens extinguere telo,
 Aggressusq; agitur, clypeiq; insigne superbi
 Percussit feriens hasta: sed in orbe quietum
 Nequicquam telum pendens umbone resedit.

Cygnus
 ab Hercu-
 le interfe-
 citur.

Acrius aduersum rursus confurgit in hostem
 Alcides Cygnum, & mediam qua partibus hæret
 Aequis ceruicem tetigit, nexusq; reuulsi,
 Quæis galea & clypeus coeunt: qua cæde solutis
 Nervorum vinclis, sed adhuc cum murmure linguæ,
 In terram pronus cecidit. Ceu victa securi
 Sternitur infando gemitu decidua quercus:
 Ceu Iouis ista sonat metuendo fulmine cautes,
 Sic terræ incubuit: magno simul arma cadentis
 Increpue sonno, cui, cum fugisset in auras
 Vita leues, victo tum longè immanior hoste,
 Alcides rapidi cautus vestigia Martis.
 Obseruat, tristi torquens fera lumina vultu.

Compas-
 ratio.

Ceu leo, qui prædam nactus, totamq; cruentis
 In diuersa trahit pedibus, tantumq; fatigat
 Dum cadat, atq; animam superatam morsibus efflet:
 Absidet, & cupido pascit fera lumina visu,
 Horrendumq; oculis agitur, circumquæ volutat
 Agmina, nunc humeros pulsans, nunc tergora cauda,
 Sanguineisque putrem pedibus conuertit arenam.
 Deniq; sic totum furor immedicabilis aufert,

Ut nemo

Ut nemo aduersis illi concurrere signis
 Audeat, aut propius motis consurgere rixis.

Alcides talem Marti se interritus offert,
 Parte alia ingreditur Mars armiger, ore timendus
 Sanguineo, ingentes iras sub pectore voluens:
 Tum subitò incumbunt validis clamoribus æti,
 Alter in alterius stringentes, pectora ferrum.

Ac velut excelsu resoluta è vertice cautes
 Excidit, & longum saltu deferitur in orbem,
 Dum cadat, & medium feriens in vallibus agmen
 Impingat, reddatq; sonum mons monte repulsus:
 Haud secus aduersum Mars indignatus in hostem
 Incidit, horrendo cœlum clamore fatigans.
 Sed Iouis ægiochi soboles veneranda præbat
 Alciden Ioue patre satum, manibusquæ ferebat
 Aegida terrificam densa caligine circum
 Nube super fusa tectam: qua freta, superbum
 Ingreditur tali verborum fulmine Martem.

Græcorū
 more ali-
 as ex alijs
 comparas-
 tiones col-
 legit.

Desine iam tandem tristi contendere pugna,
 Atq; animos cohibe: neq; enim magno Hercule victo
 Victorem ereptis spolijs te excedere pugna
 Fata sinent: verum ista precor tam dura coerco
 Arma, nec hanc nobis veniam luctando recusa.

Pallas
 Marci.

Talibus haudquaquam dictis violentia Martia
 Flectitur: exuperat magis, ægrefcitq; medendo.
 Ingressusq; iterum Alciden feruentior, hostem
 Occisurus, & illum, atq; illius arma iacentis,
 Si qua fata sinant, mox erepturus, in illum
 Insiluit, telumq; manu vibrante retendit
 In clypeum, cæsi miserando funere nati
 Vlciisci interitum cupiens. sine vulnere telum,
 Palladis armigeræ dextra auertente, repulsum est.
 Iratus diua Mars auxiliante, perisse

T 4

Tam

Tam bene conceptum iaculum, mox obuius ensem
 Arripit, atq; iterum fertur furibundus in hostem
 Amphitryoniaden. verum ille interritus omnes
 Excipit incurfus: femorisq; vbi videt apertam,
 Nec tectam clypeo. confixit arundine partem:
 Ingentem clypeum, magniq; volumina scuti,
 Ictu tam valido media intercidit. at ille,
 Protinus incubuit madidæ superatus arenæ.
 Accurrunt Païor atq; Metus, dominumq; iacentem
 Excipiunt, tolluntq; solo, corpusq; volanti
 Mox curru impositum, fuga non mortalis equorum
 Abstulit æripedum, mediumq; per æthera vexit,
 Dum miser in summum venit derisus Olympum.
 Tum satus Alcmena socio comitante Iolao,
 Exuuijs Cygni pariter, spolijsq; potiti,
 Inscendere iterum currum, Trachina petentes
 Mœnia: se Pallas dea non mortalis in astra
 Erigit, & summi petit ardua tecta Tonantis.
 Interea cæso crudeli vulnere nato
 Iusta facit Ceyx: pariterq; ea funera mœstus
 Prosequitur populus lachrymans, qui proxima seruat
 Mœnia, Myrmidones, Anthea, Arneq; & Iolcus,
 Atq; Helice, qui supremum comitantur honorem,
 Interfuntq; patris lachrymis, luctumq; sequuntur.
 Obruit illius tumulum populator Anaurus,
 Hybernus auctus pluuijs, niuibsq; resurgens.
 Hæc illi Arcitenens dederat mandata: quod ille,
 Munera qui Delphis Centumtaurilia Phœbo
 Annua pendebant, media spoliasset adortus
 Sæpe via, & tanto Phœbum fraudasset honores

F I N I S.

Mars ab
 Hercule
 in femore
 vulnera
 tus,

Ceyx
 Cygno iu
 sta fune
 ria facti

HESIODI ASCRÆI
 THEOGONIA, BONINO
 MOMBRIITIO PATRICIO
 MEDIOLANENSI INTER
 PRETE.

INCIPIAM à Musis, Heliconis, carmen, alumnis,
 Quæ iuga sacra colunt montis, spaciøsaq; terga:
 Nunc fontem solitæ circumfalkare nigrantem,
 Nunc Iouiam choreis ambire procacibus aram,
 Et vel Termessi, vel fluctibus Hippocrenes,
 Vel formosa tuis Holmi diuine sub vndis
 Membra lauant: summas Helicon qua verberat auras,
 Mobilibus per stagna choris, dulciq; corona
 Exultant, pedibusq; ruunt hinc inde decoris.
 Densior has operit liquidis è fontibus aër.
 Nocte meant, pulchra nec eunt sine voce canentes
 Aethereumq; Iouem, cultæ & Iunonis in Argo
 Numina: congesto soleis hæc vitur auro,
 Additur his Pallas, magnus cum Pallade Phœbus,
 Et quæ noctiuagis gaudet Diana sagittis.
 Teq; canunt Neptune pater qui numine terram
 Sæpe moues: magnamq; Themis, pulchramq; Dionen:
 Quamq; Venus nigra nimium formosa pupilla,
 Quamq; sit auratis Hebe spectata coronis.
 Nocturnis memorant Lunam, Solemq; diurnis
 Ignibus, Oceanumq; senem, Terramq; parentem.
 His subit Iapetus, nigra Nox, Latonaq; mater,
 Quæq; diem crocea defert Aurora quadriga.
 Te neq; prætereunt grauior Saturne, nec vllum
 Quem genus à cœtu scierint duxisse deorum.

T 5

Hæ

Hæ prius Hesiodo, tenues dum pasceret agnas,
 Monte sacro, pulchram dederant ad carmina vocem;
 Meq; listis primùm compellauere susurris:
 Pastores studio quibus est syluestris auena,
 Duntaxat ventres & carpi crimine digni:
 Scimus falsa loqui, non pauca simillima veris:
 Scimus vera loqui, fari cum vera velimus:
 Sic doctæ magni Musæ Iouis inclita proles,
 Tum sceptrum legere ex lauro, ramumq; dederunt;
 Diuinamq; ambas vocem fudere per aures:
 Vt iam quæ fuerint, & scire futura valerem.
 Ergo beatorum genus est, dixere deorum:
 Seq; ipsas primùm canerem, tum si qua placerent.
 Sed quid cum syluis agimus, vel (talìa) petris?
 Principium à Musis igitur deducimus. illæ
 Laude animum patris exhilarant: plerunq; canentes,
 Quæ sint, quæ fuerint, & quæ ventura trahantur,
 Vox concors atq; indefessa canentibus illis.
 Adde, quod aula patris solet arridere dearum
 Carminibus: resonat domus alta nivalis Olympi
 Cœlicolũ domus. immortalī voce sorores
 Diuorum genus extollunt, laudantq; canendo.
 Principiũ quos terra dedit, cœlumq; rotundum,
 Et diuũ quicunq; genus deduxit ab illis.
 Deinde Iouem memorant, hominũq; deũq; parentem,
 Principium finisq; sui sit carminis ille:
 Sit quia maior dijs, & præstantissimus horum,
 Quid quod & humanum genus, ipsoꝝq; Gigantum
 Dum memorant, mentem cogunt gaudere paternam,
 Musæ Olympiades, comiti Iouis ægide natæ,
 Mnemosynæ soboles, obliuio certa malorum,
 Curarumq; quies. sacris hæc mater in oris
 Pieriæ, magno peperit commixta Tonanti.

Mater

Mater Eleutheris præerat: cui Iuppiter, vllò
 Haud diuũ præfente, nouem sub noctibus hæsit.
 At postquam multas annus fuit actus in horas,
 Et sua cœperunt afferre pericula menses,
 Ecce nouem ad numerum nocturni pignora furti
 Vno Mnemosyne peperit pulcherrima nixu,
 Læta puellari fœtu. nam carmina Musæ
 Semper agunt, vacuamq; gerunt formidine mentem:
 Mentem, quæ nixeo multum non distat Olympo.
 Sunt illis pulchræq; domus, populiq; beati;
 Quas pariter Charites, Desideriumq; frequentant.
 Voce sonant læta, labijs modulantur amœnis.
 Cœlicolũ legesq; sacras, moresq; canendo,
 Fortè hilares cœlum formosa voce petebant:
 Immortale canunt, concentu terra renidet.
 Adde pedum dulces strepitus: ibatur ad ipsum
 Namq; Iouem. summis deus is dat iura colonis:
 Ius habet & sæui tonitrus, & fulminis ille,
 Vi patrem superans Saturnum. singula diuos
 Inter agens, æquè meritos discernit honores.
 Talia cœlesti cantabant arce sorores:
 Clíoq; Euterpeq; iuuans, & docta Thalia,
 Melpomene, lætis & Terpsichorea choreis:
 His subeunt Erato, memoriq; Polymnia mente.
 Addimus Vranien, & quæ manet vltima: quanquam
 Calliope cunctas supereminet vnica Musas.
 Hæc claros sequitur reges, quibus extat honori
 Cætera Musarum concordī lege caterua:
 Ora solet regum dulci suffundere rore.
 Quo fit, vt à linguis illorum dulcia larè
 Verba fluant, præstantq; fauis collata saporis.
 Hunc vnum aspiciunt populi, quem munere donat
 Calliope: seu fas dubium. seu iudicet æquum.

Quin

Quin solet oblatas verbo requiescere lites.
 Hunc igitur voco prudentem: quod adesse bonorum
 Sape rei, tutò solet & punire nocentem.
 Mollibus affatur verbis, dulciq; lepore
 Vitur, atq; suo facilè impetrat omnia nutu.
 Utq; deo, stat honos illi, dum permeat urbem.
 Mellitusq; pudor: micat inter deniq; cœtus.
 Qualia sunt, homini dare quæ novère Camœnæ.
 Vos ô cantores, & qui citharœdus habetis,
 Munera Musarum in terris, & Apollinis estis.
 Ab Ioue sunt vates felix, quem deniq; Musæ
 Obseruant: huius dulcis fauus exit ab ore,
 Præterea si quem luctus, lachrymæq; frequentes
 Possideant animamq; vrant mœroribus intus.
 Dentq; illi Musæ numeros, artemq; canendi,
 Præteritos veterum latè qua promat honores,
 Cælicolasq;: mali meminit non ille prioris,
 Quod tulerat: tantùm auxilio sunt dona dearum.
 Ab Ioue saluete natæ, date carmen amœnum:
 Diuorum cantate genus, qui sæcula viuunt:
 Quos genuit Tellus, & multo lumine Cœlum,
 Et nigra Nox, falsis & quos Mare paut in vndis.
 Dicite quo diui fuerint, quo munera terra,
 Quo mare, perfectis quo condita flumina ripis,
 Atraq; cum radijs, & latus desuper orbis:
 Quiq; ex his diui fuerint, rerumq; datores.
 Quis diuis & opes, & quis diuisit honores,
 Vnde vel his olim sublimis cœsisit Olympus,
 Dum licet. ista mihi cœli narrate colonæ,
 Et mundo quæcunq; prius sint edita rerum.
 Principiò confusa Chaos, sine imagine moles
 Extitit, hinc vacuis Tellus apparuit aruis.
 Nam prius ipsorum pavimentum facta deorum est.

Quon-

Quondam qui cœlo sedes habuere supremo:
 Tartara dehinc vnà sunt visa dehiscere terra.
 Et mox pulcher Amor surgit, mediusq; deorum
 Cernitur. hic illos forma supereminet omnes.
 Membra deus latè soluit diuimq; virumq;
 Consilium, atq; ipsam domitat sub pectore mentem.
 Deq; Chaos, liuens Erebus, Noxq; atra resultant.
 Aethera Nox, ipsumq; Diem misisse putatur:
 Quos Erebo coniunx peperit lasciuia marito.
 Tum quoq; sidereum Tellus grauis edidit orbem,
 Par sibi præ cunctis Cœlum quo tegmen haberet,
 Magnorum & fieret pavimentum sola deorum,
 Hinc montes, gratasq; tulit conuallibus imis
 Radices, Nymphæ sedes vbi sæpe tenetis.
 Quid mate non domitum memorem, sæuumq; procellis,
 Aspersumq; metu? stetit hoc quoq; pignore Tellus.
 Nec mora, concubuit Cœlo: bis sena repente
 Stirps oritur. tumidis magnus prius emicat vndis
 Oceanus, subit Iapetus: nec defuit ingens
 Cœus, cumq; ipso satus est Hyperione Creon:
 Nataq; Mnemosyne, Themis, & Rheæ, pulchraq; Tethys,
 Quiq; micæ serto Phœbe spectabilis aureo:
 Ortaquæ Thea grauis. demum Saturnus: is arma
 Consiliumquæ gerit tacitò sub pectore vastrum.
 Omnibus hic grauior natis: tenerumq; parentem
 Carpit, & hunc multa solet incusare querela.
 Addidit his animo Cyclopas Terra superbo,
 Cum Bronte Asteropem, nec viuus abfuit Arges.
 His fulmen cudere Ioui, tonitrumq; dedere:
 Cætera sunt diuis similes micat vnus in ipsa
 Fronte oculus, curuusq; aurem sedet inter vtranq;
 Id Cyclops, quod eis stat pro cognomine, monstrat,
 Nomine req; putes notos. fuit horrida visus

Effigies

Effigies, & erat monstri luminis instar:
 Omnis ab assiduo vis est infracta labore,
 Verum alios Tellus Cœlumq; creauit alumnos:
 Tres ij sunt numero, multo stat nomine fama.
 Cum Gygi Briareum numerant, Cottumq; superba
 Pignora: Titanas his Iuppiter vsus in hostes.
 Quinquaginta comas quiuis, centumq; lacertos
 Gestat in accessos: audet contingere nemo,
 Vis ingens, magni quam corporis æquat imago.
 Hi sunt quos cœlum, materq; atq; illius vxor
 Terra, sotos genere, malis grauioribus omnes
 Vicerunt, nitidumq; infestauere parentem
 Principio: verum serie nascentibus illis
 Sub Stryge damnatos, imaq; voragine terræ
 Occuluit. Cœlum patrem mala tanta iuuabant.
 Ipsa graues dederat gemitus sub pectore Terra,
 Atq; dolos animo nimium concepit iniquos.
 Tum niueum fabricans adamantæ, sagacior arma
 Molitur, curuamq; vocat cognomine falcem.
 Iamq; sui coram steterant ex ordine nati,
 Talia cum irato tandem sermone profatur.
 Pignora, si matris miseræ, sæuq; parentis,
 Si mea sint animo, dulcissima pignora, vobis
 Verba, pater pœnas operis dabit antè patrati.
 Scilicet inuentor primus fuit ille malorum.
 Talia dum loquitur, natos tremor incutit omnes
 Nil verbi: labijs cohibent nam verba sub imis.
 Haud mora, Saturnus grauior, fidensq; inuentæ,
 Surgit, & hac caram compellat voce parentem:
 Hoc opus, ô mater, manibus peragetur ab istis.
 Polliceor: neq; enim me iam patris vlla tenebit
 Cura, quod inuentor primus fuit ille malorum.
 Dixerat. ipsa animo retinet vix gaudia mater,

Remq;

Remq; hanc non vlli credit. sedet ergo, tacetq;
 Quid moror? infandam Saturno tradidit harpen,
 Intruxitq; dolis. Cœlum dehinc attulit vmbra
 Noctis, vt ingratos peteret cum coniuge somnos.
 Iamq; procax audis nimium distenditur vlnis:
 Insidijs puer excedit, gladioq; timendus
 Seuit & in coleos vibrauit tela paternos:
 Tergaq; post (neq; enim frustra) proiecerat illos.
 Nanq; quot exierant fœcundo sanguine guttæ,
 Terra tot ebibit: hinc longus sibi vertitur annus,
 Exmox Tartareæ coram cernuntur Erynnæ.
 Horrificisq; graues sonuere Gigantes in armis.
 Hinc & quas Melias vocitant, sit origo deabus.
 At vbi cœsa patris adamante virilia Cœli,
 Aquoreasq; ea Saturnus proiecit in vndas,
 Iamquæ diu frustra pelago sunt visa natæ,
 Candentes circum spumæ, quibus inclyta tandem
 Virgo oritur, primumq; sacris natæ orta Cytheris,
 Fluctibus argutam petit hinc Venus aurea Cypron.
 Plurimus oris honos illi, faciequæ verenda
 Ambulat, & teneris vestigia sumit ab herbis.
 Hanc homines, varioquæ vocant cognomine diuis,
 Hunc Aphrodite, nunc ea dicitur Aphrogenia:
 Quod prius à spumis illi tradatur origo.
 Quod fata sit Cypri, dea Cyprogenia vocatur.
 Hanc quoq; sæpe leges Cytheream. causa putatur
 Illa, quod admotis prius appulit orta Cytheris.
 Sunt & qui diuam meritò Philomedeā dicant,
 Quod dea testiculis quondam sit nata marinis.
 Sæpe locus matri comes it, cœcusq; Cupido.
 Illa deos coram. Maiestatemq; salutat:
 Is fuit in primis honor illi. deniq; sortem
 Dicitur hæc hominum medio sortita, deumq;

Virgi-

Virgineos ea sermones, risusq; dolosq;
 Fert & amicitiam, nec delectatio longe
 Cernitur: assiduus apud hanc dulcedinis usus
 Inuenies, & nec sine mansuetudine viuit.
 At sua Titanas Cælum cognomine dixit
 Pignora, pignoribus crebrè dum litigat ipfis,
 Quicquid agant: vocat intentos ad pessima semper,
 Crimine pro tanto pœnam sibi iure daturus.
 Nox quoq; mox Sortem peperit, Parcæq; nigramentem,
 Et Mortem: nec vos partu puto Probra reliquit.
 Nec mora, cum somnis Insomnia parturit: atq;
 Qui culpas hominum carpit, delictaq; Momon:
 Et quas Hesperidas vocitant, quibus aurea curæ
 Mala per Oceani ripas, hortosq; fuerunt.
 Et vos Fata parens inuictæ pectore semper
 Gignit, & æternas immitia numina Parcas:
 Clothoq; & Lachesium, surdas & quæ gerit aures
 Atropon. hæ bona sunt, & pessima tradere dictæ.
 Errores hominum obseruant, culpasq; deorum:
 Nec locus insidijs quas hæ posuere, quiescit,
 Donec in expositos pœnæ reus incidat vncos.
 Filiaq; obscuræ fuit Indignatio Nocti,
 Nulla viris grauior pestis magis obfuit vnquam.
 Hinc & Amicitiam peperit, Fraudemq; latentem,
 Atq; Senectutem, canis adit ista capillis.
 Vltima pignoribus tumido Lis additur ore.
 Filius huic Labor est, modicaq; Obliuio mente,
 Debilibusq; Fames membris, vacuoq; palato.
 Adde graues lachrymis & tristi corde Dolores,
 Præliaq;, & Pugnas, & multo sanguine Cædes.
 Quid quodd & hanc vocitant caram Mendacia matrem?
 Ambages, multa; grauis Victoria præda:
 Læsiq;, & veris Infamia nota cachinnis,

plus

Plus alijs geminæ sibi confluere vicissim.
 Quin & præfectum genuit iurantibus Horcum,
 Officis, falsæ cum sunt periuria linguæ.
 Nerea sincerum Pontus, verboq; seuerum,
 Progeniuit: natis senior solet ille vocari.
 Grandæuum pleriq; vocant: quodd nullus in illo
 Si dolus, & culpa vitam non inficit vlla:
 Quodd sit mansuetus, quodd fas, quodd iura sequatur,
 Consilij quodd sit mitis, largitor & æqui.
 Teq; creat Thaumās Pontus, Phorcumq; superbum.
 Continx terra fuit. tulit hac quoq; coniuge natas
 Ille duas, pulchra te Cete fronte priorem:
 Eurybien, cui mens adamantina facta, secundam.
 Porro coma laudata nimis pulcherrima Doris
 (Edidit hanc pater Oceanus sub finibus orbis)
 Virgo seni nupsit Nerei. torus, æquoris vnda,
 Gratus. in hoc Nymphæ natæ dicuntur aquosæ:
 Eucrate, Thetis, & Proto, Spiog;, Saog;, Eudore,
 Glauceq; procax, hilarisq; Galene,
 Doro, Dynamene, niueis Eunica lacertis,
 Cymothoe, Thalie: quibus addimus Amphitriten,
 Pasitheen, Meliten, formosq; ore Pherusam,
 Protoq;, & multos Erato quæ cepit amando:
 Enalimenen posthac, & quam miramur Agauen,
 Dorida Nefæen: nec te Galathea reliquit,
 Candidiorq; comas, faciemq; simillima lacti,
 Protomedea subit, Panopeq;, Asteaq; virgo:
 Gignitur Hippothoe formosior, Hipponoeq;
 Cymo doce, motas pelago quæ temperat vndas,
 Ventorumq; ipsos facili premit ore tumores.
 His Amphitriten. vlnas quæ rore madescit.
 Gignit & Euagoren, & tutam Pontopoream.
 Lyfianassa subit: nec deerant, Laomedia,

v

Eione,

Eione, Cymo, pulchraq; Halimeda corona.
 Nec te Glauconome, facili latissima risu:
 Nec te Liagore, nec te Pronoea tacemus:
 Nomen & à multis quæ legibus accipit vna,
 Polynomen peperit, subit has Euarna sorores.
 Aspicias, nihil est quod iure reprehendere possis,
 Aemula naturæ est studijs, & amabilis æquis:
 Egregiam pariter Psamathen, diuamq; Menippen,
 Autonomen, Nesoq; parit iustamq; Themissen.
 Addidit Eupompen: & quæ gerit vna parentis
 Aeterni mentem, sociæ Nemertea dicunt.
 Fallor? an hæ numero decies sunt quinq; sorores?
 Oceano posthac præstanti corpore natam
 Duxerat Electram Thaumias. his nascitur Iris,
 Harpyæq; comis pulchræ, fœdæq; rapina.
 It prior Ocypete. post hanc infamis Aello:
 Scilicet hæ ventis præstant, auibusq; volatu,
 Tempore proq; suo clamoribus aëra turbant.
 At Cetonis atrox petijt connubia Phorcus.
 Annumerat soror, & fratri commixta marito est:
 Formosæ nascuntur anus, canzque capillos,
 Comptaque Pephredo vestes, & tristis Enyo:
 Gorgones adduntur. qua soles Hesperus abdit.
 Oceanum propter campos habuere feraces.
 Dulcibus Hesperides sunt illic vocibus vse:
 Euryale, Stennoque potens, multisque Medusa
 Nota malis: mortem sola est hæc passa fororum.
 Ius alijs nec mors, nec curus senectæ duabus.
 Dixit ad vxorem maius Neptune Medusam:
 Pro thalamo stat aquosus ager, pro candida lecto
 Stat rosa, stant violæ, cuncti stant deniq; flores.
 Ilius postquam Perseus caput abstulit, idque
 Victorem miseræ potuit fecisse puellæ.

Horat.

Horrendus Chrysaor, subitis & Pegasus alis
 Exiliunt. equus Oceani sub fontibus ortus
 Dicitur: est quoniam fons dictus ab helline Pege,
 Alter ab aurato, manibus quem fulminat, ense,
 Fit Chrysaor: sonat ensis Aor, sonat & Chrysos aurum,
 Pegasus a striferum tandem petit aliger orbem,
 Incola, perq; deos & magni testâ Tonantis
 Attulerat tonitrumq; Ioui fulgurq; coruscum.
 Edidit at Chrysaor sibi Geryonea trifaucem,
 Ante suas illum vis Herculana iuencas
 Perdidit, atq; animam claua deponere iussit.
 Senferat creptum infelix Erythea tyrannum,
 Diatriq; sua doluit Tyrintha rapina:
 Cæsus & Eurytion, itabulis atq; Orthus opacis.
 Deq; illa est ingens atq; insuperabile monstrum
 Progenitum, nulliq; Deum, nulliq; virorum
 Par erat, aspectu grauius: cui nomen Echidnæ.
 Pars prior egregiam forma præstante puellam,
 Vicina terribilem sæuumq; professa draconem est.
 Cruda nimis spelæa colit, varioq; colore
 Cernitur, atq; cauas habitat sæuissima petras.
 Huic sedes olim à cælo terraq; remotas
 Concessere dei. iacet, immortalis Echidna
 Antra per, æternam solet & duxisse iuuentam.
 Scilicet huic sæbum coisse Typhaona dicunt,
 Infandoq; procax ve. to commixta puella est.
 Hæc quoq; Geryonea virum sibi duxit habendum,
 Dum coeunt, infanda canem fœtura priorem
 Edidit. Orthus is est. oritur, sed acerbior alter,
 Gerberus: horrendos aperit sæuosq; latratus,
 Quinquaginta quatit diris vlulatus ora.
 Ferrea vox, acerbq; nimis stat, & absq; pudore.
 Lernæam peperit, posthac immanior Hydram:

V

Hercu.

Herculeus labor illa fuit, magniq; decoris
 Nomina. Iunonis contra nihil obfuit ira.
 Hanc ea nutrierat pestem. comes Herculis ibas
 Ad noua vitales Iolae pericula mortes.
 Consilij doctæ tandem ruit illa Mineræ.
 Hydra grauem vltimq; nimis genuisse Chimæram
 Dicitur: illa leues velocior anteit auras,
 Acribus aspirat flammis, multaq; fauilla
 Aestuât, & rapidos de naribus euomit ignes.
 Huic caput est triplex monstro pars prima leonem
 Monstrat, habet medium serpens, stat sine chimæra,
 Pegasus hanc magno rapuit sub consule tandem.
 Bellerophonteos quis non audiuerit ausus?
 Heu eadmi domus infelix: connubia sanxit
 Orthrus, amatrici genuit qui Sphinga Chimæra:
 Heu monstrum crudele tibi congressa marito
 Est iterum ipsa Chimæra, Nemeæumq; leonem
 Edidit: ô quantam pestem. dea scilicet illum
 Nutrijt, inq; vmbris impexit Iuno Nemæis.
 Sanguine frondosa multo regnabat in aula.
 Quid moror? Herculeæ fuit is quoq; gloria clauæ.
 Rursus in amplexus Phorcum notissima Ceto
 Excipit: hinc ingens multis & onustior armis
 Fit serpens. latebrosa colit, cæcasq; cauernas,
 Malaq; non vlla seruat vigil aurea somno
 Semina Ceronis cecini, Phorcicq; superbi,
 Fluminaq; Oceano peperisse puerpera Thetys
 Dicitur: Eridanus altis hinc enatat vndis,
 Nilus, & Alpheus, pulchrisq; meatibus Ister.
 Strymonaq; & Rhesum genuit, Misumq; Caycum,
 Mæandrumq; vagis anfractibus Heptaporumq;
 Nascitur & Rhodius, magnoq; superbus Eeta
 Phasis, & aurata qui labitur Hermus arena,

Quiq;

Quiq; habet argento similes Acheloius vndas.
 Ixion & Nessum, pronosq; Haliacmona lapsu
 Ixionemq; simul peperit, Phrygiumq; Simunta.
 Additur Aesopus, nigro natat ille fluento.
 Et qui tabificum purus non accipit amnem,
 Peneus, sociosq; negat cum gurgite tingi.
 Sangarium Tethys, Ladonq; Partheniumq;
 Ixionem. Ardescumq; parit, diuumq; Scamandrum.
 His cum formosâ mater pulcherrima nymphas
 Est enixa. virum genus hæc, stirpemq; puellæ
 Cum fluij sibi semper alunt, & Apolline rege:
 Ab Ioue naturam natæ dicuntur eandem,
 Pythosq; Admetenq; parens, & Prymnona Tethys
 Edidit: Vranie specie subit æmula diuos.
 Elestren tulit, & Clymenen, Zexosq; Thoenq;
 Tequoq; Calliroe: leuior nec defuit Hippo.
 Pasithoen, Asemq; parit, malisq; Rhodeam
 Lenibus: has Pluto sequitur formosa sorores.
 Plexaure deinceps, Polydoraq; Melobasisq;
 Atq; Galaxaure, faciesq; Petrea decora.
 Metis, & Eurynome, flauis & Xanta capillis.
 Addidit Europen, troceosq; Telesthoa peplo:
 Quas Ianira procax sequitur, pulchroq; Diona
 Pectore, cumq; Tyche pulchram Cerceida vinxit.
 Quid quod & Eudore, niueis & Acasta lacertis,
 Nascuntur? Perseis adest, & prompta Menestho:
 Gignit & Idyam: quibus Amphiro, Ocyroamq;
 Iunxit: Ianthæi nec gratia defuit oris.
 At neq; præterijt Clytiem, dulcemue Calypso:
 Et Creseis adest, & cum Creseide Doris.
 Vltima Styx oritur: cunctis Styx præstitit vna.
 Omnibus Oceanus senior, grandæuaq; Tetyis,
 Auctores. patrio chorus hic excellit honore.

V 3

Dehino

Dehinc alias pater Oceanus, venerandaq; coniunx
 Ediderant: numero. tribus extant millibus illæ,
 Vestigantq; solum, pressisq; paludibus errant.
 Totq; alia Oceano sunt edita flumina, terras
 Quæq; rigant & quæ Tethyn dixere parentem:
 Omnibus his, neq; enim poterit sua reddere quisquam
 Nomina sed quicumq; suo nascatur in orbe
 Nouit, & ignotos alijs sibi nominat amnes.
 Magnum præterea Solem, Lunamq; vagantem,
 Thea, nimis caros peperit Hyperione natos.
 Tertia sit soboles croceis Aurorâ quadrigis
 Quæ micat. atq; diem cælo terræq; ministrat,
 Haud secus Eurybiæ peperit tria pignora Crio,
 Maiorem Astræum natu, Pallanta minorem,
 Vltima sortitur partus vestigia Perseus,
 Primus erat tamen ingenio, pinguiq; Minerva,
 Inter mortales multo præstantior omnes.
 Adde quodd indomitos Eoa puerpera ventos
 Mixta Deo, nostrum diffuderat vsq; per orbem,
 Argestem Boreamq; grauem: Notus additur illis,
 Quiq; nouas Zephyrus flando leue parturit herbas:
 Lucida dein tremulis produxit sidera flammis.
 Quæ data sunt Cælo pro lumine, fungitur illis,
 Proq; caput merita sole, insignire corona.
 Tum demum multa Styx atra libidine mota est.
 Nupserat, eiq; viro natos Pallante creauit.
 Aemulus hinc oritur Zelus, Contentio fratri
 Addita: formosis solet hæc incedere suris,
 Et quæ sublimi Iouis assedere cathedra,
 Nomine dicta viris Vis prima, Potentia dicta est
 Altera regali comes utraq; facta Tonanti.
 His sine non callem, non vllam Iuppiter aulam,
 Non vybes summum non his sine permeat orbem,

Ab Ioue

Ab Ioue. Styx gratis hoc impetrasse putatur,
 Cælicolas vna coram cum-cogeret ille:
 Indixitq; graues pugnas, preciumq; laboris
 Oblulit, auxilio Titanes si quis in hostes
 Iret, & inuasum Iouis instauraret honorem,
 Præmia nedum (inquit) quisquam fascesue priores,
 Sub patre Saturno quibus est is functus abunde,
 Non perdet: verum quem non genitoris habebunt
 Munera, fecundis ego donem facibus illum?
 Consilio primum cari Styx mota parentis,
 Duxit opem, & trepido cum natis assuit orbi.
 Quid tantis igitur meritis par redderet ille,
 Pensabat. tacitam subit hæc sententia mentem,
 Per Styga cælestes iuuent, nec fallere quisquam
 Audeat. at duo vos. Vis atq; Potentia, mecum
 Viuite. sic fatus, diuis impertit honores
 Omnibus. ipse sua regnat sublimis in aula.
 Nobis amatori Phœbi pulcherrima Cæto:
 E quibus exoritur pignus mirabile tædis:
 Gratiior in primis medio Latona deorum
 Visa fuit, cætusq; virum nil dulcius illa.
 Quinetiam Asterien Perse genuere maritam.
 Nascitur ex istis Hecate, præclara duobus
 Muneribus, multoq; palam Iouis errat honore.
 Namq; ea ius terræ, superi sortitur & orbis:
 Subq; eius vastum cohibet ditio profundum:
 Perq; Deum superas graditur spectabilis ædes:
 Hanc quoq; mortales votis venerantur opimis
 Sacra deæ lati faciunt. Hecatenq; vocantes
 Quæ sit maiestas, eiusq; potentia monstrant.
 Illa preces & vota libens assumit, & illis
 Carpere fecundas dat opes, & honoribus vii.
 Iugo mortales inter, cæliq; colonos,

V 4

Cuncto.

Cunctorum decus & partem sortita bonorum est.
 Ab Ioue vis illi non sit. quoscunq; recepit,
 Munera cum vobis olim diuisa darentur
 Titanes, ni fallor, adhuc ea seruat honores.
 Nēue quodd Astriæ proles fuit vnica tantum,
 Concessos olim fascēs depulsa reliquit.
 Arbitrio micat illa potens: nimis vtilis illa
 Consilij, & quem cœtu vult præficit omni.
 Stant acies, strictoq; micant densa agmina ferro:
 Nemo tamen victor, nisi cui fauet illa, recidit.
 Regibus assidet, atq; illis dat regna tueri,
 Iusticia. quod si pugiles in agone frequentes
 Eminent, multoq; petant sudore coronam,
 Hæc dabit ad nutum vires, palmamq; vocata.
 An memorem, quid equum præstet domitoribus, atq;
 His qui cæruleum tumidis mare nauibus errant?
 Illi sæpe preces Hecaræ, plerunq; potenti
 Neptuno sudere: colunt hæc numina nautæ.
 Hac duce, sæpe redit præda venator opima.
 Sæpe dolet longo cum illuserit illa labori.
 Quid quodd Mercurio comes it, stabulisq; capellas,
 Armentumq; ferax & oues augere putantur?
 Ex modico multum, ex multo facit illa pusillum.
 Sic ea, sit tantum proles licet vna parenti,
 Ingenti diuos inter tamen extat honore.
 Iuppiter huic homines etiam concessit alendos,
 Degere qui vitam possint, lucemq; tueri.
 Scilicet his Hecate narratur honoribus vsa.
 At Rheæ Saturno numero sex inclita partu
 Pignora contulerat, Vestam Cereremq; feracem,
 His subit auratis Iuno pulcherrima plantis,
 Et tu qui Stygias colis improbe Pluto paludes,
 Quicq; maris geris imperium Neptune profundū.

Addi-

Addidit illa Iouem, diuūmq; hominumq; parentem,
 Fulminibus terram crebrò qui oppugnat acutis.
 Horum crudelis pater vnumquemq; vorabat
 Nascendo, patrium ne post quis obiret honorem.
 Illi nanq; prius cœlum Tellusq; parentes
 Prædixere, suo quodd erat fatale domari
 Pignore Saturnum: licet is fortissimus esset.

Hoc ideo metuens, sæuit nascentibus ore
 Pignoribus, miseras mater dabat ægra querelas.
 Propterea Rheæ fulmineum paritura Tonantem,
 Dicitur his charos tandem implorasse parentes:
 Consilio miseræ precor en succurrite natæ.
 Dicite, præsentem sortum quod tuta locorum
 Enitar, quæ poena patris sit habenda furorist
 Quodd partus vorat ille meos. mouere pro vsæ
 Hæ Cœlum Terramq; preces iustaq; querelæ.
 Ergo Rheæ, quæ sint patriq; Ioui; futura
 Ostendunt, & quid sit eis fatale duobus.
 Quid moror: hæc Lætum Crææ defertur opimam,
 Armatum paritura Iouem. misere parentes:
 Vt peperit natum, sibi terra recepit alendum.
 Nox erat, atq; omni Cœlum tum luce carebat,
 Cum Lætum peteret nato Ioue mater & illum,
 Haud secura, cauo furtim contextit in antro.
 Monte sub Idæo syluis læret ille profundis.
 Iamq; audis fauces aperit Saturnus, vt ipsum
 Ore recens natum queat inglutire Tonantem.
 Stabat fortè silex: silicem Rheæ cepit, & illam
 Pro Ioue Saturno posuit festina vorandam.
 Hanc miser inglutit Genitor, ventriq; recondit:
 Ignarus, post terga Iouem pro caute manere,
 Inuictum, mœstiq; nihil præ fronte gerentem:
 Cui citò debebant sæui delicta parentis

V 5

Cedere

Cedere, quem regno seruabant fata paterno.
 Nec mora, formosa concreuit imagine natus.
 Vis aderat, qualisq; decet præstantia regem,
 Interea lapsum rursus Sol induit annum:
 Saturnus, monitu cui iam frustrata parentis
 Mens erat, atq; dolis potuit succumbere nati,
 Scire Iouem liquit natum: Terræq; procumbens
 Ora quatit, quasso lapis vltimus exit ab ore.
 Iuppiter hunc capit, inq; sacra Pythone manere
 Iusserat: illa cauo Parnaso mœnia quondam
 Extulerat: lapis in signum memorabile cessit,
 Gentibus vt fieret res admiranda futuris.
 Tum demum patruos à Cœli nexibus vltro
 Soluit. agunt dignas tanto pro munere grates:
 Atq; Ioui tonitrum dederant, fulmenq; trifidum,
 Et fulgur terram prius id defodit in altam
 Iuppiter. his fretus telis, toto imperat orbi.
 Duxit ad Iapetum Clymene formosa maritum:
 Oceanogenus hæc sibi caput ab æquore Nympha.
 Bis duo progeniuit natos: Atlanta priorem
 Edidit elato fuit ore Menœtius alter.
 Consilio sequitur vario curuq; Prometheus,
 Et quem non recta dicunt Epimethea mente.
 Nam prior inuentis hominem læsisse putatur,
 A Ioue plasmata quod abegerat ille puellam.
 Fertur at ardenti strauisse Menœtion igni
 Iuppiter, & stygijs miserum damnasse sepulchris,
 Quod malus, atq; animos tumefecerat ille superbos.
 Maximus Hesperidum iuxta confederat Atlas
 Prædia, qua Oceano iungit confinia tellus:
 Infractis humeris cœlum (mirabile visu)
 Sustinet, & nullo deflectit pondere collum,
 Iuppiter hanc sortem dedit illi. porro Prometheus

Funibus

Funibus ingenti fertur strinxisse columnæ.
 Pœcundo (an memorem?) quod in epate sederit ales
 Semper, & excreta nunquam sator accipit escam?
 Namq; dies quod ei absumit, nox sufficit vltro.
 Vidit autem satus Alcmena, visamq; peremit.
 Inuito neq; enim volucrem Ioue perdidit, atqui
 Plus solito pater Herculeæ conducere laudi
 Censuit. & quanquam grauis ille Promethea trinit,
 Quod sibi consilij solim contendit iniquis:
 Abstulit immixtas studio tamen Herculis iras.
 Iudicium diuis fuit & mortalibus olim
 Meconæ: socium venisse Promethea dicunt
 Ante Iouem, fertur sectum posuisse iuuentum.
 Fraude bovem secuit: carnes & viscera lectam
 Is sibi constituit præpingui sumine partem:
 Ventre bouis gracili præciosa cibaria texit,
 Tergoreq; inclusit fœdo. mox alba secundo.
 Ossa loco dedit, & molli pinguedine sepsit.
 Hæc hominum diuûmq; parens dum mente videret:
 Iapetionide qui mentis acumine præstas,
 Qua tibi fraude nimis partem lasciuie parasti?
 Dixit: at e contra leue subridendo Prometheus
 (Nāneq; fraudis erat capta iam memor) ista profatur:
 Stant geminæ coram pater optime maxime fortes:
 Elige, si qua tuæ pars est gratissima menti.
 Dixerat ista dolis, vt Iuppiter omnia cernens,
 Hæc nouit. neq; enim latuit dolus improbus illum.
 Quid faciat? mox ille viris graue lumina torquens,
 Plurima quæ possent animo liberabat obesse.
 Hinc adipem ille manu cadentem sumit vtraq;
 Excudit exta furor, vultuq; impingitur ira,
 Alba quod exertis conspexit fraudibus ossa.
 Quod sit vt illa viri sacras adolere per aras

Assueti

Assueti. veteris imitentur originis usum.
 Tum demum iratus cæli cui numina parent.
 Iapetionide, qui præstas omnibus (inquit)
 Consilio, cæptas neq; enim sinis improbe fraudes.
 Talia turbato mittebat Iuppiter ore.
 Proinde doli memor, abdiderat mortalibus ignem.
 Id satus Iapeto sensit, ferulaq; fauillas
 Iniciens, tepidos terris clam detulit ignes.
 Tanta Iouem medio sub pectore cura momordit:
 Affecitq; graui, neq; enim medioeriter ira.
 Pro raptis igitur flammis mortalibus ingens
 Addidit ille malum. Vulcano namq; pudicæ
 Iussit ut è terra formaret plasma puellæ
 Iussa facit deus, ambiguo qui crure laborat.
 Compfit eam multo Pallas tum cæssa cultu:
 Donauit zona, nec abest argentea vestis.
 Ipsa manu dea palliolum, mirabile visu,
 Explicat. inq; humeros à fronte reflectit eburnos:
 Fertur & hanc tenera quos vngue reuulsit ab herba
 Floribus, aurataq; caput redemisse corona.
 Lemnius hanc docta deus insigniuerat arte:
 Inq; illa longosq; dies, multumq; laborem
 Impendit: placuisse Ioui sic ille putatur:
 Sculptilibus pinxit varijs, & imagine multa.
 Nam quæcunq; mari, quæcunq; animantia terris
 Apparent, in ea viuunt. micat indita latè
 Gratia: ne tantum pictas motare figuras
 Membra, sed has veris affirmes vocibus uti.
 Ut pulchrum mox ille malum (vice namq; bonorum
 Fecerat) hanc oculis hominum diuimq; patère
 Exhibet: allatis ea deinde superbior ibat
 Muneribus, largaq; nimis gaudere Minerua.
 Astantes stupor inuasit mortalibus inde

Quod

Quod grauior fraus est & inexpugnabilis orta.
 Fœmineum genus hinc ortum, sexusq; proterui
 Progenies effecta, viros quæ lædere nata est.
 Hos puto qui rebus non consulere, sed omni
 Tempore cum satis libito sunt ventris abusi,
 Quale sauis examen apum dulciq; liquore
 Cernimus, infames haud rarò pascere fucos.
 Per thyma mane volant, & picta per arua tepenti
 Sole vagæ, cerasq; legunt & dulcia mella.
 Prædolaret, curuq; vorax sub vimine viuít,
 In suaq; abdit edax alienos extra labores:
 Talis in humanis prius eb Ioue formata rebus
 Est data flagitijs hominem quæ lædat iniquis.
 Altera mortales est visa lacessere pestis.
 Nam qui coniugium spernit, nomenq; mariti
 Triste fugit, nescitq; tori parère querelis:
 Hic altore licet careat, multa; senectæ
 Sit grauis, & prona prospèctet fronte sepulchrum.
 Indiget haud victu viuens, solitaq; diæta.
 At postquam vita excessit, pro quanta relictas
 Turba sit inter opes, lætas pars vna nouales
 Diuidit, inuentum pars altera diripit aurum.
 At cui ducta fuit multa virtute marita,
 Sit cara & prudens, sit & integra moribus illa,
 Aequabunt mores secum mala nata probatos.
 Infelix, sed si fuerit, cui fœmina nequam
 Nupserit, o quantæ viuunt in pectore curæ:
 Quod sit ei nulla morbus medicabilis arte.
 Sic animum transire Iouis, mentemq; latere
 Non datur. hoc in se probat haud impune Prometheus
 Multorum licet is prudens, rerumq; peritus
 Effet, erant tamen hunc quæ lædere vincula possent
 Quin & Briarei fastum, Cortiq; Gygisq;

Vranus

Vranus ut vidit pater, admiratus eorum
 Corporis ingentem molem, spaciolaq; membra,
 Sicut erat, vasta terræ furiatus abyſſo
 Iecit, & Infernas (ait) en habitate tenebras-
 Hic dolor æternus lugentibus, hic erit horror.
 Iuppiter haud multis post hæc labentibus annis
 Quosq; dei Rheæ Saturno conceperat atrum
 Vnanimis adeunt Erebum, clausosq; Gygas
 Exolunt. vasti valvæ sonuere barathri,
 Consilij autæ rursus Telluris in almuu
 Apparere diem: caros nam Terra nepotes
 Cum tribus his docuit, palmas ex hoste futuras.
 Nec mora, bellum oritur patris Titanibus ingens
 Cum Ioue. multa Iouem fratrum tutela leuabat,
 Quiq; recens Stygias Erebi liquere catenas.
 Pars ea de summo librabat spicula cælo.
 Tela suis dedit editior Titanibus Othrys.
 Inq; Iouem & fratres vibratas fortiter hastas
 Projiciunt. pulsanq; polum: tremit ille cadenti
 Penè par. arma dei trepidant, trepidantibus arma
 Porrigit, inq; suos graue Iuppiter excitat hostes.
 Tanta fuit belli sitis, & Mauortius ardor.
 Ut plusquam denos produceret arma per annos.
 Ambrosiam interea socijs apponit in escam,
 Nectariosq; palam calices, quibus illicet haustis,
 Lucundus subijce non pauca elatio diuos.
 Vidit & inde inquit diuûm pater atq; hominum rex
 Vos ô, Terra vocat Cælo quos coniuge natos,
 Lampridem bello multos absumpsimus annos,
 Sperantes decus & palmam virtute parare.
 Hinc nos inde nocens non paruus viribus hostis.
 Eia agite, inuictasq; manus viresq; potenti
 Pandite nunc animo atq; Othrym expugnate superbum.
 Haud

Haud certè immemores Ioue, quod ductore soluti
 Venistis, nostro Stygiam superastis abyſſum
 Consilio, nexuq; graues, turpesq; tenebras.
 Hæc ait æquato respondit pectore Cottus:
 Summe parens, nobis haud ignota profaris.
 Nam neq; nos sensu, neq; nos ratione caremus,
 Scimus enim quod sis diuûm tutela, paterq;
 Qui Stygios coluere sinus, infernaq; regna.
 Adsumus en reduces misero de carcere, passim
 O hominum diuûmq; parens, indigna relatu.
 Sed quid pro tantis meritis reddemus? in arma
 Ire iuvat, belloq; tuas defendere parteis.
 Firmior hæc nobis mens est, certumq; sub alto
 Pectore consilium. dicentem talia Cottum,
 Ore auido exhausere dei. Mars ergo calere
 Incipit, & multo bellum clamore vocari.
 Vna dijq; dexq; vocant, quos maximus olim
 Saturnus natos Rheæ pariente creauit.
 Vidisses & quos gelido dissoluit ab Orco
 Iuppiter, & nostrum traxit miseratus in orbem,
 Instantis studio latè gestire duelli.
 Marte graues hilarant, vastis & viribus arma
 Expediunt, centumq; manus & brachia centum
 Quisque gerit, capitum ex humeris sæcundius agmen
 Funditur: in ramos ea quinquaginta secantur.
 Et iam dira cohors Titanibus obuia passim,
 Rupibus excisis saxosa volumina torquet.
 Titanum contrà per agros. sulfere phalanges,
 Viribus ingentes, & ad omni bellica promptæ,
 Curritur: inq; vicem mixtum graue fluctuat agmen.
 Clamatur: tonsus reboat clamoribus æquor.
 Horruerat Tellus, pulsus suspiria Cælum
 Edidit, & lachrymis fleuisse putatur obortis.
 Tantus

Tantus erat diuûm fragor, vt contusus Olympus
 Nutaret, crepituq; graui concideret axis.
 Ipsa nouos sensere pedum stupefacta fragores
 Tartara, terribilis metui fuit vndiq; clamor
 Pugnantum, & si qui vertissent terga sequentum.
 Interea mixtis vicibus dum tela volarent,
 Aureaquè immanis stridor contunderet astra.
 Ipse deûm pater haud vltà cohibere furorem
 Nouit, at irata iamdudum mente coactas
 Ostentat vires: rapidos de nubibus ignes
 Spargit & à summo flammâs intorquet Olympo.
 Fulgur ei volitant crines, & fulgure peius
 Fulmen: ab horrifonis erumpunt nubibus ambo.
 Infremuit passim sparfis ambusta fauillis
 Terra nec arboreis syluis sacra flamma pepercit.
 Pontus, & horrendis efferbuit æstibus ingens
 Oceanus: vapor aduersos defœuit in hostes.
 Quin lux aërium cœlo tenus attigit orbem,
 Titanumq; oculis immerfit clara tenebras:
 Neûe sacro color est visus splendore carere.
 Haud secus hæc oculis vidisset, & aure patentî
 Haussisset, spectator ibi si fortè fuisset,
 Quam si terra graui crepitu mundusq; coirent,
 Terraq; per partes flueret, mundusq; dehiscens
 Cederet, & multa conuolueret astra ruina.
 Horruerant fremitu venti, lateq; coactos
 Pulueris attollunt montes, tonat vndiq; cœlum:
 Arma Iouis nec fulgur abest, nec ab æthere fulmen.
 Perquè graues volitant, validiquè per agmina venti.
 Fit fragor: heu quanta crebrescunt numina lite?
 Quantum quisquè manu potuit, monstrauerat hostis:
 Nec prius abstinuit bello, quàm flectere cepit
 Vna per aduersos acies turbata maniplos.

Ante

Antè serox nam Briarëus Contusq; ruebant,
 Quisq; Gyges nullam patitur cum Marte quietem,
 Ter centum torquent pugnando per aëra laxa,
 Marmoreumq; manu graue desuper hostibus imbrem
 Precipitant. rapit vmbra diem, densantq; sub ipsâ
 Cautibus horrendæ sublata luce tenebræ,
 Et fuga, subq; solum Titania turba repente
 Trudunt, & validis ibi cogitur esse catenis.
 Sub Styge Titanes, cæco clauduntur & Orco.
 Hinc tanto refugis spacio telluris horizon,
 Edictior quanto polus à tellure recedit.
 Terrea Tartaream sepes circumdedit aulam,
 Quem circum triplicis nox atra voluminis orbem
 Implicat, & nimias auget densata tenebras:
 Sub Styge radices Telluris, & Aequoris altum
 Educunt caput, & superas tolluntur ad auras.
 Victimus est illic terræ locus: horrida porrò
 Munies scater, & sæuos alit vndiq; vermes.
 Talia Titanes vobis ergastula magnus
 Iuppiter indidit, & miserum vos trusit in antrum,
 Haud reti d' ferre gradus licet. irrevocabile fecit
 Ex Erebo Neptunus iter. duro ostia ferro
 Cudit, & admoto murum construxit in ære.
 Briareus simul accessum, Contusq; Gygesq;
 Obseruant, multaq; fide loca si pta tuentur.
 Illic sidereus polus, infernæq; paludis
 Regia, concretis & tellus atra tenebris.
 Et quòd pacatis æquatur fluctibus æquor,
 Quisq; sibi proprios fines & flumina seruat.
 Quis labor, heu quales ibi viuunt deniq; vermes:
 Ordine cuncta carere putes. Chaos omnia miscet:
 Haud breuibus Stygiæ repetuntur callibus ædes.
 Esto quòd in primo vegetus sit posse viator,

X

Tarta-

Tartareūq; citus petat interiora paludis:
 Longa diurni prius orbita desinet anni,
 Quam medius illi sit fas intrare penates.
 Hinc quōd & hinc aditus turbo rapit ille deorum
 Numinibus plerūq; grauis szuusq; putatur.
 Scilicet hoc monstrum multa caligine noctis
 Tecta norat, densisq; regit sub nubibus aulam,
 His coram Caelum tenuisse Promethea dicunt,
 Infractaq; manus sublataq; colla gerentem.
 Nox illic, clarusq; dies vestigia ducunt
 Mutua, perq; vices soliti sunt reddere verba.
 Nunc is ferratos, nunc permeat altera posses:
 Cumq; exit, nox atra subintrat: cumq; ea linen
 Linqvit, aperta dies tenebris adit hostia pulsus.
 Haud unā manes habitant: vbi cesserit alter,
 Non nisi decretam redit altera viderit horam.
 Lucidus is multo mortales lumine donat.
 Nubibus ista caput graditur velata, manūq;
 Fert Somnum, Somno mors est soror: ambo parenti
 Pignora dicuntur Nocti. Stygiamq; paludem
 Vna habitant: quorum radijs nunquam attingit ora,
 Seu sol cum scandit, seu cum descendit Olympum.
 Ex his vnus humi, totoq; cubilia ponto
 Somnus habet, dulcemq; homines dat habere quietem.
 Alterius cor in are riger. praeordia duro
 Stant ferro: nihil est pietas quod molliat intus.
 Quem primū caput, haud vnquam crudelis abire
 Sustinet heu pariter superis infensor hostis.
 Quin & Tartarei latet infima numinis abire
 Regia praeconi qua Persephonea marito
 Iungitur, inuitis & eum vix accipit vlnis.
 Infremit horrendum diris stridoribus aula:
 Ante sedet canis immitis custodia, limen

Fraudi-

audibus aggreditur: si quis subit aduena cauda
 blanditur, geminaq; procax submurmurat aure.
 Reditu tentes, grauior non ille redire
 Te sinet, infestos sed agens ab imagine vultus
 Corripit, vastoq; vorax te ventre recondet.
 Infernum porro diuis metuenta barathrum
 Rex habitat, canos venerabilis ambulat annos.
 Minus a Caelo depressam possidet arcem.
 Grandia sunt caecae domui pro tegmine saxa.
 Sculpsit in argento multas circum alta columnas
 Atria, sidereo quarum caput imminet orbi.
 Hanc propē Thaumantis versatur nata, per altas
 Aequeoris Iris aquas. Iouis est ea nuncia magni.
 Nam seu dijs oritur grauior contentio, siue
 Turpiter illorum linguam mendacia foederit,
 Aut in surandum praestent, volat ocyor Iris,
 Terminamq; auro Stygijs in fluctibus vnam
 Meritat & hinc gelidum Caelum super euehit amnem.
 Frigidus hic amnis saxo quia decidit alto,
 Sedq; diu Tellure narat, noctuq; nigrantes
 Fundit aquas. Stryx Oceani pars dena putatur,
 Aequeor & extantem reliquas circundare tetram
 Dicitur, inq; ipsum spumoso vortice pontum
 Praecipitat. superos tantum pars vnica laedit.
 Namq; deum quisquis potuit periurus haberi,
 Deprehenso talem luit is pro crimine poenam,
 Debilior totum recubat prostratus in annum:
 Ambrosiam non ille dapem, non nectaris ille
 Foecundo sacrum bibit ē cratere liquorem.
 Vox illi non vlla, trahit vix viuus anhelam
 Ore animam, iacer immiti sub tergore testus:
 Iamq; noui serus redit illi circulus anni.
 Peste quod ex illa sit liber. at altera maior

X 2

Rursus

Rursus adest: nam lege nouem procul exulat annos.
 Et neq; fidereis mensis conuiuia vocatur,
 Consilium nec adire Iouis cœtusq; beatos
 Huic licet, extremum iacet at depulsus ad orbem
 Interea decimum sibi conuertuntur in annum
 Solis equi, mutæq; piant periuria linguæ,
 Iamq; ablutus adest: venit ad conuiuia rursus,
 Perq; cohors, longam luerat qui crimine pœnam.
 Mos ita iurandi diuis: tanto extat honore
 Styx canas grandæua comas, iter illa natate
 Angustum solet, & nullo corrumpitur æuo.
 Hic obscura suos Tellus, & pontus, & ater
 Tartarus, & magni Cœli domus ordine fontes
 Quisquis habet, quid quodd sæuis loca uermibus illic
 Horrescunt, animosq; deum formidine terrent?
 Ferrea marmoreis durant ibi limina portis,
 Continuis compacta simul radicibus hærent.
 Hæc loca Titanes habitant, soliç lacuna
 Demersi, socia soli caruere caterua,
 Qui parti affuerant Iouis auxiliaribus armis,
 Oceani vastas habitant sub gurgite sedes,
 Cortusq; atq; Gyges, generum Deus æquoris altis
 Briareum Neptunus aquis selegit, & illum
 Cymopolea tuo noctu dedit esse cubili.
 Ast ubi de cœlo Titanas Iuppiter alto
 Expulerat, nupram duxisti Tartare Terram.
 Iam tumet illa sinus, iam facta puerpera natum
 Dicitur exertæ admonuisse Typhoëa mamma.
 Iam puer ingentes humeros, iam fortia tractat
 Brachia: continuoq; pedes agit ille labori.
 Statq; ferax caputum ceruix, uelut arboris ingens
 Innumeros truncus qui spargit ad æra ramos.
 Si numeres, centumq; manent speciemq; draconum

gerunt, ductis visæ æra lambere linguis.
 Arrior ex oculis ardebat flamma, nec vnum
 sonum, centum reboabant vocibus ora.
 Quin & murmur erat varium, mirabile dictu,
 Dixisses exinde deos certissima fari.
 Nonnunquam indomitos coram mugire iuuenos.
 Nunc catulos latrasse putes, nunc sæua draconum
 strura terribiles de montibus edere voces:
 Perq; cauas, valles perq; altas murmura colles
 spargit, & haud vna se voce Typhoëa reddit.
 Et iam res eius voto cessisset, & ipsis
 ita deis daret, & toto regnaret Olympo:
 Niantum facinus procul aduertisset acuta
 Mente Deum pater, ingenti namq; ille fragore
 Insonuit, sparsitq; sacros de nubibus ignes:
 Terraq; cum cœlo commota, referbuit æquor
 fluctibus, Oceanusq; graues exhorruit vndas.
 Nunc Ioue, nunc diuis hinc inde ruentibus, orbis
 Intremuit: dubia timuerunt astra ruina.
 Heu heu quanta parens traxit suspiria tellus.
 Hinc tonitrus fremit, inde grauem dare fulgura lucem
 Visa, nec assiduis cessabant fulmina telis.
 Perq; solum cecidere faces, perq; ardua cœli
 Culmina, nec liquidis sacra flamma pepercerat vndis.
 Sensit & ipse minas imi regnator auerni,
 Atq; suis timuit nimium graue manibus Orcus.
 Titanum tum densa cohors sub carcere nigro,
 Saturnum multo circumdedit acta fragore.
 Viribus armatur tum Iuppiter, armaq; sumpsit
 Fulgura, non tonitrus desunt, non fulminis ignes:
 Exiliensq; loco, summiq; cacumine cœli,
 Intorsit de nube faces, diuina Typhœi
 Ora micant, sacrisq; iacent exusta fauillis.

Ingemuit nato Tellus ardente, profundi
 Fulmina senserunt montes, multumq; parentis
 Iam fuit exustum: ceu plumbum saepe frequentes,
 Aut ferrum candente fabri fornace minutis
 Excidunt frustis, feruenti liquitur igni:
 Perq; solum domitum veluti natat vnda metallum.
 Iuppiter hinc Stygijs trussisse Typhona cauernis.
 Dicitur, infames vomitis de gutture ventos
 Non Boream, non ille Notum, Zephyriue tepentis
 Flamina, non nigris Argesten spirat ab Indis,
 Quos diuum genus esse putes, quis commoda narret
 Illorum erga homines? mittit quæ flabra Typhæus,
 In mare præcipitant frustra, pontumq; nigrantem,
 Turbineq; erumpunt vasto. labat ætheris omnis
 Machina, mortales passim euersura labores.
 Pulueri desanant nymbi, sublataq; vento
 Sylvarum sarmenta volant, perq; aëra longum
 Errantes qua parte ruant, qua deniq; campos
 Tempestate premant, miseri didicere coloni.
 Sunt alij frera qui versant, puppesq; procellis
 Inuoluunt, frustra oratis suffragia nautæ.
 Ast vbi cælicolum labor est expletus, & ipsi
 Titanes pœnas Ioue iam victore dedere,
 Imperium vnanimis terræ cœliq; tyranno
 (Consilium tellus dedit) ascripsere Tonanti.
 Hinc prioris meritis socijs discreuit honores.
 Et iam regali stabat sublimis in aula,
 Metida cum primum thalamo vocat. illius vxor
 Esse prius Metis meruit, namq; vna deorum
 Atq; hominum cœtus est scita reperta per omnes.
 Intumuerè sinus: parituram Iuppiter arte,
 Dulcibus & verbis, vteros exegit vt inter
 Pallada comprimeret. genuit nam Pallada Metis.

Conf-

Consilij illam Cœli Terræq; sefellit:
 Namq; Ioui armorum nimium sollertia cavit,
 Præter cum summo neu quis regnaret Olympo.
 Namq; erat in fati, orituram ex Metide doctam
 Pallada cui patrias vires æquare liceret.
 Quin & cum Metis regem diuumq; hominumq;
 Qui nimis elatis animis foret, edere vellet,
 Vt exeretam cohiberet Iuppiter alium.
 Talia namq; Ioui persuasit terra nepoti.
 Dein Hora Themis ediderat, Ionis altera coniunx:
 Iustitiam, Legemq; bonam, Pacemq; virentem:
 Quicquid agant homines, tres obseruare putantur,
 Hæc quoq; fatales genuit de coniuge Parcas,
 Iuppiter: hæc Clotho, Lachesis fuit altera, sedem
 Atropos extremam tenuit. decus omnibus ingens
 Addiderat pater, & multo donauit honore.
 Namq; mali ius atq; boni dicuntur habere,
 Præq; suis tres cuncta regunt mortalia nutu.
 Tresq; Ioui Charitas præstanti corpore, nata
 Oceano tulit Euiynome. si nomina quæris,
 Aglaie prior, Euphrosyne, Thalieq; sequuntur.
 Ex oculis pulchrum aspiciunt, iucundus ab harum
 Sideris irrorat amor de more pupillis,
 Adde, virum fecunda Ceres experta Tonantem,
 Persephonem parit, heu Stygio nimis illa tyranno
 Dum placet, à cara rapta est (Ioue dante) parente.
 Quin & Mnemosynem (comptis erat illa capillis)
 Vidit, ut ô dederis mihi tu quoq; pignora, dixit.
 Ergo nouem peperit formoso corpore Musas:
 Nec vigor his semper, nec delectatio desit.
 Latonæ posthac congressus, Apollinis ingens
 Progeniuit iubar, & claram venando Dianam.
 Vltima Iuno placet: tædæ placuere sororis,

X 4

Hæc

Hac Lucina oritur, simul & spectabilis Hebe,
 Et Mars commotis semper qui fluctuat armis,
 At cui cunctarum rerum est concessa potestas,
 Pallada secundo potuit peperisse cerebro.
 Armatas ea saepe acies duosq; tumultus
 Excitat, & medios grauis it nec iniqua per hostes.
 Quicquid agit, patrium seruat veneranda decorem.
 Sic quoq; nullius commixta libidine Iuno,
 Te Vulcane tulit, sed non sine coniugis ira:
 Insignemq; deos te reddidit arte per omnes.
 Neptuno at Triton, Amphitritaq; procaci
 Nascitur: auratas habet ille sub æquore sedes,
 Atq; vnâ matri comes it, regisq; parenti.
 Heu grauior nimium Triton Deus aurea Marti
 Pellito Cytherea Metum, trepidumq; Timorem
 Gignit: vterq; grauis bello pugnantis esse
 Dicitur, & densas pariter turbare phalngas.
 Nec non Hermoniam, gaudet qua coniuge Cadmus,
 Progenere. Ioui præconem Maia deorum,
 Mercurium Atlantis peperit. Dionyse crearis
 Tu quoq; sitq; parens Semele, clarissima Cadmi
 Progenies. patrem tibi vendicat illa Tonantem.
 Securus mortis genuit te Liber: at illam
 Mors rapuit. nunc esse deos polus astruit ambos.
 Hereuleas posthac Alcmena puerpera vires
 Ediderat, furata tuum Latoa maritum.
 Inclytus Aglaïæ thalamo Vulcanus adhæsit,
 Vnam quæ Charitis præstat lætatus habere.
 Auricomam summis Ariadnem Bacchus ab astris
 Vidit vt (hanc genuit Minos) pro coniuge sumpsit.
 Hanc quoq; funereæ morti, turpiq; senectæ
 Iuppiter exemit, medijsq; locauit in astris.
 Herculis at postquam labor, & certamina tandem,

pluri

Plurimaq; Argoi cesserunt iussa tyranni,
 At sua formosam connubia vinxerat Heben
 Herculeæ virtutis honos, ea filia magnæ
 Iononis, magniq; Iouis cœlestia tædas
 Atriæq; & diuos celebrarunt recta iogales.
 At Soli genus Oceano quæ ducit aquoso,
 Et Circen parit, & regem Perseis Eetam.
 Formosis Idya genis subit: illa sororem
 Persein vocat, atq; socium. nam nupsit Eetæ,
 Medeamq; illi genuit. Vos ô, polus omnes
 Quos habet, & sedes gaudet regnare beatas,
 Saluete, tibi terra parens, tibi dico salutem,
 Et quæcunq; vago dispegeris insula ponto.
 Nunc mihi, mortalem si qua est experta maritum,
 Et semen cœlesse solo commiscuit imo,
 Dicite, vester erit labor hic quoq; dicite Musæ.
 Læsum fecunda Ceres heroa maritum
 Excipit. hæc ditem dederant connubia Plutum.
 Vrbs fuit Itripolis, pinguis fuit insula Crete,
 Prima puer quibus exoluit cunabula Plautus.
 Fortunate puer pelago terraq; iacere
 Diceris, atq; domos hinc inde locare beatas:
 Quem seu fors hominem, propria seu sponte sequeris,
 Diues erit, largosq; feret te dante maniplos.
 An loquar Harmonien, Cadmo quæ coniuge sortæ,
 Inoq; & Semelem peperit? nec decrat Agaue.
 Addidit Autonoe: cuius connubia pulcher
 Legit Aristæus. multis erat ille capillis.
 A patrijs subis has Thebis Polydore sorores.
 Calliroe, neq; enim te nunc labor Oceane
 Hic tacet: ingentem subiisse Chrysaora coniunx
 Diceris. hinc cunctis melior mortalibus vnus
 Geryones, nostras datus est venisse sub auras.

X 5

Ah puer

Ah puer Herculeam infelix extendere famam.
 Tu quoq; debebas: nam te abstulit ille tuarum
 Sorte boum: testis tantæ est Erythea rapinæ.
 Indica Tithono posthac Aurora marito,
 Pignora legitimo peperit duo sœra cubili.
 Aethiopum prior egregijs formosus in armis
 Rex Memnon erat. at nati si fortè secundi
 Scire quod est nomen cupis, Emarthiona vocabant.
 Tum demum Cephalî narratur amoribus vsa,
 Quis Phaëtona creat. diuis gratissimus ille,
 Florentes annos viridemq; ætate iuuentam
 Computus erat: puerum Cypris cum caput, & illum
 Nocturnum sacras fore dæmona iussit ad aras,
 Nec tacuisse vacat, sibi quam præclarus Iason
 Duxerat Aesonides. ea filia Phædis Aetæ:
 Medeam dicunt. sanxere iugalia diui
 Vincula nec frustra iuuenem certasse tulerunt.
 Namq; graues Pelia pugnæ, & dura iubente
 Arma obijit. patriam tandem est regressus Iolcon:
 Caraq; nec latæ coniunx Medea carinæ
 Defuerat tædis ortus Medæus ab istis
 Dicitur. hunc Chiron in monte recepit alendum
 Phyllirides: quod certa Iouis sic fata iubebant.
 Grandæuum sunt quæ patrem sibi Nereæ dicant,
 Vt Theris, & Psamathe. mixtæ mortalibus ambæ,
 Mortales ex se sœtus genuisse putantur.
 Aeace te Phoco Psamathe formosa parentem
 Efficit, atq; Theris albens argentea furas
 Pelea magnanimo patrem donauit Achilli,
 At Venus Anchisæ herois supposita cubili,
 Aeneam peperit, nemorosæ in montibus Idæ.
 Edidit Agrium Circe, fortemq; Latinum,
 Quem nulla quisquam culpa carpendo momordit.

Quis

Quis pater ambobus quæris? facundus Vlysses,
 Omnibus imperio pariter duo iura dedere
 Tyrrhenis, longè fines extendere disti.
 Vltima Naufichoum concepit diua Calypso,
 Naufinoumque, suo cum potiretur Vlysse.
 Imq; ego si qua viris dea sit mortalibus vsa,
 Pignoraq; ediderit, videor satis esse profatus.
 Nunc cantata nurus harum, & genus, heroinas:
 Quæ Ioue, quæ summo Musæ gauderis Olympo.
 O modò tam digno cur me Fortuna fefellit
 Codice? materia cur me priuauit honesta?
 An quo iam meritovatem fraudaret honore?
 Nèue suum decus esse suo furiata labori
 Ferret, & Ascræas ea nolle viuere Musas?
 Nos ea Romanis an quòd conuertere verbis
 Noluist? Ah si sic quanti? puto conscia diua es,
 Aemula Mombrinium nolis emergere nomen,
 Quæ te causa mouet? sunt quæ nos multa valemus:
 Scribere, sunt studijs accommodata plurima nostris.

THEOGONIAE HESIODI
 PER BONIVM MOMBRITIVM
 Patritium Mediolanensem Latio
 donata,

F I N I S.

A D

A D L V C A M T E R
T I V M, PATRICIORVM
B R I X I Æ S P L E N D O R E M E T
M E C O E N A T E M S V V M,
P Y L A D E S.

Tertie, cura poli, Musarum gloria, Luca,
Carmine duorum suscipe quasi genus,
Quod Pylades nuper victum tibi dedicat vni,
Dum sibi praesidij te satis esse putat.
Nil habuit maius, quo te lux maxima vatam,
Munere deuotus posset adire cliens.
Quicquid enim inconstans homini fors addit, & au-
Argenti & rerum, possidet ille nihil. (fert,
Contentus casula, & modici possessor agelli,
Si modo vix tenuis suppetat ore cibus,
Hunc tu iudicio postquam grauiore libellum
Terferis, in populum (si voles) ire inbe.

DEO-

D E O R V M G E N E
A L O G I Æ A B V R C A R
D O P Y L A D E B R I X I A N O
V E R S I B V S E L E G I A C I S
C O N S C R I P T A E, L I -
B E R I.

CArmine concipimus geneas cantare deorum,
Quos pia gentiles turba vocare solet:
Quoniam quisq; patre, & qua sit genitrice creatus,
Forfitan & clarum si quid in orbe dedit.
In quibus Ascrei pars est non ultima vatis:
Multa etiam, Sículus quæ Diodorus agit:
Quicquid & aggressit quondam Certaldus in unum,
Aut veteres scriptis nos docuere suis.
Melpomene assistas, turba comitante sororum,
Res & in hoc schedio vestra putatur agi.
Quem primum longæva deum commenta vetustas
Dicitur, huic nomen Gorgonis illa dedit: ^{Terribilis} ^{accus hor}
Quod neq; fas aperire foret, nec prodere cuiquam,
Hæ venerata suum religione deum, ^{truncatula}
Hunc sine principio, nullog, autore parentem,
Credidit in tenebris degere posse Chai, ^{aspectu terribili}
Id Chaos (ut perhibent) rudis atq; incondita rerum, ^{acer oculis}
Materies, uno corpore iuncta fuit.

Chai
Xedon, eruditio q. tempore facio
Xedon, phaba. Zedon q. q. tempore / scripta Carth
Xedon ppe ferre Xedon id est q. edios & tempore
molaboraty, q. tempore

Cui neq; quam posset quisquam dignoscere formam,
 Nec nisi pondus iners, & graue, vultus erat.
 Dicitur hanc deus is sedem tenuisse profundam:
 Hinc factum, ut nulli cognitus ille foret.
 Qui congesta Chao discordia ferre tumultum
 Semina concipiens, intulit, hisce manum.

Lir Litigium eduxit primum: id sine matre profectum,

Pan. Panag, tum Parcas exilisse ferunt.

3 parce Prima fuit Clotho, Lachesis subit, Atropos inde:

Ha manibus vitam satag, nostra gerunt.

Ipse Polum digitis post hac conclusit in orbem

Calum Exiguum ductis: sic vaga fama canit,

Protulit hinc Terram, dictam quoq; nomine Vestæ

Terra v. Que Famam, & noctem, Taygetamq; parit,

Tartaron, Autaem, numero quæ pignora quinq;

Sola creat, nullo semine fulta viri. Sine uire

Tum Terra iunxisse latus, Pythonag, magnum,

Inde Erebum fertur progenuisse Deum.

Mox Erebum de nocte ferunt ter pignora septem

Notis v. Gignere, primus amor diceris esse puer.

Gratia dehinc, patiensq; Labor, luensq; venenum

Inuidia, Metus hinc, Frausq; Dolusq; subit:

Humanisq; tenax nimium quæ mentibus hæret,

Nonus Egestatem sustinuitq; locus.

Hinc ea qua miseros fertur sortita, Famesq;

Cum Senio, Morbus, deinde Querela venit.

Pallo-

Pallorē & Tenebrā ac Somnū, Mors atra sequuta est

Atq; Charon, penē est ultima nata Dies, ^{penultima}

Ast oriens Aether conclusit viscera matris: ^{21. k. m. d. r.}

Cui soror est natos proxima nixa duos,

Hunc primum dixere Ionem monumenta vetusta, ^{Ætheris} 2. f. l. y

Hunc Celium atq; idem Celius esse potest.

Iuppiter è cerebro natam eduxisse Minervam ^{sine matre}

Dicitur, & nulla de genitrice, suo.

Altera nata tulit nomen Proserpina matris,

Que (si vera canunt) illius uxor erat.

Qua Diana simul, Tricopatrens, Ebuleiung,

Et Dionysus item, prosiliere Ioui,

De Niobe est Apis, Lyfica susceptus, at Hercules,

Hermen Cyllene protulit Arcadica

Sunt scita, Sol primus, Liberq; ex ordine primus,

Pignora de incertis matribus orta deo.

Idem Epaphum genuit, sine Isidis nata Promethei,

Sive Io hunc tulerit: pressit utramq; deus.

Teg, ex Persephone, Liber, dixere secundum

Mercurium, vates progenuisse py:

Primus at ex illo, primaq; Cupido Diana

Editus est: alijs nixibus Autolus ^{matre}

Lychione hunc illi peperit, fuit illa parente

(Sed nondum volucris) Dadalione facta.

Autolus primum non nota è matre Sinonem:

Sisyphion hic, geminos, Autoliamq; tulit. ^{2. u. i. l. l. i. n. g.}

Dicitur

Dicitur hac solers quondam prognatus *Ulysses*,

Proditur hoc *Troia* patre fuisse *Sinon*,

Ex *Epapho* *Libya* est, & coniuge *Cassiopea*,

Belus inexplicitis *Priscus* ab uberibus ^{incertis}

Ex *Belo* *Danaus*, geniti, *Ægisthus*, & *Agenor*:

^{incerta mater} Sed quibus, haud clarum, matribus extiterint.

Quinquaginta orta *Danao*, fera pectora, nata

^{50. filia Danae} *Matribus* ambiguus: qua necuere viros.

Nomen *Hypermestra* est prima. Bona dicta secunda,

Tertia, *amymone*: cetera turba later. ^{ut amymone}

Prima tamen scelere abstinuit, sponsusq; pepercit:

Ægisthi reliqua dissecuere genus ^{posteros}

Quo pater his facto periturus *Iuppiter* undas,

Quas referant humeris, sub *Phlegethonte* dedit.

Lyceus *Ægistho* natus perhibetur, & una

^{50. filia Ægisthi} Quos decies fratres quinq; fuisse patet.

Tanta cohors dubium quibus à genitricibus orta:

Decq; tot, hic nomen *Lyceus* unus habet.

Iunctus *Hypermestra* magnum produxit *Abantem*,

Cuius in *Arginis* regna fuere diu.

Is *Præcum*, *Acrisium*q; è ventribus, *Iasium*q;

Sustulit ignotis. Præcum at ipse *Meram*.

Cumq; *Mera* geminas (sistant audita) sorores:

Sed non sunt illis nomina certa satis. ^{ut geminas}

Antiope has fertur, *Stenobœa*, vel *Antia* nixa:

Sunt vario vatum pectora indicio. ^{ut vatum}

50 filia Danae, nubunt 50 filijs Ægisthi. Acrisio
cosdamq; occidunt. excepta Hypermestra qz
suum sponsum Lyceum servauit.

Acrisio *Danae* genita est: stetit abdita mater,

E' pluvio *Danae* *Persea* nixa *Ioue*.

Iasio *Amphion*, *Thalaon*, *Atalanta*q; nati: ^{celen}

Hippomanem cursu quam superasse ferunt.

Orta tua est *Nelen* coniunx *Amphione* *Chloris*,

*Phlegreus*q; fuit de *Thalaone* puer.

De *Thalaone* viro prodit malefida *Eriphyle*,

Sena thori consors *Amphiaræ* tui.

Eurynome huic mater dicta est: sed cetera turba

Partibus obscuris edita profiliit. ^{incertis partibus}

Quinetiam *Eurynome* *Thalaon* tibi gignit *Adrastu*:

Argiam hic natas, *Deiphileng*, duas.

Non patuit genitrix, verum hac tu coniuge *Tydem*

Latus es: illa viro non *Polynice* minus.

Tertia, sed *Beli* proles narratur *Agenor*:

Septemum tacito ventre parasse genus. ^{incerta mater}

Europam in *Cretam* tauro per cerula vectam,

E' qua *Taygetam* traxit amore *Iouem*.

Quamq; canunt factam nato *Lacedamone* matrem:

Sint licet, hunc *Semela* qui tribuisse velint,

Hoc *Polydorus* item natus fluxisse putatur,

Et *Cadmus* *Phoenix*, *Labdacus*, atq; *Cilix*.

Hermione *Autonoen* *Cadmo*, *Semeleng*, & *Agauen*.

Edidit: *Ino* e filia quarta fuit.

Datq; *Philitenem* *Phoenix*, quo deinde *Sychæus*:

Te *Phoenix* triplici pignore *Bele* patrem:

natus r

Didone,

Didone, atq; Anna, diro quoq; Pygmalione.

Nec satis, hos uteri qui genuere, patent.

Tresq; Cilix profert obscura coniuge natos,

Camp Non ullo illustri nomine Lampsacium. *seneca*
seneca Pyrrhodem, è silice primus qui excussit ignem:

Et patrem antiqui Pygmaliona Paphi:

Quem peperit dilecta prius sibi eburnea virgo.

Deq; Papho est Cinyras, matre latente, satius.

At Cinyras Myrrha, & de Myrrha sumpsit Adonim.

Sed genitrix Myrrha nomine nulla datur.

Labdacus extrema est producta ab Aganore proles:

Laius huic tacito filius ex utero, incerta matre.

Laius Oedipodem ex Iocasta coniuge sumpsit:

Ex matre impurus quatuor Oedipodes:

Antigonam, Ismenen, Eteoclea cum Polynice,

Altera Athenis Tharsandrum Argia de Polynice parit.

filius Caelius atheria sobolis pars altera, bis sex,

huius frater Sed tantum è Vesta pignora sena dedit:

et Jupiter Tethyn, Opim, Cerere primam, Titana, marisq;

Rectorem Oceanum, falciferumq; scenm.

Vulcanum primum tulit inde, Ionemq; secundum:

Sed quo concubitu, non tenuisse licet.

Mercurius pariente Dei quoq; tertius, illi,

Si modò vera canunt, magnaq; nata Venus.

Inuentorq; domus lutea, sine nomine matris,

Toxius ortus ab hoc, atq; secundo Venus.

be venere lege / cōpna

A venio

A venio deducta Venus, quod ad omnia diua *venio a venio*

(Tullius ut cecini) prompta venire solet.

Hac eadem à spumis olim sibi nomina traxit,

È quibus in rauco dicitur orta mari.

Nam pelagi tumidas cum demisset in undas,

Saturnus, Cælo membra refecta patri,

Illorum è spumis contractis sanguine fuso,

Virgo sub aquoreis orta putatur aquis.

Aphrogenia igitur dicta est hinc, atq; Aphrodite.

Dorica quod spumam lingua vocavit à ἄφρον,

Et quod nata sacris primum est appulsa Cytheris,

Hoc Cythera sibi nomen habere solet.

Quod Cypron hinc petijt, sedes ubi plurima diua est,

Huic quoq; cognomen Cyrogenia fuit.

Natus Eryx, structo Siculorum in vertice templo,

Fecit ut huic nomen post Erycina foret.

Sunt qui illam dicant Philomedeia, testibus orta

Quod fuerit, risum vel dea semper amet.

Te peperisse volunt matrem hanc formosè Cupido,

Qui mentes hominum coelicolumq; domas,

Mercurio fulgens peperit Venus Hermaphroditū,

Qui mulier, qui vir, neuter & unus erat.

Vulcano è primo primus fuit ortus Apollo,

Quem Iouis alterius nata Minerva creat.

Prima Ceres Acheronta parit, qui nocte Megaram,

Tisphonam, Alecto, tris furias genuit.

Autem, quæ ex his sunt *T. 2* *È ter-*
ad uerbum non estant furia / semper crucians

Personat Argestes contra, nostrog³ vocatus
 Spirat in aquoreas nomine Corus aquas.
Austrū inter Zephyrumq³ fremes venit Africus aut
 Obuius huic Aquilo turbidus ore furit. (Libi:
 Quem Libs atq³ Notus claudunt, ab utrog³ vocatur,
 Compositis gemino dogmate nominibusq³ libanq³
 Cacia³ opposita dicunt de parte meantem,
 Is sibi Romanum non puto nomen habet.

At quem Vultur mediu³ comprehendit, & Auster,
 Euro austrum appellant, Eurotūm³ simul.
Thracion obijciunt crepitantem à fronte poeta:
 Fallor, an hac numero stirps duodena fuit?
 E' Zephyro Baliū, Zanthūq³, Harpyia Podarge
 Fertur Achilleis nixa tulisse ingis.

Sed Zethū, & Calau, Borea parit Orithyia:
 Ignoro Harpalicen sustulit ille thoro.

Hesperon ex Asia, atq³ Epimethea, teg³ Promethen,
Atlantem ex Clymene pertulit Iapetus:

Hesperus Hesperidas, Aglen simul atq³ Erethusa,
 Tertia quam memorant Hesperethusa fuit,

Pyrrha patrem nascens Epimethea sola vocavit,
 Cognita Pyrrha satis Deucalione viro.

Hesperidum & Pyrrha matres latuere: Prometheus

Pandora Pandoram molli fecit at ipse Iu. Vulcan
Iside mox factus pater est, & Deucalione, fecit

Quos tulit obscura de genitrice duos.

Pandoram Vulcan fecit Iunonis Deuca-
lyis, qua Promethes punitus.
 uide pag. 647. 166.

Deucalion Pyrrha genuit de coniuge, versum
Psittacon in volucrem nominis inde sui.

Hellannūq³ Hellas quo dicta est Gracia: testis
 Sed te Phenrates & Dionys thoris.

Ex Atlante fuit tacito de ventre Calypso,
 Sed puer ex Ethra post generatus Hyas,

Hic venator erat, quem fulua leana peremit:
 Illa diu est Ithacum sed remorata virum.

Atlanti coniunx Hyadas quog³ paritur Ethra,
 Quas numero septem fama fuisse refert. Hyadas

Pyrrhodile, Eudora, Ambrosie, Chronis, atq³ Thiene,
Polyxo, & Phyto: nomina Græca manent.

Pleione Atlantis femori coniuncta, putata est
Nutrices Bacchi gignere Pleiadas: Hyades formæ

Taygetam, Maiam, Steropen, Meropenq³, Celano,
Electram, Alcyonen, sidera facta polo.

Pallene, aut Pallas quintam genuisse Minervam Pallas
 Diceris: at veniet, qua generata, latet.

Creditur illa tamen patrem occidisse Typhæus,
 Sen Typhon, natos edidit ipse duos:

Eon, & ignota fuit hic productus ab alio: Chedria te mater seu Chimæra tulit,

T 4

DEO.

quia Promethes hominem decepit Coris bonis
 eripuit Jupiter hominib³ ignis, ea utro
Promethes hominū itaru³ ignis est suffragatus
 & igne punitus Iupiter hominib³, data illis
malice pandora, cu³ in sua dona contulit
 & qua reliq³ mulieres nate, maloru³ causa

DEORVM GENEALOGIÆ

A PYLADE VERSIBVS CONS

CLVSE, LIB. II.

hic Jupiter est secun-
dus, Caly filius 4 est
frater
4 ovus
4 ovus,
ab Aster
patre et
4 matre

Nunc Iouis in sobolem laxamus vela secundi,
Celi ignota est cui genitrice pater.

Partibus huic tribuit varijs annosa vetustas
Sex numero fœtus protinus, atq; decem.

Hunc Latona patrem Diana & Apolline fecit,
Gratia non una est partaq; ab Autonoe.

Pasithea, Euphrosyne, Egiale, tres nomine dictæ:
Amphion, Calais, Zethus ab Antiopa.

Te Semele peperit Cadmi stirps cognita Bacche,
Asterie quarto est Hercule facta parens.

Arcade Callistro: Tityum fuisse tulerunt
Hellaron, Orchomeno de genitore satam.

Latonam hic strupro Tityus quum foris vocasset
Fixus ab Orrigio tartara nigra subit.

Aquila
Cor uocat

Tityi Infelixq; nouem sparsus per iugera terra

pag-349

Pascit inexhausto corpore semper auem.

Taygetam nato fœtam Lacedæmone, magnum
Dardanon Electra profilisse canunt.

Tantalum ignoto regem de ventre Corinthi:

Bellorum inuentrix teq; Minerva ferox.

Argeum, Autonum, Nomiumq; ab Apolline tractos

Fertur: Aristæum iungere fama solet.

Cyrene

Cyrene quos Nympha deo Peneia fudit:

Si modo non vatum pondere verba carent.

Orius Aristæo tacita est Iolaus ab aluo,

Autonoe Atteum preda futura canum.

Matribus ignotis Lapitham produxit Apollo,

Quo Lapithas dictos turba diserta putat:

Eurynomen simul Adraſti Eurydicesq; parentem,

Et populi Ethiopes quo Garamanta sati, Adraſto

Edidit & Psyche placida deus Endelechia,

Insignemq; modis Orpheæ Calliope.

Lychione edoctum citharæq; Philemona clarum:

Inde Arabem nactus de Babylone fuit.

Et nata Lancis, Sucronis coniuge, Branchum:

Psammathiaq; tui prole Crotoge, Linum.

Huc Mopsam Manto peperit, vel ducis Hymante:

Tuq; Philistenem Cantio lata virum.

Hoc quoq; tu Esculapi, nymphaq; Coronide sumptus,

Hippolyto vita qui redeunte peris.

Teq; Machaon habet genitorem, Esculapius illum:

Hic tamen ambiguo prodit, & ille thoro. Apollo 4

Dictus ab Arginis radios quod iactet, Apollo: unde 4

Si modo nil ficti dogma Platonis habet.

Chrysippus, quia non multi, verum unicus ille est,

Censuit id quondam nominis esse deo:

Cuius in assensum prisce venerè Latini,

Qui solem, cui par non fuit ore, vocant.

4 selus

Y S

Spena

Speusippus dictum multis à viribus ignis,
Flammifero gradiens quem veht axe, putat,
Ex alijs atq; ex alijs quòd flexibus orbis
Assurgens ortus prostrat ille suos.
Protulerat doctus magno à Zenone Cleanthes,
Se nondum passus diriguisse fame.
At tu cornifici, quoniam referatur ad ortus
Orbem inter mundi, nomen habere canis.
Quòd perimat dixere alijs atq; animantia tollat,
Corrupto quotiens aëre pestis adest.
Unde illum gestare arcus, & tela sinistra,
Qua iaciat, morbos quum ferit ore ferunt.
 * Apollo At quia tergemina est ipsius gratia dextra,
Hunc medicag; putant arte valere deum:
Quum Solis calor ipse omnes depellere morbos,
Temperie soleat concomitante sua.
Sunt qui illum tanquam pellentem corpore tristu
Languores, dictum sepe referre velint.
Hinc & Alexicacon nobis vaga fama vetustos
Retulit hunc solitos dicere Cercopidas.
 Λοιμός Læmion hinc Lindi finita peste vocatum,
 πέπλος Hunc etiam summo prorsus honore colunt.
Virgoq; Vestalis sacris huic ritè peractis,
Et medice, & Pæa dicere Apollo solet,
Hunc Paana tulit sedatis Gracia morbis,
Vel quia dispergens noxia tela ferit:

*Nota hæc pagina refert Apollinis nomina dñs
 x solis*

Ante quibus magnum telis Pythona peremit:
Dum pater in cunis ipse sororq; iacet.
Quo quia perpetuis celebratus laudibus ille est,
Dum Paan toto victor in orbe sonat:
 Hinc factum, ut Paan Phœbi pro laude feratur.
Esi qua est alijs sepe relata deis.
 Pythius hinc etiam dictus Pythone perempto,
Vel quia putrescant fœda calore dei.
Delius & fertur, claro quòd lumine monstrat
Cuncta: vel in Delo est hunc quia nixa parens.
 Cynthius à Cyntho, Deli qui sidera monte
Pulsat, & ipsius condita templa gerit:
 Ortygius, quoniam Delos sibi nomina multa
Sumpsit: & Ortygiam, Pyrpilcamq; vocant.
 Asteriam, Lagiam, Mydiā, Cerrham, atq; Cynathū
Quin illi interdum Cynhia suggeritur.
 Fama coturnicis tamen hanc de nomine dictam,
 Ortygiam, est ortyx qua vocitata, refert.
 Nam Iouis Asterie quum vim fugitaret, in illam
Versa prius fuerat, quam scopulosa foret.
 Inde autem quum formam aquila sumpisset, eandem
Urgeretq; deus: saxea facta fuit.
 Et latuisse diu saxo mutata sub undis
Creditur, inuita ne potiretur amans.
 Sed tandem precibus Latona adiuta sororis,
Permissa est undis exernisse caput.
 & varia nomina insulae Delos sibi Unde
 Cynthia eiq; fabula, patria Apollinis
 cuiq; sororis dñe

Unde putant Delon posthac cognomine dictam,

Quæ sese ostendit quum latuisset aquis.

Hinc ergo Orygia, Asterie est hinc insula primum

Dicta, tot ex illo pradiu nominibus.

Latoniæq; Ionis plenam, Pythons acerbis

Exagitata diu quum foret illa minis,

Exceptis miserata soror: tulit illa gemellos,

Et Phœbum & Phœben, iussa quiete fini.

A specie Phœbum, multoq; nitore, vocarunt,

Splendidus & pura sit quia luce Deus. Sol

Est Clarius dictus, Clario Colophonis ab urbe,

Qua solitum multo constat honore coli.

Tum Nominis, non ille greges quod paucit olim,

Sed quod quæ Tellus omnia pascit agit.

Et Lycius, quoniam Lycus est quoq; dictus ab Argi:

Nam similis multam creditur esse lupo.

Utq; armenta lupi rapiunt, sic humida quæq;

Attrahit, & radijs surripit ille solo:

Sive quod albescant ortum post omnia solis,

A luce exceptum nomen id esse volunt.

Thymbræi appellant, pluuios quod is excitet imbre,

Quod tamen à Tymbra maxima turba refert.

Hac herba est Latij populis Satureia dicta,

Forsan & Origanum quam vocitare solent,

Hac ager Iliacis tectis vicinus abundat,

Inde ibi Tymbræo sunt sacra templa deo.

Id est in d. laudem in d. Grynæum

Grynaum nemus est, dedit urbs cui Grynia nomen,

Quæ sedet Etolis Ionijq; locis.

Id tibi Phœbe sacrum, Grynaus & inde vocaris:

At Myrbinus, Myrhina te quod in urbe colunt.

Phocidis à Cyrra pariter Cyrrheus Apollo.

A Patari Lycia, sed Pataræus adest:

Hinc in utroq; loco quoniam tribuantur honores,

Dictus ab aurata Chrysocomusq; coma, à radijs / olareby

Cecropis in vicis quia sit celebratus, Agycius,

Nomine quo vicos Attica terra vocat.

Sminthius à templo, quod quondam Teucus in oris

Troij genum fertur constituisse deo,

Postquam terrigenas serrato prætia vidit Umintha

Edere, & in clypeos lorag; dente sibi.

Quos quoniam Sminthas appellat Gnosia tellus,

Sminthion hinc Phœbū, Sminthia templa vocat.

Quodq; arcus speciem argenti diffundit in altum

Exoritur quotiens, Argyrotocus erit. aurora

Quotidie verò quoniam renouatur, & ipse

Gignitur, ac gignit splendidus ore micans,

Argeneten Doræ simul, & dixere Phaneta:

Loxian obliquus circulus esse facit. doctos obliqui

Ulion inde, salus quoniam tribuatur ab ipso, Ulion

Meonius vates protulit ore gravi.

Est Libycis saluis dictusq; Libyissinus olim,

Qua sua Trinacrius terga Pachynus habet.

Id est Apollinis ad solis Tum

biano
Luna

Tum soror est Phœbi vario quoq; nomine culta,
 Quod fuerit nobis parua referre mora,
Diana est, quod nocte diem quasi conficit, aut quid
 Tempus eam duplex noxq; diesq; videt,
 Quod iunet, est Iuno: Lucinaq; prodere luci
 Quod soleat partus mensibus illa suis:
 Aut oculis luciq; favens, vel forsan ab illo
 Qui sacer huic fuerat lucus in Exquilij,
 Dogmate quinetiam dicta Ilithyia ^{habu} Pelaso,
 Hanc qui placaret fœmina parturiens.
Artemis hac eadem, cœu qua secet æra magnum,
 Fertur ab his quibus est Atticus ore lepos. ^{Græc}
 Quod trinijs præerat, Triniam causantur: ob idq;
 Tris facies reddunt, oraq; terna dea.
 Se lunam iccirco, noctu quod luceat una,
 A radijs vel quod lumina Solis habet.
Persephone est Græcis, atq; hinc Proserpina nobis.
 Vel cœu proserpens credita utring; gradi.
Dictynnam a capro summersa retibus olim, ^{fuert}
 Corpore Minois vim fugientis agunt.
 Vnde etiam montem, quo templa fuere Diana
 Condita, Dictynnum Cretica terra vocat.
 Nata quod in Delo est cum Phœbo, Delia fratre
 Dicitur: at Phœbe, pura quod ore nitet:
 Quod centena deam placaret victima, vel quod
 Centum errare annos non tumultata daret.
 Læuvs biano fœdulus Nam

A Græcis Hecate est, Pergæaq; ab urbe vocata
Pamphylia, Perga qua sibi sana tenet.
 Bis septem Amphion Niobe temeraria coniunx
 Fœta tibi est, arcu quos dat Apollo neci.
Semarcu, Epinitu, Archemoru, Antegoruq; vocant,
Phedimon, & Sypilon, Tantalou atq; mares.
 Quatuor ast alij mutarunt nomina primis, ^{7. filij}
 Te quibus Alphenor supposuisse volunt.
 Et simul Ismenium, Damasitona, & Illioneum:
 Sed maribus numero est sumpta puella pari,
Nereia, Pelopia, Cleodoxe, Chloris, Ogune, ^{7. filij}
 Cum Pythia, extrema est Astycratia soror.
Pulchra Itylum Zeto atq; Thym produxit Edon,
 Mortuus que te Cardue nomen habet.
Enixa è Baccho Venus est Hymeneia: Thyonius,
 Est etiam Bacchis, matre latente, genus.
 Fertur & è Baccho peperisse Ariadna Thoantem,
 Qui tulit obscuris nixibus Hypsipylen.
 At Bacten Bacchum, & Gray dixere Babacten,
 Clamorem Bæxi quod sua lingua notet. ^{Caræ clamo}
 Nam madidi vino magnos efferre tumultus,
Bacchantesq; solent sæpe vocare deum. ^{2. l.}
Bassarea appellant, quoniam sit bassara vestis
Baccharum, ad summos usq; remissa pedes:
Lydia quam mittit. locus est nam Bassara, vestes
 Qua similes sunt Lydia terra tuis.

A streu

Sed Iouis è nato Lacedemone prodiit Amyclai:
Argulus hoc illo est, Oebalus atq; patre.
Oebalus Oebali quo sunt à rege vocati,
Icarus & Leda Tyndarus unde sati.
Icarus Erigonem tulit, & è Penelopea,
Iphthimaq; Eumelo consociata viro.
Deq; tot à magno quondam Lacedemone ductis,
Nullius genitrix cognita vera fuit.
Dardanus Electra stirps & Iouis alma secundi,
Dardana quo tellus nomina gensq; trahit,
Gignit Erichthonium, nixa hunc Candania partu,
Dicitur, & coniunx illius atq; soror, incest,
Troius hoc genitus, seu Tros: quo Troia vocata est,
Qua regio fuerat Dardana dicta prius.
Trosq; illum, Ilionemq; altam qui condidit urbem
Ilum: & Assaracum, cum Ganymede tulit.
Ex illo ductum sed Laomedonta fauentur,
Hercule periurus qui domitore perit.
Quo simul Hesiona est Telamone puerpera facta,
Et Tencri genitrix, Antigoneq; nata.
Tithonius, Lampus, Clytionq; Hicetaon, & ipse
Rex Priamus, iuncto Bucolione simul:
Matribus incertis ingens quæ prodita turba.
Tithono Aurora est Memnona facta suam
Nymphaq; Anaruarea Esipium, Pidasumq; tulisse
De magno fertur Bucolione duos,

Troianorum Reges et postori u/z ad finem suis stant Librâ qd Romanis sunt ex h.

At Priamus quondam Troiæ rex incertus, amplam Priam
Progeniem varijs partibus extulerat.
Hoc primum atq; Hecuba de coniuge prodiit Hector,
Thessalicis circum Pergama tractus equis.
Cui puer Astyanax, genitor quem saepe Camandrum
Dixerat, vxore est sumptus ab Andromacha.
Ex Hecuba Paris est primo satus, atq; Polites,
Oenone Paridi Nymphaq; nixa duos:
Daphnin, & Idæum tacita de matre Polites
Dat Priamum, Ascanio qui comes ire tulit.
Phorbantem genuit Priamog; Epitesia mater,
Obscuro Phorbas Illionea thoro.
Dinaq; progenies Hecube parientis ab aluo
Exiit, Priamum quam genuisse putant:
Ilione, Thracum regi qua contigit vxor,
Cassandra & vates sponsa Choræbe tibi:
Teneaq; sequens vestigia rapta Crensa,
Dum Patrem & patrios sustinet ille deos.
Laodice Thracis coniunx Helicaonũ: & te,
Thrax cui rex auro dat Polydore necem:
Deiphobe insidijs Helenaq; vxoris adeptus, Helenæ
Et qui Pelide Troile ab ense cadis.
His Helenum vatem, atq; Epiri regna tenentem
Addimus, Eneas unde futura capit.
Quaq; patris tumulto est mactata Polyxena Pyrrho:
Antiphus Airida casus ab hoste subit.

Tesiorium Priamo parit inde Perhibia regi,
Atq; Iphitem, Antilochi qui cecidère manu.
Sustulit è nympha Teucrum simul Antiodona:
Unguibus hic vrsi dilaceratus obit.
Laoboe senis Althai pariente Lycaon,
Alter & es Priamo dein Polydore satus.
Te quoq; Castimira genitum, à Teucroq; peremptum
Gorgition, Priami seminis esse ferunt.
Cui fuit & mater, siue uxore Arijba, Thymetis,
Sumendi heu Gray iam male suasor equi.
Huic & Alixirhoe peperit te nata Dimantis
Æface: de ignotis cetera sumpta cohors.
Hippothon, Pammon simul, Antiphonuscq; & Aga-
Inde Agathon, Mestor, Dicomoonq; notus: (cum,
Quem pugnans Ithacus ferro confecit Ulysses,
Ïsus & Atirida percutiente cadens.
Quos Diomedis item virtus subduxit, Echemon
Et Cromenon, paribus dum veherentur equis.
Patrocli & saxo Cebriion prostratus ab ictu,
Laocoong, sacer maxime Phœbe tibi.
Mentoride coniunx, Polypi quoq; Medificastis,
Chaon & vnde Heleni nomina terra tenet.
Et tua Polydamas coniunx formosa Lycaste,
Æiacisq; necat quem Doridona manus.
Assaracus Trois generosi tertia proles
Dat Capyn, Anchises editus ipse Capy.

Non

Non parere tori. Aneam Simoentis ad undam. *Aneas*
E' magno Anchisa protulit alma Venus.
Anchisen formosa patrem genitrice latente,
Nupta tibi Alcataon Hippodamia refert,
Ascanium Anea coniunx enixa Creusa:
Julius Ascanio, Romaq; progeniti.
Sylvius à sylvis, casu quibus ortus, habetur:
E' Romaq; urbem nomen habere putant.
Mater in obscuro est, qua sit conceptus uterq;
Sylvius Anea posthumus ortus item.
Hunc patre defuncto, in sylvis Lavinia coniunx
Edidit, hinc dicta est Sylvia posteritas.
Ex illo Aneas alter satus, inde Latinus:
Filius hoc alba est, hinc generatus Athi,
Ortus Athi Capys, in Capuam quo decidit urbem.
Nomen: ab hoc genitum Capeton esse volunt.
Inde refert Tyberine genus, quo vortice merso
Albula mutato nomine dicta fuit.
Agrippam tamen ante feris, Remulus sit ab illo,
Qui Iouis ætherei fulmine tactus obit.
Julius hoc, à quo gens Iulia creditur orta:
Hoc quoq; Auentinum patre fuisse patet.
Ille Procam, atq; hic te genuisse putatur Amuli,
Teg, simul Numitor, pignora sæua duo.
Dat Numitor Lausum, patrui quæ dextra peremit:
De patre Lausæ tuo est Iliæ nata Rhea,

Z 3

Omni-

Omnibus his certus nulli tribuere parentes:

Marte Rheaq; sati Romulus atq; Rhemus.

Hinc Roma et Romanum bellico

DEORVM GENEALOGIE

A PYLADÆ VERSIBVS CONS

CLVSÆ, LIBER III.

^{terra}
Oceanus Vesta & Cælo genitore creatus,
 Plurima, sed varia pignora matre dedit,
 Pleionem, quam duxit Atlas: Phæontiaq; nixam
 Te Clymene, & Circen, te quoq; Persa feram,
Hinc Æthram, Atlantis qua dicta est altera con-
Et qua Vulcanum nutrit Eurynomen. (iunx:
 Corusicen, Pallas qua inuentrix nata quadrige est:
 Et qua Chironem Phyllira protulerit:
Tum Solem, quo mel quoq; est medicina reperta.
 Nec satis, hos utri qui genere, patent.
 At Dorin Oceano Thetis est, & Protea fœta:
 Et Tritona, genus qui tenet ambiguum,
Nepruno fertur nam diua Salacia coniunx
Mensibus expletis hunc peperisse deo.
Sustulit Idotheam Proteus, nigramq; Melantho.
Neptuno oppressam: mater, utriq; later.
 E terra pater Oceanus bis flumina sena
 Prodidit: hac vario fluctibus orbe ruunt,
 Sequuntur sequenti pagina, Thessa-
 nomina 12. fluminum & mar.

Thessalia exoritur Peneus, amœnaq; Tempe
 Alluit, & Macedum littora pulsat aquis.
 Hic Daphnen Phœbo dilectam protulit olim, ^{causa}
Que fugiens lauri cortice tecta fuit.
 Te quoq; Aristai Cyrene cognita mater,
Quem cum melle oleum prædocuisse voluit.
 Currit ab Aonijs Epidamnum Asopus ab alto,
Fulmine iam tactus, tum mouet arma Ioni.
 Ipsa qui genuit, comitatum Ereoclea bello:
 Nomen, & Eginan, insula cuius habet,
Appenninigenam Thuscosq; Umbrosq; secantem,
Roma capit Tyberim, dum freta longa petit.
 Oenus ab hoc genitus proles fuit inclita, Manto
Tiresie vatis filia quem peperit.
 Impiger Aoniam Cephissus fluctibus ambit,
 Cui latus implicuit candida Lyriope.
 Narcissumq; tulit: qui dum se cernit in undis,
 Dicitur in florem versus amore sui,
 E Pindo tellus Acheloum Thessala monte
 Excipit, Etoli est terminus ille soli.
Atq; vno tantum perfertur in aquora cornu:
Herculeæ reliquum diminueret manus.
 Sirenas genuit (si vera est fama) puellas:
Terpsichore has peperit, Musæque Calliope.
 Leucosiam, Lygiam, Pismoen carmina dicunt: ⁴ Sirena
 Quarta tribus inuncta est Parthenopea soror:
 fluminum nōa Z 4 Urbs

Urbs noua Parthenope cuius de nomine dicta est,

Hac quoniam moriens urbe sepulta fuit.

Irrigat Argolicos Inachus delapsus Acheis,

Cui stirps incerta est trina parente data.

1 Io prima fuit, quam Iuppiter arserat: ante Inachi
seu Quam data Iunoni munere vacca foret: proles

2 Altera Phagens, superis quem prima sacella,

Cumq; annis menses instruisse serunt.

3 His subit. Argiuum tenuit qui regna, Phoroneus:

Quo satius Aegialeus dicitur, & Niobe,

Crimmis Siculas fluuius perlabitur oras,

Sargesta hunc nato fecit Aceste patrem.

Hanc tulit Hippotes Troiani sanguinis vnus,

Oppressit fluuius, dum canis ora gerit,

Flumina Thessalico ducit Sperchius ab orbe:

Pegaseumq; sinum, Thermopylasq; premens.

Pelleis huic genuit Polydoris Mnesteia, qui se

Pelide socium Pergama ad alta dedit.

Appameam Maander habet, Phrygiasq; Celanas.

Inq; suos ortus versus & ora rigat.

Alluit Ioniam, Carasq; urbemq; Prienem,

Miletumq; acto diuidit ille sinu.

Biblidis & Cauni Cyanen genuisse parentem.

Hunc fama est, dubium de genitrice tamen.

Paphlagonum campos rutilantibus Axius undis

Spargit, & elutis fontibus arua regit,

Fluuiorum nomina

Maxi.

Maxima Acheiameni qua nata Perhibia dicta est

Illius amplexum sustinuisse ferunt.

Sub decimumq; fuit mensem Pelagonius ortus.

Qui tulit Asteropum: nec torus unde, patet.

Hellidis Alpheus claro de fonte putatur

Editus, Arcadico flumina ferre solo.

Qui terras subter, pelagiq; abstrusa profundi

Labitur, & Sicula tollit in orbe caput.

Alpheo Orsilochus satus est, illoq; Diocles:

Hoc pariter Criton, alter & Orsilochus,

Ignotis uenere toris: hos fama gemellos

Ad Troiam Aeneae procubuisse manu.

Nilus ab Aegypto Aethiopum dsterminat oram, Nilq; parit

Omnia fecundans qua madefecit aquis. 5. fatis in flum.

Incerti est ortus, fluuiorum creditus ingens.

Et quinum incerta matre tulisse genus.

Herculis hic nomen sibi possidet, illa Minerva:

Hic Dionysus erit, Mercuriusq; subit.

Mercurius, nobis qui fertur in ordine quartus:

Pluribus hic Hermes, sed trimegistus adest. 6. ter maxime

Hic genuit Daphnin, syluis qui pastor in altis

Primus & egregio frontis honore fuit. 7. taurica

Mercurium pariter quintum, cui Mercuriorum

Cunctorum ascribi plurima gesta volunt.

Editus hoc Norax quem protulit Oschyra nympha, 8. Thamar

E' Pirenci semine progenita.

Fluuiorum nomina et 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Vulcanum quintam sobolem tibi Nile dederunt:

Hunc Apin Ægyptus, quo duce gaudet, ait.

Is tulit Æthiopem, populi quo autore feruntur:

Quum primum Atlantes, eiberijq; forent.

Solem etiam genuit, qua Lampetusa parente

Et Phatusa fuit, Lampetieq; fata.

Tum Phaethon, Clymene peperit quem candida nym-

Heu patri curru qui male rexerit equos. (pha

& Phaëonte Lygur, non certa nascitur alio,

Quo Lygures populos nomen habere putant.

Hesiodus Aëreus, fluvius Tethy genitrice profectus,

Oceano, vates, & genitore canit:

In quibus Eridanus grandis memoratur, & Ister,

Strymon, & Alpheus, Nilus & Heptaporus:

Meander, Rhesus, Mysos, sub orbe Caycus,

Idæo Rhodius vertice ad ima cadens.

Colchorum Phasis, Lydorum turbidus auro

Hermus, & in Phrygijs quem Simoenta vocant.

Argento similes qui fert Acræius undas,

Nesus item, pronis inde Liachmon aquis:

Æsippus, Ladon, Grenicon, Partheniusq;

Peneum his addit, Sangariumq; duos.

Euenum, Ardiscum pariter, diuumq; Scamandrum:

Seq; alios vates scribere posse negat.

Enixa Oceano Tethys quoq; Nerea magna.

Qui tulit è Dori coniuge Nereidas.

Proles Oceani & fluvij è mari orbi illa

Ille quidem soror & coniunx, ut Iuno Tonanti, incestus

Nereo est olim dicta fuisse dei.

Nereides varijs traxerunt nomina rebus, Nereidum

Ingenio, vultu, corpore, ventre, locis. nomina uide

Dictaq; prima Theris, Pelida mater Achillis:

Proxima Cymodoce, fluctibus una quies, Nympha perlla

Cymothoe, Spio, Glauce, Nesao, Pherusa,

Amphithoe, Clio, Dynameneq; potens.

Phyllodoce, Euarne, Proto, Xanthe, Galatea

Alba comas, Drymo quercubus assimilis.

Altea, Amphinome, Autonoe, & formosa Menippe:

Inde Ephyre, & Melite dulcius ore canens.

Apfendes, Panope, Nemertes, Callianira,

Opis, Dexamine, Deiopea subit.

Has Hiera atq; Arethusa, Lycorias, Orithyia,

Cum Clymene, & Doto, Callianassa premunt.

Eucrate insequitur, Neso, Cymoq; Saoq;.

Atq; Eudora nitens, Moera, Thalia, Thoe.

Pasithea, & niveis post has Eunice lacertis,

Eulimene, & curis Protomedea frequens.

Hinc Amphitrite, & pacata mente Galene,

Multorumq; Erato pignus amoris habens.

Hippothoe, Hipponoe, Enagore, & tu Pontoporea,

Eione, & risu pradita Glauconome,

Laomedea sagax, Halimedaq; cura profundi.

Legibus à multis dictaq; Pollynome.

Nereus hys maris Oceani et Tethyos filij Lido
et frater Dorides ac cum tm maris ex qui
ppriavit infinitas nereides seu deas maris nymphas
puto esse infelas.

Liagore, Eupompe, Psamathe, Pronœa, Themiste
Aeterni referens pectora iusta patris.

Cydippe, & florens Ianira, & Doris, Agaue,
Mox Halia, & roseis compta Ianassa genis,
Tum quæ stagna colit Limnoria, blanda Lygea
Additur, extremo es tuq; Amathya loco.

Insuper Oceanum Hesiodus, cum coniuge Tethy,
Multiplices nymphas progenuisse refert.

3000 Quas numero ter mille canit, pressasq; paludes,

Nymphae x Atq; solum varijs incoluisse locis.

Ante omnes Pytho, Vranieq; similima diuis,

Incedunt, Prymno tertia iura tenet.

Admete hinc, Clymene, Electre, & formosa Rhodæ,

Callirhoe, Zenxo, sedula deinde Thoe.

Melobosis, Pluto, Polydoraq; Pasithoeq;

Plexaure, atq; Asie, tuq; Petrea subis.

Xantha, Galaxaure, simul Europea, Telesto,

Cumq; Hippo, adiuncta est his Ianira procax.

Eurynome, & pulchrum pectus sortita Dione,

Flauaq; Cerceis, & moderata Tyche.

Idya, Eudore, Perseis, Acasta, Menestho:

Quæ secum Amphirhoen, Ocyroenq; trahit.

Styx, & Iantha venit, Clytie, dulcisq; Calypso:

Nec non Creseis, pulchraq; Doris adest.

Cætera quis poterit comprehendere nomina versu,

Abrumpit Sedibus, ore, cibus (ficta) vel officijs?

Oceani et Tethyos filio nymphae

et fluminum, et glaucæ paludis

Ulti.

THEOGONIAE LIB. III.

Ultima Saturnus Cæli Vestaq; propago,

Dena quidem. at septem pignora sumpsit Opi. 17 kind Saturni

Plutonem infernum, qui te Reuerentia natam

Dicitur ignoto progenuisse toro.

Glaucam etiam tulit, & Vestam, Cereremq; secundâ

Perisaphones matrem, fulcifer ille senex.

Tos quoq; Neptune, & Iuno, & qui Iuppiter olim

Dictus es a primo tertius esse Ioue. Tertio Juppiter

Tum Cronin, à nostris qui Serpentarius esse Saturni filius

Constet, & obscura sit genitrice satus.

Phyllira teq; seni Chiron præceptor Achillis

Extulit, unde vocant te quoq; Phylliriden.

Chironi Ocyrhoen rapidis (sic fama) Cayci

Fluminis in ripis filia nympha parit.

Ausonia regem Picum Saturnus. at ille

Et Sentam, Faunam te quoq; Faune tulit.

Eurymedon Fanno Eurymedonte Perhibia regis

Phæacum genitrix edita Nausithoi,

E Fauno Satyros, Panes, Faunosq; creatos. vallibus

Sylvanosq; volunt, nullaq; mater adest.

Acis & ex illo, nymphaq; Simethide cretus,

Sape suo fouit quem Galathea sinu.

Nympha quoq; è Fauno est enixa Marica Latinum.

Præneste hinc, cuius vrbs sibi nomen habet.

Hinc etiam Anea coniunx Lauinia nata est,

Nondum auis: hanc vxor gignit Amata viro.

Saturni proles sunt Sidera Ecce

Ecce pater Neptunus adest, longa agmina secum
Natorum varijs matribus orta ferens.

Ex Helope est Dorus, parit Euryma Telemon, unda
Eurymedes dictus vatibus ille fuit.

Ex Amphitrite Steropen, Brontem atq; Pyragmon,
Busirinq; Epaphi sustulit ex Libya.

Alcyone Hircanum, Phorcum pariente Thoossa,
Qui maris è monstro Gorgonas exhibuit.

Euryalen, Sibhenno, plenamq; decore Medusam,
Gorgonibus frater tuq; Barhille venis.

Scylla quoq; è Phorco genita, & Crithaide nymphæ:
Et cui certa datur nulla, Thoossa, parens.

E terra Harpyias gignis Neptune, Podargen,
4. Harpy " Ocypetenq; duas nomine fama refert.

Has præter geminas iunxere Celano, & Abello:
Sic numero harpyias quatuor esse patet,

Quas tamen Electra quidã & Thaumante profectæ,
(Ut sunt diuersa pectora mente) volunt.

Nycteus è pelagiq; deosatus, atq; Celano:
Qui sibi Nyctimenen, Antiopamq; tulit.

Mater Amalthea est natarum dicta duarum,
Nympha sub Idæis cognita littoribus.

Neptunum alatus patrem genitrice Medusæ
Pegasus, haud dubia voce referre solet.

Huc etiam memorant genitorem, Othus, atq; Ephie,
Uxor Aloos hos Iphimedia parit. (altæ

Neptung dēg maris filij Saturni et fra To
to sunt o Plutonis genera scopulos maris
q̄ sunt monstra marina iulit,

Te quoq; de nata Phorci Polypheme Thoossa,

Sub liquido æquoreus protulit orbe senex,
Incerta genitrice Taram qui condidit urbem,

Unde Tarentini littora nata sinus.
Sicanum incerta, de quo Sicania: dicta

Collibus à terris Trinacris ora prius.
Incertis Siculum, Sicula quem nomina terra:

Aonag; Aonia quem tribuisse volunt. At Bœtia
Bergion Albionem, Actorem, Meliona, Pelasgum,

Chrysaorem dubijs edidit inde toris.

Et Cygnum, ad Troiam qui impar congressus Achilli
Occidit, eq; suo corpore fecit anem.

Mesapum pariter, vates quo autore putatur
Ennius a proavis continuisse genus.

Addidit Onchestum, qui moenia condidit urbis,
Quam de se Onchestam dicier instituit.

Hoc Megareus, illo Hippomanes genitore creatus:
Cui cessit cursu virgo Atalanta pedum,

Orius Anymone est Danae Neptunia proles
Nauplus: auditis si modo danda fides.

Hic natum obscura Palamedem excepit ab alno,
Insidys Ithaci quem mala saxa premunt, vlysi

Mox Amycum nympha ex Melite Neptune tulisti:
Is Buihen, uterum fama sed occuluit,

E Bœthe generatus Eryx, magnaq; Dione:
Cuius & à templo dicta Erycina fuit.

Neptunia proles.

Ægea

Egeum maris inde pater, qui rexit Athenas,
Sed tacito fertur progenuisse thoro.
Huic Medum Medea parit, quo Media dicta est:
Qua tristes succos edere terra solet.
Huic Ethra eximium bello factusq; superbum
Thesea, qui è Phædra sustulit Antigonum,
Deferuitq; suam qui Phyllida, Demophoontem,
Illo qua potuit non redeunte mori.
Hippolitum Hippolyta Theseus quoq; Amazone gi-
Quem trepidi phoca dilacerastis equi: (gmi.
Virbion hinc dictum quoniam renocatus ab umbris
Arte Machaonia, bis vir in urbe fuit.
Virbius huic etiam, quem mater Aricia sylvis
Extulerit, fertur deinde fuisse puer.
Hinc tibi Nausithoum Neptune Perhibia fudit,
Illo Rixinorg, Alcinouq; sati.
Rixinorg, Arcem genuit, latere parentes.
Ex Areta Alcinous Laodamanta ferit.
Chyoniu, atq; Halion, & madidū qua excepit Ulyssē
Nausicaam, & patrios vexit ad usq; lares,
E' nympha Peliam Tyro Neptunus, & altam
Nelea qui struxit, protulit inde, Pylon.
Patricidarum, dubia genitrice sororum
Et tuus est Pelias dictus Acaste pater.
Tum duodena senex Chlora de coniuge Neleus,
Carminē Meoniopignora clara dedit.
Neptūm proles

Quatuor

Quatuor at nobis patuerunt nomina tantum,
Surripuit fama cetera tempus edax.
Inde Periclymenus, Chromius, venit inde Biantis,
Hæc Pero est coniunx, hic quoq; Nestor adest.
Nestoris Antilechus, Pisistratus, Anthos, Ecephron,
Et Stratius, Persens, cum Thrasymede, viri.
Fæmina sola fuit Polycastis nomine dicta:
Quos omnes coniunx parurit Eurydice,
Iuno tuum Saturne genus, sed in ordine primum,
Si modo Nasonis carmina pondus habent,
Lactucis Heben fertur peperisse comefis,
E' tactu floris belligerumq; deum:
Iurata quem Flora dea se posse tacere
Nascentem in campis prodidit Olenijs.
Sunt quoq; percussa Martem qui dicere vulva id est Martem
Exortum pergant maxima Iuno tibi.
Marte deo belli prodit ter quina propago,
Et varijs fetus pastus ab uberibus,
Aliger ex Venere est susceptus matre Cupido,
Psyche Voluptatem protulit aligero.
Hermionem Martiq; Venus pulcherrima nixa est,
Quod graue Vulcani corda tulere viri,
Hinc fuit Hermione Cadmo cum contigit uxor,
Infantum claudi nacta monile dei, Vulcani retia
Astyoche Ascalaphus tibi Mars, & Ialmenus orti.
Aëtoris Arida hæc filia clara fuit.
Iunonis filij maris.
et huius proles

Ex

Ex Thebe Euadne est, Asapi coniuge, nata.
Ignibus in medijs concomitata virum.
Zefius ex Hebe, tua, sed Remus Ilia proles, *Trepas*
Romanig, caput Romulus imperij. *Roman*
Bistonioe è nymphea Mars est quoq, Terea nactus:
Cui parvis & Progne, deinde propinat, Ilym,
Qua, sequitur dubijs è ventribus orta propago,
Belligero pariter dicitur esse deo
Britona Minoem, quæ se, non passa furentem,
In mare servata virginitate, dedit.
Cuius ab equorea subducto retibus vnda
Corpore, Dictyne condita templa dea.
Tum iaculi inuentor quod Plinius asserit: unde
Creditur Etolus nomina ferre solum.
Occiditq, animal qui primus Hypernius, & qui
Helidis & Pisa rex fuit Oenomaus.
Oenomaus, genita est Pelopi quo innecta parente
Victa olim rapidis Hippodamia rotis,
Ex Merope, aut Sterope Atlantis, Parthaona gignit
Mars Deus, at fortis quattuor ille creat,
Thestion nymphea genitum Calydonide, matrem
Sustulit Altheam qui Meleagre tibi:
Quasq, dedit letho fratres Meleagrius ensis
(Temporis ut prisca nuncia fama refert)
Insignem Plexippon equis, & Toxion arcu:
Quorum opera Etolus funera sensit aper.
Machis filij Junonis plet *Cuius*

Cuius ob ereptum quod virgo Atalanta gerebat
Sorte caput, iuvenes occubuerunt duo.
Agrius, atq, Melas, & rex Calydonius Oeneus:
Cætera Parthaon stirps tibi nata fuit.
Et pater Althea, fratrumq, puerpera nulla,
Aut modò quam dictos tris genuisse feram:
Altheaq, Oeneus Meleagrum, & Tydea sumpsit,
Prælia miscendis fulmina bina dei.
Atalanta Meleagre feris tibi Parthenopeum,
Tydea Deiphile dat Diomede patrem.
Sunt tua de incertis proles genitricibus Oeneu,
Alcida coniunx Deianira feri.
Quem dedit & letho Menalippum dextera Tydei,
Canta parum: & Gorge, non renuenda soror.
Marte satius Phlegyas superum contemptor, & alius
Subdere qui posuit Delphica templa focis. *in foveis*
Quem deus Arcitenens calamis prostravit acutis, *maris*
Inde animam Strygios trussit ad usq, lacus,
Atq, sub ingenti religatam sistere saxo,
Pendet ubi assidue vastæ ruina dedite.
Causa mali princeps, Phæbo vittata Coronis, alci scilicet filij
Exiit, hinc Phlegyam percussit ira patrem. *ignem*
Ortus & Ixion Phlegya, non ille parente
Sanctior, & poena non leniore cadit.
Hoc patre Pirithous, Diis quem regna petentem
Corberus ægida vix superante, necat.
Machis postulat *2* *Sed*

Sed tulerat fortem bello prius in Polypaten,
Illius hunc coniunx Hippodamia parit.

At miser Ixion cœlo pietate receptus,
Consciis arcani cum Ioue factus erat. ^{Cubacula}
Dumq; thoros sternit molles, dum cetera tractat,
Iunonem est ausus sollicitare deam.

Suppositaq; ferox genuit de nube virorum.

^{Centauri} Corpora, Centauros, quadrupedumq; truces.
^{e Iuno} Nomina sunt, Amycus, Rhoetus, Gryneus, Oedus,
^{ne est} Eurytus, Orneus, Mermerus, atq; Medon,
^{ixione} Pisenor, Lycidas, Thauumas Pholus, Astylus, Hyleus,
Nesus, Abas, Menalcus, Monycus, Antimachus,
Eurynomus, Tereus, Dorylas, Danis, Iphinomus,
Teleboas, & cum Demoleunte Chromis,
Dictys, Helops, Phareus, Caneus, Petreus, Aphidas,
Nesaus, Thonius, Pyramus, & Stiphelus,
Nedimnus, Rhipheus, Pelegreus, & ipse Bianor
Hippasus, Hilonome, Cyllarus, inde Lycus,
Phœocomes, Imbreus, Cauus, Aræus, Odues,
Iunctus Eridanpotus, Pyrete venis:

Mox Helimius subit, & Latreus, Bromus, atq; Lyce-
Quæq; duplex retinet cetera turba genus. (per

jamq; audax nimium Ixion Iunonis adulter,
Sedibus ætherijs à Ione pulsus erat.

Venerat in terras, & se iactare potuit.

Iunonis sancto cœperat ille thoro. ^{summatig}

^{Centauri isti mali e Iunone Iuppi-}
^{ab Ixione supprata}

Iuppiter exarsit: temeraria verba loquentis

Fulmine ab ætherio perculit ora polo. ^{Capit. 16}

Subj, imos pepulit manes, & tartaria nigra,

Versariq; dedit noxia membra rota.

^{duff raut gelflohm mul gelotysen}

DEORVM GENEALOGIÆ

A PYLADÆ VERSIBVS CONS

CLVSÆ, LIBER IIII. ^{dixit de Satur}
^{niple, & de Neptuno, Iunone et Iugitho Marti, ia}

Tertius eximium nobis parat ecce laborem, ^{dictum &}
Saturno genitus Iuppiter, ortus Opi. ^{de Ioue}

Edidit hic Musas, vatum pia numina, doctas:

^{mem} Mnemosyne dicta est quas peperisse nouem.

^{ia} Per totidem noctes socium qua passa Tonantem,

Vertice Pierio sætibus aucta redit. ^{9 noctib; concipit}

Calliopem Græco primam sermone poetæ, ^{9. musas}

Quod bona vox illi fertur adesse, vocant.

Quod celebret dea gesta canit per carmina, Clio, ²

Surgit & ex illa gloria, nomen habet.

Hanc inuentricem historia monumenta tulerunt,

Qua nota antiqui temporis acta forent.

Dicta fuit dulces Erato quia cantet amores: ³

Nam quod erân dicit Græuius, amore sonat.

Illius inuentum connubia prima fuisse,

Rettulit ad nostros nuncia fama dies.

^{9. musas Iouis ex nemore & 3}
^{ria, 9 noctib; concipit filia}

Ad

Ad quia multiplici cantu viret usq, Thalia,

Inq, dies florat Palladis auctus amor.

Hac una arboribus fretos autore serendis,

Rumor ait primos edidicisse patres.

Melpomene a cantu stetit appellatio, verum,

Terpsichora, celeres quod innet ipsa choros.

Euterpe, vocant, quoniam delectet, & esse

Omnibus assuevit grata canore suo.

Huic primum dulcem modulata est tibia cantum,

Si ratus a priscis sermo refertur anis.

Ludibus a multis, memoriæ Polymnia mente,

Aruorum cultus, notitiamq, dedit.

A cælo Vrate, cælestes promere cantus

Fertur, & astrorum prædocuisse vias.

Has simul a cantu Latium dixisse camænas,

Arguunt Musas, dogmata, certa fides.

Seu quod nos doceant: nam fert idioma Pelasgum,

Nostra quod assuevit lingua docere pueros.

Sine quod Aquirant, hæ namq, fuisse putantur

Artibus autores omnibus, atq, duces.

Quod tuus his Helicon Bæotia mons dedit ortum,

Inde Heliconiadum nomina sæpe tenent.

Non procul assurgit quoniam Parnassia rupes

Phocidis, haud impar vertice, vel niuib.

Quam simul habitasse ferunt, Parnassidas inde

Carminibus crebris turba diserta vocat.

Epitheta sunt cognomina

Camænarum sunt musarum

Quod

Quod Thracum Aonia est regio, contermina terra

Phocidos, Aonidas hinc vocitare solent.

Quodq, Cytheronem saltum coluisse feruntur,

Appellant vatum metra Cytheriadas.

Pieridas Macedum regio celebrata vocari

Tradidit antiquo nomine Pieria.

Emathiam dixere noui, sed Pieris illi

Pieria dederat nomina sylua prius.

Sunt qui Pieridum cantantibus agmine victo,

A totidem Musis nomina sumpta velint.

Thessa Phocæo sedet vrbs Helicone propinquo

Littore, qua genitam Thespidam in vrbe volunt.

Exstitit una nouem Musarum Thespis alumna,

Unde illas soliti dicere Thespiadas.

Fons tuus est Helicon nitidis purissimus undis,

Pegasus impacto quem pede pressu equus.

Hunc Hippocrenem Doræ Romanaq, fontem,

Lingua Caballinum, Pegaseumq, tulit.

Pegasidas referunt, atq, Hippocrenidas ergo,

Fonte sub hoc Musas quas habitare canunt.

Libethrus Macedon latius fons ortus in oris,

Magnetum populi qua regione sedent:

Libethra hunc iuxta est antrum, Libethrides inde

Nomen habent, locus his quum sit uterq, sacer.

Pimpleo de fonte alio vicinè iacente

Sub Macedum campis, quos patet esse vagos.

a 4

Monte

Monte vel Orchomenum, Pimpleidas ^{pellarunt}
 Quod patet hos illas incoluisse locos.

Nec mihi Castalius fons, in radicibus imis
 Parnassi montis pratercundus erit:

Castalia qui nomen habet de nomine ^{hospit} *nympha*, ^{fulle}
 Quo sacra musarum ludere sœta cohors:

Castalidas tali memorant à fonte poëta,
 Quarum perpetuo verba favore serunt.

Mnemosyne extremum tribuit cognomen, at illud
 Syllaba non patitur versibus esse meis.

Id patronomicis non multum creditur impar,
 Quid faciam? mater prodere sollicitat.

Da veniam lector, vult Mnemosynidas illa ^{patrono}
 Dicere, sic nomen tollere ad astra sum. ^{micum} ^{à nata}

Ab Ioue rex olim Messenius ortus Achæus,
 Unde suum populus nomen Achivus habet:

Menaq, prolatis in mensam dicta præesse
 Floribus, & Phrygia Xanthus ab urbe cadens.

Mater abest, Ioui nata Venus, pulchraq, Dione,
 Vulcani coniunx tertia dicta Venus.

Ex Venere est generatus Amor, Corymose tonanti
 Myrmidonem fertur *nympha* tulisse deo.

Leda Chlammestram, hæc fuit Agamemnonis vxor:
 Leda Helenam, nupsit qua Menelae tibi:

Quâ Phrygius postquâ rapuit Lacedæmone pastor,
 In Troiam bello Graciâ tota ruit.

Iuppi-

Iuppiter ex Leda Pollucem & Castora, fratres
 Gignit, equo hic, pueris inclutus ille fuit.

Nata Ioui Cerere est coniunx Proserpina Ditis,
 E' Luna exortum te Dionyse putant.

E' Ione sed *nympha* Garamantide, prodit Iarbas,
 Getulum tenuit qui ditione solum.

Nympha Ioui geminos peperitq, Thalia Paliſcos,
 Hiscentem referunt nomina rursus humum.

Europam niuis mutatus corpora tauro,
 Transtulit ad Creta littora nota pater.

Hunc satus *Lydia* rex iam Rhadamante future,
 Cuius & inferno iura sub orbe patent.

Prodiit hinc Minos, qui post Cretensia regna,
 Cum fratre in Stygio indicat acta foro.

Minos Androgeum, Phædræ simul, atq, Ariadnam,
 Pasiphae coniunx, edita Sole, parit.

Glaucom etiam Minos genuit, cum Deucalione,
 Natum Deucalion Idomeneæ tulit.

Orsilochum Idomeneus, Ithaci quem perdidit ensis,
 Hisq, omnes tacitis exilire thoris.

Aurea luciferum nixa est Aurora Tonanti,
 Ceycem Alcyones edidit ille virum.

Edidit accipitrem factum quoq, Dedalionæ,
 Dictaq, Trachinna est *nympha* utriusq, parens.

Dedalion sed te latuitq, puerpera, gignit
 Peonij coniunx credit a Lichione.

a s

Qua

Qua cithara insignis tibi natus Apollo Philemon,
 Furg, tibi est Hermes nobilis Autolius, *Mercurius*
 Tu quoq, sive rei non ultima gloria caeli,
 Diceris Orion semen habere Iouis:
 Si modò danda fides Nasonis versibus ulla est,
 Immittum corio dum bonis esse refert.
 Quod licet ediderint facinus iria numina summum.
 Fama patris dignum fecit honore Iouem.
 Neptuno Ascreus quanquam Minoida vates *Hesiodus*
 Credidit Euryalem hunc peperisse deo.
 Sunt quoq, Trinacrio qui dicant Oenopione
 Progenitum, vel quem miserit alma Chios:
 Ilius & natam Meropen, vel nomine dictam
 Candiopen femori supposituisse suo.
 Ex illa Hippolagum genuisse, sed ille *Dryantem*
Lycurgus Iste rex Thracum docte Lycurge tulit.
 Protulit Augeum rex Harpalicemq, Lycurgus,
 Qua patrem è medijs abstulit ense Getis.
 Et te qua nimio correpta cupidine Phylli,
 Ad reditum lento Demophoonte cadis.
 Horum nullo datur genitrix, sed & Aona celsus
 Iuppiter è Nympha Mnoside progeniuit.
 Aone dixerunt ignota matre Dymantem,
 Ignorag, duos esse Dymante satos.
 Hinc Asium, tibi qui non vanus annunculus Hector,
 Atq, Hecuba, ex alio, sed patre frater erat.
 Hinc

Hinc ea, qua sumptis nondum processerat alis
 Asacus in mergum versus, Alaxirhoe, *Mercurius*
 E' Ione Sarpedon, peperit quam Laodamia,
 At nothus ex illo prodijt Antiphates.
 De Ione Pilumnus, qui stercora ferre per agros, *Mercurius*
 Et docuit populos pinsere grana rudes. *Bacchus*
 Huic Daunum Acrisy Danae compressa tulisse
 Creditur. à Dauno, Daunius ortus ager.
 Ex Dauno Turnum formosa Venilia gignit, *Turnus*
 Iuturnam Daunus matre latente ferit.
 Filius atherij Iouis est Acrisius, huius
 Laertes, dubio partus uterq, i thoro.
 Laerti coniunx Anticlia fudit Vlysssem, *Vlysses*
 Et natam pulchris vultibus Echimenem,
 Sunt quibus Autolia est Anticlia dicta, patremq,
 Qui Laertiade Sisyphon esse putent.
 Iste latro notus eras, seruans angusta viarum, *Procrustes*
 Et saxo impediens prateruentis iter.
 Lataq, quum peteret nona nupta oracula diuim,
 Vim tulit, & saeva traxit in antra manu.
 Inde grauis peperisse viro narratur Vlysssem,
 Quem Laertiaden Sisyphiumq, vocant.
 Penelope est illi satius Icareodire, nulla *Castus Vlysses*
 Cui par visa fide est, coniuge, Telemachus. *Penelope*
 Telegonus Circe, patrios qui noscere vultus
 Dum cupit, incantus perdidit ipse patrem.
 Laerij seu Sisyphon patre Vlyssis *Anso-*
 uat seu Procrustes,

Ausōnius tacito ex utero quoq; natus Vlyssi
 Fertur, ab hoc fluxit nomen in Ausōniam Italia
Mercuriumq; Tonans eduxit Atlantide Maia
 Portantem gemini nuncia fida poli. &
Myrtilus Oenomai curvus auriga parentem
 Hunc vocat, at genitrix non satis vlla patet,
 Huic parit Eudorum sōles Polymela Philantis,
 Huic Lara dat geminos, siue Larunda, Lares,
 Larces Genij
 { Esse Lares, Geniosq; volunt, data numina bina
 Omnibus; & vite, funeris atq; duces,
 Sunt quoq; Penelopen qui vix bene credita verba,
 Mercurio natum Pana tulisse velint;
 Non quem Pana deum venerantur in Arcade terra,
 Sed quem de cunctis sustulit illa procis.
Mercurio Euandrum peperit Nicostrata regem
Arcadie, Euandro stirps geminata fuit,
 Hinc genitrix orta est Pallantia grata Latini,
 Unde Palatinus nomina sumpsit apex. mōdo
 Hinc ferus à Turno confossus vulnera Pallas,
 Et quibus exiit viscera neuter habet.
Perseus rex superū genuit Saturnius, auro; Iupiter
 Quem pluvio Danae protulit Acrisi.
 Larces
 7 pēgē
 { 7s Perseus prima est à quo monstrata sagitta:
 Censuit ut quondam Plinius ore gravi:
 Mater in obscuro est, quos verò exinde creavit,
 Edidit hos illi quatuor Andromeda.

Quatuor

Quatuor è numero surgit mihi primus Erythreus, ruber
 Unde putant rubro nomina facta mari. Lars vocat mifer
 Consequitur Schelenus, cui durum Eurysthea con-
 Sit licet ignoti nominis illa, parit. (iunx,
 Tertius accidit Bachemon: filius illi
 Ortus Achamenides, Orchamus inde fuit.
 Non torus illuxit: sed te vocat Orchame patrem
Leucothoe, tibi quam sustulit Eurynome.
Gorgophonem prodit quarto sed in ordine Perseus,
 Pignora quo vates bina recepta ferunt.
 Hinc Electryonem, quo sis Alcmene profecta Herculis Iouis
Herculis athereo de Ione facta parens. filij
Alcum hinc, qui te Amphitryo produxerit, atqui
 Omnibus his ventres, qui peperere, latent.
 Sunt tamen Alcmene qui peruenisse parentem
Eurydicen Pelopsis, Lysidicene putent.
Alcmene Amphitryo de uxore Iphiclea gignit,
 Huic puer obscura matre Iolau adest.
Eacon Agina est magno connixa Tonanti Eac filius
 Qui prius Oenopiam de genitrice vocat, Iouis
 Et scelera in Sygio cum fratribus excurrit orbe.
Phocus ab hoc, Peleus, cum Telamone sati.
 Mater abest, duplex Telamona est orta propago,
 Diverso quanquam venerit illa thoro.
Hesione Teucer nam Laomedontide cretus,
Atacem dubie progenere fores.

At Pe-

At Peleus tacita Polydorum sustulit alio,
 Insignem bello Mnesthea qua peperit.
 E Thetide eximium atq; inuictæ mentis Achillem,
 Scyria cui Pyrrhum Deidamia parit.
 Andromache est, aut Hermione Peripelea Pyrrho
 Foeta. Melossus at est ortus ab Andromacha.
 Hunc genuisse ferunt Polydectam, nullaq; certa est
 Mater: & ignotum, vir, mulier ne fuit,
 Vulcanum regina Ioui tulit inclita Iuno:
 Quem Lemni, fabrum, Mulciberemq; vocant.
 Huic Prænestina fundator Cacus urbis
 Filius, ambiguo contigit è thalamo.
 Cacus & Herculeis oppressus viribus olim,
 In sua dum tractas diripit antra boues.
 Dum tua Vulcanus cupido petit ora Minerua,
 Oscula dum pugnas, vimq; pudica fugis:
 Natus Erichonius sparso de semine terre
 Dicitur, hoc Cephali Procris amica sui.
 Hoc Boreæ coniunx, matrum decus, Orithyia,
 Et rex Pandion Atticus exiliit.
 Esse duas perhibent genitas Pandione Progenem,
 Quæ Thracum regis Tereos uxor erat:
 Et quæ trunca fuit linguam Philomela, scelesti
 Ne facinus posset Tereos ore loqui.
 Nulla tamen genitrix, positis tot in ordine natis,
 Emicuit, cuius nomina fama gerat.

Tullius

Tullius inde tibi Vulcanæ est Servius ortus,
 Cresia cui mater Corniculana fuit.
 Contigit hanc duplex, vario sed pectore nata:
 Hac maior fuit, hac Tullia dicta minor.
 Venter abest. Aruntis erat prior, altera Luci
 Uxor: Tarquinius quos pater ediderat.
 Dissimilis natura fuit: pius ille, ferocem, cuius pe. sant
 Hic animum gessit: dissimilisq; torus.
 Fato animos iunxere, perit minor, & perit Aruns,
 Lucius & maior conueniuntq; duo.
 Quid moror? impulsu iam sumpta coniugis, ille
 Regalem ascendit, corripuitq; gradum.
 Dumq; socer prodit solium capturus, ab illo
 Pellitur, & multo vulnere plangit humum.
 Audierat coniunx, regem visura maritum.
 Profiliit, rapitis in foro vecta rotis,
 Dum redit, auriga est viso genitore perempto
 Territus, & frenis iam retinebat equos.
 Nata vetat, patriosq; iubet proculecet ut artus
 Curribus, & scindat verberare quadrupedes,
 Filia dura quidem, atq; omni damnabilis ævo,
 Cumq; viro & natis funere digna gravi.
 Hippoæ Sergesta Ioui te filia Trois,
 Aole non ficto nixa putatur auro.
 Non minus Hippocades igitur, quam frater Aestes,
 Diceris, hac natos vos tulit una duos.

Multo

Multo, sed ignotis proles tibi matribus orta:

Primaq; Ceycis creditur Alcyone.

Phrygiæ Tum Canace, Macareus: vetito quos iunxit amore
Qua solet ignotos iungere saepe Venus.

Misenusq; iacens tribuit qui nomina monti
Baiaurum, prestans arcu cedere viros.

Ionis Nec non Salmonæus, tonitruum qui imitatus Olympi,
maior Fulmine sub Stygiis est reuolutus aquas.

Hoc Tyro genita est, Neptuno foeta gemellos,
Crisæaq; Eoliden postmodo nacta virum.

Te Cephalus, Procris coniunx, vocat Eole patrem,
Hesperus Aurora est cui pariente satius.

Te vocat Sphiclus, cui pota venena Podarcem
Serpentis natum contribuisse volunt.

Rex Athamas vocat, Inoe cui foeta Learchum:

Phrygiæ Illi sit saxo quem pater inde furens.

Et qui Portumnus, Melicerta est, sine Palamon
Dictus, & Inous de pariente deus.

Prima tamen coniunx Athamanti prodidit Hellen.

Hellepontus Neiphile, Helles unde nomina pontus habet.

Et simul aurato vectum super aquora Phryxum
Ariete, quum nondum lapsa natasset aquis.

E' Phryxo, ignota fluxitq; Cytorus ab aluo,
Paphlagonum de quo terra vocata fuit.

Eolus est Ephyra tibi rex & conditor alta,
Sisyphæ, ab antiquis creditus, esse pater:

Quem

Quem fama Ionij Egeiq; in littoris ora
Abruptum est olim corripuisse iugum.

Perdere consuetum saxo de monte reuulso,

Foris quibus illorsum saxa dedisset iter. Saxu s. 77h
Vnde Acheronte situs, prae grandis pondere saxum

Voluit, & elapsum rursus ad ima petis:

Nupta tibi Merope est Peligni carmine uatis:

Qua Glaucum & magnum deinde Creonta serit.

Hunc regem accipimus defuncto patre Corinthis

Natam unam, obscuro sed genuisse toro.

Nata Creusa fuit. sponsam hanc non duxit Iason.

Cum patre quod rapta est Colchidis arte focis.

Bellerophon Glaucos est ignoto ventre creatus.

Achimene huic coniunx pignora terna dedit:

Iandrum, Hippolochum, pulchram quoq; Laodamiā,

Quare Sarpedon de Ioue nixa fuit.

Hippolochos est alter Glaucus, sed ab ubere recto

Partus, & hic Phrygijs moribus auxit opem,

Crisæa ventorum genuit rex Eolus: illi

E' Tyro natos quattuor esse putant:

Esone, Medea redijt cui fortior atas

Artibus: hinc Pheritas, Alcimedonq; subit.

Hinc Am ythaon adest, fratres Polymela & Iason

Esone sunt orti: nec tamen unde, pater.

Hypsipyle Euneumq;, Thoantaq; gignit Iason.

Aurato felix vellere nomen habens.

b

Gignit

Gignit & obscuro Philomelum corpore, Plutum
Ille, sed hic nato sit Pareante pater.

Hinc Paron appellant, quæ sit Minoia primum
Dicta, quod hac sedem fixerit ille suam.

Fudit Epitropium Alcimedon. Amythaone creti
Sunt duo: & inde Bias, inde Melampus adest.

2003

Nec quibus è thalamis, paruit. fueratq; Melampus
Herbarumq; potens, augurioq; sacer.

Theodamasq; illo satus est, non senior augur,
Suffectus titulis Amphiaræ tuis.

Mantylona, Antiphatemq; Bias de coninge Pero
Extulit, at geminos Mantyon ipse creat:

Formosum Clytonem, Aurora est qui raptus ab alma
Et vatem, nomen cui Polyphidis erat.

Ille Theoclimene est factus pater augure docto:
Nec tribus his data sunt vbera certa satis.

Antiphate est, & mater abest, generatus Oicleus:
Haustrus ab hoc satus est Amphiaræus humo.

Cui natum Amphilochum peperit coniunx Eriphile,
Quiq; illam Alcmaon perdere sustinuit.

De genitore etiam prociit Batylus eodem,
Hoc triplex dubijs nixibus inde puer.

Tyburus simul, atq; Corax, Catyllus & alter,
Mœnia sunt quorum Tyburis aucta manu.

DEO.

DE ORVM GENEALOGIAE A PYLADE
Versibus conclusæ,
Liber Quintus.

Tantalus è Plote est nympha tibi Iuppiter ortus
Quem natum fama est apposuisse deis.

Ille quidem superum fertur conniua fuisse,
Arcanum summi nec caruisse patris.

Quæ quoniam est ausus mortalia ferre sub ora,
Pectora sunt multo pressa dolore Iouis.

Protinus ad Stygios pulsus fuit ille recessus, pæna Tantali
Pomaq; & inter aquas esurit atq; sitit.

Taygeta huic Nioben peperit, quam prole superbam,
Teg; viro Amphion, diriguisse canunt,

Niobe

Edidit & Pelopem, tergo qui insignis eburno
Fulsit, ubi infernis est reuocatus aquis.

Quatuor inde Pelops foetus tulit Hippodamia,
Quam victam celeri duxerat ille rota:

Lysidcem matrem Alemena, dirumq; Thyesten,
Atreumq; ferum, Plistheniumq; simul.

Polluit Atrei thalamos scelerata libido
Fratri, & Harpagigen Plistheniumq; tulit.

Tantalus accessit thalamo sublatus eodem,
Sed prior & Pelope nata Thyeste fuit.

Thyeste stuprat fratris suum
Atrei uxore, hinc nati filij Atrei uocanda
proponit fratri Thyesti matrem

Cui

Cui pater impurus sese commiscuit, inde ^{Pater cum} ^{filiis}
 Sanctior Agisthus non genitore satius.
 At miser Atreus natorum epulanda Thyestæ
 Membra, tori obiecit fraude recepta suis.
 Quem mox Agisthus ferro confecit, & illi
 Ereptum parit reddidit imperium. ^{filiis Thyestæ}
 Filius Atreo Euiolus fuit atq; Melampus,
 Tertius Alceon, mater & omnis abest.
 Plisthenio geniti Menelaus, & ipse Agamemnon:
 Quos Merope exortus matre fuisse volunt.
 Hos pater Atreo fratri, quum cecidit in auras,
 Tradidit: inq; suam rettulit ille fidem.
 Atreidas hinc fama vocat, quos exulit Atreus,
 Ut genitor primis fidus ab unguiculis.
 Ex Helena Hermionem genuit Menelaus, Orestis
 Pactam, nec Pyrrho surripiente datam.
 Quo tamen occiso, rursum hanc sibi duxit Orestes,
 Ut nos antiqui temporis acta monent.
 Te Menelae patrem fortis vocat & Megapenthes,
 Quem tibi foetura Lydia serua dedit.
 Rege Mycenarum fluxere Agamemnone foetus,
 Matre Clytemnestra, quos memorasse libet.
 Laodice, Electra, Iphianassa, aut Iphigenia,
 Pulchraq; Chrysothemis: sed nec Alesus abest.
 Altera consequitur mox Iphianasse, & Orestes
 Filius: huius habet semina Tisamenos.

Huius

Huius item, paruit genitrix & nulla, Corinthus:

Quo dicta est Ephyre terra vocata prius.

Aliter ab hoc patris de nomine fertur Orestes

Editus, hinc populos exilisse volunt.

Jupiter pa-
ter Herent

Fama Iovem magno patrem tulit Hercule factum.

Quum latus Alcmenæ subdidit ille suo:

Et tribus edixit fieri de noctibus unam, ^{3. magis fuit fignis}

Ut posset voto commodiore frui.

Seminis Herculei Lydus, Lamyrusq; fuerunt,

Eurythe rex Iole quos tua nata dedit.

E' Lydo Lanius processerat: abdita mater.

Herculis & stirpem tu Diodore tenes.

Teq; Sophon produit: genitrix est neutra reperta.

Hercule terquinum nascitur inde genus.

Deicoon Megara, Teriomachusq; parente,

Et Creontiades: quos pater ipse necat.

Ille etiam Oxeam genuit: cum matre peremit

Hunc quoq; dum Stygio victor ab orbe redit.

Ex Paphia (si vera canunt) susceptus Ithoneus,

Ilus & ex alio Deianira tuo.

Tlepolemū nixa Astyocha est, Sardumq; Crowing,

Atq; Agilem, & Cynnum, cognita nulla tulit.

Telephus ex Auge est, lactatus ab ubere cerna:

Et pater Eurypylo, cum Cyparisse tibi.

A' Pyrrho Eurypylus casus fuit: iste dolore

Languit, arboreo stipite membra regens.

b 3

Thessia

Theſſalus Alcides, Phidippus & Antiphus illo
Exorti, certum non habuere torum.
Fertur Auentinus dino quoq; ab Hercule natus,
Matre Rhea, ut vates Andicæ ore ſonat.
Inde Scythes, Scythica eſt regio quo dicta. Gelonum.
Addimus: hoc populos de duce rumor ait.
Herculis Heracles dixerunt nomen Achai,
Quod per Iunonem premia laudis habet:
Viribus infracta ſuperans & mente labores,
Quos audax ſubijt obijciente dea.
Dictus ab alirice eſt idem Tyrrinthius vrbe,
Qua Tyrrins Argis proxima terra fuit.
Amphitryoniades Alcmena matre creatus
Quod fuerit, cui vir contigit Amphitryo.
Arquoniam Alceus pater extitit Amphitryonis,
Alciden vatium carmina ſepe vocant.
Iſſe puer geminos à cunis reppulit angues,
Elidens tenera guttura preſſa manu.
Vaſtantiem iuuenis Theu-meſia regna leonem,
Strauit, & inde humeros tergoſe ſultus abit.
Mox alium Nemeam iuxta, paruaſq; Cleonas.
Qui leo ſineſtus ſub regione fuit,
Hopiſſo ſreus paſtoris forte Molorchæ,
Percuſit, & claua quam dedit ille necat.
Sunt tamen, hunc iſtumq; putent qui prorſus eundem,
Et varia priſcos mente fuiſſe patet.

Herculis Heraclea facinora

Ler-

Lerneam abſumpſit ferro, ſed & ignibus hydræ,
Septenum poſſet quum renouare caput.
Manalium confeſcit aprum, quod in Arcadæ terra
Monſtrum erat, inſeſto cuncta pauore tenens.
Hunc alij ad durum perhibent Euryſtea tractum,
Quum nondum letho ſuccubuiſſet aper.
Iſtamen Arcadia varijs à montibus hauſit
Nomina, quos verſu non memorafſe piget.
Manalus eſt, Pholoe, Cyllene, atq; inde Lycaus,
Quo Iouis atherij templa vetuſta ſedent:
Parthenius, Laphem, Nonacris, et ipſe Erymanthus:
Vnde Erymantheum fama vocauit aprum.
Arthemifeus item, ſed enim quia Theſſalis ora,
Manala, & Arcadicum continet omne ſolum:
Manaliam conſueſta feram ſunt carmina vatium,
Et magicos verſus dicere Manalios
Eripedem ceruam, atq; auratis cornibus, olim
Manalium ſolita eſt qua coluiſſe nemus,
Alcides potuit celeri comprehendere curſu,
Et capte ſpolium cornua fulua tulit.
Stymphalidas ſummo percuiſſit in aëre telis,
Symphalus Arcadiſco quas tulit orbe lacus.
Corpore tam grandi volucreſ, ut lumina poſſent
Solis, & obducta tollere nube diem.
Taurum Cecropias immani corpore terras
Vaſtantiem, Herculeæ perdomuere manus.

Herculis res geſæ

Victus

Vistus & ablato cornu est Achelous ab iisdem,
 Se licet in formas verteret ille nouas *Metamor.*
 Palma sequens illi venit Diomede perempto,
 Treijcijs olim Pisonijsq; duce,
 Hospitibus qui suctus equos depascere cassis,
 His cibus Alcida subijciente fuit.
 Busirin Ægypti regem, qui proxima Nilo
 Diripiens, toto littore senus erat,
 Hospitis innumeri sedans quoq; templa cruore,
 Occisum illius obiulit ipse deis.
 Antæum Lybicis cui regia Lixus in oris,
 Cui fuit immanis corpore terra parens,
 Omnibus infestum, terræq; mariq; cruentum,
 Perdidit, inq; vlnis compulsi ire neci, *portant*
 Tum geminas pelago fertur posuisse columnas,
 Quæ sese Oceano porrigit vnda minax. *m. h. m.*
 Atq; duos montes, Abilam Calpenq; recisos,
 Perpetuum solitos continuare iugum.
 Hesperidum vigili mala asseruata dracone *forma*
 Aurea confecta sustulit inde fera.
 Geryonem triplici forma Tartesia nactum,
 Littora, & Hispana sub ditione pecus.
 Stravit, & ablatiis gregibus perduxit in ortus,
 Hesperij magnum quod decus orbis erat.
 Thermodoontiacam spoliavit Amazona baltheo,
 Huncq; Mycenci regis ad ora tulit.
 Hæculis res gesta

Nec

Nec Cacus Herculeas vires & pondera clauæ
 Fugit, ubi auersas traxit in antra boues,
 Sed iacuit, foribus linquens affixa cruentis,
 Quæ dederat letho perditus ora virum.
 Centauros solita domitos virtute peremit,
 Pirithoi cupidos dissociare torum.
 Amphitryoniada pactam quoq; Deianiram,
 Eurythus optaret quum rapuisse ferox.
 Fœdisragum rapta fixit Calydonide Nessum,
 Eueni ut tumidas exuperauit aquas:
 Sanguine qui moriens tibi Deianira fluentem
 Pestifero vestem tristitia dona dedit.
 Neleos vndenam sobolem, patriamq; domumq;
 Diruit, in Pylios dum grauiora parat.
 Unus abijt tanta Nestor subractus ab ira, *Nestor*
 Posset ut in Phrygios utilis ire suis, ad Troianū bellū
 Bergion, Albionemq; tibi Neptune creatos,
 Sistere dum vellent prateruentis iter.
 Ad Rhodanū & lapidū campum, cessante pharetra
 Fundere Gnossiaci noxia tela soli:
 Imbribus adiutus lapidum, Ioue pauca rogato,
 Vicit, & inceptam protulit inde viam.
 Prostravit cetum, soluit scopuloq; puellam *S. r. m. h. m.*
 Hefionam, Phrygio Laomedonte satam,
 Mercedem & tadas nata tantiq; laboris
 Cum patre, dinino semine pactus equos.
 Hæculis res gesta

Perin-

Perinurium posthac regem, & promissa negantem.
 Ultus, in Iliacos pralia magna tulit. *Troia de-
 leuitur*
 Deleuitq; urbem, & populos cum rege peremit, *aut Hec-
 abduxitq; illi qui puer unus erat.*

Sumere quem Priami nomen vicinia fecit,
 Hunc redimens auri pondere ab hoste graui.
 Extremam Italiae quum prado Lacinus oram,
 Græcia qua magna est, in scelus omne daret:
 Multaq; diripiens infestior omnibus esset,
 Concidit Alcide percutiente manu.

Condita Iunoni qui templa Lacinia dixit,
 Quoz iacent furis mons sibi nomen habes. *Herculi*
 Alcmena genito, fauorum est causa laborum.
 Dixerat Eurystheus, maxima Iuno tibi,
 Atq; hinc Alciden telo penetrare trifulco,
 Iunonis mammam non timuisse ferunt.

Terrigenum superi tremere quum pralia quisq;
 Interiore poli sede receptus erat. *Sic gæta videretur
 Nutabat curuum nimio sub pondere cælum,*
 Casuros poterat terra timere deos, *aut sub
 casum*

Protinus Alcides magno sociatus Atlante
 Orbem humeris subijt, sustinuitq; suis.

Aut cum fessis Atlas humerum mutare pararet, *alios
 Herculis interea membra tulere polum.* *corruisset
 cælum*
 Ductaret quum sorte boues Tyrrhinus olim,
 Qua Siculum cōhibent littora longa fretum:

Herculis opera

Ecco

Ecce vorax anus una pecus furata Charybdis, *finalis versu*
 Cœperat abstrusus oculuisse locis.

Amphitryoniades tumidas hanc misit in undas,
 Quas illa absorbens, ut pecus ante, rapit,
 Hinc Erycem Butæ, Siculas qui rexit habenas,
 Viribus eximium, castibus ipse necat.

Plutonem Pylijs, ipso oppugnanter, fauentem,
 Percussit teli cuspide tergemini.

Quod nisi Paonijs foret ille adiutus ab herbis,
 Omnia morte premens, ipse peremptus erat. *Pluto perijisset
 Erginum Orchomeni mira feritate tyrannum.* *quasi perijisset*
 Sustulit, atq; urbi libera colla dedit,

Ad Sagarim flumini, qui Lydia temperat arua,
 Senus inauditi corporis anguis erat:
 Hic homines rapiens, & agros & cuncta terebat,
 Qui tamen Herculeo robore casus obit.

Iussus ad Hesperios olim dum pergeret hortos,
 Denius à recta cœperat ire via. *quævis fons*

Caucasum ingressus, victumq; Promethea vidit,
 Pascentemq; iecur non pereuntis amem. *Tityi aquila*

Quem miserans, aquilam fixit. qua casa segitta est, *pag. 298.*
 Dicitur hac astris esse relata poli.

Pirithoum Theseus Strygias comitatus ad umbras,
 Stabat in inferno carcere vinctus adhuc,
 Id postquam Alcides didicit, per operta Laconum
 Tanaron ingressus, limina Diis adit.

Herculis laboris

Liberas

Liberat Egiden, triplici ligat inde catena
Cerberon, abstractum donat habere viro.

Soluit & Alcesten Pelia, pro coniuge mortem

Qua subit Admeto, vivus ut ipse foret.

Retulit hanc illi, Stygiæq; ex orbe retractam,

Rursus in aërio sistere posse dedit.

Comperit infernis cum iam redisset ab undis,

Nescio quem Thebis imperitare Lycum, *lupū*

Cœperat hic solium violento iure, subacta

Herculis & Megare coniuge latus erat.

Deiectum regno occidit, Thebasq; tyranno

Hercules Soluit, & oppressa dempsit ab urbe iugum,

torrens Mox furis captus, scæva Innone magistra,

Uxorem & natos sustulit ense suos.

Eurytus Oechalia natam promiserat, illi

Rex Iolen, stabili iungere connubio.

Fallantem Alcides, & tradere velle negantem,

Perdidit illius cum patriæq; domum.

Inde Iolem raptam tanto dilexit amore, *regibus*

Illius ut iussu quodq; subiret opus. *manu*

Senferat id coniunx, & Deianira morantem

Allicere ad sese credula posse virum.

Acceptam à Nesso vestem pia dona marito

Coniugis, immemori misit habenda sua.

Induerat missam, qua dum venatibus instat,

Humidus & toto corpore sudor abit,

Hercules amens omnes, unietur *Ipsius*

Tandem apu naturis olivæ

Coniugio Deianira

Ipsius occulto penetravit membra veneno: *Nesci occisi*

Quod, nisi mors potuit dira lenare nihil, *quanta neq;*

Concidit ille igitur muliebri victus amore, *et mors Hæ-*

Qui nihil inuictum liquit in orbe ferox. *culis*

FINIS.

INDEX.

A Bas	290.326	Acroius	326
Abila	346	Acrifus	290.333
Abfyrus	295	Actæa	141.317
Acasta	149.318	Actron	299
Acastus	322	Actor	323
Accipitris & lusciniæ		Actorius	321
apologus	15	Admete	148
Aceste	314	Adonis	293
Acestes	337	Adraflus	291.299
Achæus, achiui	330	Acacus	198
Achelous	147.313	Ædon	305
Achamenides	335	Æetes	195.295
Acheron	294	Aegeus	322
Achessomenus	315	Aegeon	295
Achilles	198.317	Aegiale	298
Achimene	339	Aegialeus	314
Achlys 85.	Acis 319	Aegina	313
Acmon	176	Aegilthus	290.342
		Aegle	

INDEX.

Aegle	296	Agamemnon	342
Aello	142.320	cuius proles	34
Aemulatio duplex I.		Agathon	310
Aeneas	198.311	Agave	140.196.291
Aeneas secund.	311	Agauus	310. (318
Aeneum seculum	11	Agenor	290
Aeoli prosapia	337	cuiusq; prosapia	291
Aeon	297	Agiles	343
Aeones	294	Aglaia	191.194
Aerumna Noctis F.		Agriculturae praee-	
	138	pta	30.31. & inde
Aefacus	310.333	Agrippa	311
Aefapus	144	Agrius	199.325
Aesculapius	299	Agrieus	303
Aesippus	316	Aiax	335
Aeson	339	Alba	311
Aestatis descriptio		Albium	347
	45.95	Albiones	321
Aestate quali victus		Albula	311
ratione utendum	45	Alceus	335
Aeratum quatuor de		Alcathoos	311
scriptio	9	Alceon	342
Aether	287	Alceste ab inferis re-	
prognatus	130	ducta per Herculem	
Aethiops	315	Alcides	344 (350
Aethiopes	299	Alcimedon	340
Aethra	312.322	Alcinous	322
Aetlantes	316	Alcmæon	340
Aetolus	324	Alcmena	194.335
		Alcme-	

INDEX.

Alcmena vna nocte		Amoris vis	119
& Iouis & Amphitryonis congreg-		Amphiarus	340
sum passa	64.67	Amphilochus	340
Alcyones	297.320	Amphinome	317
Alecto	293)338	Amphion	291.298
Alelus	342	Amphione	291
Alexicacos	Apollo	Amphiro	149
cur dictus	299	Amphirhoe	317.318
Alexirhoe	310.333	Amphitrite	140.192
Alceus	294	Amphitryo	335 (317
Alphenor	305	Amphitryoniades	
Alpheus	147.315.	Amulius	311 (344
Althaus	310 (316	Amycus	321.326
Althea	325	Amydone	199.290
Alysius	306	Amythaon	340. (321
Amalthæa	320	Anaurus	101
Amata	319	Anchises	311
Amathya	318	Ancilla liberos ha-	
Ambrosia	297	bens molesta	47
Amicitia	138	Androgeus	331
Amicias	287	Andromache	309
Amicus fratris non fa-		Angitia	295
ciendus æqualis	53	Animal qui primus	
Amor	288	occiderit	324
Amor deorum pul-		Anna	292
cherrimus	130	Antheus Herculi do-	
Amor Veneris comes		mitus	346
	137	Antegorus	305
		Antæus	288. Anthea
			94
			Ana

I N D E X.

Anthos 323.	Antia	Arabs	299
Auticlia 333.	(290	Aræus	326
Antigone	292	Arationis tempus &	
Antigonus	322	modus 32.36.38	
Antilochus	323	Arborum lationis	
Antimachus	326	Thalia inuentrix	
Antiodon	309		328
Antiopa	290	Arcadiæ montes	345
Antiphates 333.340		Arcas	295.298
Antiphonus	310	Archemorus	305
Antiphus 509.344		Aræuri ortus	44
Aon. Aonia. Aoni-		Aræus 80. Ardescus	
des Musæ 321.329		147. Ardiscus	316
Apate 138 Apeliotes		Aretes	322
Aphidas 326. (295		Arethusa	296
Aphricus	296	Argæus mons	158
Aphrodite 293. cur		Argenetes	303
dicta Venus	137	Argentea ætas	11
Amphrogenia	293	Arges	133
Apis	289	Argestes	150.196
Apollo	192.295	Argæus	298
Apollo primus	293	Argia	291.292
Apollinis cognomi-		Argulus	308
num ratio 300 inde		Argyrotoxis	303
Apri ab Hercule do-		Ariadne	194.331
miti varia cogno-		Arimæ	144.74
mina	345	Arisba 310. Aristæ-	
Apsædes	317	us	196.298.313
Aquilo	296	Arne	94.101
		Arte-	

I N D E X.

Arthemiscus	345	Atropos 85.138.191
Artemis	304	Auaruarea 308.(288
Aruns	337	Audaciam ad diuiti-
Aruorum cultus Po-		as iuuare
lymnæ inuentū	328	Augens
Asbolus	80	Augis
Ascalaphus	294.323	Aureum seculum
Ascanius	309.311	Aurora
Asclepius	299	Auroræ proles
Asra, miser vicus	49	Aurora laaorem pro
Asia nympa	149	moueri
296.318		45
Asius 332. Asopus		Ausonius, Aufonia
Assaracus 308. (313		Auster 296 (334
Asterie 152.295.298		Autolia
Asteropus	315.	Autolius
Astra	150	Autonoe
Astræus, astræa	150	Autonome
294.95.316.317		Autous
Astynaax	309	Autumni descriptio
Astycratia	305	Axius
Astylus	326	Azidas
Astyocha 343 (325		
Atalanta 291.321.&		B.
Athamas	338	Babactes
Athis 311. Atlas 160		Babylon
cœliger. ead.	298	Bacchemon
Atreus	341	Bacchus
Atridæ	342	Bacchi cognomina
		305 inde
		c
		Bacchi

I N D E X.

Bacchi proles 305
 Baccho nupta Ariad-
 ne 194
 Baſtes 305
 Balus 296
 Baſſarus, baſſara ve-
 ſtis.& locus 305
 Bathyllus 320
 Beatorum inſula 14
 Bellerophō 146.339
 Belus 296.291
 Bergios 321.347
 Bianor 326
 Bias 340
 Biantis 323
 Biblinum vinum 46
 Binater 306 (314
 Biblis bona 290.295
 Bonorum malorūq;
 ſumma in dijs 52
 Boreas 150.295
 Boreæ vis 41.43
 Branchus 299
 Briareus 133.176
 178.298
 Briarei ſedes 184
 Briton 326
 Bromius 306
 Bromus 326
 Brontes 132.320
 Bryſæus, Bryſæa vrbs
 Bucolium 308 (307
 Buſyris 320 Her-
 culi domitus 345
 Butheſ 321
 C.
 CAballinus fons
 329
 Cacus 336. Herculi
 domitus 347
 Cadmus 196
 Cadmo nupta Har-
 monia 193
 Cæcias 295
 Cæculus 336
 Cæneus 326
 Caicus 147
 Calais 296.298
 Calciope 295
 Calisto 295
 Callianaffa 317
 Callianira 317
 Calliope 128
 Callirhoe 142.148
 Calpe 346 (196
 Calydonius aper
 325
 Calypſo 149.199.297
 Caman

I N D E X.

Camander 309
 Camœnæ 328
 Canace 338
 Candiope 332
 Cantio 299
 Capetus 311
 Capræ, æſtate pin-
 gues 45
 Capua vnde dicta
 Capys 310. (311
 Carduus 305
 Carthago 307
 Caſſandra 309
 Calſiopea 290
 Caſtalius fons, caſta-
 lia, caſtalides Mu-
 ſæ 330
 Caſtimira 310
 Caſtor 331
 Catyllus 340
 Caunus 295.314
 Cebrion 310
 Cæleno 297
 Celius 289
 Ceneus 79
 Centauri 326 eorūq;
 nomina. ead.
 Centauri Herculi do-
 miti 347
 Cephalus 197.336
 Cephifus 313 (338
 Cerberus 145
 Herculi ab inferis
 abductus 350
 Cerberi officium 180
 Cerceis 148
 Ceres 155.196
 Ceres prima 292
 ſecunda 319
 Cerrha 301
 Certaldus 287
 Ceto 142
 Ceyx 331
 Chaon 310
 Chaos 130.287
 Charitum ſedes 126
 Charon 289
 Charybdis 349
 Chedria 279
 Chimæra 145
 Chiron 319
 Phillyrides 198
 Chloris 291.305.322
 Choræbus 309
 Chreſeis 318
 Chromis 326
 Chromius 323
 Chronis 294.297
 c 2 Chry-

INDEX.

Chrysaor 143 (196) exēta 134
 Chrysaonis proles Caelius 289. eius pro-
 Chryfocomus 303 pago 292. Cœne-
 Chrysothemis 342 us 326
 Cicadas rorē pasci 95 Cœus 132. 295
 Cilix 292 Coniugij boni comā
 Cinyras 292 moditas 167
 Circe 194. 294. 312 Connubia, Eratus
 Circes filij 199 Musā inuentū 327
 Clarius 302 Contentio 138
 Cleodoxe 305 Contentionis duo ge-
 Clio 128. 317. 327 nera 1. 3 (27. 55)
 Clotho 85. 138. 190 Conuiuandi modus
 Clymen 148. 159 Corax 340
 296. 312. 316. 318 Corinthus 298
 Clyonius 322 Corniculana 337
 Clypei Herculei de- Coronis 299. 325
 scriptio 76. inde Corufice 312
 Clytæmnestra 330 Corus 296
 Clytie 148. 317 Corymofa 330
 Clytion 308 Cottus 132. 168. 171
 Clyton 340 Cotti sedes 184 (176)
 Cocytus 308. 294 Craterus 199
 Cœlibatus incommo- Credulitatis perniti-
 da 166. Cœlum es 29. Creon 339
 215. terræ. F. 130 Creontiades 343
 Cœli & terræ Ef. 278 Creus 132
 inde Cœli genita- Creusa 309. 311
 lia à Saturno filio Crimniscus 314
 Crio 136

INDEX.

Crio 150. Crisia 149 Cyprogenia 293
 Critheus 338. 239 Cyrene 299. 313
 Criton 315 Cyrenus 343
 Cromenos 310 Cyrra, cyrreus 303
 Cronis 319 Cythera, cytherea
 Crotope 309 (126) 293
 Cupiditatis sedes Cytherea cur Venus
 Cupido 289. 243 136
 Cyane 295. 314 Cytheron, cytheria-
 Cyclopes 132. vnde des Musæ 329
 dicti ibid. Cythorus 338
 Cydippe 318 D.
 Cygnus Martis F. Aedalion 289
 64. 69. 323 Damones ex ho-
 Cygni & Herculis minibus 10
 pugna 94. inde Damafithon 205
 Cygni mors 97 Danae, danaides 291
 Cyllarus 326 Danaus 290
 Cyllene 289 Danis 326
 Cymatolege 140 Daphne 313
 Cymo 141. 317 Daphnis 310
 Cymodoco 140. 317 Dardanus, dardania
 Cymopolia 184 298. 308
 Cymothoe 140. 317 Daunus, daunia 333
 Cynathus 301 Deianira 325
 Cynofuræ 295 Deicoon 343
 Cynthia, cynthius Deidamia 336
 Cyparissus 343. (301) Deimos 80
 Cyprigena cur Venus Deiopea 317
 136 c 3 Dei-

I N D E X.

Deiphile	291.325	Dies	289
Deiphobus	309	Dies interdum ma-	
Delia	304	ter, interdum no-	
Delius	301	uerca	63
Delos vnde dicta	302	Dies Nocte progna-	
Deli nomina diuersa		tus	130
Demoleon	326 (301)	Dierū obseruatio	60
Demophoon	322	Diffidentia perniciēs	29
Deorū obseruatio	55		
Deorum periurium		Dij hominum custo-	
qualiter puniri so-		des in terris multi	
litum	182		20
Deos inter homines		Dijs sacrificandū	27
obuersari actionū		in Dijs bonorum ma-	
arbitros	20	lorum summa	52
Desiderium Veneris		Dimidiū plus toto	3
comes	136	Dicomoon	310
Deucalion	297.331	Diocles	315
Dexamena	317	Diomede	325
Diana	192.289.298	Diomedes Herculi	
	304	domitus	346
Dianæ cognomina		Dione	148.318.321
	304 inde	Dionysus	194.298
Dice	190	Dionysius	306
Dicomoon	310	Dirce	295
Diāyna, diāymus		Dithyrambus	306
mons	304.324	Diuitiæ quæ opt.	25
Diāys	326	Diuitiarum paranda	
Dido	292	rum ratio	31

Dolo-

I N D E X.

Dolores	138	Eleus	306
Dolus	288	Eleuthera	126
Domus imperfecta		Emathia	329
non relinquenda		Emathion	197
	57	Enceladus	294
Donatio bona	28	Endelechia	299
Doris	140.148.318	Ennius	321
Dorus	320	Enyo	142
Dorydon	342	Epaphus	289
Dorylas	326	Ephialtes	320
Doro	140.317	Ephyre	307.338.343
Dryalus	80	Epimetheus	161.296
Dryas	78.332	Epimetheo suscepta	
Drymo	317	Pandora, omnium	
Dymas	332	malorum causa	
Dynamene	140.317	hominibus	8
E.		Epinitus	305
E Buleus	289	Epitesia	309
Echemon	310	Epitropius	340
Echephron	323	Erata	128.140.317
Echinna	144	Eraphiotes	306
Echimene	333	Erebus	131 eiusq
Egestas	317.288	filij	288
Eione	141	Erigimus Herculi do	
Electra	148.297	mitus	349
	288.308	Erichthonius	308
Electryon ab Amphi-		Eridanus	147.316
tryone casus	65.72	Eridupos	326
		Erigone	308
		c 4	Eryn-

INDEX.

Erynnyes vnde pro-	Eunomia	190
gnatæ 136	Euphrosyne	298
Eriphile 340	Eupompe 141. 318	
Ericina 321	Euroauster	296
Erymanthus, erymā-	Euronotus	ibid.
theus aper 345	Europa	291
Erynome 335	Europæ raptus	331
Eryphile 291	Europea	318
Erythia 143	Eurus	295
Erythreus 335	Euryale 332. 143	
Eryx, Erycina 293	Eurybia	140
Eryx Herculi domi-	Eurydices	299
tus 292	Eurydice	335
Esapius 308. Eteocles	Euryina	320
Euadne 324. (308)	Eurymedes	320
Euagore 141	Eurymedon	319
Euan 306	Eurynome 148. 191	
Euander 307. 334	291. 299. 312. 318	
Euarne 141. 317	Eurynomus	326
Euchios 307	Eurypylus	343
Eucrate 140	Eurystheus	335
Eudora 140. 149	Eurythea	196
247. 317	Eurytus	347
Eudorus 334	Eurytion	144
Euenus 147. 316	Eurytus	326
Euhys 307	Herculi domitus	350
Eulimene 140. 317	Euterpe 128. 328	
Eumelus 307	Exadius	78
Eunice 140. 317		

Falx

INDEX.

F.	& mulieres	167
F. Alx Saturni ada-	Fulgur & Fulmen vn-	
mantina 134	de Ioui	159
Fama 288	Furiæ	293
Famæ cura habēda 60	Furiarum tempus 62	
Fames 288. ignauia	G.	
comes 25. 33. inde	Galatea 140. 317	
Fatum, Noctis F. 137	319	
Faunus, fauna 319	Galaxaure 148. 318	
Fauonius 295	Galene 140. 317	
Ferreum seculum 14	Ganymedes	308
Figulus figulo inui-	Garamas	299
det, &c. 3	Gelonus	344
Flora 323	Genij	335
Flumina non citra re-	Gerion 143. 196	
ligionem transe-	Herculi domit. 347	
unda 57	Gigantes Terra pro-	
in Fluuiorum alueū	gnati 136	
non meiendum 60	Glaucæ 140. 319	
Fluuiorum progeni-	Glaucanome 141	
es 147	Glaucus 331. (317	
Fontis descriptio 47	Glaucus alter ibid.	
cum Fratre etiam lu-	Grææ 142	
dente adhibendus	Græcia magna 348	
testis 28	Granicus 147	
Fraus 138. 288	Gratiæ 298	
Frumenti vertendi	Gratiarum domus	
tempus 47	Grenicon 316. (126	
Fucis similes ociosi	Gorge 325	
24 25	c 5	Gor-

INDEX.

Gorgition 310
 Gorgon 287
 Gorgones 142. 320
 Gorgophon 335
 Gratia 288
 Gratia 191
 Grynæum nemus,
 Gryneus Apollo 303
 Gryneus 326
 Grynia 303
 Gyantomachia 169
 inde Gyges 132. 168
 176. 178
 Gygis sedes 184
 H.
HAlia 318
 Haliacmon 147
 Halimede 141. 317
 Halius 322
 Harmonia 193. 196
 Harpägige 341
 Harpalice 296. 320
 Harpyiæ 142
 Hebe 192
 Herculi nupta 194
 Hecate 153
 opum largitrix
 153. 305
 Hecates laus à præ-
 stantia 153
 Hec̃tor 309
 Hecubæ proles. ibid.
 Helena 330
 Helenus 309
 Helicaon ibid.
 Helice 94. 295
 Helicon, Heliconia-
 des Musæ 121. 328
 Helimus 326
 Hellanus 297
 Hellaros 298
 Hellas 297
 Helle, Hellespontus
 Helope 320. (338
 Helops 326
 Heniocha 72
 Heptaporus 147. 316
 Heracles 343. 344
 Hercules 194. 289
 eiusq; filij 343
 Hercules Iouis ex
 Alcmena F. 64. 69
 Hercules quart. 298
 Hercules vnde dictus
 344
 Hercules furens 350
 Herculis aduersus
 Cy-

INDEX.

Cygnum pugna-
 turi armatura 73
 Herculis ad inferos
 descensus 348. 349
 Herculis cognomina
 344
 Herculis columnæ
 345
 Herculis cum Marte
 pugna 98
 Herculis & Cygni pu-
 gna 96. 97. inde
 Herculis interit. 350
 Herculis labores 346
 347. inde
 Herculis scutū quale
 76. inde
 Herculi cæsa hydra
 145 domitus Ge-
 ryon 196. 197
 leo Nemeæus 146
 Herculi nupta Hebe
 194 (293
 Hermaphroditus
 Hermes 288 (315
 Hermes trismegist.
 Hermione 291. 423
 Hermus 147. 316
 Heroum ætas 14
 Heroū clades ad The-
 bas & Troiam ibid.
 Hesiodus opilio, car-
 mē à Musis doct. 123
 Hesiodus carmine vi-
 ctor tripode donat.
 Hesiodi nauig. 51 (51
 Hesiodi pater Cuma
 Ascræ nauigādo
 profectus 49
 Hesione liberata Ne-
 reidi 308. 335. 347
 Hesperethusa 296
 Hesperides 142. 296
 Noctis F. 138
 Hesperus 338. 296
 Hicetaon 308
 Hiera 317
 Hippomanes 321
 Hippasus 326
 Hippo 148. 318
 Hippodamia 311
 Hippolagus 332
 Hippolytus ab Æscu-
 lapio ad vitam re-
 uocatus 299
 Hippolytus, Hippo-
 lyta. 322
 Hipponoe 140. 317
 Hip-

INDEX.

Hippotes, Hippotades 314. 337
 Hippothoe 140. 317
 Hippothous 310
 Hircæus 320
 Hirundo vere prodit 45
 Historiæ inuentrix
 Clio 327
 Holmium 121
 Hominum sortis varietas ex Iouis cōfilio 1
 Hominibus cur tradita à superis iustitia 22 (79)
 Honor 294
 Hoplaus
 Horæ 7. 190. 194
 Hospitem & supplicem lædere, par delictum 26
 Hospitalitatis ratio
 Hyas, hyades 297. (55)
 Hydra lerneæ 145
 Hyemis descriptio 39
 Hyleus 326
 Hylonomē ibid.
 Hymante 299
 Hymeneus 305
 Hyperion 150. 294
 Hypermetra 290
 Hyperæus 324
 Hypsipyle 305
 I.
 Iacchus 306
 Ialmenus 323
 Ianassa 318
 Ianira 148. 318
 Ianthe 148. 318
 Iapetus 132
 Iapeti progenies 159
 Iarhas 331
 Iasius 196. 291
 Iason 329
 Iasoni rapta Medea
 Icarus 308 (198)
 Ida 199. Idæas 399
 Idomeneus 331
 Idothea 312
 Idyia 148. 195. 318
 Ignariæ comes, famēs 24
 Ignariæ detestatio 37. 39
 Ignis à Prometheo dijs surreptus 5
 Ignigena 307
 Ilia Rheæ 311
 Ilioneus, Ilione 305.
 Ilithyia 304 (309)
 Ilus, Ilione, Ilium 308
 Imbreus 326 (343)
 Inachus 314
 Industria hominibus optima 47
 Iniuriæ perniciēs 18
 pœna qualis à dijs inferri solita. ibid.
 Ino, Inous 196. 338
 Inoe 291
 Insulæ beatorum 14
 Inuidia 288. Io 289
 Iocasta 292. (314)
 Iolaus Herculis auri-ga 64. 88. 335. 350
 Iole rapta Herculi
 Ionius 307 (343)
 Iouis consilio diuersam esse hominum sortem 1 (38)
 Iouis mens aliās alia
 Iouis oculus omnia videns 22
 Iphates 310
 Iphimedia 320
 Iphicleus 353
 Alcmenæ & Am-
 phitryonis F. 64
 Iphiclus 338. (70)
 Iphigenia 342
 Iphinous 326
 Iphthima 308
 Ipsæa 295. Ipseus 313
 Irene 295. Iris 142
 Iris quando mitti solita 182
 Isander 339
 Isis 388. 296
 Ismene 292
 Ismenus 305
 Ister 147. 316
 Isus 310. Ithoneus
 Itylus 305. (343)
 Itys 324. Iulia gens
 Iulius ibid. (311)
 Iuuo 155. 319
 eiusq; proles 322
 Iuno postremo Ioui nupta 192
 Iunonis Filij 193
 Iuppiter 167. 289
 in Creta educatus 157
 Iuppiter secundus 392
 eius soboles 298
 Iupiter tertius 327
 Iura-

INDEX.

Ilioneus, Ilione 305.
 Ilithyia 304 (309)
 Ilus, Ilione, Ilium 308
 Imbreus 326 (343)
 Inachus 314
 Industria hominibus optima 47
 Iniuriæ perniciēs 18
 pœna qualis à dijs inferri solita. ibid.
 Ino, Inous 196. 338
 Inoe 291
 Insulæ beatorum 14
 Inuidia 288. Io 289
 Iocasta 292. (314)
 Iolaus Herculis auri-ga 64. 88. 335. 350
 Iole rapta Herculi
 Ionius 307 (343)
 Iouis consilio diuersam esse hominum sortem 1 (38)
 Iouis mens aliās alia
 Iouis oculus omnia videns 22
 Iphates 310
 Iphimedia 320
 Iphicleus 353
 Alcmenæ & Am-
 phitryonis F. 64
 Iphiclus 338. (70)
 Iphigenia 342
 Iphinous 326
 Iphthima 308
 Ipsæa 295. Ipseus 313
 Irene 295. Iris 142
 Iris quando mitti solita 182
 Isander 339
 Isis 388. 296
 Ismene 292
 Ismenus 305
 Ister 147. 316
 Isus 310. Ithoneus
 Itylus 305. (343)
 Itys 324. Iulia gens
 Iulius ibid. (311)
 Iuuo 155. 319
 eiusq; proles 322
 Iuno postremo Ioui nupta 192
 Iunonis Filij 193
 Iuppiter 167. 289
 in Creta educatus 157
 Iuppiter secundus 392
 eius soboles 298
 Iupiter tertius 327
 Iura-

INDEX.

Iuramentum	139	Læda	330
Iusticia cur solis ho-		Laertes	333
minibus tradita à		Laertiades	333
superis	22	Lagia 301. Laius	292
Iusticia virgo, Iouis		Lampetusa	316
filia	21	Lampetia	316. 294
Iusticiæ neglectæ pœ-		Lampheus	345
na 18. & custodite		Lampfacius	292
præmium à dijs		Lampus	308
quale	ibid.	Lamyrus	343
Iustum esse, periculo-		Lzocoon	310
sum iam	22	Laodamas	322
Iuturna	333	Laodamia	333
Ixion	326	Laodici	309
Ixionis pœna	327	Laomedia	141. 317
L.		Laothoe	310
L Abdacus	291	Lapitha Lapithæ	299
L Labor	138. 288	Lapitharû pugna	78
Labor hominibus de-		Lara, Larunda, La-	
stinatus à dijs	31	res	334
Laboris commenda-		Latinus	199. 311. 319
gio	22	Latona	152
Laborem promoueri		Latona proles	20
aurora	45	Latreus	326
Lacedæmō	291. 298	Laues	299
Lachesis	85. 138. 191	Lapinia	311. 319
Lacinius latro, Laci-		Learchus	338
nia Iuno	348	Lemnius	336
Ladon	316	Læneus	307
		Leno-	

INDEX.

Lenobates	ibid.	Lixus	346
Leo Nemeus	146	Læmios Apollo	300
Leonis irati descri-		Loxias	303
ptio	97	Lucifer	150. 131
Leonum inter se con-		Lucina	192. 304
gredientium de-		Lucra mala damnis	
scriptio	96	æqualia	28
Leucosia	313	Lucri amor	26
Leucothoe	335	Luna	149. 294
Liagore	141. 318	Luna vnde dicta	304
Liber	306	Luscinæ & accipitris	
Liber primus	289	apologus	14
secundus	ibid.	Lybs	296
Liberalitatis com-		Lyæus	306 (345)
mendatio	29	Lycæus mons	307
Liberis gignendis		Lycaon	310. 294. 295
quando danda o-		Lycaste	310
perâ	57	Lynceus	290
Libethrus, Libethra,		Lycepeus	326
Libethrides Musæ		Lychione	289. 299
Libya	290 303 (329)	Lycidas	326
Licentia	139	Lycius, Lycus	302
Lichione	331	Lycorias	317
Ligna quando secan-		Lyctus	157
da	33	Lycurgus	332
Limuoria	318	Lycus	326 Her-
Lingua parca thesau-		culi domitus	350
rus optimus	55	Lygea	318
Linus	299. Litigium	Lygia	313
	288	Lyn-	

INDEX.

Lynceus 291 Iasoni rapta 198
 Lyriope 313 Medeus 198
 Lysianassa 141 Mediocritas obser-
 Lyfica 341 uanda 53
 M. Medificaste 310
M Acareus 338 Medon 326
 Machaon 299 Medus, Medea 322
 Mæander 147. 314 Medusa 142. 320
 Manalia fera, Mana- Megara 293
 lij versus 345 Megapenthes 342
 Manalius 306 Megara 343
 Maia 193. 297 Melampus 342
 Maiestas 294 Melantho 312
 Malum consilium cō- Meleager 324
 sultori pessimū 21 Meliæ nymphæ 136
 Malorum inter ho- Melicerta 338
 mines causa, Pan- Meliona 321
 doræ pyxis 8 Melita 140. 321
 Manibus illotis nō sa- Mellas in medicina
 crificandum dijs 57 vñs à quo reper-
 Mantyon 340 tus 312
 Manto 299. 313 Melobosis 148. 318
 Mars 192. 323 Melpomene 128. 328
 ab Hercule vulne- Memnon 197. 308
 ratus 92. 69 Memoria filia, Musæ
 Martis filij 193. 323 Mena 330. (126
 Martis & Herculis Menalippus 325
 pugna 109 Menelaus 342
 Medea 195 Menestho 148. 318
 Menip-

INDEX.

Menippe 141. 317 Mineræ partus 190
 Menætius 160 Misenus 338
 Mera 290 Mnemosyne 132. 192
 Mercaturæ præcepta 327
 51. 53 inde Mnemosynides Mu-
 Mercurius 334 sa 330
 eius dona ibid. Mnestheus 336
 Mercurius Iouis ex Mnosis 332
 Maia F. 192 Mæra 317
 Mercurius Nili F. 316 Molorchus 344
 Mercurius secundus Molossus 336
 392 tertius 392. Monycus 326
 quintus 315 Mopsus 79. 299
 Mermerus 326 Morbus 288
 Merope 297. 324 Mors 289
 332. 339 Noctis F. 180
 Masapus 321 Mortis domus 180
 Messis tempus 31. 45 Mulciber 336
 Mestor 310 Mulieri non fiden-
 Metis 148 dum 28
 Metus 288 Mulieres ætate sala-
 Martis F. 192 ciores 45
 Miletus 295 Mulieres fucis simi-
 Mimas 80 les 167
 Minos 324. 331 à Mulierum blandi-
 Minerva bellona 298 tijs cauendum 28
 Minerva ex Iouis ca- Mulierum noxa vnde
 pite 289. 297 inter mortales 167
 Minerva quinta 297 Musæ 327
 d Iouis

INDEX.

Iouis ex Mnemose
na fillæ 126. 349
Musæ Heliconiades
121
Musæ unde dictæ 327
Musarum cantus in
deorum honorem
121. 124
Musarum cognomi-
na 327
Musarum encomium
124
Musarum munus cu-
iusmodi earum cul-
toribus conferri
solutum 126
Musarum nomina 128
Musarum sedes 126
Mutuò accipiendi
ratio 18
Mydia 301
Myrmidon 330
Myrrha 292
Myrrhinus, myrri-
na 303
Myrtilus 334
N.
Naufragio perire
miserum 53
Nauigatio verna ibi.
Nauigatiōis tempus
49. 51 inde vsus ibi.
Nauplius 321
Narcissus 313
Nausicaa 322
Nausinous 199
Nautilithous 199. 319
Nedimnus 326
Neiphile 338
Neleus 291. 322
Nemeæus leo 146
Nemertes 141. 317
Nemesis 138. relictis
hominib. ad deos
concessit 14
Neptūnus 155. 319
Neptuni progenies
320
Nerea 294. 305
Nereides 316. 198
Nereidū nomina 141
Neeus 139. cur senex
dictus ead.
Nerei progenies 140
Nesæa ibid.
Nesæus 317. Neso 141
317. Nessus 147
Herculi domit. 347
Nestor

INDEX.

Nestor 323. Herculis
viribus subtractus
347
Nessus 316. 326
Nice 151
Nicosirata 307
Nilus 147. eiusq;
proles 315. 316
Niobe 288. 314. 341
eiusq; proles 305
Nomius 298. 302
Nonacris 345
Norax 315
Notus 159
Noualem ferendi ra-
tio 36
Nox 288. Chaus fi-
lia 130
Noctis filij 130. 136
138
Noxa 139
Numitor 311
Nuptiæ quæ tempe-
stiue 55
Nycteus 320
Nyctilius 306
Nyctimene 320
Nymphæ Meliæ 136
Nymphæ montium
incolæ 131
Nympharum catalo-
gus 147
Nylæus, Nyfa 306
O.
Oblivio 138
Occasio in om-
nibus optima 53
Oceanus 292
Terræ & Cœli F.
132. 312
Oceanij propago 147
Ocium dijs & homi-
nibus inuisum 24
Ocnus 313
Ocyete 142. 320
Ocyroe 149. 319
Odites 326
Oebalus, Oebalij 308
Oedus 326
Oedipus 293
Ocneus 325
Oenomaus 324
Oenone 309
Oenopia 335
Oenopion 332
Ogone 305
Oicleus 340
Onchestus, Onchesta
vrbs 321
d 2 Opis

INDEX.

Opis	292. 317	mons, Pallas	334
Oræus	307	Pallas	150. 294
Orchamus	335	Pallas, quadrigæ in-	
Orchomenos	298	uentrix	312
Orci galea	82	Pallene	294. 297
Orestes	342	Pallor	289
Orestes alter	ibid.	Pammon	310
Origanum	302	Pan	288. 334
Orion 332. eius or-		Panes	319
tus & occasus	47	Pandion	336
Orithyia	296. 317	Pandora	296
Orne	294	Pandoræ Vulcani di-	
Orneus	326	uerfa à dijs mune-	
Orpheus	299	ra tributa	6. 8.
Orsilochus	315. 331	Pandoræ à Vulcano	
Orthos	145. 146	fabrefactæ descri-	
Ortygius, ortygia	301	ptio	165
Ortyx	301	Pandoræ pyxis malo-	
Ofchyra	315	rum inter homi-	
Ossa cur adoleri dijs		nescaussa	8
solita	163	Panope	140. 317
Othus	320	Paphus	192
Oxea	343	Parca, eiusq; descri-	
P.		ptio	76
Pæan	301	Parca Noctis F.	136
Pælemon	338	Parcæ	138. 190. 288
Palamedes	321	Parcarum descriptio	
Palisci	331	84	
Pallantia, Palatinus		Pareas, Paros	340
		Paris	

INDEX.

Paris	309	Pegaso capta Chimæ	
Parnassus, Parnassi-		ra	146
des Musæ	328	Pegaseus fons	329
Parfimonia infundo		Pegafidas	329
molesta	28	Pelagonius	315
Parfimonix bonum	3	Pelagus Terræ proles	
Parthon	325	132	
Parthenius 147. 316		Pelafgus	304
Parthenius mons		Peleus	198. 336
345		Pelias	198. 322
Parthenope, Parthe-		Pelopia	305
nopea	314	Pelops	341. 335
Parthenopeus	325	Penelope	308. 333
Partis addendum	28	Peneus 147. 313. 316	
Pasiphae	295. 331	Pephredo	142
Pasithea	298. 317	Pergæa, Perga	305
Pasithoe	148. 318	Perhibia	310. 315
Patara, Pataraeus	303	319	
Paupertas animi con-		Periclymenus	323
sumtrix, nemini ex		Peripælus	336
probranda	55	Perithous	79
Paupertas, deorum		Periurium à furijs	
munus	55	quando vindicari	
Paupertatem homini		solitum	62
bus à Ioue dari	49	Periurij pœna	22
Pecunia hominibus		Pero	323
anima	53	Persa	394
Pegasus 143. 320.		Perseis 148. 198. 318	
329		Persephone	319
		d 3	Per-

INDEX.

Perfes	150.334	Philistenes	291.299
Perseus	291.323.335	Philomedes cur Ve-	
Peseo caza Medusa		nus	293
143		Philomela	336
Pestis	138	Philomelus	340
Petrea	148.318	Phlegeton	294
Petreus	80.326	Phlegræus	291
Phædimos	305	Phlegyas	325
Phædra	331	Phobus	80
Phægeus	314	Phocus	198.335
Phæocomas	326	Phœbe	132.304
Phaethon	197.312	Phœbes progenies	
316		152	
Phaethusa	294	Phœbus, Phœbe	302
Phætusa	316	Phœnix	291.295
Phalerus	79	Pholus	326
Phanetes	303	Phorbas	309
Phareus	326	Phorcus	320
Phasis	147.316	Phorcyn	139
Phebe	132	Phoroneus	314
Phelegæus	326	Phryxus	295.338
Pheritas	339	Phyllira, Phyllirides	
Phecusa	140.317	312.319	
Phentrates	297	Phyllis	332. Phyto
Phicium	67	Picus	319. (297
Phidippus	344	Pidasus	308
Philamón	332	Pieria, Pierides Mu-	
Philas	334	sa, Pieris	126.329
Philemon	299	Pilumnus	333
		Pim-	

INDEX.

Pimpleus fons, Pim-		Polydorus	291.310
pleides Musæ	330	Polymnia	328
Pirithous, Pisenor		Polymela	334
Pisistratus	323 (326	Polynices	291.292
Pisnoe	313	Pollynome	141.318
Pitho	148	Polyphemus	321
Pleione, Pleiades		Polyphides	340
297.312		Polyphætes	326
Pleiadum occasus	48	Polites, Polyxena	309
Plexaure	148.318	Polyxo	297
Plexippo	324	Ponti progenies	138
Plisthenius	341	Pontoporca	141
Plote	341	317	
Pluto	148.156.318	Porphyreon	394
Pluto ab Hercule		Portumnus	338
vulneratus	349	Præneste	319
Plutonis regia	180	Priamus	309
Plutus	196	Herculi abductus	
Podarce	338	ibidem.	
Podarge	296.320	Priami soboles	310
Pœseos beneficio a-		Priscus	290
nimi tristitiam dis-		Procas	341
cuti	128	Procris	336
Pollux	331	Prætus	290
Polycastis	323	Progne	324.336
Polydamas	310	Prolochus	79
Polydectes	336	Prometheus	160
Polydora	148.318	296. ab Hercule	
Polydoris	314.336	liberatus	160
		d 4	Pro-

INDEX.

Prometheus ignem dijs furatus	6	Pyrethus	326
Promethei supplici- um	160	Pyrpilea	301
Pronoe	141	Pyrrha	296
Pronœa	318	Pyrrhode	292
Proserpina	331	Pyrrhodile	297
Plutoni rapta	340	Pyrrhus	336
Proserpinæ regia	329	Pythia	305
Proteus	312	Pythius	301
Proto	140.167	Pytho	159.318
Protomedia	140.318	Python	288
Prudentia Iouinupta	188		
Prymno	148.318		
Psamathe	141.198		
Psamathia	299		
Psittacos	297		
Psyche	299.323		
Pudor egenti viro in- utilis	25		
Pudor relictus homi- nibus ad deos con- cessit	14		
Pygmalion	292		
Pylos oppugnata			
Herculi	322.347		
Pyragmon	320		
Pyramus	326		

Q.

Q Vadrigæ inuen-
trix Pallas 312
Querela 288

R.

R Apinæ detesta-
tio 28
Reges doniunori 3
Reges ex Ioue 128
Regum comes Calli-
ope 128
Religionis præcepta
60
Remulus 311
Rhemus 312
Rauerentia 294.319
Rhadamanthus 331
Rhea

INDEX.

Rhea 132. eiusq; ex Saturno proles	156	Saturnus	132.293
Rhea Ilia	312	Sarurnus liberos su- os senocare solitus	156
Rhesus	147.316	Saturnus patris Cœli genitalia exscindit	153
Rhodes, Rhodia	148	falce	153
318		Saturni ætas, aureum seculum	10
Rhodius	316	Saturni ex Rhea pro- pago	157.319
Rhætus	326.311	Saturnifalx	134
Rhipheus	326	Saturno denoratus pro Ioue lapis	153
Rixinor	322	Satyri	319
Robur	151	Scamandet	147.316
Romulus	312.324	Scylla	320
Runcus	294	Scythes, Scythia	344
		Semarcus	305
		Selene	307
		Semele	193.196
		291	
		Semidei	14
		Senium	138.288
		Senta Fauna	319
		Septentrio	295
		Sergesta	337
		Serpentarius	319
		Seruius Tullius	337
		d 5	Ser-

INDEX.

Seruus cuiusmodi		Stercorandi agros	
conducendus	47	author	333
Sicanus, Sicania	321	Sterope	132. 297
Siculus, Sicilia	idid.		320. 324
Simerhis	319	Sthenelus	335
Simois	316	Stheno	142
Sinon	290	Sthenobœa	290
Sipylus	305	Sthenno	320
Sisyphus	289. 333	Stiphelus	326
	338	Stratius	323
Sisyphius	333	Strymon	147. 316
Sminthius	303	Stultum accepto ma-	
Sminthæ ead.		lo sapere	18
Sol	149. 295. 312	Stymphalus, Stym-	
Nili F.	316	phalides aues	345
Sol primus	289	Styx	149. 294. 318
Sol unde dictus	299	Styx unde deorum in-	
contra Solem nō me-		ramentum	151
iendum	57	quale	184
Somnus	289	Stygis progenies	
Mortis frater	180		150
Noctis F.	138	Suada	6
Somni domus	180	Subsolanus	295
Sophos	343	Sucron	299
Sperchius	314	Supplicem & hospi-	
Spes sola in Pandora		tem lædere par de-	
pyxide relicta	8	lictum	26
Sphinx	146	Sychæus	291
Spio	140. 317	Syluana	319
		Syla	

INDEX.

Sylvius	311	Terpsichore	128. 328
Syrenes	313	Terra	288
		Terra omnium ma-	
		ter	131
T.		Terræ progenies	130
Tantalus	298	Tethys	132. 293
	305	Tethyos ex Oceano	
Taram, tarētum	328	propago	147
Tarquinius	337	Teucer	308. 310. 335
Tartarus	288	Thalaon	291
in Tartarum quan-		Thalia	128. 140
tum spacium	176		191. 317. 328
Tartara	130	Thaumas	139. 326
Tartari descriptio		Thea	132
	178	Thebæ heptapylæ	14
Taygete	289. 291	ad Thebas, heroum	
	297. 298	clades	14
Telamon	308. 335	Themis	132. Ioui
Telebas	326	nupta	190
Telemon	320	Themiste	318
Telegonus	333	Themisto	141
Telemachus	ibid.	Themistonoe Ceycis	
Telesto	148. 318	filia, Cygno nupta	
Tellus omnium fun-			92
damentum	130	Theoclimenes	340
Tenebra	289	Theodomas	ibid.
Tereus	324. 326. 336	Thereus	336
Teriomachus	343	Thersander	292
Termessus	121	Theseus	79. 322
		Ter-	Her-

INDEX.

Herculi ab inferis	deos bellum	169
Ilberatus	inde	
Thespia, Thespis, The	Titaresius	79
spiades Musæ	Titanum locus	184
Thessalus	Tithonus	308
Thestios	eius proles	345
Thetis 140. 198.	Tityus	298
Thiæ proles	Tonitrus vnde Ioui	
Thiene	159	
Thoas	Toxius	292. 324
Thoe 148. 317.	Trachinia	331
Thonius	Trinacria	321
Thooffa	Trifitiam poëseos	
Thrascios ventus	vi discuti, Musa-	
	rum beneficio	128
Thrasymedes	Tritogenia	192
Thyestes, Thyis	Triton	190. 312
Thymbreus	Tritopatreus	289
Thymates	Triuia	304
Thyoneus	Troia Herculi diruta	
Tibiæ inuentrix, Eu-	252	
terpe	Troilus	309
Timor Martis F.	Troius, Tros, Troia	
Tisiphone	308	
Titan 292. eius pro-	Tullia maior & mi-	
les	nor	337
Titanes	Turnus	333
cælo pulsi	Tyberinus, Tyberis	
Titanum aduersus	311. 313	
	Tybur-	

INDEX.

Tyrturtus, Tybur		Venus ex resecis cœ-	
340		li testiculis nata	
Tyche	149. 318	136 & spuma ma-	
Tydeus	291. 325	ris	293
Tymbra, Tymbræus		Venus vnde dicta	
Apollo	302	292	
Tyndarus	308	Veneris cognomina	
Typhaon	144	vnde	136. 292.
Typhæonium	67	293	
Typhoeus	184	Veneris comites	136
Typhen, Typhome-		dotes, ibid. filij	
nus	294. 297	192. 324	
Tyrius, Tyrinthius		Verecundiæ præce-	
344		pta	58
Tyro	338	Veris descriptio	45
Tyros	322	Vesta	155. 288. 319
		Vicinus malus, ma-	
		gna noxa	27
V.		Vicini cognatis me-	
		liores	27
VEnilia	333	Victoria	293
Ventiaurora Ff.		Victus parandi faci-	
140. 295		lior ratio cur ho-	
Ventiex Typhæo qui		minibus abscondi-	
188		ta à dijs	3. 6.
Ventorum catalo-		Vindemiæ tempus	
gus	295	47	
Venus prima & se-		Vinum æstate opti-	
cunda	293	mum	45
tertia	330	Vir	

I N D E X.

Virbios	322	Vulcanus Nili F.	316
Virtutis via ardua	22	Vulturnus	295
Viri ætate imbecilli-		Vxor quando ducen-	
ores	45	da	55
Virum vxore bona		& qualis	ibid.
nil sortiri melius		Vxore bona nihil me-	
55		lius sortiri virum	
Vis	151	55. mala nil peius.	
Vitium incidendarū		ibid.	
tempus	45		
Vicijs infensi dij	26		
Vlios	303		
Vlyſſes	290. 310		
334			
Vlyſſis filij ex nym-			
phis	199		
Vngues non secandæ			
in conuiuio	58		
Voluptas	323		
Vrania	128. 148		
318. 328			
Vrius	80		
Vulcanus	192. 337		
Vulcanus primus			
292			

Vulcanus Nili F. 316
Vulturnus 295
Vxor quando ducen-
da 55
& qualis ibid.
Vxore bona nihil me-
lius sortiri virum
55. mala nil peius.
ibid.

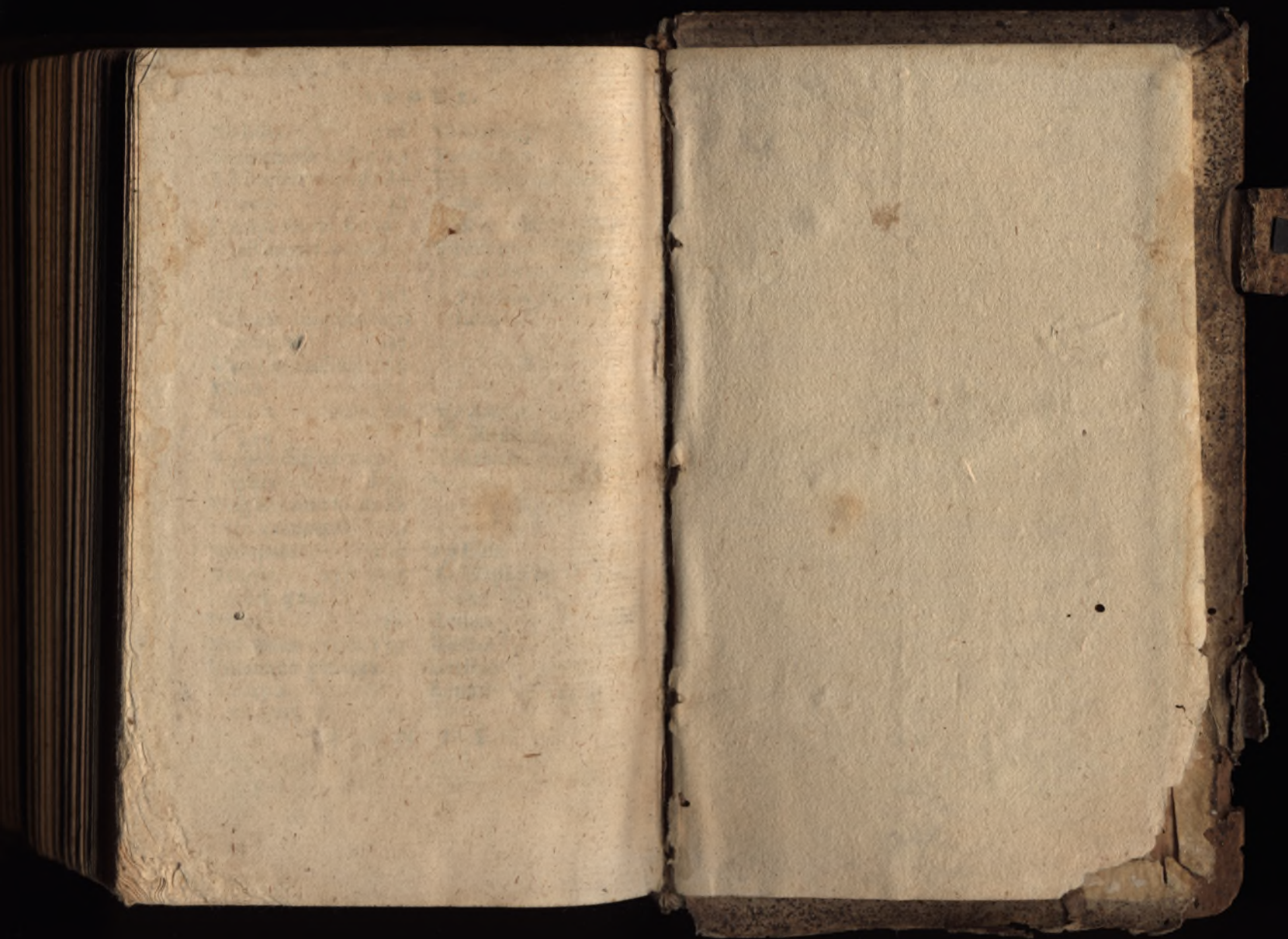
X.

X Anthæ 148. 318
Xantho 317
Xanthus 296

Z.

Zelus 150
Zephyrus 150
195
Zefius 324
Zetho 305
Zethus 296. 298
Zeuxo 148. 318

F I N I S.

KN
A

